BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLVIII
A
21
NAPOLI

VITA P. BALTHASSARIS ALVAREZ, SOCIETATIS IESV RELIGIOSI,

MVLTIS AC PRAECLARIS DOCVmentis referta, Superioribus, Tyronum Magiſtris, & Operarijs in ſalutem proximorum incumbentibus apprimè vtilis.

PER

P. *LVDOVICVM DE PONTE VALLISOletanum eiuſdem Societatis Hiſpanicè edita, & pulchris Digreſſionibus ad eadem documenta accommodatis exornata.*

P. MELCHIOR TREVINNIVS eiuſdem Societatis Latinè reddidit.

NAPOLI

B. R. NAPOLI

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Kinchium, ſub Monocerote.
ANNO M. DC. XVI.
Permiſſu Superiorum & cum grat. Priuil. S. C. Maieſt.

ADMODVM
R. PATRI IN CHRISTO, P. NOSTRO
MVTIO VITELLESCO
SOCIETATIS IESV
Præpoſito Generali, &c.

ALIQVOT virorum Societatis noſtræ res geſtæ P. adm. R. in lucem prodierunt, tum ſeorſim, tum ſimul in nouiſſima Societatis IESV hiſtoria, à P. Nicolao Orlandino edita, in quibus præclara virtutum exempla, ſpiritualia documenta, & monita ob oculos nobis propoſita ſunt, quæ ad Inſtituti noſtri perfectionem ſectandam nos impellunt: ſed neſcio, an vlla ſit tot virtutibus, exemplis, varijsque monitis, ac ſpiritualis vitæ documentis referta, atque hæc P. Balthaſſaris Aluarez: cui cum Societatis Inſtitutum maximè cordi eſſet, omnia ſua eò conferebat; vt, quod munere diuino acceperat, (erat autem omnino eximium magnique momenti) ad noſtri ordinis hominum commoda, per quos proxi-

morum bonum & ſalus promoueretur, totum dirigeret. Nullus eſt in Societate gradus, ſiue Superioris, ſiue Operariorum ſpiritualium, & Coadiutorum temporalium, qui non inueniet in hac hiſtoria, magna ad ſuum quiſque munus adiumenta: præcipuè cùm P. Ludouicus de Ponte, eiuſdem aliquando filius, & in tertij anni Probatione diſcipulus, qui hiſtoriam conſcripſit, multa addiderit, aliorum eiuſdem in ſpiritu diſcipulorum, aut ſubditorum exempla virtutum; & digreſsiones, quæ ad eiuſdem P. Balthaſſaris exempla & documenta illuſtranda plurimum conferunt. Eam hiſtoriam ex Hiſpanico in latinum ſermonem cum Superiorum approbatione verti, vt pluribus eſſet vſui. Nam huiuſmodi exempla recentia, tum antiquorum Patrum perfectionis ſtudium reddunt credibilius; tum magnam ſemper vim habent ad legentium animos permouendos; cùm videant quaſi præſentes viros Inſtituti noſtri adeò ſtudioſos: nam vt præſentis alicuius virtus, quem oculis ipſis cernimus, magnam vim habet ad viam perfectionis nobis faciliorem reddendam: ita etiam abſentium geſta magnæ perfectionis plurimum iuuant, vt naturæ noſtræ imbecillitas, ab eadem aggredienda non ſolum non terreatur; ſed magnos ſpiritus & animos ſumat ad eandem amplectendam, & in ea progreſſus magnos faciendos. Hic finis hiſtoriam

con-

conſcribentis fuit,& meus. Faxit Deus, vt tantum Lectores fructum hauriant, vt & ipſorum exempla præſentes quibuſcum verſabuntur, permouere; & ſucceſſores ædificare poſsint: plura, quę in hunc finem adferri poſſent, ipſe R. P. Ludouicus de Ponte in ſua ad Lectorem præfatione fusè differit: hic mentem meam tantum V.P. inſinuare volui, vt: & hoc nomine, quod P.V. interpretatio hæc dicata ſit, aliquid momenti hiſtoriæ, eiusque lectioni adferat. Deus P.V. Diutiſsimè Societati noſtræ, totique Eccleſiæ ſanctæ incolumem ſeruet, ſanctiſsimisque donis locupletet, ad feliciſsimam totius huius corporis (quod haud ita pridem ſingulari quodam, & quaſi diuino omnium, qui electioni legitimè aderant conſenſu, atque omnium noſtrum plauſu & congratulatione regendum à Deo ſuſcepit) gubernationem, profectum, amplificationem, ornamentum. Cuius paterno amori & ſanctiſsimis precibus humiliter ac reuerenter me commendo.

Adm. R. P. V.[ræ]

minimus in Chriſto ſeruus

Melchior Treuinnius.

COPIA PRIVILEGII SOCIETATIS IESV.

CVM ex mandato Sacræ Cæſar. Maieſtatis, omnibus & ſingulis Typographis, Bibliopolis, ac alijs quamcunque librariam negotiationem exercentibus, ſeriò firmiterque inhibeatur, ne quiſquam libros vllos à Societatis Noſtræ Patribus hactenùs editos aut impoſterum edendos, intra S. Rom. Imperij Regnorum, & Dominiorum ſuæ Cæſ. Maieſt. hæreditariorum fines, ſimili, aliove charactere aut forma, ſiue in toto, ſiue in parte recudere, vel aliò recudendos mittere, aut alibi etiam impreſſos adducere, vendere, & diſtrahere clàm ſeu palàm citra ſupradictorum Patrum conſenſum ac teſtimonium audeat, vel præſumat: Ego HENRICVS SCHERENVS Societatis IESV per Rheni Prouinciam Prouincialis concedo IOANNI KINCKHIO facultatem excudendi Vitam R. P. Balthaſſaris Aluarez conſcriptam à R. P. Ludouico de Ponte Vallis-Oletano è Societate IESV, à R. P. Melchiore Treuirnio latinè conuerſam. In quorum fidem hoc ei teſtimonium manu noſtra ſubſcriptum, & Sigillo noſtro munitum dare voluimus Colon. 21. Februarij, Anno M. DC. XV.

HENRICVS SCHERENVS.

AVTHOR

AVTHOR PIO LECTORI.

POSTQVAM *Eccleſiaſticus populum ſuum Iſrael, & in eo homines vniuerſos, diuinæ legis præcepta, multa conſilia, magnaqúe perfectionis documenta docuiſſet, voluit ſtatim ante oculos eis ponere heroica Maiorum ſuorum exempla: qui, quòd eadem præcepta, & conſilia exactiſſimè ſeruaſſent, digni facti eſſent coram Deo & hominibus laude & gloria æterna; vt ſic, qui librum ipſum legerent, quem ipſe ſcribebat, ad eorum imitationem exſtimularentur, & accenderentur: vt eadem via gloriam & honorem conſequerentur, quem illi fuerant conſecuti. Eadem quoque operâ muneri ſuo & obligationi ſatiſfecit, quâ tenebatur renouare, ac perpetuam reddere eiuſmodi virorum memoriam, qui egregijs ſuis facinoribus genus & nationem ſuam illuſtrarant, laudans nominatim, & ampliùs extollens Magiſtros ſuos, à quibus ipſe, quam docebat alios, ſapientiam didicerat: vt ſic bonum, quod ab eis acceperat, redderet, ac retribueret.* a Laudemus, *inquit*, viros glorioſos, & parentes noſtros in generatione ſua. Multam gloriam fecit Dominus magnificentia ſua à ſæculo. Dominantes in poteſtatibus ſuis, homines magni virtute & pruden-

a *Eccli.* 44. 1.

tia ſua præditi, nunciantes in prophetis dignitatem prophetarum,& imperantes in præſenti populo, & virtute prudentiæ populis ſanctiſsima verba. In peritia ſua requirentes modos muſicos, & narrantes carmina Scripturarum. Homines diuites in virtute, pulchritudinis ſtudium habentes: pacificantes in domibus ſuis. Omnes iſti in generationibus gentis ſuæ gloriam adepti ſunt, & in diebus ſuis habentur in laudibus. Qui de illis nati ſunt, reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. *Hæc Eccleſiaſticus, cuius conſilium, ab ipſo Deo ſicut reliqua, quæ in illo libro ſcripſit, inſpiratum cupio in hoc meo ſequi. Cum enim libros aliquos ediderim de* Oratione & Meditatione;*ac de* Perfectione Chriſtiana in omni vitæ genere, *quibus ad eam conſequendam lectorem quaſi manuducerem, optabam etiam ſcribere heroica noſtrorum Anteceſſorum Exempla, qui nos eam docuerunt. Non dico, valde antiquorum: quia, qui illis fuerunt viciniores ab hoc labore nos liberarunt; ſed eorum, quos ipſemet noui, & cum quibus verſatus ſum, quorum ſanctitate ac doctrina ſum vſus, & quibus Deus Dominus noſter virtutes, ac veritates ſculpſit, quas in libris meis propoſui & expoſui. Horum vnus fuit Pater Balthaſſar Aluarez, inſignis noſtræ Societatis* IESV *Religioſus, verè Pater & Magiſter in ſpiritu, non meus tantùm, ſed omnium ferè Seniorum qui in Prouincia hac Caſtellæ verſantur; & plurimorum Eccleſiaſticorum, ac Sæcularium huius*

regni;

regni: vir in quo Deus magnam ſuam benignitatem oſtendit, caleſtibus ſuis donis eum ditans, per quem magnam inter fideles gloriam obtinuit: vir verè in virtute magnus, inſigni prudentia praditus, in aperiendis ſcientia myſtica arcanis; in gubernandis, & promouendis animabus; in colloquijs de Deo ſanctiſsimis, quibus audientium corda penetrabat, & accendebat: vir valde diues in diuitijs caleſtibus: cuius ſtudium continuum fuit in virtutis pulchritudine, & in familiaritate cum Deo; conuerſans inter ſuos cum ingenti pace, quam inter omnes promouebat: quamobrem magnum obtinuit ſanctitatis nomen, tam apud homines Societatis noſtra, quàm apud alios, quibuſcum verſabatur, & in diebus ſuis *ab omnibus* fuit in laudibus habitus. *Mihi autem eius filio, ac diſcipulo hac ſors obtigit, vt inſignes eius virtutes ſcriberem, quibus omnes ad earum imitationem animemur. Nam (vt ait ſanctus Gregorius) vita Iuſtorum eſt viua quadam lectio virtutum, ac mediorum ad eas conſequendas; eſt ſplendidiſsimum quoddam ſpeculum in quo noſtros defectus & imperfectiones expreſſas cernimus, vt eas deponamus, & nos ipſos purificemus; eſt viuum exemplar perfectionis Euangelica, omniumque graduum, per quos ad eandem liceat conſcendere: eſt perfectum memoriale mirabilium Dei, qui eſt admirabilis in ſanctis ſuis: dum eos perducit ad culmen ſanctitatis; nunc per vias extraordinarias & prodigioſas, admirandas potiùs, quàm imitandas; nunc per ordinariam*

Lib. 24. moral. c.

nariam & tritam, modo tamen quodam heroico & perfectiſſimo; ac propterea & admirabili, & imitabili: hac igitur via inſignem hunc patrem deduxit: in cuius vita plurima inuenient, quæ imitentur, quicunque ad perfectionem contendunt, donumq́ue obtinere deſiderant, orationis & familiaritatis cum Deo Domino noſtro; ſcireq́ue rectè, magnoque cum fructu cum proximis agere: & hoc præcipuè nomine eius vita eſt viua quædam eius imago, quam illi Religioſi amplecti debent, qui actiuam cum contemplatiua ex ſuo Inſtituto profitentur, attendentes ſcilicet exercitijs orationis & contemplationis, & ſimul occupationibus & munijs animas iuuandi. & quoniam talis eſt profeſſio Religioſorum Societatis IESV, *ideo illis nominatim exemplar hoc ob oculos pono: vt ad eam perfectionem contendant, quæ exactè pleneque ſuum ſeruent Inſtitutum. Et vniuerſim qui valde ſpirituales ac perfecti eſſe deſiderant in vtraque vita, ſi ſcire velint, qua via voti compotes euadere poſſint, conijciant oculos in eos gradus, per quos ſanctum hunc virum Deus deduxit, & per eoſdem ipſi ambulare ſtudeant, quantum ipſis conceſſum fuerit à Deo: à cuius gratia & miſericordia omnis noſter profectus dependet: modò eius diuinis inſpirationibus obediamus; induſtriaque noſtra ac diligentia illis cooperemur.* PRIMVM *enim dedit illi Deus donum* ORATIONIS, *per ordinariam ratiocinationum, ac meditationum viam, nominatim circa vitam, paſſionem ac mortem Chriſti Redemptoris*

ptoris

ptoris noſtri. Sed quia donum hoc, nudum ac ſolum eſſe non poteſt, SECVNDVM *addidit,* SPIRITVM *ſcilicet* POENITENTIAE *ac* MORTIFICATIONIS *in rebus omnibus. Et vt altiores in vtroque dono radices mitteret, adiecit* TERTIVM, *exactiſſimam ſcilicet trium* VOTORVM *cuſtodiam,* CASTITATIS, PAVPERTATIS, *&* OBEDIENTIAE; *cæterorumque conſiliorum perfectionis quæ in ſuæ Religionis regulis ſunt expreſſa. Ad id autem multum Deus illum iuuit pio ſanctiſſimi Sacramenti vſu & frequentiâ, faciens eum Sacerdotem, vt abſque impedimento frequentiùs poſſet communionem ſuſcipere. Et quoniam Patronis indigemus, qui ſua interceſſione nos iuuent ad cœptum adeò excelſum & arduum obtinendum: inſignem ei indidit pietatem ac deuotionem ad ſacratiſſimam Virginem matrem ſuam, ad Angelos, & Sanctos multos Patronos noſtros. Addidit etiam illi feruentem ſalutis animarum* ZELVM, *magnaſque dotes, ac talenta ad eas iuuandas; promouens eum ad varia munia, quibus copioſam ex eis meſſem colligeret. Iniunxit etiam illi gubernationis munus, vt ſubditos ſuos magis adhuc iuuaret, paſceretque oues Chriſti, ad boni ſui Paſtoris imitationem;* Ioan. 21. *dans illi donum confidentiæ ac fiduciæ de infinita ipſius bonitate, ac ſuauiſſima prouidentia, ad res magnas ſeruitij eius aggrediendas; in quibus fœlices illi dedit exitus: quem tamen ſimul fecit, profundæ humilitatis*

tatis fundamenta iacere, ne ex fœlicibus illis euentis euaneſceret.

SED *quoniam humilitas, patientia, & reliquæ virtutes nec perfectæ ſunt nec firmæ niſi contemptus, morborum, & aliarum calamitatum aduerſitate probentur, voluit Deus horum illum participem facere: vt eius virtutes magis eminerent, & perficerentur. Quem iam benè dolatum ac mortificatum ad altiorem Orationis & Contemplationis gradum euexit: vt maiorem quietem ſentiens, ac refrigerium, munia ſua maiori cum fructu perficeret. Denique ſupremum amoris Dei culmen perfectamque cum diuina voluntate in rebus omnibus proſperis & aduerſis conformitatem ei communicauit. Cumque iam fructus eſſet maturus illum decerpſit, vt ſuæ cæleſti menſæ adhiberet: deditque illi fœlicem mortem in medio feruentis ſui curſus & ſtadij. Nec tamen exiſtimandum eſt, ſanctum hunc virum per hos gradus ordine, quo ſunt poſiti, ab vno ad alterum aſcendiſſe: nam huiuſmodi Electorum vita, actionis & contemplationis, conſolationum & deſolationum, officiorum ſublimiorum & inferiorum, proſperorum & aduerſorum euentuum varietate ac viciſſitudine permixta eſſe ſolet, his alijs ſemel & ſæpius inuicem ſuccedentibus. Hac eius vitæ diſponendæ fuit ratio; eritque huius libri in eius factis referendis: vt ſic hiſtoria ipſa prælegatur, vt ſimul appareat ratio & diſpoſitio inſerendi virtutes, & ad earum culmen perueniendi. Eadem etiam cauſa & ratione dum heroica virtutum*

tum eius exercitia indicabimus, ſimul referemus altiſſima ſenſa, ſententiaſque à Domino ipſi in eorum ſingulis communicatas.

QVONIAM *verò certitudo veritatis eorum, quæ adferemus, veluti fundamentum quoddam eſt, voluptatis & vtilitatis, quæ ex ipſa lectione oriuntur: nihil hic referam, quod non verum, ac certum habeam. Præter enim ea, quæ ipſemet vidi, & in viro hoc Sancto obſeruaui: reliqua innotuerunt ex relatione, ac teſtimonio virorum fide digniſſimorum noſtræ Societatis, aut aliorum etiam ſæcularium: qui ea in eodem obſeruarunt, & ipſis cum eodem agentibus euenerunt, ac poſtea retulerunt; aut excerpta fuerunt ex paruo quodam libello apud ipſum reperto, in quo ille notabat ea ſenſa, quæ ipſi Deus in oratione communicabat: quemadmodum Pater noſter* S. IGNATIVS, *eiuſque ſocius ex primis Pater Petrus Faber magni ſpiritus vir, multique alij viri ſancti fecerunt: ne veritates, & fauores Dei erga ſe obliuioni traderent; ſed eadem relegentes recentis profectûs occaſionem caperent. Alia ipſemet occultè aperuit ijs, quibuſcum agebat: imò interdum etiam publice in exhortationibus inſinuabat, zelo charitatis permotus, ad puſillanimes ac debiles exſtimulandos, & ob ſanctos alios fines: ſicut conſtat S. Iob. virtutes ſuas, & ſanctum Apoſtolum multas ex ſuis reuelationibus ſanctè retuliſſe, vt fideles excitarent, & in fide confirmarent.* MVLTA *ex ijs quæ adferentur, collegit primùm Pater Franciſcus Salcedius eiuſdem Patris*

ex ſo-

ex ſorore nepos, qui eandem Societatem eſt ingreſſus paulò poſt obitum ſui auunculi. cuius veſtigia tanto feruore ac ſpiritu ſequi cœpit, tam in propria perfectione, quàm in zelo adiuuandi animas: vt ſperaretur inſignis vir futurus, niſi in ætatis ſuæ flore, cùm eſſet Collegij noſtri Numantini Rector, morte ſublatus fuiſſet: qui tamen prius fuerat etiam Abulenſis Collegij Rector: (à quo etiam inceperat ſanctus ipſe Pater Balthaſſar Aluarez) & tunc omnem diligentiam, quam potuit adhibuit, vt maiorem huius hiſtoriæ partem colligeret. Et hic alter eſt titulus, qui me ad eam perficiendam impulit: quia idem pater, meus fuit diſcipulus tam in literis, cùm per triennium Philoſophiam in Collegio noſtro Legionenſi docerem; quàm in Spiritu, cùm egi Tyronum Societatis noſtræ Magiſtrum Villa-gartiæ. Qui cum tanquam diſcipulus vitam & acta collegerit ſancti mei Magiſtri; ita decet, vt ego tanquam eius Magiſter, perficiam opus boni mei diſcipuli: cuius frater Doctor Didacus Lopetz Salcedius, qui priùs fuit inſignis Collegij ſanctæ Crucis Vallis-Oletani Collegialis, & poſtea Regij Ordinum Conſilij, & nunc eſt ſupremi Conſilij Caſtiliæ: hic, inquam, tertium addidit titulum, valde inſtanter apud me agens, vt hanc hiſtoriam perficerem, ne heroica adeò talis auunculi geſta obliuioni traderentur, nec pij fratris ſui prædicti labores perirent: quod ipſum etiam peregit apud Patrem noſtrum Generalem Claudium Aquauiua, cuius in-

ius inſtinctu & voluntate (vt ſimul etiam multorum noſtræ Societatis hominum deſiderio ſatisfacerem) hanc hiſtoriam ſcribo ad gloriam Dei Domini noſtri, & Catholicæ Eccleſiæ ædificationem; & nominatim minimè noſtræ Societatis IESV, *qui redemptionis ſuæ diuitias in hoc ſuo fideli ſocio manifeſtauit fidelibus, quibus par eſt eum eſſe notum, magniq́ue fieri in terra, quemadmodum mihi perſuadeo ab omnibus Angelis cæteriſque ſanctis fieri in cælo. Et quamuis in hac hiſtoria ordinem ſequemur annorum, ac locorum, in quibus ſanctus hic vir verſatus fuit, referentes res inſigniores, quæ tunc illi euenerunt: eiſdem tamen ſimiles alias inſeremus, licèt alio loco & tempore euenerint: vt omnes hac ratione facilius vtiliuſque intelligantur. Et quoniam arbor bona ex bonis fructibus cognoſcitur; ſapienſque ac ſanctus Magiſter ex diſcipulis ſapientibus ac ſanctis: & ipſe Pater Balthaſſar multos huiuſmodi habuit æterna memoria dignos, faciemus quoque in hac hiſtoria mentionem inſigniorum tam ſæcularium, quàm Religioſorum Societatis noſtræ & aliarum Religionum, non ſolum vt ex eis agnoſcatur eorum Magiſtri ſanctitas, ſed vt perpetua ſit memoria inſignium adeò virorum, quorum Heroica exempla id in lectoribus efficiant, quod in ijs, qui eos viderunt, effecerunt. Eadem quoque opera deſiderio & obligationi meæ ſatisfaciam, afficiendo, qua ratione licebit, honore eos, quos noui, & cum quibus fa-*

bus familiariſſimè egi; & de quibus ſcio, quod omnibus ſuis viribus honorauerint in hac mortali vita Deum Dominum noſtrum, ac propterea id mihi certò perſuadeo, quòd diuinà maieſtas valde eos honoret in æterna.

* *
*

BALTHASSARIS ALVAREZ RELIGIOSI SOCIETATIS IESV VITA.

CAPVT I.

ORTVS ET EDVCATIO P. Balthaſſaris: & eius in Societatem IESV Ingreſſus, Tyrocinium, & ſtudia literaria.

NATVS eſt P. Balthaſſar Aluarez in Oppido Ceruera Diœceſis Calagurritanæ, anno à Chriſtò nato milleſimò quingenteſimò trigeſimo tertio parentibus nobilibus: Patri nomen fuit Antonius Aluarez; matri Catharina Manrique: ab ipſa infantia ita in bonum propenſus, vt in ea ætatula magna dederit eius pietatis ac deuotionis indicia, quam adultus erat habiturus. Ordinariè enim, & libenter occupabatur in conficiendis crucibus, erigendis altaribus, & inſtituendis ſupplicationibus. Educarunt illum parentes piè valde, & Chriſtianè: curaruntque vt in ipſo Oppido prima literarum rudimenta, & latinam linguam addiſce-

ret : cumqueìn ijs humanioribus benè profeciſſet, miſerunt ad Complutenſem Academiam : vbi poſt Philoſophiæ curriculum emenſum Magiſter creatus eſt : ſuaque ſtudia proſequens, duos annos in Scholaſtica Theologia cum magno ſuo profectu poſuit. Hoc ipſo tempore DEVS hominem ad virtutem alliciebat ac diſponebat ad id, in quo eius opera, & obſequio vti volebat: &, cùm ad deuotionem ac recollectionem propenderet, tales ei proſpexit ſocios, qui & ipſi eidem recollectioni ſtudentes, eum iuuarent. nam, vt Sapiens dixit: [a] *qui cum ſapientibus graditur, ſapiens erit* : ac ſimiliter qui recollectis ac deuotis coniungitur, ſimilis erit illis: quod multò magis experiuntur adoleſcentes, quibus ob teneram ætatem, & verba, & mores amicorum, cum quibus verſantur, facilè adhæreſcunt; &, ſi ipſi ſunt aliàs ad bonum propenſi, alijſque bonis coniungantur, multum proficiunt in ſuis bonis propenſionibus. Quarè pius hic noſter Adoleſcens ab Anno præcipuè milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo ex familiaritate cum quodam ſeruo DEI cœpit aſſueſcere, vt bis in die, manè ſcilicet, ſtatim atq; ſurgeret; & veſperi, cùm eſſet incumbendum, conſcientiam ſuam luſtraret, & aliqua meditaretur, quæ Deus illi delibanda offerret. cumque hæc eum afficerent ac delectarent, adiecit poſtea alia tempora interdiu, in quibus oraret: qua ratione, & delectatio, & profectus augebatur; & idem eueniebat ex lectione bonorum librorum, & pijs ſanctiſque conuerſationibus.

a *Prou.* 13. 20.

PER

Per hæc exercitia dedit ei Dominus quatuor annis, priuſquam Societatem ingrederetur, feruens quoddam & inflammatum deſiderium deſerendi mundum, & Christi Domini noſtri conſilia ſequendi: nam reſpiciens, quàm miſera (vt ipſe aiebat) vita ſua præterita fuiſſet; & quàm ingratus ipſe erga eum, qui tot beneficia in ipſum contuliſſet: iudicabat ad ſeriò Deo ſeruiendum, & animæ ſuæ ſaluti conſulendum expedire ſibi religioſum ſtatum amplecti, in quo id maiori cum ſecuritate, & perfectione obtinetur. Sed bonas haſce cogitationes animique deſideria cogitatio quædam continuè oppugnabat ac remittebat: quod ſcilicet parentes multa cum eo exponerent, vt ſtudijs vacaret: non decere autem, eos in ſenectute deſerere, præcipuè cùm in litteris ad ipſum datis iuberent, eum recipere curam duarum ſororum paruularum, quæ poſt ipſorum mortem non alium patrem niſi ipſum haberent. Cumque ipſe parentes ſuos valdè reuereretur: hæ cogitationes ac rationes magnam in eius corde vim habebant, hominemque reddebant valde perplexum. Nec mirum: ſiquidem (vt ſanctus Gregorius perpendit) b *nerui Behemot perplexi* appellantur: nam cùm Sathanas aduertit, vocari aliquem à Deo ad religionem, aggreditur illum, conaturque rationibus, pietatis ſpeciem præferentibus, ita illum offuſcare, & irretire: vt non ſciat, cui debeat Spiritui obedire; vocanti ne, an retrahenti. Sed lux cœleſtis Iuuenem hunc iuſtum non deſeruit; ſed

b *Iob* 40.12. *Lib.*32.c.17.

ex ea perplexitate eduxit, Deiq; rationes & vocatio vicerũt, ac diſſoluerunt eas, quæ pro carnalibus parentibus ſuggerebantur, data illi magna fiducia de bonitate diuina, quòd tanquam orphanorum parens, eſſet eius ſororibus proſpectura: id quod poſtea præſtitit cum omnium gratulatione. Necdum tamen conſtituerat ipſe: quamnam vellet Religionem amplecti. quamuis valdè ad Carthuſianam propenderet: quòd eam iudicaret propenſioni ſuæ, qua ad recollectionem & pœnitentiam inclinabat, eſſe maximè aptam. Hæc ſua deſideria nouem menſes, antequam Societatem noſtram amplecteretur contulit cum quibuſdam viris doctis, quibus erat familiaris, præcipuè verò cum quodam cognato ſuo valde fideli DEI ſeruo, qui Canonicus poſtea fuit in ſancta Magiſtrali Eccleſia Calagurritana. Is, cùm negotium diligenter DEO commendaſſet, ei reſpondit; ſi deſiderio teneretur mundo renunciandi, ingrederetur Societatem IESV; quæ tanquam recens inſtituta magna ſanctitate, ac ſpiritus feruore emineret. Quæ ratio adeò illi arriſit, vt ſtatim conſtituerit apud ſe, ingredi Societatem: totaq; vita ſua gratiſſimum ſemper animum geſſit erga eum, qui rectum adeò ſanumque conſilium ſuggeſſiſſet: ita vt póſt multos elapſos annos, in quadam profectione decem milliaria circumiuerit, vt virum illum accederet, gratiaſq; illi ageret, qui DEI fuiſſet aptum inſtrumentum in hoc beneficio ſibi collato.

SED non decet, aliam cauſam huius vocationis ſilentio præterire, quę mea quidem ſententia fuit magis præcipua, licet tunc eſſet occulta.

Cupie-

Cupiebat feruens iſte Iuuenis Carthuſianum Inſtitutum amplecti, vt, quod Ieremias dixit: c *ſederet ſolitarius & taceret, quia* ſic *leuaret ſuper ſe,* eligens ſcilicet partem Mariæ, vtpote meliorem, quàm Marthæ; & omninò ſe tradens vitæ Contemplatiuæ, vtpote excellentiori Actiuâ. Sed DEVS (cuius prouidentia eſt admirabilis in diſtribuendis vocationibus ad diuerſas Religiones, variaque in eiſdem munia) hominem hũc ad eam vitam elegerat, quæ vtramque complecteretur; & melior eſt quauis eius parte ſeorſim accepta: quæ, ad imitationem ſupremi noſtri Magiſtri, ac Redemptoris, eiuſque ſanctorum Apoſtolorum, ita occupatur in contemplatione diuinorum Myſteriorum, vt lucem, facultatem, animique robur ex ea hauriat ad id, quod in Actiua eſt optimum, attendere ſcilicet ſaluti animarum, exeundo (vt ſanctus Bernardus ait) à Contemplatione ad Actionem; & ab Actione redeundo ad Contemplationem. Et hoc exiſtimo fuiſſe præcipuum motiuum maieſtatis diuinæ, vt hunc Iuuenem vocaret & alliceret ad Societatem IESV: quæ ex proprio Inſtituto habet, non ſolum ſaluti & perfectioni propriarum animarum vacare: ſed etiam in ſalutem & perfectionem proximorum incumbere, adhibitis ad vtramque oratione; & contemplatione, ac reliquis ſpiritualibus exercitijs. Cùm igitur hoc ſecum decreuiſſet, ſtatim abſque vlla mora petijt in Societatem ipſam admitti: *non* enim (vt ſanctus Ambroſius ait) *nouit tarda molimina Spiritus ſancti gratia.* Et quando vocatio agnoſcitur eſſe DEI, meritò eſt illi obtemperandum adeò exactè ac velociter, vt (quem-

c *Thren* 3. 28.

Vide Caiet. in 2.2.*q.*182. *a.*1.

*Ser.*57. *&* 58 *in Cant.*

Lib 2 *in Lucam.*

Hom. 14. in Matth. admodum ait ſanctus Chryſoſtomus) nec ad vnicum momentum hæreamus: quemadmodum d Matth. 4. 22. ſancti d *Petrus & Andreas, duoq́ filij Zebedæi continuò & ſtatim* atque à Chriſto ſunt vocati *relictis retibus, & patre ſecuti ſunt eum.* Hac igitur celeritate pius hic iuuenis dedit operam, vt in Societatem admitteretur; quod factum fuit in Collegio noſtro Complutenſi, vno ex præcipuis noſtræ Religionis in Hiſpania, ex quo plurimi valdeque præſtantes Religioſi prodierunt, qui Spiritu ſuo, virtute, & eruditione valde eam illuſtrarunt. Ingreſſus eſt autem Anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quinto, cùm eſſet ætatis viginti duorum annorum, decimoquinto à Confirmatione ipſius Societatis, quemadmodum ſanctus Bernardus, cùm eiuſdem eſſet ætatis, nouum Ordinem Ciſtercienſem ingreſſus eſt, poſt annos quindecim ab eius inſtitutione. Neque accidit abſque aliquo diuinæ prouidentiæ myſterio, vt admitteretur tertio die Maij, Inuentioni ſanctæ Crucis dedicato, quaſi Prognoſticum eſſet eius affectus & amoris, quo ipſam crucem amplecteretur; plurimiſque proximis ditiſſimos theſauros manifeſtaret in ea latentes. Receptum, mox ſuperiores miſerunt Senticam (vulgò Simancas) vbi Nouitiatus, ſiue Tyrocinium erat totius Prouinciæ, quæ tunc complectebatur vtranque, quas nunc Caſtellanam & Toletanam vocamus. Erat ſingularis, valdeque extraordinarius feruor Tyronum, ex varijs locis eò conuenientium: Spiritus enim ſanctus replebat eos muſto, & nouo Spiritus vino, recentis huius Religionis proprio, quam idem in ſua Eccleſia recens plantauerat.

Exper-

Expertus eſt noſter hic Tyro, re ipſa veram eſſe rationem, quam eius cognatus ei propoſuerat; cuius benè ſemper memor, operam dedit, vt feruentem priorum eius Patrum ſpiritum promoueret, qui adeò recens ac viuax in eorum filijs permanebat, ne ipſius culpa veteraſceret aut tepeſceret. Sociorum igitur adeò feruentium exemplo permotus & animatus cœpit ipſe inter eos eminere, omni ſuo conatu contendendo ad excellentem ſui mortificationem, pœnitentiam, orationem, & inſignes alias virtutes, quæ in ipſo toto vitæ eius decurſu eluxerunt: vt mox apparebit. Ex eo enim tempore cœpit anguſtam perfectionis ſemitam propero, ac feruenti greſſu ambulare, quem ad mortem vſque continuò tenuit. Et ita ipſe ſolebat poſtea Tyronibus dicere: (quemadmodum ego ipſius nouitius in quadam exhortatione audiui) *Attendite, quomodo nunc in via ſpirituali progrediamini. nam de lege ordinaria, quo paſſu tempore Probationis, & Tyrocinij veſtri progrediemini, eodem reliquo vitæ tempore pergetis. Si hoc Nouitiatus veſtri tempore tepidi fueritis, & in veſtro ſpirituali profectu deſides, tales ſemper & immortificati manebitis: ſi autem nunc magno ſpiritus feruore incedatis, aſſueſcetis vos benè ad eodem modo progrediendum.* Quæ veritas quamuis ex antiquiſſimo prouerbio ab Spiritu ſancto approbata intelligatur, qui ait: e *Adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam cùm ſenuerit non recedet ab ea*: eandem tamen ipſe protulit, ſicut multas alias, ex propriæ experientiæ libro, e Prou. 22. 6.

memor feruoris illius, quem Dominus noſter tempore Nouitiatus ipſi communicauerat: Quo tempore valde illum iuuit Pater Bartholomæus Buſtamantius, qui tunc Magiſtrum agebat Nouitiorum. Nam vt ſubiecti huius talenta & facultates cognouit: eum probabat ac cælabat, iuxta conſilium S. Ioannis Climaci, varijs mortificationibus, ac pœnitentijs: vt magis quotidiè in virtutibus proficiendi occaſionem ei præberet: maximè cùm is Magiſtri ſui manibus ſe totum cum magna humilitate traderet, inſtar ferri ex camino extracti, & fabri arbitrio relicti, vt ipſum flecteret; & pro ſua voluntate poliret, donec eius cordi forma Euangelicæ perfectionis imprimeretur. Quare ſæpè dicebat: Patrem Buſtamantium, magnum ipſius animæ bonum præſtitiſſe. Non enim credi poteſt, quantum ſancti ac periti Magiſtri attentio ac diligentia valeat, vt nouitius inſignis euadat. Et quoniam Deus Dominus noſter Nouitium hunc inſtruebat ac poliebat, vt & ipſe Tyronum Magiſter, & multarum animarum dux, ac director fieret. voluit, ipſum experientia diſcere, quantum eis bonum ex eo proueniret, quod bonum ac peritum ducem ſortirentur.

Gradu 4.

EODEM tempore ventitabant Senticam Patres Franciſcus de Borgia, & Antonius de Araoz, duo illi Societatis oculi in Hiſpania. Iubebant autem ſuperiores, fratrem hunc Balthaſarem, eiſdem Patribus miniſtrare, vt modeſtiæ, feruoriſque ſui odore eos ædificaret, ipſeque ex luce illa proficeret, quam ab eiuſmodi luminaribus acciperet; & nominatim à Patre Franciſco, qui obſeruans eum adeò feruentem ac deuotum,

magnum

magnum in eum concepit affectum. Sed non fuit valdè diuturnum tempus Sentitianę recollectionis. Nam, cùm in vicino quoddam Collegio cocus deeſſet, eò fuit miſſus, vt cocum ageret, vt qui multis indiciis ſuum ad officia vilia affectum proderet. Adeoque ſeriò per menſes aliquot officium illud egit, atque ſi tota vita in eo fuiſſet occupandus, negligens omninò ſui, ac rerum ſuarum; ſolumque attendens, quomodo ſoli DEO placeret, in cuius domo (vt ipſe aiebat) nullum inuenitur officium vile, aut occupatio, quæ non ſit in magno honore habenda, relinquendo eius durationis tempus prouidentiæ DEI, qui per ipſos Superiores id totum conſtituit. Hi autem, cùm eum tam fœliciter profeciſſe viderunt, ad finem eiuſdem anni ex Tyrocinio ad ſua ſtudia proſequenda dimiſerunt. Etſi enim in Societate duo ſint anni Probationis pro Tyronibus conſtituti: eo tamen tempore, quòd in ſuis initijs eſſet; paucaque haberet ſubiecta, illud tempus minuebatur: & DEVS gratiâ ſuâ defectum illum ſupplebat, perficiens in eis magno Spiritus feruore in paucis menſibus, quod nunc in duobus annis obtinetur. Maximè quod in medijs ſtudijs, Tyrones feruorem ac deuotionem obſeruabant, ita orationibus & laboribus attendentes, atque ſi ſtudioſi non eſſent; & ita ſtudentes, atque ſi non eſſent Tyrones. Et hac ratione ex particulari DEI auxilio eo tempore prodierunt aliqui viri non minus in Spiritu & Sanctitate, quàm in diuinis & humanis ſcientijs eminentes.

MISSVS itaque eſt Burgos, vt in Philoſophia, quam Compluti auiduerat, perficeretur: ſed

breui illic manſit: eò quòd exactè aliàs ſtuduiſſet: quare poſt paucos dies Anno 1556. miſſus eſt ad Collegium Abulenſe, vt annos duos Scholaſticæ Theologiæ, qui illi deerant, perficeret in Monaſterio S. Thomæ Patrum Dominicanorum. Cùm enim eo tempore nondum haberet Societas profeſſores conſtitutos, mittebantur noſtri fratres ſtudioſi ad Vniuerſitates Salmantinam, & Complutenſem, aut àd Collegia ſiue Conuentus ſacræ Religionis ſancti Dominici Vallis Oleti & Atulæ: in quibus excellenter, & exactè, vt toti mundo conſtat, prælegitur. Studuit igitur ibi per duos annos ſacræ Theologiæ non ſine varijs occupationibus, eò quòd Collegium illud Societatis eſſet recens fundatum, ac propterea neceſſarium multis rebus attendere, quæ in tali occaſione deeſſe ſolent, domibus præcipuè adeò pauperibus, & indigentibus: nihilominus tamen ipſe in ſtudijs ita profecit, vt inter peritiores ſui temporis ſtudioſos numeraretur. Et quamuis nō valde emineret in ipſa Scholaſtica Theologia, quòd in eà defuit, ſuppleuit in Myſtica: obtinuit enim à Domino Deo noſtro, vt poſtea videbimus, per Orationem, quod alij magno labore ſtudiorum aſſequuntur: ita vt aptiſſimus eſſet ad ea Officia & Miniſteria, quæcunq; ipſi iniungebantur, Confeſſarij, Magiſtri Nouitiorum, Rectoris, Prouincialis, ac Viſitatoris; gubernauit enim direxitque omne genus hominum, Sæcularium, ac Religioſorum Societatis noſtræ, & externorum adeò excellenter, colloquendo & exhortando, tam in communi, quàm in particulari de rebus Spiritualibus, vt exemplar quoddam eſſe poſſit perfectionis

ctionis ijs omnibus, qui eiuſmodi Officijs funguntur. Nam ſanctus hic vir ab initio primæ ſuæ vocationis ſculptum ſemper habuit in corde ſuo conſilium illud à S. Bernardo Monachis de Monte Dei datum, dicente illis, ab omnibus cuiuſcumque gradus & ſtatus in Religione meritò exigi, vt ſint perfecti: à Tyrone & Nouitio, vt ſit perfectus Nouitius; ab Studioſo, vt Studioſus ſit perfectus; ab Operario, vt ſit Operarius perfectus; ab Incipiente, vt ſit perfectus Incipiens; à Proficiente, vt in Profectu ſit perfectus; & ab eo, qui eſt iam in gradu Perfecti ne hæreat, ſed (vt Apoſtolus ſuadet) *ea quæ retro ſunt obliuiſcens, ad ea, quæ ſunt priora ſeipſum extendat, ad deſtinatum perſequens, ad brauium ſupernæ vocationis Dei*: vt ſemper ſtudeat eſſe perfectior. Ita vt, qui Nouitius eſt, perfectè habeat illas virtutes, & in eo gradu, quem Nouitij ſtatus meritò habere debet: atque prout creſcit, perfectiorem in ijſdem gradum acquirat. Et quoniam Pater hic Balthaſſar hoc modo eſt progreſſus, ita conſtitui, hiſtoriæ ordinem per annos proſequi, vt dum eius virtutes referam, ſimul indicem augmentum, & perfectionem earum, quamuis id diuerſis acciderit temporibus.

Tract. de vita ſolitaria.

Philip 3. 14

CAPVT

CAPVT II.

INGENS EIVS AB IPSO Tyrocinio propenſio ad Orationem & familiaritatem cum DEO*: ac diligentia ab eo adhibita, ad eam perfectè conſequendam.*

INTER multa indicia, quæ in hac vita habentur, quod DEVS aliquem elegerit ad altiſſimos Sanctitatis gradus, & egregia valdeque præclara ſeruitij ſui facinora, vnum ex præcipuis eſt, quod ei orationis donum eminenter communicet, & ad ſuam familiaritatem admittat. Nam Oratio (teſte S. Gregorio) eſt valde vniuerſale & efficax mediũ ad ea exequenda, quæ in æterna ſua prędeſtinatione diſpoſuit: vt propterea, quando tale medium cum excellentia adhibet, ſignum ſit, quod inſignẽ aliquem finem diuinæ ſuæ gloriæ per illud quærat. Deinde Oratio (vt S. Chryſoſtomus docet) mille vijs & admirandis modis vitam quandam efficit puram & ſanctam, DEO cui ſeruit dignam: non enim ferre poteſt domum pauperem, vacantem, & malè compoſitam: Nam ſtatim eam componit, & glorioſis plurimorum meritorum, ac supernorum donorum exercitijs eam replet. Alit generoſum quendam animum, pectuſque nobiliſ-

Lib. 2. Dial. c. 8.

Lib. 5. de oran. Deum.

Lib. 2.

biliſſimum,quod non ſe abijciat ad culpas etiam leuiores,nec ad mundi nugas, & inanes ſæcularium hominum conuerſationes, ne Dæmonibus det aditum: ex familiaritate enim cum Deo tanta animi, & cordis magnitudo prouenit ijs, qui cum eo verſantur: vt quidquid eſt in mundo, ſordes & ſtercora reputent, magnamque vilitatem,ſi eò ſe demittant,vt malignorum Spirituum ſuaſionibus dent aditum; aut aliquid faciant Dei ſui præſentia indignum. Et ſimiliter animum quendam communicat,laboribus, ac tribulationibus huius vitæ,etiam ipſa morte ſuperiorē: ita vt nihil horum auferre illis poſſit ſanctam libertatem Spiritus,& cordis puritatem,quam hauriunt ex familiaritate cum ſuo creatore: ex cuius virtute fortes ac potentes ſe reputant ad hoſtes ſuos ſuperandos, & inſignia facinora perficienda. Hæc S. Chryſoſtomus. Ex quibus infert, curam & ſtudium Orationis indicium eſſe virtutis & profectus interni. Si videam,(inquit) Chriſtianum aliquem,aut Religioſum in orando tepidum, idque parui facientem: mox conijcio, exigua ipſum virtute præditum eſſe, & pauca Dei dona in animo habere; quem tamen valde attentum, ſolicitum, ac propenſum ad orationem video, ſtatim intelligo,donis eum cœleſtibus redundare. Si enim cum ſapientibus agens ſapiens efficitur: qui familiariter cum Deo agit, quam Sapientiam habebit? Et quas ſpirituales diuitias conſequetur? denique Sancto Bonauentura teſte, oratio eſt omnipotens quoddam medium, quo liberamur ab omnibus malis;& bona omnia conſequimur,diuinam ſollicitantes omnipotentiam

Lib. 1.

In Medit. vita Christi.

tiam, vt nobis ſemper ſit auxilio. Hæc omnia volui inſinuare, vt aperire incipiam ſanctitatem, & ſtupenda opera Patris BALTHASSARIS ALVAREZ, cui DEVS cum ſingulari excellentia donum hoc orationis communicauit, ſingularibus eum præueniens auxilijs ab ipſo Tyrocinio; imò multò antè, vt ſtatim in hac virtute, ac proinde in reliquis inciperet ſplendere, [a] *quaſi lux* matutina, quæ *procedit & creſcit vſque ad perfectam diem.* Et cùm duplex ſit modus orationis mentalis, alter ordinarius, quem tenent communiter Iuſti: alter magis extraordinarius, qui paucis conceditur: quamuis ſeruus hic DEI in vtroque excelluerit, nunc tamen de priori tantùm agemus; qui ad poſteriorem diſponit; multumque dependet ab induſtria noſtra, præuenta, & adiuta in diuina gratia; ſine qua [b] *non ſumus ſufficientes vel cogitare aliquid à nobis*, nec *quidem* [c] *dicere: Dominus Ieſus*: cum̃ ita tamen facilè mens noſtra applicat ſeſe ad fidei myſteria conſideranda; & ratiocinatione ac meditatione varios excitat in voluntate deuotionis affectus, petitiones inſtituens & colloquia cum ipſo Deo Domino noſtro, quemadmodum S. Pater noſter Ignatius docuit in libello Exercitiorum, & nos in aliis noſtris libris fuſiùs explicuimus. Incepit itaque Pater hic Balthaſſar magno feruore ab hoc modo orandi, in quo, vt poſtea dicemus, per ſexdecim annos hæſit; DEO inſpirationes & induſtrias ſuggerente, quas ad progreſſum & excellentiam in eo obtinendam adhiberet: vt fieret dignus, qui ad alium magis intimum, & excelſiorem modum admitteretur, ſi Dominus ipſi eum

a Prou. 4. 18.

b 2. Cor. 3. 5.

c 1. Cor. 12. 3.

In lib. Meditation. & in Duce Spirit.

eum communicare dignaretur. Harum induſtriarum, ac diligentiarum ſummam quandam hic ponemus, ad decem eas reducendo, vtpote præcipuas; vt qui in hac virtute proficere, & progredi cupiunt, earum vſum habere poſſint.

§. I.

PRIMVM igitur Deus Dominus noſter huic adhuc Tyroni magna deſideria votaque communicauit, continuam & feruentem orationem habendi: huiuſmodi enim adeò accenſa deſideria, velut prænuncij eſſe ſolent inſignium gratiarum ac fauorum è cœlo venturorum: exſtimulant enim ad petendum, & valde inſtanter procurandum apud DEVM, quod ipſe prouidentia ſua dare conſtituit. hoc enim inſinuauit Salomon, cùm dixit; [a] *Optaui, & datus eſt mihi ſenſus: & inuocaui, & venit in me Spiritus ſapientiæ*, & Dauid dixit: [b] *Deſiderium pauperum exaudiuit Dominus: præparationem cordis eorum audiuit auris eius.* Quæ deſideria magnæ illi opinioni innitebantur, quam de Superno hoc exercitio habebat: non ex eo ſolùm quod ingentia, quæ ſecum adfert bona, legiſſet, & audiuiſſet; ſed multò amplius ex eo quod ipſe ſenſim in ſe experiebatur. Eſt enim Oratio manna quoddam abſconditum, non ſatis cognitum, ac proinde nec, vt par eſt, ſatis rectè æſtimatum eſt, niſi ab illud delibante ac recipiente: nam ſtatim atque ſuauitas eius deguſtatur, deſideria creſcunt, ampliùs illud degu-

[a] Sap. 7.7.
[b] Pſal. 9. 38.

deguſtandi: prælibatio enim nouam gignit famem, iuxta illud diuinæ Sapientiæ: c *qui edunt* c Eccl. 24. 29. *me, adhuc eſurient, & qui bibunt me, adhuc ſitient.* Ex quo fiebat, vt huiuſmodi deſideria adeò in pectore huius ſerui DEI feruerent, vt omne tempus videretur illi exiguum & breue, quo ſe ſancto huic exercitio traderet. Quare ſtatim atque neceſſarijs alijs obligationibus ſatisfaciebat, conuertebat ſe ad hanc, in qua expendebat, quidquid
„ temporis illi ſupererat, dicens: bonum Religio-
„ ſum in huius mundi exilio conſtitutum, toto tem-
„ pore, quo cũ Deo ſuo non verſaretur, debere eſſe
„ tanquam ingens aliquod ſaxum vi quadam extrà
„ ſuum locum detentum, & ſuo modo gemens, quàmdiu ita detinetur, & impeditur: ideoq; ſicut illud impedimento ſublato, magna vi ad ſuũ tẽdit centrũ, ità hic ſtatim atque à tali impedimento ſe videt expeditum, mox ad ſuũ creatorem tanquàm ad centrum pergere incipit. Et quicunque talem habet ſpiritum ac deſiderium, plura negocia ſpatio vnius horæ expedit, quàm alij in multis: eò quòd in ijs non amplius hæreat, quàm ſit neceſſarium: quare ab eis liberatus ſtatim pergit ad ſuam requiem, hoc eſt ad agendum & conuerſandum cum DEO ſuo. Verum quidem eſt, quòd Tyronum feruor, etiam cùm eſt à bono Spiritu, facilè admittit aliquid de proprio: quare hæc orationi incumbendi deſideria eo vſq; peruenerunt, vt eſſent nimia: ita vt aliquando inquietum ipſum reddiderint; vt quodammodo de ſuperioribus conquereretur, quòd nimium alijs rebus ipſum occuparent, nec locum relinquerẽt ad tantam ſui recollectionem, quantam ipſe cupiebat.

Quam

Quam imperfectionem dum in ſe aduertit, dedit operam, vt eam exueret; ſuaque feruentia deſideria perfecta quadam reſignatione temperaret, ac diuinæ voluntati ſubijceret in omnibus, quæ ad ipſam orationem ſpectabant: huiuſmodi enim reſignatio valde eſt neceſſaria magnique momenti diſpoſitio ad progreſſum & profectum in ipſa oratione, iuxta illud Dauidis: d *Subditus eſto Domino & ora eum*, quia tunc magno cum fructu orare poteris. Quare maturiori conſilio conſtituit, nolle ſe plus temporis recollectæ orationi impendere, quam obedientia ipſa præſcriberet, & neceſſariæ occupationes illi permitterent: amplectens pro regula ſuæ orationis conſilium Tobię de Eleemoſyna filio datum: e *Quomodo potueris*, inquit, *ita eſto miſericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: ſi exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri ſtude.* Ita ipſe aiebat orationi recollectæ trade te prout tempus ſuppetet. Si multum ſuppetet, multum in ea expende; ſin exiguum, hoc ipſum tribue illi libenter: præſtat enim, obſeruata Dei lege, diuidere cum ipſo, quod ille dederit: quàm furari, vt poſſis multum offerre. Scriptum eſt enim, f *quod ipſe Deus odio habeat rapinam in holocauſto*: ac proinde etiam odio habebit, ſi tempus obedientiæ ſubtrahas, etiam ad orandum, & ſacrificandum. Et multò magis cùm ipſum orare ſit eſſe cum Deo, quod ſi quo tempore ille opera tua vult in alijs vti, ipſum hoc tempore defraudes, iam non erit ipſe tecum: & ſi ille tecum non ſit: quomodo tua ſolitudo poterit eſſe oratio. Seruus faciens quidquid Dominus iubet, tempuſque in eo expendens, quod ipſe præſcri-

d *Pſal.* 36.7.

e *Tob.* 4. 8.

f *Iſa.* 65.8.

„ ſcribit paratus ad omnia, quæ eius ſunt obſequij,
„ non gratis comedit panem; poteſtque omnem de-
21 Septemb. ponere ſcrupulum. Ad cuius rei confirmationem
1569 refert ipſe in ſuo libello: quòd cùm in feſto ſan-
cti Matthæi amanter apud ipſum Deum conque-
reretur, de defectu temporis ad manendum cum
„ ipſo ſeorſim & ſolum. Factum (inquit) eſt ad me
„ verbum DOMINI: conquieſce; & ſatis
„ tibi eſſe exiſtima, quòd vtar opera tua, etiamſi
„ non ſis mecum, ex quo ipſe quietus tunc manſit, ac iucundus. His rationibus, quas ipſa docebat oratio, temperauit Pater BALTHASSAR nimia ſua deſideria illam habendi, retinens interim moderata, quæ Domini Spiritus ſemper illi communicauit; ac per totam vitam conſeruauit.

HINC verò oriebatur, quòd ſemper fuerit valde exactus in explendo ad minus toto illo tempore quod Societatis noſtræ leges ad orationem habendam, lectionem, & conſcientiæ examina, aliaque ſpiritualia exercitia peragenda præſcribunt, nullo vnquam prætermiſſo eodem quo præſcribitur, aut altero ei æquali, etiamſi plurimæ adeſſent occupationes. Et cùm præuidebat fore multas, ſurgebat citius ac præueniebat, vt temporis penſum in his omnibus exercitiis maiori cum quiete expenderet, imò tunc ſemihoram vltrà præſcriptum, illis tribuebat; ad reparanda (vt ipſe aiebat) detrimenta, quæ aliàs pati cogebatur, potiùs volens præſcriptum tempus excedere; quàm aliquid illi detrahere: & hac ratione ſupererat illi ſufficiens tempus

pro

pro reliquis negotijs & occupationibus.

NEC contentus erat ſolo tempore à regula præſcripto: nam cùm Superior erat (fuit autem ferè ſemper) multò plus temporis orationi tribuebat. Nam poſt pulſum ad incumbendum ipſe ad Chorum ſe conferebat, & duas, aut tres etiam horas in oratione expendebat, vigilans tanquam bonus Paſtor, quando grex eius quieſcebat. Et præter hoc, iubebat etiam Excitatorem, ipſum media hora ante alios excitare: & adhuc quando ille veniebat ad excitandum, iam illum orationi vacantem inueniebat. Et aliàs integras noctes conſumebat orando in ſuo cubiculo (quod ſæpè aduertebant, qui proximè habitabant) vt imitaretur Dominum, de quo ſanctus Lucas ait, quod g *exiret in montem orare*, eſſetque *pernoctans in oratione Dei*: cui dicebat illud Iſaiæ: h *anima mea deſiderauit te in nocte: ſed & ſpiritu meo in præcordijs meis de mane vigilabo ad te.* Id tamen præcipuè faciebat, quãdo neceſſitate aliqua propria, aut alterius, aut negotio magni alicuius momenti premebatur: cuius rei plura exempla ſubijciemus inferius.

g *Luc.* 6. 12.

h *Iſa.* 26. 9.

ET præter hæc, ſingulis annis minimùm ſemel colligebat ſe per octo aut quindecim dies plus minus, prout occupationes patiebãtur: vt exercitia pro more Societatis perageret, totum illud tempus familiaritati cum DEO omnino tribuens. Quod ſi ita occupationes non paterentur, vt tantum temporis ſimul in hoc expenderet, ſtudebat ſaltem ſingulis menſibus diem vnum; & ſingulis ſeptimanis vnius diei totum tempus

matutinũ ſoli Deo conſecrare: aduertebat enim & ipſa experientia deprehendebat, huiuſmodi longioribus temporis ſpatijs feruefcere ſpiritum, gratiamque deuotionis, & familiaritatem cum Deo obtineri; & augeri vires ad pia opera exercenda, & iuuandas animas. Ac propterea DEVS
i Exod.24. 16. cõtinuit Moyſen i *ſeptem diebus in medio caliginis*, vnde *vocauit eum ad montem*, vbi *fuit quadraginta diebus*; poſt quos dedit ei tabulas legis, quas ipſe deſcendens ex monte portauit in manibus, vt eam populo promulgaret. Et quamuis potuiſſet Deus vna hora perficere, quod fecit quadraginta diebus: voluit tamen ipſe hac ratione ſignificare: eos, qui familiaritatem cum ſua Maieſtate habere cupiunt, debere longa, collectaque communicatione cum ipſo eam obtinere, in qua docentur, & roborantur ad fortiter præſtanda quæcunque ad eius diuinumq obſequium ſpectant.

EX quo licet intelligere, quanta attentione, reuerentia, deuotione, & feruore Spiritus ſeruus hic Dei habere conſueuerit collectam ſuam orationem: cùm nullus tot horas, ac toties in ea expendat, niſi magnam nobiliſſimi & vtiliſſimi huius exercitij opinionem habeat, ipſaque experientia didicerit ſuauitatem & fructum ex ea prouenientem. Eadem etiam deſideria & ſtudium, quo tantum temporis orationi impendere cupiebat, ipſum etiam exſtimulabat, vt maximam diligentiam adhiberet ad eam cum omni perfectione habendam. Quamobrem toto ſexdecim annorum tempore, quo primum Orationis modum tenuit, fuit ſingularis in obſeruandis plenè omnibus conſilijs, & circumſtantijs, quas S. Pater noſter

ſter Ignatius in libello Exercitiorum obſeruandas præſcribit (quas Additiones vocat) ad rectè habendam orationem; nulla, etiam minima, neglecta: obſeruauerat enim diligenter, plurimum placere Deo, quod quis diuinam eius voluntatem plenè, etiam in rebus minimis, exequatur: vt nos ad ſuum conſpectum, & familiaritatem admittat; cui vt verè obedientes ſunt chariſſimi: ita propria ſua conſilia ſequentes odit: & quemadmodum ait S. Bernardus; cœleſtis ſponſus non requieſcet per contemplationem in lectulo cordis non producentis obedientiæ flores, ſed propriæ voluntatis vrticis ſeminati; nec ſe ipſum in oratione communicabit inobedienti is, qui adeò obedientiam dilexit, tantiq; illam fecit, vt mori voluerit potiùs, quàm non obedire. *Serm. 46. in Cant.*

§. II.

HINC etiam ortũ eſt, vt hanc orationis viam cum magna humilitate ambularet: nec voluerit vno quaſi volatu ad eius culmen aſcendere, ſed per certos gradus ab infimo incipiendo; donec Deus ad altiorem aſcendere ipſum iuberet. Vt enim idem S. Bernardus ait, non eſt tutum repentè ad ſummum aſcendere, ac diuini oris oſculum petere; niſi qui priùs pedes, & poſtea manus cœleſtis Sponſi fuerit oſculatus. Quam rationem Pater hic Balthaſſar tenuit in progreſſu meditationum, & in operibus triplicis vitæ Purgatiuæ, Illuminatiuæ, & Vnitiuæ: incipiens à primis, vt ſe ipſum à culpis omnibus purificaret, & paſſiones ac reliquas res, quæ familiaritatem cũ Deo impedirent, reprimeret, ac mortificaret. *Serm. 3. in Cant.*

quare magnam ſemper rationem habuit duplicis conſcientiæ examinis quotidiani, quo vtitur Societas: generalis ſcilicet omnium culparum ac defectuum; & particularis circa particularem aliquem ad illum exuendum & euellendum: adnotans, quoties mane, & quoties veſperi in illum incidiſſet: & hos cum illis conferens: ſicut & quos vno die aut vna ſeptimana, cum alterius diei aut ſeptimanæ præcedentis: vt intelligeret, an verè proficeret, nec ne. Cuius exercitationis magnam ducebat rationem, dicens, illud eſſe genus quoddam practicæ orationis, qua propria cognitio obtinetur, quæ radix eſt humilitatis; & cordis puritas, quæ diſpoſitio maximi momenti eſt ad familiaritatem cum DEO habendam.

HVIC diligentiæ aliam magni momenti addebat ad proficiendum in ipſa oratione. Reflectebat enim ſe, & ad eius finem, examen inſtituebat de omnibus, quæ in ipſa oratione acciderant, ſiue benè, ſiue malè: vt incuriam ſuam defleret, ac emendaret, gratias verò DEO ageret ob ſenſa bona, quæ ipſi communicaſſet. Ne autem hæc ipſa obliuioni traderet, adnotabat in libello quodam, (cuius in præfatione meminimus) appoſito die, menſe, & anno; imò & occaſione, qua talia ſentiebat: & in eodem ſcriptum reliquit, huiuſmodi veritates tanquam prunas fuiſſe cœleſtes in ſuo pectore, quæ ipſius torporem excitarent, cùm tepidum & ignauum ſentiret: & ita memoriam eorum refricabat, & cum mora ruminabat: vt nouum ex eis fructum hauriret.

EX

Ex quo alius quoque valdè magnus illi fructus proueniebat ad continuè perſeuerandum in oratione. Amplectens enim illud Saluatoris cõſilium : a *oportet ſemper orare & non deficere*, tota die occupabatur, ac ruminabat bonos motus ac ſenſa, quæ in matutina oratione habuiſſet ; vnde fiebat, vt noua alia Deus illi communicaret. Ita ipſe in prædicto libello fa?ſus eſt : in quo hanc proponit interrogationem : quid debet quis interdiu cogitare? & reſpondet in hunc modum : ſi apertos habeat oculos, oratio cœleſtis, & b *reliquiæ cogitationis diem feſtum agent ei.* Quemadmodum enim, ait, in aula principis, fideliter ſeruienti datur quotidie conſtituta portio : ita Deus fideliter ſibi obſequentibus ex reliquijs ferculi proprij noua ſenſa communicat veritatum, quibus anima iucundè alitur & occupatur. Et ego, inquit, experior in mea, quòd non poſſit tot bolos digerere, quot ei offeruntur. Ex quo apparet, quàm profuſus Deus Dominus noſter in ſeruum ſuum hunc fuerit: Siquidem tanta erat ſpiritualium ſenſuum copia, & magnitudo, vt non ſufficeret ei tempus ad eos ritè digerendos, quamuis toto die ſe in eis ruminandis occuparet. Hinc autem oriebatur vt ſemper in Dei præſentia verſaretur; ac ſeſe frequentiſſimè intra ſeipſum colligeret, vt eundem maiori attentione & viuacitate aſpiceret; contendendo, vt in ipſo foro non minus eſſet collectus, quàm ſi maneret in ſuo cubiculo: & obſeruarunt aliqui, quod non poſſet impedire, quin frequenter ita eius oculi clauderentur, atque ſi reuera dormitaret : idque ex contra-

a Luc. 18. 1.

b Pſal 75. 11.

contracta iam conſuetudine illos ſponte claudendi, vt faciliùs poſſet interiores aperire. Et ſimiliter, cùm Nouitius & Studioſus eſſet, Patremque aliquem comitaretur, toto illo tempore & quamdiu Pater negotia ſua peragebat, ſemper ipſe orationi attendebat. Et ſimiliter, cùm faciebat iter ſemper orabat: ac propterea dicere ſolebat, eſſe bonum, quòd quis alium comitetur, aut iter faciat: quia tam diu licet ſemper orare. Et hac ratione coniungebat Pater Balthaſſar duas res illas, quæ hominem reddunt ſpiritualem ac deditū orationi. Neq; enim ſatis ad id eſt prolixa & recollecta oratio, ſi interdiu effunditur cor, & illam continuare obliuiſcitur, ruminando quod ex ea hauſit; aut alias iaculatorias breues ac frequen-
Coll. 10 c. 13 tes addendo: nam, vt ait Caſſianus, valde parum orat, qui ſolùm orat quando flectit genua, niſi
c 1. Theſ. 5, 17 conetur explere illud Apoſtoli c *ſine intermiſſione orate.* Neque ſufficit breuium orationum frequentia, niſi accedat interdum oratio recollecta, in qua accenditur cor ad præſentiam Dei, & internam recollectionem conſeruandam: ità vt nec frigeſcat, nec euaneſcat ex occupationibus interdiu occurrentibus, & hoc nomine ſæpiùs repetebat, quod Magiſter Ioannes de Auilla author libri, cui Titulus Audi Filia, reſpondit cuidam interroganti: an ſufficeret Dei præſentiam interdiu habere, & interiùs eſſe collectum ſicut ipſe erat? cui ille reſpondit: niſi vltra id aliquid habeat, euaneſcet: & interrogatus quid illud vltrà eſſet, reſpondit: frequentiam prolixæ orationis.

OMNES haſce diligentias obſignauit Pater Bal-

Balthaſſar magna conſtantia & perſeuerantia in rebus omnibus prædictis. Nam licèt in ſexdecim annis, quibus hunc orationis modum tenuit, magnas nebulas, & ſpiritus ariditates, durities, diſtractiones, animi defectiones, aliaſque afflictiones, & probationes, quas experiuntur, qui hanc viam ambulant, ſuſtinuerit: nunquam tamen deſideria orationis depoſuit; nec exactam in ea habenda exſecutionem: ſed tanta diligentia & conſtantia in ea perſeuerauit, atque ſi iucundum ſemper & facilem aditum inueniret, collocabat nimirum præcipuam ſuam fiduciam in infinita miſericordia ac liberalitate Dei, in cuius conſpectu ſeſe conſtituebat, quemadmodum Cananæa illa dicebat: tanquam [d] *catellum expectantem micas cadentes de menſa Domini ſui*: & ſicut [e] *amicus* ille Euangelicus, etiam repulſus non deſtitit ad portas Dei pulſare per multos annos, donec tandem exauditus fuit, & ad familiaritatem eius admiſſus, cum ingenti cœleſtium donorum copia, vt apparebit ex capite duodecimo, in quo ponentur & fructus & magna præmia, quæ accepit ob haſce diligentias, & perſeuerantiam in eiſdem.

d *Matt.* 15. 27.

e *Luc.* 11. 8.

(* * *)

CAPVT III.

MEDITATIONES SVAS A myſterijs Humanitatis Chriſti cœpit: ſingulari ad eam deuotione ſemper affectus: & fructus inde perceptus.

QVI DEO ſeruire incipiunt, & cum diuina eius maieſtate in oratione agere, poſt exitum ex miſerando, in quo fuerant, peccati ſtatu, & poſt exercitationem in eundem finem, in meditationibus de peccatorum grauitate, Mortis, Iudicij, & Inferni terribilitate, aliorumque ſuppliciorum, quæ diuina Iuſtitia contra ea eſt minata: tranſire ſolent ad meditanda myſteria ſacratiſſimæ Humanitatis Chriſti Seruatoris noſtri, veri Dei & hominis, qui eſt ve-
a Ioan 14.6. ra a *via, veritas, & vita*; principium, finis, & medium perfectionis ac ſaluationis noſtræ: ita enim
b Ioan 10.9. ipſe dixit: b *ego ſum oſtium, per me, ſi quis introierit, ſaluabitur: & ingredietur, & egredietur, & paſcua inueniet.* Per oſtium hoc ingredi oportet & Iuſtos & Peccatores; Incipientes, Proficientes, & Perfectos: qui omnes paſcua inueniunt animabus ſuis, iuxta neceſſitatem & capacitatem ſuam accommodata; & ad finem, ac ſcopum, ad quem, cùm meditantur eius myſteria, tendunt. Peccatores enim conſiderantes, quàm multa ipſe fecerit, ac pertulerit pro ipſorum peccatis: inueniunt

niunt paſcua Contritionis, Pœnitentiæ & Lachrymarum: vt ab eis mundentur: Incipientes inueniunt paſcua virtutum, quæ paſſiones ac vitia mortificant; & efficiunt, vt Caro Spiritui ſubijciatur; & ſenſualitas rationi: Proficientes paſcua inueniunt veritatum, & virtutum altiorum, quæ illos illuſtrant, & creſcere faciunt, tanquam c *lucem* matutinam *vſque ad perfectam diem.* c *Prou.* 4. 18 Perfecti autem ſublimiora inueniunt paſcua, ingredientes ſcilicet per hoc ſacratiſſimæ humanitatis oſtium ad altiſſima diuinitatis myſteria contemplanda: & egredientes ad præſtanda erga proximos opera & miniſteria inflammatæ charitatis. Per hoc oſtium ingreſſus noſter Pater Balthaſſar, à principio non deſtitit, ſed per totam vitam prædicto modo ingreſſus & egreſſus eſt. ingreſſus, inquam, primùm in occulta cordis DEI humanitate induti, & ſenſim aſcendens & immergens ſe in myſteria DEI trini & vnius: & inde exiens primùm ad ſe ipſum mortificandum, varijſque virtutum exercitijs perficiendum, & exornandum: & poſteà ad ſubueniendum magno feruore ſuis proximis.

§. I.

PRIMVM itàque omnium Chriſtum Dominum noſtrum tanquam præcipuum ſuũ Magiſtrum accepit, iuxta ipſius Domini verbum dicentis: *Magiſter veſter vnus eſt* CHRISTVS. a *Matt.* 23. 10. Qui, quà homo, officium hoc viſibiliter egit, docens omnes factis & verbis Euangelicam perfectionẽm, arcana diuinitatis & Trini-

Trinitatis myſteria, quæ prius erant abſcondita; quà verò eſt Deus, idem præſtat quotidiè inuiſibiliter, docens animas huiuſmodi veritates, præbensque lucem ad eas intelligendas; & affectum ad virtutes deſiderandas & procurandas: & vtroque modo illum accipiebat in oratione, tanquam magiſtrum: nunc tanquam hominem, formans in ſua imaginatione figuram huius Domini: quæ poſtea multò perfectiùs eſt illi communicata; nunc eundem aſpiciendo tanquam Deum, ad cor ſeruorum ſuorum in ſolitudine interna loquentem. Eratque ſtupenda eius compoſitio, reuerentia, deuotio, ac teneritas; quam in hoc ſeruabat. Conſtituebat enim ſe in oratione ad pedes Chriſti Domini noſtri, tanquam diſcipulum talis Magiſtri,
,, dicens ei: Domine mi, vterque noſtrum ſuum
,, habet Officium ab æterno Patre iniunctum, cùm
b*Matt.*17. ,, dixit: b *Hic eſt filius meus dilectus, ipſum audite.*
5. ,, Officium tuum eſt Magiſtri; meum, diſcipuli. ſi
,, itaque cedit in tuam gloriam, exerceamus nunc
,, illa. Quoniam verò Magiſtri eſt loqui; diſcipuli,
c1.*Reg.*3. ,, autem tacere: ego ſilentium ſeruabo: c *loquere tu*
10. ,, *Domine, quia audit ſeruus tuus*: & vt magis ſim
,, attentus; claudam oculos meos, & quoniam non
,, ſolùm tu es Magiſter, ſed etiam Dominus: audiam
,, te genibus flexis. Et quia non tantum es homo,
,, ſed etiam Deus, coniunctas manus in altum leua-
,, bo, tum vt audiam te, tum vt ſimul te adorem:
,, hinc doctrinam tuam accipiendo, inde venera-
,, tionem oſtendendo, qua illam ſuſpicio, in Reli-
,, gioſo hoc ſitu immobilis manens, etiamſi pluri-
,, ma eueniant, quæ me interturbare conentur: ne
,, vel vnicum doctrinæ adeò ſalutaris verbum mihi
pereat,

pereat. Ideoque inquietudinem quamcunque hic ““
mihi occurrentem, Martyrium reputabo, & vt ““
talem fortiter ſuſtinebo: præbens in hoc modico ““
experimentum multorum, quæ in aliis orationi- ““
bus obtuli, ſuſtinendi & tolerandi amore tui. de- ““
beo itaque deliberato animo eum tanquam Ma- ““
giſtrum in ſilentio; tanquam Dominum genibus ““
flexis; & tanquam DEVM iunctis & eleuatis ““
manibus audire: & immobilis permanere: ne ““
vllum verbum mihi prætereat; & vt appareat, ““
quanti anima mea eius doctrinam faciat, & vene- ““
retur. ““

HOC dicebat faciebatque pius hic Pater, qui loquens ad Tyrones, non intelligit per *audire in ſilentio* ſublimem illum orationis modum, qui dicitur Quietis & Vnionis, in quibus, ceſſantibus ratiocinationibus mentis, ſuſcipiuntur diuinæ illuſtrationes: qui modus reſpленduit poſteà in ipſomet Patre, vt ſuo loco videbimus; ſed ordinarium quendam & neceſſarium modum, ad attentè & vtiliter orandum, ceſſantibus diſtractionibus ac diuagationibus garrulæ ac vagabundæ imaginationis; intellectu verò in quiete attendente, vt ratiocinetur ac meditetur myſteria Saluatoris, & verba, quæ in ſuo Euangelio eſt locutus, & quæ internè loquitur ad cor aptè meditantis, quæ ſunt inſpirationes diuinæ.

CVM hoc meditationis exercitio tribuit Deus Patri Balthaſſari ſingularem æſtimationem ac deuotionem omnium verborum cœleſtis huius Magiſtri: nam quamuis omnia verba, quæ Deus eſt locutus ab initio mundi, & in Scriptura ſacra referuntur, eadem fide ſint credenda, cùm

ſint

ſint eiusdem ſupremæ veritatis, quæ nec decipere poteſt, nec decipi: ſed ſingulari quodam reſpectu & cura vtebatur ſacratiſsimis æterni verbi incarnati verbis: in quibus ſingulare quoddam Antidotum, & potentem efficacitatem inueniebat ad omnia, quæ animæ bonum concernebant. Propterea enim ipſemet Dominus dixit:
d Ioan.6.64 d *verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt*. Et ſanctus Petrus ea audiens, dixit:
e 68. e *Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.*

Hoc autem proueniebat illi ex valde ſingulari deuotione, & æſtimatione, quàm de cœleſti hoc Magiſtro habebat: cuius ſacratiſſimam humanitatem tanquam fontem ſpiritualium diuitiarum perennem aſpiciebat: & hoc ſpiritu ad orationem accedebat, vt earum particeps fieret: Hunc ſenſum conſecutus eſt dum verba illa ſancti Lucæ meditaretur.
f Luc.9 37. f *Deſcendenti Ieſu de monte occurrit illi turba multa*, deſcendit, inquit, è cœ-
,, lo frater natu maior, Dominus diues & acceden-
g cap.19.6. ,, tibus hominibus ad eum, g *virtus de illo exibat, &*
,, *ſanabat*, ac ditabat *omnes*. Id enim eſt, quod æter-
,, ni patris cum iuſtis viris colloquia eò tendant,
,, vt CHRISTVM Dominum magni æſtiment:
,, per quem iuxta ſui conſilij decreta, illos ditet:
h Pſal 17. ,, h *magnificans* (vt dixit Dauid) *ſalutes Regis eius*:
51. ,, hoc eſt efficiens, vt in ſuis cordibus magni fa-
,, ciant & æſtiment ſalutem & bonorum plenitu-
,, dinem, quæ per hunc Regem mundíque Salua-
i 2.Pet.1. ,, torem ipſis aduenit. i *Per quem*, (vt ſanctus
4. ,, Petrus dixit) *maxima & precioſa nobis promiſ-*
,, *ſa donauit*, de quo etiam verificatur illud Iob:
k *ſi com-*

[k] *ſi comedi buccellam meam ſolus, & non comedit pupillus ex ea.* Ipſe eſt filius DEI [l] *deditque nobis poteſtatem, filios eius fieri.* In eo ſibi complacuit æternus pater, & in eodem nos illi complacemus. Ipſe Sacerdos eſt, fecitque nos Sacerdotes: ille in ſe res omnes continet, noſque fecit earum participes. Ita Pater BALTHASSAR ſentiebat de CHRISTO; & magno cum doloris ſenſu addebat: ex ignorantijs, quæ Chriſtiano populo nocent, hanc de CHRISTI Domini perſona, ac diuitiarum, quas in ipſo habemus, eſſe maximam: vtpotè ex qua ingentes triſtitiæ, animæ defectiones, ac diffidentiæ illis prouenirant, quaſi non habentibus remedium: eum in modum, quo Ioſephi fratres magna fame ac deſolatione premebantur, eò quòd ignorarent, ipſum Ioſephum fratrem ſuum in AEgypto regnare, & in eius poteſtate eſſe copiam & abundantiam illius regni, ad quod [m] *DEVS ipſum miſerat pro ipſorum ſalute: vt ipſemet eis poſteà dixit.*

k Iob 31.17
l Ioan.1.12
m Gen.45.5

HIS & ſimilibus alijs conſiderationibus acquiſiuit etiam magnam opinionem & æſtimationem accenſiſſimi ipſius CHRISTI DOMINI noſtri in nos amoris, ex quo beneficia in nos ab eo collata proceſſerunt. Hoc ipſe hac comparatione, deuotiſque & feruentibus verbis declarabat: quò ſolis radij ſunt vehementiores, eò ſplendor ex eorum reuerberatione vrit magis. Radij amoris ipſius CHRISTI DOMINI rectè tendebant ad cor æterni ſui

Patris,

,, Patris, vnius amore & obedientia nos amauit:
,, quod ſi illi radij adeò erunt vehementes, eò quòd
,, amor in patrem ſuum adeò eſſet intenſus: quàm
,, eorum ſplendor vehementer aduret? nulla eſt
,, lingua aut virtus quæ hoc valeat explicare. Hæc
,, illa vis eſt, quam inſinuauit Propheta, cùm de eo
n Pſal. 18. 6. dixit: n *Exultauit vt gigas ad currendam viam, à ſummo cœlo egreßio eius: & occurſus eius vſq; ad ſummum eius: nec eſt, qui ſe abſcondat à calore eius.*
,, O amor diuine, qui à Deo exijſti, ac deſcendiſti ad
,, hominem; & iterum ad Deum redijſti: non enim
,, hominem propter ipſum dilexiſti; ſed propter
,, Deum: adeoque illum dilexiſti, vt, qui amorem
,, hunc benè conſideret, nō poſſit à iucunda & ami-
,, ca violentia, quam infert cordi, ſe defendere:
,, Quis illum intuebitur, & in primo ſuo in mun-
,, dum ingreſſu tenerum, ac præ frigore ſui cauſa
,, trementem agnoſcet, qui tali ipſius amore non in-
,, flāmetur? quis eum in toto vitæ ſuæ decurſu abie-
,, ctum, & honoris ſui cauſa adeò malè à ſuis habi-
,, tum conſideret, qui eum non maximi faciat? quis
,, eum in extremo vitæ conſtitutum, permittentem
,, in ſe à ſuis creaturis manus inijci, defœdari, li-
,, gno crucis configi, & in altum proprio ſanguine
,, tinctum ſuæ ſalutis cauſa eleuari, qui non eum in-
,, de extractum ſecum exportet? ſi beneficia colla-
,, ta, cēlentur catenæ, bonaque opera impenſa, pru-
,, næ, & torres accenſi: animaque mea tot ab iſto
,, Domino accepit: quomodo non tota accendatur,
,, & eius amore inflammetur? quod ſi amor vehe-
,, mentius impellit ad redamandum, quàm ipſa be-
,, neficia: (nam qui beneficium alicui facit, dat ei
,, partem aliquam eius, quod habet; at qui illum
amat;

amat, ſeipſum illi tradit cum omnibus quæ habet, nihil ſibi retinendo) quomodo anima mea Deum non diligis? quomodo non eo ſaturaris, tibique ille ſatis eſt, qui Angelis cœleſtibus eſt ſatis? ſi miſero cæcoque mundi amore frigida aliàs corda in aliorum amorem accenduntur, cùm vident, ſe ab aliorum amore præueniri: & amantes ipſi accenduntur, & quodammodo vruntur, cùm ſe mutuò vident: quæ tua eſt durities anima mea, vt, cùm hunc Dominum amando non præueneris, ſaltem non reddas amorem ei, quem vides tot amoris ſui erga te indicia dediſſe? ei qui cor ſuum alteri obſtrictum non habet, hæc dicta ſufficient. His rationibus inflammabat P. Balthaſſar cor ſuum amore ſui Redemptoris, qui prius ipſum dilexerat: dabatque operam, ne cor ſuum alicui creaturæ alligaret: vt diuinus eius amor feruentiùs in ipſo arderet. Ob eandem cauſam ſtudebat, profundiùs adhuc penetrare, vt reliquos titulos cognoſceret, ob quos Chriſtus Dominus noſter dignus eſt, qui ametur, & æſtimetur. Et ita dicebat illi; O Domine, quantú te diligunt, qui tè nouerunt! Pater tuus te diligit; Spiritus ſanctus te diligit; Mater tua, Angeli tui, filij, & amici omnes amore tui exardeſcunt, flagrant & tenereſcunt; omnes creaturæ tuæ profundam tibi exhibent reuerentiam: & ego ſolus te non diligam? ego ſolus ita ero in amore tuo frigidus, & in tua præſentia inurbanus?

§. II.

EX hac æſtimatione, & amore erga Chriſtum Dominum noſtrum oriebatur, vt ſingulari quadã animi præparatione ſeſe diſponeret

ad præcipua iſta feſta, in quibus ſacræ eius humanitatis myſteria celebrantur: diutius inhærens orationi, ac meditationi circa eadem: in quibus ſingulares accipiebat viſitationes: vt apparet ex illis motibus, interniſque animi ſenſis, quæ in ſuo libello ipſe refert, ſe in illis diebus habuiſſe. Quorum duo hic proponam, in quibus apparebit, quam ipſe diligentiam faceret, & quas conſolationes ab ipſo Domino reciperet. In nocte Natiuitatis adeò erat immerſus præſentiæ Saluatoris, quem adorarunt Paſtores, vt cùm, ſumpta Collatione, conferret ſe ad communem cum alijs ſocijs
„ recreationem: cogitaui, inquit, me ire ad
„ gregem, cuius præcipuus Paſtor eſt CHRI-
„ STVS: & occurrit menti meæ, quòd cùm ipſe
„ eſſet bonus Paſtor, non dereliquiſſet gregem ſo-
„ lum; ſed adeſſet illi: cum qua cogitatione valdè
„ conſolatus ad recreationem acceſſi, vbi illum
„ eram inuenturus. Deinde feruentia deſideria ſua inſinuat, & reſignationem, qua ſe præparabat ad amplectendum & carendum ſolatio & conſolatione, quæ ſeſe inſinuare incipiebat, di-
„ cens: Si illa nocte mihi eueniſſet iuxta votum
„ meum, ſicut hæc fuiſſet magna conſolatio, & iu-
„ cunditas: ita contrarium fuiſſet ingens deſo-
„ latio: ſed ad eum finem, cuius cauſa alterutrum
„ Deus mittit, eò eſt efficacius, quò eſt purius. Et
„ ſic fui valdè conſolatus.

SIMILE aliud ſenſum habuit in die Epiphaniæ: in quo, ait, cùm optarem valde pios habere animi motus de ipſo feſto, hoc quaſi verbum

bum audiui: quid ſi DEVS nolit, te eos ſenti- ‘‘
rė? reſpondi, libentiſſimè ignorare volo, ‘‘
quod DEVS non vult mihi declarare. Quod ‘‘
ſi DEO placere cupias: nulla te afficit iniu- ‘‘
ria: cum hac ratione magis illi placeas. Et ‘‘
ſic manſi conſolatus, atque ſi plenè mihi fuiſſet ſatisfactum. Sed non reliquit eum Deus aridum, neque deuotione, quam cum tanta reſignatione cupiebat, eum defraudauit. Nam ſtatim pia hac conſideratione valde illum eſt conſolatus, perpendentem Magorum lætitiam, ex aſpectu Stellæ: ſi enim in hoc exilio, & mœroris ac miſeriæ loco lux, quam DEVS communicat, ita implet, ac ſatiat, vt Reges illi Magi ſtatim atque Stellam viderunt, gauiſi ſunt a *gaudio magno valde*: quid is faciet, cui DEVS per hanc lucem ſeſe communicat? Sine dubio ipſe DEVS ſe tunc illi fruendum communicauit, vt ex alijs dulcibus ac teneris motibus, ac ſenſis ibi additis apparet, quæ ſexto capite infra indicabimus.

a Matth. 2. 10

INTER omnia tamen Saluatoris myſteria ſingulari afficiebatur deuotione ad eius ſanctiſſimam paſſionem, & mortem in cruce, quam valde ſuæ memoriæ fixam habebat, valdequé recreabatur de eadem meditari. Quare rogatus eo tempore de modo, quem in orando tenebat, reſpondit: ſibi ſtatim in ipſo ingreſſu offerri ſanctiſſimos Chriſti crucifixi pedes, quos ipſe primùm adorabat: & ad eos conſtitutum, ſe meditari altiſſimam omnium virtutum lectionem,

quam ex crucis cathedra ſupremus ille Magiſter docuit: ex quo valde accendebatur ad ſe mortificandum, crucique affigendum; ad amandos adiuuandosque proximos, pro quorum amore tantus Magiſter, tot labores ſuſtinuit. Adeoque ex hoc proficiebat, vt omnes Incipientes tradere ſe orationi, hortaretur ad meditandam CHRISTI Paſſionem, tanquam ſpiritualis eorum profectus fontem: & in ordinarijs ſuis exhortationibus hoc frequenter repetebat: Ne exiſtimemus, nos aliquid feciſſe, donec eò perueniamus, vt ſemper CHRISTVM ipſum crucifixum in corde noſtro geſtemus. Ipſum verò, ita CHRISTVM geſtaſſe, licet colligere ex corporali ipſius præſentia, quam ſcripſit ſibi communicatam in relatione, quam poſtea reddemus: licet exiſtimem, præcipuè illum hoc intellexiſſe de viua CHRISTI crucifixi imagine, quam eiuſdem Domini amor cordi noſtro imprimit, transformans nos in figuram, quam pro nobis in cruce accepit: vt ex omnibus noſtris viſceribus cupiamus viuere cruci cum ipſo, & pro ipſo affixos, dicentes cum Apoſtolo:
b Gal. 2. 19. b *CHRISTO confixus ſum cruci. Viuo autem iam non ego: viuit verò in me Chriſtus.* Proficiebat præterea ex eo, quòd haberet ſemper in cubiculo Crucifixum, in quem frequenter aſpiciebat, & hac ratione inſignia accipiebat beneficia, & multarum veritatum lumen, quas ijs aperiebat, cum quibus agebat: & interdū in Ecſtaſim rapiebatur, ingrediens mente per ſacratiſſima CHRISTI vulnera; vt in abyſſum infinitæ ipſius charitatis ac diuinitatis ſeſe immergeret. Denique ſingulari quo-

quodam ſenſu, ac feruore in ipſo CHRISTO crucifixo meditabatur, tres illos comites ipſius indiuiduos, qui illum ab ipſo præſepio per totum eius vitæ tempus, & adhuc in ipſa paſſione ac morte exactiùs ſunt comitati, Paupertatem, ſcilicet, Contemptum, & Dolorem; perpendendo, minutimque ruminando, cuiuſque illorum proprietates & circumſtantias. Cernebat illũ in cruce adeò pauperem, vt eſſet omninò nudus, nec aquæ guttam haberet, qua ſitim ſuam mitigaret, adeò contemptum, vt improbiſſimi alicuius inſtar medius duorum latronum poneretur: & ab omnibus blaſphemaretur: tot denique doloribus affectum, vt ab ipſis pedibus vſque ad verticem capitis nulla eſſet corporis pars, quæ horrendis doloribus nõ cruciaretur. Qua cõſideratione non ſolum emolliebatur ipſe, ſed ſe ipſum excitabat, ad quærendam & amplectendam paupertatem; ad amandum contemptum; ac dolores amplectendos: quemadmodum toto vitæ ſuæ decurſu oſtendit, magnificiens ſemper ſpiritualem crucem; ex his rebus confectam, vtpote in qua conſiſtat perfecta Chriſti crucifixi imitatio; & (quod Apoſt. ait) [c] *mortificationem IESV in corpore circumferre*, eiuſq; [d] *ſtigmata*: vt in proximo cap. apparebit.

In capit. 48 hæc fuſiùs.

[c] 2. *Cor.* 4. 10.
[d] *Gal.* 6 18

CAPVT IV.

AB IPSO TYROCINIO SVIipſius mortificationem in rebus omnibus magno ſtudio exercuit; totoq́; vitæ curſu cum multis pœnitentiæ operibus eſt proſecutus.

SPIRITVS perfectæ orationis, quæ ad familiaritatem cum Deo Domino noſtro peruenit, non eſt abſque Spiritu veræ & integræ ſuiipſius mortificationis: quæ ordinariè tanquam diſpoſitio præcedit ipſam orationem, vt cum vtilitate fiat; & eandem comitatur tanquam armatura fortis ad vincendas difficultates inter orandum occurrentes; ſequitur verò eandem tanquam fructus, quem ipſamet oratio profert, ad exequendum, quæ in ipſa intelleximus, & optauimus. Si ad a *collem thuris*, hoc eſt, ad orationem ſpiritui ſuauem & iucundam aſcendere velis, neceſſe eſt prius tranſire per *montem myrrhæ*, hoc eſt, mortificationem carni amaram & ingratam. Et quoniam in hoc DEI colle eſt b *ſtatio Philiſthinorum*, & exercitus hoſtium oppugnantium, eos qui in illo habitant: neceſſe eſt arma in promptu habere ad pugnandum contra eos; mortificando ſcilicet ac diſſoluendo impedimenta omnia, ac difficultates ab hoſtibus noſtris iniectas. Quod ſi in montem c *Thabor aſcendiſti*, teque per orationem in Chri-

a Cant. 4. 6.
b 1. Reg. 10. 5
c Matt. 17. 2. Luc 9. 28.

Chriſti glorificati imaginem transformaſti: non id fit, vt ibi ſiſtas; ſed vt deſcendas ad explendos, & exequendos amoris exceſſus, quos ibi hauſiſti: etiamſi multas mortificationes laboresq; ſubire oporteat, amplectendo ipſius Chriſti paupertatē, contemptum, ac dolores, crucemq; ipſam ex eiſdem confectam tollendo.

Qvare cùm Chriſtus Dominus noſter vellet ſeruum hunc ſuum facere perfectum, ſimul cum affectu, ac deſiderio orationis impertiuit ei ab ipſo initio ſui Tyrocinij generoſam quandam & firmam ſeipſum in rebus omnibus mortificandi voluntatem, animiq; decretum, vt ſimul & ſemel ſibi ipſi omnibuſq; rebus creatis mori, ſoliq; Deo viuere, & in eo requiem & ſolatium inuenire deſideraret. Cùm enim caro magnam ſentiat repugnātiam, timeatq;, ac tremat, cùm agitur de mortificatione, quia eam ſibi, tanquam grauiſſimam iudicat crucem; & quò magis eam refugit, eò illa horribilior apparet: ideò magnæ prudentiæ eſt, ad eam ab ipſo initio, & quidem maximo feruore ferendam ſeſe offerre: nam vt ipſe Saluator dixit: d *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*: non alios vincendo, ſed ſeipſos, proprium ſcilicet amorem iugulando: hac enim ſpontanea & fœlici morte euadunt mille mortes, quas ſuiipſorum amatores immortificati ſubeunt, & e *gaudium* obtinent ac *pacem*, quæ eſt *regnum DEI*. Quare Pater hic Balthasar dicere ſolebat, quòd quemadmodum " Martyres (vt canit Eccleſia) mortis ſacræ com- " pendio, vitam beatam poſſident: ita Iuſti benè " mortificati breui quadam alia propriæ abnega- "

d *Matt.* 11. 12

e *Rom.* 14. 17

,, tionis morte conſequuntur quietem illam,quæ in
,, hac exilij regione poteſt obtineri. Sed quoniam
,, non ſtatim & vno tractu ſeriam noſtram abnega-
,, tionem amplectimur,fit vt ſemper gementes cru-
,, cem feramus,nec moriamur in ea:quod eſt Hypo-
,, critarum proprium.

§. I.

HOC itaque animi decreto cœpit hic vir arduum hoc exercitium; aggreſſusque eſt magno animo & ſpiritu mortificationem eius, quod ſolet eſſe maximè in homine profundè radicatum, improbam ſcilicet naturalem corporis conſtitutionem; quæ in initio arida erat, & aſpera, ſecum, & cum alijs: de qua, ab alijs, qui illũ nouerant, monitus, eam ita correxit ac mortificauit, vt erga ſe quidem aſperitatem retinuerit; erga alios verò magnam induerit facilitatem & ſuauitatem, eũ in modum, quo de S. Patre noſtro Ignatio ſcribitur, quod naturalis eius conſtitutio eſſet valde cholerica: quam tamen mortificatione ita permutauit, vt omnibus appareret phlegmatica: ad cuius imitationem adeò Pater hic naturalem ſuam conſtitutionem mutauit, vt ex rigido ac ſeuero valde effecerit mitem, ac mollem.

AFFCTVM etiam carnis & ſanguinis erga conſanguineos, qui aliàs adeò eſt naturalis, & in multorum cordibus infixus, adeò ipſe mortificatum ac ſubiectum habuit, atque ſi nec patrem, nec matrem, nec cognatos vllos haberet. nunquam ab eo audiebatur vnde eſſet, aut quos haberet cognatos; nec in eorum ſe negotia ingerebat. Et cùm Romam profectus eſt; quamuis eundo, ac redeundo tribus tantùm miliaribus à patria ſua

tranſi-

tranſiret:noluit tamen aut eò diuertere, aut vllo indicio ad ſe accerſere. Et cùm eò profectus eſt, id fecit ab obedientia Patrum Prouincialium coactus; & poſtquam ipſe multas rationes attuliſſet ad id impediendum: Ob quam etiam cauſam nihil vnquam voluit ab eis accipere, ne ſi id faceret, nouo aliquo vinculo ad eos inuiſendos obſtringeretur. dicebat enim, Religioſum virum debere tota ſua vita in id contendere, ne cuiquam homini ſuper terram cognato, amico aut conſanguineo ſeſe obſtringeret, ſed potiùs eſſe, ſicut [a] *Melchiſedech ſine patre, ſine matre*, aut aliquo conſanguineo, qui quocunque modo religioſam eius libertatem lædat aut impediat. [a] *Heb. 7. 3.*

Valde etiam ſtuduit ſenſus ſuos mortificare, ita, vt in nulla re eorum propenſioni acquieſceret. Videndi curioſitatem mirum in modum vicit: dum enim Romam eſſet profectus, vbi tot ſunt res viſu dignæ, abſtinuit tamen: ac dum alij ad eas videndas excurrerent, ipſe ad corpora ſanctorum in oratione manebat, quorum reliquias magno affectu venerabatur. Cùm eſſet Collegij Metinenſis Rector, ac die corporis Chriſti iret in proceſſione, aduerterunt multi, eũ toto tempore, quo proceſſio illa durauit, oculos ita ſanctiſſimo Sacramento infixos habuiſſe, vt nunquam eos inde auerterit ad ſaltationes & alia, quæ ad celebritatem illam exornandam fiebant, magnamque illi occaſionem ea aſpiciẽdi dabant. Et quadam opportuna occaſione ipſemet retulit, quòd, cùm Vallis-Oleti eſſet, in ſolenni & publico quodam ſanctæ Inquiſitionis Actu, contigiſſet ſibi locus, ex quo non poterat theatrum, in quo ipſi Inquiſitores & publi-

publicè pœnitentes erant, aſpicere, quin priùs multas fœminas, quæ in altero theatro ante ipſum erant, aſpiceret. Quod cùm ſibi videretur valde indecens, & incommodum, extraxerit quandam beatiſſimæ Virginis imaginem, quam ſecum portare conſueuerat, in quam ita oculos & cor ſuum infixit, vt cùm actio illa publica per ſeptem integras horas duraſſet, nunquã oculos ſuos ab imagine ipſa diuertiſſet; neque magis fuit conſcius eorum, quæ ibi geſta eſſent, quàm ſi præſens non fuiſſet.

NEC minori cura, ac diligentia guſtatus ſenſum mortificauit: nam, quando cibus aliquis benè illi ſapiebat, ſtatim à ſe remouebat: & minimùm optimum bolum relinquebat, dicens: decere, Deo illum relinquere. Nec permittebat aliquid particulare ſibi in menſa apponi. quod ſi quando aliquid tale apponeretur: illud ſibi proximis dabat. Imò ſi ordinaria portio, melior illi contingebat, quàm ſibi aſſidenti; eam cum illo commutabat, ac deteriorem pro ſe accipiebat. Quod ſi quando diſſimulanter, deteriorem panem, ac duriorem ſibi accipere poterat: id faciebat, apponens meliorem, & molliorem ſibi aſſidenti. In cubiculo ſuo nunquam voluit aliquid retinere ad indulgendum palato, etiamſi illi aliàs multa mitterentur: ſed curabat, vt infirmis darentur.

CVM ægrotaret, quò maiori in appetentia & faſtidio laborabat; eò maiorem ſibi vim infere-

ferebat, vt quod apponebatur, comederet: quia ipſa cibi ſumptio tunc erat guſtatus mortificatio, & cruciatus. Potiones, & purgationes ex Pharmacopæo, etiamſi amariſſimas, ſumebat cum mora, & paulatim vſque ad vltimam guttam: imò in ipſo ore vltimam partem retinebat, quaſi illud abluens: vt ſic potionis acerbitatem diutius guſtaret. AEgrotanti ſemel appoſuerunt pullum non apertum, ſed plumis tantum ablatis coctum: & quamuis ingratiſſimum haberet ſaporem, comedit tamen ex eo, vt ſe mortificaret: donec idem ille, qui appoſuerat, id aduertens, ex menſa abſtulit. Sed has omnes mortificationes ita facere ſtudebat, vt nullus aduerteret, vt ſic honorem & opinionem fugeret, quam homines de ſeſe mortificante concipiunt: Sed non poterat illas occultare: quia omnes attentè obſeruantes id deprehendebant.

Cvm ſemel in hoſpitio quodam vix aliud ad comedendum haberet, quam vnum ouum, ſtudio permiſit cadere in terram, cum aliquo indicio, quaſi inaduertenter cecidiſſet: quod tamen ſocius, ſtudio factum aduertit, vt ſe etiam in illo exiguo cibo, qui aderat, mortificaret. Hoſtis erat rerum boni odoris extra Eccleſiam, & locum alicuius ægroti, quando id erat neceſſarium. Et eodem mortificandi ſe ſpiritu, etiam cùm eſſet ſuperior, immunda loca purgabat. In proprio cubiculo incommoditates quærebat, vt eſſent mortificationis materiæ. Abulæ elegit

ſibi

ſibi aliquando cubicellum, in quo vix poſſet ſe mouere; nec vlla eſſet menſa: ſed in quodam aſſerculo Breuiarium, & quoſdam alios libellos collocabat. Nunquam in coriacea ſede ſedebat; aut in alia, quæ retro haberet reclinatorium, etiam cùm eſſet conualeſcens, & corpus aliqua requie indigeret; ac propterea nunquam in cubiculo ſuo habuit niſi ſellam ligneam plicatilem ſine reclinatorio.

SEVERIOR fuit, ac valdè rigidus in aſpera corporis ſui tractatione, dicens: animam quæ amore Chriſti Domini noſtri vulnerata eſt, non eſſe contentam, niſi vt ipſum corpus vulneretur: nam tunc quemadmodum in ipſis cordibus eſt ſimilitudo, quando vtrunque eſt vulneratum: ita inter eius corpus & ſacratiſſimam Domini ſui humanitatem, quam læſam videt, & vulneratam. Quare, cùm eius Dominus non mittit corpori dolores & morbos, ipſemet hoc ſibi aſſumit, vt proprium corpus affligat & vulneret. Ita ergò ſanctus hic vir faciebat. cùm enim S. Pater noſter Ignatius in libello exercitiorum adeò commendet ijs, qui ſe dedunt orationi, vſum pœnitentiarum & afflictionum corporis, magnus erat inter noſtros ſimul cum oratione ſpiritus & vſus Pœnitentiæ: vt quotidie cilicium geſtarent, bis in die, mane ſcilicet, ac veſperi diſciplinas facerent; & vnamquamque vltrà horæ quadrantem: dormirent ſuper aſſerem; ſemel tantum in die comederent; extenſis brachijs in modum crucis per horas aliquot ſtarent; in triclinio per vnum, aut etiam duo Miſerere diſciplinas facerent; & ſancta alia exercitia, quæ ignis diuini amoris in

illorum cordibus ardens adinueniebat, vt ſeipſos perſequerentur, dureque tractarent: conantes ſancta quadam æmulatione alij alios excellere. Et qui ſanctum hunc Patrem nouerunt, affirmant, eum hac in re alios excelluiſſe. Qui cùm ferè ſemper eſſet Superior, maiorem habebat ad magnas pœnitentias præſtandas authoritatem & libertatem. Adeò ſeueras quotidiè in toto corpore à pedibus vſque ad caput diſciplinas faciebat, vt Tyrones Metinæ, per modum exaggerationis dicerent, quod faceret tremere totum illud latus domus in quo illas faciebat. Fuitque opus, vt Prouincialis terminũ illi præſcriberet ac limitẽ: & Cõfeſſarij aduertentes, quòd ex mala corporis tractatione ſenſim imminueretur, & cõſumeretur cilicijs, abſtinentijs, & in aſſere cubationibus, illum iuſſerũt omnia hæc moderari, ne ſalus, & ipſa eius vita conſumeretur, ſicut multis alijs ex noſtris eadem ex cauſa euenit.

§. II.

Nec ſatis ſibi exiſtimabat eſſe hanc externam corporis & ſenſuum mortificationem; ſed maiori adhuc cura ac diligentia ſtudebat propriæ voluntatis mortificationi, vtpote præſtantiori, maioriſque momenti, ad profectum in ſpiritu, & in omni virtute; & ad maiorem cum diuina voluntate in rebus omnibus conformitatem: quod eſt ſupremum perfectionis culmen. Et hoc nomine hunc ei ſenſum dedit Dominus, quem in ſuo refert libello; ſermonem de ſeipſo tanquam de tertia perſona faciens: intellexit, inquit, Deum Dominum noſtrum

„ ſtrum nolle, nos rebus huius mundi oblectari: quia facilè voluntas eas ſequitur; nec vult, nos id ſequi quod voluntas propria ſuggerit; ſed contrarium amplecti; nec vlla re nos oblectari, niſi è cælo & à manu ſua veniente; ſicut Figulus lutum comminuit, calcat, & huc illuc vertit, donec molleſcat: ita Dominus noſter in ſuis operibus adeò exactus, vult noſtram voluntatem ipſius voluntati ſubiectam valde ac reſignatam, ideoque eam terit, & inuertit, donec ſit valde mollis, ac facilis, & ad nutum ipſius prompta & ſubiecta, quemadmodum equus ſeſſori ſuo: quamuis ſi quod opus rude aut craſſum ſit conficiendum, neceſſe non ſit lutum eſſe adeò facilè & tractabile. Quod myſterium adeò magnum, ait, cùm prædicta illa perſona intellexiſſet, valde fuit admirata; ac per illud magna Dei experta in ſe beneficia: hæc ille in ſuo libello. quibus verbis apertè ſatis oſtendit, ſe re ipſa executum hoc documentum, & copioſum ex eo fructum collegiſſe. Et ita verè ſuam voluntatem valde mortificabat, etiam in rebus aliàs bonis, ſi illum à melioribus retardabant, quemadmodum ſuperiùs aduertimus, cùm diceremus de eius anxietate, vt poſſet tempus habere pro oratione: quia hoc nomine deſerebat, & abſtinebat ab agendo cum proximis: & cùm diuina inſpiratione cognouiſſet, anxietatem illam ab amore proprio procedere, quo propriam quietem, & ſolatium potiùs quæreret, quàm purum Dei obſequium: ita anxietatem illam mortificauit, ac vicit, vt cum magna de-

lectatione occaſiones amplecteretur agendi cum proximis, exiſtimans, ſe ibi maius Dei obſequium, quod quærebat, inuenturum. Quare perpendens illam quam Apoſtolus flens dixit ſententiam, a *quod multi eſſent inimici crucis Chriſti,* loquens cum ipſo Chriſto dicebat: ex nunc Domine proteſtor, meam animi quietem nolle in eo ponere, vt plus temporis conquiram ad mea deſideria etiam bona explenda; ſed in mei ipſius iactura propter te; non in eo, vt plus mihi tribuas, quàm habeam, nec in ſanitate, aut commoditate alia habenda: ſed in eo, quod tibi placet. & quò tu fueris in hoc liberalior, eò maius ſtudium fauoremque tuum erga me interpretabor: eò quòd ſim tuæ crucis amicus, & cupiam Apoſtoli tui lachrymas temperare. non iam igitur conſolationem meam in eo ponam, vt faciam quod ego volo; ſed in eo, quod tu vis. malo non offerre tibi aliquid, quàm tempus furari, vt id faciam. Hac animi fortitudine priuabat ſe hic vir Dei ſuis ſolatijs & ſpiritualibus delicijs: vt magis Deo placeret. quod fit, cùm ſancta eius voluntas exſecutioni mandatur. Eadem quoque animi fortitudine proprium iudicium, honorem, & opinionem mortificabat; & vniuerſim quamcunque haberet ad creaturas propenſionem & affectum, qui quocunque modo poſſet feruentem ſuum in Chriſtum amorem imminuere. Pater quidã illi familiaris retulit: quòd cum aduerteret eum per dies aliquot continuè cogitabundum, quaſi aliquid ſibi deeſſet, aut aliquid pateretur: cauſam interrogauerit, qui reſpondit: cõtendo in me ipſo efficere, vt ita viuam, quaſi

a Phil. 3. 18.

quaſi eſſem in Africæ deſertis; & vt cor meum ita ſit ab omnibus huius vitæ rebus, & humanis perſonis expeditum, ſitque adeò ſolum, & à creaturis ſeparatum, atque ſi re ipſa in deſertis locis habitarem. Et ita reuera id à ſeipſo obtinuit, vt inferius apparebit: quod eſt indicium continuæ ac feruentis internæ, & externæ mortificationis eius. Ex quo oriebatur vt continuè ſe ipſum quaſi perſequeretur, ſibique negaret quidquid natura appeteret, non ſolum in rebus maioribus, ſed etiam in minutiſſimis: dicebat enim, ſubſtantiam mortificationis in eo conſiſtere, vt in rebus omnibus etiam minimis adhibeatur; vt non ſolum rectus ac perfectus in ipſo ſtatu ſuo eſſet, ſed etiam eius minutijs, ſponſam æmulando, cuius b *manus ſtillabant myrrham, & digiti* vſque ad extremitatem *pleni erant myrrhâ probatiſſima*. Et qui eò vſque peruenerit, dicere poterit: c *conſummatum eſt*, quidquid ſcilicet Dei voluntati repugnabat; ventumque ad extremum, quò ex parte noſtra poteſt perueniri. Et ita euenit ipſimet Patri Balthaſſari: qui continua ſua hac mortificatione abſtulit omnia ſui profectus impedimenta; vicit paſſiones ſuas, & obtinuit magnam ſpiritus libertatem, ſuique ipſius, & affectuum omnium tam exactum dominium: vt nemo illum turbatum, aut iratum videret. Quando autem alium reprehendere opus erat, ita hominis irati laruam induebat, vt ſtatim totus compoſitus, quietuſque maneret, quaſi nihil tale egiſſet: paſſiones enim, quæ antea ipſum impediebant, nunc non ſolùm non nocebant; ſed rationi ipſi obtemperabant in ijs, quæ illa iubebat: quod aiebat eſſe grande miracu-

b *Cant.* 5. 5.
c *Ioan.* 19. 30.

raculum gratiæ Dei: cuius virtute, qui antè nos oppugnabant, ac lædebant, iam proſunt, & adiuuant.

Ex eadem mortificatione procedebat exterior eius compoſitio adeò iucunda & religioſa, vt ex ſe efflaret odorem quendam ſanctitatis, ipſumque aſpicientes, etiam componeret: eius modeſtia, erat magna; vultus hominis pœnitentis, & in Deo ſuo exiſtentis; oculi nonnihil ſublachrymantes; & grauitas quædam neminem offendens, ſed omnibus amabilis, eò quòd vultum gereret lætum, abſque triſtitiæ indicijs, etiamſi multæ eius cauſſæ adeſſent. Multi viri graues affirmabant, non ſolùm ſe illius verbis iuuari, ſed vel ſola eius præſentia; Et quòd talis eſſet modeſtia, & ſanctitas quæ in eo elucebat, vt in eo rectè videretur habere locum quod S. Iob de ſe dixit: d *lux vultus mei non cadebat in terram*, nihil enim faciebat, quod pudorem illi adferret, aut à ſua grauitate & authoritate degeneraret: qui eſt perfectæ mortificationis effectus, tenentis affectus omnes interioris hominis motuſque exterioris intra certos limites. d *Iob* 29.24.

Deniqve vehemens ſtudium ac deſiderium, quo Sanctus hic vir cupiebat habere ſemper ſpiritum ſuum cum Deo coniunctum per continuatum amorem, & familiaritatem, cum eius maieſtate, prodit, quantam vim & affectum adhiberet in mortificatione ſuiipſius: quia e *fortis eſt, vt mors dilectio, ac dura ſicut infernus* ſiue ſepulchrum ipſa *æmulatio*, ad extinguendum planeque deſtruendum quidquid hanc cum ſuo dilecto vnionem impedit: adeoq; eſt profuſa ad dandum quidquid e *Cant.* 8.6.

petitur, quò poſſit aſſequi, quod diligit, vt nihil omninò neget, quamuis pretioſum, aut pœnale, aut inſipidum, & ingratum ſit. Hoc ipſum explicabat ipſe Pater, exemplo Sichem cupientis Dinam ducere vxorem, nam ex vehementi amore

f Gen 34.11. erga illam, f *dixit ad Patrem, & fratres eius, quacunque ſtatueritis, dabo: augete dotem, & munera poſtulate, & libenter tribuam quod petieritis: tantùm date mihi puellam hanc vxorem:* & quidem opere ipſo præſtitit, quod obtulerat. nam petentibus, vt ipſe, & totus eius populus circumcideretur, amor tantam ei dedit eloquentiam, vt perſuaderet toti populo, vt omnes annuerent, & circũciderentur: ita qui ſeriò vnitionem cum diuina Maieſtate deſiderat, ingenuè & liberaliter offert, quæcunque hoc nomine ab ipſo petantur: modicum reputans, quidquid peti poſſit. Et quoniam Deus pro pretio doteque principali petit ſpiritualem cordis circumciſionem, & perfectam amoris proprij totiuſq; populi, appetitionum ſcilicet, & paſſionum mortificationem, ad omnia hæc præſtanda meritò ſe offerre debet: tantamq; adhibere in perſuadendo efficaciam, vt omnes animæ facultates, ac ſenſus libenter circumcidant, ac remoueant quæcunque ſuperflua, & hoc ſibi ducere debet honori & authoritati gloriarique, quod in ſe valde exprimat ac referat Chriſtum Dominum noſtrum, eiuſq; Sanctos Apoſtolos ac diſcipulos. Et cùm aliquando meditaretur verba

g Ioan.19.25 illa S. Ioannis: g *Stabant iuxta crucem Ieſu mater eius, & ſoror matris eius* &c. hunc ſenſit internum motum: exiſtente Chriſto Domino noſtro in cruce, duxerunt ſibi honori qui ipſius erant, vt ſtarent

prope

propè crucem: eoq́; maiori honori & commodò proprio tribuebãt, quò magis propè illam eſſent, id quod illis prouenit ab Spiritu Chriſti operante in ipſis, quod in eodem ipſo Chriſto. Ipſe pendet in cruce, eiusque mater ac iuſti ſunt prope: at mater ipſa propior: peccatores autem remoti manent ab ea; ac propterea dixit Dauid: h *longè à peccatoribus ſalus.* h *Pſal.* 118. 155.

CAPVT V.

EMISIT TRIA VOTA, CASTItatis, Paupertatis, & Obedientiæ: quæ perfectè ſemper cuſtodiuit.

QVONIAM Societatis Inſtitutum obligat ſuos ad agendum cum omni genere proximorũ, etiam perditorum, hæreticorum, aut infidelium, vt eos ad Deum ſuum reducãt, eorumq́; animas ſaluent, conſtituit, ſedeſq́; Apoſtolica & S. Concilium Tridentinum approbauit, vt Nouitij exactè probentur, non ſolum per vnũ annũ, vt in reliquis Religionibus fit, ſed per duos etiam integros: quibus finitis edant tria vota, Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ: quæ, licet ſollennia non ſint, ſufficiunt tamen ad hoc, vt tales verè ſint Religioſi, quemadmodum expreſsè definiuit ac declarauit Gregorius XIII. ac proinde obſtricti manent, quod in ipſis eſt, ad vitam in ipſa Societate perpetuò ducen- ANNO 1557.

ducendam, & obſeruanda prædicta vota eo modo, quo in eius Conſtitutionibus & Regulis declaratur. Iuxta quam conſtitutionem Pater Balthaſſar duobus Tyrocinij ſui annis expletis, hoc eſt, Anno 1557. cùm Abulæ ſtudijs vacaret, tria prædicta vota magna animi ſui conſolatione & ſpiritus feruore ſpontè, ac liberè emiſit: ſeipſum offerens ad perpetuum Dei Domini noſtri obſequium in eo ſtatu, ad quem vocatus erat: in quo adeò erat contentus, ipſique ita plenè ſatisfiebat, vt quemadmodum chirotheca manui, & vagina gladio accommodatur, ita Religio Societatis illi aptaretur, & eius ſpiritum animumq; expleret. Sed quoniam perfectionis excellentia non conſiſtit in permittendo Deo res grandes, ſed in explẽdis cum magna excellẽtia: videamus, cum quanta vir hic ſanctus per totam vitam tria prædicta vota cuſtodierit. Quam excellentiam conijcere licet ex ijs, quæ proximo capite de inſigni eius mortificatione ſunt dicta: ſiquidem (teſte S. Thoma) horum votorum finis eſt remouere tria maxima impedimenta Euangelicæ perfectionis: amorem ſcilicet voluptatum ſenſuum: diuitiarum, & tẽporalium commoditatum cupiditatem; & ſuperbam propriæ voluntatis libertatem ac iudicium in directione & gubernatione ſuiipſius. Et quoniam talia impedimenta non eo ſolo ex corde euelli poſſunt, quod rebus externis renuncietur: neceſſaria eſt inſignis valde mortificatio, qua omninò ex corde eradicentur; & virtutes Caſtitatis, Paupertatis ſpiritus, & Obedientiæ (quæ ſunt illorum deſtructio & interitus) perfectè obtineantur.

2.2. Quæſt. 136. art. 6.

§. I. EIVS

§. I.

EIVS CASTITAS.

PRIMVM Pater hic Balthaſſar tota vita ſua ſtuduit in virtute CASTITATIS excellere, in eaque perfectione eàm coluit, quam Regula noſtra exigit, imitando ſcilicet Angelicam puritatem in mentis & corporis noſtri munditiam. Ad quod præſtandum omnia illa media, quibus ea defenditur, conſeruatur, ac perficitur, adhibebat. Quomodo enim nón cenſeatur Angelicam Caſtitatem coluiſſe eum, qui adeò ſeuerè corpus ſuum, vt dictum eſt, caſtigabat, vt ſpiritui eſſet ſubiectum, & ne ſenſualitas contra rationem rebellaret? quomodo non haberet magnam cogitationum puritatem, qui ita ſuũ viſum mortificabat, vt, ne fœminas aſpiceret ante ſe exiſtentes in publico ſanctæ Inquiſitionis Actu, (vt diximus) oculos ſuos per ſeptem horas in ſacratiſſimæ Virginis imaginem, quam ſecum ferebat, confixos habuerit? & quomodo non eſſet puriſſimus, qui adeò erat Virgini, & puritatis matri addictus? de qua vel cogitando adeò delectabatur? & quomodo non vinceret tentationes caſtitatem oppugnantes, qui adeò in promptu habebat potentiſſima contra illas arma, continuam ſcilicet ac feruentem orationem? ipſemet faſſus eſt aliquando, ſe hoc beneficium & gratiam à Deo accepiſſe, vt nec motus, nec ſenſuales inclinationes in ſe ſentiret, ob continuatam deuotionem & recollectionem internam, qua ſemper ſe gerebat in præſentia diuina. Qui enim ſemper attendit, ſe à DEO aſpici in omni loco, etiam

ſecretiſſimo: operam certè dat, ne quid admittat eius præſentia & conſpectu indignum. Quare religioſiſſimus hic vir tres illos virtutis huius gradus eſt aſſecutus, quos iuxta Seraphici Doctoris ſancti Bonauenturæ doctrinam in hac virtute conſtituebat. *Primus* eſt, certiſſimum animi decretum non offendendi DEVM Dominum noſtrum in hac materia, nec lethaliter, nec leuiter; ſed reſiſtendi cum omni diligentia cogitationibus ac motibus ſenſuum. *Secundus*, in quo caro adeò eſt Spiritui ſubiecta, vt rarò idque leuiter is tentetur: facileque victoriam obtineat, niſi culpa ſua ſe vinci patiatur. *Tertius*, in quo adeò ſunt ſenſuum paſſiones domitæ, aç debilitatæ, vt vix percipiatur; tantuſque eſt rerum huiuſmodi contemptus, vt cùm eas audire, aut ſermonem de eiſdem miſcere ſit neceſſe: non magis moueri ſe ſentiat, quàm ſi de lapidibus aut luto ſermo eſſet: qui gradus nonniſi ex DEI ſpeciali gratia obtinetur, quem tamen ipſe aliquibus ſuis Electis largitur, & huic ſeruo ſuo communicauit: quamuis priuſquam illam obtineret, ſtrenuè contra tentationes pugnauerit. Cùm ſemel Iuuenis quædam nec inelegans fœmina, aliquò proficiſceretur, aggreſſa eſt caſtiſſimum hunc virum, tanquam alterum Ioſeph: ipſe verò ad conſuetum Orationis refugium recurrens, non ſolùm ab eo periculo ſe liberauit; ſed ipſam quoque fœminam DEO lucratus eſt: effecitque, vt ſui peccati pœniteret, & confiteretur. Nec tamen hæc victoria ſecurum ipſum reddidit: nam potiùs cum humili ſuæ debilitatis timore, conſeruabat Caſtita-

De Proceſ. n. 6. Religionis §. 40.

ſtita-

ſtitatis theſaurum, fugiens omnes occaſiones etiam minimas, labendi in rem aliquam contra illam. Hunc ſuum timorem explicans dicebat: non eſſe in tanto periculo eum, qui ex ſubtili ſtamine in turri aliqua alta penderet; atque is, qui poſitus eſt in occaſione puritatem ſuã amittendi.. Idem autem Dominus, qui Caſtitatis donum ei fuerat largitus, eundem docuit cautelam, quanti deberet ad eandem conſeruandam: ſuggerens ei hanc de humanæ miſeriæ cogitationem, & ſenſum: Cùm DEVS Dominus noſter ante paucos dies fontes tui Nihili tibi oſtenderit, teq; talem ſis expertus: quomodo ſcandalizari potes ex alienis lapſibus; aut non eſſe valdè cautus de proprijs? hinc didicit ſummam adhibere cautelam, ne vnquam ſolus eſſet cum fœmina: & cùm aliquam viſitabat, nunquam prius ſedebat, quàm etiam ſocio ſedes adferretur. Et quoniam ipſe cum multis ſpiritualibus fœminis agebat; cum ijs dicebat maiorem eſſe cautelam adhibendam, eò quòd ſpiritualis amor ſoleat transgredi limites ſuos, & fieri carnalis; & optimum vinum conuerti in fortiſſimum acetum: quod tamen non ita aduertitur, donec mutuæ volũtates ita coniunctæ & agglutinatæ, vt quamuis illibenter & cum aliquo doloris ſenſu, potiùs à Deo, quàm à ſe inuicem diſcedant, & ſeparentur, ne ſe contriſtent; iudicantes, non decere, ſibi in illo amore teneroque affectu deeſſe, & tunc Dæmon accedit, & ignem accendens, illos excæcat, & illaqueat. Imò etiam cùm ſolus eſſet, valde erat cautus, dum ſe exueret, & ſurgeret: vtrumque enim faciebat magna cum

11. Auguſti 1575.

honeſtate, vt nullam corporis ſui partem videret. addebatque: valde eſſe attendendum circa modum iacendi in lecto, vt ſemper compoſitio religioſa ſit, & honeſta: nam, ſi Religioſi non habent omninò extinctum patiendi deſiderium, quid leuius eis euenire poteſt, quàm non ſe diſcooperire in æſtate, cùm ſani ſunt, & tegumenta moderata habeant? & quomodo hanc decentiam ſeruabunt, cùm febre aliqua grauiter incaleſcunt, & nemo illos videt: niſi ad eam ſeruandam ſenſim aſſueſcant?

§. II.

PAVPERTAS.

SANCTAE PAVPERTATI fuit valde addictus, vt Saluatorem noſtrum imitaretur, de quo excelſas habuit cogitationes, vt poſtea dicemus; & valde perſuaſus: in ea conſiſtere ſubſtantiam Religionis ſolebat dicere: nemo ſibi puluerem in oculos inijciat; nec ſibi de ſenſis, illuſtrationibus & ſpiritualibus conſolationibus blandiatur, niſi hilari vultu bolum hunc Paupertatis Euangelicæ adeò amarum deglutiat. Tunc autem deprehendet, an illam amet, ſi eius etiam comites diligat, famem, ſitim, frigus & contemptum. Qui enim in veſtibus quærit honorem, ne vilis habeatur, non diligit paupertatem; qui, dum ſitit, non poteſt ſitim aliquamdiu tolerare, ſed animalis alicuius inſtar proijcit ſe ad aquam: . is non ſtudet paupertati: qui nihil vult ſibi deeſſe, & tamen vult Religioſus haberi, decipitur. Iuxta hunc ſenſum practica-

ſticabat ipſe paupertatem, eligens ſibi, quod deterius erat, tam in cibo, quàm veſtitus, & habitationis commoditate. Imò etiam in ipſa ſacriſtia notabatur, quòd ſtudioſè acciperet pauperiora ornamenta ad Sacrum faciendum, dicens, quod etiam in ea re ſeſe inſinuaret vanitas & curioſitas.

OPTABAT deeſſe ſibi aliquid etiam in rebus neceſſarijs: ideoque non ſolùm nunquam aliquid petijt, ſed neque accipere voluit quidquam ſibi à multis dominabus, quibuſcum agebat, oblatum; tum vt paupertatem cuſtodiret; tum ne ſuam amitteret libertatem, mancipium ſe conſtituens eorum, qui aliquid ipſi darent. Et quamuis (vt ait S. Hieronymus) ſæculares homines oſtendant, ſe indignari, cùm non accipitur, quod ipſi donant: ijdem nihilominus pluris faciunt non acceptantem: magna enim eſt vis ac veritas ſanctæ paupertatis. Nunquam induit veſtem nouam, ſed prius curabat, vt iam facta alius aliquamdiu vteretur; & tunc demum ipſe illam induebat. Imò nec nouos calceos, donec aliquis alius per dies aliquot eis vſus, iam ſplendorem recentium amiſiſſent. Exhortationes, quas faciebat, etiamſi magni eſſent momenti: eas tamen non in munda charta, ſed in operculis litterarum ſcribebat, vt & in hoc paupertatem exerceret. In cubiculo ſuo aliqua etiam neceſſaria deerant. Nam cùm Concordantijs indigeret, dicebat, ſe malle aliquot paſſus impendere eundo ad Bibliothecam communem, quàm apud ſe illas habere; vt ſic magis coleret paupertatem. Nec aliam ſedem apud ſe habebat, quàm ſcabellum, aut ſedem ſine Reclinatorio: &

cum aliquis inſignis tituli, aut dignitatis vir ipſum viſitabat, valde lepidè illi dicebat: Dominatio veſtra ſedeat nunc in hoc ſcamno, tanquam in domo Pauperum; etiamſi in veſtra domo plures ſint ac ſuperfluæ ſedes, in quibus licebit poſtea commodiùs ſedere: & ipſi Domini plus hac ratione ædificabantur, quàm ſi cubiculum vidiſſent etiam Imperialibus ſedibus plenum. Metinæ donarunt ei ſemel eleemoſynę nomine ſedem quandam holoſerico opertam: & tunc dixit, velle ſe eam in loco totius domus nobiliſſimo collocare:

Ironicè. Quare illam miſit ad culinam; vbi tam diu manſit, donec conſumeretur, ac diſſolueretur: vt nouitij ad iuuandum cocum ingredientes cogitarent, debere ſe vitam ſuam contrario modo inſtituere, quàm ſuadeat mũdus; & nihili facere, quod ille facit magni. Horrebat res curioſas, etiã pias, ſecum geſtare, quales ſunt Imagines, Reliquiaria, Agnus, Grana & ſimilia, eò quod huiuſmodi rebus nimium cor Religioſi adhæreſcat: quod prodit impatientia, qua mouentur, cùm tale quid eis aufertur. Et quamuis id fieret prætextu alijs ea donandi, expedire dicebat, laborem hunc & onus deponere, vt cor in ſolo Deo ſuam cõſolationem poneret. quare aiebat, Paupertatis cultores, qui ſe ſuis commoditatibus priuarent, experiri illud

a Pſal. 76. 4. Dauidis: a *Renuit conſolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus ſum:* qui autem ſuas commoditates quærunt non habere hoc excitatorium, vt meminerint Dei, eiuſque ſolatium accipiant. Et hinc inferebat ipſe amorẽ Dei, & fiduciã de eius diuina Prouidentia eſſe compendioſa, at Sufficientia remedia Paupertatis: verè enim diligenti

Deum

Deum nihil deeſſe; non quod bonorum abundantiam domi ſuæ habeat; ſed quod in eius anima deſit illorum cupiditas: nam nihil deſideranti eorum, quæ in foro veneunt, quidquid in eo eſt, ſuperfluum illi eſſe. Qui Deum in veritate amat, amorem ſuum à rebus alijs retrahit; & in hoc vno illum collocat, vt hanc ſolam obtineat, cuius cauſa reliqua omnia vili æſtimat. Et nunquid negabit Deus fruſtum panis, non eſurienti aliud, quàm ipſummet Deum, cùm ipſe dixerit: b *quærite primùm Regnum Dei, & reliqua omnia adijcientur vobis*? aut aliud poterit ſibi perſuadere, qui nouerit ipſius Dei viſcera, & conſilia, ac media, quæ ipſe adhibet, vt quos ad gratum ſibi obſequium elegit, à terrenis curis expediat? timeamus igitur & amemus Deum, quia, vt Dauid dixit: c *Non eſt inopia timentibus eum*.

S. Auguſtin. ep. 109. melius eſt minus egere, quàm plus habere.

b *Matth. 7. 33.*

c *Pſal. 33. 10.*

§. III.

OBEDIENTIA.

OBEDIENTIAM magni ſemper faciebat, dicens: eam eſſe rectam Dei viam, qua anima deponit omnia dubia, & perplexitatem; ſiquidem eam Deus tanquam certam regulam conſtituit in rebus omnibus, in quibus peccatũ nõ cernitur: amplectendo & ſequendo quod ſentit & ordinat vnus homo, qui nobiſcum verſatur, cui ſe anima integrè trâdit, confidens Deo, quòd per tale medium ſit ipſam gubernaturus. Et quamuis ſæpe eueniat, talem hominẽ inferiorem eſſe in literis, virtutẽ, & experientia: non propterea vacillat ſecuritas, ſi ei obediatur: nã quòd Obedientia ſit recta no conſiſtit in ſapientia, bonitate, & prudentia Superioris; ſed in ordinatione ac

ne ac directione Chriſti Domini noſtri: quemadmodum, quod idem Chriſtus in ſacra hoſtia contineatur, non dependet à bonitate, ac pietate Sacerdotis conſecrantis, ſed ipſiuſmet Chriſti id volentis, & conſtituendis. Et quando ipſe cor tuum permouit, vt ipſius amore ſubijceres te Superioribus Religionis, præuidit ipſe benè, te nonnunquam habiturum ſuperiorem aliquem, rerum ignarum, & exiguæ virtutis: & nihilominus voluit te illi ſubijci: quia nouit eius ignorantiam, & exiguã virtutẽ ita dirigere, vt tibi nõ noceant, ſed proſint potiùs: eiuſque ordinatio ſit profectus, & exaltationis tuæ cauſa. Quare ſuperiorum acceptator, vt huic ſe ſubijciat, alteri non: ſuſpectus eſt de inobedientia: quemadmodum in fide cenſeretur ſuſpectus, qui proſtratus adoraret aureum vel argenteum crucifixum, nollet verò ligneum: cùm ratio adorationis in omnibus ſit eadem, ſcilicet Chriſtus. Ex quo ille deducebat, vnum ex maximis beneficijs, quę in Religione habemus, eſſe Obedientiam, & hanc Dei in rebus omnibus etiam minutis directionem, neque eſt a *via à Samaria, vſque Iordanem* adeò *plena veſtibus & vaſis* precioſis, atq; eſt Obedientia Religioſa excellentibus virtutibus referta. Quare cùm anima incipit ſentire, quid ſit gubernatio Dei, ſtatim etiam incipit Obediẽtiam magni facere, ex qua tantum videt boni ſibi accedere, ſentiens quantum in ea honoris, diuitiarum & profectus accipiat ab ipſo Domino, qui ipſam ad ſe vocauit, & conuertit, iuxta illud Dauidis: b *Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco paſcua ibi me collocauit, ſuper aquam refectionis educauit me: animam meam conuertit,*

a 4. *Reg.* 7. 15.

b *Pſal.* 22. 1.

uertit, ac deduxit ſuper ſemitas iuſtitiæ.

HAE VERITATES fulciebant eius obedientiam, conſolationem, & vtilitatem. Nam ab ipſo Tyrocinio excelluit in Obedientia ad nutum, æmulans ſanctos Patres, qui etiam literam inchoatam relinquebant, vt ad id, quò vocarentur, ſe conferrent: & totius vitæ decurſu honori ſibi tribuit, ita exactè obedire: magnam ducens inurbanitatem, quòd vel ad momentum hęreret in Obedientia præſtanda, & reſpondendo vocanti Domino. Et cùm eſſet Superior erat omnium primus ad communes Obedientiæ actiones: & cùm ad aliud Collegium diuerteret, erat valde ſubiectus illius loci Superiori. Et cùm ſemel in quodã Collegio vellet extra illud celebrare, diceretur autem illi ex parte Superioris, ne id faceret: in momento, & nullo verbo prolato, voluntatem illam depoſuit; cùm tamen nihil nocere aliàs iudicaretur, niſi quòd ita viſum eſſet Superiori. Et prouinciæ ſuæ Viſitatori ad nutum etiam obediuit in duabus rebus grauiſſimis, in quibus honor eius & ſolatium periculo exponebantur: vt ſuò loco videbimus. Eos, qui ſub Obedientia viuerent, aiebat ipſe, poſſe, ſi vellent, magno quodam priuilegio gaudere: hoc eſt nec aliquid aggredi, neque à cepto deſiſtere ſuâ, ſed Dei ipſius voluntate: qui ingens eſt theſaurus. Qui autem ſibi ipſi grauis eſt, & occupat ſe cogitatione rerum agendarum ac temporis & horæ, qua illæ ſunt agendæ: is hoc remedio vtatur, vt animæ ſuæ dicat: iam non eſt tibi ſolatio, quòd ſcias, qua hora velit Deus, te ſurgere? quomodo indui? quomodo ali? magna certè iucunditas, & ſuauitas conuerſã

c *Thren.* 4. 1 uerſa eſt in magnum cruciatum. c *Quomodo obſcuratum eſt aurũ, mutatus eſt color eius optimus?* Quis te coëgit, vt cùm eſſes liber, te ipſum ligares? idẽ ſpiritus, qui fraudes, doloſque latentes tibi retexit, idem ad hoc mediũ, tanquam ad ingẽtẽ theſaurũ reduxit, & iam parui eum facis? Ad S. Paulum miſit Deus Ananiam, & hoc tu non aduertis?

d *Iſaiæ* 14. 12. d *Quomodo cecidiſti Lucifer, qui mane oriebaris?*

AD Hoc ipſum propoſitũ perpendebat valde verba Angeli Raphaëlis ad Tobiam: cũ obſtupeſcerẽt, quòd Angelus Domini talia erga ipſos officia & obſequia præſtitiſſet: e *cùm eſſem vobiſcũ, per voluntatem Dei eram.* Et iuxta hanc ſententiam dicebat: in Dei domo nullum eſſe officium vile. & de ſe ipſo in libello.in quo notabat interna ſua ſenſa, ſic ait: In hoc ego meam fœlicitatem pono, quòd Deus velit operà mea vti in viliſſimis totius meæ Religionis officijs. Nam quando hoc ego ſum promeritus, vt ipſe velit obſequio meo vti, & me in rebus obſequij ſui occupare, etiam in conficiendis lateribus? tanti ego hoc facio, vt nullum ſit adeò abiectum officium, cui ſi me ille velit addicere, non priuer ego quocunque meo ſolatio, vt illud præſtem. qui alicuius obſequium habere vult, etiam vult ſe ipſi obligari. Quæ igitur tanta celſitudo animabus noſtris offerri poteſt, quæ ita nos impleat, ac ſatiet, atque quòd audiamus, Deum velle, & requirere noſtrum obſequium, vt ſe ipſum nobis obſtringat, & obliget? Et in alio loco dicit: Quam excellentiam habet concionandi munus, ſi Deus illud non vult, aut quam vilitatem habet ollas, aut ſcutellas lauare, ſi idem Dominus id à nobis vult? quam præſtan-

e *Thob.* 12. 18.

ſtantiam habet, quod quis in aliquo angulo ſe
contineat, ſi Deo id non placet? aut, quæ vilitas
eſt inde exire, ſi hoc ipſum illi placet?

EVM, qui ſub Obedientia eſſet, non volebat co-
gitare, quid eſſet cras de ſe futurum; aut quid ipſe
acturus? reſponſio enim eſt in promptu: faciam,
quod iubebor; erit quod volet Deus. Et ita, ait:
hoc totum meum lucrum eſt, vt te Deum meum
contentũ habeam, tibique ſatisfaciam: eſto tu cõ-
tentus, & pone me etiã in tortura: iube, verte, &
inuerte me: quia nihil ego aliud expecto, quàm vt
iubeas. Si opus eſt tota vita curſitare, id meum eſt
ſolatium. quod dicebat, quia tunc ſentiebat diffi-
cultatẽ & repugnantiã ad profectiones, tũ ob va-
letudinis defectũ: tũ quòd vereretur aliquam ſuæ
recollectionis iacturã. In omnibus tamen ſeſe re-
ſignauit, & Obedientiæ ſubiecit, cõtemnens ſuas
repugnantias, magnamque gloriam iudicãs, quòd
eas vinceret. Hinc etiã quies illa oriebatur, qua in
loco & Officio manebat à Superiorib⁹ ſibi iniun-
cto. Ex Rector Salmanticinus miſſus Villagartiam
Oppidũ paruũ, libentiſſimè eſt profectus, vt ſe ibi
includeret, optans in illo loco vitã ſuã, ſi Deo ita
placeret, finire. Dicebat enim: Religioſos horrere
debere mutatiões Officiorũ, occupationũ, aut lo-
corũ, in quibus à ſancta Obedientia collocantur,
memores verborũ Angeli ad S. Ioſeph, cùm mit-
teretur in AEgyptũ: f *eſto*, inquit, *ibi, vſq; dum dicã* {*Matt. 2.13.*}
tibi, cuius rationem reddebat: quia nemo poſſet ad
altiorẽ locũ aſcendere, quã vt ab ipſo Deo in re a-
liqua conſtituatur, & nõ à ſe ipſo. Rectificet igi-
tur is voluntatẽ ſuam, & ita erunt omnia fœlici-
ter expedita; ac dicetur de eo: fœlices aures, qui-
bus obedientiæ vox dulceſcit.

NVN-

NVNQVAM animum abijciebat in rebus arduis,ac difficilibus, in quibus obedientia illum collocabat,etiamſi aduerteret,ſe talentis deſtitu-
„ tum ad eas ſuſtinendas : dicebat enim : ex quo
„ Deus religioſum poſuerit, ipſe eundem deducet,
„ etiam cum profectu: quod ſi plus illum oneret,
„ quàm ferre poſſit, ſe ipſum onerat, quia in ſe re-
„ cepit ſupplere, quod illi deeſt: & ſi iuſſerit ali-
„ quem loqui, neſcientem loqui: ſeipſum obligat
„ ad eum docendum. Id igitur ego vellem, vt ipſe
„ manu ſuâ aliquid mihi iniungeret,quod meas fa-
„ cultates excederet: nam hoc ipſo teneretur id
„ mihi dare. Et ſiquidem tu Domine iubes per ſan-
„ ctam Obedientiam me tali hora loqui: ex nunc
„ expecto tuum ſubſidium per hoc vel illud medi-
„ um,iuxtà tuum beneplacitum. Quare qui ab Obedientia in aliquo officio, aut miniſterio conſtituetur;ad quod præſtandum exiſtimat ſibi Eruditionem, Prudentiam, Authoritatem, & animi Fortitudinem deeſſe: poſtquam hanc ſuam ineptitudinem Superioribus propoſuerit, ne animo
g Pſal.63.5. deficiat; ſed g *reuelet Domino viam ſuam, & ſperet in eo*: quia *ipſe faciet*:ad vnius veritatis ac cer-
h Pſal. 118. 97. titudinis firmitatem,attendat h *prudentiam*, quã dedit Dauidi *ſuper ſuos inimicos*; *ſcientiam ſuper omnes docentes eum*, & *intelligentiam*,ac experientiam *ſuper ſenes*, & expertos; authoritatem, quam dedit Ioſue, cùm eum conſtituit populo Iſrael loco inſignis adeò illius Ducis Moyſis; cor in Saule ita mutatum, vt & ſentire & loqui cum Regia Maieſtate poſſet; opinionem, quam dedit Pharaoni de Ioſepho, & æſtimationem doctrinæ eius, vt eum ſibi,totiuſque Regni Magnatibus Magi-

Magiſtrum, ac Doctorem præficeret; cæleſtem lucem, ac ſapientiam, quam Danieli dedit ſuper omnes, quos Nabuchodonoſor ex filijs Iſrael eligere voluit, vt in ſuo conſpectu ſtare poſſent; & media quæ adhibuit, vt ille eiuſque ſocij adeò ſapientes euaderent, atque eorum aſſiſtentia requirebat.

ET conſequenter aiebat, ſecuritatem in agendo cum proximis, cùm ex Obedientia id fiebat, eſſe valde magnam. Adeò, vt ſi quis obediendi cauſa infames fœminas accederet, vt illas Chriſto lucraretur, cum eis agens, mundiſſimas haberet cogitationes, quaſi eſſet aliquis Angelus: & ſi ex propria voluntate in cubiculo ſuo maneret, fœdis ibi cogitationibus vtĕretur. Neſcio, inquit, quomodo poſſit quis tutum reputare, quod à Domini voluntate recedat. Quænam, quæſo, ſecuritas eſſe poteſt, vbi Deus non eſt? hoc enim eſt, quod Sanctus Bernardus dicebat: *quando benè erit ſine illo? aut quando malè cum illo?* Expertus erat, quòd, quamuis interdum illi occurreret, contrarium eius, quod Obedientia iniungebat, eſſe meliùs; parendo tamen deprehendebat, rectius fuiſſe, quod Obedientia præſcripſerat: ac propterea illã appellabat CONSILIVM, ac diſpoſitionem DEI. & ideò ei ſubdito, cui aliquid eius videretur non eſſe ad rem, dici poſſet illud Scripturæ diuinæ: i *Iuſtus ex fide viuit:* & ſecretum quod ipſe non aſſequitur, *eſſe* k *myſterium fidei*: Ex quo optimi proueniunt exitus ei, qui cum fide, & humilitate opere illam exequetur, etiamſi media ipſi diſparata & contraria eſſe videantur. Ac propterea valde delectabatur narratione

i Rom. 1. 17.
k 1. Tim. 3. 9.

tione cuiuſdã P. Prouincialis huius Prouinciæ, dicētis: quod quando ex Vrbe ad aliquam obedientiæ ordinationẽ mittebatur, vt hoc, aut illud determinatè faceret, videbatur ſibi cęlum aperiri, & cor ſuum exultare: quando autem ſibi dicebatur, vt, quid agendum eſſet, cogitaret, eligeretq́; quod videretur: tunc ſe in magnis anguſtijs fuiſſe.

DENIQVE occultam quandam Dei manum aduertebat mouentem, ac dirigentem eius negotia & actiones per ipſam obedientiam: & hoc illum quietum valde, ac pacatum reddebat, quidquid ſibi tandem ex ea eueniret. Ad quam rem habebat aliqua ſenſa, ac ſententias admirandas. Deo Do-
„ mino noſtro dicebat: nulla, Domine, alia via, ad-
„ eò poſſum eſſe tuus, atque cùm deſino eſſe meus,
„ Iuramento obſtrinxit ſe ipſe Dominus, quod fa-
„ ciet creſcere eum, qui ipſi erit in obediendo fide-
1 Eccl. 44. „ lis, nam de obediente Abraham dicitur: 1 *non eſt*
20. „ *inuentus ſimilis illi, qui conſeruaret legem excelſi:*
„ *ideo iureiurando fecit illum Dominus creſcere in*
„ *plebem ſuam*. Quid nobis nocebit, ſi obedientiæ
„ intuitu ea relinquamus, quæ nos delectant; & ag-
„ grediamur quæ nos cruciant, & vexant: niſi quòd
„ meritum noſtrum augebit? obedientia eſt crux
„ perpetua, gladius propriarum oblectationum, ve-
„ na vitæ, fons aureus: non eſt autem exiguum bo-
„ num, aut malum cenſendum, quòd rectè attinga-
„ mus id, quod præſcribit Obedientia, aut ab eo
„ declinemus: Eſt enim materia, quæ ſemper in ma-
„ nibus verſatur. Quemadmodum enim Moyſes e-
„ rat Pharaonis Deus: ita Superior eſt Deus obedi-
„ entis, dicentis: Sonet vox tua in auribus meis: vox
„ enim obedientiæ dulciſſima mihi eſt, & iucundiſ-

ſima.

ſima. Hæc & alia valde excelſa ſentiebat ipſe, ac
loquebatur de hac virtute, vt apparebit, quandò
de magna conformitate agetur, quam ipſe cum
voluntate diuina in rebus omnibus habebat.

CAPVT VI.

SACERDOS FACTVS, PIE diuinum Officium orat, & quotidie Sacrum Miſſæ celebrat.

CVm Pater Balthaſſar, adeò accelera- ANNO
ret in feruore virtutum, magnasque 1558.
oſtenderet dotes ad iuuandos proxi-
mos: ſtatim atque ſtudijs ſuis finem
impoſuit, tertio ſcilicet anno à ſuo
in Societatẽ ingreſſu, curarũt ſuperiores, vt fieret
Sacerdos: quo nouo titulo cœpit ipſe magis ad-
huc in deuotione creſcere, & in familiari cũ ipſo
Deo cõgreſſu: ad cuius menſam quotidie admit-
tebatur. Cumque ſacri Ordines obligationem ad-
ferant diuinum Officium legendi: dedit ipſe dili-
gẽtem operam; vt ei obligationi magna cum per-
fectione ſatisfaceret, nec à magnis occupationi-
bus impediretur, quę interdum ſimul, & quaſi ag-
mine facto illi occurrebãt, quib⁹ ipſe hãc magno
ſtudio præponebat. Et quãuis Societas non profi-
teatur vsũ cãtus, & chori: ipſe tñ ſeptẽ ſuas horas
Canonicas diu cũ magna quiete, ſuis tẽporib⁹, &
in ſeparato, ac recollecto loco orabat, vt cordis
effundẽdi occaſiones effugeret: nũquã eſt viſus in
aliquo trãſitu orare, nec deãbulãs: ſed per multos
annos orauit in medio ſui cubiculi flexis genib⁹:
ꝙ ſi aliquo morbo à flectẽdo impediretur, ſedebat
quidẽ, ſed aperto capite, nec alicui parti innixus

›› orabat: exterior enim reuerentia multum iuuat
›› deuotionem internam. Ad quam vt ſe prouoca-
›› ret, ſibi ipſi dicebat: cogitabo ſæpius quomodo
›› Angeli in Dei conſpectu verſentur, cum conſci-
›› entia ſcilicet valde pura, & intima reuerentia: &
›› me aſpiciens pudore ſuffundar, quod cùm illa pu-
›› ritas mihi deſit, deficiam quoque in exhibenda
›› reuerentia. Memor quoque ero eius, quod dixit
a Iob. 41. 3. Deus apud Iob: a *Non parcam ei, & verbis potentibus, & ad deprecandum compoſitis*: nam quod benè ores, (vt exponit Sanctus Gregorius) non in eo conſiſtit, vt compoſita verba proferas: ſed vt in amaros gemitus orando prorumpas. Ordinariè orabat ſolus abſque ſocio adiuuante, vt diutius oraret, poſſetque in ſenſis, quæ Deus communicaret, hærere, ac frui: quorum etiam teſtes non habere cupiebat. Ex frequenti etiam vſu Pſalmorum in ſuis exhortationibus; & Spiritu, quem ex eis hauriebat, aduertebatur horum internorum eius ſenſuum magnitudo. perpendebat enim valdè quodlibet eorum verbulum. Imò etiam, cùm ſe cruce ſancta ſignaret, valde erat exactus, ſingulari quadam deuotione ſanctam hanc crucis ceremoniam formans: dedit enim illi Deus, vt ſentiret, cùm ſe cruce ſignaret, ac diceret: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, tres diuinas perſonas benedictionem ſuam illi impartiri, cùm ipſe earum nomine id faceret.

§. I.

MVLTO tamen magis eius deuotio apparebat in ſacro Miſſæ, ad quod magna ſe diligentia præparabat: ſtudendo, maximam conſcientiæ ſuæ puritatem habere: ſæpiùs

eam in die examinans, ſuoſque defectus frequenter confitens; & aliquid temporis recollectioni tribuens, antequam ad celebrandum accederet. Et quidem, etiamſi multæ euenirent occupationes, & impedimenta, quotidie celebrabat, etiam cùm iter faceret: quamuis aliquas alias commoditates hanc ob cauſam eſſet relicturus: & incommoda ac pericula etiam magna ſubiturus: quemadmodum illi accidit in itinere Romano eundo & redeundo per Galliam, dum per multa loca hæretica tranſiret: nihilominus enim nunquam ſacrum facere prętermittebat Faciebat autem Sacrum diu; & cum tanta quiete ac deuotione, vt etiam eam in Auditoribus excitaret. Et quidam de noſtra Societate faſſus eſt, ſe, cùm ſæcularis eſſet, ad eam ingrediendam fuiſſe permotum cùm videret deuotionem, modeſtiam, grauitatem, & tantam totius hominis compoſitionem, in ipſo Sacro, ac Officio diuino quod peregit in hebdomada ſancta. Et quædam alia perſona, quæ etiam lucidiores habebat oculos, (fuit autem B. Mater Thereſſa Dei Ieſu) audiens quadam die eius Sacrum, vidit eum toto tempore, quo Sacrum durauit, habuiſſe in capite diadema quoddam magni ſplendoris, indubitatum indicium magnæ charitatis ac deuotionis internæ, qua Sacrum faciebat. Aliquando ad illud faciendū recipiebat ſe ad ſeparatum aliquod ſacellum, ſolum cum miniſtro: & tunc ſolitò diutius hærebat, iuxta gratiam, & viſitationem diuinam, quam à Deo accipiebat, & quidem frequenter: quamobrem in ſuis neceſſitatibus, tentationibus, anguſtijs, & arduis negotijs refugium habebat ad ſacrum Miſſæ. vbi magnam

Deus veritatum lucem, magnaque Spiritûs ſenſa, magnę conſolationis, inſtructionis, ac reſpirationis ei cómunicabat circa ea, quæ acturus aut paſſurus erat; quorũ inferius fiet mentio. Huius quoque erat magnum indicium, & commune in ore multorũ huius Prouinciæ, quod ſcilicet aliquando inter celebrandũ ei loquerentur Angeli cuſtodes eorum, quorum ipſe Cóſeſſiones audiebat, & cum quibus verſabatur: ei reuelantes, qua re indigeret anima illa, quæ ipſi eſſet cómendata Et cùm quidam Pater Societatis, valde ipſi familiaris, cómunem hanc vocem ei ſignificaret, & cõfidenter, an ita eſſet, interrogaret: vir Sanctus valde erubuit; nec tamen verbũ vllum reſpondit: quod non eſt leue veritatis indicium. nam alioquin, vt erat ille humillimus, ſtatim rem eleuaſſet, ac reſpondiſſet, decipi, qui talia cogitarent: quare verecundo illo ſilentio, annuere viſus eſt. Quam ob rem ſancta illa mater Thereſſa de Ieſu in libro ſuo dixit: (quod paulò poſt videbimus) ſanctiſſimum Sacramentum huic ſeruo Dei (qui eius erat Confeſſarius) magnum lumen dare, ad res eius, quę extraordinariæ, valdeq; excelſæ erant, intelligendas, ac penetrandas: hoc inſinuans, quòd ipſemet Deus per ſe, aut per Angelũ ſuum ſanctum eas illi in Sacro Miſſę manifeſtaret. Nec mirum quòd SS. Angeli, qui iuxta cómunem ſacrorum Doctorum ſenſum altiſſimo huic Miſſæ Sacrificio aſſiſtunt, obſeruantes inſignem deuotionẽ, qua magnus hic Sacerdos illud offerebat, ibi cũ eo colloquerẽtur: eumq; docerent, ꝙ ipſe ad gloriã Dei noſſe cupiebat; & exſtimularẽt ad ſuum miniſterium cum ea dignitate & ſanctitate, quã eius celſitudo exigit, præ-

Martinus Alarconius, qui Burgis obijt.

Cap. 2.

præſtandum. Et hic fortè ſpecialis illa eius deuotio non ſolũ ad cuſtodes Angelos; ſed nominatim (vt ipſe ſcriptũ reliquit) ad eum, qui Sacrificium Altaris Deo offert: de quo in ipſo Canone Miſſæ dicitur: *Iube hæc perferri per manus S. Angeli tui*, Siue is Angelus Sanctus, aliquis ſit eorũ, qui ad aſſiſtendum ibi ſunt conſtituti, tam ob reuerentiam tantæ maieſtati, ibi exiſtenti debitam, q̃ ad ipſum Sacerdotem iuuandum: vt illud cum debita reuerentia ac deuotione offerat, cuius manus etiam eſt (vt in Apocalypſi habetur) a *offerre Deo* oblationes & *orationes Iuſtorũ*; ſiue ſit Angelus ipſius Sacerdotis celebrantis cuſtos, cui efficacius tunc aſſiſtit, ad prædicta hæc Officia erga eum præſtanda. Sacro ipſo finito, manebat per mediã minimũ horam in magna ſui recollectione, ac deuotione, gratias Deo agẽs ꝓ accepto tanto beneficio: & ibi interna ſenſa & Illuſtrationes ſpirituales erant frequẽtiores, vt colligitur ex ijs quæ in ſuo libello ſcripſit: ſæpè dicens: ſibi eas cõmunicatas poſt Sacrum finitum, quorum hic aliquas, quæ ad hoc propoſitum magis ſpectant, ponemus.

S. Thom. 3. p. q. 83. a. 4. ad 9.

a *Apoc. cap. 8. 3.*

VNA fuit ipſo die Epiphaniæ: finito, inquit, Sacro, recordabar fęlicitatis iſtorũ Regũ; & optans mihi eandẽ, audiui reſpõſum internũ dicẽtis: illi eum adorarũt; ſed tu in te receptum tecũ portas, quaſi ei dictum eſſet: maior eſt tua fęlicitas, & Iuſtorũ, ac Sacerdotũ huius temporis: qui nõ ſolum Chriſtũ adorant, ſed etiam verè & realiter eundẽ accipiũt in ſanctiſſimo ſacramẽto, ꝙ ſecũ portãt. Sed quoniã non oẽs ita hoc præſtant, vt deberent, alium internum ſenſum dedit ei Dominus in illis verbis Euangelij illius diei: b *Ecce Magi*. Mirũ eſt

b *Matt. 2. 1.*

„ quod Reges diuites, ac ſapientes quærant Deum,
„ mirum, ſtupendum! ſed cur adeò ſtupendum? quia
„ neceſſe eſt cadere idola, ſi velint, ita arcã recipe-
„ re, vt cõmodum inde ſentiant. In nobilibus debet
„ ruere honor; in diuitibus deliciæ; in ſapientibus
„ tumẽs ſuperbia: quę illi plurimũ amant; &, ne de-
„ ſerant, ſtatuunt potiùs Dei arcam à ſe reijcere, ac
c 1. Reg. 57. dimittere, dicentes id quod Philiſtæi olim: c *Non maneat arca Dei Iſrael apud nos, quoniam dura eſt manus eius ſuper nos.* in quib⁹ verbis effecit Dominus, vt ille cauſas intelligeret, cur multi, pręcipuè nobiles, diuites, ac delicioſi recuſent accipere arcam viuam noui teſtamenti in ſanctiſſimo Sacramento latentẽ; aut eam recipiant cùm exiguo fructu: quia ſcilicet volunt in altari cordis ſui idolũ Dagon, rem ſcilicet illã creatã, quam inordinatè diligũt retinere, quæ niſi in terram cadat, & mortificationis gladio, ita eius caput, ac manus amputent; vt ampliùs non audeat cogitare, loqui, aut facere quod ſolebat: non efficiet in tali corde diuina hæc arca, ſtupenda miſericordiæ ſuæ opera; ſed Iuſtitię, puniendo illos magna ariditate, tenebris, cordis duritia, alijſque internis deſertionibus: donec verè ſe emẽdent, aut indurati, arcã à ſe reijciant, iudicãtes eſſe graue, & planè inſulſum, frequenter cõmunicare. Ex quo prouenit, vt quẽadmodũ vnus idemq; Sol, atq; ignis lutũ indurat, cerã verò liquefacit: ita, qui hunc Dominũ ſuſcipiunt, ſi ſunt tanquam lutũ, verè indurentur; ſi aũt tanquã cera, liquefiant eius amore. Alia vice hunc
„ ei ſenſum internũ Dominus dedit: ſi animę noſtrę
„ vita ſufficiens ſibi eſt, & corpori, cui vnitur, eiuſ-
„ que partib⁹ omnib⁹ etiã minimi digiti vngulæ, &
mini-

minimo pilo: quantò magis vita Chriſti, quæ eſt vita Dei, ſufficiet ſibi, & animæ, ad quam in hoc Sacramento venit. Hoc enim eſt, quod ipſe Dominus dixit: d *Sicut miſit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, ipſe viuet propter me.* Dicat igitur anima ſtatim poſt Communionem: vita tua Domine vtrique ſufficiet, tua Sanctitas, tua Potentia, tuæ Diuitiæ: modicum fermenti totam maſſam ſapidam reddit: & tu in medio cordis exiſtens non reddes illud ſapidum? & intelligat anima, cauſam, cur duram ſe in Cômunione ſacra ſentiat, ſolere eſſe propterea, quod cùm dono acceperit ipſum Dominum, non ſatiatur tanto dono: & diuertens ab eo oculos, eos conijcit in teneros ſenſus & lacrymas, quas deſiderat: quare iuſtè punitur in eo, vt minus donum non accipiat, quæ maiori non ſatiatur. Quòd ſi dicas, te id facere, vt ipſi magis placeas: reſpondet ipſe animæ tuæ; inſignis ignorantiç eſſe, cogitare Domino ipſi alia via, & ratione placere, quàm ipſe velit; & præſtare, eius diuinæ prouidentiæ id committere; teque patientiæ virtute armare. Additque, quando Deus in animam venit, non relinquere bona ſua domi, nó oculos miſericordes, non dulcedines & ſuauitates, nec ſuas potentias, & excellentias, nec vacuum, ſed plenū venire. quare qui Deum habet, omnia bona habere: & optimam viam valdeq; compendioſam ad omnia poſſidenda eſſe, oculos ab eis auertere, ipſumq; ſolum deſiderare; neç deſiſtere, donec illum vade ſibi vnitum habeat; & tunc Dauidis illud implebitur: e *Satiauit animam inanem: & animam eſurientem ſatiauit bonis.*

d *Ioan.* 6. 58.

e *Pſal.* 106.

§. I. HVNC

§. II.

HVNC in modum habuit Pater hic Balthaſſar poſt ipſum Sacrum ſenſa multa veritatum variarum, valdeque vtilium, quæ inferius reddemus. Et quoniã de cœleſtibus hiſce nundinis ita loquebatur, ſicut in eis illi eueniebat ob inſignes fauores ſpiritaleſq; delicias, quas hiſce occaſionibus experiebatur: exhortabatur Sacerdotes, ac reliquos communicantes, ne illarum iacturam facerent; ſed cogitarent, Deum Dominum noſtrum ipſis dicere, quod aliquando

a Ioan. 12. 8. ſuis diſcipulis: a *me autem non ſemper habebitis*, quaſi diceret: properate in hac negotiatione, non enim ſemper ſum vobiſcum hic manſurus. In quẽ finem admirandas haſce proponebat illis ſententias. „ Magni ſemper faciat, qui communicat, tem„ pus, quo diuina Maieſtas cum ipſo manſerit: in „ quo potiùs attendat, vt diuinam præſentiam ve„ neretur; ſupplexque oret, impertiri ſibi diuinam „ eius benedictionem; ſibiq; perſuadeat, ſe dignum „ non eſſe, cui Deus faciem ſuam oſtendat: quàm vt „ prolixas ratiocinationes ac meditationes inſti„ tuat: & attendat, ne vel momentum amittat tam „ fœlicis temporis, quo frui ac negotiari poſſit cũ „ diuina eius Maieſtate, iuxta verbum illud Eccle-

b Eccl. 14. 14. „ ſiaſtici: b *Non defrauderis à die bono, & particula* „ *boni doni te non prætereat*: hoc dico propterea „ quod multis communicantibus pruriant pedes, „ vt inde diſcedant ſub prætextu lectionis, collo„ cutionis, aut etiam deambulationis: quæ eſt Phre„ neſis intolerabilis. Nam prolixiores orationes, „ piæque lectiones quid aliud ſunt, quàm quidam „ clamores, quibus Dominum vocamus, vt ad noſtram

ſtram domum venire dignetur? quæ igitur ſtulti- “
tia eſt, vt poſt tot horas, imò & annos, quibus e- “
gimus pro tanto ho. fauore; quando nobis illum “
exhibet, non poſſimus nos continere, quin ſta- “
tim ex eadem noſtra domo exeamus? quid nos poſ- “
ſunt libri docere, quod non diuina Maieſtas præ- “
ſens melius doceat? quem ſaporem & oblectatio- “
nem creaturæ nobis adferre poſſunt, quã ipſe non “
poſſit nobis plenius conferre, noſq; ſaturare? & “
quam ſanctitaté ex earum conuerſatione haurire “
poſſumus, quã maiorem non afferat nobis familia- “
ritas cum ipſo? quid boni lectio habet, niſi quòd “
affectũ noſtrum erga ipſum Dominum excitet? & “
quid ſpiritualia exercitia, niſi quòd illum ad nos “
inclinẽt? Ad hoc aũt perpendi poſſunt ſequentes “
veritates, in quibus anima cum Deo ſuo loquitur. “
Infirmus, Domine, qui tecũ non exhilaratur: valdè “
prope eſt, vt cadat: anima, quæ tecum non exultat: “
vnde poterit exultare? qui tecum, Domine, nõ eſt “
contentus: quomodo nõ crepat? qui in domo ſua “
non tibi oſtendit promptã voluntatem; quomodo “
iterum tuũ ad eandem aduentũ expectabit? qui, dũ “
te hoſpitem habet, properat, vt exeat ex domo: fa- “
cilè oſtẽdit, ſe cor habere alibi obſtrictum, cui te- “
cum manere tædium eſt, cùm tu ipſius honoris er- “
go ad ipſum acceſſeris, Deus eius, & totum bonum “
eius: cũ quo is omnia ſua negotia fœliciter expe- “
diat, nõ habet amplius quod agat, aut quærat: cũq; “
ſolius huius rei cauſa natus ſit in mundo; facilè o- “
ſtendit ſe Phreneſi laborare, ſi tecum non maneat “
libenter. Has & ſimiles ſententias vir hic Sanctus “
proponebat cum ingenti ſenſu, ob tepiditaté eo-
rum, qui Sacrum faciunt, aut communicant, nec
tem-

tempus ſibi ſumunt, in quo fruantur Domino, quem in domum receperunt.

INTERNAM quoque deuotionem ſuam erga ſanctiſſimum hoc Sacramentum, in eo oſtendebat: quod vbicunque illud videret, ita oculis ſuis in illud intenderet, vt nullæ Perſonæ, aut res externæ, etiam iucundiſſimæ à tali aſpectu eum retardarent. Nam oculis fidei aſpiciebat ſub illo accidentium panis velo latentem inuiſibilem, maiori certitudine, quàm ſi corporis oculis illũ cerneret, & quemadmodum Apoſtoli, c *cùm intuerentur in cœlum euntem* Magiſtrum ſuum, etiam poſtquam *nubes eum ſuſcepit ab oculis eorum* in cœlum aſpiciebant, vbi ſciebant, illum eſſe, licèt ſibi occultum: ita Sanctus hic vir adeò aſſuetus aſpicere hunc Dominum in contemplatione, non poterat oculos ſuos ab hoc Sacramento auertere, in quo fide videbat illum, licèt velo coopertum. Frequenter eundem Dominum in templo viſitabat, vbi longos temporis tractus in oratione manebat: imò aliquando integras noctes, vt illum comitaretur ibi manentem; eiuſque præſentia frueretur. Valde autem dolebat, quòd videret tẽpla adeò vacua hominibus; & plateas adeò refertas: Et tam paucos eſſe qui accederent ad negotia ſua apud hunc Dominum peragenda, in hoc Tribunali & throno, quem habet in terra manentem: cùm huius rei cauſa nobiſcum manere voluerit.

c *Act.* I. 10.

MAGNVM reputabat fauorem & ſolatium Religioſorum, quòd illud in ſuis domibus haberent: quò poſſent illud ſæpiùs die ac nocte viſitare, cum maiori facilitate, quã homines ſæculares.

Refert

Refert ipſe in ſuo illo libello, quòd, cùm quodam die mane tempore orationis viſitaſſet omnia cubicula Collegij, cuius ipſe erat Rector, (vt moris eſt in Societate) vt obſeruaret orantes : redierit valde conſolatus ad ſuum cubiculum, perpendens, quòd in medio eorum eſſet ſanctiſſimum Sacramentum. Occurrit autem illi cum magna interna lætitia, quod Collegium eſſet, quaſi quædam imago Cœnaculi Apoſtolorum, in quo Chriſtus Dominus poſt Reſurrectionem ſuam eis apparuit, & d *ianuis clauſis ſtetit in medio eorum, dicens: Pax vobis*: Siquidem & hic portæ ſunt clauſæ, ac diſcipuli intus, & Ieſus in medio eorum dans eis pacem, & animorum vnionem. d *Ioan.* 20. 19.

EADEM eius deuotio valde fuit aucta ex familiaritate cum quibuſdam perſonis magnæ ſanctitatis, eidemque ſanctiſſimo Sacramento addictiſſimis, de quo paulò poſt fi.t mentio. Eſt enim amicorum proprium, cùm alter inuenit aliquem cibum valde ſapidum & bonum; alterum ad eundem inuitare, vt eadem ille afficiatur voluptate, qua ipſe. In quem ſenſum ſanctus Ioannes in Apocalypſi ait; quando Spiritus ſanctus eiuſquè Sponſa Eccleſia aliquid inſpirant & conſulunt, quod magni ſit momenti: e *qui audit dicat*, amico ſuo, *Veni*, vt eo fruaris. e *Apoc.* 22. 17.

CAPVT VII.

INCIPIT EXERCERE MINIſteria erga proximos: habetq́; auxilia, & monita à Deo Domino noſtro, vt ſimul in propria perfectione creſcat.

CVM Societas in ſuis principijs paucos haberet Operarios, & magna eſſet meſſis proximorum; erga quos miniſteria noſtra, quæ multa ſunt magnique momenti, erant exercenda: rogabant Dominum meſſis, vt mitteret Operarios ſtrenuos ad illam colligendam: cumque miſiſſet P. Balthaſſarem, ſtatim atq; Sacerdos factus eſt, cœpit Confeſſiones excipere, & cum proximis agere, magno feruore procurãs, eos ad ſalutem animarum ſuarum quærendam adiuuare, & ſic conabatur perfectè explere vocationem, ad quam à Deo videbat ſe eſſe vocatum. Et quamuis miniſteria hæc ſoleant eſſe iunioribus, & in virtute Tyronibus periculoſa; quia ſæpè ſolet illis euenire, quod ſponſæ in ſuis initijs,
a Cant. 1. 6. cùm dixit: a *poſuerunt me cuſtodem in vineis: vineam meam non cuſtodiui*: Nam cùm pro alijs volunt eſſe valde ſolliciti, ſeipſos negligunt: quia effundunt ſpiritum, & perdunt deuotionem, cùm nimium volunt adhærere creaturis, & locum dare ſuperbiæ & vanitatis ventis, cùm proſperè ſuccedit; & puſillanimitatis, ac impatientiæ cùm minus fœliciter. Quamobrem huiuſmodi cum

proxi-

proximis conuerſatio eſt magis propria eorum, qui benè profecerunt, valdeq́; ſunt exercitati in Operibus propriæ perfectionis. Ideò enim (teſte S. Gregorio) Chriſtus Dominus noſter non exiuit ad prædicandum & agendum de Conuerſione animarum, donec peruenit ad annum trigeſimum, ætatem ſcilicet perfectorum virorum. Quamuis, inquam, hoc ita ſit, gratia tamen noſtrę vocationis propria, & feruor eius in Societatis initijs breuius tempus requirebat: Deus enim Dominus noſter, quemadmodum in primæua Eccleſia, & principijs aliarum Religionum Tyrones ipſos, & viam virtutis aggredientes, tanquam inſtrumenta accipiebat, aptosq́; reddebat ad expugnandas animas: & hoc modo P. noſtro Balthaſſare vſus eſt ſtatim atque ſtudijs ſuis finem impoſuit: magnus enim feruor aptum eum fecerat inſtrumentum ad quęuis egregia cępta: cui voluit Deus ſingularia talēta, Zelum, prudentiam, ac dexteritatem largiri, ad lucrandas animas, nihil ipſo remittente, aut amittente de proprio ſuo profectu: potiùs hinc accipit occaſionem eum ad altiores perfectionis gradus exaltandi; myſticamque Spiritus ſcientiam excellentius ei cōmunicandi, idq́; tribus admirandis & occultis vijs, quas in huiuſmodi caſibus Prouidentia diuina ſeruare ſolet. *Hom. 2. in Ezech.*

§. I.

PRIMVM. n. ita diſpoſuit ac direxit Deus, vt in quib⁹ locis eſſet hic Pater, maximè in initijs, curā haberet vel tanquā Confeſſarius & Dux, vel tanquā Superior, aliquarū Perſonarū magnæ ſanctitatis & excelſæ orationis. in quibus caſibus nō minus feruēs pęnitēs iuuat feruētē cōfeſſariū; quàm

quàm è contrà: nam vt is qui ducit regitq; alium eum iuuat doctrina, ac directione ſua: ita qui ducitur, & dirigitur feruenti ſuo exemplo Ductorem ſuum etiam adiuuat: & vterque ſunt tanquã duo illi Seraphini; quos vidit Iſaias, magnis vocibus mutuò ſeſe excitantes, & inuitantes ad laudes Dei; & canticum diuinæ eius gloriæ: aut etiam tanquam illa quatuor Sancta animalia, ſeipſa mu-
Ezech. 3. 12. tuò alis ſuis percutientia, & ad curſum impellentia: verba enim ſancti & feruentis Magiſtri ſunt flammarum inſtar illuſtrantium, & inflammantium cor ferventis diſcipuli; huius autem exempla ſunt tanquam ignis feruentem Magiſtrum accendens. & hac ratione mutuò ſibi reddunt bonum, quod ab inuicem accipiunt. Et cùm hic Pater multũ profuerit pluribus perſonis ſanctitate præcellentibus, vt iam cœpimus inſinuare, & mox fuſiùs explicabitur: ita ipſe ab eiſdem magnum accepit fructum, excitatus eorum exemplo ad progreſſum in Oratione, & mortificatione cæteriſque virtutibus, quæ in eis elucebant.

ADHAEC; cùm huiuſmodi perſonæ rationem animæ ſuæ reddunt ſuo directori, & interna ſua, quæ in ſe geruntur, aperiunt: ſimul & eadem opera tale quid non cogitantem, aut quærentem docent; aperiuntque illi oculos vt videat; & obſeruet admirandas vias & rationes, quibus Deus animas ducit; donaque & gratias, quas illis communicat: ſuntque inſtar viui libri; in quo arcana & ſcientiam myſticam legat, quam Spiritus ſanctus ſcribit in cordibus Electorum, quamuis illi ex ſe valde ſint ſimplices: & hoc ipſum directorem obligat ad Sanctorum libros euoluendos; vt illa

vt illa ſecreta aſſequatur, ne ipſe decipiatur, nec eos decipi permittat, qui ipſius curæ ſunt commiſſi. Vtraque autem hac ratione profecit multũ ipſe Pater Balthaſſar, agens cum animabus valde à Deo illuſtratis, & nominatim cum ſancta illa matre Thereſſa de Ieſu, cuius oratio, & Spiritus adeò fuit excelſus; vt ad eum cognoſcendum, (quemadmodum ipſe dixit Patri Franciſco Riberæ, qui eiuſdem ſanctæ vitam conſcripſit) magna attentione & cura legerit multos ſpirituales libros, qui ſunt editi; nec his contentus recurrebat cum tanto feruore ad Dominum Deum noſtrum, vt ab eo cœleſte lumen peteret, ne deciperetur, vt illud impetrauerit, valdeque illuſtratus fuerit ad diſcernendam ſpirituum veritatem. In quo præterea ad literam impletum videtur illud Eccleſiaſtici: a *Sapientiam omnium antiquorum exquiret ſapiens, & in Prophetis vacabit. Narrationem virorum nominatorum conſeruabit, & in verſutias parabolarum ſimul introibit; occulta prouerbiorũ exquiret, & in abſconditis parabolarum verſabitur, cor ſuũ tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum, & in conſpectu altiſſimi deprecabitur. Si enim Dominus magnus voluerit, ſpiritu intelligentiæ implebit illum: & ipſe tanquam imbres emittet eloquia ſapientiæ ſuæ.* a Eccl. 39. 1.

HINC tertia via oritur, qua Deus Dominus noſter, animarum Duces ac Magiſtros, efficit perfectos. Nam quemadmodum Reges nutricibus filiorum ſuorum dari iubent precioſos, ac delicatos cibos, vt bonum aptumq; lac habeant, ad eoſdem filios lactandos: ita Rex cœleſtis ſolet precioſos etiam ſelectoſq; ſpirituales libros ijs præ-

bere, quos Magiſtros ac Duces conſtituit animárum, vt ſelectum copioſumq; lac habeât doctrinę, vitæq; exẽplaris, qua poſſint eas alere iuxta illud
b 2. Cor. 1. 4. Apoſtoli: b *ſiue conſolamur ſiue exhortamur à Domino*, id fit *pro veſtra exhortatione & ſalute*. Cùm igitur Deus Patrem hunc fecerit nutricem tot animarũ ſibi dilectarum, præuenit eũ in benedictionibus dulcedinis, efficiens vt experientia ipſe virtutes illas agnoſceret, & exerceret, quas in eis plãtare poſſet; dotauit eum ſcientia ſpiritus, dono cõtemplationis, alijſq; admirandis donis, de quibus inferius fuſiùs: nam licet in initio repugnantiam aliquam ſentiret ad agendum cum proximis, vt ab hac occupatione ſe ſubtrahens, plus tẽporis ſacræ lectioni, orationi, & familiaritati cum ipſo Dño daret: mox tamen aduertit errorem, expertus plus ſpiritus ac deuotionis dari ſibi per viam occupationum circa iuuandas ex Obedientia animas; quã in ſola ſua recollectione, quàm ſtudioſiùs quærebat. Quare in ſuo libello notat eos, qui ex Obedientia Domini exeunt ad agendum cum proximis, nec fidem domi relinquunt, experiri gratias, iucũdiuſq; lucis, ac deuotionis alimentum quàm ſi ſe domi continerent: id enim ſignificaſſe Pſalmiſtã,
c Pſal 106. 23. cùm dixit: c *qui deſcendunt mare in nauibus facientes operationes in aquis multis: Ipſi viderunt opera Domini, & mirabilia eius in profundo.*

§. II.

ADHAEC omnia multum eum iuuit ipſa Oratio, in qua magnas conſolationes ſenſaq; ſpiritualia Deus illi communicauit, quib⁹ ad agendum cum proximis, nec propterea negligen-

gendam propriā perfectionem eum exſtimulabat: multa ſuggerens documenta & rationes, quibus vtrumque coniungeret. Ex hoc nomine dedit illi magnam opinionem, & æſtimationē excelſæ Vocationis Societatis propriæ; & vt agnoſceret magnum beneficium Dei fuiſſe, quod ad tale tamq; egregium opus vocatus eſſet, quo ipſe Dñs magnopere delectatur. Cùm ſemel opus quoddam egregium præſtitiſſet, ſequenti die mane ſub oratione vidit Chriſtum Dñm noſtrum præclaris donis valdè onuſtum, & onere illo quodammodo afflictum, ac deſiderantē exonerari, & propēſum ſe oſtendentem ad gratificandum exonerāti: & quāuis magno deſiderio id cuperet, non tamen onus deponebat, eò quòd vaſa deeſſent, in quibus eius dona reponerentur. Ex quo intellexit hic Pater, opus ſuum fuiſſe diuinæ maieſtati acceptum; & per charitatis opera obtineri ab ipſo ingentia bona; ſibiq; talem ſe oſtendiſſe Chriſtum, vt ipſe ad huiuſmodi opera magis excitaretur; & alios ad eadem exercenda exſtimularet.

ALIA vice fecit Deus eum ſentire amorē erga proximos eſſe rem valdè ſacram, magnumque amoris Dei, & obedientiæ, qua anima mandatis eius paret, teſtimonium; & quod ipſe Deus multum ſibi in eo complaceat, indicium. Et qui DEI vocibus non obſurdeſcūt, omnia officia, quæ proximorum charitas exigit, libēter ex Obdiētia amplectuntur: nam quod illis de ſe ac rebus ſuis largiuntur, exiſtimant ſe Deo dare, pro cuius amore illud donant. Et hac conſideratione dulceſcit illis, quòd ſeruiant proximis; eoſq; tolerent, & tanquam mollem ac ſuauem ceram illis ſe præbeant;

„ ſuamque amicitiam offerant. à quibus ſi quando
„ offendantur, libenter eis ignoſcunt, lætumq; vul-
„ tum oſtendunt, dulciaque verba dant : certò ſibi
„ perſuadentes, quales ipſi erga proximos ſe geſſe-
„ rint, talem Deum erga ſe experturos: ſi dulces,
„ dulcem; ſi miſericordes, miſericordem; ſi inſulſos,
„ etiam inſulſum: credentes eius verbo, (quod vel
„ ipſa experientia veriſſimum eſſe conſtat) quòd
a Luc. 6. 38. „ a *qua menſura menſi fuerint, eadem eis remetietur.*
„ Quamobrem ipſas proximorum neceſſitates re-
„ putant ſibi tanquam ditiſſimas aurifodinas, ex
„ quibus animæ propriæ plurimũ diteſcunt, & quo-
„ tidiè illuſtrantur. Quod Sacramẽtũ abſcõditũ cũ
„ cognouiſſẽ, valde illud admiratus, & venerat⁹ sũ.

NE aũt animo deficeret ob pericula & difficultates in tali miniſterio occurrentes, fecit Deus eũ agnoſcere ac verè ſentire bonum ex eo proueniẽs: Quare, cùm illi theſauros aperuiſſet in illo Dauidis verſu latentes: b *qui deſcendunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis multis: ipſi videbunt opera Domini:* ſtatim intellexit, eos hoc debere attendere, ſibiq; perſuadere: quod ſi verè in mare deſcenderint, illud ſit perturbandũ. Ideò enim addidit Pſalmiſta : *exaltati ſunt fluctus eius, aſcẽdunt vſq; ad cœlos, & deſcendunt vſq; ad abyſſos*, id autem permittit Deus, vt *clament ad Dominũ, cùm tribulantur*, & ita creſcant; nõn aũt vt pereant. Ac propterea S. Bernardus dicebat: agere cum proximis, etiamſi aliqui defectus admiſceantur, melius quid eſſe, quàm ſeorſim & ſolum etiam ſine illis orare: ex altera enim parte magnę ſunt occaſiones in virtutibus plurimum proficiendi : quare dice-
„ re ſolebat: virtutem manere exiguam, donec in agendo

b Pſal. 106. 23.

Serm. 12 in Cant.

gendo cum proximis probetur: tunc enim charitatem, humilitatem, patientiam, & puritatem magnos ſuſtinere ictus: prodeſſe autem nobis plurimùm illorum ſtudia, & propenſiones valde à noſtris diuerſas; cùm eas propter Deum toleramus.

SED quoniã huiuſmodi cõuerſationis pericula oriuntur quoq; interdum ex noſtra propria debilitate dedit illi Dominus magnã de beneuola ſua prouidentia fiduciam; ac de auxilio, quod ſolet ad huiuſmodi actiones conferre. Circa quod habuit ſæpè in ſuis orationibus admiranda & ſingularia ſenſa in varijs occaſionibus, quorũ in ſingulis ferè capitibus fiet aliqua mentio. Hoc nunc tantũ ponemus, quo ille magnum accepit animũ, ad ſe Dei conſilijs ſubijciendũ. quæ ſtultitia, inquit, eſt, exiſtimare, te rectè aliquid facturũ, ad quod non te permoueat Deus? aut ipſum non fore voti ſui cõpotem, cùm aliquid in ſe recipit: etiamſi media, & rationes, quibus illud ipſe intendit, alienæ tibi, & quaſi diſparatæ videantur? ſi d *puer à Ionatha miſſus, vt ſagittas, quas ipſe iaciebat colligeret*, & ad ſe referret, hæſiſſet in externa eius actione; dixiſſet: Dominum ſuum, ſenſum & iudicium amiſiſſe: eò quòd non ad cõſtitutũ ſignũ & metã; ſed valde remotè illas iaceret: rei tamen veritate cognita, rectiſſimè ſagittas Ionathas iaciebat. Hunc ergo in modum Dei conſilia, quæ ſæpè ab ignaris ſcopi & finis, quem ille intendit, extra rem iudicãtur: ſunt tamen in ſe rectiſſima, valdeque efficacia ad finem conſequendum, quem ille intendit, quibuſcunque tandem medijs ad id vtatur.

d 1.Reg 20. 20.36.

DENIQVE oratio Sancto huic viro erat turris quædã Dauidis, omni armorum genere ad defen-

dendum & offendendum referta, vt poſſet peccatores expugnare, nō læſus ab illis. Erat idē ſpecula, ex qua proſpiciebat propria & aliorū pericula, vt auerteret. Erat quoq; ei occultū penetrale, in quo cū Dño noſtro agebat de ijs, quæ eſſet cū hominibus acturus: ſtudendo priùs apud eundē Dñm obtinere, quod in eis perficere intenderet, & vt omnia verba, modúſq; ea illis proponēdi inſpirarentur: ac docerentur ab ipſo Deo, cuius negotiū, aiebat, eſſe hoc, iuuandi animas: ac proinde ipſius virtute bonum eſſe exitum habiturum. Erat quoq; illi Oratio, cellarium precioſorum ipſius Domini vinorum: in quo Spiritus S. eo muſto eum inebriabat, quod Apoſtolis propinauit, cùm illi linguis igneis loquerentur. Ex quo magna illa vis prouenicbat, quam ipſius exhortationes habebāt; imò & literæ, quas ſcribebat: nā eius verba adeò viua erant, & efficacia: vt non reuerterentur vacua, ſed cordi audientium infigerentur, in quo ita operabantur, vt impellerent ad malam vitam deſerendam; aut torpentem magis excitandam. Hoc modo miniſteria, quæ cum proximis ex obedientia peragebat, faciebant ipſum in ſpiritu proficere: quemadmodū corporalis cibus corpus ipſum impinguat, iuxta illud Chriſti Dñ. verbū ad ſuos

e *Ioan.* 4.34 Apoſtolos: e *meus cibus eſt, vt faciam voluntatem eius, qui miſit me, vt perficiam opus eius*: ſalutē ſcilicet hominum: & in hunc finem valde perpendebat ſententiam illam S. Gregorij: eſca iuſtorum eſt conuerſio peccatorum. Et quemadmodum f *A-*

f *Iob* 9. 26. *quila*, vt in libro Iob dicitur, vbicunq; videt cadauer, *volat* velociſſimè *ad eſcam*, vt famem ſuam ſatiet: ita Iuſtus Zeloſus vbicunq; videt peccatores conuer-

conuertendi occaſionem, accurrit, vt hoc cibo, quo tantopere Deus delectatur, ſibiq; adeò eſt vtilis, veſcatur, & ſaginetur.

NE TAMEN in aliud extremũ incideret, nimis liberè & incautè cũ proximis agendi, effecit Deus, vt ſentiret ipſe, ſibiq; omninò perſuaderet: magnã virtutem eſſe neceſſariã ad hoc miniſterium ſecurè præſtandum. Magnam, inquit, ne cum improbis ac perditis hominibus agens, ipſe etiã pereat; & innumera audiens inepta, ipſe etiam ineptus fiat; & audiens mille ſordes, & ipſe inficiatur, & maculetur; nec genua ſua, honoris idolo, quod mundus adorat, flectat. Quod ſi ad euitandam aliquam iacturam opus eſt magna virtute: quanta erit neceſſaria ad ſe ipſum, & proximos cuſtodiendos? talis certè eſſe debet, vt ipſum virus, quod ſenſuales homines occidit, ipſummet nutriat. id enim ſibi vult illud Oſeæ: g *peccata populi mei comedent Sacerdotes*. quare iure optimo ſanctus Dionyſius aiebat: neminem tutò poſſe Magiſtrum agere in rebus diuinis, quia has non habeat conditiones. Primam, vt ſit Deo ſimilis; Secundam, vt is illum exponat ad volandum, Tertiam, ne is incurius tale munus aggrediatur. Hæc autem conſequetur, ſi per orationem pendeat à DEO, magna fide, ac fiducia, quòd auxilium ab eo accipiet, à quo mittitur; nec patietur, ipſum in eo negotio perire, quod ipſius iuſſu aggreditur. Ex parte tamen ſua conari debet, vt plurimos habeat oculos quemadmodum cœleſtia illa animalia; ſeque valde continere, ne liberam det oculis, linguæ, aut manibus libertatem; nec ingerat

g *Oſeæ. 4. 8.*

Lib. de Eccleſ. Hierar. 3. ad finem.

gerat ſe occaſionibus, quas poſſet vitare: ex eis enim lapſus eueniunt; non verò ex illis, quibus Deus illum immittit. Ad finem etiam miniſterij ſui examinet, quid egerit; & in quo limites ſuos exceſſerit: ac denique pœnam aliquam adhibeat, & remedium in futurum.

CAPVT VIII.

PRVDENTIA, AC DEXTERITAS eius in iuuandis animabus; & quibus medijs vniuerſim ad id vtebatur.

IVRE merito Chriſtus Dominus noſter Euangelicis ſuis operarijs commendauit, vt in commiſſis ſibi miniſterijs

a Matth.10.16. a *prudentes eſſent ſicut ſerpẽtes; & ſimplices ſicut columbæ*: eò quòd vtrumque neceſſarium eſſet ad proximos iuuandos abſque iactura proprij profectus. à ſerpentibus accipere debent prudentiam, dexteritatem, & ſagacitatem ad animas Deo lucrandas, adhibẽtes omnia media ad id conducentia, ita vt, ſi id opus eſſet, etiam (ſicut Apo-

b 2. Cor.12.16. ſtolus fecit) b *aſtuti* ſint ad eas *dolo* aliquo ſancto capiendas. à columbis accipere debent ſimplicitatem & puritatem intentionis, manſuetudinem & humilitatem, ac debitam innocentiam: vt humanitate ſua bonoque exemplo animas alliciant. Hoc documentum exactiſſimè Pater hic Balthaſſar ſeruauit, lux enim cœleſtis in oratione ſibi à Deo

Deo cõmunicata, præclara aliqua documéta mediaq; practica illi inſpirauit, quibus vtrunq; hoc fœliciter coniungeret. Quorum primum, & veluti reliquorum fundamentum illud erat: vt in agendo cum hominibus puriſsima intentione quæreret ſolum ipſum Deum, diuinamque eius gloriam; illiq; placere, nulla ratione habita proprij commodi, aut incommodi temporalis; nec, an illi magni eſſent, aut parui; nobiles, aut ignobiles; ſed hoc ſolum attenderet, quod Deus D.N. qui omnium curam gerit, & precioſo ſuo ſanguine omnes redemit, eas ad ipſum Sanctâ ſuâ inſpiratione dirigeret, vt ſe in hoc ipſimet Chriſto cõformaret dicenti: c *quem dat mihi Pater, ad me veniet; & eum qui venit ad me, non eijciam foras: quia deſcendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, ſed voluntatem eius qui miſit me*; ac propterea dicebat, ſe, nec cum pluribus, nec cum alijs agere velle, quàm, quos Deus ad ipſum mitteret, vt cum eis ageret; eoque ſolo fine, vt illi placeret, abſque alio ſuo lucro: ad quod valde ipſum exſtimulabat Dei D.N. querela apud Malachãi, d *quis eſt in vobis qui claudat oſtia, & incẽdat altare meum gratuitò*? quaſi nullus aliquod obſequium in templo illo præſtaret gratuitò, hoc eſt purè, vt illi placeret, & ob animarum bonum; ſed ob aliquod lucrum & commodum proprium. Quare operam ipſe dabat vt tanta cum puritate cum ſuis pœnitentibus ageret, vt ipſimet facilè aduerterent, ſolum Deum abſq; alio humano reſpectu eum mouere ad agendum cum ipſis.

c *Ioan.* 6. 37.

d *Malac.* 1. 10.

Ex quo proueniebat, vt ſe omnibus accommodaret, cum quibus agebat, cuiuſcunque tandem

illi eſſent conditionis magni, aut parui: nec dedignatus paruos, nec permittens cor ſuum maiorib. adhærere: deteſtabatur autem illos Confeſſarios, qui authoritatē venantur ex pœnitētibus, alligātes ſe honoratiorib. & non vulgaribus. Quā agēdi rationē vilem ipſe, & nullius momenti apud Deū appellabat: qui (vt ait Sapiens) c *puſillum & magnū fecit, & æqualiter cura eſt illi de omnibus*: nec vult puſillos contemni; nec tamen magnos negligi: ſed id non ob temporalem magnitudinem, ſed propter bonum animarum. Hinc etiam oriebatur, vt cùm magnam ſeruaret Spiritus grauitatem: magna quoque exhiberet humanitatis & amoris indicia: quā ob rem tam magni, quàm parui intimè eum diligebât, ac venerabâtur. Non enim in hoc agendi modo aliud reſpiciēs, quàm vt Deo placeret: eiuſdem quodāmodo ſuperioritatē ſecū gerebat, cum qua ſubijciebat ſibi omnē terræ grāditatē, quæ exigua aliàs eſt, ſi cum diuina cóparetur, quam ipſe tanquam fidelis ſui Domini miniſter induebat. Et ipſi Magnates, cum quibus agebat (qui vt poſtea videbimus plurimi fuerunt) agnoſcebant in eo adeò magnum Spiritus ſuperioritatem, vt ipſorū granditatē excederet: & re ipſa in eo haberet locū, quod alios docebat, dicens: tales nos eſſe debere, vt cū quibus loquimur, ita verè mutētur, vt à nobis diſcedentes, percutiāt pectora ſua dicētes: *verè filij Dei ſunt iſti*, habētq; Spiritum cæleſtē: & ita fatebâtur omnes, qui cū illo agebât, non audētes corā ipſo ſermones vllos hui⁹ mūdi miſcere, nec rerū aliarū, quæ nō eſſent Dei. Et exſpectabant donec ipſe tales ſermones inchoaret: adeò libenter eum audiebant, & venerabantur.

c Sap. 6. 8.

EAN-

EANDEM ſuperioritatē comitabatur magna ſpiritus libertas in agendo; non enim pœnitentes ſuos diligebat amore aliquo imperfecto, cui carnale aliquid admiſceretur; ſed amore ſolius charitatis, & puriſsimi ſpiritus; non ſibi, ſed Deo diligebat; non quærebat tēporale aliquod lucrū ab eis; nec oblata etiam inſtanter & importunè ſuſcipiebat: ne ſanctam ſuam libertatem læderet: nullas priuatas & viſcoſas amicitias contrahebat, quæ ipſi⁹ cor agglutinarēt; quod liberū potiùs cōſeruare volebat, vt illis relictis, liberè poſſet aliò ſe conferre, quādo id iuberet Obediētia: nec permittebat, alios ipſum imperfecto illo amore proſequi. quare cùm ab eis diſcederet, etiamſi grauiter abſentiam illam ferrent: non tamen audebant, coram ipſo, quantum eam ſentirent, aperire: ac proinde neque illis ipſe libertatem auferebat, agendi cum alio Confeſſario, aut Spirituali Patre, ex cuius conuerſatione poſſent in ſpiritu proficere: modò ne id facerent ex aliqua leuitate, aut inutili conuerſatione: & de ipſis Confeſſarijs non benè ſentiebat ipſe, quos intelligebat, ægrè ferre ſi eorum pœnitentes alijs confiterentur; auferentes illis libertatem cum ijs agendi, cum quibus poſsēt proficere: quæ ratio videtur eſſe mod⁹ quidā captiuitatis, & nimię ſubiectionis. Imò ipſe hāc ob cauſam ſpōte ſua non exibat ad Cōfeſsionale: vt ipſi pœnitētes liberè poſsēt ad aliū Cōfeſſariū accedere, & liberiùs cōfiteri, quæ fortè ob aliquē pudorē nō auderent ordinario Cōfeſſario aperire.

QVAMVIS autē Zelus eius magnus eſſet, omniumq́ proximorū ſalutem deſideraret: nouerat tamē quod quādo Deus introducit ſeruos ſuos in

cellam

cellam vinorum precioſorum, ordinat in eis charitatem: Vt, ſi amoris & Zeli vinum eos inebriat: diſcretio & prudentia contineat, & moderetur. Quare valdè prudenter non cum pluribus agebat, quàm, ſine ſui ſpiritus detrimento poſſet: Nec eò intendebat, vt multi illi eſſent; ſed vt multum proficerent; & appareret in eis familiaritas & cōmunicatio cum ipſo. dicebatque, non eſſe Inſtituti noſtri tradere nos omnino proximis à dextris, & à ſiniſtris: ſic enim facilè cor noſtrum ſæculariʒare, & amittere ſpiritum ſuum; ſed in pondere & menſura: cùm ea ſcilicet moderatione, quæ ſeſe ita cum viro Spirituali compatitur, vt media non negligat orationis & profectus proprij: quēadmodum in Inſtrumentis artificis ille vſus eorum cenſetur bonus, qui aciei eorum ſit conformis: nam ſi ſecuris acies obundatur, etiamſi tota die percutiat, nihil boni faciet, quæ tamen acuta, vel vna hora plus præſtitiſſet. Nec melior Euangelicus operarius cenſetur, qui magnam hominū copiam poſt ſe trahit; ſed is, qui nihil Spiritualiū in ſe negligens, pœnitentes facit magis proficere; etiamſi illi ſint pauciores: hanc igitur ipſe operam dabat, vt ſui pœnitentes in Dei ſeruitio proficerent, quiſq; iuxta proprium talentum: neminē autem incapacem iudicabat progreſſus, quin Sacramentorum vſu poficere poſſet in relinquendis vitijs, prauiſq; moribus; & in veris ſolidiſq; virtutibus acquirendis: quamuis non omnes apti eſſent ad orationem mentalem, & internam recollectionem: ideoque non delectabatur incondita turba, nec libenter cū ijs pœnitentib. agebat, qui ita in ſuo profectu ſiſtere ſtatuebant, vt ſatis ſibi
eſſe

eſſe exiſtimârêt, Sacraměta frequêtare ad euitâda peccata mortalia, nihil ſolliciti de vlteriori in virtutib. progreſſu: quem eius Zelum & Spiritũ, qui nouerât, nec vires in ſe ad eum ſequendũ ſentiebant, fugiebant illum. Multò igitur magis ipſe propēdebat ad agendũ cũ ijs, qui ſeriò ad altiores perfectionis gradus quotidie anhelarent: ad quos iuuandos ſingularia Dei dona habebat, multumque laboris in eorum profectum ponebat: dicens, ſe non ſolùm timere exactam rationem à ſe exigendam de defectibus eorum, qui ſuæ curæ eſſent commiſsi; ſed eam etiam, quæ exigetur de virtutibus, quas illi non fuerunt aſſecuti, eò quòd ipſe non benè illos inſtituiſſet.

DENIQVE ob eam cauſam valdè conabatur omnibus, quibuſcum agebat, perſuadere exercitium propriæ abnegationis; & paſsionum, prauarumque propenſionum mortificationem. Et ipſemet ad id præſtandum eos iuuabat, exercens eos, nunc verbis ex inſtituto ad eos mortificandos tendentibus; nunc operibus, iubens eos facere aliquid contra propriam voluntatem: aut rei alicui renunciare, eamq; abijcere, quâ ipſi aliàs oblectabantur. Habebat autem ſingularem ad id gratiam, quia vnumquemque ad viuum tangebat; & in eo, in quo ſe ipſum vincere plurimùm referebat: ita tamen iucundè, ac ſuauiter id faciebat, vt nemo ei propterea eſſet offenſus: ſed potiùs magis affectus, & cum maiori opinione, & æſtimatione boni Spiritualis, quod ab illo accipiebant; ac proinde cum maiori deſiderio iterum ad eius pedes redibant. Quibusdam cum ſpecie cuiusdam reprehenſionis dicebat: ſi ego id cum alio

feciſ-

feciſſem, quod feci tecum, iam ille magnos progreſſus feciſſet. aliàs verò ſimpliciter dicebat: ne conſumamus tempus, quod eſt valde precioſum ijs, qui benè eo vtuntur. quod tali modo dicebat, vt audiens ſentiret cor conpunctum, & ad corporem excutiendum propenſum. Sed hoc ipſo medio adhuc clariùs vtebatur cum ijs, quos expanſis velis ad perfectionem contendere videbat: cooperabatur enim D. N. in illis exſtimulandis, vt ſimul etiam eos probaret: nam exercitia & actus orationis abſq; mortificatione, aut ſunt illuſiones, aut non diù durant. Omnibus autem ſuadebat, vt conarentur, ſe ipſos in ea re vincere, in qua maiórem ſentirent répugnantiam; & conuerſationes, viſitationes, & morés aulicos, veſteſque ſuperfluás moderarentur, accōmodantes ſeſe ad id omne, quod hùmilitati, hóneſtati, ac decentiæ ſui ſtatus magis eſſet conforme: nominatim verò, vt in occàſionibus, humiliationis & opprobrij, & patientes ſe oſtenderent, & linguam continerēt: nā tales iactus & occaſiones eſſe, in quibus animæ plurimū lucrātur, & ex ſua miſeria exeūt: quare optandas illis eſſe, quēadmodū mercatores huiuſmodi oportunas occaſiones optāt, & quærūt vt ſuas fortunás augeant. Et hac ratione illos exſtimulabat, ac præparabat, vt libēter & cū fructu, ac ſine excuſationibus acciperēt ipſius monita, & áſpera illa ac difficilia, quibus eos, vt benè mortificati, ac probati euaderent, exercebat.

NEC tamen ipſe doctrinā hanc & monita, quę alijs dabat, negligebat: ſed exēplo ſuo potiùs prę-ibat, non ſolū ſe ipſum mortificando, ſed etiá libenter acceptādo mórtificationes, in hac cū proximis

ximis familiaritate occurrẽtes: & gaudebat, cùm occurrerẽt: vt hoc exẽplo eos exiſtimularet, ad libenter ſimiles occaſiones amplectendas: vt ita in perfectione creſcerẽt, ſicut ipſe ex eis proficiebat. Omniũ, quæ in hoc capite retulimus, præclariſsima exẽpla videre licebit, cùm referentur particularia, quæ geſsit in varijs locis, in quibus fuit.

CAPVT IX.

MAGNVM FRVCTVM FACIT Abulæ in multis perſonis inſignis virtutis.

QVONIAM Deo D.N. (*cuius a ſapiẽtia attingit à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter*) omnes omnium prouinciarum, ciuitatum, ac locorum Eccleſiæ, & totius mundi ſpirituales neceſſitates ſunt notæ; imò & ipſa talenta ac facultates Operariorum ſuorum Euãgelicorum perſpectas habet: ſolet particulari ſuâ prouidẽtia eos in diuerſas partes mittere, ad meſſem animarũ colligendã: aſsignando vnicuiq; illorũ locũ, ex quo poſſit copioſiorem fructũ colligere: & ipſemet amplius proſpicere: quãuis interdum ex occultis ſuis iudicijs alteri horũ, interdũ alteri plus attendat. In quem modũ, poſt aduentũ ſpiritus Sãcti, aſſignauit vnicuiq; Apoſtolorũ Regionẽ ac Prouinciã, vbi eſſet Euãgeliũ prædicaturus: S. Petrus miſſus eſt Romã; S. Ioannes in Aſiam; S. Iacobus in noſtrã Hiſpaniã; alij ad alia regna & inſignes ciuitates, in quibus magnũ fructum collegerunt, magnosq; labores ſubierũt, ſeminantes eam ſemẽtem, quæ poſtea per alios diſcipulos, eò perue-

ANNO 1559.

a *Sap.* 8.1.

peruenientes, copioſum protulit fructum. Eandem etiam Prouidentiam habuit Deus D. N. erga reliquos operarios, Apoſtolorum ſucceſſores; & ſimiliter erga Patrem noſtrum Balthaſſarem: qui non abſque cæleſti conſilio miniſteria ſua erga proximos exercere cœpit in Abulenſi Ciuitate: in qua præparatam habebat Deus ſegetem multam valde, maturam ad meſſem. Nouem annos ibi manſit, exercens magno labore Miniſtri Collegij Officium. Illud enim Officium & Collegij pauperis & egeni incommoditas ipſum obligabat, ad proſpiciendum reliquorum neceſsitatibus ſuarum oblitum: præcipuè quod ferè ſemper tulit ſuper ſe totum gubernationis pondus. Toto enim illo tempore non niſi duo fuerunt Rectores; Pater Dionyſius Vazquez, qui manſit ſexquiannum; & Pater Gaſpar Salazarius, qui tantum per nouem menſes: eò quòd ſancta Obedientia ad alia eos loca migrare iuſsit: in quorum abſentia gubernauit Pater hic Balthaſſar Collegium reliquo tempore, licèt ſemper cum titulo Miniſtri. Et præter hoc etiam audiebat Confeſsiones ſæcularium ad illud templum accedentium; eratque aſsiduus in Confeſsionali; & quando opus erat, etiam exibat ex Collegio ad agendum cum illis de ſalute animarum. Adeoque fuit in hac re ſtrenuus, vt notabilem fructum in multis fecerit; præcipuè in aliquibus, quos Deus ad excelſos Sanctitatis gradus elegerat. Et quoniam boni diſcipuli (vt ait Apo-
b *Philip.* 4. 1. ſtolus) ſunt b *corona*, gloria, *& gaudium* ſui Magiſtri; nec exiguum teſtimonium prudentiæ, ſapientiæ, & ſanctitatis eius, qui docuit, ac direxit illos ad eam, quam ipſi habebant conſequendam:
non

non erit abs re ad oſtendendum magnum ſpiritum, & facultatem Patris Balthaſſaris Aluarez ponere in hoc capite, & in aliquibus ſequentibus magna quędam, & memoranda diſcipulorum eius in ſchola perfectionis, in qua inſigniter excellaerunt: ſiquidem Deus voluit hanc ei gratiam facere, vt tales haberet tã in ipſa ſocietate, quàm extra illam; faciens vt eius verba eſſent (vt Ieremias ait) c *quaſi ignis, & quaſi malleus:* vt igne deuotionis corda emolliret, malleo verò mortificationis cum ſumma dexteritate eos dolaret, ac poliret; vt ex ijs, quæ referemus, apparebit. c *Hier.* 23. 29.

PRIMVM in ea tunc ciuitate erat non paruus proborum Sacerdotum numerus, quos collegerat, ſibiq́ue coniunxerat Magiſter Daza, vir inſignis virtutis, vt in adiuuandis animabus pauperumque neceſſitatibus ſubueniendis ipſum adiuuarent, non ſolùm in ipſa ciuitate, ſed etiam in tota illa Diœceſi. Sed ſtatim atque ſanctitatem & feruentem Patris Balthaſſaris ſpiritum animaduertit, vt erat humilis, voluit S. Ioannem Baptiſtam imitari, ſuos diſcipulos mittentem ad Chriſtum. quare & ipſe ſuos illos Sacerdotes ad hunc Patrem miſit, vt cum illis ageret, eos dirigeret, & animaret. Quos hîc Pater interdum conuocans adeò excelsè tantoque feruore de Deo colloquebatur, vt per multos dies motus ille in eis perduraret. præſcribebat enim illis pœnitentiam, quam exequerentur; & vitę rationem, quam ſeruarent: & ſemel in ſeptimana ad Confeſſionem ad ipſum accedebant, reddẽtes ſuarum conſcientiarum rationes: & ſic euaſerunt viri magni exempli, agnoſcentes & publicantes inſignia Dei

dona, quæ ſanctus hic Pater haberet ad animas dirigendas: idemq; agnoſcebāt reliqui, cum quibus ipſe agebat, & nominatim Auguſtinus Oſorius, vir nobilis & egregius, cuius ægrotātis P. Balthaſſar confeſſionem exceperat, quem conualeſcentē idem Pater in propria domo viſitans, tanta vi & feruore ſpiritus cum eo egit, vt ipſum vicerit, vt extraordinariā quandam vitæ mutationē faceret, ita vt viueret tanquam aliquis Religioſus, & ſemper ſe occuparet in operibus miſericordiæ: cumq; poſtea ſcamnum intueretur, in quo vterque ſederat, admirans dicere ſolebat: ſi ſcamnum hoc lingua eſſet præditum, dicere poſſet, quàm alta & excelſa, quantoq; ſpiritus feruore S. Pater Balthaſſar mecum fuerit locutus. Plurimùm etiam iuuit Franciſcum Salzedium, quem S. Mater Thereſſa de Ieſu adeò in ſuo libro laudibus extulit: appellabatque Equitem Chriſtianum, eò quòd didiciſſet Chriſtianam perfectionem cum legibus Nobilitatis coniungere, præſcindens in ſuis moribus quæcunque mundus habet Chriſto Domino contraria.

SED multò adhuc magis iuuit Franciſcum Guzmaniū filium Moſen-Rubi Braccannōtij, primi Patroni inſignis cuiusdam Sacelli illius ciuitatis: qui Franciſcus, cum magnos haberet Eccleſiaſticos redditus ex Penſionibus & Beneficijs Curatis, habitu tamen ſæculari vtebatur, & ipſos reditus expēdebat in Equis, in ornatu veſtium, & in alijs multis rebus huius mundi, non ſine ſcandalo eorum, qui illum nouerant. Huius cor Deus potenti ſua manu tetegit, & in virum alterū permutauit. Nam conſilio Patris Dionyſij Vaſquez Collegij

legij Noſtri Rectoris, cui cõſcientiæ ſuæ rerũque ſuarum rationẽ reddere voluit: ſtatim Eccleſiaſticũ induit habitũ & Curatis Beneficijs renũciauit, reſeruans ſibi ex diuerſis Penſionib. mille tantum ducatos: quorũ exiguã partẽ in proprios vſus expendẽs, reliquũ in pauperes diſtribuebat. Factusq; Sacerdos cœpit cum magna deuotione, & animæ ſuæ profectu ſacrum Miſſæ celebrare. Sed quoniã paulò poſt prædictus pater Rector ad locum aliũ migrauit: cœpit cum Patre Balthaſſare agere, cuius verbis cor eius inflammabatur, & ad pia, & ſancta opera, quæ faciebat, vehementer exſtimulabatur. Solus planè cum vno puero ambulabat, nec alium famulum, aut domeſticum vllum, & multò minus fœminam, in domo ſua habebat. Studuit valde abſtinentiæ: etiamſi priùs de magna voracitate gloriari ſoleret: ſemper occupabatur in operibus charitatis; ipſemet pauperibus infirmis miniſtrabat; medicum ad eoſdem accerſebat, aut ad eius domum ipſemet accedebat portans ſub pallio vitra vrinaria, vt præſcriberet, quid cum ægrotis eſſet agendum: accidebatq; ſæpe: vt eum in eius domo vna, & altera hora expectaret, donec rediret, aut ex lecto ſurgeret: id quod ipſe cum magna animi tranquillitate faciebat: magna enim eius charitas patientiam illi hanc præſtabat; & ſimiliter cibum ipſum ad ægrotos portabat; nunc præparatum & coctum, nunc incoctum; & interdum ipſemet ad macellum ibat, vt carnes pro ægrotis pauperibus emeret. Et cùm poſt mortem fratris ſui factus eſſet ſanctæ illius Eccleſiæ Canonicus: non tamen rationem vitæ,

aut occupationes pias deſeruit, ſed nouam potius diligentiam adiecit, redditusque qui ex ea dignitate illi accreuerant, expendebat in ſubueniendo Monaſterijs, Hoſpitalibus, alijsque priuatis pauperibus, qui humani pudoris cauſa non mendicabant, etiamſi neceſſitate & indigentia premerentur. Et aliquo anno curam gerens plus quàm trecentorum pauperum, tantas fecit expenſas, vt eius redditibus perpenſis videretur impoſsibile; niſi Deus prompto eius animo faueret. Habuit etiam ipſe aliquos morbos, quibus Deus ipſum ad maiorem perfectionem promouit. Et quamuis P. Balthaſſar etiam inde diſceſsiſſet, non tamen negligebat etiam abſens eundem, quomodo poterat, literis datis conſolari & iuuare, inter alias autem literas, has ægrotantis ſpiritui valde commodas Metinæ dedit.

12. Octob. 1567.

ET ſi verear, ne V.D. tantũ ex morbis ſuis ſciat proficere, quantũ ipſe Dominus deſiderat qui eos mittit: vbi tamẽ cognoui: D. veſtram eiuſdẽ fuiſſe aut etiam num eſſe valde defatigatã, id tantæ mihi fuit conſolationi, vt omnes meæ occupationes non potuerint impedire, quò minus eam his literis ſignificarem: Aperi, mi Domine, oculos, & in his morbis agnoſce pignus tenerrimorum altiſsimi, viſcerum erga te, nolentis impunitos manere defectus eius, quem ipſe amat; nec contentus eſt quòd is animã ſuã ſolam cruci affixã ob continuã crucifixi filij eius memoriam, & commiſeratione͂; veterisque hominis mortificationem, qua prauas ſuas propenſiones & paſſiones iugulet: ſed vult præterea, vt ſerui ſui corpus etiam cruci affigatur: vt ſic fiat magis iuxta cor ipſius, euadatq́; ſimilior

Chriſto

Chriſto Domino, qui totus fuit ſemper in cruce. Auidè magnaq; cum animi lætitia exſpecto iſtius Viſitationis & crucis fructum. Cùm igitur Deus D.N. ſit, qui plantã ſuam colit, & curat, ſi fructus erit maior, quàm V.D. credidiſſet, aut ſperare potuiſſet: illũ cum egentib. illũ cõmunicet. interim curam hâc in me recipiã, vt Patres, & Fratres noſtros incitẽ ad orandũ Maieſtatem diuinã, ne peccata veſtra tantũ fructũ impediãt; eamq; ſanitatẽ tribuat, quæ ad maiorem ipſius gloriam cedat.

HANC Epiſtolam hîc volui ponere: tum, vt appareat ſanctus Zelus & cura continua Patris Balthaſſaris erga ſpirituales ſuos filios, etiã poſtquam ab eis diſcedebat: tum quòd in eadem depingat ipſe vitam & exercitia pij illius Domini, quibus aſcendit ad perfectionẽ per hoſce tres gradus: memoriam ſcilicet & compaſſionem Chriſti Domini crucifixi; mortificationẽ veteris hominis & prauorũ morũ ac paſſionum; & ipſummet corpus aliquibus pœnis affectum, laborioſis primum exercitijs miniſtrando pauperibus; ac dolore & defatigatione propriorũ morborũ, vt magis conformis euaderet exẽplari Sanctitatis ipſius Chriſti Ieſu, iuxta illud Apoſtoli: d *ſemper mortificationem Ieſu in corpore noſtro circumferimus, vt & vita Ieſu manifeſtetur in corporibus noſtris.* d 2. Corint. 4.10.

VALDE cupiebat vir ille ingredi Societatem: ſed non obtinuit, eò quòd multa bona faceret in ciuitate. Sed cùm voti ſui compos non fieret in vita: voluit, qua ratione licuit, id obtinere morte; venit enim ad noſtrum Collegium, vbi ſanctè occubuit & in templo noſtro ſepultus fuit. Iam moriturus dixit, ſe valde conſolatum mori, ſcien-

tem ſe iturum ad fruendum Deo: & beata illa Mater Thereſſa de Ieſu teſtata eſt, ſe vidiſſe eius animam ab Angelis perduci ad gloriam.

EVNDEM in modum agebat P. noſter Balthaſſar cum aliquibus alijs pręcipuis ciuibus: præſcribẽs cuilibet eã vitæ inſtituẽdæ rationẽ, quæ ſtatui eorũ maximè quadraret, ita illã eorũ cordib. infigens, vt diu & cum feruore in eis maneret.

CVIDAM ciui nominatim ſuaſit, vt omnibus ferijs ſecundis confiteretur, & cõmunicaret: quod ille exactè ſeruauit, ne quidẽ mutato die per triginta quatuor annos, & ampliùs, quibus poſteà vixit: tantam ille fidem adhibuit verbis ſancti ſui Cõfeſſarij. Et hac via inſignia dona à Deo accepit in anima; imò etiam in corporis, & temporalibus neceſſitatibus diuinam prouidentiam eſt expertus. Nã cùm Abulæ ſolet eſſe ſeuerũ frigus & aliquãdo nec ligni truncũ domo haberet, & familia aliàs eſſet ampla, aliquoties euenit, vt ad oſtium domus, currus lignorũ exoneratos inueniret: id ꝙ ipſe orationibus tribuebat boni ſui patris: qui bonum aliũ numerũ habebat piarum & exemplariũ fœminarũ, in quibus etiam faciebat notabilẽ fructum. Harum vna fuit Domina Giomar Vlloia, quæ cùm nouemdecim eſſet annorũ, vidua remãſit: cumq; eſſet aliàs pulchra cupiebat ab alijs etiã talis haberi, ideoq; ſe ipſam exornabat, vt elegãtior appareret. Cœpit hæc agere cum Patre Balthaſſare: cuius verba tantã apud eam vim habuerunt, vt obtinuerint, quòd aliàs, quaſi impoſsibile iudicabat: vt ſcilicet obliuiſceretur mundi, & elegãtiarum, ac inſolentiarũ eius: ſerioq; traderet ſeſe Dei ſeruitio, à cuius benigno fauore magnum

ſæculi

ſæculi huius pompæ contemptũ impetrauit:ita vt etiam famulos dimitteret, & cùm maioris eſſet ętatis ſola iret ad Eccleſiam. Et hac via magna obtinuit à Deo beneficia: cuius eſt proprium, honore afficere eos, qui ipſius amore ſeipſos contemnunt; & ſolatia cæleſtia illis largiri, qui renunciãt terrenis. Hunc ſpiritum cupiebat Pater Balthaſſar imprimere cordibus Dominarum, quæ ipſi confitebantur: addẽs illis animum, vt proprijs delitijs, & nimijs pompis renunciarent: & quæ ad id animum non habebant, deſerebant eius Confeſſionale, nolẽtes ex eius ore audire, quod nolebant à ſe ipſis impetrare, vt facerent. Reliquæ autem libentiùs eũ audiebant, & gaudebant, ſe ita inſtrui, vt ſuos exceſſus ęxuerẽt, qualis fuit quædam Dei ſerua nomine Anna Reyes: quã P. Balthaſſar malleo mortificationis tanquam incudem tutudit, & aptauit: quæ ſolebat dicere, ꝙ ſolo aſpectu ipſam Pater mortificaret; grauiſq; ac ſeuerus eius vultus quẽ ille interdũ ei oſtendebat, ſufficere ſibi vt intelligeret, an aliquid in ipſa eſſet, quod ipſum offenderet: & ſtatim reformabatur. Omnes enim nouerant, diſplicere ipſi, ægreq; ferre, quod habitus exterior non reſpõderet internæ recollectioni, cui ſtudebãt: dicebat enim illis interiora, & exteriora debere vnà incedere. Benè experta fuit hęc Dei ſerua fructũ mortificationis, quam ipſi indixit, & in qua multũ ipsã iuuit bonus Cõfeſſarius: per eam enim magnũ conſecuta eſt ſuarũ paſſionũ dominiũ, pacẽ, & ſerenitatẽ magnã in rebus omnib⁹, & excelsũ orationis donũ: quia ipſe Dominus per ordinarias cõparationes docebat illã diuinorũ attributorũ celſitudinẽ cum admirãdis myſte-

riorum fidei illuſtrationibus ac ſenſis; & nominatim ipſius Chriſti crucifixi; in cuius conſpectu longo tempore hærebat in oratione, quam ſeuera etiam pœnitentia comitabatur.

CAPVT X.

ABVLAE IVVIT MARIAM Diatiam in heroicis eius virtutibus; & fuit mutua quædam & vtiliſſima inter eos conferentia circa quinq; patiendi fontes.

AD in quo maximè eluxit P. Balthaſſar in Abulenſi ciuitate fuit auxiliũ, ꝙ præſtitit duabus inſignib. fœminis, quæ eodẽ tẽpore cũ raro virtutis exẽplo ibi fuerũt. Quarũ altera fuit Maria Diatia, cuius ſãctitas fuit valde nota ac celebris in eo loco; & hucuſq; eius memoria durat; dignaq; eſt, quæ perpetuò inter fideles perduret, vt ex eius heroicis exẽplis fructum capientes erubeſcant, quòd paupercula quædam ruſtica, quaſi a *ſtellio* (vt Salomon dixit, & S. Gregorius expẽdit) *manibus innitẽs* eò cõſcẽderit, *vt moraretur in ædibus Regis*, nõ terreni, ſed cæleſtis, cõuerſationẽ ſuam continuã habẽs in cœlis: ipſi verò habentes præſtãtiores dotes ad aſcendẽdum & volãdũ, hærẽt in infimo terrenis ſuis affectionib. vincti. Fuit pia hæc mulier valde fœlix; quod P. Balthaſſarem acceſſerit; à quo plurimùm fuit in hoc ſuo aſcenſu adiuta: ſed & ipſe Pater fœlix fuit, quod illa ad ipſum venerit: nam & ipſe fuit feruen-

a Prou. 30. 28

lib. 6. Moral. cap. 5.

feruenti eius exemplo multum adiutus: & ex ijs quæ illa præſtitit, innotuit ipſe in illa ciuitate valde, fuitque in magna apud nos opinione. Fuit hæc Mater Maria Diatia è Vita Abulenſi Pago oriunda: quæ cùm per quadraginta vitæ ſuæ annos in Caſtitate vixiſſet, cum magna ſui recollectione, & bono totius plebis exemplo, poſt vtriuſque parentis obitum: deſiderans Deo perfectiùs ſeruire, venit Abulam: vbi quidquid habuit, diſtribuit pauperibus, vt mendicato vitam duceret: id quod præſtitit accipiens præcisè, quod omninò eſſet ad vitam ducendam neceſſarium. & cùm multò ante votum caſtitatis edidiſſet; tunc adiecit etiam Paupertatis, & Obedientiæ erga ſuum Confeſſarium ſeruandæ: vt etiam in ſæculo manens modum aliquem religioſæ vitæ teneret, ſeruans meliori, quo poſſet modo tria illa vota, in quibus Religionis ſubſtantia conſiſtit. Inſpirauit illi Deus, vt Patribus Societatis Ieſu confiteretur: & quamuis illi Obedientiæ votum non admiſerunt: illa tamen, quod ex ſe erat, ligare ſe voluit, ſuaque libertate priuare, offerens Deo integrum propriæ voluntatis ſacrificium. Vt autem magis eſſet recollecta, & incluſa, obtinuit ab Epiſcopo Aluaro Mendozio licentiam, habitandi in cellula quadam Eccleſiæ ſancti Millani, vbi poſſet ſemper aſſiſtere ſanctiſſimo Sacramento, cuius erat deuotiſſima: nec inde exibat niſi ad confeſſionem, & communionem in Eccleſiam Societatis. Et hac ratione aggreſſa eſt vitam excellentiſſimæ perfectionis, in pœnitentia, mortificatione, & oratione, & in omni genere virtutum, idque cùm adeò excelſis rerum cœleſtium illuſtrationibus,

præcipuè ſanctiſſimi Sacramenti: (quod vicinum ſuum appellabat) vt quicunque ad eam accederet, obſtupeſcerent; & faterentur, etiamſi aliàs valde eſſent periti, ſe nunquam adeò exactè ſanctæ noſtræ fidei myſteria intellexiſſe, atque cùm eadem illa explicaret.

§. I.

SED, multis prætermiſſis, quæ ſanctitatis eius manifeſta eſſent teſtimonia, eò, quòd ea referre præter noſtrum eſſet inſtitutum: ea nũc ſolum adferemus, in quibus appareat quanta auxilia ad eam perueniendi habuerit à P. Balthaſſare, qui videns, eam à Dei gratia præuentam, ſuſcepit in ſe eam promouere, ac perficere: cui etiam diuina Maieſtas ſingularem ad id præſtandum gratiam contulit. In id ergo mentis oculos P. Balthaſſar intendit, vt omnes defectus & imperfectiones, quas in illa obſeruabat, ab ea remoueret, altiusq; radices mitteret in profunda humilitate, patientia & inſigni obedientia, ac reſignatione, mille adinueniens modos ad eã mortificandam. Reſpondebat enim illi ſiccè, & aſperè, cùm aliquid illa interrogaret; faciebat, illam diu expectare, & vltimam ad Confeſſionẽ accedere: etiamſi ante alias veniſſet; ſæpè illi negabat, quod petebat, ac inauditam dimittebat: & cùm facultatem illi dediſſet, ter in ſeptimana communicandi, ob ingens deſiderium, quo tenebatur ſacræ Communionis: in hoc ipſo tamen illam probabat, & exercebat: vt magis apud Deum proficeret. Et quoniam Iuſti non habentes cor ſuum rebus temporalibus obſtrictum & ligatum, non adeò ægrè

ferunt

ferunt mortificationem circa illas; ſicut circa res ſpirituales, in quibus totum ſolatium, & conſolationem ſuam repoſitam habent: ideò in his ſunt probandi: vt in omnibus ſint voluntati Dei reſignati, & ſubiecti, illique ſoli alligati. In hunc ergo finem dixit ei ſemel, ne ad communionem accederet, niſi prius ipſi confiteretur: cùm aliàs iuberet eam alijs confiteri. Venit igitur illa ſequẽti die Communioni deſtinato: ipſe verò noluit ad Confeſſionale deſcendere, donec intellexit, tres, aut quatuor alias ipſum expectare: cùm ergo ipſe deſcendit; iuſſit alias priùs confiteri, & interim aliæ quoq; peruenerunt, quas ſimiliter priùs ad Confeſſionem vocauit, & antequam illæ eſſent expeditæ, audita eſt vndecima hora. Surgẽs igitur ipſe ex ſede ei dixit, vt ſequenti die rediret. Qua ſequenti die veniente, Pater rem ita diſpoſuit, vt idem, quod pridie eueniret: & hac ratione illam continuit per viginti dies abſque Confeſſione, & Communione. Iudicabat enim Sanctus vir, illam, quod hoc tempore non ſuſcipiendo Sacramenta amittebat, re ipſa compenſare quotidiana ſua præparatione, & fame qua tenebatur illa ſuſcipiendi; & heroícis patientiæ & mortificationis exercitijs, quæ illam melius diſponebant ad eadem poſtea frequentiùs & fructuoſiùs ſuſcipienda. Valde ſentiebat Mater Maria Diatia hanc dilationem: ſed ob reuerentiam erga ſuum Patrem, replicare non audebat; nec illum deſerere, ob amorem erga ipſum conceptum, quamuis adeò aſperè ab eo tractaretur: vt lepidè illi dicere ſoleret: mi Pater, & quid de meis querelis, ac rixis?

ALI-

ALIQVANDO etiam ingreſſa eſt templum in crepidis & cum baculo,vt videretur cum aliqua grauitate & authoritate accedere: quam, cùm Pater Balthaſſar intrantem videret,ad ſe vocauit,ac dixit: an fortè oſtendere ſe vellet matronam aliquam,aut Dominam,& nihil illius ſuperbiæ iam deeſſe;& ſtatim iuſſit, ad plateam exire,& crepidis ibi relictis, ingredi ſicut oportebat,& ipſam decebat. Quod ad nutum ſerua illa Dei fecit, non attendens relictas crepidas facilè amitti poſſe, & redeunti prohibuit communionem,in pœnam eius leuitatis: quamuis adeò illa ſe humiliauerit,& inſtiterit: vt communionem tandem ei permiſerit. Patiebatur illa in initio Dæmonum perſecutiones; & cùm ſemel grauiter eam vexaſſent,timorem aliquem côceperat:ac propterea paruum puellulum curauit in proprio ſuo cubiculo dormire,quo cùm ſemel P. Balthaſſar veniſſet,& ſtratulum vidiſſet, in quo puerulus dormiebat,cauſamque eius rei cognouiſſet, aſperè eam reprehendens;dixit: quorſum hic puerulus,non te pudet, adhuc es adeò infans, vt poſt tantum temporis hæreas adhuc in principijs:tam exiguam habes in Deum fiduciam? quo audito,ſtatim illa ſtratulum obiecit promptè obediens ſui Patris inſinuationi: Fuit autem id bono conſilio,valdeque ad rem factum: huiuſmodi enim perſonæ non debent Dæmonem nimium timere,ſcientes, eum nec minimum veſtis pilum abſq; Dei licentia tangere poſſe: nec ſuam fiduciam debent in creatura aliqua collocare, ſed in dulciſſimi ſui Creatoris proiectione, ſub qua erunt tutiſſimæ.

Ex

EX loco ſuæ habitationis ſolebat interdum exire, vt præcipuas aliquas Dominas viſitaret, cui P. Balthaſar dixit: ne tempus ita expenderet, ſed potiùs in iuuando Deo. A quo tempore illa nunquam exijt, vt aliquam viſitaret. Et cùm Dominæ illæ de eius Confeſſario conquererentur, quod per eum priuarentur ſolatio, quòd cum illa loquentes habebant: illa, non vt aliæ ſolent, culpam in Confeſſarium conijciebat; ſed eum potiùs excuſabat, dicens: Confeſſarium non prohibuiſſe viſitationes, ſed propriam recollectionem ſuaſiſſe.

HIS & alijs mortificationibus induſtrius hic ſpiritus Magiſter ſuam diſciplinam exercebat, non ſolum ob ingentem, quem illa inde fructum percipiebat, libentiſſimè eas admittendo; ſed etiã ob aliorum exemplum; & vt ignaui agnoſcerent veros ſuos defectus, reprehenſione digniſſimos eſſe: cùm hæc innocens, & in rebus, quæ vix defectus ſpeciem præferebant, ita tractaretur: ac diſcant, ſeſeque excitent ad ſuos proprios emendandos,

DENIQVE hæc Dei ſerua virtutem ſuam oſtẽdit in perſeuerantia ſubijciendi ſe, & obediendi ei, à quo adeò mortificabatur; eumque ex totò corde amando, ob tantum commodum ſibi ab eò proueniens: quem etiam abſentem nunquam paſſa eſt ex oculis ſuis recedere; aut rerum obliuiſci, quas ab eo audiuiſſet: tantique eum faciebat, vt in eius comparatione infantem ſe in virtute iudicaret. Ac dicere ſolebat: ſe in aliquo angulo ad portam cœli cum infantibus baptizatis ante diſcretionis ætatem defunctis manſuram;

patrem

patrem verò ſuum magna cum gloria & comitatu ad altiſſimum locum ingreſſurum. Et alludens ad conſuetudinē ipſam reprehendēdi, lepidè addebat, quod Pater aſcendens cœlum, ipſamque in loco adeò humili videns, dicturus eſſet: iſtic hæſiſti vetula, pigra & ignaua! Sed quamuis ipſa de ſe humiliter adeò ſentiret: fuit certè magna in oculis Dei, & Magiſtri ac Ducis ſui: qui etſi eam mortificaret, & humiliaret: magnam tamē de ea habuit opinionem, magnique eam faciebat: cui etiam poſtea, vt quotidie communicaret, conceſſit, ob inſignem & extraordinariam ad ſanctiſſimum Sacramentum deuotionem; fidemque adeò viuam præſentiæ Domini in eo latentis, atque ſi ipſis oculis eum videret. Et nonnunquam in ſacrâ Hoſtia à Sacerdote eleuata videbat iuuenem extremæ pulchritudinis, & in calice ipſo videbatur ſibi videre rubentem ſanguinem Chriſti, & quaſi ex calido, & recenti vaporem aliquem aſcendere; & cum ſacra Hoſtia diuideretur, videbatur ſibi videre Deum integrum in vtraq; parte diuiſa. Quod, cùm ipſa cuidam Theologiæ Magiſtro referret; illeque admiraretur ſe talia à ruſticâ fœmina audire: illa cum magna ſinceritate reſpondit: certè ego exiſtimaui reliquos etiam idem videre. Et colloquens cum Chriſto ipſo de hoc myſterio, dicere ei ſolebat: mi Domine, aliquidne iſtic ſupereſt mihi dandum? hac dulci & amoroſa interrogatione inſinuans, infinitum bonum, quod ibi accipiebat; & ſatietatem, quam ita ex ſacra Communione ſentiebat; vt maneret ſemper noua fames, quotidiè communicandi.

§. II. VAL-

§. II.

VALDE tamen vtile & magni ſolatij erit, hic referre, quæ ego ipſe à Patré BALTHASSARE, in quadam exhortatione audiui, cùm nos ad libenter patiendum exhortaretur, ob ingentia bona, quæ inde prouenirent: inter alia autem mentionem fecit cuiuſdam Conferentiæ, quam habuit cum Matre Maria Diatia circa quinque fontes aliquid patiendi abſque culpa propria, qui ſimul etiam erânt fontes magnorum meritorum pro ijs, qui benè eiſdem vti noſſent cum patientia, & conformitate cum voluntate DEI illos mittentis. Reflexione autem factaꝫ vt eorum recordarer: hi quinque mihi eſſe videntur. *Primus:* ferre temporis iniurias; cùm ſcilicet ingentia ſunt frigora, aut æſtus, humiditates, aut ſiccitates, & horrendæ aliæ tempeſtates, tonitrua, venti, terræ motus & ſimiles: ità vt in his omnibus gaudeamus, propterea quòd DEVS ita velit. Ad quod propoſitum retulit nobis, quod cum Abulæ ingentia eſſent frigora, quibus illa valde affligebatur, propterea quod nec veſtes, nec calceamenta haberet, ad ea ferenda, & locus habitationis valde expoſitus illi incommodo; & quodam die coram ſanctiſſimo Sacramento tremeret, ac de frigoris ſeueritate quereretur: dixit illi DOMINVS: Ego id facio, & tu conquereris? inſinuans illi (vt ipſe Pater BALTHASSAR expendebat)

bat) conſiderationum, quòd calamitates & aduerſa à voluntate Dei prouenian̄t, ſufficere debere ad hoc, vt omnes abſque vlla querela & magno potius cum ſolatio accipiantur, iuxta illud Dauidis: a *Obmutui, & non aperui os meum, quoniā tu feciſti.* *Secundus* finis eſt: ferre incommoditates & in- [illegible] potius videntur aliunde proueniunt, ſiue ab [illegible], quales ſunt morbi, dolores, inclementia [illegible], & ſimilia; ſiue aliunde [illegible], quibus pœnas ſubiacemus [illegible], fames, ſitis, ſomnus, defatigatio, & laſſitudo, aut paupertas, ac defectus rerum neceſſariarum in cibo, veſtitu, habitatione & lecto, aut in aliis creaturis quæ mille modis vexant: ſiquidem etiam cimices, pulices, & ſimilia animalcula nos perſequuntur: & in his omnibus ſeruanda eſt patientia, aſpiciendo ea tanquam à prouidentia diuina nobis miſſa, ſiue in pœnam peccatorum, ſiue ad exercitium virtutum, ſiue ob alios fines nobis ignotos. *Tertius* finis eſt; ferre aliorum mores, noſtris aut contrarios, aut longè ab eis diſtantes: cùm cogamur agere cum aliis, valde cholericis, aut phlegmaticis, vultuoſis, tardis, aut prauas habentibus propenſiones, & complexiones, quæ valde vexant, & affligunt habentem contrarias: in quo genere multum habent, quod tolerent Domini à famulis, & è contra famuli a Dominis, & ipſi Religioſi, & quicunque in aliqua communitate degunt, vbi variæ, valdeque repugnantes eſſe ſolent propenſiones ac mores: ita Deo permittente ad exercitium Electorum. & ita Pater Balthaſſar nobis dicebat, non eſſe virtutem perfectam, niſi cum proximis in huiuſmodi occa-

a *Pſal.* 38.10

occaſionibus probetur. *Quartus* fons eſt: ferre ignominias, contemptus, ac detrimenta, quæ nobis eueniunt ex eo quòd alij, qui nos contingunt, & aliqua ratione ad nos pertinent, ſimilia patiantur, cùm ſit certum, infamiam alicuius ſanguine nobis valde coniuncti, aut etiam magni amici, redundare in infamiam reliquorum eiuſdem conſanguinitatis; & in Religionibus hoc eſt magis frequens: nam vnius Religioſi delictum & infamia in cauſa eſt, cur reliqui eadem notentur: quia vulgus ignarum reliquos iudicat eſſe illi ſimiles, cuius infamiam culpamue nouerunt. Quod igitur innocentes huiuſmodi infamias ac dedecora patienter ac demiſsè ferant, fons eſt magnorum meritorum: & P. Balthaſſar dicebat: hunc eſſe verè pulpæ bolum abſque vllo oſſe: eò quòd, à propria culpa ſit liber, & expeditus. *Quintus* fons erat: ferre afflictiones ſpiritus in rebus diuini obſequij, quæ magnam adferunt pœnam; nec poſſunt ſæpè remedium à nobis habere: quales ſunt ſpiritus ariditates, diſtractiones, obſcuritates, animi deiectiones, ſcrupuli, & varia alia tentationum genera, ac Dæmonis perſecutionum, cum horrendis imaginibus & figuris, quæ valde animam cruciant. Sed omnes ſignatæ, ac limitatæ, veniunt à Dei prouidentia; pro cuius voluntate ſunt tolerandæ, quamdiu non poſſumus illas amouere. Et ad hunc fontem reducitur, quod bono animo ferantur probationes, quas faciunt Confeſſarij, alijque DEI Miniſtri & Prælati ad examinandam aut perficiendam eorum virtutem, qui ab ipſis diriguntur & gubernantur;

Hi ſunt quinque patiendi fontes, ex quibus vterque valde profecit, qui de eiſdem cōferebant. Et ipſa Mater Maria Diatia experta loquebatur: quia dederat ei Deus feruentia deſideria pro eo patiendi, eamque liberali manu in quinque prædictis fontibus exercuerat. Ad inſtantiam ſui Confeſſarij manſit per ſex annos apud quandam nobilem Dominam Abulenſem; qua tamen ignara, paſſa eſt ipſa inſignes moleſtias à domeſticis famulis, opprobria, irriſiones, verba iniurioſa, & opera aliàs valde incondita; tantaque fame premebatur, vt delicias reputaret, vel panis fruſtulum habere, quo ſe ſuſtentaret: & in his omnibus ſtupendum ſeruabat ſilentium, ſibi perſuadens, meritò ſe ab illis ita tractari. Et cùm ſe votis Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ obſtrinxit, ſtatim Deus tanta ariditate illam probauit, vt die quodam humili & iucunda querela, illi diceret; &, quid hoc eſt Domine, poſtquam tibi dedi, quidquid habebam, & dare poteram, ita me deſeris? hocne tibi bonum videtur? & præter hoc permiſit Dæmoni, illam valde vexare, & multos grauesque morbos ac dolores illi immiſit: & nec his omnibus ſaturabatur. Et cùm octuagenaria eſſet, hiſq; calamitatibus valde onerata, longiorem optabat vitam, vt plura pro ſuo creatore pateretur. Et cùm ſancta Mater Thereſſa de IESV (cuius paulò poſt faciemus mentionem) ei diceret, ſe valde anxiè aſpirare ad videndum Deum: illa reſpondit, potius ſe optare, hoc exilium ſibi differri, vt plura pati poſſet; nam in hac vita ſe poſſe aliquid DEO dare, tolerando pœnas, & calamitates pro eius amore; at in

at in altera non aliud eſſe, quàm accipere præmium præteriti laboris: & cùm ſatis temporis ſuperſit ad fruendum Deo per totam æternitatem: æquum eſſe, hîc multùm pati propter dilectum, vt magis illi placeat. Hæc erat pia harum duarum ſanctarum contentio, & vtraque habebat deſideriorum ſuorum bona fundamenta; quamuis Matris Mariæ Diatiæ eſſet valde ſecurum: quia non proprijs viribus, ſed Dei gratiæ innitebatur; cuius donum, & quidem valde ſingulare eſt, aliquid pro eius amore pati. quod apertè dixit Apoſtolus: b *quia vobis* (inquit) *donatum eſt pro Chriſto, non ſolùm, vt in eum credatis, ſed vt etiam pro illo patiamini*: & ita hæc ſancta dono hoc locupletata & meritis plena obijt Abulæ fœliciter, & obtinuit à Deo coronam, & præmium prolixorum ſeruitiorum, & magnarum tribulationum: à cuius exemplo hauſit etiam Pater BALTHASSAR magnam illam opinionem, & æſtimationem patiendi pro CHRISTO, qui multas ei obtulit occaſiones, qua poſſet ſuam ſitim ſatiare.

b Philip. 29.

CAPVT XI.

MATREM THERESSAM DE Ieſu idem Pater plurimum iuuit: & illa habuit reuelationem quandam de prædeſtinatione Patris, vt magis ipſe reſpiraret.

ALTERA inſignis fœmina, quę tunc Abulæ erat, vbi Deus illam poſuit; vt eſſet ſanctitatis exemplar, non ſolum in illâ ciuitate; ſed etiam in toto orbe Chriſtiano, fuit beata illa Mater Thereſſa de Ieſu tunc monialis in monaſterio Incarnationis Carmelitarum Calceatarum, quæ poſtea fuit inſignis fundatrix monialium Carmelitarum Diſcalceatarũ, cuius ſanctam vitam, vtpote toti mundo notiſſimam hîc non referam, tum quòd libri de ea ſint editi, tum quòd heroica eius facinora abundè illâ manifeſtant: propter quæ eſt verè noſtræ Nationis decus. nam quemadmodum Hiſpania ex prouidentia diuina protulit Eccleſiæ ſanctæ illuſtres duos Patriarchas, Sanctum Dominicum, & Sanctum Ignatium, adeò inſignium duarum Religionum Fundatores, quales ſunt Prædicatorum, & Societatis IESV: ita eadem prouidentia dedit nunc, quod antea non dederat, ſanctam ſcilicet, & ſtrenuam fœminam Matrem & Fundatricem mulierum Religioſarum adeò perfectarum:

quæ

quæ eadem iuuit, vt reſuſcitaretur, ac renouaretur; aut certè noua quoque fieret ſimilis Religio virorum. ad quod præſtandum præuenit eam Deus extraordinarijs miſericordijs, & Pater Balthaſſar plurimùm eam iuuit, vt ipſamet fatebatur: nam interroganti cuidam ex ſuis monialibus, an ſibi expediret cum ſancto Patre iſto agere; reſpondit magna Dei erga te eſſet miſericordia. nam talis eſt, cui anima mea præ alijs omnibus plus debeat in hac vita, & qui præ alijs adiuuit me, ac direxit in via ad perfectionem. Et in eo libro, quem iuſſu Confeſſarij ſui edidit, referens, quòd tota ſua fœlicitas fuiſſet, egiſſe cum Patribus Societatis IESV, quantumque profeciſſet ex primo Confeſſario, quem ex ea habuit; addit de ſecundo: (qui fuit Pater hic BALTHASSAR) hic
«cœpit me ad maiorem perfectionem promo-
«uere: dicebatque mihi: ad placendum om-
«ninò DEO, nihil me præterire debere: ma-
«gnaque induſtria, & ſuauitate exuit me priuatis
«amicitijs.

§. I.

ET re ipſa ita fuit: nam primum, quod apud illam effecit, fuit, præſcindere aliquem exceſſum, quem in ſuis initijs in hoc genere habebat. cùm enim valde eſſet illuſtratus, & expertus; nouerat, ingens detrimentum ex priuatis amicitijs, & nimijs affectionibus ad creaturas prouenire: etiamſi aliàs bonæ eſſe videantur. nam per eas, aiebat, captiuari cor; & amittere libertatis & ingenuitatis priuile-

 gium,

gium, quo DEVS illud donauit, cùm hominem condidit; fieriq́ue inhabile & ineptum ad familiaritatem cum ipſo DEO Domino noſtro. Trahunt enim poſt ſe cogitationes ad perſonam amatam; furantur tempus, nec locum relinquunt, quo Deus in corde maneat; nec vt ipſum poſſit ſoli ſuo Creatori adhærere, & vniri. Cùm igitur ille aduerteret, ſeruam hanc DEI difficultatem magnam ſentire in renunciandis aliquibus, bonis aliàs amicitijs, eò quòd ingratitudinem reputaret; non benè velle, & id ipſum oſtendere ei, à quo ſciebat ſe amari: dedit operam, vt hoc impedimentum dexterè remoueret, ſuadés ei im primis, vt per dies aliquot rem seriò DEO commendaret, dicens in eum finem hymnum: Veni Creator Spiritus, vt lucem diuinam impetraret, qua poſſet, vtrum melius eſſet, diſcernere: quod cùm illa feciſſet, adeò illi fœliciter euenit: vt in quodam Raptu dixerit ei Dominus: nolo, te ampliùs conuerſationes cum hominibus habere, ſed cum Angelis. Ex quo tempore nec ſolatium nec amicitiam vllam habuit cum perſona aliqua, quæ non eſſet fidelis DEI ſerua, abſciſſis omnibus imperfectionibus, & exceſſibus, quos in ea materia habere ſolebat. Ex his apparet periti huius Magiſtri prudentia ac dexteritas, qui noluit vno tractu amicitias illas euellere, ſed ipſam in bona via collocare, vt ipſe DEVS noſter, cuius hoc eſt opus, eas euelleret. Eò enim induſtria noſtra eſt dirigenda, dum cum illis perſonis agimus, quibus DEVS ſolet ſe communicare.

Cap. 24. vitæ ipſius.

EAN-

EANDEM etiam mortificabat reprimendo accelerationes præproperas in aliquibus rebus, quas cupiebat: vt ſic fieret ſui ipſius Domina, etiam in rebus bonis, de quibus agebat, iuxta illud Apoſtoli: a *omnia mihi licent*, *ſed non omnia expediunt*: neq; *ego ſub vllius redigar poteſtate*. Semel hæc ſancta valdè anxia ſcripſit ad illum abſentem Epiſtolam, rogans vt ſtatim illi reſponderet, eò quòd valde eſſet afflicta. Sed Pater Balthaſſar iudicans, expedire potiùs illam mortificare; & anxietatem illam & feſtinationem moderari, ſtatim quidem ad literas reſpondit: ſed in ipſa ſuperſcriptione adiecit, ne intra menſem integrum illas aperiret: quod illa fecit cum magna ſui mortificatione. a 1. *Cor.* 6. 12 & c. 10. 22.

SED multò ampliùs illam probauit tempore aduerſitatis & tribulationis eius, circa modum & viam, qua Deus illam deducebat, quæ erat valde excelſa & extraordinaria: aliquando enim ex inſtituto cum ea agens, dicebat illi, omnes exiſtimare, eſſe Dæmonis illuſionem, quod illa habebat, ac ſentiebat: & ipſe inſinuabat, ſe idem ſentire. Prohibuit illi Communionem ſacram per viginti dies, vt experiretur, quomodo id ferret: & tot mortificationibus eam exercebat, vt ſæpiùs ſenſerit tentationem ab eo abſtinendi, adeò ſe ab eo affligi ac premi ſentiens: Sed quoties id facere ſtatuebat, grauem in anima ſentiebat reprehenſionem, eam deterrentem, ne ab eo diſcederet: & ita manſit cũ eo conſtans, & concepit magnam erga eum reuerentiam, & amorem. Et quidem meritò: cùm enim ipſe certò cognouiſſet veritatem boni ſpiritus huius ſanctæ tum ex luce ſibi à Deo com- *Vide Riberã lib.* 1. *c.* 2. *de eius vita.*

municata; tum ex ea, quam ex libris ſpiritualibus in eum finem ab ipſo lectis hauſit; ac denique ex adhibitis probationibus: recepit in ſe valde ſeriò, vt illam tueretur & ab alijs defenderet; & ita fuit ſemper eius ſolatium, protectio, & refugium ad ferendas aliorum contradictiones, nec deficiendum in tanta iudiciorum varietate, quæ circa ipſius Spiritum ferebantur. De qua re cum illa loquitur in capite 28. libri ſui ait: ſe ijs, qui ipſi obijciebant, quòd eſſet à Dæmone illuſa, & quòd eius reuelationes eſſent falſæ, reſpondiſſe, id eſſe non poſſe; nam ſe experiri in ſeipſa profectũ in exuendis vitijs, & virtutũ augmentũ: & mox hæc verba ſubijcit, quibus oſtendit, quanti faceret P.
„ Balthaſſarem Aluarez. Confeſſarius meus, Pater
„ ſcilicet quidã valde ſanctus è Societate Ieſu: hoc
„ ipſum reſpondiſſe cognoui. Ille erat valde pru-
„ dens, & humilis: quæ tanta eius humilitas multas
„ mihi attulit moleſtias: nam, etſi vir eſſet magnæ
„ Orationis & Eruditionis, non tamen fidebat ſibi i-
„ pſi: quia necdum Deus illũ eadem via deducebat:
„ tulit & ipſe multis modis graues mecũ moleſtias:
„ noui, ipſi dictũ, vt ſibi caueret à me, ne à Dæmone
„ deciperetur, ſi meis dictis fidẽ adhiberet. ad quod
„ perſuadendum adducebant varia aliorũ exempla.
„ id quod valde me angebat, & verebar, ne fortè
„ defuturus eſſet, qui meam Confeſſionẽ vellet exci-
„ pere: fuit verò Dei prouidentia, quòd ille con-
„ ſtans eſſe voluerit, meaſq; Confeſſiones excipere.
„ Sed tãtus ipſe erat Dei ſeruus, vt eius cauſa cuius
„ rei ſe exponeret: & ita mihi dicebat: caue, ne Deũ
„ offendas; neq; ab ijs, quę tibi pręſcribo, recedas: &
„ ſic ne timeas, me tibi defuturũ. Sẽper me animabat
& bo-

&bono animo eſſe iubebat, præcipiens, ne quid "
illi occultarem: nam ſi id facerem, etiamſi Dæmō "
eſſet, qui mecum ita ageret, non poſſet mihi no- "
cere: & potius Deum ex malo, quod ille animæ "
meæ machinaretur, bonum deducturum. Ego au- "
tem cum tantopere timerem, in omnibus ei pare- "
bam, licèt minus perfectè: nam ſatis multa à me "
perpeſſus eſt per triennium, cùm meas Confeſsio- "
nes audiuit; in magnis enim perſecutionibus, quas "
habui, & multis rebus, in quibus Deus permitte- "
bat, malè de me iudicari, cùm ſæpe innocēs eſſem: "
in omnibus, inquam, illis ad Patrem ipſum recur- "
rebatur, & reus mei cauſa agebatur, cùm eſſet pla- "
nè innocens. Impoſsibile fuiſſet, niſi tantæ vir "
Sanctitatis fuiſſet, eumque Dominus animaſſet, "
tantū ferre potuiſſe: oportebat enim illis reſpon- "
dere, qui iudicabant, me planè perire: nec tamen "
ipſi credebāt: ſed & me quietam reddere, metum- "
que, quo ego afficiebar, curare oportebat. Ille ma- "
gna ſua pietate me ſolabatur, quod ſi ipſe ſibimet "
credidiſſet, non ego tanta perpeſſa fuiſſem: Deus "
enim veritatem illi omnium aperiebat, nam & i- "
pſum Sacramentum (quod ego quidem credo) lu- "
cem & notitiam illi dabat. Hęc ſunt Sanctæ illius "
matris Thereſſæ verba, quæ apertè indicant Pa-
tris Balthaſſaris humilitatem & prudentiam, qui
in rebus adeò grauibus nolebat proprio ſuo ſenſu
duci: qui tamen adeò erat rectus, vt inter tot ab-
errantes; quod ipſe ſentiebat eſſet rectum; & quod
ipſe probabat, omnes iam probant. Quod autem
vltimis verbis ait: quod Sacramentum lucē illi &
notitiā daret, inſinuat reuelationes, quas Pater,
dum ſacrum Miſſæ celebraret; habere ſolebat de

ijs, quorum gerebat curam, vt ſupra cap. 6. eſt dictum. Ex quo intelligimus, ſanctum hunc virum magnam habuiſſe de ſanctitate, & ſpiritu ſanctæ huius Virginis opinionem; quam & ipſa ſatis oſtendebat in adeò exacta Obedientia, qua tanquam aliqua infans ſe illi ſubijciebat in omnibus, quæ ille præſcribebat. Quædam inſignis Domina valde pia, & in vtrumq; benè propenſa retulit: Patrem Balthaſſarem ſibi aliquoties valde exaggeraſſe huius Matris ſanctitatem; & Mariæ Diaciæ multum eam prætuliſſe; & addidiſſe: videtis, quantum Thereſſa de Ieſu à Deo habeat; & qualis illa ſit? eadem tamen ad omnia, quæ illi dico tanquam infantula aliqua ſe gerit.

§. II.

EANDEM etiam valde iuuit in conſtitutione Monaſterij Recollectionis. nam licèt ob importunam contradictionem, quæ circa illud oriebatur, iuſsit illā ad tempus ſuperſedere: & quia dubius erat, in id magis propendebat, ne vlterius progrederetur: Dominus tamē noſter, qui incœptis progredi iubebat, iuſsit, Cōfeſſario ſuo dici, vt matutinā orationem inſtitueret ſupra illū verſum Pſalm. 9[1]. a *Quàm magnificata ſunt opera tua Domine! nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ.* In qua oratione P. Balthaſſar manifeſtè vidit, illud eſſe, quod Deus volebat; & quod per vnā fœminā mirabilia ſua eſſet oſtēſurus. quare dixit illi, non eſſe ampliùs dubitandū, ſed rediret ad agēdū de illius Monaſterij fundatione, in qua ipſam direxit, & in cōdendis conſtitutionib. ac legibus iuuit, quibus nunc omnes gubernātur, qui in ea Religione viuunt. Et licèt ſancta hæc Virgo, vtpote valde

a *Pſal. 91 6. Ribera. lib. 1. cap. 14.*

valde prudens, conſilia ſua cũ alijs grauibus, eruditis, & ſpiritualib. viris ſacrarũ aliarũ Religionũ, & nominatim glorioſi Patris S. Dominici cõtulerit: quãdiu tamẽ P. Balthaſſarẽ apud ſe habuit, hic fuit ordinarius eius Magiſter & Conſiliarius, qui etiã poſtea illã iuuit in fundatione Monaſterij Metinẽſis, & Salmãtini, cùm illorum Collegiorũ eſſet Rector. Nã poſtquã diſceſſit Abula, neq; ipſa neglexit ad eum recurrere in ſuis dubijs & negotijs, (quã ratione fieri poterat) nec ipſe paſſus eſt occaſionem occurrentem illam iuuandi, elabi, literis, conſilijs & alijs diligentijs iuxta occurrentes neceſſitates.

In cuius rei teſtimonium ſubijciam hic partem cuiuſdam Epiſtolę, quam Salmantica ad illam dedit, conſolans illam in quibuſdam anguſtijs conſtitutam. Ieſus, inquit, tibi ſit lux & ſolatium, has "ſcribo potiùs propterea, quod id petieris, quàm "quòd indigeas aliquo meo ſolatio, quo animum "tibi addam, ſiquidem etiam in leuioribus ictibus "ſoles prius à Deo moneri, præueniri, & roborari. "b *Abſit mihi*, inquit S. Paulus, *gloriari niſi in cruce* b *Gal.* 6.14 *Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Et ego dico abſit à me "etiam, vt cogitem, te poſſe in alio gloriari, ſiqui- "dem tuus ſpiritus magnam reputat gratiam, tan- "tum de eius dulcedine deguſtaſſe. Si Deo valde "placet, vt moriatur Iſaac propria ſcilicet noſtra "delectatio: verè eſt magnum beneficium repu- "tandum, quod Abrahamo ignem & gladium of- "ferat, quo ſtatim ſacrificiũ peragatur. Nõ me pre- "munt huiuſmodi anguſtiæ, cùm ſciã in quanta la- "xitate &, iucũditate viuãt in eis, qui diligunt Deũ "& expertus ſum fœliciores rerũ tuarum euentus "

per

„ per huiuſmodi media, quàm per alia magis grata,
„ & fauorabilia ſperabantur. Remedium itaque e-
„ rit, benè ſperare, tacere, ac Dominum continuè
„ orare, vt ipſe det indicium, quòd hoc illi placeat.
„ ipſe ſiquidem ſolus manifeſtare poteſt ſuorum o-
„ perum virtutem, ſuorumque conſiliorum magni-
„ tudinem populo ſuo. Ego, Domina, faciam hic
„ meum Officium, & vbicunque vtilis eſſe po-
„ tero.

Hæc Pater Balthaſſar ſcripſit, & re ipſa præſtitit, attendens ſemper rebus huius ſanctæ, & monialium eius Metinæ, Salmanticæ, & Vallis-Oleti, & vbicunque fuit: afficiebaturq; ſingulari conſolatione, agendo cum illis de rebus ad animam pertinentibus: reputans eas tanquam lampades accenſas, diuino amore ardentes: ſicut ſolēt lampades coram Sanctiſsimo Sacramento. Obſeruatum eſt autem, hanc eius operam fuiſſe Deo gratam, ex aliquibus rebus obſeruatione dignis, quæ illi euenerunt, vt ſuis locis inferiùs referetur. Nunc finem imponam referendo inſignem quandam gratiam & fauorem à Deo D. N. ipſi P. Balthaſſari per Sanctam hanc Virginem exhibitum, quo operam & laborem remunerauit, quem eiuſdem Virginis cauſâ ſuſcepit; eumq; multum; ad progrediendum iuuit. Nam huiuſmodi pœnitentes, vt ſuprà eſt inſinuatum, non minus iuuant ſuos Confeſſarios, quàm ab eis adiuuentur. Erat itaq; ſemel Pater Balthaſſar valde anxius ex quadam tentatione de prædeſtinatione ſua, diſputans, & obijciens ac reſpondens ſibi, an eſſet ſaluandus nec ne: & ſancta hæc Virgo id aduertens, recurrit ad Dominum noſtrum, vt dignaretur illi

adeſſe:

adeſſe: qui ei reuelauit, ipſum fore ſaluum; oſtenditque illi præſtantem quendam locũ, quem in cælo eſſet habiturus, & adiecit, quod ille tunc in terra eſſet in adeò excelſo perfectionis gradu cõſtitutus; vt eo tempore nullus eſſe in altiori: & iuxta talem gradum reddendos illi gloriæ gradus in cælo. Hac accepta reuelatione, dixit illa P. Balthaſſari: vt bono eſſet animo: nam Magiſtrum (ita ipſum Chriſtum D. N. compellabat) ſibi dixiſſe, eſſe certam ipſius ſaluationem. A quo momento ita fuit ipſe conſolatus, tantumque animum ſumpſit: vt aduerterit verè fuiſſe cœleſtem reuelationem: & ipſamet ſancta idem multis alijs Societatis Patribus, & aliquibus ſuis monialibus, alijsq; perſonis religioſis retulit, quæ id tanquàm certiſſimum referebant. Et ipſemet P. Balthaſſar habuit poſtea ſimilem aliam reuelationem, vt ſuò loco dicetur. Non tàmen prætermittam, quod in hac reuelatione refertur conſideratione valde dignũ: nam quo tempore illa fuit facta, & in ea dictum, quod ipſe excederet in perfectione reliquos tunc in terra exiſtentes, plurimi erant inſignis ſanctitatis in Eccleſia, & in ipſa Societate, & extra illam: quod ſi tunc adeò ille excellebat in ſanctitate: quanto amplius in ea profecerit poſtea, cùm aliquot adhuc annos ſuperuixerit: multiſque heroicis diuini obſequij operibus ſtuduerit? Deinde, non ſolet Deus huiuſmodi arcana reuelare, nec velle manifeſtari perſonis non ſatis in virtute ſolidis, ob periculum alicuius arrogantiæ & ſuperbiæ, aut ne de ſuo profectu aliquid ex negligentia relaxent. Cùm igitur ipſe voluerit eam manifeſtari eidem Patri; imò & ipſemet eandem

mani-

manifeſtauerit; magnũ ſignum eſt, fuiſſe illũ valde in profunda humilitate, & feruenti Zelo quotidie in virtute proficiendi radicatum, & quod eadem reuelatio magis ipſum impulerit ad egregia facinora aggredienda: multosq; labores pro Deo ſuo & animarum ſalute ſubeundos. Dicere etiam licet: magnam eius hanc ſanctitatem ſignificatam fuiſſe per illam magni ſplendoris coronam, quà eadem S. Virgo coronatum eum vidit, dum ſacrũ celebraret vt cap. 6. ſupra eſt dictum. Deprehenſum eſt autem, quanti illa ſuum hunc Confeſſariũ faceret: ſiquidem hanc viſionem ad propriã Suam conſolationem ſcripſit & notauit in ſecretioribus ſuis chartis; quas diligentiſsimè cuſtodiebat: quæ poſtea peruenerunt ad manus Epiſcopi Taraconenſis Dydaci Iepeſij, qui ſanctæ huius vitam edidit: & in eis eam legit, alijs legendam propoſuit. Idem confirmat, quod eadem Sancta dixit cuidam præcipuæ Dominæ, quæ poſtea alijs retulit: quod de nullo Orationis puncto, aut modo loqueretur ipſa cum P. Balthaſſare, in quo ipſe non præcederet: quod mirum fuit dictu, cum ipſi Sanctæ plurimum Deus in hoc genere communicauerit: huiuſmodi autem donum ordinariè non datur niſi ei; qui aliàs multum profecerit. Sed breui videbimus, fuiſſe valde veriſimile, quod hæc ſancta Mater de eo dixit.

D. Annæ Enriquez.

* * *

CAP.

CAPVT XII.

MITTITVR METINAM DE Campo, & Anno 1567. *Profeſſionem edit quatuor Votorum, quam ad vnguem ſeruauit.*

CVM opera à Patre Balthaſſare Abulæ præſtita apertum adeò teſtimonium darent magni eius talenti & Zeli ad animas ad perfectionem dirigendas ac deducendas: operæ pretium iudicarũt Superiores Metinam illum mittere, vt Rectorẽ & Tyronũ Magiſtrum ibi ageret, eadem ratione noſtros ibi dirigeret, ac iuuaret. Migrauit itaq; Metinam de Campo Anno 1566. poſt Feſtũ Epiphaniæ. Sed priuſquam referamus, quę illic in proximos egit: expediet duo premittere præclara, quæ illi in eodẽ loco euenerunt Anno. 1567. Nã primo die Maij eius anni edidit ſolennẽ Profeſſionẽ, quam in Societate appellamus Quatuor Votorũ, qui maximꝰ eſt gradus in noſtra Religione: quo illa viros reputat in virtute ac literis consũmatos, quos ad eã admittit. Quẽadmodum enim in Catholica Eccleſia duplex eſt Perfectionis Statuſ: alter ad eã aſſequendã tendentium; alter eandẽ docentium: primus eſt Religioſorum proprius qui (teſte S. Thoma cùm de his ſtatibus agit) non tenentur ſtatim eſſe perfecti; ſed per media, quæ ipſorum Inſtitutũ præſcribit, ad eam contendere. Secundus eſt proprius Epiſcoporum, qui tenentur eſſe perfecti: quia ſicut nemo poteſt

ANNO 1566. 1567.

2.2.q. 186.a. 1. ad 3. & a. 2. ad 1.

eſſe in aliqua ſcientia Magiſter, in qua non ſit per-fectus: ita, qui ratione ſui ſtatus eſt conſtitutus ad perfectionem docendam, debet eſſe in illa perfectus. Sed quoniam Epiſcopi non poſſunt aſſiſtere, & per ſe ipſos attendere omnibus miniſterijs, quæ talis doctrina complectitur, adſciſcunt in ſuos Coadiutores, animarum Paſtores, & alios Eccleſiæ miniſtros: ita, inquam, S.P. noſter Ignatius, cæleſti luce illuſtratus, inſtituit in Societate diuerſos ſtatus & gradus cum aliqua ſimilitudine, ac proportione ad eos, qui ſunt in Eccleſia. nam Tyrocinio finito emittuntur tria ſubſtantialia Religionis vota, quibus emiſsis nouitij fiũt verè Religioſi, ac proinde tenentur ad perfectionem tẽdere, per media, quæ Societas illis, ſuis legib. ac Regulis præſcribit. Et hic ſtatus durat toto tẽpore ſtudiorũ, quod ordinariè eſt ſeptem annorum. quo tempore ſcientias addiſcunt ad noſtra miniſteria aptè peragenda neceſſarias: quibus ſtudijs abſolutis habent adhuc tertium annum Probationis, in quo ſpiritum renouant, & ex inſtituto ſeſe applicant ad exercitia virtutum inſtar Tyronum. Et cùm fiunt Sacerdotes, exercent ad aliquod tempus aliqua miniſteria; ſtudentes interim propriæ perfectioni conſequendæ iuxta noſtrum Inſtitutum: quo tempore Superiores obſeruant, & experientiâ ipsâ diſcunt talenta illorum in virtutibus, literis, prudentia, & actione cum proximis. In quibus omnibus dum vident, ſibi ſatisfactum; & quod illi ſint viri conſummati & perfecti, eos admittũt ad ſolennem QVATVOR VOTORVM Profeſsionẽ: in qua vltrà ordinaria tria Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ, addunt quar-

quartum ſpecialis OBEDIENTIAE Summo Pontifici circa Miſſiones, quo ſeſe obſtringunt ad eundem ad quamcunque orbis partem, quò ipſe illos mittere voluerit, ſiue ad fideles, ſiue ad infideles, ad dilatandam ſcilicet Catholicam fidem, & promouendam ſalutem animarum per miniſteria lectionum, Concionum, & Adminiſtrationis Sacramentorum, & reliqua noſtri Inſtituti: ad quæ præſtanda neceſſaria eſt valde heroica reſignatio, virtusque valde perfecta, cum inſigni Dei & proximorum amore & charitate. Ac propterea non eſt tempus præſcriptum, aut limitatum, intra quod hæc Profeſsio fieri debeat, iuxta noſtras Conſtitutiones à Summis Pontificibus approbatas præcipuè in quadã bulla Gregorij X I V. cuius hæc ſunt verba: *tempus promotionis ad huiuſmodi gradus nullo modo volumus certum, ſeu determinatũ eſſe. ſed ſelectos ſpiritus, & doctrinæ viros, & multũ, diuq; exercitatos, ac in varijs probationib. virtutis, & abnegationis ſuiipſorũ cum omniũ ædificatione ſatis cognitos, ad profeſsionem eſſe admittendos.* Et quoniã huiuſmodi in ſpiritu & literis conſpicui viri non poſſunt eſſe multi: conſtituit S. P. noſter Ignatius inferiorem alium gradum minus peritorum, quos Coadiutores vocat, quorum ſit munus, ipſos profeſſos in eiſdem erga proximos miniſterijs iuuare, qui tamen quarti voti obligationẽ non ſubeũt.

CVM igitur P. Balthaſſar adeò eſſet in virtute, ſpiritu, & ſcientia conſpicuus, eiſque talentis ornatus, vt ſupra diximus, ad miniſteria Societatis fœliciter præſtanda duodecimo poſt ſuum in Societatẽ ingreſſum anno admiſſus eſt ad Profeſsionem ſolennem quatuor Votorum. & quãuis non

I ſit ne-

ſit negandum, aliquid honoris hîc eſſe, quatenus eſt quoddam teſtimonium, quo ipſa Religio eum approbat in virtute & literis, quem ad Profeſsionem admittit: reuera tamen non honoris cauſa talis gradus confertur; ſed maioris oneris: cum nullum propterea priuilegium aut Exemptionem habeant à regulis & obligationibus reliquorum: ſed potius exactiorem habent obedientiā & paupertatem, cuius ſpeciali voto ſe etiam obſtringũt, nunquam eam relaxādi, nec dignitatē aliquā quærendi intra, aut extra ipſam Societatem; nec vllam extra illam acceptandi, niſi ab eo iubeantur, qui poſſit ſub pœna peccati eam eis imponere. Sed ille maior eſt honor, ſi quis ſit in explēdis ſuæ profeſſionis obligationib. exactus: (quod Apoſtolus a 2.Tim.4.5. vocat a *miniſterium ſuum implere*) quas P. Balthaſſar cũ magna excellētia expleuit, nõ minus quarti voti, quam reliquorũ trium, vt ſuprà diximus. Nā propria Profeſſorũ Societatis vocatio ſimilis eſt vocationi Apoſtolorum, qui non alligabãtur alicui loco, ſed per varia loca & prouincias, quæ illis obtigerant, excurrebant, prædicantes Euangeliũ: quāuis in aliquibus hæſerunt diutiùs, in quibus copioſiores collegerunt fructus: ita *noſtræ vocationis eſt diuerſa loca peragrare, & vitam agere in quauis mundi plaga, vbi maius Dei obſequium, & animarum auxilium ſperatur*: Et quocunq; Summus Põtifex, aut eius nomine, aut alio modo Præpoſitus Generalis eiuſdē Societatis in eũ finē nos miſerit: quāuis aliqui ex profeſſis in aliquo loco hæreant, quando id ſiue ad gubernandum, ſiue ad docendum, ſiue ob aliam diuini ſeruitij cauſam eſt neceſſarium: dantes operā, vt illum adferant fru-

ctum,

ctum de quo Chriſtus Dominus dixit: b *Ego elegi vos,& poſui vos,vt eatis & fructũ adferatis: & fructus veſter maneat.* Hanc locorum varietatem,ſiue obiter in modũ Excurſionis & Miſſionis; ſiue cõſtanter diutiùs in aliquo hęrẽdo,explicauit Iſaias duplici aptiſſima ſimilitudine; conferens Euangelicos Operarios c *nubibus*,quæ à ventis impulſę *volare* videntur; & *columbis ad feneſtras ſuas*, & nidos perniciter volantibus: verè enim nubes ſunt nõ inanes;ſed cęleſtis ſapiẽtię,ac doctrinę aqua plenæ, quæ flatu ſpiritus Sancti & Obediẽtię pulſæ diſcurrunt per totum orbem irrigantes terram cordium humanorum, vt ſanctorum operum fructus proferat; & aliquas quidem partes diu & abundantius irrigant: quia in eis commorantur; in alijs verò non item: eò quòd in eis non hæreant, ſed obiter tranſeant: ita tamen, vt fructum etiam aliquem inde colligant. Sunt quoque tanquam columbæ velociter ad ſuos nidos aduolantes,in quibus oua deponunt, illiſque incubantes, pullos proferunt: eò quòd ſint aues valde fœcundæ. Nam quamuis ex ſe ipſis ad quietem in aliquo angulo magis propendeant,in quo orant,gemũt,diuinaque myſteria meditantur, & animarum ſuarum magnum obtinent ſolatium: ibi tamen filios ſpirituales generant, & magna cum perfectione alunt, valdeque velociter ad loca diuerſa volant, tanquam ad diuerſos nidos: vt in omnibus ſimiles filios progignant.

b *Ioan.15.16.*

c *Iſaiæ 60.8.*

TALIS fuit & quidẽ cũ magna excellentia vita P.Balthaſſaris, præcipuè poſt emiſſam Profeſſionem: nam licèt valde propenderet, optaretque

collectus omnino eſſe, meditari, orare, & contemplari: in quocunque tamen fuit Collegio, geſſit ſe tanquam columba fœcunda, plures generans filios ſpirituales; quos ita educabat, vt eſſent viri perfecti. Sed vt fructus eius copioſior eſſet, & ad plures extenderetur, educebat illum Deus ex particularibus Collegijs, vt tanquam onerata nubes tantâ ſapientiâ ac doctrinâ, excurreret per varias partes irrigans & fœcundans animas. Quare illum Metinâ eduxit, vt Romam proficiſceretur; & inde rediens, factus eſt Caſtellanæ huius prouinciæ Vice-Prouincialis: Ex angulo illo Villagarti miſit ad viſitandam Prouinciam Aragoniæ, & inde, vt eſſet Prouincialis Toletanæ: & prius agebatur, vt mitteretur Prouincialis Peruanæ Prouinciæ in Regionem adeò remotam, & infidelibus refertam: ipſe tamen ex parte ſua promptum & abſque vlla replica ad illam profectionem ſeſe obtulit: ac re ipſa ita factum fuiſſet, niſi aliunde fuiſſet impeditus. Expeditâ autem vnâ ex illis profectionibus & occupationibus, aliam ſimilem Deus illi præparabat: ad quam tanta promptitudine, ac celeritate ſe ipſe offerebat, ſicut ad primam, in quo proinde illud implebatur, quod Deus ſancto Iob dixit:
c *Iob* 38. 35. c *Nunquid mittes fulgura, & ibunt; & reuertentia dicent tibi: adſumus?* qua ſententia (vt Sanctus Gregorius exponit) inſinuare voluit Deus, à diuino ſuo conſilio & voluntate mitti operarios Euangelicos ad varias mundi partes, inſtar velociſſimorum fulgurum, vt illuſtrent & accendāt animas in amore & obſequio ſui Creatoris. Qua miſſione expedita reuertuntur ad ipſum, glorifi-

Lib. 30. *Mor. cap.* 2.

cantes, gratiasque ei agentes ob fructum productum, qui verè ipſius eſt: & iterum eidem ſe offerentes, ac dicentes: ecce adſumus prompti, vt nos quocunque placuerit mittas. Quos cùm diuina Maieſtas adeò gratos experitur nouas illis offert occaſiones, quibus magis ipſi proficiant, & copioſiores fructus colligant, quod fecit Pater hic Balthaſſar vbicunque fuit, vt ex ijs apparet, quæ fecit Abulæ; & magis apparebit ex dicendis, quæ alibi fecit.

CAPVT XIII.

HOC IPSO ANNO LARGITVR Ei Deus inſigne Orationis & Contemplationis donum, cum duodecim ſtupendis fructibus: rem totam refert ipſe Superiorum iuſſu.

HOC ipſo tempore plus minus expleti ſunt ſexdecim anni, quibus Deus P. Balthaſſarē cōtinuit in ordinaria orationis ratione & via, mentis ſcil. ratiocinatione & meditatione: quam inceperat quatuor annis ante ingreſſum in Societatem: incepit enim huic orādi modo vacare (vt cap. 1. eſt indicatum) Anno 1551. ab eo, inquam, tempore, vſque ad Annū 1567. quo ſuam edidit profeſſionem elapſi ſunt. 16. prædicti anni: quo tempore exaltatus à Deo fuit ad excelſiorem orationis rationem, quietis ſcilicet & vnionis; & ad perfectam illam quietamq; con-

mento ad conſilia, quæ Deus moliebatur, & ex hac cordis mei anguſtia affligebant me aliorum defectus, quorum curam gerebam: & exiſtimabam, bonam gubernationem hoc exigere, vt ita cum illis agerem, vt ſemper cum animi mœrore omnia agerent, donec ſe emendarent.

ELAPSIS quatuordecim annis, eo vſque deueni, vt in Dei conſpectu me collocarem, vbi inſtar pauperis alicuius Eleemoſynam acciperem: ſed quoniam me ipſum valde reſpiciebam, toto hoc tempore valde fui deſolatus, iudicans, me nō peruenturum ad perfectionem: & quia Deus non ſe mihi ita faucntem dulcemque oſtendebat atq; alijs: agnoui ſtultitiā meam: qui cùm malè à Deo receſſiſſem; peius ad eundem redire vellem. Conuerſus itaque ad me ipſum, per multos dies erubeſcebam in conſpectu Domini, nec poteram præ pudore, verbum aliquod proferre, niſi vt me puniret, ignoſceret, & remedium adferret: donec vocatus fui & admiſſus ad eminentius aliud exercitium: & hac arte alij etiam ſunt adiuti.

ELAPSIS iam ſexdecim annis ex tempore aduerti cor meum mutatum, ac dilatatum, à creaturis expeditum, & cum ſtupore quodam ei ſimili, quo beati affecti dicent in extremo Iudicio: quando te vidimus, Domine, omne bonum vidimus, & ſatiati ſumus! hic itaque multa ſimul accepi. In
a Iere.15.19. primis veram opinionē, & appretiationem a *pretioſi*, ſcientiamq; illud à *vili ſeparandi*: Hîc inueni media ſatis apta, nec difficilia ad cælū perueniendi; & me ipſum in Congregatione quadam ad beatitudinem deſtinata conſpexi. Hic nouā accepi notitiam, & intelligentiam veritatum, quibus ani-

anima iucundè alebatur: cuius finis erat quies & tranquillitas, ita vt penetrarem ad pectus vſque ipſius Dei, ex quo veritates illæ fluebant. Ceſſauit autem hoc per breue aliquod tempus: redibat tamen interdum; & nunc frequentiùs DEO ſit laus.

HIC etiam ſubſidium accepi ad viuendum in cruce, in labore, & probatione, quamdiu voluerit Deus. Senſim etiam timorem depoſui ex cordis mei anguſtijs & puſillanimitate conceptum erga eos, qui præſtantiori eſſent intelligentia & ſanctitate præditi: coram quibus non audebam aliàs comparere, iudicans me inter eos nec hominem eſſe, nec Intellectum aut Eruditionem aliquam habere; nec poſſe viuere, niſi poſitum in medio alicuius Viri ſancti ad vnam partem & alterius rerum gerendarum periti ad alteram, ob meos in vtroque genere defectus; nunc autem licèt omnes magni faciam, eiſq; opus habeam: videor mihi nō ita eorum opera indigere, vt priùs; ſed melius mihi & commodius eſſe cum Deo ſolo viuere, in quo omnia habeo.

HIC mihi intelligentia data eſt facultatis ſpiritus interioris pro me & aliis, iuxta illud Pſalmographi: b *Quoniam reſpexiſti humilitatem meam, ſaluaſti de neceſſitatibus animam meam.* Et ex tunc experiri cœpi vitam quandam interiorem à Deo mihi donatam: vt ab ipſo dirigerer etiam in rebus minutioribus. Ea quæ prius valde me ſolicitum reddebant & opprimebant: nunc fœlicius expedita video, quàm ſi dies noctesque de eis diſponendis & expediendis cogitaſſem: ipſaque experientia didici illud S. Petri: c *Omnem ſolicitudi-*

b *Pſal.* 30. 8.

c 1. *Pet.* 5. 7.

tudinem veſtram proÿcientes in eum: quoniam ipſi eſt cura de vobis. Et expertus, quàm difficile ad ſtationem meam redeam, cùm non feci quod debebã: hic mihi magnus fuit ſtimulus, & ſimul cautela ad præſidiũ in agendo cum proximis, ad ita præſtandum, quod debebam; vt nec me ipſum effũderem, nec peccarem.

HIC ſolatium accepi & leuamen in gubernatione: ne cura hæc traheret me totum poſt ſe: eſt enim liberæ & expeditæ cuiuſdam voluntatis opus, inter multas & graues curas, abſq; vlla cura verſari. Hic mihi datum fuit feriò ingredi in me ipſum; & ſimul infixa mihi quaſi ordinaria quædam corporalis Chriſti Domini noſtri compoſitio. Hic anxietates meæ & tentationes euanuerunt habendi plus temporis ad incumbendum orationi: & expertus ſum, DEVM plus dare verè mortificato in vna orationis hora, quàm non mortificato in multis: & plus mihi dari per viam occupationum à DEO præſcriptam: quàm in otio & lectione Sanctorum, quam abſq; tali obedientia ego ipſe quærebam. Ex tunc ipſi defectus non ita me terrent, aut grauant; ſed quodammodò me recreant: quia me humiliant: dũ quod in me eſt, mihi manifeſtant, deficiunt, & efficiunt, vt parũ mihi ipſi fidens, ad Deũ ipſum tranſeam. Et ita illos quaſi feneſtras quaſdam animæ concipio, per quas Dei lux ingreſſa, efficit, vt aduertam: defectus non volitos nec ſpontè & ſcienter admiſſos non impedire conſilia Dei: quare non pluris illos facio, quàm ſufficiat, vt coram ipſo Deo de eis erubeſcam; & intelligam, opus eſſe nosipſos deſerere. alieni etiam

defe-

defectus excitant in me compaſſionem, vt aduertam impatientiæ meæ fuiſſe, quòd mœſtos illos, ac mœrentes efficere ſtuderem: & potiùs opus eſſe illos tolerare: non tam illos, quàm ipſum DEVM intuendo. & tunc ſequetur, vt DEVS ſubditos noſtros reddat nobis promptos, iuxta illud: d *qui ſubdit populum meum ſub me* &c. d *Pſal. 143. 2*

EX QVO Dominus DEVS noſter hanc mihi exhibuit miſericordiam: oratio mea eſt, collocare me in eius præſentia, internè mihi & externè oblata, idque permanenter per modum habitus, cum eo exultanti. Conſulatur Sanctus Thomas 2. 2. q. 24. art. 9. ad. 3. vbi ait, Tyronum ſiue Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, omnium quidem ſtudium eſſe, ad hoc principaliter intendere, vt DEO inhærcant; ſed cum hoc diſcrimine: Quod Perfecti etiamſi in charitate proficiant; non tamen hæc eſt principalis eorum cura; ſed eorum ſtudium circa hoc maximè verſatur, vt Deo inhæreant, eoque fruantur: & licet idem etiam Incipientes, & Proficientes quærant: magis tamen ſentiunt circa alia ſuam ſolicitudinem: Incipientes quidem, de vitandis peccatis; Proficientes verò de profectu virtutum: & in ipſo corpore Articuli ponit exemplum motûs corporalis, in quo primùm receditur à termino, deinde appropinquatur ad alium terminum, in quo tandem eſt quies. Idem etiam Sanctus in Opuſculo ſexageſimo tertio de beatitudine, ad finem tertij principalis argumenti agens de modo & ratione, qua Beati fruuntur *Modus orationis eius.*

Deo,

Deo Domino noſtro in gloria, ait; ſimiliter in hac vita eſſe continuò fruendum Deo, cùm ſit proprium noſtrum bonum, & quidem digniſſimum, quo fruamur per eius gratiam & dona: in quibus & in reliquis noſtris actionibus idem nobis meritò eſt quærendum, cùm dicat Iſaias: *e filium* Dei *datum eſſe nobis*, vt eo fruamur etiam in hac vita. Ex quo apparet inſignis cæcitas & inſipientia eorum, qui anxiè Deum quærunt & ſuſpirant, vt inueniant; & in ipſa oratione clamant, vt eos audiat: nec aduertunt, ſe eſſe templa viua, iuxta Apoſtolum, in quibus ſummum hoc bonum verè habitat; & maieſtas ipſa diuina requieſcit: & tamen nunquam attendunt, vt præſente ipſo Domino fruantur. Annon ſtultus eſt, qui extra domũ ſuam quærit, quod habet in ea? & quis vnquam vidit aliquem eo cibo ali, quem quærit aut illi occurrit, quem tamen nec guſtauit, nec comedit? aut inſtrumento vti, quod non inuenit? talis igitur eſt vita Deum ſemper quærentis, nec eo fruentis: cuius propterea opera ſunt minus perfecta. Idem quoque Sanctus 2. 2. q. 183. a. 2. ad. 1. ait: licèt libenter pro Deo pati indicium ſit amoris eius: certius tamen eſt indicium, ſi, omnibus rebus ad hanc vitam ſpectantibus relictis, cum eodem Deo in oratione gaudeat ac delectetur. Ex quo facilè conſtat, Dei fruitionem fructum eſſe communem Beatorum, qui ſunt in cœlo; & Iuſtorum, qui adhuc in terra verſantur.

Iſa. 9. 6.

INTERDVM etiam in Oratione ratiocinor ſecundùm intellectum mihi datum, circa verba diuinæ Scripturę, & ſecundũ internas iuſtructiones; interdum taceo, & requieſco: quod ſilentiũ, & re-

quies

quies in eius præſentia ingens eſt theſaurus: Domino enim omnes res loquuntur, ſuntque in eius oculis apertæ: cor meum, vota mea, finis meus, conatus meus, mea viſcera, ſcientia mea, vis & facultas mea: taleſque ſunt diuinæ eius Maieſtatis oculi, vt vel ipſo aſpectu defectus meos remouere, deſideria accendere, alaſque mihi ad volandum, dare poſſint: cum ipſe bonum meum, & obſequium ſuum magis cupiat, quàm ego ipſe. Ex quo anima deducit: quòd cùm ipſe ſit viæ dux, penetretque per itineris anguſtias: debeat & ipſa per eaſdem tranſire: ideò enim ipſe præceſſit, vt cum quiete & pace ipſum ſequatur, conquieſcendo in prædicta fidei veritate: hoc reputans ſolatium, quòd ſi non obtineat quod cupit, & quærit: obtinet aliquid maius, conformitatem ſcilicet ſuæ voluntatis cum diuina, in qua exequenda vitam ſuam cōſiſtere reputat; nolens plus ſcire, quā ipſe dare voluerit; nec celerius, nec alijs vijs, quam ipſe præſcribere voluerit, iuxta illud libelli Contemptus mundi, ſi eò perueneris, vt non teipſum quæras, ſed me: tunc mihi multum placebis, & viues in magno gaudio: debilitati autem cordis ſæpiùs gementis propter onus reſpondebit: nunquid deſinet eſſe melius in te, quod Deus iam fecit? aut quòd tibi non videatur bonum deſinet ipſe facere ſuam voluntatem? Et hoc nunc eſt, in quo magis hæreo: eſtque mihi ſolatium, quod videam me coram Dei oculis pati; ac tractari, ſicut ipſe vult.

Eſt libellus Thomæ de Kempis, de imitatione Chriſti.

(***)

§. II. QVO-

§. II.

QVONIAM, poſtquam hanc orandi rationem amplexus ſum, aduerti, me reprehenſum, ſi, ea omiſſa, ad alias ratiocinationes digrederer: animum adieci, ad quærendos Authores, & rationes ad eam fulciendam & corroborandam. Authores ſunt S. Dionyſius Areopagitta capite primo de Myſtica Theologia; Sanctus Auguſtinus epiſt. 119. S. Thomas ſuperiùs citatus, & in ea Apocalypſis verba cap. 8. *factum eſt ſilentium in cœlo quaſi media hora*; & in eadem verba S. Gregorius lib. 3. Moral. cap. 26. circa finem, & cap. 24. ſuper illa verba Iob cap. 39. 6. *cui dedi in ſolitudine domum*; & homilia 14. in Ezechielem ad illa verba capitis 40. 5. *& in manu viri calamus menſuræ ſex cubitorum & palmo.* Sanctus Bernardus ſerm. 55. in Cantica, Albertus Magnus, de adhærendo Deo, cap. 20. Sanctus Ioannes Climacus Gradu 27. & Spiritus ſanctus Eccli. 32. 9. in illis verbis: *audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia*: quaſi dicat, audi tacens, quod te docet DEVS, & propter hanc reuerentiam, quam illi exhibes, dum eum tacens audis, bonam ſuam gratiam, amicitiam & familiaritatem accipies. Hæc quies videtur eſſe ſomnus ille, quem DEVS in Canticis cap. 2. 7. iubet, animas ſeruare illis verbis: *adiuro vos filiæ Hieruſalem ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, quoad vſque ipſa velit.* Et ipſa Sponſa reſpondet: *hæc vox dilecti mei*: nam huiuſmodi bolus adeò dulcis, & cum tanta ſecuritate, ab eius tantum manu poteſt mihi proueni-

uenire. Hæc eſt requies promiſſa præteritis laboribus in quærendo Deum. & eadem Sponſa c.3. 4. ait: *Inueni quē diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam*: nam cùm anima complectitur eum, qui fecit res omnes, quæ exhilarant: cur debet eſſe triſtis? Triſtitias & pœnas nos ipſi proprijs manibus accipimus, dum res illas quærimus, quæ illis abundant; deſerimus verò eas, quæ vitam in ſe ipſis & gaudium habent: ex quo fit, vt ipſa noſtra deſideria, noſtri ſint carnifices. Finis & ſcopus omnis cupiditatis, maximè improborum huius mundi; eſt quies, & tranquillitas: laborant enim in iuuentute, vt in ſenectute quieſcant; & eorum vita, qui ſemper ſunt in ærumnis, nec vllam habent requiem, habetur infœlix. Et ita S. Thomas opuſculo 63. reprehendit eos, qui vitam ſuam expendunt tantùm in quærendo; & nunquam in fruendo Deo: quorum exercitia, ait ipſe, minoris eſſe perfectionis. Scopus ædificantis domum eſt, eam inhabitare; & plantantis vineam, eius fructu gaudere: *quis paſcit gregem* (ait Apoſtolus) 1. Cor. 9. 7. *& de lacte gregis non manducat*? Et ipſe Chriſtus D. N. Lucæ 19. 41. ad Ieruſalē *ſi cognouiſſes*, inquit, *& tu quæ ad pacem tibi, nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis*! quaſi diceret: non aduertis bonum, quod habes, alioquin non ita eſſes infœlix: nòn enim aduertentem, ſe hoc bonum habere, ipſum deſiderium illud habendi reddit inquietum; quia non agnoſcit, ſe iam habere, quod quærit. cùm autem attendit, ſibique perſuadet, ſe habere, quod quærit, requieſcit: eum in modum, quo quis aliquem quærens, cum quo iam colloquitur; ſi eū non agnoſcat,

etiamſi

eſſe in aliqua ſcientia Magiſter, in qua non ſit perfectus:ita,qui ratione ſui ſtatus eſt conſtitutus ad perfectionem docendam, debet eſſe in illa perfectus. Sed quoniam Epiſcopi non poſſunt aſſiſtere, & per ſe ipſos attendere omnibus miniſterijs, quæ talis doctrina complectitur, adſciſcunt in ſuos Coadiutores, animarum Paſtores, & alios Eccleſiæ miniſtros:ita, inquam, S.P. noſter Ignatius, cæleſti luce illuſtratus, inſtituit in Societate diuerſos ſtatus & gradus cum aliqua ſimilitudine, ac proportione ad eos, qui ſunt in Eccleſia. nam Tyrocinio finito emittuntur tria ſubſtantialia Religionis vota, quibus emiſsis nouitij fiũt verè Religioſi, ac proinde tenentur ad perfectionem tẽdere, per media, quæ Societas illis, ſuis legib. ac Regulis præſcribit. Et hic ſtatus durat toto tẽpore ſtudiorũ, quod ordinariè eſt ſeptem annorum. quo tempore ſcientias addiſcunt ad noſtra miniſteria aptè peragenda neceſſarias:quibus ſtudijs abſolutis habent adhuc tertium annum Probationis, in quo ſpiritum renouant, & ex inſtituto ſeſe applicant ad exercitia virtutum inſtar Tyronum. Et cùm fiunt Sacerdotes, exercent ad aliquod tempus aliqua miniſteria; ſtudentes interim propriæ perfectioni conſequendæ iuxta noſtrum Inſtitutum: quo tempore Superiores obſeruant, & experientiâ ipsâ diſcunt talenta illorum in virtutibus, literis, prudentia, & actione cum proximis. In quibus omnibus dum vident, ſibi ſatisfactum; & quod illi ſint viri conſummati & perfecti, eos admittũt ad ſolennem QVATVOR VOTORVM Profeſsionẽ: in qua vltrà ordinaria tria Paupertatis; Caſtitatis, & Obedientiæ, addũnt quar-

quartum ſpecialis OBEDIENTIAE Summo Pontifici circa Miſſiones, quo ſeſe obſtringunt ad eundem ad quamcunque orbis partem, quò ipſe illos mittere voluerit, ſiue ad fideles, ſiue ad infideles, ad dilatandam ſcilicet Catholicam fidem, & promouendam ſalutem animarum per miniſteria lectionum, Concionum, & Adminiſtrationis Sacramentorum, & reliqua noſtri Inſtituti: ad quæ præſtanda neceſſaria eſt valde heroica reſignatio, virtusque valde perfecta, cum inſigni Dei & proximorum amore & charitate. Ac propterea non eſt tempus præſcriptum, aut limitatum, intra quod hæc Profeſsio fieri debeat, iuxta noſtras Conſtitutiones à Summis Pontificibus approbatas præcipuè in quadā bulla Gregorij X I V. cuius hæc ſunt verba: *tempus promotionis ad huiuſmodi gradus nullo modo volumus certum, ſeu determinatū eſſe. ſed ſelectos ſpiritus, & doctrina viros, & multū, diuq; exercitatos, ac in varijs probationib. virtutis, & abnegationis ſuiipſorū cum omniū ædificatione ſatis cognitos, ad profeſsionem eſſe admittendos.* Et quoniā huiuſmodi in ſpiritu & literis conſpicui viri non poſſunt eſſe multi: conſtituit S. P. noſter Ignatius inferiorem alium gradum minus peritorum, quos Coadiutores vocat, quorum ſit munus, ipſos profeſſos in eiſdem erga proximos miniſterijs iuuare, qui tamen quarti voti obligationē non ſubeūt.

CVM igitur P. Balthaſſar adeò eſſet in virtute, ſpiritu, & ſcientia conſpicuus, eiſque talentis ornatus, vt ſupra diximus, ad miniſteria Societatis fœliciter præſtanda duodecimo poſt ſuum in Societatē ingreſſum anno admiſſus eſt ad Profeſsionem ſolennem quatuor Votorum. & quamuis non

ſit negandum, aliquid honoris hîc eſſe, quatenus eſt quoddam teſtimonium, quo ipſa Religio eum approbat in virtute & literis, quem ad Profeſsionem admittit: reuera tamen non honoris cauſa talis gradus confertur; ſed maioris oneris: cum nullum propterea priuilegium aut Exemptionem habeant à regulis & obligationibus reliquorum: ſed potius exactiorem habent obedientiã & paupertatem, cuius ſpeciali voto ſe etiam obſtringũt, nunquam eam relaxãdi, nec dignitatẽ aliquã quærendi intra, aut extra ipſam Societatem; nec vllam extra illam acceptandi, niſi ab eo iubeantur, qui poſſit ſub pœna peccati eam eis imponere. Sed ille maior eſt honor, ſi quis ſit in explẽdis ſuæ profeſſionis obligationib. exactus: (quod Apoſtolus
a 2.Tim. 4. 5. vocat a *miniſterium ſuum implere*) quas P. Balthaſſar cũ magna excellẽtia expleuit, nõ minus quarti voti, quam reliquorũ trium, vt ſuprà diximus. Nã propria Profeſſorũ Societatis vocatio ſimilis eſt vocationi Apoſtolorum, qui non alligabãtur alicui loco, ſed per varia loca & prouincias, quæ illis obtigerant, excurrebant, prædicantes Euangeliũ: quãuis in aliquibus hæſerunt diutiùs, in quibus copioſiores collegerunt fructus: ita *noſtra vocationis eſt diuerſa loca peragrare, & vitam agere in quauis mundi plaga, vbi maius Dei obſequium, & animarum auxilium ſperatur*: Et quocunq; Summus Põtifex, aut eius nomine, aut alio modo Præpoſitus Generalis eiuſdẽ Societatis in eũ finẽ nos miſerit: quãuis aliqui ex profeſſis in aliquo loco hæreant, quando id ſiue ad gubernandum, ſiue ad docendum, ſiue ob aliam diuini ſeruitij cauſam eſt neceſſarium: dantes operã, vt illum adferant fru-

ctum,

ctum de quo Chriſtus Dominus dixit: b *Ego elegi vos, & poſui vos, vt eatis & fructū adferatis: & fructus veſter maneat.* Hanc locorum varietatem, ſiue obiter in modū Excurſionis & Miſſionis; ſiue cōſtanter diutiùs in aliquo hęrēdo, explicauit Iſaias duplici aptiſſima ſimilitudine; conferens Euangelicos Operarios c *nubibus*, quæ à ventis impulſę *volare* videntur; & *columbis ad feneſtras ſuas*, & nidos perniciter volantibus: verè enim nubes ſunt nō inanes; ſed cęleſtis ſapiētię, ac doctrinę aqua plenæ, quæ flatu ſpiritus Sancti & Obediētię pulſæ diſcurrunt per totum orbem irrigantes terram cordium humanorum, vt ſanctorum operum fructus proferat; & aliquas quidem partes diu & abundantius irrigant: quia in eis commorantur; in alijs verò non item: eò quòd in eis non hæreant, ſed obiter tranſeant: ita tamen, vt fructum etiam aliquem inde colligant. Sunt quoque tanquam columbæ velociter ad ſuos nidos aduolantes, in quibus oua deponunt, illisque incubantes, pullos proferunt: eò quòd ſint aues valde fœcundæ. Nam quāmuis ex ſe ipſis ad quietem in aliquo angulo magis propendeant, in quo orant, gemūt, diuinaque myſteria meditantur, & animarum ſuarum magnum obtinent ſolatium: ibi tamen filios ſpirituales generant, & magna cum perfectione alunt, valdeque velociter ad loca diuerſa volant, tanquam ad diuerſos nidos: vt in omnibus ſimiles filios progignant.

b Ioan. 15. 16.

c Iſaiæ 60. 8.

TALIS fuit & quidē cū magna excellentia vita P. Balthaſſaris, præcipuè poſt emiſſam Profeſſionem: nam licèt valde propenderet, optaretque

collectus omnino eſſe, meditari, orare, & contemplari: in quocunque tamen fuit Collegio, geſſit ſe tanquam columba fœcunda, plures generans filios ſpirituales; quos ita educabat, vt eſſent viri perfecti. Sed vt fructus eius copioſior eſſet, & ad plures extenderetur, educebat illum Deus ex particularibus Collegijs, vt tanquam onerata nubes tantâ ſapientiâ ac doctrinâ, excurreret per varias partes irrigans & fœcundans animas. Quare illum Metinâ eduxit, vt Romam proficiſceretur; & inde rediens, factus eſt Caſtellanæ huius prouinciæ Vice-Prouincialis: Ex angulo illo Villagarti miſit ad viſitandam Prouinciam Aragoniæ, & inde, vt eſſet Prouincialis Toletanæ: & prius agebatur, vt mitteretur Prouincialis Peruanæ Prouinciæ in Regionem adeò remotam, & infidelibus refertam: ipſe tamen ex parte ſua promptum & abſque vlla replica ad illam profectionem ſeſe obtulit: ac re ipſa ita factum fuiſſet, niſi aliunde fuiſſet impeditus. Expeditâ autem vnâ ex illis profectionibus & occupationibus, aliam ſimilem Deus illi præparabat: ad quam tanta promptitudine, ac celeritate ſe ipſe offerebat, ſicut ad primam, in quo proinde illud implebatur, quod Deus ſancto Iob dixit:
c *Iob* 38. 35. *Lib.* 30. *Mor. cap.* 2. c *Nunquid mittes fulgura, & ibunt; & reuertentia dicent tibi: adſumus?* qua ſententia (vt Sanctus Gregorius exponit) inſinuare voluit Deus, à diuino ſuo conſilio & voluntate mitti operarios Euangelicos ad varias mundi partes, inſtar velociſſimorum fulgurum, vt illuſtrent & accendãt animas in amore & obſequio ſui Creatoris. Qua miſſione expedita reuertuntur ad ipſum, glorifi-

çantes, gratiasque ei agentes ob fructum producto, qui verè ipſius eſt: & iterum eidem ſe offerentes, ac dicentes: ecce adſumus prompti, vt nos quocunque placuerit mittas. Quos cùm diuina Maieſtas adeò gratos experitur nouas illis offert occaſiones, quibus magis ipſi proficiant, & copioſiores fructus colligant, quod fecit Pater hic Balthaſſar vbicunque fuit, vt ex ijs apparet, quæ fecit Abulæ; & magis apparebit ex dicendis, quæ alibi fecit.

CAPVT XIII.

HOC IPSO ANNO LARGITVR Ei Deus inſigne Orationis & Contemplationis donum, cum duodecim ſtupendis fructibus: rem totam refert ipſe Superiorum iuſſu.

HOC ipſo tempore plus minus expleti ſunt ſexdecim anni, quibus Deus P. Balthaſſaré cõtinuit in ordinaria orationis ratione & via, mentis ſcil. ratiocinatione & meditatione: quam inceperat quatuor annis ante ingreſſum in Societatem: incepit enim huic orãdi modo vacare (vt cap. 1. eſt indicatum) Anno 1551. ab eo, inquam, tempore, vſque ad Annũ 1567. quo ſuam edidit profeſſionem elapſi ſunt. 16. prædicti anni: quo tempore exaltatus à Deo fuit ad excelſiorem orationis rationem, quietis ſcilicet & vnionis; & ad perfectam illam quietamq; con-

tẽplationem, quam in 2. capite inſinuauimus. Sed quoniã interna huiuſmodi ſenſa, diuiniq; fauores, qui in corde ex familiaritate cũ Deo percipiũtur nõ poſsũt ab alijs agnoſci, niſi, qui eos accipit, manifeſtet; aliunde verò humilitatis ſpiritus ad eos occultãdos impellebat: conſtituit, rẽq; ita direxit prouidentia diuina, vt P. Balthaſſar duabus vijs ea manifeſtaret, quæ in corde ſuo gerebantur: altera fuit charitatis & amoris erga proximos, qui illũ exſtimulabat, ad aliquid tale manifeſtandum, vt illorum neceſſitati conſuleret; altera fuit efficacior, ſanctæ ſcilicet Obedientiæ, quia iuſſus fuit à ſuperioribus id facere, præcipuè verò à Patre Noſtro Generali, qui tunc erat; cui fuerat ſigni-
Cap. 40. 41. ficatum, aliquos (vt poſtea fuſiùs indicabitur) non ita benè ſentire de eiuſmodi orationis ratione, timentes, ne fortè eſſet illuſio Sathanę transfigurantis ſe in Angelũ lucis. Vt igitur rei veritas meliùs & certiùs cognoſceretur, iuſſus fuit rationem reddere ſuæ orationis, & eorum, quæ in ea gerebantur: Is verò tanquam Obediens filius, plenam omnium informationem miſit ad ipſum Patrem Generalem, quam hic referre oportunum eſſe exiſtimaui, tanquam neceſſariam ad intelligendas inſignes gratias ac beneficia hoc anno à Deo Domino noſtro illi conceſſa. Quæ, vt cum vtilitate & profectu noſtro legatur, & cum ſtupore ingentium fauorum illi exhibitorum, perpendendi ſunt duodecim præcipuè fructus, quos ex tali oratione percepit: in quibus ſummatim continetur celſitudo & ſanctitas totius perfectionis Chriſtianæ: ad quam decet aſpirare omnes, qui valde eſſe ſpirituales cupiunt, præcipuè

puè Religioſos; & magis adhuc eos, quibus animarum cura incumbit, quas per viam Orationis, & familiaritatis cum Deo Domino noſtro deducunt, modò proprium, & ipſorum, quibuſcum agunt, profectum quærant. Tempus quoque perpendendum eſt, quod ad eam gratiam obtinendam impendit; & in memoriam reuocandæ diligentiæ, & conatus ab ipſo adhibiti, vt voti ſui compos euaderet, quæ retulimus capite ſecundo: vt his omnibus ſimul benè perpenſis, ſi perceptus fructus arridebit, non negligamus animum ad ſimilem laborem applicare.

Relatio, quam de modo ſuæ orationis ad P. Generalem Societatis miſit.

§. I.

SEXDECIM annis laborem ſubiui inſtar arãtis, & fructum non colligentis. Habebam tũc puſillũ & anguſtũ cor cum ingenti dolore, eò quòd aduerterem, deeſſe mihi dotes, & talenta, ob quę videbam alios amari, & magni fieri; valdeque turbabar, & affligebar ob varias cauſas, ac deſiderium vacandi orationi, non conſtituens nec inueniẽs quietem in rebus, in quibus oportuiſſet illam habere. Quam tentationẽ ſuperaui, ſtatuens apud me, non plus orationi impẽdere, quàm Sancta Obediẽtia præſcriberet: depoſita ac reiecta inquietudine illa, inaniq; appetitu euadẽdi in hoc excellens; & ſingulares fauores accipiẽdi ſicut alij, qui plus quàm ego merebãtur. Eodem tẽpore etiã aduertebam, defectus meos potius mihi eſſe graues, quã me humiliare: & videbãtur mihi eſſe impedi-

mento ad conſilia, quæ Deus moliebatur, & ex hac cordis mei anguſtia affligebant me aliorum defectus, quorum curam gerebam: & exiſtimabam, bonam gubernationem hoc exigere, vt ita cum illis agerem, vt ſemper cum animi mœrore omnia agerent, donec ſe emendarent.

ELAPSIS quatuordecim annis, eo vſque deueni, vt in Dei conſpectu me collocarem, vbi inſtar pauperis alicuius Eleemoſynam acciperem: ſed quoniam me ipſum valde reſpiciebam, toto hoc tempore valde fui deſolatus, iudicans, me nō peruenturum ad perfectionem: & quia Deus non ſe mihi ita fauentem dulcemque oſtendebat atq; alijs: agnoui ſtultitiā meam: qui cùm malè à Deo receſſiſſem; peius ad eundem redire vellem. Conuerſus itaque ad me ipſum, per multos dies erubeſcebam in conſpectu Domini, nec poteram præ pudore, verbum aliquod proferre, niſi vt me puniret, ignoſceret, & remedium adferret: donec vocatus fui & admiſſus ad eminentius aliud exercitium: & hac arte alij etiam ſunt adiuti.

ELAPSIS iam ſexdecim annis ex tempore aduerti cor meum mutatum, ac dilatatum, à creaturis expeditum, & cum ſtupore quodam ei ſimili, quo beati affecti dicent in extremo Iudicio: quando te vidimus, Domine, omne bonum vidimus, & ſatiati ſumus! hic itaque multa ſimul accepi. In *a Iere. 15. 19.* primis veram opinionē, & appretiationem a *precioſi*, ſcientiamq; illud à *vili ſeparandi*: Hîc inueni media ſatis apta, nec difficilia ad cælū perueniendi; & me ipſum in Congregatione quadam ad beatitudinem deſtinata conſpexi. Hic nouā accepi notitiam, & intelligentiam veritatum, quibus

ani-

anima iucundè alebatur: cuius finis erat quies & tranquillitas, ita vt penetrarem ad pectus vſque ipſius Dei, ex quo veritates illæ fluebant. Ceſſauit autem hoc per breue aliquod tempus: redibat tamen interdum; & nunc frequentiùs DEO ſit laus.

HIC etiam ſubſidium accepi ad viuendum in cruce, in labore, & probatione, quamdiu voluerit Deus. Senſim etiam timorem depoſui ex cordis mei anguſtijs & puſillanimitate conceptum erga eos, qui præſtantiori eſſent intelligentia & ſanctitate præditi; coram quibus non audebam aliàs comparere, iudicans me inter eos nec hominem eſſe, nec Intellectum aut Eruditionem aliquam habere; nec poſſe viuere, niſi poſitum in medio alicuius Viri ſancti ad vnam partem & alterius rerum gerendarum periti ad alteram, ob meos in vtroque genere defectus; nunc autem licèt omnes magni faciam, eiſq; opus habeam: videor mihi nō ita eorum opera indigere, vt priùs; ſed melius mihi & commodius eſſe cum Deo ſolo viuere, in quo omnia habeo.

HIC mihi intelligentia data eſt facultatis ſpiritus interioris pro me & aliis, iuxta illud Pſalmographi: b *Quoniam reſpexiſti humilitatem meam, ſaluaſti de neceſſitatibus animam meam.* Et ex tunc experiri cœpi vitam quandam interiorem à Deo mihi donatam: vt ab ipſo dirigerer etiam in rebus minutioribus. Ea quæ prius valde me ſolicitum reddebant & opprimebant: nunc fœlicius expedita video, quàm ſi dies noctéſque de eis diſponendis & expediendis cogitaſſem: ipſaque experientia didici illud S. Petri: c *Omnem ſolicitudi-*

b *Pſal.* 30. 8.
c 1. *Pet.* 5. 7.

tudinem veſtram proijcientes in eum : quoniam ipſi eſt cura de vobis.Et expertus,quàm difficile ad ſtationem meam redeam,cùm non feci quod debebã: hic mihi magnus fuit ſtimulus,& ſimul cautela ad præſidiũ in agendo cum proximis,ad ita præſtandum,quod debebam; vt nec me ipſum effũderem, nec peccarem.

HIC ſolatium accepi & leuamen in gubernatione: ne cura hæc traheret me totum poſt ſe: eſt enim liberæ & expeditæ cuiuſdam voluntatis opus, inter multas & graues curas, abſq; vlla cura verſari. Hic mihi datum fuit ſeriò ingredi in me ipſum; & ſimul infixa mihi quaſi ordinaria quædam corporalis Chriſti Domini noſtri compoſitio. Hic anxietates meæ & tentationes euanuerunt habendi plus temporis ad incumbendum orationi: & expertus ſum, DEVM plus dare verè mortificato in vna orationis hora; quàm non mortificato in multis: & plus mihi dari per viam occupationum à DEO præſcriptam: quàm in otio & lectione Sanctorum, quam abſq; tali obedientia ego ipſe quærebam. Ex tunc ipſi defectus non ita me terrent, aut grauant;ſed quodammodò me recreant: quia me humiliant:dũ quod in me eſt,mihi manifeſtant,deficiunt,& efficiunt,vt parũ mihi ipſi fidens,ad Deũ ipſum tranſeam. Et ita illos quaſi feneſtras quaſdam animæ concipio, per quas Dei lux ingreſſa, efficit, vt aduertam: defectus non volitos nec ſponte & ſcienter admiſſos non impedire conſilia Dei: quare non pluris illos facio, quàm ſufficiat,vt coram ipſo Deo de eis erubeſcam;& intelligam, opus eſſe nosipſos deſerere. alieni etiam defe-

defectus excitant in me compaſſionem, vt aduertam impatientiæ meæ fuiſſe, quòd mœſtos illos, ac mœrentes efficere ſtuderem: & potiùs opus eſſe illos tolerare: non tam illos, quàm ipſum DEVM intuendo. & tunc ſequetur, vt DEVS ſubditos noſtros reddat nobis promptos, iuxta illud: d *qui ſubdit populum meum ſub me &c.* d *Pſal.143.2*

EX QVO Dominus DEVS noſter hanc mihi exhibuit miſericordiam: oratio mea eſt, collocare me in eius præſentia, internè mihi & externè oblata, idque permanenter per modum habitus, cum eo exultanti. Conſulatur Sanctus Thomas 2.2.q.24.art.9.ad.3. vbi ait, Tyronum ſiue Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, omnium quidem ſtudium eſſe, ad hoc principaliter intendere, vt DEO inhæreant; ſed cum hoc diſcrimine: Quod Perfecti etiamſi in charitate proficiant; non tamen hæc eſt principalis eorum cura; ſed eorum ſtudium circa hoc maximè verſatur, vt Deo inhæreant, eoque fruantur: & licet idem etiam Incipientes, & Proficientes quærant: magis tamen ſentiunt circa alia ſuam ſolicitudinem: Incipientes quidem, de vitandis peccatis; Proficientes verò de profectu virtutum: & in ipſo corpore Articuli ponit exemplum motûs corporalis, in quo primùm receditur à termino, deinde appropinquatur ad alium terminum, in quo tandem eſt quies. Idem etiam Sanctus in Opuſculo ſexageſimo tertio de beatitudine, ad finem tertij principalis argumenti agens de modo & ratione, qua Beati fruuntur *Modus orationis eius.*

Deo,

Deo Domino noſtro in gloria, ait; ſimiliter in hac vita eſſe continuò fruendum Deo, cùm ſit proprium noſtrum bonum, & quidem digniſſimum, quo fruamur per eius gratiam & dona: in quibus & in reliquis noſtris actionibus idem nobis meritò eſt quærendum, cùm dicat Iſaias: e *filium* Dei *datum eſſe nobis*, vt eo fruamur etiam in
Iſa. 9.6. hac vita. Ex quo apparet inſignis cæcitas & inſipientia eorum, qui anxiè Deum quærunt & ſuſpirant, vt inueniant; & in ipſa oratione clamant, vt eos audiat: nec aduertunt, ſe eſſe templa viua, iuxta Apoſtolum, in quibus ſummum hoc bonum verè habitat; & maieſtas ipſa diuina requieſcit: & tamen nunquam attendunt, vt præſente ipſo Domino fruantur. Annon ſtultus eſt, qui extra domũ ſuam quærit, quod habet in ea? & quis vnquam vidit aliquem eo cibo ali, quem quærit aut illi occurrit, quem tamen nec guſtauit, nec comedit? aut inſtrumento vti, quod non inuenit? talis igitur eſt vita Deum ſemper quærentis, nec eo fruentis: cuius propterea opera ſunt minus perfecta. Idem quoque Sanctus 2. 2. q. 183. a. 2. ad. 1. ait: licèt libenter pro Deo pati indicium ſit amoris eius: certius tamen eſt indicium, ſi, omnibus rebus ad hanc vitam ſpectantibus relictis, cum eodem Deo in oratione gaudeat ac delectetur. Ex quo facilè conſtat, Dei fruitionem fructum eſſe communem Beatorum, qui ſunt in cœlo; & Iuſtorum, qui adhuc in terra verſantur.

INTERDVM etiam in Oratione ratiocinor ſecundum intellectum mihi datum, circa verba diuinæ Scripturę, & ſecundũ internas inſtructiones; interdum taceo, & requieſco: quod ſilentiũ, & re-

quies

quies in eius præſentia ingens eſt theſaurus: Dòmino enim omnes res loquuntur, ſuntque in eius oculis apertæ: cor meum, vota mea, finis meus, conatus meus, mea viſcera, ſcientia mea, vis & facultas mea: taleſque ſunt diuinæ eius Maieſtatis oculi, vt vel ipſo aſpectu defectus meos remouere, deſideria accendere, alaſque mihi ad volandum, dare poſſint: cum ipſe bonum meum, & obſequium ſuum magis cupiat, quàm ego ipſe. Ex quo anima deducit: quòd cùm ipſe ſit viæ dux, penetretque per itineris anguſtias: debeat & ipſa per eaſdem tranſire: ideò enim ipſe præceſſit, vt cum quiete & pace ipſum ſequatur, conquieſcendo in prædicta fidei veritate: hoc reputans ſolatium, quòd ſi non obtineat quod cupit, & quærit: obtinet aliquid maius, conformitatem ſcilicet ſuæ voluntatis cum diuina, in qua exequenda vitam ſuam cõſiſtere reputat; nolens plus ſcire, quã ipſe dare voluerit; nec celerius, nec alijs vijs, quam ipſé præſcribere voluerit, iuxta illud libelli Contemptus mundi, ſi eò perueneris, vt non teipſum quæras, ſed me: tunc mihi multum placebis, & viues in magno gaudio: debilitati autem cordis ſæpiùs gementis propter onus reſpondebit: nunquid deſinet eſſe melius in te, quod Deus iam fecit? aut quòd tibi non videatur bonum deſinet ipſe facere ſuam voluntatem? Et hoc nunc eſt, in quo magis hæreo: eſtque mihi ſolatium, quod videam me coram Dei oculis pati; ac tractari, ſicut ipſe vult.

Eſt libellus Thomæ de Kempis, de imitatione Chriſti.

(***)

§. II. QVO-

§. II.

QVONIAM, poſtquam hanc orandi rationem amplexus ſum, aduerti, me reprehenſum, ſi, ea omiſſa, ad alias ratiocinationes digrederer: animum adieci, ad quærendos Authores, & rationes ad eam fulciendam & corroborandam. Authores ſunt S. Dionyſius Areopagitta capite primo de Myſtica Theologia; Sanctus Auguſtinus epiſt. 119. S. Thomas ſuperiùs citatus, & in ea Apocalypſis verba cap. 8. *factum eſt ſilentium in cœlo quaſi media hora*; & in eadem verba S. Gregorius lib. 3. Moral. cap. 26. circa finem, & cap. 24. ſuper illa verba Iob cap. 39. 6. *cui dedi in ſolitudine domum*; & homilia 14. in Ezechielem ad illa verba capitis 40. 5. *& in manu viri calamus menſuræ ſex cubitorum & palmo.* Sanctus Bernardus ſerm. 55. in Cantica, Albertus Magnus, de adhærendo Deo, cap. 20. Sanctus Ioannes Climacus Gradu 27. & Spiritus ſanctus Eccli. 32. 9. in illis verbis: *audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia*: quaſi dicat, audi tacens, quod te docet DEVS, & propter hanc reuerentiam, quam illi exhibes, dum eum tacens audis, bonam ſuam gratiam, amicitiam & familiaritatem accipies. Hæc quies videtur eſſe ſomnus ille, quem DEVS in Canticis cap. 2. 7. iubet, animas ſeruare illis verbis: *adiuro vos filiæ Hieruſalem ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, quoad vſque ipſa velit.* Et ipſa Sponſa reſpondet: *hæc vox dilecti mei*: nam huiuſmodi bolus adeò dulcis, & cum tanta ſecuritate, ab eius tantum manu poteſt mihi proueni-

uenire. Hæc eſt requies promiſſa præteritis laboribus in quærendo Deum. & eadem Sponſa c.3. 4. ait: *Inueni quē diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam*: nam cùm anima complectitur eum, qui fecit res omnes, quæ exhilarant: cur debet eſſe triſtis? Triſtitias & pœnas nos ipſi proprijs manibus accipimus, dum res illas quærimus, quæ illis abundant; deſerimus verò eas, quæ vitam in ſe ipſis & gaudium habent: ex quo fit, vt ipſa noſtra deſideria, noſtri ſint carnifices. Finis & ſcopus omnis cupiditatis, maximè improborum huius mundi; eſt quies, & tranquillitas: laborant enim in iuuentute, vt in ſenectute quieſcant; & eorum vita, qui ſemper ſunt in ærumnis, nec vllam habent requiem, habetur infœlix. Et ita S. Thomas opuſculo 63. reprehendit eos, qui vitam ſuam expendunt tantùm in quærendo; & nunquam in fruendo Deo: quorum exercitia, ait ipſe, minoris eſſe perfectionis. Scopus ædificantis domum eſt, eam inhabitare; & plantantis vineam, eius fructu gaudere: *quis paſcit gregem* (ait Apoſtolus) 1. Cor. 9. 7. *& de lacte gregis non manducat*? Et ipſe Chriſtus D. N. Lucæ 19. 41. ad Ieruſalē *ſi cognouiſſes*, inquit, *& tu quæ ad pacem tibi, nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis*! quaſi diceret: non aduertis bonum, quod habes, alioquin non ita eſſes infœlix: nōn enim aduertentem, ſe hoc bonum habere, ipſum deſiderium illud habendi reddit inquietum; quia non agnoſcit, ſe iam habere, quod quærit. cùm autem attendit, ſibique perſuadet, ſe habere, quod quærit, requieſcit: eum in modum, quo quis aliquem quærens, cum quo iam colloquitur; ſi eū nō agnoſcat,

etiamſi

etiamſi cum illo ſit, cruciatur: non enim plenè eſt ſui voti, ac deſiderij compos: ita euenit Mariæ Magdalenæ etiam cùm loqueretur cum ipſo Chriſto reſuſcitato: non enim habebat requiem, donec ille ſe manifeſtauit; & illa eum agnouit. Quis ſemper præparat, quod comedat; & nihil tamen deguſtat? *eſt aliud malum* (ait Eccleſ. c. 6. 1.) *quod vidi ſub ſole: vir cui dedit Deus diuitias, & ſubſtantiam, & honorem: & nihil deeſt animæ ſuæ ex omnibus, quæ deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem Deus, vt comedat ex eo.* Intereſt autem inter hoc aduertẽtem, & non aduertentem, quod inter eſurientem laborantem, vt quærat, quod comedat; & eum, qui poſtquam quæſiuit, comedit, quod inuenit: hic enim comedendo requieſcit, præcipuè ſi conuiuiũ ſit copioſum & lætum. Poſtquam quis laborauit in quærendo Deum, & inuenit: hoc ſupereſt, vt illo fruatur: *guſtate*, inquit Dauid 33. 9. *& videte, quoniam ſuauis eſt Dominus.* Huius viæ præſtantia, & excellentia deſcribitur Sap. 8. multis Spiritus ſancti proprietatibus, nam cùm ſapientiæ ſpiritus venit in animam, adeò illa fit precioſa, vt nulla res ita in oculis mundi ſplendeat, cum qua poſſit comparari, non lapides, non aurum, argentum, ſanitas, aut pulchritudo: cum ea enim adueniunt omnia bona; & ita vnus eſt ſpiritus, vt ſimul ſint multi: eſt enim Dominus ſuauis, benignus, locuples &c. quem vbi quis agnoſcit, & ſentit; valedicit omnibus; quibus eouſque ſeruiuit; & incipit eſſe liber.

RATIONES, quæ hanc Orationis rationem rectam eſſe oſtendunt: Hæ ſunt. Prima: quod quamuis ordinariè non ſit in ea mentis ratiocinatio, eſt

tio,eſt tamen petitio;& quamdiu D.N.dat animæ illam requiem,eſt in ea omne virtutis exercitium, & ſimul tamē eſt etiam petitio,*non in actu ſignato, ſed in actu exercito*.vt Theologi loquuntur. Quid enim non petit anima in præſentia quidem DEI tacens,ſed cū fide,quod in eius conſpectu comparens, omnia ſui cordis deſideria ſint illi manifeſta : Siquidem deſideria eius apud Deum idem valent, atq; ipſæ voces apud homines. id enim dixit Dauid Pſal. 9.17. *Deſiderium Pauperum exaudiuit Dominus*;& non ſolas voces. Hunc in modum, qui ad portas Dei cum fide accedit; credit, inde ſibi omne bonum prouenturum:amat,humiliat ſe,& exercet: & quia viam Dei tenet, ſua relicta, inuenit omne bonum.

SECVNDA Ratio : quia hoc modo, altiùs & excellentiùs de Deo ſentitur, ſicut eius magnitudo meritò exigit. TERTIA : quia diutius manetur in ipſa oratione: & intelligitur multorum Sanctorum Orationem,huiuſmodi fuiſſe:nam ratiocinatio defatigat:illi autem continuam habent orationem. QVARTA : nam quod intendimus obtinere circa animæ reformationem per viam ratiocinationis:per hunc modum , & viam videtur Deus ſolidiùs id largiri: nam tales attentiùs ſtudent ſuo profectui,Maioribus ſuis ſubiecti, ſuisq; animi perturbationibus & aduerſis euentibus ſuperiores; & maioris virtutis & efficacitatis apud proximos.

VERVM quidem eſt hanc viam non eſſe omnibus communem; ſed quam beatus N. P.Ignatius conſtituit: eſt tamen omnibus illis communis, quibus eam Deus communicauerit; aut cui poſt

longa:n orationis,ac ratiocinationis exercitatio-nem Superiori,qui huius cauſæ iudex eſt,videbi-tur Dominus N.huic viæ & modo lectum ſtrauiſ-ſe. Id quod conforme & affine eſt ei, quod Patri noſtro S. Ignatio euenit, qui licet in initio viam illam tenuerit,ac medium,quod nobis reliquit,& in Exercitijs nos docuit: poſtea tamen ad hanc al-teram viam & rationem eſt exaltatus,ita enim in
Lib.5.c.1. eius vita refertur, *a poſtea erat patiens diuina.* Quod ſi in omnibus ſcientijs initia dantur,media, & fines,in hac etiam inueniuntur:& in ipſa noſtra Societate idem eſſe videtur ſatis manifeſtum:cùm in ea tantùm ſit Deo placendi deſiderium. Quare viam hanc & orandi rationem non experti, non videntur tuta conſcientia poſſe,quos Deus ad eam vocauit, ab eadem cum ipſorum animæ corporiſ-que detrimento abducere: ita enim Oſuna in ſuo Alphabeto ait, qui tales à via Domini abducunt, non carere culpa: & quidam alius ait: Deum vi-tam illorum Superiorum breuiaturũ,qui id fece-rint,niſi deſiſtant. Aliud autem eſt per viam Exa-minis & Probationis de hoc agere: decet enim Superiores,ratione ſui Officij,id quærere.Ita ſen-tio de ijs, quæ in me geruntur, & hactenus facta ſunt; ac de ratione orationis ac ceſſationis à men-tis ratiocinationibus, ob Dei D.N.conſpectum, & præſentiam. Cùm ea verò ſubmiſſione & hu-militate,quam ſubditus Patri ſuo debet, peto: vt, quæ dixi, apud ſolam veſtram Paternitatem ma-neant.

HANC relationem fecit P.Balthaſſar ex Obe-dientia,vt ſuprà diximus:in qua ſatis apparet inſi-gnis eius ſanctitas, & virtus heroica. Præmittit

ſiqui-

ſiquidem in ea valdè demiſsè confeſſionem ſuarũ culparum; & facultatum inopiam, ob quas magni fieret; miſeriam & paupertatem, in qua verſabatur: poſtea verò addit bonorum abundantiam, quę Dominus Deus noſter illi communicaſſet: vt ex hoc appareret, quam parum ex ſeipſo haberet, & liberalitas ipſius Domini, qui ſtupẽdam adeò mutationem in eius corde feciſſet: quæ tot, tamq; ingentia dona, in ſe complectitur, vt ad ſingula expedienda multò prolixiori narratione opus eſſet. Vltimò narrat, ad quàm excelſam orationẽ Deus illum euexerit: qui fuit ex altiſſimis diuinæ contemplationis gradibus: qui rariſſimè concedi ſolet. Fecit autem hanc relationem, poſtquam per quindecim dies recepiſſet ſe ad Exercitia facienda, vltima autem nocte, qua erat illam miſſurus Romam, tradidit graui cuidam Patri emendandã, & corrigendam: qui eam ſibi deſcripſit, & poſtquam per multos annos occultam ſeruaſſet, tandẽ in publicum protulit, & ita venit in noſtras manus. Sed quoniam multa continet magni momenti pro ijs, qui ex Inſtituto orationi ſtudent; & in quibus deceptio aliqua obrepere poſſet, contra eiuſdem Patris mentem: ea in ſequentibus capitibus, non diſcedentes tamen ab ipſa hiſtoria, paulatim declarabimus.

(****)

CAPVT XIV.

AMPLIVS DECLARATVR prædictus orationis modus; & cauſæ adferuntur, cur Dominus noſter eum conceſſerit Patri Balthaſſari poſt aliquot annos.

OMNES ferè vitæ Sanctorum, rerum varietatem habent, quæ omnibus proponuntur: quædam vt audientes, eas imitentur; aliæ, vt ſolum admirentur, & Dominum glorificent earum largitorem. Et quoniam benedicta eius manus non eſt abbreuiata, ſed eaſdem ſolet aliquibus etiam nunc concedere: poterunt illi ex ijs quæ legunt, ſeipſos gubernare circa modum, quo ſe in eis habeant, imitantes præclaros Sanctos, in quibus eas præluxiſſe legunt. Hoc idem licet obſeruare in vita Patris Balthaſſaris; & in ijs rebus, quæ ad modum eius orationis ſpectant, quem proximo capite retulimus. Erit autem valde vtile, diſtinctius hîc explicare, tum quæ ille complectitur; tum cauſas, cur Dominus noſter Sancto huic viro alijſque ſeruis ſuis eum conceſſerit; cauſas item, cur ad ſexdecim annos id diſtulerit; & fructus ac fauores, quos ſimul eidem largitus eſt, alijſque largitur benè facientibus; vocationem, qua ad eundem ora-

tionis modum ille fuit vocatus, & neceſſaria eſt omnibus ſecurè & vtiliter in eo ambulantibus; magnam item ſecuritatem & vtilitatem ordinarij modi orandi, quem idem Pater longo tempore exercuit, & quo fauores obtinuit ſibi conceſſos; quicquid denique oportunum erit ad prædictam relationem melius intelligendam, & ipſum hiſtoriæ filum continuandum ac deducendum.

§. I.

HVIVS modi orandi ſubſtantiam & circumſtantias ei adiunctas fuſiùs explicauit idem Pater Balthaſſar in quodam alio tractatu quem de eo argumento compoſuit, vt reſponderet ad obiecta quorundam, eum impugnantium: cuius reſponſionis mentionem faciemus inferiùs, referentes eius reſponſa, quæ maximi ſunt momenti. *Cap. 41.* Nunc autem diſtinctiùs, ac compendioſiùs hanc explicationem perſtringemus, ex nominum explicatione, quibus ſpiritus Magiſtri, & ipſemet Pater hanc orationem compellat: illis enim ſignificatur, quid illa ſit, quid in ſe complectatur, & quoſnam Effectus habeat: qui licèt ſint multi, hi tamen ſunt magis in vſu, ad quos reliqui reducuntur. *Primùm*, hæc vocatur oratio PRAESENTIAE DEI: nam etſi reuerà ad benè orandum ſiue mente, ſiue voce, aut alio quouis modo, neceſſe ſit, orantem attendere lumine fidei, Deum eſſe præſentem, audire, & intelligere, quod orans proponit, & quærit: nullus enim cum alio inſtituit ſermonem, quem

 iudi-

iudicet abſentem, nec audientem, aut percipientem, quod ipſe loquitur. At modus hic orationis peculiari ratione appellatur PRAESENTIAE DEI, eò quòd in ea intellectus diuina luce illuſtratus, abſque alijs ratiocinationibus & ambagibus Deum adſpicit adeò prope ſe, aut intra ſe præſentem, vt ſentire videatur, cum quo loquatur, & in cuius conſpectu ſit: eum in modum quo Apo-
:7 ſtolus de Moyſe dixit, quod a *inuiſibilem tanquam videns ſuſtineret*: Ex quo, impulſu quodam naturali oritur reuerentia & admiratio; & voluntatis propenſio quædam, aut complacentia, & gaudiũ: eò quòd ſit in Dei præſentia; atque ſi quis perſonam aliquam, aut imaginem pulcherrimam contempletur ex quo aſpectu, & admiretur, & delectetur tanta illa pulchritudine, & elegantia.

EX quo fit, vt hæc oratio appelletur etiam QVIETIS, aut RECOLLECTIONIS internæ: eò quòd careat multitudine, varietate, & imaginationum ac ratiocinationum ſtrepitu; & potentiæ animæ ſuperiores, Memoria, Intellectus, & Voluntas ſimul colligantur, & figantur in DEVM, & in contemplationem myſteriorum eius, cum magna in ſuis actionibus quiete & tranquillitate, & hæc eſt, quæ maximè
2.2.q.180. a. 3. propriè Contemplatio appellatur: quæ (vt Sanctus Thomas, & alij Doctores; noſque in libro Ducis Spiritualis fuſiùs explicuimus) à me-
Tract 3. à cap. 6. ditatione diſtinguitur, quæ à re vna in alteram diſcurrit, tanquam quærens latentem veritatem, quam ſcrutatur, variaque euoluit, & adducit ad eam aſſequendam. contemplatio autem

ſim-

ſimplici quodam intuitu ſummam veritatem cum ingenti eius magnitudinis admiratione intuetur; & cum magna complacentia, ac voluptate; & hoc eſt, quod ait Scriptura: b *Vacate & videte, quoniã ego ſum Deus*: Et c *guſtate, & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus*. b Pſal. 45. 11 c Pſal. 33. 9

VOCATVR item Oratio SILENTII, eò quòd Deus in ea loquatur, anima tacente, maximaque attentione audiente, quod cœleſtis eius Magiſter ad cor ipſius loquitur, docet, ac de ſe ipſo ſuiſque myſterijs manifeſtat. Non tamen exiſtimandum eſt, quemadmodum ignari quidam ſibi fingunt: quòd animam tacere, & in ſilentio expectare, ſit, potentias interiores omninò ſuſpenſas eſſe, nec vllos proprios actus exercere: hoc enim eſt impoſſibile, niſi homo dormiat; aut certè eſſet crux magna: imò & res noxia: eſſet enim manere hominem ocioſum, tempusq; amittere & exponere ſe periculo, quo imaginatio mille deliria proferat; aut Dæmon prauas ſuggerat, & alienas cogitationes. Quare certum eſt, quamdiu Deus nihil in anima operatur, debere ipſam aliquid facere ſuo intellectu & voluntate: imò etiam cùm Deus operatur, agit aliquid ipſa cum eo, eum in modum quo diſcipulus dum ſui Magiſtri lectionem tacens audit: operatur interius aliquid, percipiendo, intelligendo, ac ſentiendo, quod Magiſter docet. Quod ſi hæc Oratio SILENTII dicitur, id non propterea eſt, quòd ſola lingua taceat: cum hoc omni mentali orationi conueniat; nec propterea quod internè potentiæ omninò conticeſcant: ſed quòd tunc in eo tantùm occupentur, quod à

Deo accipiunt, quemadmodum dixit Dauid:
d Pſal. 84. 9. d *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus*, qui Magiſtri Officium facere dignatur, & ad cor loqui, eique ſuas veritates reuelare, ac vehementer ad eaſdem allicere, non adhibente homine propriam induſtriam, vt aliàs ſolet ad ſuas meditationes petitioneſque cum magnis affectibus inſtituendas. Et in hoc ſenſu dixit ſanctus Dionyſius de diuino Hierotheo, *quod eſſet patiens diuina*, quaſi in agendo cum Deo, diuiniſque rebus recipiendis, potiùs ſe haberet, vti diſcipulus doctrinam ab alio accipiens; quàm ſicut homo diligentia & induſtria ſua veritatem quærens, quam non aſſequitur. Ex quo fit, vt etiam ipſum audire, appelletur ſilentium: eò quòd tunc omnes creaturæ taceant in corde, nec res vlla turbet illud, aut eius quietem impediat. Et ob eandem cauſam in Canticis appellatur SOMNVS ſpiritualis: ita enim cor vigilat, attentumque eſt ad cognoſcendum, amandum, & cum Deo ſuo agendum, vt anima ipſa tanquam ſopita ad externa omnia videatur; neq; audiens, neq; vidēs, aut percipiēs, quod alij ei dicūt, aut quod extra ſe geritur. Ex quo etiam fit, vt eadem oratio appelletur VNIONIS: eò quod ſpiritus ingenti cogni-
e 1. Cor. 6. 17 tione, & amore fortiſſimè e *Deo adhæreſcit, eſtq;* (vt Apoſtolus dixit) *vnus ſpiritus* cum eo: adeò vt tunc non poſſit attendere, vt aliquid aliud cogi-
f Pſal. 72. 25 tet, velit, aut amet, ſed cum Dauide dicat: f *quid mihi eſt in cœlo? & à te quid volui ſuper terram?* &
g Cant. 3. 4. cum Sponſa: g *inueni quem diligit anima mea; tenui eum: nec dimittam.*

HAEC ſunt vſitatiora excelſæ huius Orationis nomi-

nomina: in qua multæ ſunt Illuſtrationes, & affectus ſtupendi ad myſteria diuina. Aliquãdo adſunt imaginariæ figuræ, quas Deus animæ imprimit; aliquando ſola adeſt lux intellectus excelſa valde, qua ille ad myſticę Theologiæ culmen aſcendere ſolet, (quod S. Dionyſius appellat, ingredi *in diuinam caliginem*, lucem ſcilicet inacceſsibilem) & quaſi cœcè aſſurgere ad vnitionem cum eo Domino, qui eſt ſuper omnem ſubſtantiam & vnionem: eſt enim adeò excelſa diuinæ naturæ cognitio, adeoq; intima ac diuina cum eadem vnitio, vt ſolus Deus ex ſpeciali ſua gratia & ſtudio poſsit animam eò vſque eleuare: & quamuis adeò ſit magnum & admirandum, quod cognoſcitur; videtur tamen eſſe quaſi abyſſus quædam infinita, id quod ignorat. Et quoniam in eodem orationis genere ſingularia quædam & extraordinaria euenire ſolent, alia quoque nomina, hæc oratio ſortitur: nam cum Dei Viſitationes & Illuſtrationes, internæ viſiones, & feruentes cum amore & vnitione cum Deo affectus, cum tanta vehementia eueniunt vt anima à ſenſibus externis maneat alienata, motusq; omnes corporis quieſcant, vocatur SVSPENSIO, aut ECSTASIS; quod ſi repentè, & magna vi id eueniat appellatur RAPTVS: & ita dixit Apoſtolus, ſe h *raptum eſſe vſque ad tertium cœlum, & in Paradiſum*; quòd ſi cum maiori interna ſuauitate veniat, appellatur VOLATVS ſpiritualis ſicut Dauid deſiderabat, dari ſibi i *pennas ſicut columbæ*, vt liceret *fugere & volare*, vt *requieſceret in ſolitudine*: ſolet autem interdum etiam corpus à terra eleuari, impetum ſequens ſpiritus ad rerum cęleſtium contem-

Lib. de Myſtica Theolog. & S. Bona in lib eiuſdem tituli.

h *2. Cor. 12. 3.*

i *Pſal. 54. 7.*

plationem aſcendentis: nam in his omnibus ſuſpenſionibus, & raptibus, cùm à Deo ſunt, non eſt ſpiritus ocioſus, nec dormit; ſed ſemper videt, audit, & aliquid intelligit, admiratur, gaudet, aut diligit: quando autem nihil facit, aut recipit potius STVPOR dicendus eſt, aut debilis, & euaneſcentis capitis ſomnolentia, aut fraus & illuſio Dæmonis. Quoniam igitur res iſtæ extraordinariæ, ſunt ex ſe periculoſæ: ideò nec deſiderandæ, nec quærendæ ſunt; ſed potius fugiendæ, donec Dominus noſter ad eas accipiendas vi quadam impellat; aut voluntatem ſuam aperiat, qua velit hac via deducere eas ſentientem.

§. II.

HAEC ſunt, quæ complectitur modus hic Orationis & Contemplationis, quem Dominus noſter voluit Patri Balthaſſari varias ob cauſas communicare. Quarum præcipua eſt, quòd cùm eum elegiſſet in Magiſtrum ſcientiæ ſpiritualis, ac multarum animarum ducem, quæ orationi ſtudebant, voluit vt ipſe valde in ea excelleret: & ipsâ experientiâ ſciret varias has vias, per quas diuinus ſpiritus ſuos electos deducere ſolet. Hanc rationem, & cauſam aſſecutus eſt idem Pater, eamque valde perpendit in prædicto ſuo Tractatu. Nam inprimis (ait) qui nunquam didicit græcè, ne-
» que legere ſciet libros græcè ſcriptos; neque
» græcè loquentem intelliget: multoque minus

ſciet docere. Et hoc ſecundum maiorem locum habet in hac ſpiritus facultate, quàm in alijs, vt ſcilicet Magiſter ſit tanquam cauſa quædam ſuperior & Vniuerſalis, qui poſſit omnes iuuare, vnumquemque dirigendo iuxta ſuum gradum & progreſſum per omnes vias, quibus Deus volet eum dirigere. quæ viæ, licèt omnes ad eundem tendant ſcopum & terminum, ſunt tamen plurimæ: vt igitur id commodè fiat, multum refert eum omnium illorum experientiam habere. In hac enim via, experientia eſt, quæ facit ipſos Magiſtros excellere. Nam etſi ſpeculatio, & Sanctorum ac Myſticorum Doctorum lectio multum iuuet: propria tamen experientia abſque vlla comparatione multò plus præſtat, ac valet. Eſt etiam magnum diſcipuli ſolatium, (quemadmodum quidam Spiritus Magiſter optimè dixit) quod is, qui ipſum dirigit, dicat ei: & ego idem ſenſi; & hoc, & illud mihi euênit: & quòd ipſi quaſi obuiam veniat & ſciat, quò tendat; & ad minimum verbum, quod diſcipulus efferat, ſtatim Magiſter rem comprehendat, faciatque, vt ille capiat, quod non poteſt explicare. Eſt autem hoc magni omnino momenti: vt diſcipuli proficiant, & vt fidem ei adhibeant, magnique faciant, quod ille dicit, iuxta illud: quod Apoſtoli Chriſto dixerunt: a *Nunc ſcimus: quia ſcis omnia, & non eſt tibi opus, vt quis te interroget. In hoc* a Ioan 16.30.

credi-

,, *credimus quia à Deo exiſti.* Et plus eis ſatisfacit,
,, & amplius exſtimulat Magiſtri viuentis exem-
,, plum, ita eos intelligentis & cum eis colloquen-
,, tis, omniaque ipſorum interiora patefacientis:
,, (vt euenit Samaritanæ cum Chriſto colloquenti)
,, quàm ſi multa etiam legant apud alios, qui præ-
,, ceſſerunt. Quare idem Doctor ait: huiuſmodi Ma-
,, giſtris expedire, vt ſeſe aperiant, & communi-
,, cent ijs, quos ducunt: nec ſe ipſos ſubducant; &,
,, quod aliqui faciunt, omnino ſeſe occludant:
,, quamuis ſeruandum ſit decorum in frequentia &
,, modo ſe communicandi, cum decenti diſcretio-
,, ne, ita vt diſcipulus, non omnino Magiſtrum de-
prehendat. Omnes hæ rationes ſunt Patris Bal-
thaſſaris, ex propria experientia deſumptæ, qua
mirificè animas deduxit, penetrans earum corda; & ſic magnam apud omnes obtinuit Magiſtri opinionem, vt poſtea videbimus. Et bonum teſtimonium, quòd multum expertus eſſet in omni via ſpirituali, fuit ꝙ Sancta Mater Thereſſa de IESV, vt ſuprà diximus, aiebat: in omnibus modis & rationibus orandi, de quibus cum Patre Balthaſſare Magiſtro ſuo illa colloqueretur, ſemper eum pręiuiſſe. Et idem confirmat, quod ipſemet, in prædicta ſua Relatione fatetur, cùm dixit, Deum D. N. intelligentiam ipſi dediſſe facultatis ſpiritus pro ſe ipſo, & pro alijs: id enim fuit, ipſum conſtituere Magiſtrum, cum experimentali rerum internarum ſcientia.

HINC licet ſecundam cauſam & rationem deducere, cur Deus D. N. donū hoc ſeruo ſuo huic & operario Euangelico ſit largitus: ne ſcilicet detrimentum aliquod pateretur, ex eo, quod cum pro-

ximis

ximis ageret; ſed potius perfectionis augmentum: dans ei duplicatam cum b *duplici* illo *ſpiritu* *Eliæ*, quem Eliſæus Propheta valde ſibi deſiderabat: celſitudinem ſcilicet Orationis, & familiaritatis cum Deo, cum tanta quiete atque ſi degeret in deſertis; & ſimul inſignem dexteritatem ad agendum cum proximis, eoſque ſaluandos: ita vt nihil propterea amitteret de familiaritate cum Deo, nec deſineret in eius præſentia ſemper verſari. Et quamuis Caſsianus dicat: hanc duplicem perfectionem raram eſſe, & pauciſsimis communicari, quales fuerunt, Magnus Antonius, & Macharius: voluit tamen Dominus noſter, vnum ex his paucis eſſe hunc ſeruũ ſuum, qui totum ſuum tempus impenderet in agendo continuè in oratione cum ſuo creatore, & idem coniungeret, cum frequenti hominum familiaritate & conſuetudine ad ſalutem animarum: ita vt vtraq; familiaritas mutuò ſe admiranda cum harmonia adiuuaret. Huius rei fidẽ facit; quòd, eodem ipſo anno, quo Pater Balthaſſar ſuam edidit ſolennem Profeſsionem, in qua addicebat ſe animarum vtilitati & commodis, Deus D.N. hoc donum ſit ei largitus: vt intelligeret, non dari ſibi illud, vt ſe in ſolitudinem conferret; ſed vt familiaritatem cum Deo & familiaritatem cum proximis coniungeret. Quod multò eſt facilius cum in ipſa oratione non remis & magno labore agitur; ſed vento, vt dicitur, ad puppim flante, motione ſcilicet ſpiritus Sancti, nauigatur.

b 4. Reg. 2. 9.

Colat. 19. 9.

Ex his tertia ratio deducitur, cur Dominus hanc ei contulerit gratiam, vt ſcilicet eius diligentiam remuneraret, quam adhibuiſſet in orando per

do per ratiocinationes & meditationes myſteriorum diuinorũ vt capite 2. ſuprà eſt dictum. Videns enim Deus eius laborem, cordiſque deſideria, & fidelitatem, quâ etiam in ſalutem proximorum incumbebat: voluit liberaliter remunerare illud totum hac ratione, vt totum hunc fructum colligeret, imò copioſiorem, & cum maiori facilitate & leuamine. Etſi enim vterque modus orationis ſcil. & contemplationis magnos proferat fructus: intereſt tamen, nam, qui viam tenet ratiocinationum & meditationum, id facit cum labore & fatigatione, inſtar illius qui aquam ex profundo puteo cũ fune & ſitula haurit; aut antliâ hauſtam effundit in aquæ ductus, vt varias horti partes & plantas irrigare poſsit: alter autem modus, qui eſt Contemplationis, fit abſque labore ac defatigatione tanquam pluuiæ de cælo deſcẽdentis, quam terra imbibit: de qua loquitur Pſalmiſta: c *Riuos terræ replet aquis, & inebriat eam: multiplicat genimina eius: quæ in ſtillicidijs eius lætabitur, germinans,* ac fructus proferet copioſos. Suauis item prouidentia magni noſtri, liberalis, & magnifici Dei in ſuis donis diſtribuendis, delectatur & complacet ſibi cùm ſeruis ſuis leuamen largitur, & quietem; & ijs, qui apti, & capaces ſunt doni Contemplationis, qui ad illud ſuſcipiendum, cordis puritate, paſſionum mortificatione, & prolixis meditationum exercitijs præparare ſe ſtuduerunt: illud in magna copia, & quiete largiri ſolet; præcipuè quãdo illi operam ſuam collocaturi ſunt in bonum proximorum, quemadmodum fecit cum Patre noſtro Sancto Igna-

c *Pſalm. 64. 11.*

Ignatio, poſt longam in meditationibus exercitationem, quam in libro ſuorum exercitiorum nos docuit: & ſimiliter fecit cum Patre Balthaſſare, & faciet cum ijs omnibus, qui ſimili cura & ſtudio ſe ad eam ſuſcipiendam præparauerint: ſi tamen ad maiorem ipſorum perfectionem id expediet, & illi cum humilitate & reſignatione perſeuerauerint in ritè habenda oratione ordinaria, quæ ad excelſiorem gradus quidam eſt, & aditum præbet.

§. III.

HAEC perſeuerantia, non præſcripto Deo Domino Noſtro ſuæ Viſitationis tempore, valde neceſſaria eſt, vt voti ſui compos quis euadat: nam, vt vidimus, ſexdecim annos detinuit Dominus noſter Patrem Balthaſſarem in modô ordinariæ orationis, ſicut etiam Matrem Thereſiam de IESV per annos octodecim, vt in eius vita ſcripſit Pater Franciſcus Ribera; *Lib. 4.* & alij Sancti longum etiam tempus exſpectarunt. Nec id mirum videri debet: nam, ſi Patriarcha a *Iacob quatuordecim annis* cum immenſo labore ſeruiuit, vt *Rachelem* ſponſam ſuam dilectam obtineret, quæ figura eſt vitæ contemplatiuæ: quid mirum, quòd eam excellenter adepturi, diuinamque ſapientiam ſpiritualiter ducturi laborent, multiſque annis deſudent, vt eam obtineant? maximè cum hac ipſa diligentiâ, & ſtudio ingentia alia bona ſibi comparent: eò quòd tale deſi-

a *Gene* 30.

deſiderium innitatur profundæ humilitati; qua ſe tanto dono indignos agnoſcunt: ac propterea conantur ſe ipſos amplius purificare: ne ab eius amplexibus tanquam indigni repellantur; deſideria creſcunt, ac diligentiæ; vt, quod tanti faciunt, obtineant; patientia & fiducia valde exercetur, atq; perficitur; nec propter tot moras abijciunt animos. His inquam & alijs virtutibus reddunt ſe dignos ſuperno hoc Contemplationis dono: quod cum obtinent, oſtendunt ſe magis gratos ipſi Domino largitori; magisq; ſolicitos & attentos in eo cuſtodiendo, & fructibus eius colligendis in finem & ſcopum, in quem ſibi datum intelligunt. Ac denique exemplo & experientia ſua exſtimulant nos, adduntq; animum ad perſeuerandum in oratione, etiam multis ariditaibus, & afflictionibus toleratis: ſiquidem fideliter perſeuerans & pulſans ad oſtia Dei, tandem exauditur, & admittitur ad excelſam dulcedinem familiaritatis eius. Expertus id eſt P. Balthaſſar expletis prædictis ſexdecim annis, colligens ſibi vtilitates, & fructus prædictos dilationis huius & moræ Domini: & ex eo, quod ipſe fuerat expertus, exhortabatur nos, ad perſeuerantiam in oratione, admi-
„ randis hiſce ſententijs. Accedamus fratres cum
„ perſeuerantia ad oſtia Dei, quæ nobis patent, aut
„ certè ſi pulſauerimus nobis aperientur, iuxta ver-
b Matt. 7.7. bum promiſsionis ipſius, cum dixit: b *petite &*
Luc. 11. 9. *dabitur vobis; pulſate & aperietur vobis.* Nam cur
„ non adeò nos hæc promiſsio conſoletur, vt ne-
„ que hæreamus, cogitantes, quòd tardet, vt pro-
„ pterea à pulſando ceſſemus; neque tali cogitatio-
„ ni locum demus, quod tanta noſtra in agendo fri-

gidi-

giditas impedire poſsit eius verbi executionem, “
ſi humiliter eam futuram confidamus. Nam “
etſi velimus ſoli naturali rationi locum dare, in- “
ueniemus, nullum eſſe ad dura corda emollien- “
da, & multò magis ad ea; quæ ſunt aliàs mol- “
lia permouenda, quàm quòd aliquis pauper ad “
limen portæ domus præ frigore tremat vt “
ſtatim iubeant aperiri. Perſiſtamus itaque fra- “
tres ad oſtium magni huius Dei, etiam cùm “
præ frigore tremimus: nam nobis minimè co- “
gitantibus, iubebit c *Aſſuerus Mardochæum intra-* c *Eſter.* 6.
re, & faciem Regis videre: tantusque erit eius pro- 10. & 8. 1.
fectus, vt omnium laborum obliuiſcatur, quos “
multis diebus ſubijt exſpectans ad illa oſtia du- “
rus & inſtar lapidis congelatus. Nam de Iuſto “
ſcriptum eſt, quod d *audiuerit Deus vocem ipſius,* d *Eccl.* 45. 5.
& induxerit illum in nubem: ex qua redijt copiosè “
remuneratus ob toleratos labores in exſpecta- “
tione & perſeuerantia pulſandi. “

IN huius rei confirmationem dixit de ſe ipſo, magnâ conſtantiâ ipſi opus fuiſſe ad moras Dei ſuſtinendas, exſpectanti, vt ipſius commiseratione moueretur, ſuiſque miſericordijs ipſum repleret. Addebat etiam, Deum ob alteram ex duabus cauſis differre, animabus ſe manifeſtare: aut quòd ſint in ſuis vitijs ſepultæ, eaque exuere differant: nam vnumquodque vitium eſt inſtar obſcuriſſimæ nebulæ, creatoris conſpectum impedientis; aut, vt melius intelligant, quantum illud ſit bonum, quod quærunt: pro quo obtinendo tam multa tolerent, & tardè adhuc inueniant. Et in illis temporis interſtitijs varijs modis eas probat, internis ſcili-

cet afflictionibus, & pœnis etiam externis: vt ſic intelligamus, ingens eſſe bonum, quod quęrimus: pro quo obtinendo tamdiu & tot modis laboramus. Ex his omnibus licet colligere præſtantiam orationis, quam ſanctus hic vir eſt conſecutus; & ingentia dona, quæ per illam accepit. Si enim ordinariè qualis fuit ſemẽtis, talis & ſolet eſſe meſſis; & ad menſuram dolorum mittit Deus conſolationes; & iuxta laborum magnitudinem, præmia diſtribuit: qui per ſexdecim annos continuè ſeminauit, ſummoque ſtudio ac diligentia, vt hoc donum acciperet, laborauit; & ad eius menſuram Deus illud conceſſit, qui multò liberalior eſt ad dandum, quàm nos ſciamus petere, aut cogitare: quàm excellenter illud ei conceſſerit, cum copioſiſſima meritorum meſſe, ſpiritualium conſolationum abundantia, alijsq́ue gratijs, ac donis, quæ feruentium præmium eſſe ſolent! Si bona arbor ex bonis fructibus cognoſcitur: quàm erit excellens illa oratio, quæ tales profert fructus, quales iam diximus? & qui ſunt excellentiores fructus duodecim illis, quos ipſe in ſua Relatione refert? & qui ſunt tanquam duodecim ſelecti fructus eius arboris vitæ, quam Deus in paradiſo plantauit Eccleſiæ ſuæ & Societatis: & quemadmodum ait S. Ioãnes: e *ligna* illa *paradiſi ferre fructus nouos per menſes ſingulos*: ita hic Pater ſingulis menſibus, imò dieb. ſingulis eos renouabat: quod erat teſtimonium inſignis familiaritatis & conſuetudinis, quam occultè habebat cum Deo ſuo, vnde illi id totum proueniebat.

e *Apoc. 22. 2.*

CAPVT

CAPVT XV.

SPECIALI DEI VOCATIONE modum hunc orationis adijt, & inſignia dona accepit ad maiorem ſui perfectionem, & maius proximorum auxilium.

INTIMA cum Deo D.N. conſuetudo & familiaritas, donumq; quietę ac perfectæ Contemplationis hactenus propoſitæ, adeò eſt excelſum & eminens bonum: vt quemadmodũ ipſe P. Balthaſſar in ſua Relatione refert, non potuerit ad eam peruenire, niſi ſpeciali eiuſdem Domini Vocatione; qui, quos vult, quando, & qua ratione vult ad eam vocat: ad quod neq; locus, nec tempus aliquod ſit conſtitutum; ſed ſola ſanctiſſima eius voluntas, a *cuius* a Prou.8.31.
delitiæ ſunt eſſe cum filiis hominum. licet cum aliquibus familiarius, quàm cum alijs ex ſingulari gratia & priuilegio, quod dicitur vocatio, hoc eſt inſpiratio & motio quædam, aut, affectio magna, quam ipſi animæ, impellens eam ad excelſum hunc orandi modum; & ſimul tribuens aptitudinem, & facultatem ad ſe ſequendum, & progrediendum: neque enim omnes ad id vocantur, neque apti ſunt: neque illis expedit, temerariè aut arroganter,

ſeſe ad id quærendum ingerere. Et quamuis aliqui ex ſpeciali priuilegio, & fauore Domini N. ab ipſa infantia, aut à prima ſua conuerſione, repentè & vno quaſi tractu ad excelſam adeò orationem, & interdum ad res alias valde extraordinarias eleuentur: vt plurimum tamen tale donum non communicatur, niſi diu & benè exercitatis in oratione, quæ fit per meditationes & ratiocinationes circa diuina myſteria: ad quam omnes fere vocantur, & inſpirationibus alliciuntur, plus, aut minus iuxta eorum capacitatem. Cuius rei inſigne exemplum, & veluti imaginem quandam, qua res tota mirabiliter illuſtratur, habemus in eo, quod Moyſi eiusque populo euenit prope

b Exod. 20. 18. montem Sinai. b *populus enim videbat voces & lampades & ſonitum buccinæ, montemq́ fumantem: & perterriti, ac pauore concuſſi, ſteterunt procul, dicentes Moyſi: loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Quos Moyſes conſolatus eſt, dicens: *nolite timere: vt enim probaret vos, venit Deus: & vt terror illius eſſet in vobis, & non peccaretis.* poſteà

c Exod. 24. 10. 16. c *fratrem ſuum Aaron & ſeptuaginta de ſenioribus Iſrael propius ſecum deduxit: & viderunt Deum Iſrael, & ſub pedibus eius, quaſi opus lapidis Saphirini, & quaſi cælum, cùm ſerenum eſt. Cumq; aſcendiſſet Moyſes, operuit nubes montem, tegens illum ſex diebus: ſeptimo autem die vocauit eum de medio caliginis, & ingreſſus medium nebulæ aſcendit in montem, & fuit ibi quadra-*

d Exod. 33. 11. *ginta diebus, & noctibus:* d *loquebatur autem Deus ad Moyſen* inaudita familiaritate, *faciè ad faciem, ſicut ſolet loqui homo ad amicum ſuum,* oſten-

oſtenditque illi diuinam ſuam faciem cum ea claritate, qua in mortali hac vita videri poteſt.

HVNC inmodum intelligendum, quod agitur in populo Chriſtiano: multitudo enim fidelium, vtpote turba minus capax, aut valde occupata negotiorum varietate, vocantur tantùm ad orandum vocaliter, & conſideranda, & quaſi à longè aſpicienda diuina aliqua myſteria; & illa nominatim, quæ Sanctum Dei timorem incutiunt, & ſeueræ ipſius iuſtitiæ terrorem: ne ſcilicet peccent, ſed pœnitentiam agant, vitamque ſuam emendent: qualia ſunt quæ fides de Extremo Iudicio, Inferno alijsque ſupplicijs docet; quibus Deus aliquos peccatores affecit. Alij verò ſunt fideles per ſeptuaginta ſeniores ſignificati, qui à Deo vocantur, vt ad ſe magis accedant per exercitia orationis mentalis; & profundiores diuinorum myſteriorum meditationes affectusque magis accenſos amoris & fiduciæ: hi perueniunt ad eius cognitionem ex operibus, quæ ſub eius ſunt pedibus, ex pulchritudine cœli, & ſtellarum, ac Planetarum: ex quibus ratiocinantes, magnalia deducunt Creatoris; & exſtimulantur ad ei obſequendum eò, quòd dignus ſit, totque bona ipſis largiatur: huiuſmodi ſunt Religioſi ac ſæculares, qui ordinariam tenent orationis mentalis viam, cuius ſecuritatem, neceſſitatem, & fructus ingentes fuſiùs oſtendemus inferiùs cap. 42. tamquam in loco ad id aptiori.

ALII tamen ſunt pauci per Moyſen ſignificati, quos ſingulari vocatione Deus ad ſupremum

Orationis culmen, & cum diuina ſua maieſtate coniunctionem euectos, immittit in ſuas cæleſtes caligines, & talem nebulam, quæ oculos excæcat, ne res huius mundi videant; aperiunt verò, vt ſuum videant Creatorem, habeantque magnam cum eo familiaritatem, & conſuetudinem: alij quidem plus, alij minus, prout ipſe Dominus creaturis ſuis ſe communicare dignatur. Prius tamen, quàm ad ſupremum montis culmen eos exaltet, detinet per ſex dies in inferiori alio gradu, in quo eorum probet patientiam, ipſiſque ſenſim exerceantur, magiſque diſponantur ad id, quod ſummum eſt, accipiendum. Tales eſſe deberent (vt ſuprà eſt dictum) Magiſtri ſpiritus, qui tanquam alter Moyſes Chriſtianum populum; & eos, qui hanc orationis viam tenere ſtatuerunt, gubernaturi ſunt. Talis fuit Pater noſter Balthaſſar: quem, quia ipſe Dominus ſicut Moyſen elegerat in ducem animarum; hunc ei fauorem, aliosque prædictos exhibuit: qui, quod ſint adeò inſignes, operæ precium erit, fuſiùs eos explicare, ex ijs, quæ idem P. in alijs occaſionibus dixit.

§. I.

PRAEMITTAMVS igitur, tanquam fundamentum, fauorem primum, ex quo reliqui proueniunt: quod ſcilicet ipſum Deum quis habeat Magiſtrum ac directorem in Oratione, non eo tantum communi ac generali

nerali modo, quo vocatur & reipſa eſt omnium magiſter, docetque ac impellit omnes ad orandum; (vt 3. cap. eſt dictum) ſed peculiari alio magis familiari, & ſuauiori per illuſtrationes, & inſpirationes ſpeciales, immittendo ſanctarum cogitationum, affectuumque feruentium imbres, non laborante ipſa anima in hoc diuino cibo quærendo per mentis diſcurſus, ac meditationes magna adhibita ad id induſtria & conatu. Quare ſolebat Pater “
Balthaſſar dicere: ſi Deus ratiocinationem ani- “
mæ in oratione impediat: ſignum eſſe, quòd “
ipſemet velit eſſe eius Magiſter: ad eam enim in- “
gredi, & ianuis clauſis ad eius interiora pene- “
trare eſt ipſius priuilegium; & ita eius, qui “
illam creauit proprium, vt neque bono, ne- “
que malo ſpiritui communicetur: quare id eſ- “
ſe tutiſſimum, & ab illuſionibus remotiſſi- “
mum, & pax gaudiumque quo tunc anima af- “
ficitur, indicium eſt eius Maieſtatis præſen- “
tiç. Hoc ipſum clariùs adhuc notat ipſe in “
ſuo libello his verbis: Quinto Februarij, “
1569. cùm eſſem in oratione matutina, & per- “
penderem detrimentum meum ex abſentia cu- “
iuſdam ſerui Dei, hoc internè ſenſi: iniurius Deo “
eſt, qui agens cum ipſo, exiſtimat ſibi nocere, “
quòd deſeratur ab hominibus, quando id abſ- “
que ipſius culpa accidit. Et eodem die, cùm “
facerem Sacrum, eadem cogitatione, ac do- “
lore recurrente, cum eodem interno ſenſu “
hoc mihi occurrit: ſi is, qui te per hominem “
aliquem dirigebat, tuus vult eſſe Magiſter; & “
per ſe ipſum te docere ac dirigere: quam

„tibi facit iniuriam? magnum hoc eſt beneficium,
„ & ingentium bonorum præludium: ſiquidem
„ Deus breui aliquo verbo, & ſententia mul-
„ ta complectitur ac docet: & talium oratio eſt
„ continuata quædam ipſius Dei aſſiſtentia, ſi-
„ mul cum reuerentia, & fiducia quieta &
„ reſperſa multarum veritatum intelligentia,
„ dulcibus bolis & ſuauiſsimis ex orbe ipſius
„ Domini reliquijs, familiaribus cum eodem in
„ iucundiſsima eius præſentia colloquijs.

a Pſal. 50.8. HINC ortum habuit ſecundum beneficium, quo, vt dixit Dauid, a *occulta ſuæ* diuinitatis, & profundæ *ſapientiæ* ipſi *manifeſtauit*, ea ratione & modo, quem doctores ſcientiæ Myſticæ tradunt. Id ita ſcriptum reliquit ipſe in eo-
„ dem ſuo libello his verbis: Primò die Martij
„ Anni 1576. cùm pridie veſperi egiſſem cum ſpi-
„ rituali quadam perſona de eo argumento:
„ quid eſſet viſio intellectualis Dei, & myſterio-
„ rum eius: habui veſtigium quoddam luminis e-
„ ius, quod mihi dixerat, & ſenſum quendam te-
„ nerum. ipſam orationem ingreſſus, ſenſi Domi-
„ ni præſentiã, ratione quadam ibi manentis, vt nec
„ oculis, nec imaginatione videretur: percipiebatur
„ tamen, & maiori certitudine ac perſpicuitate ap-
„ prehendebatur, quàm quod oculis aut imagina-
„ tione videtur. Cuius indicia hæc ſunt. *Pri-*
„ *mum*, quod hac ratione videtur, plus in ani-
„ ma efficit, quàm quod imaginamur, aut corpo-
„ raliter videmus. *Deinde* pacem adfert, tantumq́;
„ ſolatium, vt videatur Deus D. N. animam in regnũ
„ ſuum inducere: quæ in tanta fœlicitate ſe collo-
„ catã videns, quam nec cogitaſſet, nec merita eſſet,
dicit

dicit Domino illud Dauidis: b *quid eſt homo quod* b Pſal 8.5
memores eius? quomodo viſitas eum, & ipſemet
Chriſtus dicit, Iuſtos in die extremi Iudicij, cùm
ipſe rationem reddet, cur cœlorum regnum eis
tradat, dicturos: c *Domine quando te vidimus ho-* c Matt.25
ſpitem, & collegimus te &c. ita, inquam, ei dicit ani- 37.
ma: Domine, quæ tibi obſequia præſtiti; Domi-
ne, quando tantum bonum ego ſum promerita?
Tertiò, inde exit anima nec ſua, nec alicuius alte-
rius ſed tota eius, qui eſt omnia, iuxta illud Daui-
dis: d *Vnam petij à Domino hanc requiram, vt in-* d Pſal.26.
habitem in domo Domini: quoniam abſcondit me in 4.
tabernaculo ſuo &c. Immiſſæ illuc animæ incipit
Deus illuceſcere, ſeſeque oſtendere; ibi indulget
illi; & illa iucundatur, ac tenereſcit, quòd ſe ipſam
vt talem aſpiciat, cogitetque de ijs, quos propter
ipſum Dominum multo plus diligit, quam pro-
pter ipſos, aut ſi eſſent ſui. *Quartò*, quòd cogitans,
an Dæmon eiuſmodi benedictionem fingere poſ-
ſit: non poteſt anima ſibi perſuadere, rem, à qua ſe
ita quietam reddi, & tam benè cum Deo ſuo com-
poni experitur, à malo ſpiritu eſſe. *Quintò*, ex eo
quod anima tunc dicat cum Sancto Petro: e *Do-* e Mat.17.
mine bonum eſt nos hic eſſe. Fugit omnem ſomno- 4.
lentiam, nec orando defatigatur. *Sextò*, quod vi-
detur ſibi experiri in ſe, quod Sanctus Dionyſius
dixit cap.1. de Myſtica Theologia: quod nihil in-
telligens, omnem tranſcendat intelligentiam:
Hinc enim videtur ſibi, nihil ſcire: inde tamen ad
nihil aliud attendere poteſt; nec poteſt non eſſe
valde contenta cum eo quod habet: etiamſi
nec illud videat, aut tangat: quamuis de eo i-
pſo magis ſit certa & maiori cum claritate,

„ quàm de omnibus quæ videt, aut manibus pal-
„ pat.

Ex his verbis ac ſententijs ſatis apparet, quantam eius intellectui lucem DEVS in Oratione communicaret: ſiquidem cum ea ingrediebatur regnum Dei, Paradiſum ſcilicet deliciarum eius, f *Iuſtitiam, Pacem, & Gaudium, in Spiritu ſancto*; & talis ex ea exibat, vt neque ſuus eſſet, neque aliorum; ſed totus Dei, cum quo ita vnitus erat, vt g *eſſet* cum eo *vnus ſpiritus*. Quare afflictæ cuidam perſonæ dixit ipſemet, cùm ſermo eſſet de Oratione: iam diu ſe in alia Regione viuere, intelligens, vt exiſtimo, de illa Apoſtoli, quæ dixit: h *conuerſationem ſuam eſſe in cœlis*. Proximum hunc fauorem ſecutus eſt ſingulariſſimus alius, quem Deus D. N. illi exhibuit, certum illum & ſecurum faciens, quod peruenturus eſſet ad regnum illud æternum, & futurus perpetuꝰ eius incola. Ita ipſemet Pater aperuit Patri AEgidio de Mata, qui miſſus poſtea fuit in Iaponiam, vnde bis illarum Indiarũ Procurator redijt, acturus de earum rebus cum Patre noſtro Generali. Hic, inquam, Pater familiariùs aliquando cum Patre Balthaſſare agens de fœlici eius animæ forte, quæ poſſet eſſe de ſua ſalute certa, quæ ſe tot periculis ingerit, dum egregia adeò facinora ob Dei amorem aggreditur: ei reſpondit Pater Balthaſſar; ego, inquit, verbis claris & expreſſis certam & ſecuram habeo meã ſalutem: & hæc eſt inſignis quædã Dei Domini noſtri miſericordia erga aliquos: quæ potiùs illis calcar addit ad currendum, quàm ſit frœnum, vt ſiſtant. Iterum, cùm eſſet in oratione, vidit quandam Beatorum proceſſionem, & ſe ipſum inter eos. Quam viſio-

f Rom. 14. 17.
g 1. Cor. 6. 17
h Phil. 3. 20

viſionem retulit ipſe Superiori ſuo,cùm ſuæ conſcientiæ rationem redderet; & eandem referunt duæ Societatis noſtræ perſonæ valde inſignes: & eiuſdem videtur ipſemet meminiſſe in relatione ſuperius poſita,cùm dixit, ſe repentè inueniſſe in quadã cõgregatione ad beatitudinem deſtinata: & cohæret cum reuelatione, quam habuit S.Mater Thereſſa de Ieſu,vt cap.10.eſt dictum.

QVID autem mirum,ſi tales viſiones habens,aliquoties in Ectaſim raperetur, vſu ſenſuum impedito & ſuſpenſo? ſemel Metinæ exiſtentem flexis genibus in ſuo cubiculo, ingreſſus quidam Pater inuenit ſtupendo quodam ſplendore circumdatum,indicium eius,quem habebat interiùs: & iterum frater, qui eius cubiculi curam habebat, ingreſſus, inuenit abſorptum & à ſenſibus alienatum: ita vt nec exeuntem, nec intrantem Pater aduerterit. Vt autẽ ipſe Pater ad ſe rediens aduerteret,ab aliquo ſe fuiſſe deprehenſum, cooperuit frater eius faciem ſtrophiolo,& ita exiuit. quæſiuit ergo Pater poſtea à fratre illo, num ſciret aliquem eſſe in ipſius cubiculum ingreſſum? cui cùm frater fateretur ſe ingreſſum fuiſſe, iuſſit eum celare,quod vidiſſet.Iterum cùm Salmanticæ ſtuderet,aſpiciens crucifixum,quem ante ſe habebat, manſit eleuatus extra ſe:euenitq; illi ab altero fratre idem,quod nunc de altero retulimus.

PATER Gaſparus Aſterius in hac prouincia notiſſimus, retulit, quòd cùm ipſe Miniſter eſſet in Profeſſa domo Vallis-Oletanæ,S.hic P.Balthaſſar ægrotaſſet: quem cùm Infirmarius veſperi vtcunq; bene diſpoſitum reliquiſſet;mane illũ abſq; vllo sẽſu,& quaſi mortuũ inueniſſet:vocati medici

non

non aliud exiſtimare potuerunt, quàm quod eſſet aliquod deliquium: manſit autem eodem modo vſque ad veſperam: & tunc appoſitis Reliquijs ligni ſanctæ Crucis, & alijs, quæ in illa domo ſunt, ſtatim ad ſe redijt; & loquebatur ſicut aliàs, quaſi nihil mali paſſus eſſet. Ex quo omnes colligebant, non animi deliquium, ſed Raptum fuiſſe: quales in profunda ſua oratione habere conſueuerat. Et cùm alia vice ægrotaret, idem ei accidit: ſed cùm ipſum ligando torquerent, vt ad ſe rediret, nec tamen faceret, miſerunt propriũ tabellarium Metinam, vnde recens venerat, interrogatum, quinam ille morbus eſſet, & an aliàs eò laboraſſet: & acceperunt reſponſum, ne vllo remedio erga eum vterentur; nam eſſe Ecſtaſes illi aliàs familiares, & quæ per dies etiam aliquot durarent.

DENIQVE ab eo tempore ambulabat Pater Balthaſſar, cum maiori, ac viuatiori fide in præſentia Dei ſui, recurrens continuè ad Maieſtatem diuinam in omnibus rebus ſuis, conferens cũ illo, tanquam cum ſuo Magiſtro, eiuſq; directionem auxiliumque petens: quæ ratio aptiſſima eſt ad eam, quam dicimus animæ cum Deo familiaritatem, & orationem continuam.

QVARE idem Pater Balthaſſar dicere ſolebat:
„ orare, eſt ſpiritum ad Deum eleuare, eique res o-
„ mnes noſtras familiariter, magnaque cum reue-
„ rentia communicare; & maiori cum fiducia, quàm
„ vllus indulgentiſſimus filius cum ſua matre habe-
„ re poteſt: & ibi omnia ſua precioſa, & vilia; cœ-
„ leſtia, & terrena; quod multum eſt, & quod mo-
„ dicum cum ſuo Magiſtro ac Domino agere, &

con-

conferre; cor ſuum aperire, totumque illud ita "
effundere, vt nihil intus remaneat; aperire illi la- "
bores ſuos, peccata, deſideria, & quidquid in ani- "
mo habuerit; & cum eodem ſolatium & requi- "
em habere ſicut amicus ſolet cum amico, cui fidit; "
cui omnia ſua aperit, bona & mala. Hoc eſt, quod "
Scriptura diuina appellat *effundere ſicut aquam* Thre. 2. 19
cor ante conſpectum Domini, non ait, ſicut oleum, cuius pars aliqua vaſi adhæreſcit; ſed ſicut aqua, quæ tota effunditur; manifeſtando ſcilicet Deo non ſolum magna, ſed etiam parua. cùm enim diuina eius Prouidentia omnia gubernet; ſine cuius auxilio nihil boni, magni, aut parui efficere poſſimus, magnæ prudentiæ eſt, omnia cum DEO conferre, à quo, quidquid rectum in eis erit, proueniet.

§. II.

EX frequenti hac cum Deo Domino noſtro familiaritate prouenit, vt alias quoque gratias donaque reciperet, quæ plurimum eum iuuerunt ad ea, quæ poſtea in bonum proximorum fecit. Fuit autem inter alia inſigne donum confidentiæ, & efficacitatis in petendis & obtinendis à Deo D. N rebus tam ſibi quàm proximis neceſſarijs, quemadmodum ipſe in ſuo libello notauit, dicens: quòd cùm ſemel orationem inſtituiſſet circa illa verba Chriſti D. N. a *petite, & accipietis*: a Matt. 7. 7.
intellexit è cœlo ex alto, D. N. nolle, nos eſſe parcos in petendis donis & gratijs ab ipſo: nam talē parcitatem eſſe Dæmonis tentationem. Et cùm ſemel aliquid peteret pro quodam indigente, audiuit ſibi dici: *cur tu es in petēdo parcus ſi Deus eſt in*

dando

dando liberalis? quaſi inſinuaretur ipſi, vt etiam pro alijs indigentibus peteret. Et alia vice petens fœlicem cuiuſdam negotij exitum, audiuit hæc verba: *ego te tanquam Rex iuuero*. & ita euenit in illa occaſione, & ſæpè aliàs. nam, orante ipſo adeò feruenter pro alijs neceſſitatibus, priuſquam ab Oratione ſurgeret, certus reddebatur de earum remedio, ſiue per expreſſam reuelationem, ſiue per internum aliquem inſtinctum, quo aſſecurabatur: quem inſtinctum, ait Caſſianus, indicium eſſe exauditæ à Deo orationis: cuius rei inferiùs plura ponentur exempla.

Coll. 9. c. 31.

Tunc etiam largitus eſt illi Deus, quod in Scientia, & Eruditione deerat, quam propria induſtria comparare non potuit: quod ipſemet in ſua relatione inſinuauit, & clariùs aperuit patri Ioāni Pinædio, qui ex Collegiali Collegij Ouetenſis Salmanticæ factus eſt Societatis, qui cùm Gradū in Iure ſuſcepiſſet, ſtudia Philoſophica ac Theologica aggredi horrebat, veritus, ne non poſſet in eis benè proficere. Quem vt P. Balthaſſar animaret ad cōfidendum Deo, quòd ille ipſius induſtriæ defectus ſuppleturus eſſet, retulit ei confidēter: quòd cùm ipſemet triſtis ac ſolicitus eſſet, eò quòd ob occupationes multas dum ſtuderet, & etiam poſtquam factus eſſet Sacerdos, non fuiſſet adeò ſtudijs intentus, atq; opus fuiſſet: ideoq; Scholaſticarum ſcientiarum defectum eſſet experturus in Miniſterijs Societatis circa Confeſſiones, & Conciones: cùm tamen diu ſe in oratione exercuiſſet, ex tempore die quodam ſenſiſſet extraordinarium quoddam lumen in intellectu, quo Scholaſticas veritates, &

tes, & Theologicas Concluſiones adeò perſpicuè intellexit, atq; ſi multos annos, magnamq; diligẽtiam in eo ſtudio poſuiſſet: & ab eo tempore adeò impreſſas menti ſuæ veritates illas manſiſſe, vt nũquam amplius, ſolitum earum defectum ſentiret. Et cuidam alteri graui Patri dixit: gratiam ſibi à Deo conceſſam intelligendi Scripturam diuinam, & Materias Morales: & à quo die hanc gratiam acceperat, abieciſſe timorem, propter quem aliàs non audebat eſſe abſq; aliquo viro valde docto, cum quo liceret ſtatim occurrentia ſibi dubia conferre. Et aliàs cum ſermo de hac re incideret, dicere ſolebat: ego non multum polleo acumine intellectûs, & ſtudiorum: ſed ex familiaritate cum animabus pijs, lectione Sanctorum, & frequenti oratione largitus mihi eſt Deus intelligentiã Scripturæ ſacræ. In quibus verbis tres coniunxit fontes, ex quibus ſcientiam Spiritûs eminenter hauſerat ad res internas, & ſpirituales cognoſcendas: lectionem ſcilicet Sanctorum, qui eas experti, ſcriptas reliquerunt: familiaritatem, & conſuetudinem cum animabus, quæ illas ſentiunt, & experiuntur; & orationem, ac familiaritatem cum ipſo Deo: & hæc fuit præcipua, cum ad eam peruenit excellentiam, quæ fuit illi eo tempore cõmunicata, non ſolũ ob experiẽtiam, quam habuit earũ etiam valde excelſarũ; ſed ob lumẽ, quo Deus illũ illuſtrabat, vt eas cognoſceret ac diſcerneret. quæ lux fuit inſtar luminis prophetici, quod (vt ait S. Gregorius, quẽ ſecutus eſt S. Thomas) duas res, ſolius Dei aliàs proprias manifeſtat: occulta ſcilicet cordis humani; & res futuras: & in vtraq; hac re illuſtrauit Deus hunc ſeruum ſuum: inter-

Homil. 1. in Ezech.
2.2.q.171.a.3.
1. Cor. 14.25
Iſa 41.23.

interdum reuelans illi cordium ſecreta eorum quibuſcum agebat, vt eos rectè deduceret: & cùm reuelationes propheticæ fiant per Angelos, qui earum perſonarum cuſtodes erant, res aliquas ad eas ſpectantes Patri huic reuelabant; quemadmodum in capite ſexto eſt dictum: Interdum etiam futura, & quæ à noſtra voluntate dependent, illi reuelabat, vt ſecuros eos redderet, quorum intererat; ita euenturas. Horum omnium plura exempla in ſequentibus capitibus ſubijcientur.

S. Tho. 2. 2. q.171.8 2. ex S. Diony. c.4 de cæleſti Hierar.

CAPVT XVI.

ORATIONIS SVAE EFFICAcitate Metinæ, & alibi multa fecit in proximos admiratione digna: tum manifeſtatione multorum cordis ſecretorum; tum prædictione rerum futurarum.

QVAMVIS mutatio Patris Balthaſſaris ex Abula Metinam, & ad alia Collegia præcipuè dirigeretur ad ſpiritualem noſtrorum profectum: eius tamen charitas non alligabatur ad ſolos domeſticos; ſed exſerebat ſe etiam ad externos; in quibus notabilem faciebat fructum, duplicibus ſuis armis, Orationis, ſcilicet, & Sermonum ſiue Colloquiorum de Deo;

Deo, quibus etiam illa adiungebat, quæ Deus illi in bonum animarum reuelabat. horum omnium aliqua referemus inſigniora, & primùm quidem, quæ in varia perſonarum genera effecit, in quibus maximè ſe prodiderunt præclara eius talenta.

§. I.

INCIPIENTES autem ab eius Orationis efficacitate: erat hæc præcipuum telum, quo indurata, ac rebellia corda expugnabat, cùm eius colloquia, & rationes non ſufficiebant; obtinebat enim tunc à Deo earum efficacitatem: ferè enim quidquid memorabile erga proximos ſiue ſæculares, ſiue Religioſos fecit, ſuis illud Orationibus impetrauit, nunc quidem ſolis; nunc adhibita ſua induſtria, ac diligentia, vt in ſequentibus exemplis apparebit.

INGRESSVS fuit Collegium noſtrum Metinæ ſecularis quidam, ad ſpiritualia Societatis exercitia peragenda, eo animi decreto, vt in ea remaneret. Sed Dæmon non dormiens, ægrè hoc ferebat: quare die quarto aggreſſus eſt illum adeò graui tentatione redeundi ad ſæculum, vt ſe illi dediderit: ideoque Patri tradenti ipſi exercitia dixit, ſe velle diſcedere. Pater ille conatus eſt multis rationibus illi perſuadere, illam eſſe tentationem Sathanæ, conantis ipſum in propriam perniciem trahere: ſed nihil hæc profuerunt. Pater ergò ille rem totam Patri BALTHASSARI, qui Rector tunc erat, aperuit: is ab homine petijt, vt hoc ſaltem nomine, quod ipſe id roga-

ret,quieſceret illa nocte vſque mane : acquieuit homo ob magnam reuerẽtiam, quam Patri omnes exhibebant; timens ſe à Deo puniendum, niſi quod petebatur præſtaret. Vir ergo Sanctus ad commune ſuum refugium,orationem ſcilicet,cõfugit: & præmiſſa ingenti corporis ſui verberatione, totam noctem conſumpſit ſupplicando Deo Domino noſtro, vt tentati, iamque victi hominis oculos aperiret,& tentationem remoueret. Exaudiuit eum Deus, attendens quanto feruore ac fiducia id peteret, & ob ſerui ſui vigilias ſubuenit tentato dormienti. Vidit enim in ſomnijs crudeles duos viros expectantes illũ ad Collegij noſtri fores: vt pugionibus ipſum cõfoderẽt,truci vultu minitantes,ſe id facturos,ſi exiret: & mortuũ illum ibi relicturos. Exitus oſtendit ſomnium fuiſſe à Deo,& ſancto Angelo eius cuſtode: adeò enim trepidus adeoque mutatus fuit, cùm excitaretur; vt anxiè expectaret tempus matutinum, vt ad ſanctum Patrem BALTHASSAREM accedens,ad eius pedes ſe proſtraret: quod re ipſa fecit, inſtantiſſimè petens, admitti in Societatem: quod, exercitijs abſolutis, cum magna animæ eius vtilitate fuit factum, & magno cum fructu perſeuerauit, benè faciens alijs multis in ſuis occupationibus. & ipſemet retulit, quæ iam diximus: rem totam efficacitati tribuens orationis viri huius ſancti

NEC minus ſtupendum, quod in eodem Collegio accidit cuidam Tyroni: qui tentationi deſerendi Societatem, & ad Carthuſianos tranſeundi acquieuit, offerente illi Dæmone commo-

dam

dam ad id occaſionem, ea ſcilicet mente, vt vtriuſque faceret iacturam. Nam, quadam nocte in æſtate, cùm portæ domus clauderentur, manſit ipſe in horto; & per murum aſcendens exiuit. Qui conſtituto tempore cubicula viſitabat, aduertit, Tyronem illum abeſſe: & ſuſpicatus, quod eſſe poterat, acceſſit Patrem BALTHASSAREM, qui tanquam Paſtor bonus pro more ſuo vigilabat ſupra gregem ſuum. Audiens igitur, quæ Viſitator ille dicebat: ipſe ſtatim ad Sacellum beatiſſimæ Virginis illius Collegij ſe contulit, & præmiſſa de more diſciplina, pernoctauit in oratione, ſupplex orans Dominum noſtrum, & ſacratiſſimam eius matrem, vt errantis ouiculæ miſererentur: ne in lupi infernalis dentes eam deuorare, & ſecum ad inferna trahere ſatagentis, incideret. Fuit hæc oratio adeò efficax, vt non ſolùm exaudiretur, ſed etiam ipſi reuelaretur, Tyronem ab illo periculo, quod erat aliàs horrendum, liberum rediturum. Pauperculus enim Nouitius valde anxius properabat, exiſtimans aliquem ipſum inſequi, & ad ſingulos paſſus ſe deprehendi. cùm igitur ad medium itineris perueniſſet, cœpit illum vehemens quædam apprehenſio turbare, quæ valde illum perplexum reddidit, & neſcientem quò ſe verteret: occurrebat enim illi, quod in Monaſterio Carthuſianorum nomine Aniago, quò ille pergebat, non eſſent fidem adhibituri eius verbis: ſi enim interrogarent, vnde veniret, facilè cognoſcerent, ipſum fugere ex Societate; atque hoc ipſo nomine, ſe

non eſſe recipiendum. Redire autem retrò videbatur illi valde difficile; in ſæculo verò remanere, valde ignominioſum. Pergebat nihilominus in ſuo itinere, donec peruenit ad pontem cuiuſdam fluminis: & tunc adfuit lupus infernalis, inhians vt pauperculam animam deuoraret, proponens eius imaginationi, ad exuendam talem perplexitatem, optimum eſſe remedium, ex ponte ſe in flumen præcipitare, & ſubmergi: vt breui hoc compendio ſemel ſe ab omnibus expediret: premente autem eum grauiter deſperandi tentatione: placuit DEO Domino noſtro propter Orationem ſancti eius Paſtoris, vt in medijs illis tenebris rimula quædam lucis illi ſplenderet, perſuadentis vt mox ad Societatis Collegium rediret, idque fore facillimum, quaſi cùm eſſet nox, non aduertiſſent ipſius abſentiam; poſſe autem ipſum eadem via, quâ exiuerat, redire; & in hortó remanere, donec reliquæ Collegij portæ aperirentur; illis autem apertis, poſſe ſtatim intro ſe conferre, nullò vidente, aut aduertẽte. Viſum hoc illi eſt adeò facilè, cùm prius difficillimum videretur, vt ſtatuerit redire: & ita omninò euenit, vt cogitauerat; aut potiùs, quemadmodum bonus Angelus ipſi inſpirauerat: mane igitur, cùm ille idem, qui eum abeſſe aduerterat, domi illum videret, acceſſit ſtatim ad ſanctum Patrem, vt id ei indicaret: qui reſpondit, ſe iam id ſcire, gratias DEO propterea agens. Poſt dies aliquot vocans ad ſe Nouitium, ille retulit, quæcunque ſibi eueniſſent; & impoſterum perſeuerauit, manſitque adeò quietus,

atque ſi nihil tale ſibi eueniſſet. Ex quo apparet, quanto amore Deus ſeruum ſuum hunc proſequeretur: cùm non ſolùm ab eo peti ita concederet, ſed etiam ſtatim reuelaret, exauditam eſſe eius orationem, vt eò citiùs à dolore & ſolicitudine liberaretur.

SED adhuc fuit admirabilius quod euenit Patri Franciſco Abulenſi magno Societatis noſtræ Religioſo, (qui profectus cum Claſſe Diui Martini Padillij in Hyberniam, dum rediret Cluniæ (vulgò Corunia) obijt) hic, inquam, cùm Salmanticæ ſtuderet, eſſetque iuuenis elegans valde ac ſtrenuus, tempore Quadrageſimæ recepit ſe in Collegium noſtrum (quemadmodum multi alij eo tempore ibidem facere conſueuerunt) ad Confeſſionem exactiùs peragendam, & aliquod Orationis Exercitium habendum: nihil tunc cogitans de ſuſcipiendo Satu Religioſo. Sed paucos poſt dies, ex quo ſe colligere cœperat, magnum ei lumen dedit DEVS, quo eius intellectus omninò conuincebatur, expedire ſibi, mundo renunciare, & Societatem amplecti, ob multas & graues rationes, quæ illi occurrebant: ſed quamuis tantam rationum vim experiretur, voluntas tamen adeò repugnabat, vt magnas quaſi mortis anguſtias ſentiret: ita vt neceſſarium illi eſſet, cubiculo exire, vt paululum reſpiraret, videbatur enim ſibi, quaſi ſuffocari. Ad hominem ita afflictum, acceſſit Pater BALTHASSAR, eumque eſt conſolatus dicens, ſe rem DEO commendaturum? & effecturum, vt alij Domeſtici idem facerent. Fuit eius oratio

adeò efficax, vt intra breue temporis ſpatium dederit illi DEVS animum, vt omnes occurrentes difficultates ſuperaret: ideoque decreuit cum ingenti feruore, & lachrymis ingredi Societatem, & perpetuò in ea manere, etiamſi maiores eſſent difficultates deuorandæ. Statim igitur atque ſe ad pedes CHRISTI Domini proiecit, & ſacrificium hoc ſui obtulit, tantam cordis ſui mutationem ſenſit, vt facilè appareret, illam fuiſſe dexteræ Excelſi. nullam enim anxietatem, aut anguſtias; ſed maximam ſentiebat conſolationem, & extraordinarium deſiderium, vt in Societatem reciperetur. Rediijt Pater BALTHASSAR ad illum viſitandum, & cùm ipſe, quod acciderat, retuliſſet: facie quadam valde ſerena dixit ei Pater: gratias maximas Deo Domino noſtro agas pro accepto tanto beneficio: iam mihi conſtabat hoc ita futu-

3. Reg. 18. 43. rum; quemadmodum cùm a *Elias dixit ad puerum ſuum, vt aſcenderet & proſpiceret contra mare*, an aliqua nubes aſcenderet, iuſſitq; illum *reuerti ſeptem vicibus. in ſeptima autem vice.* dixit puer: *ecce nubecula parua quaſi veſtigium hominis aſcendit de mari.* & tunc Elias ait: *aſcende, & dic Achab: iunge currum tuum, & deſcende, ne occupet te pluuia. Et ita factum eſt. nam cùm ille ſe verteret huc atque illuc, ecce cœli contenebrati ſunt, & facta eſt pluuia grandis.* Ita & ego hoc futurum eſſe præuidi: quod tibi ſoli dictum exiſtima, vt ſecretum ſerues. Ex quibus verbis licebat conijcere: ipſum ſua oratione id à DEO impetraſſe,

ſib-

ſibique in ea ita fuiſſe reuelatum. Et idem Pater Franciſcus Abulenſis hoc, ſuo ſcripto confirmauit: & cuidam alteri Patri ſibi familiari adiecit, quòd poſtquam ipſe in Societatem admitti petiuiſſet, & Pater BALTHASSAR reſpondiſſet, ſe velle ipſum recipere: Dœmon tentationem repetijſſet tam vehementer, vt ipſum pœniteret, petijſſe admitti. quare volens exercitia inchoata abſque nota deſerere, à Patre BALTHASSARE petijſſe facultatem exeundi, vt quibuſdam ſuis cognatis valediceret, & negotium quoddam cum eis expediret. Patrem verò ipſi reſpondiſſe: diſcede in nomine Domini: & quemadmodum tu vis tempus accipere, vt cogites, quid ſis facturus; & nos illud accipiemus, vt cogitemus, quid nobis expediat. ex quo reſponſo ſe intellexiſſe Patrem BALTHASSAREM ipſius cogitationes agnouiſſe: quare decreuit ipſe ibi manere, donec reipſa fuit in Societatem admiſſus.

§. II.

ET HOC alterum fuit, in quo admirandos fecit in animabus fructus, quia ſcilicet occulta, quę in cordibus hominum gerebantur, antequam illi ea panderent, ipſe cognoſcebat, eò quòd illa Deus ipſi reuelaſſet, in eos fines, quos ipſe Deus intendebat: cuius rei aliqua valde notabilia exempla ſubijciemus. *Primum* fuit Dñi Franciſci Reynoſi, qui poſtea fuit Epiſcopus Cordubenſis: Is enim ex Vrbe rediens cum magnis Eccleſiaſticis reditibus, voluit ſe per dies aliquot in

domum, quam nos tunc Senticæ habebamus, recipere, ad ſpiritualia Societatis Exercitia facienda; vt melius de ſuis rebus conſtitueret, ac de plena ſuiipſius reformatione ageret. Petenti autem in hunc finem Patrem aliquem, datus illi eſt Pater Balthaſſar, tanquam huius negotij peritus & induſtrius. Qui cùm die quodam poſt prandium ſoli eſſent, cœpit Pater, atque ſi legeret eius cor, dicere ei omnes eius cogitationes, & conſilia, quæ ex Vrbe adferebat, & quidquid intus in ipſo gerebatur. Tantum res hæc ſtuporem attulit bono illi viro, (vt ipſemet poſtea retulit) vt multis profuſis lachrymis totum ſe Patris manibus traderet, ac de tota vita eius ita conſtitueret, ſicut iudicaret ad maius Dei obſequium futurum. Profecit tantum in Exercitijs circa Orationem; & vitæ totius, expenſarum, pompæq; huius mundi reformationem: vt omnibus, qui ipſum nouerant, non paruam attulerit ædificationem, etiam cum magna vtilitate, & ſolatio multorum pauperum, quibus liberaliter ſuis Eleemoſynis ſubueniebat. A quo tempore proficiſcebatur interdum Pallanciâ, vbi ipſe aliàs habitabat, Villa-Garciâ, vbi Pater Balthaſſar manebat, ad eadem exercitia renouanda: ex quo inſignem animæ fructum percipiebat, admirans ingentia dona, quæ Deus illi Patri contuliſſet.

INTER alias Perſonas, quarum Confeſſiones excipiebat, fuit etiam Diua Helena Quirogia, Cardinalis D. Gaſpari Quirogij Toletani Archiepiſcopi ex fratre Neptis, quæ poſtea facta eſt Monialis Carmelitana Diſcalceata; & vixit, mortuaque eſt ſanctiſſimè. Hæc Domina

duo

duo valde notabilia retulit, quæ cum Patre Balthaſſare agens ſentiebat. Alterum: quod eius verba plus quàm aliorum cordi ſuo infigerentur, illud accenderent, & emollirent, cum magna vi lacrymarum. Et ſemel (inquit) fecit me flere peccata mea centies plus, quàm in vita mea defleuiſſem; id quod per dies aliquot durauit: donec ad ipſum Patrem rediens, rem totam narraui: qui reſpondit: Deo ſit laus, quod aquam ex lapide eduxerimus; & ſtatim eſt me conſolatus. Alterum erat, quòd ipſa diſceret experientia, ſe ab eo doceri id, quo anima ſua maximè indigeret, quaſi apertiſſimè Pater videret eius neceſſitates: imò interdum priuſquam ipſa neceſſitatem, qua premebabur, aperiret; conueniens ipſe remedium proponebat. Et nominatim cùm ipſa valde afflicta ad eum accederet, ſtatim atque Confeſſionale ipſum eſſet ingreſſa, priuſquam vllum verbum loqueretur, rem totam agnouit: primumq́ue eius verbum fuit: Eia Domina, bonum habemus annũ, magna erit meſſis: calamitates cum patiẽtia, grandia bona ferunt. Et alia vice, cùm ipſa de ſua in oratione ariditate lamentaretur: priuſquam illa loqueretur, præuenit Pater dicens: ſi ſiccitas bonum adfert annum; bonum hunc habemus; quibus verbis conſolationem illa, & animum accepit.

SIMILE quid euenit alteri Dei ancillæ, cui ob inſignem virtutem licebat quotidie communicare. hanc, cùm die quodam confiteri vellet, fecit exſpectare per duas horas; & cùm ad Confeſſionale deſcendiſſet, ei dixit, quidquid duabus illis horis in eius anima eſſet actum; quo audito, illa admirata eſt, & reſpirauit, benè iudicans col-

locatum laborem in exſpectando : huiusmodi enim reuelationes Deus facit ſuis miniſtris, non ſolum ad eorum opinionem apud alios fouendam: ſed etiam ad animandos & conſolandos ipſos pœnitentes;&reliquos,qui cum ipſo agunt, vt ipſorum miniſterijs magis illi proficiant.

D. Anna Henriquez ſoror Marchionis Alcanicij Sancto huic Patri valde piè addicta ſcripſit in quadam charta, quàm poſtea nobis tradidit, multa, quæ ſibi cum eo accidiſſent: inter alia autem hoc refert: (quod ab eodem Patre intellexit) quòd,cùm Pater Metinæ maneret, ipſa verò in alio quodam loco, viderit in Spiritu deſolationem & afflictionem, qua ipſa premebatur; & valde inſtanter orauerit Dominum, vt dignaretur rem ita diſponere, vt poſſent ſe mutuò videre,ad eam conſolandam,pro vt opus habebat. Id quod Deus illi conceſſit, Nam orta eſt quædam occaſio , qua illa cum viro ſuo deberet quoddam iter facere:& quamuis tranſire per Metinam eſſet circumire, & ipſa omnino tergiuerſaretur euitandi circuitus cauſa : omnes tamen difficultates oratio Patris ſuperauit. Qui eius Confeſſionem excepit,& ita cum illa eſt locutus, vt extraordinarium quiddam in ea efficeret;adeoque repleret conſolatione, vt ei diceret,ne quæſo verbum vllum amplius mihi dicas Pater: quia non poſſum amplius ferre.Eadem etiam affirmauit: multa ſibi in varijs occaſionibus à Patre dicta,quæ eſſent ipſi euentura : & omnia, pro vt à Patre fuerant prædicta, ſibi eueniſſe.

* * *

§. III.

§. III.

HOC genus reuelationum de rebus futuris fuit alterum, quod omnes admirabantur, & quo magnum faciebat fructum: cuius etiam ſunt multa & præclara exempla, quæ in varijs partibus euenerunt. *Primum* fuit Abulæ, cum quadam ſua pœnitente, quæ valde anxia ob ſui viri abſentiam, (qui etiam erat eidem Patri valde piè addictus) de quo diu nihil ſcire potuiſſet, acceſſit, vt Sancto ſuo Confeſſario calamitatem ſuam aperiens, conſolationem ab eo acciperet. Ipſe audiens eam, & flentem videns, incepit & ipſe tenerè cum illa flere: donec attendens, quid faceret, dixit: quam ego conſolationem adfero flens cum flente? ſed ceſſemus à fletu, benè enim res habebit: nam vir tuus abſque dubio hac ſeptimana reuertetur. Et ita eſt factum: vxorque viro retulit, P. Balthaſſarem id futurum prædixiſſe: quo illa valde fuit excitata ad magis ſeruiendum Deo, gratias ei agens, quòd talem Confeſſarium eſſet ſortita. Simile quid euenit eidem viro qui Patri cuidam Societatis (cui poſt P. Balthaſſaris ex Abula diſceſſum confitebatur) dixit: ô quam Sanctus vir, Pater ille erat! & quam eius verba cor inflammabant. Semel (inquit) valde deſolatus ad eum acceſſi, eò quòd meo iudicio Socrus mea iam obijſſet, & quærebam, qui illam ſepeliret: ego verò ingenti dolore afficiebar, quòd illa res quaſdam magni momenti ante mortem non declaraſſet. Pater afflictum conſolans dixit: illam necdum obijſſe; & ſupereſſe adhuc

adhuc tempus, vt res illas declararet, & ita fuit: nam verbis illis ego animatus, redij domum, & adhuc viuentem inueni: declarauit illa quod ego optabam, & ſtatim quaſi vna auicula obijt. Hæc retulerunt duo hic afflicti coniuges, ad quorum conſolationem reuelauit Deus ſancto eorum Confeſſario, quod in eorum tribulatione eſſet illis ſubſidium & leuamen.

QVIDDAM aliud non minus ſtupendum retulit de ſe ipſo, quidam Societatis Pater, fide omnino dignus, qui dum valde affligeretur, quòd ſe videret iam prouectæ ætatis, ſine illis tamen dotibus ad proximos iuxta noſtrum Inſtitutum iuuandos, ſæpiùs hanc difficultatem & tentationem cum P. Balthaſſare communicauit: qua nihilominus durante, & ipſo non audente vlterius de ea cum Patre loqui: occurrens tamen eidem quadam die in ipſo Collegio, animo valde deiecto dixit ei: Pater, moleſtia hæc ac difficultas adhuc me vexat, cui P. Balthaſſar: exiſtimas ne eſſe in Societate media ad ſalutem conſequendam? quo reſpondente; eſſe: replicauit vir Sanctus: non ſolum tu ſaluaberis: ſed multos etiam alios iuueris, vt ſaluentur, & viues in Societate contentus. quo audito prorſus euanuit illa tentatio, & verum fuit, quod ſeruus hic Dei in eius nomine illi dixit. Nam idem Pater fuit poſtea inſignis operarius in Collegio noſtro Salmaticenſi: in quo, Rectore eodem Patre Balthaſſare, acciderunt ſimiles alij caſus, quos ſuis locis reddemus.

* *
*

CAP.

CAPVT XVII.

EFFICACIBVS SVIS EXHORtationibus magnum fecit fructum in multis ſæcularibus, ac Religioſis perſonis.

ALIVD genus armorum quibus P. Balthaſſar vtebatur ad animas expugnandas, erat efficacitas, & ſpiritus, quo exhortationes de rebus ſpiritualibus faciebat: quamuis D. N. cuius iudicia in diſtribuendis talentis & gratijs gratis datis ſunt occultiſſima, non dederit ei talentum, vt è ſuggeſtu concionaretur, quemadmodum multis alijs concionatoribus: vt haberet aliquid ex quo humiliaretur, & alijs cederet: ideoque ex humilitate noluit hoc miniſterium obire in locis frequentioribus. Cuius defectum ſuppleuit Deus per inſignes alios concionatores, qui magnum ex eo munere fructum adferebant; & plurimos attrahebant ad Collegium, vt ipſum Patrem cognoſcere poſſent. Quare cùm ipſe Rector eſſet Collegij Metinenſis, proſpexit Deus, vt eò mitteretur concionator P. Baptiſta Santius, quem Deus ad excelſam adeò & iucundam euexerat orationem, vt ipſe P. Balthaſſar in quadam occaſione ex eius ore audiret: ſi quidquid ſolatij Deus in terra fecit in vnum coniũgeretur, eſſetque æternum, ſe tamen totum illud facile com-

commutaturum, vel pro vno horæ quadrante eius gratiæ, ac fauoris, quem Deus illi exhibebat; item: ſi certò ſciret, ſe per integrum diem non moriturum; dolor huius cognitionis ſufficeret, ad vitam ſibi adimendam. Ex quo apparet eius amoris magnitudo erga Deum: ſiquidem tam inſignes ab eo fauores in hac vita accipiens, ita ardebat deſiderio videndi & fruendi eo, quem tantopere diligebat: vt certa vel vnius diei dilatio tantum illi cruciatum & dolorem eſſet allatura. quamuis poſtea Deus (qui nouit ſuos electos, in ea re mortificare, quam ipſi plurimi faciunt; maximè deſiderant, & grauiùs ſunt laturi) eam pœnam dederit deglutiendam: quia multo ante ei reuelauit diem & horam obitus ſui. Et in ſuo breuiario ſcriptum inuenit: tali die, & tali horâ morieris; vide, quomodo viuas: & ita verè vixit, vt mors eius valde fuerit fœlix, & precioſa. Hic vir ſanctus, magna familiaritate fuit Patri Balthaſſari coniunctus; tantam habuit de eius Spiritu opinionē, vt Tyronibus diceret: habetis Magiſtrum non ſolum virtute præditum; ſed ipſammet virtutem. Conueniebant aliquando vterque ſimul ad agendum de Deo, mutuò ſeipſos inflammantes cum tanto Spiritu in amore diuino: vt quidam ſæcularis Doctor audiens illos aliquoties colloquentes, dixerit, videri ſibi eos euaſiſſe in quoſdam Seraphinos. Hoc feruore cœperunt ſeipſos mutuò adiuuare in iuuandis animabus. Nam P. Baptiſta feruentibus ſuis concionibus totam domum Auditoribus replebat, faciens extraordinarium in animabus fructum; & ſtu-

& ſtupendas multarum Conuerſiones, quæ grauibus vitijs, & illicitis cótractibus valde implicatę tenebantur; eas verò, quæ perfectioni ſtudebant exſtimulabat, vt progreſſum in ea facerent, cum his autem peculiariter agebat P. Balthaſſar, feruorem illis addens, & ſuis de Deo exhortationibus promouens; multis interdum ad eas audiendas in templum conuenientibus; interdum verò priuatim cum ſingulis colloquendo: ſemper tamen cum tanto ſpiritus feruore, vt ipſa audientium corda permutaret; &, vt ſuprà dictum eſt, igne quaſi malleoque illos cælans, in virtutibus perficeret, vt ſubiectis exemplis apparebit.

REFERENTE quodam graui ex noſtris Patre cognitum eſt: cùm virum quendam nobilem ægrotantem ex inordinato, adeoque vehementi cuiuſdam fœminæ amore, (qui tandem illum ad ſepulchrum deduxit:) ægrotantem Sanctus Pater Balthaſſar, Deo ita diſponente, viſitaret; tanta eum vi verborum, & rationum efficacitate cum eo locutum eſſe, vt cor eius penetrarent; eſſentque tanquam gladij, & tela quædam, quibus eius vita, quamdiu durauit, continuè transfigeretur: Cùm enim turpi illo amore, viuens vreretur: (etiamſi intellexiſſet, ſe euaſurum, ſi furentem ſuum appetitum expleret) mori tamen potius vellet, quàm Deum offendere, & proximum ſcandalizare: quod procul dubio rariſſimum eſt; magnumque teſtimonium illius ignis, quo in virtute Dei Pater loquebatur, qui tantum cæleſtis amoris ignem in illius nobilis

nobilis corde efficere potuit, vt vehemẽtem adeò carnalem amorem reprimeret. Ex quo etiam apparet, qua ratione omnis a *dilectio* dura ſit, ac *fortis ſicut mors*; ſiquidem turpis mortem adfert corporis; honeſta verò, & ſtudioſa, hanc acceptat & amplectitur, ne vitam perdat ſpiritualem.

a *Cant.* 8. 6.

EADEM efficacitate effecit alias mutationes in aliquibus adoleſcentibus diuitibus ac robuſtis Metinenſibus, quos impulit Societatem ingredi qui tamen adeò erant ab his cogitationibus remoti, vt haſtiludijs potius, alijsq; Equitum exercitijs attenderent, quàm de ingredienda Religione cogitarent. Inde vocauit Deus Patrem Gabrielem Duennium, & poſtea etiam eius fratrem Bernardum: qui inſperata ſua mutatione, & ingreſſu in Societatem Oppidum illud plurimum ædificarunt, & vterq; in Societate mortuus eſt cum magno patientiæ & humilitatis exemplo, quod præbuerunt in multis morbis, & imbecillitatibus, quas ſunt perpeſſi, & nominatim Bernardus, qui etſi multis, ac grauibus etiam ab ipſo Tyrocinio eſſet affectus, non tamen efficere potuerunt, vt ad delitias, quibus ſemel renunciauerat, reuerteretur; eligens potius in doloribus & cruciatibus, & multis etiam opprobrijs habitare in domo Dei, quàm in mundi Palatijs, cum delicijs & voluptatibus.

IBIDEM peruicit profuitq; multis mercatoribus, & negociorum geſtoribus, tunc Metinæ florentibus: quibus perſuaſit, vt in medio tot externarum occupationum, tempus aliquod interioribus darent, exercentes ſe aliquanto tempore in oratione; & agentes cum Domino D.N. de ſa-

lute

lute ſuarum animarum: Eorum vnus fuit Aſenſius Gallianus ditiſſimus ac potentiſſimus: quem familiari ſua conuerſatione valde reddidit exemplarem. tantumque ille in Oratione, & familiaritate cum Deo profecit, vt diceret: ego hominibus Societatis non Orationem, ſed Obedientiam inuideo; nam, negotiorum tumultu expedito, aſcendebat ad Oratorium, quod domi ſuæ habebat: dicebatq; Deo: Domine, huc venio, vt quieſcam tecum: quem etſi Dominus, cæleſtium conſolationum abundantia viſitaret: dolebat tamen, deeſſe ſibi theſaurum illum, quo Religioſi gaudent, eò quòd omnia ſua facere poſſint ex Obedientia, ac directione Prælati, Patriſque Spiritualis, quem ſemper ad manum habent, quo tamen modo ipſi licebat, defectum hunc ſupplebat, obediendo ſuo Confeſſario, multiſque Eleemoſynis largiendis; diuitijs ſcilicet quærens amicos, qui eum reciperent in æterna tabernacula. Inter alias autem pias Eleemoſynas, dedit Collegio præclarum & ſplendidum tabernaculum, ad ſolennia ſanctiſſimi Sacramenti, cui erat valde deuotus, celebranda. Licuiſſet aliarum perſonarum huius generis mutationes referre; ſed eas quod huic ſint ſimiles, prætereo, contentus quendam referre, qui, cùm ſe per octiduum ad exercitia facienda in domum noſtram recepiſſet, tantum ei luminis Deus impartiuit, vt videretur ſibi, eò vſque non ſciuiſſe viuere; ac proinde tunc viuere incipere: antea enim negotia eum implicatum, & quaſi præſtigiatum tenuerant; tunc autem Oratio dedit ei cor liberum, & extricatum, vt etiam in ipſis negotijs cum quiete quadam viueret.

Hoc ſpiritu cæleſtique agendi modo P. Balthaſſar plurimos ex varijs Statibus ſenſim lucrabatur, qui ad ipſum in domum noſtram ordinariè veniebant; & ipſemet ad illos, ſemel tantùm in ſeptimana ibat, modo hos, modo illos viſitans; & ſic ad finem anni omnibus ſatisfaciebat. Exibat tamen aliàs ad omnes, qui de rebus conſcientiæ aliquid cum ipſo conferre volebant; aut cum ipſe id ad bonum animarum ita expedire iudicabat. In quo genere ſtupendum quiddam ei euenit cum quadam honorata valdeq; pia muliere, quæ aſpirãs ad profectum in virtute, cupiebat, ad noſtram domum, Confeſsionis cauſa ordinariè accedere, quemadmodum aliquando fecerat, eò quòd experiretur, ſe ibi voti ſui compotẽ fieri. Sed vir eius & cognati parum ad Societatem affecti illam retrahebant; & ſi quando intelligebant, illam eò iuiſſe: verbo & opere illam vexabant. Inſpiratione igitur diuina acceſſit ad P. Balthaſſarem pro remedio, rogans, vt ſemel in domũ ipſius veniret, virumque ſuum viſitaret. Annuit Pater, & ad diem decretum conuocauit illa omnes cognatos, à quibus impediebatur, ignaros, in quem finem conuocarẽtur; quibus ſimul exiſtentibus, ingreſſus eſt P. Balthaſſar; & ſalutatione præmiſſa, cœpit loqui de Chriſto Domino, & quàm meritò debeamus illi ſeruire: adeoq; præclara, & tanto feruore, ac vi locutus eſt, vt omnes fecerit flere; eosq; ita mutauerit, vt ad Societatem valde affecti remanerẽt: nec ſolum impoſterũ fœminã illam à pio ſuo deſiderio nõ retardarũt; ſed eius potius exẽplũ ſecũti, ſtatuerũt frequẽter cõfiteri, & cõmunicare. Ad hvc fuit admirabilior alia mutatio, quã fecit cũ iter faciẽs trãſiret per quoddã Religioſorũ Mona-

ſteriũ:in quo erãt aliqui ipſi noti:Nã petẽtib. illis ab ipſo;vt ad omnes ſimul exhortationẽ aliquam haberet,Pater annuit:tãtaq́; vi eſt locutus,vt omnib.omninò;nullo excepto perſuaſerit, vt per octiduũ ad ſpiritualia Societatis exercitia faciẽda ſe reciperẽt;& in Oratione mentali,ſpirituali lectione,& conſciẽtię examine,ſeſe occuparẽt:mãſitq́; ipſe cum eis,cũ licẽtia P. Prouincialis,traditurus eis ipſa exercitia:quibus,& exhortationib⁹, quas octo illis diebus ſæpe fecit, adeò fuit eorum profectus notabilis;& copioſus,vt eorũ Prouincialis,vir valde inſignis, hoc audiẽs,ſtatim ad eos venerit,vt re ipſa experiretur,quod audiuerat:qui cernẽs:tãtam quietẽ,recollectionẽ,ſilentiũ,& in omnibus exactã promptitudinẽ,valde obſtupuit; eoſq́; extimulans, vt in benè cœptis alacriter, & feruẽter pergerẽt,viſitauit P.Balthaſſarẽ,ſeq́; ipsũ & omnes ſuos Religioſos cũ magna animi gratitudine ipſi obtulit,cupiẽs & ipſe eius eſſe diſcipul⁹.

HAEC ſunt,quę Dei omnipotẽtiã;& miniſtrorũ ſanctitatẽ,quorũ operã ad ea præſtanda vtitur, vehementer extollũt.Hæc (inquit Caſſianus) ſunt opera,in quib.agnoſcitur,ac deprehẽditur, quàm magn⁹ ſit Deus:cũ ſcil.experimur,vel propriũ,vel aliorũ cor ita mutari,vt ex ſuperbo fiat humile;ex auaro,liberale;ex propẽſo ad delicias,valde pœnitẽs;ex ignauo ac tepido,diligẽs,ac ferués:& certo quodã modo mai⁹ eſt miraculũ,tepidũ hominẽ in feruẽtẽ cõmutari,quã improbũ in bonũ;improbus.n.videt ſuã malitiã,quę omnib.diſplicet,&ab omnib. improbatur; & ipſe nouit,niſi emẽdet ſe; niſi cõuertatur,ſe fore dãnãdũ:at tepidus videtur ſibi,vtcũq; bon⁹;&quãuis tardè ꝓgrediatur,putat Coll. 12.c.12.

ſe eſſe ſecurum ac propterea non tanti facit, quòd in ſua tepiditate permaneat. Ita proteſtatus eſt S. Bernardus quibuſdam Religioſis, qui ſimilem fecerunt mutationem. Digitus, inquit, Dei eſt hic,
„ qui operatur facilè, & ſalubriter mutat, non iam
„ ex malis bonos, ſed ex bonis meliores faciens. ô ſi
„ mihi licuiſſet per locum, vbi eſtis vos tranſire, &
„ viſionem hãc grandẽ videre; volo enim, vos ſcire,
„ non minus admirabilem eſſe hanc ſecundam pro-
„ motionẽ, quàm fuerit mutatio illa prima à ſæculo
„ ad Religionẽ. Faciliùs enim multos ſæculares in-
„ uenietis, qui mutentur in bonos; quàm vnum Re-
„ ligioſum, qui mutetur in meliorẽ. Rara auis in ter
„ ra, quod ex gradu virtutis, ad quem quis peruenit
„ in Religione, vel modicũ vlteriùs progrediatur.
Hæc S. Bernardus. Et hæc fuit ſingularis D. N. gratia in P. Balthaſſarem, vt efficaci ſuo verbo non tã peccatores iniuſtos; quàm iuſtos in meliores conuerteret: efficiens, vt tardum greſſum, in quo quodammodo hæſitauerant, deteſtati, feruentiori paſſu progrederentur.

EVNDEM fructum faciebat exhortationibus ſuis in noſtris domeſticis, cuiusq; hebdomadæ Feria ſexta iuxta receptũ morẽ. Et in prima quam fecit factus Rector Collegij Metinenſis tanto ſpiritu eſt locutus, vt flammas ignis videretur in ſingulorum pectora immiſiſſe, tãtumq; feruorem ex ea hauſerũt, vt per multos menſes durauerit, quẽ ipſe ſubſequentibus exhortationibus etiam renouabat Quidam inter alios ibi habitantes, vir alicuius authoritatis, ſed proprij iudicij aliquo modo tenax, dicebat: vna eius exhortatione, aut ſpirituali conferentia ſe ita doceri, ac moueri, vt

alius ex ea exiret, quàm eſſet ingreſſus. Et ſimilis alius Pater ſeſe illi ſubiecit, ac dedidit, dicens: pareamus illi, vtpote homini magnæ orationis, & cui Deus fauet. Et ego ipſe hoc teſtari poſſum ex ijs, quæ Metinæ ſunt geſta. quod primam exhortationem in Societate audiuerim ab ipſo Patre Balthaſſare quadam feria ſexta ante natale Domini tranſiens aliò per illud Collegium: in qua exhortatione tanta vehementia eſt locutus, vt valde ego admirarer: tantoque ſpiritu aliquas ſententias attulit, vt in hodiernum diem mihi profuerint. Ipſa verò nocte Natalis Domini cecinit ipſe Sacrum; & conuerſus cum Sanctiſſimo Sacramento in manibus, vt fratres noſtros, multosque alios ſæculares, qui conuenerant, communicaret: breuem etiam fecit exhortationem cum magna teneritate, ac deuotione, exhortans nos ad amorem, & reuerentiam illius Domini, quem habebat præſentem. Hic mos tunc erat in vſu, ſed poſtea iudicatum eſt, expedire, huiuſmodi exhortationes in aliud tempus reijcere. Et ego etiam reijcio quas ad Tyrones habebat, ad locum proprium inferius. In ipſis etiam verbis miram habebat efficaciam ad corda turbata pacanda: & tantam iam authoritatem obtinuerat, vt vel vna eius ratio ſufficeret, ad Auditores pacandos, quemadmodum in multis caſibus poſtea referendis apparebit, qui in alijs etiam locis euenerunt.

In ipſo Metinenſi Collegio euenit, vt quidam ſæcularis ingreſſus ad exercitia Societatis peragenda, cùm ad meditationem de Inferno perueniſſet, adeò efficaciter horrendas Dæmonum fi-

guras conceperit, vt ratus, cubiculum eſſe plenum Dæmonibus; magna furia inſtar alicuius deliri a-ctus, ſurgens arriperet gladium, quem ſecum attulerat, eoque nudato, media nocte exiret per totum illud latus domus, feriens fortiſſimè ipſos muros huc atque illuc, quaſi Dæmones ipſos inſequeretur, vt vulneraret: & ſic peruenit ad cubiculum Patris Balthaſſaris, cuius ianua cum eſſet aliquantulum aperta, eò ingreſſus à dextris & à ſiniſtris percutiebat. Pater hominem ex voce agnouit, & ſtatim intellexit, quid eſſet, & vno verbo iuſſit illum quieſcere; quod vbi furioſus homo audiuit, ac recognouit, ſtatim ſubſtitit: Surrexit Pater, & eius brachio apprehenſo, fecit eum ſibi in ſcamno aſſidere, & paucis rationibus propoſitis, effecit, vt pacatus, & quietus in ſuum rediret cubiculum.

DENIQVE opinio eius Sanctitatis, & verborum efficacitatis effecit, vt multi ſæculares, & Religioſi Metinam ſe conferrent, vt cum eo de rebus animarum ſuarum agerent. Alij, qui alibi prius eum nouerant, qualis fuit Magiſter Daza, qui Abula Metinam veniebat, vt feruore, quem ſancti huius viri colloquia, & rationes in ipſo excitabant, ſpiritum ſuum renouaret; alij ex ijs quæ de eo audiebant: qualis fuit grauis quidam Religioſus ex ſacro ordine Carthuſienſium Frater Alphonſus Roblius, qui Pallantiam tranſiens, à quodam noſtro Patre audiuerat, quanti fieret ab omnibus ſpiritus, quem Deus Patri Balthaſſari communicaſſet; & inſigne eius talentum ad Societatis exercitia

tradenda

tradenda. Et quoniam ipſe Frater Alphonſus cupiebat exercitia facere, contulit ſe Metinam, vt cum eo ageret. Et excepit me, inquit, tanquam Angelum è cælo, etiamſi aliàs valde eſſet occupatus: manſi ibi ſexaginta diebus ſub eius diſciplina, poſſumque verè affirmare, quamuis cum multis inſignibus & ſpiritualibus viris antea egiſſem: nullum tamen ita pectus meum, atque ipſum impleuiſſe: in quo re ipſa agnoui magnum quendam ſpiritum cum excellenti in Deum fiducia. Et eodem nomine particularia alia referebat, quæ ſibi cum illo agenti extra hanc occaſionem acciderunt: quę ſuis in locis inferius reddemus.

NON eſt tamen æquum præterire exactam rationem, quam Deus D. N. habebat in remunerando, etiam in rebus temporalibus huius ſerui, in rebus diuini obſequij & bono animarum diligentiam, vt liberius ipſe, & abſque impedimento eis adeſſet: nam valde moderata ſolicitudine, & cura ex parte ſua, ad alimenta pro ſuo Collegio quærenda adhibita, proſpiciebat illi liberaliter de omnibus neceſſarijs: implens hac ratione verbum illud: b *nolite ſolliciti eſſe dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis. quærite ergo primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis.* Cùm enim P. Balthaſſar primo loco, ſummaque diligentia regnum Dei, eius Iuſtitiam, & Sanctitatem quæreret, non ſibi ſoli, ſed ſuis etiam omnibus, & Metinæ habitantibus ita Deus

b *Matt. 6. 31.*

rem totam dirigebat, vt mille vijs, Eleemoſynarum, & legatorum, ipſo nihil tale quærente, Collegio benè proſpiceretur: ita vt exiguis tunc reditibus, nec contractis debitis, aleret ſexaginta, aut ſeptuaginta Religioſos, qui numerus multò maior eſt, quàm ante ipſum, & poſt ibi alerentur. Et in ſuis anguſtijs, quoniam diuinæ prouidentiæ omnino confidebat: illa ei proſpiciebat, & ex neceſſitatibus eripiebat: ita vt neſciens vnde, & quomodo, ſe ab eis expeditum intelligeret.

CAPVT XVIII.

LABORES ET PERICVLA, QVIbus in gratiam animarum ſe expoſuit; & quædam inſignes occaſiones, in quibus magnam ſuam charitatem oſtendit.

NON generãtur nec alũtur ſpirituales filij ſolis orationibus & exhortationibus, aut literis etiam valde ſpiritualibus datis; niſi etiam accedat defatigatio, labores, & pericula, quæ ſuſtinenda & adeunda ſunt, ad eos conuertendos, lucrandos, & conſeruandos, ac in omni virtute promouendos. Ideo enim de myſtica illa muliere in Apocalypſi (quæ Eccleſiam & eius miniſtros referebat) dicitur: a *quod in vtero habens clamabat parturiens, & cruciabatur, vt pariat*; &, Apoſtolus

a *Apoc.12.2.*

ſtolus ait : b *quotidie morior per veſtram glo-* b 1. *Cor.* 15.
riam; vocat autem mortem quotidianam con- 31.
tinuos labores, & pericula, quibus eorum gratiâ
ſe exponebat, quæ eiſdem Corinthijs ipſe refert,
dicens ſe paſſum c *pericula in mari, in fluminibus,* c 2. *Cor.* 11.
in itineribus, à latronibus, à falſis fratribus, & alijs 23.
innumeris laboribus & ærumnis, *famũ, ſitis, nudi-
tatis,* infirmitatum, & variarum perſecutionum;
& hac ratione & ſuis orationibus, & exhortatio-
nibus magnum hominum numerum conuertit ad
fidem. Et Euangelicæ doctrinæ perfectionem. i-
dem autem euenit Apoſtolico huic viro, cuius vi-
ta fuit continua quædam occupatio, & ſolicitu-
do in meſſe animarum, quam collegit non ſolùm
orando, & de Deo ſermonem inſtituendo; ſed ex-
ponendo ſe etiam earum cauſa laboribus ac peri-
culis multis, calcans vbi opus erat commodita-
tem & quietem ſuam; honorem, ſalutem, ac vitã,
vt in earum neceſſitatibus illis adeſſet; conſolare-
tur deſolatas; tueretur, cùm virtutis cauſa aliquid
patiebãtur; patiens & ipſe ingentes contradictio-
nes; & audiẽs cõtra ſe frequẽtes murmurationes,
vt quaſdam perſonas defenderet, quas alij illuſas
eſſe ſuſpicabantur: imò idem de ipſo cùm honoris
eius detrimento ſæpè dicebatur. Quorum tamen
nihil ipſum terrebat; aut à ſuis cœptis, & officij
obligationibus reuocabat; ſed multò ampliùs ex-
citabatur ob indicia, & præclara pignora, quæ ha-
bebat, quod ipſius labores Deo placerent:
ſiquidem Dæmon eos impedire
conabatur.

§. I.

BONVM huius rei indicium fuit, quòd Abulæ plurima pateretur, in defendenda ſancta illa matre Thereſſa de Ieſu: quemadmodũ ipſamet fatetur in verbis cap. 11. allatis. Nota etiam illa, quæ ipſi inurebatur, quaſi & ipſe eſſet illuſus, reuixit poſtea, cùm non exigua tribulatione, vt ſuo loco oſtendemus. Metinæ quoque cœperunt inundationes occupationum, profectionũ, cœptorumque valdè difficilium; labor item valde continuatus cum Tyronibus: qui tantus erat, vt in Elencho, quem de beneficijs diuinis fecit, referat: quòd non fuerit defatigatus penſo illo, quod in Probatione ſuſtinuit; cùm tamen illud ſit adeò graue, vt meo quidem iudicio vix in Religione tria ſint onera hoc grauiora, prout in Societate portatur. Et quamuis ibidem grauibus morbis, & imbecillitatibus eſſet affectus: nunquam tamen de ſuo penſo remiſit, quamdiu morbus non omninò ineptum ad illud portandum, & in eo pergendum reddebat. Et quoniam, quod supereſt huius hiſtoriæ inſertos habebit graues ipſius labores ad difficultates; quas vtilitatis animarum cauſa, & implendi, quæ ipſius officia requirebant, eſt perpeſſus, nunc tanquam præambulum quoddam aliqua tantùm inſigniora referam, in quibus magnam ſuam in proximos charitatem oſtendit; & ingentem animum, quo eos iuuandi cauſa proprias commoditates negligebat.

Cap. 40.

APERTA huius rei indicia dedit, cùm Salmãticæ laborãs febri tertiana, & bis emiſſo ſanguine. Voca-

Vocatus à quadam Moniali Carmelitana Diſcalceata, iam iam moritura, valdeque deſolata, quòd eum ante mortem ſuam videre non poſſet, cùm eſſet eius Confeſſarius, ex cuius directione magna à Deo beneficia acceperat; ac proinde ſperabat per eundem, ſe in tali afflictione illa conſeruaturam. Sanctus autem Pater, etiam aduertens periculum, cui ſe exponebat, è lecto ſurrexit, vt ad eam conſolandam accederet: cui cùm frater, qui eius curam gerebat, diceret: grauiter hoc ipſi nociturum: reſpondit, multa meritò fieri debere, conſolandæ vnius animæ cauſa. Cumque ad Monialem perueniſſet, dum eius Confeſſionem excipiebat, præ debilitate, ex recentis ſanguinis emiſſione, incidit in deliquium: & Infirmarius, qui illum comitabatur, ingreſſus eſt, vt ei ſubueniret: ad ſe autem rediens, perrexit Confeſſionem audiendo, adeoque in Domino conſolatam reliquit Monialem, vt paulò poſt, in magna pace & tranquillitate obiret. redeunti Patri Balthaſſari domum cum magno labore, & iacenti in lecto febris eſt duplicata, cui cùm Infirmarius diceret: annon ego Reuerentiæ veſtræ dicebam nociturum ex domo exitum: reſpondit Pater cum magna tranquillitate: id totum eſt modicum, & parui faciendum: propter vnius animæ conſolationem: idque meritò dixit: nam, & ſi febris fuit duplicata: etiam charitas exercitio duplicatorum actuum amoris DEI, & proximi; & agendo, ac patiendo (contempſit enim corporalem ſuam ſalutem, vt ſpirituali, proximi afflicti ſubueniret) fuit benè duplicata.

NEC

NEC decet tamen ſilentio præterire, quod Mater Anna de Ieſu, illius Conuentûs Prioriſſa (filia valde dilecta S. Matris Thereſſæ de Ieſu) retulit, quæ cum alijs Monialibus ingreſſa fuit ægrotantis cellam, cùm Pater in deliquium cecidiſſet. Nam prudenter, & non ſine magno fundamento iudicarunt: id, quod deliquium videbatur, fuiſſe in rei veritate Raptum ſpiritûs, in Deum eleuati: non ſolùm propterea quòd in facie videretur, quaſi quidam Seraphinus, qui vel ipſo aſpectu mirificè illas recreabat; ſed multò magis ex eo, quòd Pater ad ſe rediens dixit: ſingularem gloriam ægrotanti illi Moniali eſſe præparatam; & intra paucos dies illa fruituram. Nam in octo menſibus, quibus ægrotans in lecto iacuerat, plus profecerat, quã aliæ etiã valde bonæ Religioſæ integra valetudine in multis annis profeciſſent. Eſtque valde credibile, hunc fuiſſe Raptum, quales illi fuerunt, quos Cap. 15. retulimus: quia voluit Deus remunerare obſequium hoc ſerui ſui, quod infirmus præſtitit: dans ſcilicet eius Spiritui ſuauem hunc fauorem, etiamſi corpus aliquid pateretur.

QVAMVIS magnæ ſit charitatis ob vnius animæ conſolationem exponere ſe periculo augendi morbum corporis: exiſtimo tamen maioris eſſe, ſi quis offerat ſe ad tormenta Dæmonis ſuſtinenda, vt alium ea patientem ab eis liberet: hoc autem fecit Pater Balthaſſar Metinæ cum quodam Tyrone, qui ei dixit: ſibi quidem benè eſſe in Religione; ſed vnum aliquid eſſe, quod illam ſibi aſperam & grauem redderet, quod tamen ex quadam animi timiditate non auderet ei aperire. Pater

Balthaſſar veritus aliquod graue incommodum, ſi quid ſimile occultaret; iuſſit rem aperire. Nouitius, vt Iuſſioni eius pareret, dixit: nihil mihi graue eſt, niſi quod Reuerentia veſtra ſingulis noctibus, poſtquam incumbo, totaque domus quieſcit, accedat meum cubiculum, meque adeò verberet, ſicut hactenus fecit. Pater Balthaſſar hoc audiens coniecit, quod erat: Dæmonem ſcilicet accipere ipſius figuram, vt crudelitatem illam exercens, expelleret ex Religione eum, qui adeò libenter aliàs in ea maneret. Conſolatus ergo illum, certum reddidit, ſe non eſſe, qui id faceret. quare monuit, vt cùm verberans ille rediret, & pulſaret pro more ad portam: diceret illi: ſi habes facultatem, ingredere; ſi autem non, diſcede ad cubiculum Patris Rectoris. Nouitius ſic inſtructus, diſceſſit ad ſuum cubiculum. Noctu igitur hora conſueta, acceſſit Dæmon, vt pro more ſuo ipſum verberaret, & pulſanti ad portam Nouitius mutato verborum ordine, quem Pater illi præſcripſerat, dixit: Ingredere, ſi habes facultatem. Dæmon, vtpote aſtutiſſimus, audito primo verbo, ſcilicet, Ingredere; antequam ſecũdum audiret, ſcilicet, ſi habes facultatem, ingreſſus in momento, nouitium pro more verberauit: ex quo plus quàm nunquam aliàs fuit triſtis & deſolatus. Sequenti igitur die acceſſit P. Rectorem, & cum magna animi anxietate retulit, quod geſtum erat, ſignificans quàm eius remedium fuiſſet inutile. Sed cũ Pater intellexiſſet, ipſum non ſeruaſſe præſcriptum à ſe verborum ordinem, illum animauit, iterum mouens, vt ſi nocte ſequenti ille rediret, ipſe præſcriptum ordinem verborum ſeruaret, inci-

incipiendo ſcilicet, ab illo verbo: ſi habes facultatem, ingredere; ſin minus, vade ad cubiculum P. Rectoris. Venienti igitur pro more Dæmoni nouitius benè inſtructus pulſanti reſpondit, ſeruato ordine verborum: Dæmon autem non eſt ingreſſus; ſed iuit ad cubiculum P. Rectoris, & totam ſuã iram in illum effudit, verberãs eum crudeliſſimè: quo facto, & magno excitato ſtrepitu abiuit, nec amplius vnquam redijt. O charitatem dignam vero ſpiritualium filiorum Patre, crucis Chriſti amico, eiuſque verberum, ac dolorum imitatore: qui etſi à crudelibus carnificibus illati fuerunt; potiùs tamen ab Infernalibus furijs illos exſtimulantibus proueniebant, iuxta verbum illud ipſius Chriſti: a *hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrárum.*

a *Luc.* 22.53. quibus voluit ſeipſum tradere, vt nos à furore eius, & rabie liberaret. Ita Sanctus hic vir ex amore erga ſibi à Deo cõmiſſos, voluit eorũ pœnas in ſe ſuſtinere, vt eos ab eis liberaret. Nam timuit Carnificis illius furorẽ, & verberum eius crudelitatẽ; potiùs lubens ea ſuſtinuit, ne vlterius innocẽs eius ſubdit⁹ ea toleraret. Et quãuis potuiſſet ſacris alijs medijs vti, aut iubere, tantũ illi reſponderi: ne ingrediaris, niſi habeas facultatẽ: noluit tamen id facere, ſed cum hoſte congredi, ſicut nouitius congrediebatur; & re ipſa experiri, quòd ille tolerabat: vt ſic coronam obtineret; quæ tali congreſſu & patientia comparatur.

§. II.

ALIVS ei caſus Villa-Garciæ euenit, in quo ſuam oſtendit charitatẽ, filum abſcindens conſilij ac decreti ſui, cũ magna ſua incõmoditate, vt proximo cõmodaret. Habiturus erat

quo-

quodam die Dominico mane concionem in noſtro templo: (in huiuſmodi enim Oppidis non recuſabat hoc munus exercere)&ecce peruenit eò Prior S.Iſidori Legionenſis, nomine Caſtellanus, qui Salmanticã proficiſcebatur; & cupiebat cũ P. Balthaſſare de aliquibus rebus ad animam ſuã pertinentibus agere: diligebat enim ac venerabatur eum, à quo magnum fructum in exercitijs acceperat:ſed adeò feſtinabat,vt non poſſet diutius ibi morari,quàm ab hora ſeptima, qua peruenit, vſque ad decimam: hærebat Pater dubius, quid faceret; necdum enim ad concionem habendam ſe præparauerat,cuius argumentum ex Euangelio illius Dominicæ futurum erat de Charitate.Sic igitur neceſſitati ipſum quærentis,& vt audiretur petentis conſulere volebat; defuiſſet illi tempus ad prçparationem neceſſarium;ſi autem eum non exaudiebat, dimiſiſſet triſtem, ac deſolatum; eò quòd tanti ſui voti compos non fieret.Quare, re Domino Deo commendata, conſtituit apud ſe optimum ſtudium, & ad concionem de charitate habendam præparationem eſſe, eam primùm exercere cum proximo, ipſius conſilio, & conſolatione indigente: Dei enim intereſſe, ipſi in tempore ſuggerere, quæ publicè eſſet dicturus. & ita euenit. toto enim tempore matutino manſit cum illo Priore, vſque ad ſemihoram ante concionem: quod tempus ipſe conſumpſit in oratione: poſt quam habuit ſuam concionem de charitate erga proximos. de qúa altiùs eſt locutus, quàm ſi multis diebus, ad eam ſe præparaſſet.certũ eſt enim,(vt ait Eccleſiaſticus) a *quia nullus ſperauit in Domino, & confuſus eſt*: & quod a Eccl.2.
eius

eius amore, ac proximorum amittitur, in tempore redit duplicatum.

DENIQVE Pater Balthaſſar, tanquam fidelis Euangelij Operarius, valde cordi ſuo infixum
b *Rom.* 15.1. habebat illud Apoſtoli conſilium, b *debemus nos firmiores, imbecillitates infirmorum ſuſtinere, & non nobis placere; vnuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat in bonum, ad ædificationem. Etenim Chri-*
c *Pſal.* 68. 10. *ſtus non ſibi placuit, ſed ſicut ſcriptum eſt; c improperia improperantium tibi ceciderunt ſuper me,* quaſi diceret: bonus Chriſti Miniſter non ſuam commoditatem, aut quod ſibi tantùm arridet: ſed, quod proximis expedit, quærere debet; ac infirmis acquieſcere in eorum imperfectionibus, & moleſtijs, etiam cùm ipſi ſunt graues: acquieſcendum tamen illis eſt in bono, non ob aliquem humanum reſpectum, ſed ob ædificationem animarum, earumque profectum: ſequentes exemplum Saluatoris, qui non elegit, quod naturalis voluntas appetebat; ſed moleſtias, & cruciatus protulit; ſubiens pœnas, quas noſtra peccata merebantur. In eum finem inferebat ſe ſanctus hic Vir multis laboribus ad proximorum conſolationem pertinentibus, etiamſi propterea delicijs, & fauoribus ſpiritualibus eſſet renunciandum, quibus gaudebat in ſua recollectione, dicens cum A-
d 1. *Cor.* 10. 33. poſtolo: d *per omnia omnibus placeo, non quærens, quod mihi vtile eſt, ſed quod multis: vt ſalui fiant.*
Serm. 52. *in Cant. ad finē.* quemadmodum etiam S. Bernardus Monachis ſuis dicebat: Rara ſatis mihi ad feriandum à ſuperue-
» nientibus conceditur hora, verùm ego non hac vti
» volo querela, nec vtar poteſtate, quam habeo ad
» me ſubtrahendum; magis autem ipſi me vtantur,

vt li-

vt libet: tantùm, vt ſalui fiant geram eis morem; "
& in ipſis ſeruiam Deo meo, quamdiu fuero, in "
charitate non ficta. Non quæram, quæ mea ſunt, "
nec quod mihi eſt vtile; ſed quod multis, id mihi "
vtile iudicabo. Quamuis autem P. Balthaſſar con- "
ſilium hoc vniuerſim erga proximos ſeruaret, prudenter & moderatè, vt ſupra dictum eſt, ad id attendendo: multò tamen exactiùs illud ſequebatur erga nouitios, & reliquos domeſticos ſibi cõmiſſos; maiori multò cura eis attendens, vt poſteà dicemus.

SED vt appareat, quantum Domino noſtro placeat, quod ipſius Operarij hiſce laboribus ſe exponant, vt ſuis proximis conſulant, etiam deſiſtẽdo, à proprijs negotijs & conſilijs, referam hic lepidum quendam caſum, qui P. Balthaſſari euenit excuſanti ſe à quodam huiuſmodi opere præſtando: non quòd laborem refugeret, ſed vt alteri attenderet, quod ipſe maioris momenti iudicabat: quem tamen Dominus impulit, vt prius alterum faceret. Peruenit quodam die Vallis-Oletum in tranſitu, cùm proficiſceretur Burgos, negotij cuiuſdam magni momenti cauſa, quod nullas moras patiebatur, cuius faciemus mentionem cap. 27. Erat tunc Vallis-Oleti in domo D. Mariæ Auenniæ Comitiſſæ Buendii ancilla quædam Dei, nomine Stephania, ex familia quidem ruſtica, & ſimplici; ſed cœleſtibus donis, magniſque DEI fauoribus plena, quæ Deus illi in oratione largiebatur; quæ aliquoties cum Patre Balthaſſare per eundem locum tranſeunte egerat, vt quoniam apud beatam Matrem Thereſſam de Ieſu multum ipſe valebat, ageret cum ea, vt in eius Religio-

nem, abſque dote admitteretur. (quod initio cum aliquibus fiebat) Pater ei reſpondit, ſe id acturum, ſi illa admitti vellet, vt in domeſticis rebus monialibus miniſtraret, cùm hoc excellentioris eſſet humilitatis. Et illa quidem acquieuerat: Paterque Balthaſſar receperat, ſe id impetraturum: ſed multis officij ſui occupationibus prohibitus fuit per multos dies id efficere. Cùm igitur nunc per Vallis-Oletum tranſiret, & ſerua illa Dei hoc intelligeret, curauit ei per ſuũ Confeſſarium ſignificari, vt eſſet memor; & cogitaret; quod ipſius negotium diu protraheretur: cui Pater reſpondit, ſe ob feſtinationem, & quòd iam in procinctu eſſet, non poſſe tunc de negotio illo agere, ſed in reditu, qui breui erat futurus, ſe omninò acturum. Verùm illa timens longiores moras, ob aliqua noua negotia, quæ facilè poterant Patri occurrere, dixit in magna ſinceritate Confeſſario ſuo: ſi quidem Pater Balthaſſar exaudire me non vult, efficiam ego apud Deum, vt me exaudiat: & ſtatim acceſſit ad orationem coram ſanctiſſimo Sacramento; adeoque feruenter id à Deo petijt: vt cùm iam in promptu eſſent iumenta, & Pater conſcendere vellet, vt diſcederet: repentè incideret in febrem adeò grauem, vt coactus fuerit ponere ſe in lectum: & cùm intelligeret, vnde illi febris illa eueniſſet, miſit ad ipſam Stephaniam, rogans, vt impetraret à Deo liberationem à febre; & ſtatim ſe velle exire, vt quod ipſa tantoperè deſiderabat, expediret, & obtineret. Illa id à Deo petijt, & obtinuit: & ipſo veſperi Pater negotium iuxta votum Stephaniæ perfecit, & ſe-

& ſequenti die mane ſanus proſecutus eſt iter ſuum.

Ex hoc licet intelligere ſuauem Dei noſtri prouidentiam in componendis ſuis electis, cùm aliqua inter eos diſſenſio eſſe videtur, ob diuerſos, licet aliàs bonos, eorum finès: ſiquidem ex vna parte ancillam hanc ſuam conſolatus eſt, exaudiens adeò ad nutum eius orationem, vt diximus, ex altera verò parte non fuit illa mota impedimento, quò minus Pater Balthaſſar iter ſuum proſequeretur ita opportunè, vt fœlicem exitum obtineret, vt inferiùs ſuo loco referemus.

CAPVT XIX.

PROBATIONIS ORDINEM, cum magna perfectione Metinæ conſtituit. eiuſdem talenta ad Nouitios inſtruendos, eorumque ſub ipſo feruor.

ID IN quo Pater BALTHASSAR maximè eminuit, dum eſſet Metinæ, & propter quod notiſſimus erat, magniq;ue fiebat in Societate, illud fuit, quod primus Probationis, & Tyrocinij rationé & ordinem in hac Caſtellæ prouincia cõſtituerit,

poſtquam à Toletana fuit ſeparata, ac deſignata in eum finem domo noſtra Metinenſi, ipſique Patri commiſſis duobus Officijs Rectoris ſcilicet, ac Tyronum Magiſtri: quò facilius poſſet, maiorique cum perfectione Nouitiatum ipſum conſtituere; quod fecit iuxta omnium vota ac deſideria: eò quòd Deus noſter rarum & inſigne talentum ad id muneris ei communicaſſet. Et quoniam diuina eius Maieſtas talem Magiſtrum præparauerat, voluit etiam multos diſcipulos illi tradere, huius diſciplinæ valde capaces; quare magnum habuit numerum valde Electorum Nouitiorum, quoſdam iuuenes nobiles, & raris ingenijs præditos; alios iam maturiores, & præclarorum ingeniorum; aliquos etiam ſelectæ Eruditionis, magnæque opinionis in ſæculo: qui tamen omnes coram ipſo erant quaſi infantes cum magna animi demiſſione ipſum venerantes, & in eo ſpiritualis Magiſterij celſitudinem agnoſcentes. Nam, vt ipſe Pater in Relatione ſua ſuperiùs poſita fatetur, Deus ipſi intelligentiam dedit, vt cognoſceret internam ſpiritûs facultatem, ſibi & alijs: qua cognitione ſpiritum penetrabat, & virtutem, graduſque perfectionis eorum, quibuſcum agebat: capacitatem item cuiuſque ad proficiendum in ſtatu, ad quem peruenerat; & quid illi deeſſet; & viam, qua Deus illum deducere volebat. Ex quo efficiebatur, vt vel ex vnico verbo comprehenderet, quidquid Tyrones dicere voluiſſent: vt videretur videre eorum corda; &, quidquid in eis ageretur, quaſi legere.

MODVS autem & ratio generalis Nouitios ad per-

perfectionem exſtimulandi, hæc erat. Primùm dabat operam, vt valde illi ad ſanctum Orationis exercitium, & cum Deo familiaritatem valde afficerétur, vt qui experientia ipſa optimè noſſet, illam eſſe omnium bonorum ſpiritualium fontem. Quando primum ad Tyrocinium veniebant, exactiſſimè Conſtitutionem ſeruabat; vt per integrum menſem abſque interruptione in cubiculo vno manerent, facientes exercitia ſpiritualia; inſtruebatque illos in omnibus, quæ ad internam cum Deo Domino noſtro coniunctionem, & familiaritatem ſpectabant: quos verò prouectæ iam ætatis videbat, & incipientes guſtare cœleſtem hanc diſciplinam, permittebat ad ſexaginta, & ampliùs, dies ita collectos permanere, quò ſolidiùs cum Deo conſtringerentur; & ſæculi mores, ac odores omninò exuerent, aſſueſcerentque ſolitudini, & Orationis recollectioni; ac diſcerent etiam ſeorſim viuere, & cum bonis proprijs cogitationibus verſari; abijcientes memorias, & imagines ſæculares. Valde ipſi placebat, quòd Nouitij magna haberent orationis habendæ deſideria; & quando ad aliquid extra ordinariam facultatem ab ipſo peterent, id eſſet ad protrahendam diutius orationem, vt cor feruorem magnum conciperet, & Dei omniumque virtutum amore inflammaretur. Quamuis enim præcipuus orationis fructus non ſint bona deſideria; nihilominus ea ipſe magni faciebat, quaſi bonorum operum principia. Eos autem, qui talia gerebant deſideria, animabat, indicato quodam interno ſenſu, quem à Deo acceperat, qui erat huiuſmodi, ſi deſideriũ, « quod in nobis ſentimus, eſt à Deo: qui illud plan- «

 tauit,

tauit, viam etiam aperiet, vt germinet, & fœlicem dabit exitum; ſemen eius eſt, ipſe augmentum dabit: quia eius opera ſunt perfecta. Quare ſi aduertis, eum conferre iam & collocare lapides in ædificio, gaudeas; quia ipſe reuerà perficiet. Quare non ſuadebat Tyronibus orationem, tanquam finem, in quo ſiſterent; ſed tanquam præcipuum medium reformationis morum, & paſſionum mortificationis. Et hæc mortificatio ſecunda res erat, quam ſtudebat illis perſuadere; & in qua illos exercebat, præcipuè in materia contemptûs, vt benè in humilitate fundarentur. Eratque tantus nouitiorum feruor, vt contentione quadam occaſiones quærerent manifeſtas, & occultas vt contemnerentur, & parui fierent, præ ſe ferentes interdum exiguum ingenium, diſcretionem, eruditionem; aut certè diſſimulantes, & occultantes, quod habebant; manifeſtantes autem, quod illos poterat humiliare; tegentes quod honorem adferret. Statim atque defectum aliquem admittebant, publicè illum in Refectorio, aut Recreatione, ad quam omnes poſt prandium & cœnam conueniunt, aperiebāt. Petebant, reprehendi ab alijs publicè, & occultè; dicique ſibi defectus in ſe ab alijs notatos; petebant facultatem, vt exirent ex domo ad aquam ex fonte, carnes ex macello domum portandas; & ſimiles alias mortificationes, quibus ſancti, vt maiori afficerentur pudore, vtebantur; veſtes quærebant viliores, & laceras; in cibo, quod deterius erat: ad domeſticos labores quiſque ſtudebat eſſe primus, nihil reijcientes quod ipſis offerretur; nec de graui onere con-

re con-

reconquerentes; ſenſus omnes ita frænatos gerebant, vt opus eſſet, iubere, vt oculos eleuarent, & ad aliquid attenderent; rigor, & ſeueritas in pœnitentijs, & aſperitatibus tanta erat, vt neceſſe eſſet, eos coercere, ne læderent ſanitatem. Denique nouitiatus ille videbatur mundus omninò inuerſus, in quo amabatur, & quærebatur, quidquid mundus contemnit; contemnebātur verò, ac reijciebantur, honor, deliciæ, & reliqua, quæ ille magni facit, & quærit diligenter: interim eos monebat, declinare vias ſingulares: verum enim feruorem non confiſtere in adinuentionibus nouis quærendis; ſed in vijs antiquis abſque imperfectionibus tenendis.

AD quæ omnia multum conferebant ſpirituales exhortationes, quas tertio quoque die Pater ad illos habebat, & conferentiæ, quæ in die intermedio habebantur de ijs, quæ in Exhortationibus eſſent propoſita; aut de alijs punctis, ad profectum in virtutibus pertinentibus. Tanto autem ſpiritu, & vi ad Tyrones loquebatur, vt pro libitu ſuo eorum corda commutaret; & ad id impelleret, quod expedire iudicabat, iuxta præſentem occaſionem. Ex aliquibus enim recedebant timidi & quaſi demiſſo capite incedentes, ac triſtes, nec ſibi mutuò loquentes; ex alijs exibant fidentes, læti valdeque excitati: ſemper tamen ita diſpoſiti, vt ſtatuerent facere, quæ ipſis dicebantur: adeò ipſe omnes difficultates, quæ occurrere poſſent complanabat; & rationum ſuarum vi eos impellebat, vt alacriter irrumperent, eaſque calcarent.

In eiſdem etiam exhortationibus ſeriò attendebat, vt illi diſcerent quæ neceſſaria eſſent, ad cognoſcendas ſui Statûs,& Inſtituti obligationes; & iuxta illud interiora,& exteriora ſua reformarent,de quibus in proprio capite paulò inferiùs agetur. Nec minorem vim, & fructum verba eius habebant, dum priuatim cum Nouitijs ageret, cum ſingulis ſemel in hebdomada agendo, die, & hora illis præſcripta,qua accederent,vt conſcientiæ rationem ab eis acciperet; ac vniuerſalem exhortationum doctrinam iuxta cuiuſq; neceſſitatem accommodaret: & in his priuatis exhortationibus dicebat,præcipuum Magiſtri Nouitiorũ munus conſiſtere:conſolando ſcilicet afflictos,excitando, & exſtimulando eos, qui animo deficerent;egentibus ac tentatis remedium adhibendo: omnes denique ad ſuum profectum animando. Et in his omnibus ſingularem habebat in agendo gratiam. Et quando ipſi Tyrones ad ſuas tentationes aperiendas ipſum accedebant:aliquando,antequã ipſe aliquod verbum reſponderet, tentationes euaneſcebant,ita Deo diſponente,vt maiorem de ſuo Magiſtro opinionem haberent, vt hac ratione remuneraret (quod Caſſianus de Monachis in deſerto exiſtentibus refert) fidelitatem, & claritatem, qua ſuis maioribus ſeſe aperirent. Aliàs vel vnico verbo prolato, eos ſanitati reſtituebat: dum enim ipſi loquerentur,ipſe vacabat orationi, aſpiciens Crucifixũ,quem ante ſe habebat: & ipſe Dominus lumen ei dabat,vt videret quid eſſet reſpondendum: ſuoque reſponſo admirandas in eis faciebat mutationes. Accidit illi caſus cum quodã Nouitio, qui in ſæculo multis negotijs fuerat impli-

Collat. 2. c. 11.

implicatus, & commoda oblata ſibi matrimonia reliquerat. Hic, cùm ſemel valde affligeretur moleſta quadam carnis tentatione, recurrit, ad ſuum Magiſtrum vt illam ei aperiret; dixitque ſe cupere ad ſæculum redire, in quo abſque pugna adeò importuna, vxorem ducens poſſet etiam Deo ſeruire. Audiuit Pater vultu valde compoſito ac ſereno; & caput vertens ſubmiſſa voce ei dixit: Religioſus & Vxoratus, bonum ne tibi videtur? apage. Nouitius ex eius conſpectu diſceſſit; & tota tentatio ita euanuit, vt nunquam rediret.

EODEM ſpectat, quod referam eueniſſe mihi, cùm primùm loquerer cum eodem Patre in tertia Probatione: nam aperiens illi imperfectiones meas quæ multæ erant, in magno ſilentio me audiuit, oculis pro more in Crucifixũ defixis. Cumque omnia retuliſſem, quæ habebam: hæc tantum verba reſpondit: id eſt habere virtutem infantilẽ, & adhuc non adultam; neceſſe eſt eam nutrire, & roborare. & ſtatim conticuit. Et ego receſſi hinc confuſus & humiliatus, videns apertè, verum eſſe quod mihi dicebat; inde verò cum firmo animi decreto exuẽdi infantiã illam in virtute, & mortificandi, quod me à profectu retardabat: admirans etiam, quod tam aptè cor meum penetraſſet, & quàm paucis verbis remedium applicuiſſet: quia indicauit, me humiliationibus potius indigere, quàm prolixis rationibus.

ETIAM eſt mihi certum, Deum D.N. interdum ei reuelaſſe (vt ſuperius in alijs occaſionibus vidimus) cordium Nouitiorum eius ſecreta: & hoc lumine vtebatur ad reſpondendum eis; aut non reſpondendum ad eos mortificandos et-

ipſo loqui, vt eius patientiam, & humilitatẽ exerceret: rediJt igitur veſperi, & iterum fecit eum per duas horas exſpectare: & tandẽ cùm eius deſideria audiJſſet, dixit ei: ne ſis ſolicitus: ſi enim Dei voluntas fuerit, vt te in Iaponiã conferas, ex Vrbe veniet à P. noſtro Generali ordinatio, vt id facias: & ita re ipſa euenit, ſicut P. Balthaſſar dixerat: nã poſt aliquot annos ad eam miſſionem eſt miſſus: & tũc recordatus eſt boni ſui Magiſtri Prophetię.

ALIQVANDO etiã, cũ NouitiJ ſuas tẽtationes ac deſolationes ipſi aperirẽt, nihil tũc ad eas verbo reſpõdebat; ſed iubebat; rem Deo commẽdari, & ſe idem factur ũ recipiebat, In prima deinde exhortatione, etiamſi in genere pro omnibus loqueretur, ita ad cuiuſq; cor loquebatur, vt omnes reciperẽt ſanitatẽ; & remedia neceſſitatũ, quas ipſi cõmunicauerãt. Quando autẽ in eas anguſtias res redigebatur, vt neq; verba huiuſmodi proficerent, ſolebat Orationum ſuarũ efficacitate remedium adferre, vt ex exemplis capite 10. poſitis conſtat.

DENIQVE multò amplius illos excitabat exẽplo Sanctę ſuæ vitæ: erat enim primus in omnibus rebus ád perfectionem ſpectantibus: nihil. n. dicebat in ſuis maximè exhortationibus, quod non in ipſo viderẽt ad viuũ practicari: quare totus Nouitiatus adeò erat rectè ordinatus, ac feruens, vt in tota Prouincia magnam haberet famam & opinionẽ: & multi Patres graues Metinam veniebant, vt ſe ibi colligerent, & in ſpiritu iuuarentur: non ſolùm directione & exhortationibus inſignis adeò Magiſtri; ſed etiam, vt feruenti Tyronum illorum exemplo gauderent. Et magnus ille Concionator Pater Baptiſta Santius, cuius ſuprà meminimus, in Col-

in Collegio Salmaticenſi manens,& memor eorum, quæ in hoc Tyrocinio fiebant, dicere ſolebat: ô ſi quis haberet vocem quaſi tubæ alicuius, quæ in tota Societate audiretur; ac diceret, Metina, Metina, Metina. quod erat dicere, vtinam omnes videre poſſent, frui, & in ſuum vſum conuertere, quæ Metinæ geruntur. Cuius feruoris fama, cùm Romam perueniſſet P. noſter Generalis (qui tunc erat Sanctus ille Franciſcus Borgius) cupiebat (vt poſtea videbimus) illum Romæ habere Magiſtrum Nouitiorum: Quod cùm non ſuccederet, dedit operam vt P. Balthaſſar vtriuſque Tyrocinij, quod poſtea hæc Prouincia habuit Metinæ, & Villa-Gartiæ, curam ſuſciperet, ita vt ſex menſes in vno loco, & ſex in alio maneret, vt ſuis exhortationibus feruorem in omnibus Tyronibus magis promoueret; quamuis ob temporum & rerum aliarum mutationem neque hoc potuit habere locum.

SED ne exaggerationi tribuatur, quod de Tyronum feruore diximus, illud ijs confirmabo, quę ego ipſe ſum expertus, cùm fui Societatem ingreſſus paucis mēſibus, poſt diſceſſum P. Balthaſſaris ex Tyrocinio Metinenſi, vt eſſet Salmanticæ Rector. Nam, viſo feruore illius Nouitiatus, qui adhuc erat in ea perfectione, in qua vir ſanctus eo anno illum reliquerat, conquieuit horrenda quædam interior tempeſtas, quam ſum paſſus, poſtquam decreui ingredi Societatem toto tempore ſex menſium, quo diſtuli deſiderij mei executionem. impellebat enim me magna quædam propenſio, & affectus, quem ad aliam Religionem habueram: quam antea ſemper, & nunc

etiam

etiam magni facio. Sed quoniam diuina vocatio rationibus, & efficacibus impulſibus me ad Societatem impellebat, tot cogitationum ſibi aduerſantium fluctibus oppugnabar, & affligebar; & cor meum ita torquebatur, vt cogerer ad campos exire, vt reſpirarem, & ibi clamarem, ne creparem: perſuadens mihi, vtramuis duarum harum Religionum eligerem, fore mihi æqualem per totam vitam cruciatum: nam in vnam ingreſſus, cruciaſſent me cogitationes quaſi eam eligendo erraſſem; & meliùs fuiſſe, ſi aliam elegiſſem. Sed quoniam tempore orationis & quietis, & cum in Dei conſpectu me collocabam, ſemper hæc cogitatio mihi occurrebat: eius voluntatis eſſe, vt Societatem ingrederer; tandem ingreſſus ſum non ſine magna difficultate ac repugnantia. Sed veniens ad hoc Metinenſe Tyrocinium, intra paucos dies videns quàm ſerio Tyrones illi mundum calcabant, ſeque ipſos contemnebant, & mortificabant; quantoque ſtudio Chriſtum D.N. ſequebantur, conſilia eius Euãgelica tanto feruore amplectentes: adeò contentus, & quietus manſi Electione illa, quam feceram; vt per Dei miſericordiam, neq; in ipſo Nouitiatu, nec extra illum amplius motum vllum triſtitię, aut pœnitudinis ſenſerim: imò neſcio, quo ſpiritu talis mihi inſedit imaginatio, quod ſi vel octo annos vitæ haberem, & eodem modo viuerem ſufficeret, vt magnus Sanctus euaderem. Et reuera ita eſt, quod ſi fraudum huius ſæculi retectio, & ſpiritus feruor, quẽ Deus multis ex noſtris Tyronibus communicat, in eis perduraret, & eodem paſſu pergeret, nec ſtudia aliaque miniſteria eos retardarent, aut retroce-

trocedere cogerent: euaderẽt non vtcunq; Sancti ſed valde in ſanctitate excellentes. Hæc dixi, vt tanquam teſtis oculatus confirmarem feruorem, qui tunc in illo Nouitiatu vigebat.

CAPVT XX.

ALIQVI VALDE INSIGNES ac feruentes Metinæ Tyrones. Et recenſentur quædam notatu digniſſima fratrum Franciſci Godoij, & Antonij Padillij.

QVo tempore P. Balthaſſar Rector & Magiſter Nouitiorum erat Metinæ, erat etiã Salmanticæ P. Martinus Gucierrius Rector & concionator (cuius poſtea faciemus mentionem) cui etiam Deus D.N. altiſſimũ dedit Orationis donum, cum magna vi & efficacitate verborum: ita vt rationibus, quas adferebat, conuinceret, ac ligaret intellectus audientium. quod ego ipſe adhuc ſæcularis, & ſtudioſus Theologiæ Vallis-Oleti animaduerti. Ingreſſus enim die quodam domũ noſtram profeſſam, vt concionem audirẽ, neſciẽs quis eam eſſet habiturus: fuit autem prędictus Pater: & paulò pòſt, quàm audire inciperem, neſciens quis eſſet, aut quî vocaretur, adeò obſtupui ſpiritum illum, & efficacitatẽ, qua loquebatur, vt intra mẽ ipſum dixerim, & neſcio an etiam ore protulerim ductus interno ſenſu, quẽ

in corde

in corde habebam: hic concionator non eſt ſicut cæteri, ſed res quædam ſuperior. Et quamuis multos alios inſignes concionatores omnium Religionũ, qui in ea ciuitate tunc florebát, audiuiſſem: oẽs tamen mihi viſi ſunt, valde inferiores reſpectu eius, quẽ audiebã. hanc etiã opinionẽ Salmãticæ habebãt cõmuniter viri graues: nam ad eius conciones plurimi Doctores, & Collegiales omniũ Collegiorũ, imò aliqui etiã in forma, & ordine Collegiali cõfluebãt. efficacitate autẽ ſuarũ rationũ multos ſtudioſos, inſignib. preditos dotib. impulit ad renunciãdum mundo, & ſtatum Religioſum amplectendum: quorũ nõ pauci Societatẽ ſunt ingreſſi. Sed cùm die quodã triſtis eſſet, ac deſolatus, quòd Collegiales maiorũ Collegiorũ ad id nõ permouerẽtur, audiuit vocẽ ſibi dicẽtẽ, bono vt eſſet animo; breui enim ſex ingreſſuros: quod ita euenit. nã intra breue tẽpus ſex fuerũt ingreſſi, ex maioribus Collegijs bini ex ſingulis; & præter hos alij etiam, in ipſa Vniuerſitate valde eminentes, ingreſſi ſunt. Qui omnes Metinam iuerunt, vt P. Balthaſſaris doctrina, & ſpiritu fruerentur: per quem magna à Deo dona acceperunt. Inter quos valde excelluerunt Ioannes Orthunus, & Franciſcus Cordubenſis, & Pater Doctor Franciſcus Ribera, qui fuerat vnus ſex Collegialium maiorum, quos diximus. Sed quoniam maximè Salmanticæ eorum vita reſplẽduit cùm eſſent eiuſdem Patris Balthaſſaris ſubditi, de eis agemus inferiùs in capite trigeſimo: nunc autem de alijs duòbus tantùm, æquè inſignibus, atque illi fuerunt, dicamus.

§. I.

§. I.

Frater Franciſcus Godoius.

PRIMVM locum demus inſigni Martyri Frãciſco Peretio Godoio oriundo ex Tirrigijs, Oppido Archiepiſcopatus Toletani. Hic, cùm Salmanticæ ſtuderet, recepit ſe ad noſtrum Collegium Exercitiorum ſpiritualium cauſa: in quibus tetigit cor eius Deus, vt mundo renunciaret, & Societatem ingrederetur: habebat tamen non paucas difficultates ne tantæ Vocationi conſentiret; & inter alias hanc, quæ etſi in ſe reuera eſſet leuis, magnam tamen ipſe reputabat, abſcindenda ſcilicet eſſe muſtacia, quæ habebat valde longa; de quibus inaniter ſe iactabat, quaſi ſignum elegantiæ, & roboris ſui. Sed præualuit inſpiratio Dei, qua impellente arripuit forfices, & illa proprijs manibus abſcidit: ſic enim videbatur ſibi iam inhabilis, & ineptus, vt poſſet in domum ſuã redire. Tantoque feruore admitti petijt in Societatem, vt ſtatim admiſſum miſerint Metinam ad Tyrocinium, vbi eodem ſemper feruore progreſſus eſt, fouente, & calcar ad id addente feruenti ſuo Magiſtro.

CONTENDEBAT omnes ſuas actiones maxima, qua poſſet exactione, ac perfectione peragere: Et cùm ibat ad culinam, ita ſartagines, tripodes, ollaſque ferreas tergebat ac defricabat, vt mundiſsimas & ſplendentes relinqueret, etiam magno adhibito labore. Et cuidam fratri dicenti, cur tantum laborem in rebus illis, ita extergen-

tergẽdis poneret, quæ mox eſſent iterum inficiendæ, reſpondit, ſe quotidie veſperi offerre ſacratiſſimæ Virgini omnia opera, quæ illo die feciſſet; pudere autem ſe, rem aliquam illi offerre malè terſam, & non ſatis mundam: ideoque opus non rectè peractum. Ex quo apparet, quantam etiam deuotionem erga Virginem ſacratiſſimam gereret, quantumque fructum talis deuotio in ipſo proferret. Nullam ſe mortificandi occaſionem, in quibus poterat, prætermittebat. Et cùm pro alijs res valde mũdas optaret, ſibi tamen ipſi in Refectorio, & præcipuè ſi pœnitentiã aliquam faceret, ſumendo ſcilicet ſub menſa cibum, aut genibus flexis, aut ſtãdo pro more Societatis, loco ſtrophioli, quod cõmuniter alij habẽt, accipiebat ipſe ex culina ſordidiſſimũ, quem poterat habere pannũ, quo & manus, & ipſum os abſtergebat, vt horrorem vinceret, quem ſentiebat in ea re. Cùm ſemel peregrinaretur cum fratre Ioãne. Sà (qui poſtea fuit præſtans Euangelicus Operarius: hic ſocius aduertit maxillam Franciſci Peretij inflammatam, & ſanguine conſperſam; eò quòd crabro quidã morderet, & ſanguinem extraheret: & niſi ſocius eum abegiſſet, tuliſſet diutius Franciſcus importunũ crabronẽ: bonus enim frater modica illa tolerantia exercebat ſe, vt totum poſtea ſanguinem, vitamque pro ſuo Creatore effunderet: quod poſtea effecit. Hunc eius feruorem inflammabant adhuc magis exhortationes P. Balthaſſaris: in quibus ille ſingulari quadam vi præclaras quaſdam ſentẽtias proferebat, valde apud ſe perpenſas ac benè ruminatas: quæ tanquam columnæ erant ædificij ſpiritualis animæ ſuæ; quas cùm

tanto ſpiritu diceret, penetrabant, & infigebantur in cordibus Nouitiorum: ita vt per totam vitam, earum eſſent memores, & in occurrentibus neceſſitatibus ex vſu illis eſſent. Illarum ſententiarum hæc erat vna: *nemo degeneret à præexcelſis cogitationibus filiorum* DEI. Qua eos exſtimulabat, ad perſeuerandum in ſua vocatione; & re ipſa explenda generoſa animi propoſita, quæ Deus illis communicaſſet. Adeò hæc ſententia Franciſco Godoio altè fuit impreſſa, vt vſum eius habuerit in maxima & glorioſiſſima preſſura; quæ potuit ei in hac vita occurrere; nam exiſtens adhuc in Tyrocinio, ingenuè ſe obtulit, vt iret in Braſſiliam cùm alijs quadraginta hominibus Societatis, quos Pater Ignatius Azeuedius, omnium eorum Prouincialis ac Superior ſecum deducebat.

Et vt varia Diuinæ prouidentiæ conſilia in his vocationibus & ad huiuſmodi cœpta appareant, referam huius occaſionem. Habebat P. Balthaſſar prope ſe ad latus tamen Franciſcũ Godoium, cui neſcio quid dabat vt acciperet; ad quod accipiendum cùm ille manum non tam citò extenderet, quia quid eſſet, non videbat, donec totam faciem verteret, vt videret: ex quo collegit Pater Balthaſſar defectum omnino in oculo illius lateris: (eſt autem veriſſimile fuiſſe oculum ſiniſtrum, propter id, quod mox fuit ſecutum) interroganti autem Patri, an res ita haberet, faſſus eſt, ita eſſe, & quòd illum defectum, in examine quandò ingreſſus eſt Societatem cælaſſet, veritus ne pro-

propter eum reijceretur. Valde hoc ſenſit bonus Pater, certò ſibi perſuadens, quòd Sup. riores eſſent illum, cùm adhuc Nouitius eſſet, dimiſſuri: eò quòd defectus eſſet magnus, & nominatim in futuris Sacerdotibus, in quibus ſiniſter oculus (qui Canonis appellatur) eſſet neceſſarius. Et Pater quidem hoc ſignificauit ipſi Franciſco, ſed ſimul addens, quòd ſi vellet in Societate remanere, illud eſſet aptum & vnicum medium, ſi ſe offerret ad profectionem Braſilienſem cum illis quadraginta; ad eam deſtinatis; modò ipſe tantum virium & animi in ſe ſentiret: nam ſi ita eſſet, recipiebat in ſe, id à Patre Ignatio Azeuedio impetraturum. Cui Franciſcus promptiſſimè reſpondit, ſe libentiſſimè ad glorioſum adeò cœptum profecturum. Pater igitur Balthaſſar retulit P. Azeuedio magnam fratris illius virtutem, licet naturalem illum defectum haberet; & addidit: (quamuis planè caſu) illum eſſe valde peritum pulſandi citharam; quod fortè poſſet ex vſu eſſe ad moderandam ſylueſtrium illorum Indorum feritatem. Placuit hæc informatio P. Azeuedio: atque ita ſecum illum accepit: Quare defectus ille naturalis conuerſus eſt in ſpiritualem eius fœlicitatem. Placuit enim D. noſtro quod in ipſa nauigatione omnes quadraginta inciderent in manus Gallorum Hæreticorum; qui impotenti, ac diabolica furia, omnes Martyrio affecerunt, varijs mortis generibus, in odium Catholicæ Romanæ fidei, ad quam gentibus illis prædicandam properabant, quemadmodum fusè refert Petrus Ribadinerius in vita Patris Franciſci Borgij, *Lib. 2. c. 16.*

tertij Societatis Generalis, qui illos mittebat. Cùm igitur crudeles illi Carnifices, mactandis illis inſiſterent, feruens Franciſcus Godoius ſocios ſuos animabat ſentētia illa, quam à ſuo Magiſtro audiuerat, dicens elata voce: eia fratres: ne degeneremus à præcelſis cogitationibus filiorum Dei. quibus verbis tantum animi robur illis addebat, vt ſimul omnes ad mortem ſubeundam ſe viriliter offerrent, propugnantes tanquam fideles filij honorem ſui cæleſtis Patris; ſummū ei, quem poterant, honorem tribuentes, cum quadraginta illis holocauſtis, quæ de ſe ipſis obtulerūt in odorem ſuauitatis: quorū etiam fuit particeps P. ipſe Balthaſſar ob illam ignis diuini amoris ſcintillam, quam in vnum eorum iniecit.

§. II.

Pater Antonius Padillius.

ALTER Nouitius, cum quo mihi ſingularis fuit conſuetudo & amicitia, fuit P. Antonius Padillius, filius D. Ioannis Padillij; (qui niſi morte fuiſſet præuentus, eſſe debuit Præſes Caſtilliæ,) & D. Mariæ Acunniæ Comitiſſæ Buendij quorum vterque fuit ſanguinis illuſtriſſimi, noſtræque Societati addictiſſimi: præcipuè ipſa Comitiſſa, quę in omni virtute excelluit. Voluit Deus illorū pietatem in hac vita remunerare dans eis filium vnum, & duas filias: omnes adeò ad omnem virtutē propenſos, & ab infinita eius miſericordia cum benedictionis dulcedinibus præuētos, vt vix ex eis eſſet, qui ſuccedere vellet in Iure

Pri-

Primogenituræ; ſed omnes ſe reciperent ad Sacrũ Religionis portum: & altera duarum filiarum, D. Aloyſia Padillia, quæ manſit in ſæculo; vt eſſet matri Comes, edito voto perpetuæ caſtitatis, coacta fuit petere diſpẽſationem in illo voto, ob iuſtas, quæ interuenerũt, cauſas; vt nubere poſſet, ad familiæ ſucceſſionem continuandam. Quæ tamen ſemper in deſiderio, & vita fuit religioſa; & cùm, viro mortuo, vidua manſiſſet; rebus ſuis benè cõpoſitis facta eſt Monialis Carmelitana Diſcalceata: nec ita diu eſt, quod mortua ſit, cùm eſſet Prioriſſa Monaſterij Lermenſis. Et niſi hiſtoriæ præſentis terminos egrederer, maxima quæque dicere poſſem de parentibus, & filijs. Sed vt ad inſtitutum noſtrum veniamus, filius vnicus D. Antonius Padillius, qui proximè in Caſtilliæ præfecturũ poſt mortem parentis ſucceſſiſſet: eius mortis benè memor; & attendens, quàm parum ſit vitæ adeò breui atque incertæ fidendum: ſi quidem nihil certi habere poterat, quòd ſua prolixior eſſet futura, quàm ſui genitoris fuiſſet: ex Dei inſpiratione, ac impulſu ſtatuit, ſæculo abrenunciare, & fieri Religioſus. Inclinauit autẽ potius ad Societatẽ, conſcius feruoris & ſpiritus, quem in illa vigere deprehendebat. Hoc eius animi decretum peruenit ad aures D. Petri Manrici, Patrui ſui, Canonici Sanctæ Eccleſiæ Toletanæ, qui ad ipſum literas dedit, ponẽs ante oculos paternam domum, cuius erat hæres; certamque ſpem promotionis in ſæculo; & alia huius generis: quorum filij huius ſæculi magnam ducunt rationem, & qui ſuos cognatos amore carnis, & ſanguinis proſequuntur. Addebatque in litteris; niſi Antonius vellet,

Dico coram Deo: & per ipſum Dominum, quem ſuſcepi quòd null' mihi rationes dictauerit, quas ad V. Dominationem miſi; ſed meas illas eſſe: Idq; propria manu ſubſcripſit, chartamq; illam alijs ſuis litteris incluſam, in quibus incluſæ chartæ mentionem, & rationem reddebat, ad Patruum miſit. Is, acceptas litteràs & chartam Canonico illi Velazquio oſtendit, qui dixit: meritò eſſe tali ſcripto fidem adhibendam, ac propterea non eſſe D. Antonium à ſua deliberatione impediendum. Patruus tamē, vt magis ſibi ſatisfaceret, voluit illum venire Toletum, vt præſens cum illo ageret: D. Antonius Toletum veniens per dies aliquot in Patrui domo manſit, vt eius vocatio magis examinaretur, & probaretur. Quam ſatis perſpectam habens Patruus, adeò approbauit, vt cum ipſemet D. Petrus Manriquius ſæpius habuiſſet à Deo inſpirationes, vt Societatem ingrederetur; hæreretque valde dubius, nec ſe reſolueret: videns Nepotis reſolutionem, & conſtantiam, ipſe quoq; reſoluit ſe, vt non amplius Dei Vocationi reſiſteret; pudore affectus, quòd iuuenis, in quo tot erāt qualitates, & circumſtantiæ ad manendum in ſæculo, plus haberet animi, & fortitudinis ad renūciandum illi, quàm ipſe iam ſenex: & ita re ipſa præſtitit, & ingreſſus eſt Societatem, quod factum computari poteſt, inter præclara P. Antonij facinora, qui ex tunc inciperet, exemplo ſuo, & rationum ſuarum efficacitate animas ad Deum conuertere. Approbante igitur Patruo, acceſſit D. Antonius ad Patrem Emmanuelem Lopetium Prouinciæ illius Præpoſitum Prouincialem, Toleti tunc in domo noſtra manentem,

à quo petijt admitti in Societatem. Quod cùm ille differret, amplexus D. Antonius columnam prope domus portam, dixit: ſe inde non exiturum. Tunc Prouincialis dixit: ſi vis admitti, ad Caſtellanam Prouinciam te mittam: quia ſcilicet ita expediebat. Inierunt ergo conſilium, vt moneretur P. Noſter Generalis Franciſcus Borgius (qui tunc erat in Aula Regis, cum Pij V. Pontificis Maximi Legato) qui litteras dedit ad Patrem Hieronymum Ribaldiũ domus noſtræ Vallis-Oletanæ Præpoſitum, vt illum ibi reciperet: & ſic D. Antonius venit Vallis-Oletum, ex præmiſſa renunciatione Iuris, quod ad ſuos Status, & temporalia bona habebat; & reliquis omnibus præſtitis, quæ neceſſaria erant, vt admitteretur, flexis genibus coram omnibus ſuæ familiæ dixit Domino Noſtro: gratias tibi Domine ago, quod liberior iam ſim ad tibi ſeruiendum. Mater igitur, & Auia D. Aloiſya Padillia adhuc ſuperſtes (& quæ totius ditionis erat Domina) eum duxerunt ad domum noſtram profeſſam, vbi cum magna ſolennitate, ædificatione, & conſolatione omnium fuit receptus, Anno 1572. cùm eſſet annorum octodecim. Inde miſſus fuit Metinam ad Tyrocinium, vbi Pater Balthaſſar Aluarez hanc curam ſuſcepit, vt ſtrenuè illum ſolideque cælaret, tùm ob hominis qualitatem, & quòd poſt biennium editurus eſſet ſolennem Profeſſionem; tùm, quod in eo inueniret ſolidam diſpoſitionem, & capacitatem ad progreſſum in virtute, quem promittebat feruens adeò eius vocatio. Mortificabat ergo illum ad viuum circa honorem, ac delicias: duo ſcilicet capita, quæ Equites iuue-

iuuenes magni faciunt,& ſolent illis tenaciùs adhærere: faciebat, vt comederet non ſolùm cibos communitatis ordinarios,ſed illos etiam,à quibus naturalem aliquam habebat auerſionem. Et cùm intelligebat eùm cibo aliquo delectari,iubebat aliquando miniſtrum; vt, cùm inciperet illum ſumere,ex menſa auferret: curabat,vt iret interdum ad portam, ibique cum mendicis cibum ſumeret; veſtibus vteretur viliſſimis & abiectiſſimis totius domus; & reliquas publicas mortificationes præſtaret,ſicut alij nouitij. Ad quæ omnia valde prõptum ſe exhibebat Antonius Padillius, cupiens non cedere alijs; ſed potiùs omnes præcedere, & excellere: & quò maior in ſæculo fuerat, eò ſe magis in Religione abijciebat. Cumque cæteri Tyrones in more haberent, vt ad ſe mortificandos breuiori ac detrita veſte induti, comitarentur diebus Sabbathi emptorem ad macellum, quaſi famuli eſſent domeſtici, & poſita Culinaria aliqua tela ſuper humeros portarent carnes, & in manibus etiam exta. Quod idem Antonius præſtabat,mundum conculcans, ac de inanibus eius pompis in huiuſmodi probationibus & exercitationibus triumphans. Quem cùm ego Vallis-Oleti vidiſſem adeò elegantem,& Equo inſidentem, plurimis famulis ſtipatum, inter alios Equites, valde admirans laudaui Deum,cùm audirem, ipſum cum ingenti animi ſui voluptate ire per plateas Metinenſes huiuſmodi carnibus oneratum. Videtur Deus D. N.Spiritum humilitatis ad agendum cum domeſticis ei infudiſſe. Nam cùm P. Balthaſſar exaggerare ſoleret æqualitatem, quæ eſſet in Societate, inter homines aliàs adeò inæ-

quales in nobilitate, Eruditione, & alijs dotibus: Antonius ita ſe omnibus in agendo accommodabat quaſi eorum eſſet minimus. Nec id fecit ſolũ, cùm eſſet Nouitius; ſed eandem rationem tenuit cùm ſtuderet, cùm eſſet concionator, cùm Rector; ac denique per totam vitam.

ORNAVIT illũ Deus magno & acuto ingenio: adeoq; in litteris excelluit, vt per multos annos ſacram Theologiam cum magna opinione profiteretur in hoc S. Ambroſij Collegio, in quo hæc ſcribo. Fuit etiam inſignis concionator, nec minus in hoc munere, quã Lectoris excellens: & ſemper nihilominus adeò humilis, & nullius dignitatis ſtudioſus, vt non minus exẽplo ſuo, quã verbis & ſententijs concionaretur. Et audiui, quod cùm die quadam coram Rege Philippo ſecundo in Capella eius Regia concionem habuiſſet: dixerit Rex aliquibus magnatibus: ſufficiens concio eſt, quod hunc Patrem videamus in ſuggeſtu. Et cùm ego Rector eſſem Collegij, vehementer ædificabar, & admirabar eius humilitatem, & ſubiectionem, quam in omnibus præ ſe ferebat.

COMMVNICATVS illi eſt P. Balthaſſaris ſpiritus, & magnum Orationis & Recollectionis deſiderium; ideoque interdum ſpiritualia exercitia faciebat, cuius cauſa ſingulis ferè annis conferebat ſe ad Collegium Villa-Gartienſe, in quo eſt Societatis Tyrocinium, ibique per octo, & quindecim dies manens, intererat exhortationibus, alijſque deuotionis Exercitijs, atque ſi Tyro aliquis eſſet. Id autem faciebat ſæpè in feſtis Natalitiis, Septimana ſancta, & in Paſchate Reſurrectionis: quibus diebus à lectionibus vacatur; & vt mini-

minimum in generalibus ſtudiorum remiſſionibus; aut poſt longam aliquam peregrinationem, vt hac recollectione feruorem Spiritûs repararet, qui ſolet ſtudijs, & varijs negotijs relaxari. Fuit etiam huius Collegij S. Ambroſij, & Salmaticenſis Rector: quod officium cum tanta integritate, & Religioſæ Obſeruantiæ Zelo præſtitit, vt ſeueritatis notaretur; ac diceretur à multis, quòd ſubditos nimium premeret. Et quoniam ſubditorum filiorum Adam mos eſt, cùm Reges, aut Principes; cùm Iudices, aut Prælati, & Gubernatores eos premunt, id paſſioni, nimiæ ſeueritati, aut non rectè gubernantium intentioni tribuere, non verò Zelo boni eorum, qui ipſorum curæ ſunt commiſſi: voluit P. Antonius in vltima ſua ægritudine, ex qua obijt in hoc Collegio, in hac re ſatisfactionem dare. Nam cùm Viaticum acciparet; & ſtudioſi ac Patres ſanctiſſimum Sacramentum comitaremûr, in omnium præſentia proteſtatus eſt coram Dño, quē tunc erat ſuſcepturus: quod in toto ſuo regimine nihil feciſſet quod nō intelligeret eſſe ad maiorē Dei gloriā. Ex qua eius atteſtatione adhuc magis ego certū habui, ꝙ aliàs certò mihi perſuadebā. Et nihilominus mortē timebat ꝓpter rationē Deo ipſi reddendā: & cū hoc timore ei dicebat: ſi tu Dñe adeò eſſes erga me parcus, & tenax, atq; ego erga te fui: magna eſſet mea miſeria! cùm Pater quidā adeò timidū eū videret interrogauit, an cōſcientiæ remorſum ſentiret ob aliꝙ lethale peccatum in 40. annis, quibus fuiſſet in Societate. Cui ille reſpondit, Ieſu, quantum monſtrum hoc eſſet! Religioſum, & peccatum lethale? non eſt cur ea de re agatur. AEgrotantem illum viſitans

D. Iacobus Sarmientus Aceunnius, (qui nunc eſt Regis Catholici Legatus in Anglia) & interrogans cauſam triſtitiæ, ac mœroris, quam præferebat: reſpondit, ſe valde ſolicitum eſſe de ſua ſalute: cui D. Iacobus dixit: & id veſtra Reuerentia timet? Reſpondit Pater Antonius, quid ergo timerem? ſi hoc non timeam. Sed placuit Domino D. N. timorem hunc ab eo remouere, & ſpem quãdam certiſſimam ſuæ ſaluationis ei dare. Nam accepto Viatico, voluit ſolus remeare: & quamuis ex infirmitate adeò eſſet debilitatus, vt neq; in ipſo lecto mouere ſe poſſet: erecto tamen medio corpore, & à puluinaribus remoto, manſit in oratione, quaſi duabus horis corã Crucifixo valde deuoto, qui ibi erat; cum quo tanta cordis certitudine & affectu loquebatur, vt ſtuporem adferret cuidam Patri, per ianuæ rimas eum obſeruanti. Oratione abſoluta circa ſeptimam horam matutinam Confeſſario ſuo dixit: hac nocte anima mea perueniet ad cœlum, vt Matutinas ibi cãtet: & cùm Confeſſarius diceret, medicos non exiſtimare tam breuem fore terminum: ipſe idem repetijt; & cùm quaſi intra ſe ipſum loqueretur, hæc verba audiebantur: quid eſt Domine, quòd timeam: cùm mihi dixeris, quod me intra cor tuũ habeas? ſi igitur intra cor tuum me habes, eamus quocunque volueris: nihil enim eſt mihi timendum. In crepuſculo veſpertino petijt extremam Vnctionem, & voluit totum Collegium adeſſe: & cùm non poſſet vocem extollere, ſubmiſsè dixit Patri, curam eius gerenti, vt ſuo nomine veniam ab omnibus peteret de multis defectibus, quibus in vitæ ſuæ decurſu, & illius ægritudinis eos ſcar-

dali-

dalizaſſet. Et cùm Pater ille ab eo peteret, vt eius eſſet in cœlo memor: ille adeò iam de ſua ſalute erat ſecurus, vt dixerit: faciam, quia ibi non ſunt ingrati. Et tunc cœpit ſubmiſſa voce, & paulatim dicere: *Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi: in domum Domini ibimus.* His & alijs ſimilibus verbis dictis, animam ſuam Deo tradidit decima hora noctis eiuſdem diei, quo dixit, ſe in cœlum iturum ad Matutinas decãtandas, magnã nobis ſpem relinquens, quod in reliqua parte noctis Stolam ſuam eſſet abluturus, vt poſſet cum omni puritate illas decantare, & recipere Palmam & coronam gloriæ, quam erat promeritus propter tam multa, quæ in ſæculo reliquit, vt Chriſtum ſequeretur; & plurimum quod in Religione fecit, & laborauit, vt illi placeret.

CAPVT XXI.

QVA RATIONE SE AD EXhortationes præpararet, daretq́; in eiſdem operam, vt Tyrones magnam acciperent Inſtituti ſui notitiam, æſtimationem, & amorem.

QVAMVIS dixerimus de efficacitate exhortationum P. Balthaſſaris ad Nouitios, non erit abs re, modum explicare, quo ad eas habendas ſe præparabat; & quodnam ordinariè eſſet earum argumentum ad eos docendos

cendos perfectioné, quam in Religione quærebāt. Præparatio eius nō tam in magno ſtudio, quàm in multa oratione conſiſtebat. eius enim erat opinionis, quod ratio in faciendis exhortationib⁹ potiùs attendenda eſſet, vt neceſſariæ veritates magna vi, ſenſuque, quàm curioſis conceptibus, quæ cordi non adhæreſcūt, dicerentur. Quare non aliud ſtudium adhibebat, quàm vt duas vel tres veritates acciperet; & orationi circa eas incūberet; benè eas perpendendo, ac digerendo, adhibitis etiam aliquibus ſacræ Scripturæ, & Sanctorum ſententijs, quas Deus in memoriam illi reuocabat ex multis, quas aliàs legiſſet: & tunc ex ſingulari prouidentia, earundem Dn̄m, & poſſeſſorem ſe eſſe videbat. Ita ipſemet faſſus eſt in quodam indice, quē in ſuo libello ſcripſerat, gratiarū, & beneficiorum à Deo acceptorum: & eas referens, quæ ad ſuum officiū
„ erga Tyrones pertinebant, ſic loquitur: Expertus
„ ſum intellectū, res, phraſes, & modum eas propo-
„ nendi: quia ſuggerebatur mihi paulatim, quod ego
„ non potuiſſem cogitare; obſeruato tamen eius pro-
„ uidentiæ præſcripto; quo volebat, vt aliquam ego
„ diligentiam adhiberē, non tamen nimiam; nā hæc
„ potiùs mihi nocuiſſet. Hoc aūt ex eo deduco, quod
„ non mihi res communicet, niſi ipſo tempore, quo
„ opus eſt; & ex fiducia inde in me iam orta, quòd ſę-
„ piùs hac ratione mecum eſt vſus. Hinc illud proueniebat (quod ego ſæpè animaduerti) vt in Conferentijs ſpiritualibus, in quibus ex tempore ad ea reſpondebat, quæ proponebantur: maiori quadam vi & ſpiritu loqueretur, quam in aliquibus exhortationibus. Dum enim nos, quod cuique occurrebat, reſpondebamus: ille à Deo D. N. id ipſi inſpiranti

tanti obtinebat, quod eſſet reſpondendum. Quare cùm aliquis noſtrum, qui id etiam animaduerterat, ab eodem Patre huius rei cauſam interrogaret: reſpondit: cauſa illa erit: quod in exhortationibus loquar ego; in Conferentijs verò ipſe Deus. Hoc volens inſinuare, quod quoniam Conferentiæ non inniteretur ſtudio proprio, Deus inſpiratione ſua ſubueniret, vt illud ſuppleret: exhortationes autem haberent aliquid de proprio, hoc eſt ſtudio, & induſtria, & ſæpè potiùs dirigerentur ad docendum, quàm ad mouendum, id exigente ipſarum argumentum.

§. I.

AD CVIVS rei maiorem explicationem eſt aduertendum: Exhortationes, & Conferẽtias ſpirituales ad Nouitios, ad tres potiſſimum fines inter ſe tamen connexos dirigi, & ordinari. *Primus* eſt, plenè eos docere omnia, quę ad perfectionem Euangelicam iuxta Inſtitutũ quod profitentur, eiuſq; leges pertinent: ambulantibus enim per tale inſtitutũ, culpa eſſet, illud ignorare, & cuius eſſent rationem reddituri, pudor eſſet illud non ſcire: cùm etiam regula Iuris dicat: *turpe eſt patricio & nobili viro ius, in quo verſatur, ignorare.* Sed quoniam non ſatis eſt, quòd intellectus inſtruatur, ac de veritate conuincatur, eiuſq; preciũ & æſtimatio concipiatur: *Secundus* finis eſt, voluntatem permouere, & ad perfectionem, quã profitetur, ita efficaciter allicere, vt verè mutetur, ſtatuatque generosè ac fortiter reijcere, quidquid ipſam impediebat; & aggredi, quidquid iuuat; vt voti compos euadat. Et ex hoc fit ad *tertium* finem tranſitus, ad applicanda ſcilicet

practi-

practica media, quibus re ipſa perfectio hæc obtineatur. Ad hos igitur tres fines ſimul P. Balthaſſar ſuas exhortationes dirigebat, quamuis aliquādo diutius in primo hærebat, quàm in ſecundo; & contrà maiorem in ſecundo vim ponebat, aut in tertio quàm in primo. Et ſic Tyrones ſuos valde iuuabat; commendans nobis circa eadem duo præcipua capita magni momenti. Primum erat; vt ſtuderemus in noſtro Inſtituto ambulare, *Spiritu,*
Ex P. Natali *Corde & Practicè.* SPIRITV quidem, magni illud faciendo, tanquam rem à Deo datam; & tanquam conſilium ac directionem eius. CORDE concipiendo magnum ad illud amorem; & affectum; tanquam ad bonum adeò magnum, & quod tanti noſtra referat. PRACTICE, contendendo, vt tota vita noſtra in omnibus noſtris actionibus illi conformetur. *Secundum* caput erat, vt in eadem Inſtituti noſtri via, & in rebus omnibus præ oculis ſemper habeamus ſubijcere nos tribus Superioribus: Deo ſcilicet, Prælato, & rationi: quamuis hi duo ad eum reducantur, cuius conſilijs ac diſpoſitionibus acquieſcendum ſemper eſt in naturalibus, ſupernaturalibus, & politicis. In quem finem ponderabat ſententiam quandam, quam au-
Cap. 40. § 5. diuerat, à quodam Fratre Coadiutore Ioanne Ximeno: (cuius poſtea prolixiorem faciemus mentionem) qui ruſticano quodā modo de tribus his Superioribus dicebat. Deus in cœlo; capitulum in Eccleſia; Ratio domi: & omnes tres ſunt vnus: Deus enim eſt vnus, qui per ſe & per alios gubernat.

AD HOS fines conſequendos ſolebat exhortationes ſuas facere circa Regulas Societatis, magno

eas Spiritu explicans, quarum hic aliquas tantum inſinuabo, quas ipſemet audiui, cùm eſſem in tertia Probatione. Et quamuis ipſe iudicaret, non expedire, vt Nouitij, ipſius exhortationes deſcriberent: quia exiſtimabat id multis eſſe occaſioni, negligendi eas in corde ſcribere, quaſi ſatis ſibi eſſet deſcriptas in charta habere: ego tamen nõ exiſtimans me facturum contra eius iudicium, adnotabam iñ meo libello, quandam earum ſummam, quæ mihi pro memoria vſui eſſent. Illo igitur anno, vt Nouitij ſuum Inſtitutum magni facerent, & valde ad illud afficerẽtur, cœpit exhortationes ſuas circa res magis inſignes, quas illud complectitur; & ipſe Societatis prærogatiuas, ſeu præeminentias apppellabat. Singulæ enim Religiones propria aliqua habent, quibus ab alijs differunt, & alias excellunt: harum igitur ipſe quatuordecim poſuit, quas valde fusè declarauit; & eo tempore valde floruerunt; neque ex eius parte vnquam fuerunt imminutæ. Ac propterea viſum mihi eſt eas hic referre, eò quod ſimul quaſi Elenchus, ſiue Index ſint virtutum eius: quia, quod loquebatur, ex propria experientia deducebat. Et quamuis vnus aut alter ob ſuam imbecillitatem non aſſequantur tantam perfectionem, atque ipſæ regulæ proponunt, ſicut etiam in ipſamet Euangelica lege accidit: non tamen propterea ſuam illæ excellentiam amittunt, nec deſunt multi in quibus illa reſplendeat.

§. II.

PRIMA prærogatiua eſt expropriatio Rerum, Locorum, & Perſonarum: RERVM, in veſtibus, habitatione, & ſuppellectili, ita vt neceſſarijs tantùm ſit contentus; nihil habẽs clauſum, aut tanquam proprium: LOCORVM, vt non quærat mutationes nec prælationes, ſed portam omninò claudat ambitionibus: PERSONARVM non admittendo particulares amicitias, quæ pacem turbant Communitatum. qui tribus his rebus benè exutum habebit cor ſuum: is erit verè pauper Spiritu, magnaque pace fruetur. Hinc *ſecunda* ſequitur prærogatiua, VNIONIS ſcilicet, mutuæ inter omnes, cum magna charitate, & fraternitate; etiamſi multi illi ſint, adeoque nationibus, complexionibus, eruditione, alijſque talentis, & facultatibus diſtincti: conſeruantes æqualitatem in rebus omnibus, quæ cum tanta diuerſitate haberi poteſt; ſiquidem vix vllum eſt priuilegium, vix vlla conceditur exemptio, ſolo titulo Officij, aut Eruditionis, aut ſimilis eminentiæ; ſed ſola neceſſitate, & ægritudine, eam patientis. *Tertia* eſt VIRTVTIS opinio & æſtimatio: ita vt ſine virtute nullum talentum, nulla facultas naturalis æſtimetur: nam etiam valde exornati magnis naturæ dotibus, ſi virtutibus careant: parui omninò fiunt: ſed res in eo gradu in Societate habentur, quo apud Deum ſunt; nec oculis tantum carnis aſpiciuntur. Et hoc nomine valde perpendebat Pater Balthaſſar, quantum referret, exactè

a 2. Cor. 5. 14 ſeruare Canonem illum Apoſtolicum: a *Chriſtus*

pro

pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt: vt qui viuunt, iam non ſibi viuant; ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt. Itaque nos ex hoc neminem nouimus ſecundùm carnem. *Quarta* Prærogatiua eſt ſpeciale OBEDIENTIAE votum, quo ſe Pontifici ſummo obſtringit: & quidem in rebus adeò arduis, quales ſunt proficiſci, quocunque ille mittere nos voluerit, ad fideles, & infideles; ad hæreticos, aut rebelles, & obſtinatos, etiam cum periculo vitæ amittendæ. Quod votum adeò glorioſum à Deo D.N. fuit inſpiratum, tanquã his temporibus valde vtile & oportunum. Societas enim tunc nata eſt, cùm Lutherus cœpit debitam Eccleſiæ Romanæ obedientiam abnegare: quare æquum omninò erat, vt tota noſtra Religio ipſi ſe dedicaret, vt eam tueretur, & ſuſtentaret. Deinde, quòd cùm ſubditus facilem, & promptum Superiori ſe exhibet, ad obediendum: Superior delectatur, eidem aliquid iubendo. *Quinta* Præeminentia POTESTAS SEPVRGANDI, & à ſe dimittendi, quos videt in virtute non proficere: ne malo ſuo exemplo alijs noceat; & admiſſi cautiùs viuant: & hoc ipſum, quod alijs metum incutit: corpus hoc myſticum in ſua perfectione & vita conſeruat. *Sexta* eſt PRVDENTIA ac Diſcretio in externis pœnitentijs, & corporis aſperitatibus limitandis: ne robuſti paucas ſubeant; neq; debiles nimias. Quamobrem, etſi mortua ſiue ſcripta Regula pœnitentiæ conſtitutæ non ſint; à viuente tamen, ipſo ſcilicet Superiore præſcribuntur: quia is nouit cuiuſque neceſſitatem & vires: commendat verò omnibus continuum earum vſum, ſicut ordinariè tantus erat, vt fræno

potiùs opus fuerit, quàm calcaribus: eò quòd ſubiectorum ſalus ex earum exceſſu ſenſim debilitabatur: præcipuè cum perfectiſſima omnium pœnitentia, ſemper & in omnibus emineat, Abnegatio ſcilicet propriæ voluntatis. *Septima* eſt quotidianus variarum POENITENTIARVM in Refectorio VSVS, ob cauſas ſæpè valde leues; ſuaſque culpas ac defectus dicere, & eaſdem ab alijs priuatim, aut publicè audire: quæ res ex ſe eſt valde difficilis, & grauis: quam tamen praxis & vſus cum gratia Dei facilem reddidit. *Octaua* eſt CLARITAS CONSCIENTIAE, cum Superioribus, & Præfecto rerum ſpiritualium, à quibus in eiſdem dirigantur: nolentes proprio ſuo iudicio duci, etiam in rebus, quæ bonæ aliàs eſſe videntur; nec erubeſcunt prauas etiam aperire, vt ad eas vincendas adiuuentur. *Nona* AVVLSIO à Conſanguineis, ita vt aliqui crucem reputent, ſi in patriam ſuam mittantur. Nam licèt torpeſcente Spiritu, Carnis & Sanguinis amor reuireſcat: religio tamen ipſa adeò exactè illum muniuit, vt auerſionem quandam potiùs adferat, quàm appetitum id quærendi. *Decima* eſt, quòd expediti, liberique ſint à Suffragijs, & Electionibus ad Officia, ac Munia Societatis; neque ambire poſſint intus, aut extra illam vllas dignitates: omnium enim horum curam à ſuis remouet Societas, vt eos in maiori pace & humilitate conſeruet; & omnem euellat diſcordiæ, ambitioniſq; radicem; ſolumq; attendant ſpirituali ſuo profectui. Et quidē ſeuerius hoc in Eccleſiaſticis dignitatibus reijciendis ſeruatur: quas nullus poteſt admittere, niſi Pontifex ſummus in Virtute Obedientiæ iubeat:

beat : idque tum vt nos magis in humilitate conſeruet : tum, ne optima Subiecta, quæ nos docere, ac ædificare reliquos debuiſſent nobis auferantur. *Vndecima* eſt LIBERTAS, qua Societas agit cum ſuis Tyronibus, quos mittit peregrinatum, & ad aliquas Miſſiones, cum facultate agendi cum proximis, ad ſumendam de eis experientiam: credens, & confidens, vocatos à Deo, etiam extra priuatos parietes conſeruari, ac tutos eſſe: Propterea enim dixiſſe Chriſtum ſuis Apoſtolis, *vultis & vos abire?* quod ſi non ſunt à Deo vocati, diſcedant ſtatim; ne, ſi diutius maneant, diſceſſio ſit magis perniciosa. Nec tamen hæc libertas attentione, & cuſtodia ſuperiorum, & aliorum, qui ad id conſtituuntur vigilãtia caret: præter internam cuiuſque cuſtodiam, quæ ſemper renouatur per conſcientiæ examen & orationem. *Duodecima* eſt, Excelſus FINIS noſtræ Vocationis; & opinio ac nomen, quod Societas apud omne genus hominum, & nationes totius orbis habet; quæ, etiamſi vltima acceſſerit, non tamen eſt in acceptatione & applauſu poſtrema; MEDIA item aptiſſima, quæ ad id habet: præſuppoſita bona & exemplari vita recurſuque ad DEVM per Sacrificia, & Orationes: vt faciat nos cum tanta perſonarum varietate, rectè iuxta ipſius voluntatem, & pro ipſius gloria agere. Pro Magnatibus, & Eruditis habet eruditionem & doctrinam; pro plebe vſum Sacramentorum; pro pijs ac deuotis, Orationis exercitia; pro duris ac moroſis habet, quòd eorum filios inſtruat; pro infantibus Chriſtianam doctrinam, quibuſcum quodammodo repueraſcit.

Decimatertia eſt OBEDIENTIA, quæ in Societate cum his quatuor circumſtantijs prædicatur, quod ſcilicet ſit Vniuerſalis, quæ complectitur omnes res licitas, ſiue faciles ſint, ſiue difficiles; ſiue honorificæ, aut viles: quòd exhibeatur omnib. Superioribus, maioribus, & minoribus; ſiue talento præditis, ſiue non: quòd complectatur omnes ſuos gradus, affectum ſcilicet voluntatis, iudicij conformitatem, & plenam exſecutionem; nec ſolùm quo ad rei propoſitæ ſubſtantiam; ſed etiam quo ad modum & rationem in agendo: quocunque tandem modo iubeatur, ſiue humaniter ac beneuolè; ſiue toruè & aſperè; denique vt omnes, nemine excepto, obediant, etiamſi ſubditus qualitates habeat, ac dotes generis, ingenij, eruditionis & ſimiles, quibus ipſe Superior careat. *Decimaquarta* & vltima eſt PVGNA & CONTRADICTIO mundi huius in ipſam Societatem: cum multis tribulationibus ac perſecutionibus: quæ ſunt ipſi valde vtiles, vt in humilitate conſeruetur, ad Deum recurrat, & ſuam fiduciam in eius prouidentia ponat; imò ex eadem cauſa effectum eſt, vt illa magis dilataretur, & creſceret: quemadmodum Eccleſiæ primæuæ euenit. Magiſq; formidanda eſt occulta, & laruata perſecutio, quã proſequitur offerendo honores, & occaſiones deliciarum: eſt enim hæc pugna periculoſior, ſi pateat illi ad cor aditus.

HAE ſunt quatuordecim Prærogatiuæ, de quibus Pater Balthaſſar exhortationes ſuas ab initio huius anni habuit, fuſiùs ac diſtinctiùs explicando, quæ in ſingulis continentur. quas etſi varijs Scripturæ diuinæ, & ſanctorum Patrum ſententijs

exor-

exornauit, plurimi tamen fiebat Spiritûs feruor, & cœleſtis quædam vis, quibus res huiuſmodi docebat, exſtimulans nos, ne à tanti Inſtituti noſtri excellentia degeneraremus; & perfectionē, quam primi noſtri Patres fuerunt ſecuti, ignauia noſtra obfuſcaremus.

CAPVT XXII.

PLVRA ALIA ACCIPIEBAT ſuarum exhortationum argumenta, ad pleniorem, & perfectiorem Tyronum inſtructionem.

CVM Nouitij ſint inſtar infantium in virtute, opuſq; habeant in rebus omnibus inſtrui, quæ pertinent ad Chriſtianæ, ac Religioſæ vitæ Politiam, & cuiuſque integram reformationem internam, quam ſolus Deus videt; & externam, quam vident etiam homines: hæc omnia Pater Balthaſſar accipiebat tanquam argumenta ſuarum exhortationum: vt impleret quòd docet Apoſtolus: a *docentes omnem hominem in omni ſapientia, vt exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Ieſu.* ita inquam P. Balthaſſar oēs ſuos Tyrones docebat omnia, quę illos ſcire oportebat: totam ſuā ſapientiā, doctrinam, & induſtriā, quā Deus illi cōmunicabat, eò dirigēs: vt illi pfecti euaderent in interiori & exteriori homine,

a *Ad Coloſſ.* 1. 28.

ad imitationem Chriſti Ieſu. de quo cùm duodecim eſſet annorum (quæ ætas Tyronibus reſpondet) dicitur: b *quod proficiebat ſapientia, & ætate, & gratia apud Deũ & homines*: non quòd ipſe in donis internis creſceret; ſed in externis eorũ ſignis, vt exemplo ſuo Tyrones doceret: vt ſicut in ætate, ita etiam creſcant in virtute, in cœleſti ſapientia, in gratia, eiuſq; donis, non ſolùm occultè, & coram Deo ipſo; ſed etiam apertè in actionibus externis coram hominibus: ædificantes eos modeſtia ſua & virtutum exemplis.

b Luc. 2. 52.

§. I.

HAEC omnia licebit videre ex Catalogo quodam, quem fecerat rerum, quæ poterant eſſe aptum exhortationum argumentum: vt modò has, modò illas acciperet ad faſtidiũ euitandum; delectandũ verò varietate diuerſis temporibus, aut Auditoribus accõmodata. Catalogus hic ſiue Elenchus quadraginta quatuor capita, eaq; magni momenti cõplectebatur, quæ tamen ad minorem numerum redacta, hic proponere viſum eſt, eò quòd ſimul ſint tanquam puncta, ac documenta rerum, quibus ad integram noſtram perfectionem opus habemus.

PRIMVM caput erat de modo vtiliter & fructuosè orandi, & vtendi aliquibus temporis reliquijs, quæ interdum ſuperſunt; & nominatim de præſentia Dei Domini noſtri. *Secundum* de modo fructuosè dicendi horas Canonicas, quatuor communes Eccleſiæ Orationes, & alias vocales; & legendi libros ſpirituales. *Tertium* erat Examinis Conſcientiæ, tum Generalis totius diei; tum

parti-

particularis de aliquo defectu aut vitio; & quanti fieri debeat non labi etiam in leues defectus; neque animum abjjcere propter imbecillitates: quando ad eas euitandas fit quod fieri poteſt; nec valde anxium eſſe ob eas, in quas interdum labitur: ſed ſpem ac fiduciam ſuam in Deum ponere, quod dignabitur eas reparare. *Quartum* de modo vtiliter confitendi, de cordis compunctione, & non negligenda omni pœnitentia, quam facere poſſit, euitato tamen indiſcreto rigore; ac de ſpiritu, quo externæ pœnitentiæ, ac mortificationes fieri debeant. *Quintum* de bona ad Sacramentalem Communionem præparatione, & de communione ſpirituali. *Sextum* de propria mortificatione prauarum propenſionum motuumque naturæ; ac ſenſuum cuſtodia. *Septimum* de modo ſe habẽdi in menſa; in recreationibus, & in conuerſatione cum ſæcularibus, & vniuerſim ad moderandum nos ipſos in Colloquijs cum alijs. *Octauum* de humilitate & cognitione ſui ipſius. *Nonum* de amore, quem erga Deum habere debemus; de charitate cum omnibus, de mutua tolerantia, de vitandis iudicijs temerarijs, & ſuſpitionibus. *Decimum* de Paupertate, Caſtitate, & Obedientia; de Obſeruantia Regularum, & indifferentia; ac de ſtatione, ex qua Dei ſeruus expedire ſe debeat, ad aliquid operandum: hoc eſt ſtatuere primum, quę ſit Dei voluntas. *Vndecimum* de tribus familiaribus Chriſti Domini noſtri comitibus, Paupertate, Dolore, & Contemptu: quod eſt aptum argumentum à media quadrageſima, vſque ad finem. *Duodecimum* de ſpirituali profectu, in quo non tam noſtræ induſtriæ ac diligentiæ, quàm Dei au-

xilio,& fauori fidamus, quem licebit ab eius benignitate ſperare, cum non neglexerimus facere moderatè, quod in nobis erit. *Decimum tertium*, de fauoribus ac tribulationibus Iuſtorum; de tẽtationibus, & quo modo temporum inclementia,& aſperitas ſit ferenda; de Prouidentia Dei in his omnibus,& in ſuis puniendis. *Decimum quartum*, de pace quieteq; animę,ac varijs medijs,quibus illa obtinetur. *Decimum quintum*, de fructu, & vtilitate, quam adfert familiaritas & colloquia cum ſeruis Dei;& aliquem habere,à quo dirigatur,quem pro regula habeat,cuius vel cogitatio, vel memoria ipſum reformet & contineat: & quantum conferat bonum exemplum, quantamq; vim habeat. *Decimum ſextum*, de octo Beatitudinibus, de partibus virtutis,de Prudentia,& ſcientia Sanctorum. Hęc ſumma eſt rerum,ex quibus Sanctus ille vir argumentum ſumebat ſuarum exhortationum. Cùm omnibus illis meritò ſtudere debeant, & conari, vt valde dextri, & excellentes euadant omnes, qui volunt eſſe perfecti. Sed nominatim magnam vim ponebat in agendo frequenter de omnibus ijs, quæ pertinent ad abnegationem ſui ipſius, propriæ voluntatis, ac iudicij: quare ſummo ſtudio contendebat ſuis Nouitijs hanc curam & ſtudium perſuadere, admirandis hiſce rationibus, quas proprijs hic verbis reddemus. Ne confundamus (inquit) facultates: alioquin in nulla ſolidi & periti euademus. Nam niſi quis ſuum tempus det Grammaticæ, manebit veteramentarius aliquis; niſi etiam ſuum dederit Philoſophiæ, & alijs artibus, nunquam eas aſſequetur: in eundem modum niſi in

ſi in Nouitiatu abnegationi veſtri ipſorum ; ei-"
que, quod vos ad profectum in virtutibus ex-"
citare poſſit, ſtudeatis : eritis huius artis ve-"
teramentarij. Si enim cum ipſum cor eſt ab oc-"
caſionibus expeditum & cupidum perfectionis,"
idque longo tempore, & auxilijs exemplisque"
multis, non comparetis vobis magnas virtu-"
tum facultates : quando illud erit alicui rei"
adſtrictum, & in multas partes diuiſum, nec"
tot habebit auxilia, ſed plura impedimen-"
ta, & impingendi occaſiones, quid de illo erit?"
hoc erit, velle prodigioſam quandam perfe-"
ctionem ſperare. & quemadmodum Eruditio-"
nis ſpiritus, eſt continuum ſcientiarum exerci-"
tium; ita ſpiritus Religioſi eſt ipſa religioſa"
vita; quæ ſi deſit, mille defectibus abundabitis;"
& tanquam ſtatuæ, oculos habentes non vi-"
debitis. Initium virtutis eſt abnegatio propria:"
a *qui vult venire poſt me* (ait Chriſtus) *abneget*" a *Matt.* 16. 24.
ſemetipſum. Reſoluite vos Fratres aut fatea-"
mini, vos nolle incipere viam perfectionis;"
aut hinc incipite, quemadmodum vitæ Ma-"
giſter vos docet: b *abſcondite* nunc (vt ait Da-" b *Pſal.* 118. 11.
uid) *eloquia eius in cordibus veſtris*, *vt* poſteà *non*"
peccetis ei. Proſpiciamus hoc tempore a-"
bundantiæ, pro annis famis & ſterilitatis fu-"
turæ. Si Aegyptij oculos ſuos conieciſſent in"
Ioſephum, adeò ſapientem, vt noſceret ſom-"
nia interpretari, quod reliqui ſapientes"
non potuerunt; & ſi attendiſſent, quantam"
ille diligentiam adhiberet in congregandis &"
recondendis frumentis, cùm ipſi ea proijcerent:"

forte

» fortè & ipſi fuiſſent imitati virum, ſpiritum Dei
» habentem. Ita nunc ſunt inter vos viri, in quibus
» habitat Spiritus Dei: qui magno ſtudio, & feruore
» colligunt ac recondunt frumenta ſpiritualia: imi-
» tamini illos: nō enim vobis tam multa ſuperſunt.
» Et cum illi adeò illuſtrati à Deo, id faciant: cre-
» dendum eſt, rectè & prudenter illos facere. Noli-
» te ſiſtere, vbi alios videtis properantes. Ne exiſti-
» metis, tempus Probationis quaſi vobis perire, et-
» iamſi literarum ſtudijs non incumbatis. Non enim
» amittitur tempus, dum aperitur fundamentum æ-
» dificij, valde altè aſcenſuri; neq; iter faciens, tem-
» pus amittit, eò quòd det equis pabulum; aut ſcri-
» ba, eò quòd calamum aptet. Studere eſt intellige-
» re ac penetrare, quod ante non ſciebas: hoc au-
» tem non fit abſque lumine. Id quod communicat
» Dominus abundantiùs maioribus ſuis amicis, &
» cum ipſo bona fide ambulantibus: qui res ſuas ita
» præſcriptis temporibus faciunt, vt ea non per-
» turbent, aut confundant, propter affectum quo
» tenentur, vt votorum ſuorum compotes euadant.
» Diuidamus cum Deo tempus noſtrum, idque in
» omnibus occaſionibus & actibus publicis: & ipſe
» lucem ſuam nobis impertiet; ad ſcientiam deſe-
» rendam, ſufficiat nobis quòd Dominus velit, nos
» attendere ſanctitati: & tunc ipſe ſcientiam lar-
» gietur ampliorem. Hæc omnia S. ille Pater dice-
bat, vt Tyronibus, & ijs qui ſtudijs abſolutis, in
Probatione verſantur perſuaderet, eo tempore
ſolum attendere ad ſtudia virtutum, nec
vnam horulam fœlicis adeò
temporis abijcientes.

(***)

§. II.

§. II.

SED non ſatis habebat, quod interioris hominis reformationem, & mortificationem eis ſuaderet: ſed ea quoque tradebat, quæ ad exterioris reformationem ſpectabant) valde illis commendans virtutem modeſtiæ Religioſæ, quam dicebat hominibus Societatis valde neceſſariam, ob tres præcipuas cauſas. *Prima*: eò quòd ex inſtituto agerent cum proximis, ac proinde tenerentur eos ædificare, bonumque nomen apud eos habere: hoc autem obtinetur præcipuè modeſtia, & compoſitione hominis exterioris; non tamen affectata, ſed vera & religioſa; cùm igitur, qui in Societate ſumus: a *ſpectaculum* (vt ait Apoſtolus) *facti ſimus mundo, Angelis, & hominibus*: neceſſe eſt, vt idem Apoſtolus ait, b *prouidere bona, non ſolùm coràm Deo, ſed etiam coràm hominibus.* *Secunda*: nam reliqui Religioſi habitu ſuo, & cucullo ædificant, teguntq; aliquam immodeſtiam, ſi fortè in eam inciderent: at homines Societatis, qui faciem habent patentem, nec habitum alium, aut cucullum habent: horum loco neceſſe eſt, eos habere modeſtiam, qua exornentur, & componantur, quemadmodum matronæ Romanæ, eò quòd faciem apertam habeant, maiori indigent modeſtia, quàm aliarum nationum, quæ vultum tegunt. *Tertia*: eò quòd Societas etiam habeat ex ſuo Inſtituto orationem, & internam cum Deo familiaritatem; ad quam exterior modeſtia plurimum iuuat, vt quæ ſenſus contineat, & componat: per quos aliàs effunditur, & euaneſcit deuotio: Ac propterea eius modeſtia debet eſſe valde

a 1.Corint. 4.9.
b 2.Cor 8.21. Rom.12.17.

Reli-

Religioſa, & ex interna prouenire reformatione, & ex eo quod ſemper attendat, ſe verſari in
c *Philip* 4. 5. conſpectu Dei ſui, vt monuit Apoſtolus: c *modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus: Dominus enim prope eſt.*

IN hunc finem confecerat ſibi quaſi indicem omniũ actionum immodeſtarũ, quæ in viro Religioſo notari poſſunt, quas ſęculares, ciuiliũ morũ defectum appellant: & nominatim notat immodeſtiam, quæ eſſe poteſt in motibus capitis, frontis, oculorum, aurium, narium, oris, & linguæ; brachiorum, & manuum; genuum, & pedum; & reliquarum corporis partiũ; & in veſtium geſtatione. Deinde immodeſtias, quæ notari poſſunt in tẽplo, in choro, in Refectorio, in ipſo cubiculo, & in omnib. officijs; quale eſt Sacrũ facere, vel audire; quando decũbunt, aut ex lecto ſurgunt; quãdo comedunt, aut ſunt in Recreatione; & in quocumque alio loco, ſiue ſint ſoli, ſiue cùm ſocijs: Item immodeſtias ſubditi erga ſuum ſuperiorem, aut Religioſi cum reliquis; aut cum eunt per plateam, & alter alterum comitatur; aut cum ſæcularibus agunt, in modo loquendi, ridendi, expuendi, tuſſiendi, manus, & corpus mouendi: reformãdi enim ſunt omnes hi motus, & danda opera, vt (quemadmodum S. Auguſtinus in Regula ſua monuit) nihil in eis ſit, quod non benè reſpondeat grauitati & ſanctitati noſtræ Profeſſionis. Catalogum illum ego legi, & erant notati plus quã ducenti immodeſtiæ actus, & Vrbanitatis defectus, in quos poterat Religioſus incidere. Sed quod ſint tot numero, & plurimi valde leues; ac domeſtici: eos non exprimo. Hos tamen inſinuaui, vt

appa-

appareat, quantam curam ille adhiberet in ſuis Nouitijs reformandis, etiam in rebus valde minutis. Ex quo oriebatur, vt illi tam rara modeſtia eminerent, vt obſtupeſcerent ſæculares: nec poſſent ſe continere, quin coram nobis id dicerent, (quemadmodum ego etiam tunc Nouitius aliquando audiebam) Deum glorificantes, quod hoc ornamentum ſeruis ſuis largiretur.

DENIQVE cùm non ſemper poſſimus viuos Magiſtros ad manum habere, qui ſuis exhortationibus nos ad perfectionem exſtimulēt: valde ſuis Nouitijs commendabat lectionem librorum ſpiritualium iuxta Regulam noſtræ Societatis: qui etſi ex ſe ſint Magiſtri mortui, eis tamen vitam impertit Magiſter ille, qui eſſentia ſua eſt vita, qui loquitur, & cor noſtrum per eos docet: ac propterea nominatim commendabat aureum illum libellum Thomæ de Kempis, quem vulgò Mundi Contemptum appellamus. Cuius ſententijs frequenter vtebatur in exhortationibus: eò quòd cordi adhæreſcant, Deuſque illas imprimat bono affectu legentibus. Et cùm eſſet Viſitator Prouinciæ Aragoniæ, fecit, vt in ea agnoſcerent eius libri vſum: cuius emolumentum experientia illi perceperunt, inuenientes ſinguli, quacumq; ex parte eum aperirent, quod animę ſuæ conueniebat.

CAPVT

CAPVT XXIII.

PRAECLARE GESSIT PECTORis munus Metinæ, & in alijs Collegijs; & inſignes eius ad gubernandum dotes.

QVAMVIS P. Balthaſſar Abulenſe Collegium per annos aliquot cum titulo Miniſtri, aut Vice-Rectoris gubernaſſet: Metinæ tamen primùm id muneris cum titulo Rectoris egit, & poſtea in alijs etiam Collegijs, oſtendens vbique inſigne ad gubernandum talentum. Quod vt tutius obiret, ſtuduit altas in humilitate radices iacere: ex qua oriebatur ei in initijs magna repugnantia, & horror talia munia obeundi, non ignaro ſeueræ rationis ab ijs, qui præſunt, exigendæ; & quod benè perpendiſſet onera ſuperiorum: de quibus aiebat, quòd minimè omnium deberent ſuis corporibus indulgere; ſed præ alijs in omnibus peius tractare. quo ad animum verò debere ſemper eſſe dolentes, mœrentes, reliquorum omnium curis plenos: quod ſi Officio ſuo benè, vt oportet, fungantur, referent à multis ex ſubditis murmura, & auerſiones: quo ad Deum verò portare debent defectus, & imperfectiones ſubditorum, eorum ignauiam, defectionem, & omnia eorum peccata: ita vt non ſolum onus portent, ſi illi peccēt; ſed etiam ſi in virtute non proficiant.

ficiant. ex hac cogitatione, cùm ipſe eſſet aliàs valde zeloſus, ſuæque perfectionis ſtudioſus; optaretque, reliquos eſſe perfectos: cœpit officium illud in initio cum aliqua ſeueritate; & affligebatur valde ex defectibus eorum, qui ſibi eſſent commiſſi; quemadmodum euenire ſolet ſuperioribus parum expertis: ſed poſtea tamen maiori cęleſti lumine accepto, aduertit hanc eſſe potius impatiētiam ſuam, & cordis anguſtiam: ideoque oportere illud laxare, & aſſueſcere, ſuſtinere aliorum defectus; eiſque compati potius, quàm indignari: vt ſic Dei gubernationem, quantum fas eſſet, æmularetur, & in eum finem annotauerat ſibi quiddam notatu dignum: quod à Patre Martino Gutierrio, quadam die audiuerat, cum ſuæ conſcientiæ rationem ei redderet: qui etiam, cùm eſſet Rector, affligebatur valde ob aliquos ſuorum defectus. & cùm die quadam in Oratione de hoc ſuo labore lamentaretur, oſtenſus eſt illi orbis argenteus, in quo corculum erat exiguum valde, & quaſi duabus ſanguinis guttis ſubmerſum, & ſuffocatum: dictumque illi eſt, hoc eſt cor tuum, quod in parua aqua ſubmergitur: & mox magnum aliud cor, valde latum illi fuit oſtenſum, dictumque: hoc eſt cor Dei, quod tot idololatrijs, hæreſibus, ac ſceleribus alijs, quæ ſunt in mundo non affligitur; ſed longanimitate magna opportunitatem exſpectat, copioſum fructum ab eis colligendi, qui nunc ſunt improbi: tale autem eſſe debet tuum. Ex qua Viſione valde mutatus fuit, & ex ſuis anguſtijs emerſit: quem etiam Dominus noſter conſolatus eſt, reuelans

R illi,

illi, omnes eos, quorum tunc curam habebat, eſſe prædeſtinatos. Huius ergo boni ſui amici exemplo didicit Pater Balthaſſar, cor ſuum dilatare: cui etiam in Oratione Deus fecit eandem gratiam:(vt in Relatione ſua ſuperius poſita ipſe meminit) tantum ei ſubſidium & leuamen in gubernatione tribuens, vt non ſicut prius nimiæ curæ ipſum raptarent, nec eius cor anguſtarent. Addidit item ei magnam officij huius opinionem & æſtimationẽ, immiſſo ſenſu quodã interno in Dominica boni Paſtoris & eius ouiũ: qui fuit huiuſmodi. magnus hic eſt grex, eiusque magna fortuna: Paſtor bonus facit oues bonas: Quare magnum eſt beneficium, magnaq; gratia illis fit; ꝙ talẽ illis Deus dederit. Quando populus Dei bonũ habuit caput, Regem, aut Prophetam: ſemper fuit bonus. Magnũ onus imponũt ſibi Paſtores: quia verè ſunt ſcopus, in quem omnes illorum oues oculos ſuos conijciunt, & in eorundem mores transformantur, ſicut illæ Iacob in virgarum colorem. Hoc ſpiritu ſtudebat P. Balthaſſar exemplar eſſe perfectionis toti gregi ſuo: adeoq; exactè officij ſui regulas & obligationes expleuit, vt liceat de eo dicere, quod fuerit talis ſuperior, qualem P. noſter S. Ignatius in ſuis conſtitutionibus depinxit: & quamuis id ſatis appareat ex ijs, quæ ſuperius diximus de Nouitiorum gubernatione: nunc tamen alia quædam addemus, quæ ad omnium gubernationem vniuerſim pertinent: ex quibus non Prælati Religionum modò, ſed Chriſtiani etiam Domini, ac patresfamilias diſcere poſſunt, domos ſuas gubernandi rationem.

2. Poſt Paſcha. ANNO. 1575. *April. 17.*

Gen. 39. 39.

§. I.

§. I.

PRIMVM ſuis Orationibus Collegium totum ſuſtentabat, tam in ſpiritualibus quàm in temporalibus: res ſingulas prout quæq; erat, perpendens & æſtimans: virtutem, Sanctitatem ac Religionem reliquis præferens; ſubditos in virtute eminentes pluris faciebat, quàm doctos & nobiles magna habentes talenta, non tamen tantam virtutem. Et cùm aliquem deprehendebat non quidem Eruditum, ſed probitatis, & ſpiritus ſingularis, dies noctesque cum eo quodammodo conſumebat, vt eum ad profectum, & progreſſum iuuaret, vt inferiùs apparebit. Hinc oriebatur, vt vel modicum ſpirituale bonum pluris faceret, quàm quiduis temporale: ideò non patiebatur, vt quis rerum temporalium procurandarum cauſa, aliquid amitteret, aut vel punctum imminueret exercitiorum ſpiritualium. Cùm eſſet egeni cuiusdam Collegij Rector, habebat Miniſtrum valde ſolicitum, qui anxius ad ipſum currebat, ſignificans, quæ deeſſent, & neceſſe eſſet ſtatim proſpicere. Vir Sanctus reſpondebat, quàm anxius venit P. Miniſter: communicaſti ne id cum Domino Deo noſtro? reſpondebat ille, adhuc non habui tempus orandi: & tunc cum magna tranquillitate dimiſit illum, dicens: hoc debuit eſſe primum. eas ad cubiculum, & ora; & offeras tuam orationem, & poſtea reuertaris huc. Cogitas gregem hunc non habere Dominum? Dominum autem talem habet, cui non tam parui conſtitit, vt perire permittat. eas in pace,

& cogita, hoc non à tua induſtria pendere. Diſcedebat P. Miniſter, vt faceret, quod Pater præſcribebat: & ſæpè, quando reuertebatur, inueniebat proſpectum iam eſſe neceſſitati per media, iudicio ſuo prodigioſa: id promerente fidelitate, & fiducia ſui Rectoris in Deum, vt capite 16. eſt dictum.

HINC etiam prouenibat, vt quoniam experiebatur valde expedire, liberaliter dare ſubditis, quæ erant corporalia, vt liberiùs illi ſpiritualibus attenderent, ideò liberalis valde, ac ſolicitus erat, vt omnibus daretur, quod ad cibum, & veſtitum erat neceſſarium. Quam ob rem ipſemet, ſingulis menſibus, cum veſtium cuſtode ſingula cubicula viſitabat; & quærebat, quid cuique deeſſet, vt ei proſpiceret: id curabat ſcripto notari; & rationē poſtea exigebat, an eſſet exſecutioni mandatum. In Refectorio etiam curabat, vt toti communitati ſufficiens cibus daretur: eorū verò, qui mortificationis cauſa ſe ipſos negligebant, maiorem ipſe gerebat curam; ægrotorum valde commiſerebatur, eiſque indulgebat, attendens diligenter, ne quid eis deeſſet; & pro modica re, quam illis deeſſe aduerterat, grauiter eum reprehendebat, cui erat eius cura commiſſa: frequenter valde eos inuiſebat, & cùm aliquis erat in periculo conſtitutus, etiam noctu illum, cùm alij dormirent, viſitabat.

IN rebus omnibus toti communitati communibus Primus erat; in Oratione, in Examinib⁹, eūdo ad menſam, diſcedendo ex recreatione, in purganda domo, & in ſimilibus occupationibus, ad quas omnes accedunt. Et quoniam mos eſt in Societate,

cietate,vt ſinguli deſignatum habeant diem lauãdi,aut tergendi in culina: ille primo die menſis id ſemper faciebat,etiamſi reliquorum ordo non eſſet expletus:quo exemplo alios impellebat,ne vllo modo huiuſmodi occupationibus deeſſent, valde ſemper probauit, & laudauit ſequi ipſam communitatẽ,dicens,id valde placere Deo ſuamq́ue benedictionẽ ei in his actionib. impertiuiſſe.

CVM quis facultatẽ petebat ad Extraordinariam aliquã pœnitentiam faciendã,id ipſe iniungebat,vt in omnibus ſtuderet conformare ſe communitati, non quærens exemptiones aut priuilegia aliqua ſingularia; & vt ſtuderet in hoc ipſo cum ſpiritu præſtando excellere. Hoc verò ſingulare donũ à Deo D.N.petebat,vt gratiã ipſi largiretur,eamq́; corporis ſanitatem,quæ ſufficeret ad præſtãdum,quod omnes in communitate præſtarent: & benignſſimus Dominus petitum donũ conceſſit;nam,licèt ſæpe eſſet valetudinarius,diſſimulabat tamen imbecillitatẽ illam, vt cõmunibus actionib.non deeſſet:experiebatur nimirũ,tales à Deo adiuuari,& in ſpiritu proficere;tẽpusq́; habere ſufficiẽs,tũ ad ſpiritualia exercitia,tum ad alia munia benè præſtanda. Addebatque: præſtare paulò minus etiam cum aliqua ſanitatis debilitate viuere,& ſequi cõmunitatem; quàm diutiùs viuere,aut integra vti valetudine. cũ aliquib. ſingularitatibus,quæ alios offendũt,& moleſtè illas ferunt. Cùm ſemel P.Franciſcus Riberius, cuius poſtea faciemus mentionem, facultatem peteret emanendi vſque ad ſecundam menſam, eò quòd indigeret illo tempore pro ſtudio ad quaſdam diſputationes,quibus ipſe prçeſſe debebat:reſpõdit

illi P. Balthaſſar: pluris eſſe faciendum cum omnibus ad menſam accedere: nam ſic etiam in ipſo ſtudio plus ipſum poſſe proficere. Paruit bonus ſubditus, & ex fœlici diſputationis euentu animaduertit, quã rectè bonus P. Rector cõſuluiſſet.

ITA ſemper conſtitutus ac diſpoſitus erat, vt opus nõ eſſet tempus, aut occaſionẽ cum illo agẽdi captare: exterior vultus cum ſancta quadã grauitate ſuauis erat, & humanus, ita vt amabilem ac venerabilem ſe exhiberet, & omnes filialẽ erga eũ reuerentiã cum amore coniungerent. Et licet interdũ ſpeciẽ indueret ſeueritatis, vt ſubditos exerceret: mox tamẽ ad priſtinã, & familiarem ſuauitatem redibat: ex altera etiam parte ſtudebat ſuos in loco publico, & coram ſæcularibus honorare, honorificè de eis loquens, & cũ eo reſpectu agens cum eis, quem ſingulorũ gradus poſcebat. Contẽplabatur ſubditorum ſuorum vultus, non ſinens aliquẽ diu eſſe triſtẽ, aut capite demiſſo incedẽtẽ, dicens: in domo Dei neminẽ triſtẽ incedere debere, ſed lætũ: & potius exceſſum in lætitia diſſimulabat, quàm in triſtitia. compatiebatur ijs, qui vel ex debilitate in aliquem defectũ laberentur, aut durioris eſſent ingenij. quibus ſæpiùs blandiebatur, vt tales defectus repararet. Ideoq; interdum, quos tales nouerat, petebat à Prouinciali ad ſuum Collegium mitti; vt blanda ſua directione eos rectificaret, ac lucraretur. Et hac ratione multos emolliuit, magnaq; charitate, ac dexteritate in alios permutauit: eius enim verba etiam feras videbantur emollire, ac cicures reddere.

CONSTANTISSIMVS erat in ſeruandis exactè, quæcũq; ipſius officium poſtulabat, etiã minutiſſi-

nutiſſima,neq; deponebat eius curã & ſolicitudinem vſq; ad diem & horam vltimã,quo illud perficiebat: vt ex hac re parua conſtabit, quæ indiciũ eſt eius curę,quam de rebus grauiorib. gerebat. Ad obſeruationẽ rẽgulæ Rectoris de viſitãdis interdũ exiſtentibus in oratione deſignauit ſibi Feriã ſextam,nec vllã prætermiſit, etiamſi plures occupationes haberet;aut nocte prçcedente graui aliqua moleſtia fuiſſet affectus. Idq; adeò conſtanter ſeruauit,vt ipſa Feria ſexta, qua diſceſſit Villa-Gartia, vt eſſet Prouincialis Toletanus, diſceſſurꝰ proximè poſt Orationẽ, viſitauit tamẽ pro more omnia cubicula; nã probus ſuperior nõ debet eo prætextu,quod breui officiũ ſuum exſpirabit,aliquid de ſua cura remittere, ſed vltimo adhuc die æquè exactè,ſe gerere,atque cùm cœpit primò,

§. II.

PRAEDICTA omnia,& multò adhuc plura animaduertere licebit, in quadã ſũma, quã ſibi fecit, rerũ neceſſariarum, vt quis bonus eſſet Superior:quę omniũ eorũ, qui illũ nouimꝰ, iudicio, eſt exẽplar quoddã, & viua imago eorũ, quæ ipſemet faciebat:eſtq; plus aliquid ſe ipsũ ita depingere;quã alios,vt tales ſint,docere. ita igitur loquitur: *Primũ* Superioris munus eſt ſeruire animabus,pro quibus Chriſtus mortuus eſt. & quidẽ ſeruire tanquã ſeruus ſuis Dominis propter Chriſtũ:& in eo modico, quod propter Deũ fieri poteſt,magnę fœlicitati ſuæ tribuat,ꝙ illi non attẽdat,quid ipſorum gratia Superior faciat;neque vt gratias ipſi agãt propter talia obſequia:vt eo puriora ipſe Dominus acceptet, quò illa erunt minus notata,minoresq; gratiæ ab hominib. habitę.

Quare primùm ante oculos ſuos conſtituat, quod fieri ipſum Superiorem, non ſit fieri Dominum; neque tradi ipſi homines, quibus imperet; Sed fieri Pædagogum Principum, & verè ſeruum filiorum Dei, quorū curā gerat, eisq́; ſeruiat, ac ſupra caput ſuū collocet. Sic enim Dominus ille gubernauit, qui dixit, a *non veni miniſtrari, ſed miniſtrare.* Et Eccleſiaſticus monet: b *Rectorē te poſuerunt? noli extolli: eſto in illis, quaſi vnus ex ipſis.*

a Matth. 20. 28

b Eccl. 32. 1.

DEINDE det operam, vt talem ſubditi de ipſo opinionem concipiant, vt magna ſua conſolatione, ac fiducia ſe poſſint illi aperire; & intelligant, ſe in nulla re magis ipſi placere poſſe, quàm ſi ad ipſum recurrant, pectusque ſuum totum aperiant, quantumcunq; debiles ipſi ſint: nec propterea quidquam ſe apud Superiorem amiſſuros: cùm non ſit æquum, quod vnde ſibi cælum aperitur, melioremq́; inducit in Dei oculis ſpeciem & figuram, non etiam, eadem in eius miniſtri pectore & opinione remaneat. Agat ſæpe cum eis de hoc argumento, quod eſt vtiliſſimum; moneat Confeſſarios, & Concionatores: mille enim animæ pereunt, eò quòd non habeant animum, ad interius vlcus Superiori ſuo aperiendum.

TERTIO, illud etiam ſibi ob oculos ponat, vt in humilitate cōſeruetur: quòd Collegium valde ſit cōpoſitū, & iuxta leges noſtras benè gubernetur: nō tā eſſe induſtriæ ſuæ effectū, quā ipſius Dei D N. opus enim adeò excellēs, quale eſt, quod tot homines benè ſubiecti ſint, ſeq́; ad terrā proijciāt, nō hominū eſt, ſed eius Domini, de quo Dauid: c *in ipſo Domino ſperaui, qui ſubdit populū meū ſub me.* Qui velit cedros ad terrā deijcere, ferreis brachijs opus

c Pſal. 143. 2.

opus habet: & hæc dat ipſemet Deus, adeoq; fortia reddit d *ſicut arcum æreum*. Quare qui melius nouerit cauſam ſuam apud hunc Dominum agere, fueritq; illi familiarior: peritior erit liguator & operarius: etiamſi ſit alioqui balbutiens, Deiq; conſilia euaneſcant ab oculis hominum, non valentium illa aſſequi. d *Pſal.* 17.35.

QVARTO, aggrediatur officium alliciens ad ſe omnium, qui ſunt in Collegio, voluntates, ſigna edens ſolatij ſui, quòd inter illos maneat: caueat tamen diligenter, ne qua particularis affectio in ipſo noretur, in quam totum impingat Collegium. auſpicetur etiam munus diſſimulans imperium, & ordinationem per dies aliquot, ne diſpliceat hoc apprehendentibus, quod incipiat imperando tanquam Iudex aliquis aulicus: nunquam ſuperbè, & imperioſè aliquid conſtituat; ſed humiliter, & manſuetè, quaſi per modum Cõſultationis: exempli cauſa, dicat, attende an hoc hac ratione benè fiat: hic enim quaſi Conſultationis modus, efficacior eſt ad perſuadendum, quod velis, & ſedandos animos perturbatos.

QVINTO, frequenter eos priuatim alloquatur; & interdum viſitet in proprijs cubiculis; & quando illi ad ipſius acceſſerint, vt loquantur, iubeat intrare, etiam cùm eſt occupatus: vt ipſimet aduertant, quod non poſſit illos audire; & cũ dimiſerit, bonis etiam & ſuauibus verbis vtatur; dum autem illi loquuntur, ne ipſe, ſcribendo aut aliud quid faciendo, occupetur: ne videatur illos parui facere. *Ex ſancto Baſilio.*

SEXTO, deponat eas cogitationes, & conſilia quæ impedire ipſum poſſunt, ab Officio ſuo rectè

præſtando,& ab attendendo ſuis domeſticis: expendat tempus in ſua gubernatione; & hoc ſit continuum eius ſtudium: exactè & actu illam exercere. Nam omnium deuotionum ac mediorum ſui & totius Collegij profectûs, hoc erit maximè ſubſtantiale. Quamobrem ne ſæcularium negotijs multum implicetur: plus enim populo proderit, ſi Religioſa ac perfecta ſubiecta ei dederit, quàm ſi ipſe illorum negotijs ſe implicauerit.

SEPTIMO, det operam, vt in rebus omnibus ipſe ſit primus, vt ſic maiorem eius verba vim habeant; & ſubditi, cùm in aliquo deficient, non habeant, quò ſe excuſent. Ita enim faciens, explebit boni Euangelici Paſtoris numeros: de quo dicitur, e *quod cùm proprias oues di-* e Ioan.10.4
miſerit, ante eas vadit. Aduertat etiam diligenter: ex propria ipſius reformatione, Inferiorum reformationem dependere: qui ipſam Regularum obſeruationem à Superiore tanquam à viua regula accipiunt: qui ſe ſecum in multis diſpenſet, in tali obſeruatione, eò quòd pluribus rebus ſit intentus, non habent vim eius exhortationes & verba; quia non facit, quod dicit.

OCTAVO, Boni conſulat, quidquid à quocũque ipſi dicetur; vultu ipſo & verbis gratum animum oſtendendo: nam vel hoc ſolo, qui ſunt exulcerati, conquieſcent; & ipſe poterit in multis iuuari: & hoc ipſum ſufficiet, vt ab omnibus ametur.

NONO, ſeruet animi rectitudinem, & integritatem, ne alij inſoleſcant, & fiant arrogantes:

Sed

Sed exhibeat ſimul viſcera charitatis, vt cum rectitudine ſuauitatem coniungat; ſitque ſicut ille Dominus, quem Dauid f *dulcem & rectum* appellat: quamuis interdum, ne pax communis perturbetur, expedit cedere, ac diſſimulare, quando ſubditus non vult præſtare, quod debet; agendo cum illo, cum Spiritu amoris: & patienter ſuſtinendo, quem DEVS ſuſtinet: donec ipſe dignetur illum viſitare, & capacem reddere mediorum ſui profectûs, quæ illi proponuntur. Sed non negligat tamen omnia, quæ poteſt media adhibere, quibus poſſit illum lucrari. f Pſal 24 8.

DECIMO in nullo caſu, etiam vbi iuſtiſſima appareat cauſa, aliquem reprehendat iratus, donec ſeipſum priùs quietum reddat; & pacatum: ſic enim licebit poſtea fratrem ſuum pacare: & faciliùs eum lucrabitur, ſi tolleret: quia ipſemet tandem agnoſcet, ſuamque obſtinationem improbabit, ſeſeque ſubijciet, & ad pedes proſternet. Ratio autem cur non ſit reprehenſio adhibenda, cùm Superior eſt turbatus, ea eſt, quia Dei omnia mandata diriguntur ad charitatem, & cordis puritatem; cuius vtriuſq; ſit iactura, ſi permittat ſe ab indignatione, & auerſione ferri. Nec in defectibus ſubditorum valde indignetur, nec ſuum oſtendat defectũ & turbationem. In paruis rebus non ſit valde ſeuerus, quaſi ipſe valde eſſet Iuſtus; nec frequens ſit in reprehendendo: ſic enim gubernatio redditur grauis ac dura; & ex frequentatione vileſcit, nec ſentitur dum adhibetur.

VNDECIMO, cũ ſubditus ex animi perturbatione reſiſtit, contineat ſe ipſe Superior, memor ꝙ ille ipſius ſit frater, mẽbrũ Chriſti, & imago Dei;

& quòd

CAPVT XXIV.

EIVS ZELVS, ET SOLICITVDO in promouendis ſtudijs humanioribus, & bona Iuuentutis educatione, ac doctrina Chriſtiana tradenda.

VNVM ex miniſterijs, quæ Societas in Collegio Metinenſi & in multis alijs exercet, eſt illud, vt iuuentutem illius Reipublicæ doceat literas humaniores, hunc ſibi ſcopum in eis conſtituens, vt ſimul cum ipſis literis iuuentutem doceat bonos mores: vt à tenera ætate incipiant ſeriò Deo ſeruire, pro vt veros, ac perfectos Chriſtianos decet. Et quamuis P. Balthaſſar Aluarius propter Officiũ Rectoris, quod ipſe gerebat, magna cura, ac Zelo curaret reliqua omnia miniſteria Societatis propria, exactè perfecteque adminiſtrari, qualia ſunt conciones, Confeſſiones, morituris adeſſe, ſpiritualia Exercitia tradere, Carceres & Hoſpitalia viſitare; & ipſas ſuperiores Philoſophiæ ac Theologiæ facultates, cùm in ſuo Collegio docebantur, tradere: (vt paulò poſt videbimus, dum referemus quæ Salmanticæ geſſit) ſed maiori multò cura attendebat huic miniſterio tradẽdi humaniores litteras, quod etſi in oculis mundi non ſit honorificum: apud Deum tamen eſt valde glorioſum; & Ec-

& Eccleſiæ, ac Reipublicæ Chriſtianæ (cùm more Societatis exercetur) eſt vtiliſſimum.

§. I.

CVRAM hanc & Zelum in tribus nominatim rebus oſtendebat. *Primùm*, quòd valde magni hoc miniſterium faceret: ideoq; ſtudebat, eandem opinionem, & æſtimationem omnibus Societatis hominibus ita imprimere: vt ad illud cum animi voluptate exercendum adſpirarent: eoſq; adiuuarent, qui re ipſa in eo iam occuparētur. Et quamuis multæ graueſque rationes in eum finem a Doctoribus afferantur, tantùm hic inſinuabo, quod Pater Balthaſſar ſentiebat, dicebatque, exaggerans, quantum referat literariam Eruditionem cum bonis moribus in tenera ætate coniungere: tam propter ipſorum puerorum vtilitatem; quàm propter parentum, totiuſque Reipublicæ bonum. Nam pueris valde id expedit: eò quòd & præſens & futurum eorum bonum ex eo dependeat: illa enim ætas eſt inſtar mollis ceræ, læuis tabulæ, aut chartæ mundæ; facilè enim illis imprimitur, quod docentur ſiue in literis, ſiue in virtute: idemque faciliùs poſtea conſeruant, iuxta illud Poetæ: Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem teſta diu: & illud Spiritus ſancti prouerbium: a *adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam cùm ſenuerit non recedet ab ea.* Corpus etiam ipſum multò aptius habent ad labores & moleſtias tolerandas in ipſis ſtudijs, & pœnas propter ea ſubeundas: ſunt etiam inſtar terræ virginis, aut noualis, quæ primùm proſcinditur:

a *Prou.* 20. 6

ditur: cuius primi fructus ſunt valde pingues & fertiles: & quamuis eueniat aliquando, vt adeptam virtutem negligant, faciliùs tamen ad eam redeunt: & ſæpè memoria eorum, quæ in tenera illa ætate fecerunt, ſi ab eis adultiores degenerẽt, facit eos erubeſcere, & in ſeipſos reuerſos, ſtudioſiùs vitam inſtituere, cùm facti ſunt viri.

PARENTIBVS quoque expedit, vt filij ſtudioſi educentur, vt bonam ipſis & pacatam adferant ſenectutem: quare ipſimet optare deberent, & operam dare, vt tales haberent filiorum Inſtitutores, qui ipſoſmet parentes in hoc munere iuuarent: pudor enim eſt, quod parentes adeò ſint ſoliciti de honeſta filiorum tractatione in cibo & veſtitu; & vt communes ſtatûs & gradûs ſui mores imbibant, & humaniores literas diſcant: tantoque ſtudio diuitias multas pro illis theſaurizent: tam parui verò faciant, quòd ſtudioſos mores non addiſcant: quare vereri meritò poſſunt, ne pereant, grauemque ipſis ſenectutem adferant: quemadmodum panes, ſi, dum in furnum mittuntur, incuruentur: non eſt modus eos, poſtquam ſunt cocti, rectificandi: & Sapiens dicit: b *qui delicatè à pueritia nutrit filium ſuum, poſtea ſentiet eum contumacem.* b *Prou.* 29. 21.

REIPVBLICAE quoque valde intereſt, nã ſapientes Studioſi fermentum ſunt ciuitatis; & ſal, quod illam à corruptione & periculis præſeruat: c *vir pauper & ſapiens* (ait Eccleſiaſtes) *liberauit per ſapientiam ſuam vrbem* ab hoſtibus *vallatam*. Quam ob rem in vniuerſale bonum Eccleſiæ & particularium Eccleſiarum c *Eccleſ.* 9. 15

decre-

Seſſ 23 c. 18. Lateran. ſub Leone 10. Seſſ 9. de Reform. Colon. Moguntí.

decreuit ſacrum Tridentinum Concilium,(quod etiam ſtatuerunt alia Concilia:) vt ſingulæ Cathedrales & Metropolitanæ teneantur Collegia, aut Seminaria erigere, in quibus adoleſcentes, 12. iam annorum & vltrà, educentur in litteris, & eruditione per aptos ad id muneris Magiſtros. Huiuſmodi etiam curã cõmendãrũt valde Plato, Ariſtoteles, alijque Philoſophi gentiles in vtilitatem & bonum ſuarum Rerumpublicarum; Et Plutarchus præclarum edidit tractatum de bona filiorum educatione, in quo ait: quemadmodum ſtatim atque naſcuntur infantes, neceſſe eſt corporis membra benè componere vt rectã & æqualiter creſcant: ita oportere eorum mores dirigere & componere, vt in bonos ciues euadant.

HAEC ſumma eſt rationum, quibus P. Balthaſſar hoc miniſterium valde commendabat: quod noſter S. P. Ignatius diuino Spiritu impulſus toti Societati maiorem in modum commendauit. Vt autem cum maiori ſuauitate noſtri illud exercerent, ſecũdum addebat, quod diximus, excitando, & his alijſque rationibus animum addendo ijs, qui aut ad id muneris erant deſtinati, aut iam illi vacabant. Habebat enim magnam rationem commoditatum eorum, in omnibus locis publicis eos honore afficiebat: & quamuis inferiorum claſſium Magiſtri eſſent aliqui in Societate Tyrones, quos domi ipſe mortificabat, in claſſibus tamen ipſis eos coram diſcipulis honorabat; & volebat magni ab omnibus fieri, & vt par eſt æſtimari: eò quòd labor illorum ſit cum minori mundi huius applauſu, ſed cum maiori fructu. Et ſi, vt oportet, munus hoc præſtent, plures animas lu-

mas lucrantur, & ad Chriſtum ſequendum trahunt, quàm Concionatores eloquentia ſuarum concionum. Singularibus quoq; monitis, ac documẽtis eos inſtruebat, vt ſua officia vtiliter præſtarent; proponens eis ante oculos Societatis Inſtitutum, & Scopum, quò illa tendit, propinare ſcilicet iuuentuti Chriſtianas virtutes, ſimul cum lacte bonæ doctrinæ: ac propterea cupit eos iuuentuti Magiſtros præficere, à quibus doceatur, non minus dum illos conſpicit, quàm dum audit; hoc eſt, qui non minus ſanctæ ſuæ vitæ exemplo eam ad virtutem ſequendam impellant, quàm ſcientia, & eruditione literis inſtruant. Pueri enim faciliùs mouentur ad ſequendum quod vident; quàm quod tantùm audiunt: quare ſi Magiſter aliud dicat, aliud faciat; benè loquatur, ſed malè agat: diſcipuli ſequũtur malũ, quod vident; parui facientes bonũ, quòd ab illo audiunt. Huc ſpectat illa Plinij iunioris ſentẽtia: filium tuũ trade Præceptori, à quo mores primùm, mox Eloquentiam diſcat, quæ malè ſine moribns diſcitur: & S. Bernardus de S. Malachia narrat, quòd cùm iuuenis eſſet, nunquam potuit perſuaderi, vt cuiuſdam Magiſtri ſcholam ingrederetur, eò quòd ſemel vidiſſet eum aliquid quod non decebat facientem. Quamobrem etiam P. Balthaſſar valde Magiſtris cõmendabat, vt attenderent, darentq; operam, vt diſcipuli præſcriptum à Societate ordinem in ijs, quæ ad mores pertinent, exactè ſeruarent; qui ferè eſt idem cum eo, quem Tridentinum concilium ſeruandum propoſuit in ſuis ſeminarijs: ad quod etiam iuuaret, legere Tractatum ſancti Bernardi de ordine vitæ, ſiue de doctrina puerorum; & ſimilem

Epiſt. ad Cæcelliam Hiſpullam.

Vbi ſuprà.

milem, quem edidit Gerſon de trahendis pueris ad Chriſtum. Ac deniq; ob oculos illis ponebat ingens præmium, quod à Domino noſtro tum in hac vita, tum in futura poterant ſperare: ſi enim temporalis infantium educatio illi eſt accepta, &
d *Exod.1.20* remunerauit d *obſtetrices AEgyptias*, eò quòd pueros, filios Hebræorum ſeruaſſent à morte, quam Pharao Rex Tyrannus inferri eis iuſſerat: quantò magis remunerabit obſequia eorum, qui filiorum Chriſtianorum curam gerunt, quos in virtutibus educant: operam dantes vt eos ab ſpirituali morte, quam Dæmon eis inferre molitur, eripiant?

AD confirmanda quæ diximus de cura & Zelo Patris Balthaſſaris, referam hîc Caput quoddam litterarum, quas dedit ad Patrem Ioannem Bonifacium, qui huic miniſterio ſe dedicauerat, in quo exercendo vltrà quadraginta annos cum magno fructu perſeuerauit, etiamſi Pater noſter Generalis illum in initio ad ſtudia Theologica (ad quæ non vulgare talentum habebat) inuitaret. Nam pro humanitate illa ſibi oblata gratias agens, eam tamen non admiſit: hac igitur occa-
» ſione Pater Balthaſſar hæc ad illum ſcripſit: So-
» licitus eram de Electione à Patre noſtro Genera-
» li Reuerentiæ Veſtræ oblata: ſed magnum mihi
» fuit ſolatium, quod elegerit in iſto miniſterio
» pergere: in ea ſiquidem Profeſſione cum maiori
» ſecuritate R. V. operabitur ſuam & multo-
» rum ſalutem, qua magis opus habet; quàm
» Societas ipſa eiuſdem Theologia; ad quam ſe-
» ctandam, ſi deſiderium altioris nominis, & Opi-
» nionis impulerit, meminerit bonum eſſe, quod
iam

iam habet; illudque non debere à Religioſis quæ- "
ri,ſed ſe ipſos abijcere: quod ſi illud eis expedi- "
at,dabit illud Altiſſimus, qui nouit humiles eri- "
gere, & extollere: quare talis R. V. in Societate "
habebitur,qui reiecerit,quod multi ſolicitè quæ- "
runt: cùm illud in manibus ſuis haberet. Quod "
verò attinet ad hoc munus hîc vel alibi præſtan- "
dum,vt non nocet,ſi Superioribus proponatur, i- "
ta abſque vlla comparatione eſt melius, in vno "
loco cum magno ſuo ſolatio conquieſcere, do- "
nec Deus Angelum ſuum mittat, qui ſerui ſui "
mutationem ad locum alium inſtituat: vt ſal- "
tem ſic,qui vita ſua approbet vitam Chriſti D.N. "
qui vbicunque eum Patris ſui ordinatio cõſtitue- "
bat,ibi perſiſtebat,donec ab eiuſdem ore audiret "
reuertere,à quo prius audiuerat,e *fuge*. Hanc ve- " e Matt. 2
ritatem credat R.V.ab eo, qui ex corde illam in " 13. 20.
Dño amat;& qui pro eiuſdem bono libenter eius "
præſentia caret;bonoq; nomine & auxilio, quod "
ex tali Patre Collegium hoc Metinenſe habere "
potuiſſet. Hoc dicebat P. Balthaſſar,eò quòd Bo- "
nifacius tunc Abulæ doceret:ſed optaret Metinã
migrare,vbi ille erat Rector,cupiens ſancta eius
gubernatione frui: fidelis tamen Conſiliarius po-
tius reſpexit bonum conſulentis,quàm propriam
vtilitatem;cupiens omnes Societatis operarios,
munijs ſuis cum magno ſolatio, & quiete atten-
dere in loco,in quo Deus illos collocauit.

SED,vt ad inſtitutum noſtrum reuertamur,nõ
ſatis habebat Pater Balthaſſar, quòd Magiſtros i-
pſos ad ſuum munus rectè prçſtandum exſtimula-
ret;ſed ſpecialem etiam curam gerebat ipſorum
iuuenũ: quibus non ſolũ curabat fieri ſpirituales

bis & conuerſatione tua erga proximos: quare ab illis verbis abſtinete, quæ vel irã, vel impatientiã, aut turpitudinem redoleant; prauas Societates euitate, quæ ſunt proborum morum venenum.

HVIVSMODI conſilia ac documenta tradebat iuuenibus; quos vt recollectiores ſeruaret, magiſque piè addictos ad Virginem ſanctiſſimam redderet, valde fouit eius Congregationes, quæ tunc erigi cœperunt in hac Prouincia; & Villæ-Gartiæ vbi ſtudia hæc valde florere cœperunt, ipſo ibidem Rectore, aſſignauit illis Sacellum quoddam templi noſtri; in cuius ſuperliminari ſcribi curauit ſententiam illam ex Prouerbijs: h *Multæ filiæ congregauerunt ſibi diuitias: tu ſupergreſſa es vniuerſas.* Valde ego mirabar affectum eius ac deuotionem, quæ huic rei attendebat, cùm aliàs grauiſſimis alijs occupationibus grauaretur. h *Prou.* 31.29

§. II.

EODEM Zelo ſtuduit etiam promouere munus tradendi pueris rudique plebi doctrinam Chriſtianam: quod Pater noſter S. Ignatius tanti fecit, vt, ne abiret in obliuionem, aut contemneretur, voluit nominatim eius fieri mẽtionem in Votis ſolennis Profeſſionis. Et conſtituit, vt Rectores Collegiorum primo muneris ſui anno per dies quadraginta Chriſtianã doctrinam traderent, pro bono ſubditorum, qui in eo Collegio ſunt, exemplo, & ad ſanctum hoc Exercitium magis excitandum; & ipſis Profeſſis idem fuit conſtitutum: vt intra primum Profeſſionis annum per quadraginta etiam dies illam trade-

humile, ſed excelſum valde iudicabat; ideoq; illud exercere non dedignabatur. Quare eò liberiùs illud etiam alijs commendabat, vt magna cum diligentia illud obirent, & ita ſingulis ſeptimanis ſemel ad ſcholas puerorum accedebat, & Villa-Garciæ mittebat nos binos ac pedites in diebus Dominicis ad vicinos pagos, vt inde ibi exerceremus: vt ſic antiqui, & Tyrones ad Exercitium adeò ſanctum valde afficerentur.

CAPVT XXV.

PROFECTIO EIVS ROMANA, & fiducia in Deum, qua ſe ad eam diſpoſuit, diuinamq; Prouidentiam, & Angelorum cuſtodiam expertus eſt.

CVM P. Balthaſſar eſſet Collegij Metinenſis Rector, electus eſt Anno 1571. in Congregatione Prouinciali Procurator huius Prouinciæ, iuxta morem Societatis: quo ſingulis triennijs eligitur aliquis quatuor Votorum Profeſſus, qui ſit tot Religionis, Prudentiæ & experientiæ dotibus ornatus, vt Prouincia tota meritò poſſit illi ſua negotia committere, vt præſens poſſit cum Patre noſtro Generali ea tractare; ac deliberare, an neceſſe ſit Generalem Congregationem cogere ad vniuerſale totius Societatis emolumentũ, cumq; ipſe

aliquot ante dies, ſuſpicaretur, ſe eligendum, valde id timuit: tum, quòd videretur ſibi parum aptus ad eius muneris exſecutionem: tum quòd vereretur, ne profectio tam longa ipſum diſtraheret; ac in feruore Spiritûs, quē habebat, torpeſceret. In his ergo anguſtijs recurrens ad Deū D. N. obtulit ſe illi, ad quæcunque de ipſo ſtatuere vellet, & nominatim ad ipsā profectionē. Fingebat ſibi hoc munus inſtar alicuius ingētis arboris, ad quā in humeris portādā ſe obtulit, nec ramuſculū, nec foliolū aliq͂ eius deponens. Tūc (vt in ſuo libello ipſe notauit) infudit illi Deus tantam internā claritatē, vt omnes præcedētes tenebras expelleret; & animi debilitates exueret, & ſequētes
„ has veritates doceret. Si Deus te educit, quid ti-
„ mes profectionē aut hoſtes? magnā potiùs gratiā
„ exiſtimare deberes, q͂ velit ipſe Deus tua opera v-
„ ti. Quid Moyſes perdidit ex eo q͂ fuerit aggreſſus,
„ quod ei Deus impoſuit, ipſe verò tantoperè hor-
„ rebat? & quid eſt id velle refugere, niſi in eā ani-
„ mi abiectionē incurrere, quā Deus in ipſo Moyſe
„ reprehēdit, & nolle eū tibi imperare (& in illā a-
„ nimi imbecillitatē, quam oſtendit Ierem. cùm di-
a Iere. 1.6. „ xit: a *A, A, A, Domine Deus: ecce neſcio loqui, quia*
„ *puer ego ſum*? cui reſpondit Dñs: ego ſum, qui ad
„ loquendū te eligo, & tū nō ſcies loqui? & cū Deus
„ quēpiam in re aliqua conſtituit, cui deſit peritia
„ ad eam præſtandam: Deus eam infundit: ſi virtus
„ deſit, negabit ne illam ei? Moyſi deprecanti
„ Officium, quod Deus illi iniungebat, dixit:
b Exod. 4. 11. „ b *quis fecit os hominis, aut quis fabricatus eſt mu-*
„ *tum aut ſurdum, videntem aut cæcum? nonne ego?*
„ multū lucratus eſt Moyſes quòd aggreſſus eſſet ex
Obe-

"Obedientia, quod Deus iniunxit, ſiquidem ad tã-"
"tam cum Deo familiaritatem peruenit, qua bea-"
"tior fuit in terra, & omnibus eius Regibus illu-"
"ſtrior, ſapientior & ſanctior. commiſſum ſibi ne-"
"gocium, fuit illi ſingularis beneuolentia & fauor"
"apud Pharaonẽ & eius magnates; & quod Deus"
"illi eſſet comes, rectitudo ac ſecuritas fuit in eius"
"peregrinationibus. Et mox orta in animo meo eſt"
"magna interior fortitudo, & fiducia, quod eſſet"
"mecum idem futurum, ſi cum amore & ex Obe-"
"dientia profectionem illam ſuſciperem: & ita il-"
"lam ex eo momento acceptaui, & commendaui"
"Domino, eiusq; Sanctiſſimæ matri, & Sanctis Pe-"
"tro, Paulo, & Iacobo Apoſtolis, & Sancto Anto-"
"lino: petijq; ſupplex Spiritum Inſtituti noſtræ So-"
"cietatis: Qui iter imperat, ipſe tranſitum ſecurum"
"reddet. Iacobo Patriarchæ in medio itinere, &"
"cùm valdè incommodè haberet, oſtendit ſe Deus,"
"cæloſq; illi aperuit, & fauorem ſuum promiſit;"
"& qui ex domo paterna diſcedenti tot contulit"
"beneficia; ad eandem redeunti, non iam ſoli vt"
"prius, ſed cum magno comitatu, iterum apparuit:"
"& mutans illi nomen, tutum reddidit à violentia,"
"& inuaſione, quam à ſuo fratre timebat. Et quid"
"Abraham amiſit ex eo, quod ex terra ſua exierit,"
"vt obediret Deo? quid Ioſeph, eò quod fuerit à"
"proprijs fratribus venundatus, & humiliatus in"
Aegypto? Hæc omnia ſunt P. Balthaſſaris verba, à Deo ipſi inſpirata, vt magnum animum fiduciamque conciperet de Prouidentia diuina, ſi profectiones, aut Officia admitteret ex Obedientia. Quare cum magno verborum pondere dicere ſolebat: excelſum & compendioſum omnium no-"

„ ſtrarum neceſſitatum remedium eſſe, diligere „ Deum, & procurare diligenter illi placere: nam „ ſic poſſe nos illi fidere: adeò enim ipſe Iuſtos diligit, vt nolit eos eſſe ſolicitos, aut curam habere „ de ſuis commoditatibus; ſed vt totam ſuam curam in eam conijciant, quam ipſemet Dominus, „ illorum gerit: & propterea illis dixit: c *quærite primùm Regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis*. Si quem haberetis amicum adeò vobis addictum, vt in veſtri gratiam veſtiret holoſerico „ veſtros famulos, eisq; ſplendida exhiberet conuiuia: aliquod ne dubium poſſet vobis ſupereſſe, „ an vellet ille tantundem vobis præſtare, ſi indigeretis? non certè. At hoc eſt, quod dixit Chriſtus D. N. ſi d *Pater veſter cæleſtis lilia agri* tanta „ pulchritudine *veſtit, vt nec Salomon in omni gloria ſua ſic fuerit coopertus*; & ſi auiculas ipſe alit „ in obſequium hominis: an dubitare licebit idem ipſum præſtiturum vobis, quando eo indigebitis? ô modicæ fidei homines, iſta enim animi veſtri defectio infidelium potius eſt „ propria, quàm Chriſtianorum: *Scit enim Pater veſter cæleſtis, quia his omnibus indigetis*.

c Matth. 6. 33.

d Matt. 6. 28.

HVIVS Dei Prouidentiæ magnam P. Balthaſſar experientiam habebat, quâ in ſua fiducia valde confirmabatur. Quare loquens de ſuis profe„ctionibus dicebat: experimur Deum non depo„ſuiſſe noſtri curam in diſpoſitione itineris ſingu„lorum dierum, ita enim deducebamur, quaſi à „ duce Angelo, cum ea itinera non præueniſſe„mus, neq; in eis conueniens alimentum nobis de„eſſet: quamuis particula aliqua crucis Chriſti nobis

bis obtigerit in laboribus & hoſpitijs, & in vſu "
rerum, quæ erant propriæ pauperum. "

SED vbi maximè hanc Prouidentiam eſt expertus in rebus omnibus corporalibus, & ſpiritualibus, fuit hæc profectio Romana; in qua Deus plenè præſtitit, quod promiſerat. Nam faciens iter per Gallias, vbi hæreſes inſolenter ferueſcebant; & vbi poſtea tres alij graues Patres huius Prouinciæ, idem tenentes iter capti fuerunt, & crudeliter ab hæreticis habiti, vt paulò pòſt videbimus. Ab his, inquam, omnibus periculis Deus eum eripuit, deſideriumq; impleuit, quo tenebatur Sacrum Miſſæ quotidie celebrandi. Sciuit, & potuit magnum in omnibus ſuis ſpiritualibus Exercitijs ordinem ſeruare; & maiori diei parte, aut etiam toto dum in itinere pergeret orationi vacabat: & Pater Franciſcus Vaſquius (ſatis in hac Prouincia, ob ſingularem ſuam prudentiam & eximium ad conciones talentum, notus, qui ſimul cum eodem Patre, tanquam Bœticæ Prouinciæ Procurator proficiſcebatur) aduertit, quotieſcunque eum aſpiciebat, eſſe recollectum, & quaſi in Dei præſentia conſtitutum; & idem ſeruauit in ipſa vrbe, in qua noluit diſtrahi excurrendo ad videnda curioſa, quales ſunt multæ in Vrbe antiquitates: Sed tempus, quod alij in ijs rebus conſumebant, expendebat ipſe in prolixa oratione apud Sanctorum corpora, quos viſitabat. Et quoniam adeò rara præbebat ſanctitatis exempla, effecit Deus, vt omnes illum honorarent, ac venerarentur. Optabant illũ ibi manere, vt Rector eſſet Magiſterq; Tyronũ; judicãtes benè collocatũ fore in capite illo orbis,

eum

eum qui caput eſſet inter Tyronum Magiſtros, qui tunc eſſent in Societate. Sed vir ſanctus ſtationem illam adeò publicam fugiens, demiſsè excuſauit ſe, defectum prætexens, quem ſuæ Prouinciæ eſſet allaturus. Ideoque P. Franciſcus Borgius, tunc Societatis Generalis, cuius inſignis ſanctitas & ſpiritus toti mundo valde eſt nota; illum permiſit redire: tantiq; illum fecit, vt non ſolùm multa ad vniuerſale Societatis bonum ſpectantia cum eo conferret; ſed interna etiam, & ſpiritualia, ſtudendo penetrare, quantum Deus rerum illarum ei communicaſſet.

IN reditu etiam internæ eius perfectionis experimentum accipere voluit P. Iacobus Mironus, Aſſiſtens eiuſdem P. Generalis Franciſci Borgij, qui Pij V. Pontificis iuſſu veniebat in Hiſpanias cum Cardinali Alexandrino eius Nepote ad grauiſſima Eccleſiæ negocia, cui P. Generalis cùm non poſſet ipſemet omnes Hiſpaniæ Prouincias viſitare, conſtituit P. hunc Mironum, Luſitaniæ Viſitatorem, cuius antea fuerat Prouincialis. Hic, inquam, Pater conſtitutus Superior omnium è Societate, qui tunc illud iter in Hiſpaniam faciebāt, præ alijs affectus fuit valde ad P. Balthaſſarem, ob inſignem eius ſanctitatem: apud quē valde contēdebat, vt ſocius eius eſſet in illa Viſitatione: quod támen ille demiſsè valde recuſauit, aſſerens, ſe magno deſiderio teneri ad quietem ſuam Metinenſem redeundi, vt odore illo recrearetur, quem Probatio ex ſe afflaret, per Nouitiorum feruorē: nam id plurimùm conferre ad excitandam animam à torpore: & Officium Magiſtri Nouitiorū aptiſſimum eſſe omnium, quæ ſunt in Societate,

ad reddendum hominem ſanctum. Hoc reſponſum audiens Pater Mironus experiri voluit, & clarius cognoſcere virtutem P. Balthaſſaris, & ità illi dixit, vt benè attenderet occaſionem illam, qua eius tunc eſſet ſocius, magni eſſe momenti: nam poſſe illum variarum Prouinciarum cognitionem & notitiam acquirere; & cùm ipſe Romã cum Patre Generali reuerteretur, maneret, tanquam Superior & Viſitator omnium. cui P. Balthaſſar ſubridens reſpondit: O mi Pater, ſi ſcires paruam meam ad huiuſmodi officia propenſionem, & repugnantiam, quam ad illa ſentio; & quanto pluris faciam per totam vitam in aliquo angulo ad odorem Nouitiatus manere: non me ad talia officia inuitares; quo reſponſo accepto, miratus P. Mironus deſtitit à ſua petitione.

SED audiamus rarum quendam caſum, qui in reditu ex vrbe, tranſeunti per Gallias ei euenit; in quo paternam ſuam Prouidentiam Deus oſtendit, ex ingentibus eos periculis & laboribus eruens. Nam exeuntes poſt prandium ex quadam ciuitate, & ituros ad aliam quatuor milliaribus diſtantem, aliquis eos monuit, ne viam Montanam tenerent, eò quòd ibi eſſent graſſatores; ſed per quædam prata & lacum, ſiue paludes aquis plenas, per quæ loca tutò pergere poſſent. Peruenientes igitur ad prata, & aquam ingreſſi cœperunt beſtiæ, quibus inſidebant, mergi vſq; ad ventrem: & iudicantes, impoſſibile fore tantum ſpatium, quod ſupererat ita pertranſire: ſiquidem initio aqua eſſet adeò profunda, vt timentes lamam aliquam, quæ neceſſariò videbatur ibi futura, hærerent omnes dubitantes, quid facerent: &

tunc

tunc vocem audiuerunt pueri cuiuſdam ad ripam exiſtentis ac dicentis: quod non bonam viam tenerent; ſed vt declinarent ad ſemitam, quæ erat circa lacum verſus montem. Sed inceperunt dubitare, an fortè Deus illis hoc ſignificaret, ac propterea expediret, ſemitam illam tenere; an fortè puer ille ſubmiſſus eſſet à Prædonibus ad illos decipiendos, quod re ipſa ita erat. quare ex Dei inſpiratione decreuerũt inceptum iter tenere, quãuis augeretur timor periculi imminentis, cùm viderent per eundem lacum venientem quandã nauim in qua multi erant remiges, rubris veſtibus induti: quo recedẽtes à parte montis verſus ipſos nauigabant: quare etiam timebant, ne illi eſſent prædones quos volebant vitare: qui aduertentes, ipſos nõ tenuiſſe ſemitã, veniebãt, vt liberius ipſos in medijs aquis ſpoliarent. Sed timor hic mox euanuit: quia viderunt, illos ad terram deſcendiſſe, & in alio itinere progreſſos. Solùm itaque timebant, ne fortè adhuc aberrarent: qui metus, quò vlteriùs progrediebantur, eò magis creſcebat: adeò, vt cùm medium circiter milliare per aquam eſſent progreſſi, iudicabant, temerarium eſſe, vlterius progredi; & ita decreuerunt per eandem viam retrocedere. Sed tunc viderũt Equitem valde ſplendidum venientem verſus ipſos, per eandem viam, qua ipſi venerant; & ita per aquam currentem, atque ſi per terram curreret, qui ad ipſos perueniens, humaniſſimè eos ſalutans dixit: vt ipſum abſque vllo metu ſequerentur, nam ſe optimè tenere viam, & ipſos ſaluos deducturum. Acquieuerunt ipſi, adeoq; celeriter perrexerunt, vt ante ſolis occaſum ex lacu exiuerint.

rint. Et tunc Eques viam illis indicauit ad locum, quò peruenire cogitabant, nec amplius quàm medio miliari inde diſtantem, nec vllum eſſe periculum aberrandi. poſt quæ verba, omnibus videntibus, Eques euanuit, & aduerterunt, eum neque vlterius progreſſum eſſe, nec retroceſſiſſe per aquam, nec ad vnum, nec ad alterum latus declinaſſe. Quare omnes agnouerunt ſingulare Dei beneficium, & aliquantulum hæſerunt, gratias illi agentes. Aliqui fauorem diuinum hunc tribuebant ſanctitati P. Mironij, quæ verè erat magna, & ille maximè inſtabat, vt per lacum progrederentur. Alij verò tribuerunt P. Balthaſſari, & continuæ eius orationi: par eſt autem credere Dominum noſtrum vtriq; fauorem hunc exhibere voluiſſe, quorum oratio, vtpote valde Iuſtorũ fuiſſet adeò benignè in eius conſpectu exaudita, adiuuantibus tamen etiam orationibus reliquorum ſociorum, cum ipſe Saluator dixerit; e *quando duo vel tres conſenſerint ſuper terram de omni re quamcunque petierint*, eam obtinebunt *à Patre cæleſti.* e Matt. 18. 19.
Sed non licet dubitare, Orationem P. Balthaſſaris, & fiduciam; quam de diuina Prouidentia ille habebat, magnum locum habuiſſe in fœlici hoc euentu, quã voluit Deus nũc oſtendere, queadmodũ fecit in alia huic ſimili occaſione, cùm ipſe P. rediret ex Viſitatione Prouinciæ Aragoniæ, vt poſtea videbitur. Nec dubitari poteſt, quin Eques ille fuerit Angelus Dei, habitu diſſimulato: cum Angelis Cuſtodibus hoc munus inter alia valde conueniat, iuxta illud Dauidis: f *Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis, in manibus tollent te, ne offendas ad lapidem* f Pſal. 90. 11.

pedem

pedem tuum. In his autem omnibus ex eo confirmor, quod tunc temporis P. Balthaſſar ſingularem habuerit erga SS. Angelos deuotionem, vt apparet, ex ſingulari quodam ſenſu, quem 22. Decemb. ipſiuſmet anni 1571. quem ipſe his verbis refert.

„ Cùm eſſem in oratione matutina hoc in me ſtu-
„ dium Deus oſtendit, quod ego ſingularis eius fa-
„ uoris loco habui. quod ſcilicet ſingulariter valdè
„ me inclinauerit ad Reuerentiam Angelorum, e-
„ ius ſcilicet qui Beatiſſimæ Virgini Incarnationem
„ filij Dei annunciauit; & eius, qui ipſi Chriſto paſ-
„ ſionem in horto oranti eum confortando prædi-
„ xit; & eius, qui æterno Patri Sacrificium altaris
„ quotidie præſentat, tanquam medium æſtimatio-
„ nis & reuerentiæ his miniſtris habendæ. Item val-
„ de propendi ad tres alias eorum Societates, ijs
„ ſcilicet, qui Chriſto D. N. oranti, pugnanti, & iter
„ facienti aſtiterunt; & in eiſdem tribus rebus nunc
„ Iuſtis aſſiſtunt; Angelis item meorum officiorum,
„ Cuſtodi animæ meæ, & particularibus Patrum &
„ Fratrum, qui meæ curæ cõmittentur. Et ab ea ho-
„ ra agnoui me teneri ad particularem eorum re-
„ uerẽtiam, ex Obedientiã Domini, credens ipſum
„ omnibus illis me commendaſſe ſpeciali ſuo iuſſu
„ & imperio. Cùm igitur S. hic vir adeò fuerit Angelis piè addictus; & ei, qui Chriſtum D. N. in ſuis itineribus ducebat, & nunc iuſtos ducit in ipſorũ profectionibus: non mirum eſt; ſi aliquis eorum venerit ad eum in hoc itinere ducendum, & in reliquis, ita vt ſingulorum dierum itinera ita expedita haberet, quaſi Angelus aliquis ea dirigeret, vt ſuprà retulimus.

SED non decet præterire abſque magna conſi-

deratio-

deratione duos titulos, ſiue nomina hîc ab ipſo inſinuata, ob quæ tenemur ad hanc deuotionem, & reuerentiam noſtris Angelis exhibenda. Vnus titulus eſt, eò quod Deus D.N. id velit, ac præcipiat; quemadmodum enim diuina eius Maieſtas Angelis ſuis mandat, vt noſtri ſint Pædagogi, & cuſtodes: cui vt obediant, id faciunt cum ſummo amore, ac diligentia: ita etiam iubet, nos eos amare, venerari, eiſq; tanquam Magiſtris noſtris parêre, ſequentes ipſorum directionem, & inſpirationem in vtilitatem noſtram tendentem. quemadmodum Princeps, qui iubet Pædagogum ſui filij curam gerere, etiam iubet filium eidem obedire. Alter titulus eſt, ob ingentia bona quæ ab iiſdem Angelis accipimus; quæ maiora ſunt, quàm cogitatione aſſequi poſſimus: quare lege gratitudinis tenemur eos diligere, ac venerari, tanquam inſignes adeò noſtros benefactores. Quare omnes idem Angelo noſtro dicere poſſumus; quod Tobias dixit ſuo, ſcilicet Raphaeli à quo mirabiliter deductus fuit in quadã perfectione: g *Si me ipſum tradam tibi in ſeruum, non ero condignus prouidentiæ tuæ.* Et quid mirum quod terreſtris homo, tanquam ſeruus obſequatur cœleſti Principi: cùm ipſe exiſtens Princeps cæleſtis, dimittat ſe, vt Pædagogus & Cuſtos ſit hominis terreſtris?

g *Tob.* 9.

(***)

T CAPVT

CAPVT XXVI.

VISITAT DOMVM LAVRETAnam; & fert ſecum Exemplar Imaginis à S. Luca depictæ; & magnam oſtendit erga Virginem ſanctiſsimam, alioſq́; Sanctos deuotionem.

DVo fecit P. Balthaſſar in hac ſua Romana profectione, in quibus magnam oſtendit deuotionem erga Virginem Sacratiſſimam, per quam ſingularia à Deo Domino accepit beneficia, quemadmodum alij Sancti, qui eidem Virgini piè addicti fuerunt: eſt enim ſuprema hæc Virgo tanquam collum myſtici Eccleſiæ corporis, per quod, ipſa intercedente, caput eiuſdem corporis Chriſtus D. N. magnam cœleſtium donorum copiam fidelibus ſuis largitur, ijs præcipuè, qui in vitæ puritate, in doctrina, & ſcientia ſpiritus eminent, cùm feruenti Zelo a-
a Dan. 12. 3. nimas iuuandi: qui a *quaſi ſtellæ firmamenti fulgent in perpetuas æternitates.* Ex his ſtellis coro-
b Apoc 12. 1. na illa conficitur Reginæ cæleſtis, per b *mulierem* illam in Apocalypſi ſignificatæ, quam S. Ioannes vidit, habere *in capite ſuo coronam ſtellarum duodecim*: nam quemadmodum boni diſcipuli iuxta
c Philip. 4. 1. Apoſtoli ſententiam, c *gaudium* ſunt *& corona* ſui Magiſtri, ita hi Sancti ſunt corona Sacratiſſimæ Vir-

mæ Virginis, vtpote omnium Magiſtræ, à qua inſpirationes, & ſtupenda ſenſa accipiunt, eorum, quæ in eius obſequium facturi ſunt. Et quamuis d *Draco* ille *magnus habens capita ſeptem, cauda ſua traxerit tertiam partem ſtellarum cæli*; contendatq; etiam illas trahere, quæ ſunt in corona huius Virginis: illa tamē viriliter eas defendit, profundas e *mittens in ſuis electis radices*. Et qui tenenam, ſubſtantialem, ac permanentem deuotionem erga eum gerunt, pignus magnum (teſte S. Anſelmo) habent, quòd ſint de numero prædeſtinatorum. de quibus ipſe Saluator ait, quòd f *non rapiet eos quiſquam de manu eius, & de manu Patris eius*: ac proinde nec ex corona dulciſſimæ ſuæ matris. Vna igitur harum ſtellarum fuit Pater Balthaſſar, qui ab ipſo Tyrocinio ſingulari deuotione fuit ſupremæ huic Virgini addictus, cuius Officium tanta animi teneritudine recitabat, vt Pater Gaſpar Aſtetus eius Connouitius, ſimul idem Officium cum eo recitans, obſtupeſceret, videns eius ſpiritus conſolationem, & eleuationem, cùm ad aliquos verſus perueniebat: in qua deuotione adeò ſemper proficiebat, vt infernalis ille Draco, rabie quadam actus, quod in eo tantam videret deuotionem; omnem conatum adhibuerit, vt illum deijceret, ac proſterneret, horrendas illi tentationes ſuggerens, vt à familiaritate cum Deo & Sanctiſſima eius matre deterreret. Et cùm Pater in oratione exiſtens, hunc hoſtis conatum animaduerteret, dixit ei Dæmon apertè: remitte tu, & ego remittam; præcipuè, vt iſtam deuotionem dimittas, quam habes in iſtam mulierem,

d *Apoc.* 12. 4.
e *Eccl.* 24. 13.
Lib. de excellentia Virgi. c. 4.
f *Ioan.* 10. 28.

quam Mariam appellant. Ex quo apparet, quàm eſſet grata Deo viri huius oratio; & quanta eiuſdem ad Virginem Sacratiſſimam deuotio, quam Sathanas tanto odio proſequebatur. Sed hoc ipſum amplius Patrem exſtimulabat, ad perdurandum, & amplius in ea creſcendum, nullam prætermittens occaſionem, quæ ad eum progreſſum occurreret.

HINC factum fuit, vt cum in profectione Romana magna animæ ſuæ conſolatione ſancta loca viſitaſſet ipſius vrbis, & aliarum Ciuitatum, per quas tranſire contingebat, valde cuperet etiam viſitare ſanctum locum Lauretanum; in quo eſt ipſamet domuncula, in qua Sanctus Gabriel Angelus Virgini Sanctiſſimæ annunciauit Incarnationem filij Dei, & altiſſimum hoc myſterium in eius puriſſimis viſceribus eſt peractum; & vbi illa cum ſuo ſponſo Sancto Ioſeph, & Sacratiſſimo ſuo filio, poſtquam natus fuerat in Betlehem, & in templo Hieroſolymitano præſentatus, manſerunt, antequam in Aegyptum fugerent; & poſt reditum ex Aegypto per multos annos. quæ domus miraculosè fuit per Sanctos Angelos Lauretum, vbi nunc eſt, translata, habeturque iure optimo, quaſi vnus ex locis ſanctiſſimis, qui ſunt in orbe; & ita frequentatur ab omnibus piè eidem Virgini addictis, à qua ibidem magna beneficia & fauores accipiunt: & Pater Balthaſſar accepit, quàm diu ibi cum ſolito ſuo feruore, & Orationis continuatione hæſit: & quamuis ipſe id occultauerit, ſicut multa alia: poſſumus tamen aliqua deducere ex ijs, quæ idem Pater paucis poſt annis

annis inſinuauit, cum Vallis-Oleti, quaſi ad Extremum, ex graui quodam morbo decumberet. Cùm enim Pater quidam illi oſtenderet Sacratiſſimæ Virginis, & glorioſi eius ſponſi S. Ioſeph imagines, ſuaderetque vt glorioſo illi ſancto ſe commendaret, reſpondit ægrotus, optimè dicis: ſic enim hæc Domina (indicans Virginem ſanctiſſimam) mihi dixit. Pater autem ille admiratus ex tali reſponſionis genere, acceſſit ad ſocium itineris eius Romani, fratrem ſcilicet Ioannem Santium (hominẽ magnę Religionis & Orationis quã hauſerat ex ſancti huius Patris continua familiaritate tam in illo itinere, quàm poſtea longo tempore, & tunc erat eius Infirmarius) eumque interrogauit, an aliquid ſciret de P. Balthaſſaris deuotione ad S. Ioſeph. Cui frater ille reſpondit: quodam die mane, poſtquam Pater in Lauretana domo ſuam orationem habuiſſet, cùm exiret ex templo dixiſſe ipſi, magnum ſe concepiſſe affectum deuotionis ad glorioſum Sanctum Ioſeph. Ex quo facilè intelligitur iuxta reſponſum nunc prædicto Patri datum, Angelorum Reginam ſingularem aliquam gratiam in domo illa ſua Patri feciſſe, ac tanquam Magiſtram ea illum docuiſſe; quæ ad eius ſalutem & perfectionem multum referrent: & inter alia commendaſſe deuotionem ad Sacrum eius ſponſum: id quod ſatis apertum indicium eſt, Patrem multò maiorem deuotionem ad Sacratiſſimam ipſam Virginem habuiſſe. Nam quemadmodum, quos ipſe Dei filius amat, eoſdem impellit ad ſuæ matris deuotionem, in ſignum amoris, quem habent in ipſum; & vt ea via proficiant:

ciant: ita eiuſdem Domini mater, quos amat, monet, & hortatur, vt concipiant erga ſuum ſponſum S. Ioſeph affectum, ac deuotionem, teſtem amoris, quem erga ipſum habent; & vt deuotio erga vtrumque perfectiores illos reddat.

ALIVD quoque fecit Romæ Pater Balthaſſar, ad fouendam ſuam deuotionem erga Angelorum Reginam, cuius imaginem, cum filio Dei in vlnis ſuis exactiſſimè depinxit deuotiſſimus Sanctus Lucas Euangeliſta, quæ etiamnum ſeruatur in Eccleſia Sanctæ Mariæ Maioris in Vrbe. Pater autem Franciſcus Borgius, cùm eſſet Generalis noſtræ Societatis ob ſingularem in ſupremam hanc Principem affectum & deuotionem, cùm plurimum apud Summum Pontificem authoritate valeret, eiuſque fauorem experiretur, obtinuit facultatem, vt eius imaginis exemplar exactiſſimum & ad viuum pingeretur; ex quo ipſe poſtea alia multa fieri curauit, quæ ad varia loca deferrentur: vt hæc deuotio in omnibus locis creſceret. Horum exemplarium vnum valde elegans obtinuit Pater Balthaſſar, ſecumque tulit ad ſuam in omnibus periculis protectionem. Et cum Metinam, vbi erat Rector, perueniſſet, curauit, pulchrè exornatam in ſacello quodam eleganti & capaci collocari, vbi Tyrones ad exhortationes audiendas, & alia exercitia ſpiritualia peragenda conuenire poſſent; & ſic omnes conciperent magnam erga Beatiſſimam virginem deuotionem, per quam, obtinerent perfectionem, ſuæ vocationis propriam. Quod Sacel-

lum

lum frequenter ipſe viſitabat, prolixas in eo coram Sacratiſsima Virgine fundens preces; & interdum totas noctes ibidem manens: ex quo ſuperiùs poſiti ſequebantur euentus. Nec his contentus geſtabat ſecum paruam eiuſdem Virginis Icunculam, in ſignum magni erga illam amoris; & tanquam tutum ſcutum aduerſus tentationes. quemadmodum euenit illi, cùm per ſeptem integras horas in eam oculos ſuos confixit, ne alias mulieres aſpiceret, vt ſuperiùs eſt dictum. Singulariter autem colebat ipſius Virginis ſacratiſſimæ feſta, feruentiori ſe oratione ad ea præparans, in quibus ſingulares etiam experiebatur viſitationes, & fauores internos: quorum vnum tantum hic ſubijciam, quem in ſuo libello ipſe refert, ſic dicens: quodam die Conceptionis Virginis ſacratiſſimæ duo ſum interna ſenſa expertus: alterum fuit, in quo ſupplex Dominum oraui, vt cor mihi poſt tot annos, adeò ad ipſum conuerſum daret, quale Sanctiſſimæ ſuæ matri dedit in primo inſtanti ſuæ Conceptionis in mundo. Alterum fuit, vt quandoquidem ſe ipſum nobis dans, etiam æternum ſuum Patrem, ac dulciſſimam ſuam matrem nobis dedit; cum hac gratia det etiam aliam, vt ſcilicet nos ipſos eiſdem tradat; vt & æterno eius Patri, ac dulciſſimæ matri eam reuerentiam amoremque quem par eſt, exhibeamus. Et ſiquidem S. Ioanni dixit: ecce mater tua; & matri: ecce filius tuus: & ex tunc diſcipulus eam tanquam matrem ſuam habuit: ita nunc eandem det nobis in matrem: Hæc duo ſenſa valde infixa habuit cordi

ſuo, & vt fidelis filius talis matris ſtuduit non ſolum per ſe ipſum eam honorare, eique obedire; ſed etiam, vt alij idem facerent, contendit.

MVLTVM ad hoc illi contulit magna familiaritas cum P. Martino Gutierrio, qui fuit vna ex ſtellis ſplendentibus Coronæ ipſius Virginis, ob ſingularem in eam deuotionem, quæ ſæpius illi apparuit, & ſemel quidem gratias ei agens, ob quandam quæſtionem, quam ille iuſſerat tractari, in magnum ipſius Virginis honorem: in quam rem etiam P. Balthaſſar operam ſuam contulit; valde cupiens, fœlicem eius exitum habere. Nam cùm Pater Magiſter Ioannes Auila, author libri, qui inſcribitur, AVDI FILIA, in Bætica pro Concione dixiſſet: gratiam Virginis Dominæ noſtræ maiorem eſſe, & copioſiorem, quàm omnium Sanctorum ſimul, tam Angelorum, quàm hominum, qui fuerunt, & erunt: exiſtimantes prædicti Patres, hanc ſententiam (quod veriſsimum eſt) ad magnam de Virgine Sanctiſſima opinionem, & æſtimationem concipiendam multum conferre, egerunt cum P. Franciſco Suario, (qui tũc ſtudia Theologica priuatim repetebat, viro rari ingenij, nec minus quàm illi ad Beatiſſimam Virginem affecto) vt quæſtionem quandam conſcriberet, in qua oſtenderet ipſe ſententiam illam valde eſſe probabilem, & Sanctorum doctrinæ, rectæque rationi conformem. Fecit tunc P. Suarius, quod præclari hi viri petebant, cum illorum magna approbatione: ſed poſtea eãdem quæſtionem fuſiùs amplificauit, & locupletauit in ſecundo ſuo Tomo in tertiam partem

S. Thomæ,

S. Thomæ, vbi magni ſui ingenij ac deuotionis ve- *Diſput. 18.*
la fœliciter expandit, oſtendens, & firmans ac ex- *Sect. 4.*
tollens gratiam, & excellentias ſacratiſſimæ Virginis.

AEQVVM etiam erit, ſancti huius viri pietatem, ac deuotionem in ea profectione perpendere; non ſolùm erga S. Ioſeph, quæ fuit magna; & erga Angelos, de qua proximo capite diximus: ſed erga reliquos etiam Sanctos, quorum ſepulchra viſitauit, ac veneratus eſt, ſupplex eorum petens interceſſionem: quam etiam habebat, ad Sanctum, cuius ipſe nomen gerebat; & ad Patronos Regni aut loci, in quo manebat; & ad alios ex impulſu Dei. Cum quibus dicebat, duplici ratione agi, quemadmodum cum intimis & familiaribus alicuius Principis: aut loquendo ſcilicet cum eis, & orando, vt pro nobis intercedẽtes, à Deo quod optamus nobis obtineant; aut memorialia & petitiones eis offerentes, in quibus ſermo fiat non cũ eis, ſed cum ipſo cœli, terræque Principe: vt libentiùs ille per eorum manus, quam per noſtras admittat: & hac ratione orationes offerrimus Pater, Noſter & Aue Maria, & ſimiles, quaſi memorialia, quæ illi diuinæ Maieſtati tradant, & vtroque modo egit Pater Balthaſſar cum Sanctis, à quibus magnos obtinuit fauores, & beneuolentiam, vt videre licet in ijs, quæ ſcripta reliquit, in quibus inſinuat ſpiritualia ſua ſenſa: nam ad finem eorum, admirans ingens bonum, quod repẽte adeò ſentiebat, non ſuis meritis, ſed Sanctorum interceſſioni illud tribuebat, in cuius celebritate, Eccleſia, aut loco ſibi dabatur; gratiaſque pro ea humanitate & fauore illis agebat. Cuius rei hoc

tantum Exemplum ſubijciam, quod euenit decimo quinto Octobris, Anni 1574. euigilans enim quodam die manè dulcis valde, ac ſuauis cum quadam cogitatione, ac ſenſu, qualem nunquam in ſua vita fuerat expertus, agnouit; quid ſit anima aliqua cum Deo, & quid ſine illo. Et cùm,
Cap. 39. quod ſenſerat, explicuiſſet, (quod in Capite de Humilitate reddemus) hæc ſubiungit: cogi-
„ tans, cui nam ego ſingularem hanc viſitationem
„ deberem, incidit mihi Sanctus Millanus, cuius
„ erat feſtum illa die; (qui cùm eſſet Paſtor in
„ quodam ſomnio mutatus omninò eſt, & ſanctus
„ effectus) cui ex Dei gratia ante aliquot annos
„ valde fui addictus, ac piè deuotus. Recordatus et-
„ iam fui matris Mariæ Diaziæ, inſignis Dei famu-
„ læ, valde mihi Abulæ notæ, quæ in eiuſdem Sancti
„ templo requieſcit. Et ſtatim gratias egi diuinæ
„ bonitati, eiuſque Sanctis, quòd ita benignè me
„ præuenerit immeritum.

DENIQVE magnam Deus ſeruo huic ſuo Reuerentiam dedit erga res omnes ad Sanctos, eorumque ſanctuaria reuerentiam.: nam cùm die
f Pſal 71. 14 quadā meditaretur verba illa Pſalmi: *f honorabile nomen eorum coram illo.* Hæſi, inquit, ſopitus, hoc eſt, magna animi ſuſpenſione admirans, cùm attenderem, rationem & modum illum reſpectûs ac reuerentiæ, (ſi ita loqui fas eſt) quam illa magni Dei & Domini noſtri maieſtas ad ſeruos ſuos habet, & cum illis agit; etiam cum illos ſuorum defectuum monet, aut propter eos reprehendit; didici ergo ab illa maieſtate, magna eos reuerentia proſequi. Et iterum dicit: Sanctos eſſe tanquā luminaria multa coram ſanctiſſimo Sacramento;

& ra-

& radios veri Solis Iuſtitiæ; ſtellas firmamenti; torrentes magni fluminis fluentis ex ſede Dei; palmites vitis Chriſti D. N. de quibus nunquam loquendum nobis eſſet ſine lacrymis, eò quòd mala noſtra vita, qua ab illorum moribus degeneramus, illos confundimus: & meritò deberemus erubeſcere, quòd aliquæ teneræ & imbecilles Virgines tantū habuerint cordis & animi, vt excellēter adeò ſaluarentur; nos verò tam procul ab eis retròque maneamus.

CAPVT XXVII.

MANET IPSE LOCO PROuincialis Romam cum duobus alijs Patribus proficiſcentis: qui capti fuerunt ab Hæreticis, pro quorum redemptione multum ille laborauit.

CVM P. Balthaſſar in Metinenſi Collegio quiete illa adeò ſibi chara frueretur, venerunt Anno ſequenti noua de obitu Patris Generalis Franciſci Borgij, ſanctæ memoriæ: propter quam cauſam neceſſe fuit, Prouincialem Congregationem haberi, in qua pro more Societatis tres eligerentur Romam profecturi, ad noui Generalis Electionem. Ea Congregatio facta fuit Burgis, in ANNO 1573.

qua

qua præter P. Ægidium Gonzalium Abulenſem, Caſtilliæ tunc Prouincialem, electi ſunt duo alij antiqui, Sancti, valde ſpirituales, ac prudentes Patres, & in animarum gubernatione valde periti, & exercitati, Martinus ſcilicet Gutierrius Domûs Profeſſæ Vallis-Oletanæ Præpoſitus, & P. Ioannes Suarius Præpoſitus domûs Burgenſis: & tunc P. Balthaſſar Aluarius manſit Vice-Prouincialis, cum magna totius Prouinciæ delectatione, & ſatisfactione: erat enim valde notus, & charus, & magni ab omnibus ſiebat. Fecit officium ſuum iuxta omnium expectationem & opinioné; & omnes cupiebant, venire ipſum ad ſua Collegia, vt res ſuas cum illo communicantes conſolarentur, ex magnoque eius ſpiritu fructum caperent. Sed breui tamen triſtitia valde noua toti Prouinciæ venerunt, quòd ſcilicet tres illi Patres cum fratre Coadiutore, qui illis miniſtrabat nomine Iacobus Derius, cùm per Gallias tranſirent, capti eſſent in Cardellach ab Hæreticis Bannitis. Cuius infortunij monitus eſt P. Balthaſſar binis literis, Patris ſcilicet Ioannis Suarij, cuius ſtylus ſemper fuit grauis, conciſus, ac ſententioſus; & Patris Prouincialis Ægidij Gonzalij, qui quòd eſſet vulneratus, fuit in ſcribendo breuior, ſeque retulit ad literas ſui ſocij. P. Martinus Gutierrius non ſcripſit, quia ſtatim in cuſtodia obijt. Exiſtimaui ad rem fore, ſi vtraſque literas hîc ſubiungerem: tum vt obſeruentur varij modi & rationes, quibus diuina Prouidentia, in ſuorum Electorum gubernatione, vtitur: hos permittens incidere in grauia pericula: illos verò ab eiſdem præſeruans: tum etiam, quod pertineant ad hi-

ad hiſtoriam Patris Balthaſſaris, ad quem fuerunt datæ.

Litera P. Ioannis Suarij ad Patrem Balthaſſarem Aluarium.

NON eſt ignara R. V. conſilij amicorum mercatorum, vt iter noſtrum per Galliam dirigeremus, quod etiam fuit Victoriæ confirmatum, aduentu D. Franciſci Reinoſij; & Gallarethæ, vbi vidimus Gabrielem Fonſetium; ac denique Sangerij, cùm iam quinquaginta milliaria in Gallia confeciſſemus, ex profectione Franciſci Retanij, qui omnes per Galliam tranſiuerant. Sed placuit Domino noſtro his Patribus benè merendi occaſionem offerre, & mihi patiēdi, cùm eorum video afflictionem. Moniti fuimus, eſſe prope viam, quādam Lutheranorum Arcem, à qua tamen nos per quatuor milliaria diſceſſimus: illi autem per ſuos exploratores intellexerunt, quatuor Eccleſiaſticos Hiſpanos illac tranſire; accurrerunt ergo ſex illorum Equites benè armati, noſque interceperunt, & comprehendentes ab ipſa via ad quaſdam ſyluas nos deduxerunt, & exſpoliarunt, auferentes modicam illam pecuniam quam Lugdunum vſque habebamus. Inde nos ad quorundam amicorum ſuorum Arcem deducunt, vbi ſecundò fuimus examinati; & veſtibus, libellis, & quibuſdam ſcriptis, quæ anteà nobis reliquerant, ſpoliati; imò & ipſæ beſtiæ puluinaribus, catenis, & ſtapedis: etiam Breuiaria, ac Diurnalia, Cruces, Imagines, Roſaria, & Reliquias nobis abſtulerunt, eaque, non vt par

erat;

erat; ſed indigniſſimè, pro more ſuo tractarunt, Deus me ab intellectûs cœcitate dignetur liberare: quæ valde temerè æſtimat, & contemnit; amat, ac deteſtatur; ſequitur, ac perſequitur bonum tāquam malum, & malum tanquam bonum. Deus lumen det illis, vt tenebras deſerant, in quibus cęci ambulant: quam apti fuiſſent Catholici! melius illis fuiſſet in Eccleſiæ Obedientia vitam agere. Inde nos ad arcem ſuam præproperè deduxerunt: quorum aliqui nos præcedebant, alij ſequebantur, & alij in medio noſtri pergebant, verbis nos afficientes iniurioſis, exſtimulātes, & baculis impellentes ipſas beſtias, imò interdum etiam aliquem inſidentem. Nos interim in ipſo itinere cōfeſſi fuimus, Deo nos commendantes: & calamitatem illam ac vitam ei offerentes. Agebant inter ſe, etiam vt audire poſſemus, an vellent nos occidere, an lytrum quærere? Alij dicebant, permittamus illos redimi; alij: nihil tale, ſunt enim Hiſpani, & Sacerdotes: quorum Rex, occaſione nuptiarum ſuaſit Regi noſtro, vt Principes noſtros, ac Duces occideret; &, niſi huiuſmodi Sacerdotes eſſent; Religio noſtra (ita enim ſuum errorē appellant) augeretur, & floreret. Si Inquiſitio Hiſpanica nos comprehēderet; nullo pretio vellet dimittere. Hic dicebat viginti ego ducatos darem, vt aliquem illorum haberem, quem ſtatim occiderem: ille, ducentos ego, ob ſimilem cauſam. Cùm ad Arcem peruenimus magni, parui, & medij, viri & fœminæ, etiam pueruli nos interrogabant, an Sacerdotes eſſemus, an Monachi, an Canonici, an aliquis noſtrum eſſet Epiſcopus: omnibus autem, quòd verum erat reſpondebamus, cum

cum tolerantia, & ſubiectione tanquam captiui: quiſq; illorum iniuriam aliquam, aut contemptũ obijciebat, prout Deus illis permittebat. Fuerunt nihilominus duo viri, & duæ fœminæ, qui compaſſi ſunt nobis dicentes: Deum iuſſiſſe, exerceri charitatem erga peregrinos, ſiue amicos, ſiue inimicos. Capitanei, præmiſſa conſultatione, decreuerunt, niſi magna ſumma pro vitæ noſtræ conſeruatione ſibi offerretur, nos occidere. Aliqui quaſi occultè ad nos venientes, id ſignificarunt; & paulò poſt vocamur ad ipſos Capitaneos, vt nobis id apertè diceretur. Nam ſola ſpes magnæ illius ſũmæ illos detinuit, ne nos interficerent. Petebant quatuor millia ducatorum, & P. Prouincialis obtulit quadringentos; ſed quidam illorum, qui nos cõprehenderant, audiens tã paruam pecuniæ ſummam, deduxit P. Gutierrium & me ad quãdã arcẽ, minitans nobis, quod vellet nos ex eius ſummitate præcipitare. Alius furioſè gladium nudans P. Prouincialem cæſim & punctim percuſſit: voluit tamen Deus, vt vulnus non multum penetraret, gladio ad latus declinante: & ita vulneratum ad eandem turrim deduxerunt; & in ipſo itinere alius minatus eidem eſt ictus ſimiles prioribus. Cum illo ducebatur Frater Derius, qui quòd ei fuiſſet compaſſus idem etiam in turri ſuſtinuit: in qua nos, quaſi per quinque horas reliquerunt, excitato tantillo igne ex ſtramine; & inter quoſdam pauperes ruſticos illius Regionis etiam Captiuos; erat nobis ſolatio cum illis eſſe, cũ videremus eorũ fidẽ, patientiã, & cõſtantiã. Cõmẽdauimus nos Deo, Beatiſſimæ Virgini, Angelis, & alijs Sãctis. Tũc cœpimus cõſultare, quid nobis eſſet faciendũ.

Ali-

Aliquis dicebat, non agamus de Redemptione: præſtat mori tanquam Chriſtianos, Sacerdotes, & hoſtes Hæreticorum: alius his addebat: tandem aliquando nobis eſt moriendum; & fortè breui; nec fortè tam oportunā occaſionē in vita noſtrâ inueniemus; & vtinam ipſi non obtuliſſent conditionem illam pecuniariam; nam certè occaſio eſt præclara: ſed denique non ego ſum promeritus dulcem aliquam & honorificam mortem. Decreuimus tandem, vt offerremus, quod videretur iuſtum pro redemptione: ne ob miſeriam circa pecuniam nos interficiant: quo facto ſupereſt mori pro Chriſto, cui vitam noſtram offerremus. Tandem poſt multas propoſitiones & reſponſa, peruenit redemptio ad mille minimum coronatos, computatis expenſis & profectionibus: & loco coronæ Martyrij deduxerunt nos ad hoſpitiū, vbi aſſignarunt cubiculum vnum, lectum, chirurgos & victum. Non videbatur illis pro quatuor hominibus, noſtris chartis, & mulabus quatuor, ſufficere eam ſummam; quia mercator quidam non procul inde captus, pro ſeipſo ſolo obtulerat plus quàm mille coronatos: ſed primus eorum furor iam remiſerat: aduertebant enim vtiliores ſibi fore illas pecunias; quàm ſi furorem ſuum in nobis exequerentur. Sed & nobis non eſt viſum fore valde graue Prouinciæ hoc lytrum pro noſtra libertate, & vita: præcipuè cùm iſtic multi ſint piè nobis addicti, qui bonam partem cenſeantur in hunc finem oblaturi: Sed aliud euenit maioris doloris argumentum; quod certè plurimas lacrymas à me deduxit, quam longo tempore fleuerim, DEVS illas à me dignetur acceptare.

Hoc

Hæc autem fuit, quod P. Martino Gutierrio ſuperuenit ingens lateris dolor, ex quo intra dies quinque obijt. Non potuimus illi adminiſtrare Sacramenta, nec Miſſam, & Vigilias dicere, cùm ſepeliremus. P. Prouincialis iacebat prope in lectulo quodam ad terram, valdè etiam ex vulnere ſuo afflictus: Frater Derius & ego illis miniſtrabamus, non iuxta deſiderium noſtrum, ſed pro vt ibi licebat, ſubuentum P. Gutierrio eſt terna ſanguinis emiſſione, & elegmatis ſiue lambitiuis, & ille exſpuebat optimè, in magna copia, ſed materiam nigram. Quartò die adeò melius ſenſit ſe habere, vt mihi diceret: ex decem partibus morbi videri ſibi non ſupereſſe niſi vnam. Cùm ergo lætior eſſet, magnamque ſpem ſalutis concepiſſet, petijt, oſtendi ſibi, quæ exſpuiſſet: & videns, eſſe nigra, ſtatim iudicauit imminere ſibi mortem. Communicauerat illi Deus ante dies paucos, magnum internum ſenſum huius veritatis, quod nullum ſit bonum, niſi quod eſt æternum; neque malum, niſi quod æternùm durat: & tunc incidit ei magna quædam animi lætitia, quam, veluti illa ſeſe oblectans, manifeſtabat, dicens: Sitire, & tantum haurire, vt tibi ſatisfaciat? ô quid erit! Incepit illi pectus intumeſcere, & oculi frangi, lacrymula decidere: & hora decima noctis, quintæ diei animam exhalauit: quam ſpero, rectà perueniſſe ad cœlum, ob eius magnam virtutem, & inſignem doctrinam, bonumq; vitæ exemplum, quod præbuit in Eccleſia, & Societate; & ob fidẽ, patientiam, & conſtantiam, quam in hac occaſione oſtendit: quia tandem obijt ſuam ſequens Obediẽtiã, præmiſſa generali totius vitæ Cõfeſſione;

& apertè confitens coram hæreticis & Eccleſiæ Catholicæ hoſtibus, ſe eſſe filium eius, & ſacerdotem in ea: mortuuſqueeſt vinctus ab ijs, qui illam deteſtantur, & perſequuntur. vtinam anima mea eò perueniat, vbi eius eſſe exiſtimo. Solatio mihi erat eius cõmitatus, ſperanti DEVM à malo me liberaturum propter illum. Eius morbus magnæ mihi fuit deſolationi timenti, Deum, in pœnam meorum peccatorum illum nobis ablaturum. Suggerebam ei interdum, quædam de DEO, ac de altera vita, quaſi oportunè ea in memoriam illi reuocarem: Sed fateor me erubuiſſe, & quadam teneritudine affectum, dum ſuggererem. confeceram cruculam ex particula ceræ, quę ſuperfuerat: quam illi ad manus dabam, vt cum cruce & candela moreretur: dixique animæ commendationem ex paruo Diurnali, ex ſpolijs relicto; & iacui ad eius latus vſque mane abſque vllo timore, & potiùs ſecuriſſimus, & conſolatus. Sepeliuimus eum prope quoddam templum, vbi Crux quædam eſſe ſolebat, cum lacrymis & orationibus ſecretis; quia nec nos aliud poteramus; nec homines illi tuliſſent. Reuerentia Veſtra cum chariſſimis noſtris Patribus, & fratribus noſtrum hunc defectum ſupplebit, oblatis Sacrificijs & Orationibus, & aliqua ſolennitate Exequiarum adhibita Salmanticæ, aut Vallis Oleti: quæ omnia benè ipſe eſt promeritus. Ego poſtquam Deus ad locum Catholicorum me deduxit, feci quod potui in meis exilibus Orationibus & Sacris quoad licuit. Significaui eius mortem hic, & ſcripſi Romam, & ad Prouinciales Galliæ, & Belgij, vt ſuffragia pro

illo

illo curent. Etſi enim confidam, illum his ſuffragijs non indigere: non tamen propterea decet debitum Officium à nobis negligi: & ille in eo loco eſt, vbi gratum ſe exhibere non negliget ijs, qui ſancta intentione hæc fecerint. Diſceſſus meus inde talis fuit: inuenerunt inter alia ſcripta ſchedam crediti ſiue Cambij, vt Lugduni traderetur P. Gutierrio, aut mihi, aut P. Prouinciali: quorũ alter iam obierat; alter curando vulneri ſuo attendebat: quare ſolus ſupereram, cui pecunia numeraretur. Miſerunt ergo me, vt acceptam illis mitterem, aut adferrem. Diſcedentem comitati ſunt me cum quodã ſuo itineris Duce prope duas Lutheranorum arces. Trãſiui per duo loca, in quibus hærebant milites Catholici; ſed adeò pecunijs egentes, vt tranſeuntes deprædentur, & ſpoliatos occidant, ne deprehendantur: placuit autem Deo ob ſuam miſericordiam & R. V. orationes: vt quoniam noſtra captiuitas iam innotuerat; & pactũ, vt ego pro lytro reddendo proficiſcerer: conſtituerent apud ſe, permittere me tranſire donec pecunia accepta reuerterer. Inueni Patrem Edmundum Galliæ Prouincialem; & Rectorem Rotomagenſem, decem miliaribus à Cardelach, vbi capti fueramus. Inuenimus tandem, Deo auxiliante per hos Patres lytrum pro noſtra libertate. iudicarunt autem ijdem Patres, me non eſſe aptum, vt illud ferrem; ideóque ipſe P. Rector Eques, & quaſi Nobilis aliquis armatus diſceſſit heri, qui cùm ſit Gallus, linguæ, & itinerum, Patriæq; morum peritus, ſperamus fœliciter eum rẽ totam perfecturum: & habituros nos hic poſt noſtram Captiuitatem lætũ Paſcha: & Deo adiuuãte,

V.que R. ſacrificijs & orationibus id impetrante, poſſe nos Romam adhuc tempeſtiuè peruenire: cùm ſit viginti tantum dierum iter. Deus dignetur ita rem dirigere ad maius ipſius obſequium & gloriam. Amen. Lugduni die 10. Martij Anni 1573.

Litera Patris Aegidij Gonzalij ad Patrem Balthaſſarem Aluarium.

IN his reddam R. V. rationem exitûs noſtræ Captiuitatis, nam de eius initijs non eſt quod referam, cùm intelligam P. Ioannem Suarium de eo plenè ſcripſiſſe. Vſque ad P. Gutierrij morbum quidquid patiebamur adeò erat iucundum, ac dulce, vt magna voluptas videretur, externas illas moleſtias ferre, cum quibus tanta aderat interior lætitia, ac iucunditas. Morbus qui ab ipſo primo die valde periculoſus videbatur, cępit nobis ſolitudinē quandam ac triſtitiam adferre. Sed quamuis ipſe ęgrotus apertè ominaretur ſuā mortem, quā ipſa ægritudo ſatis indicabat: non tamen exiſtimaſſem, Deū afflictis tantam additurum deſolationē, nec tot ſimul incômoda deglutiēda, vt ego aiebam, præbiturū. Nec ſcio in viginti retro annis, me aliquid magis optaſſe, quàm nunc huius Patris ſanitatē; nec grauiùs aliquid tuliſſe, quàm eius mortē. Plus dolor potuit, quàm ego, vt ordinariam moderationē ſuperarit, mihiq; perſuadeo, quemcunq; huius ſpectaculi ſpectatorē, comitaturum fuiſſe lacrymas noſtras, quæ etiā ipſos hoſtes ad cômiſerationem impellebant. Paulò plus, quàm quinquaginta horis Deus hunc Patrē ad ſe voca-

vocauit,generaliter confeſsũ:ſepultus fuit prope Cardellachum, vbi nullum erat Religionis veſtigiũ.Sequenti die P.Ioannes Suarius diſceſſit Lugdunũ:& nos hic hæſimus, ego ex vulnere meo in lecto, vbi ex ingenti fętore cuiuſdã mulitis grauiter læſi,aucta mihi eſt febris,&acceſſit fluxus:vnde notabiliter fui debilitatus. In ſeptimana ſãcta ſurrexi: ſolatium noſtrum erat aſcendere ſub tectum, vt nos paululum colligeremus, & ſpiritu intereſſemus officijs, illius temporis, ac pietati populi Chriſtiani:videntes interim in hoſpitio illo à mane vſq;ad veſperam vorãtes carnes,&perpotantes abſq; vlla tã ſancti tẽporis memoria: & ita tranſegimus dies illos, vſq;ad ſecundũ Paſchatis diẽ ad noctem.quo tẽpore cęperunt augeri labores noſtri & calamitates: timebatur.n.obſidio illius loci ab hoſtib⁹;& videbatur,quaſi dies eſſet nouiſſimi Iudicij,ex ijs quæ illa nocte,& duobus ſequentibus diebus ibi gerebãtur.nos aũt,ſi locus fuiſſet obſeſſus,non aliud quã mortem ipſam exſpectabamus.Ideò reliquerunt nos,qui noſtri cubiculi curã gerebant, & qui vulneri meo medebatur.Cibus noſter erant Caſtaneæ, & caſeus; & poſt hoſce dies in magnis delicijs habuimus bouinam ſalſam,quotidie timores & præſſurę renouabantur,vſq; ad Dominicam Quaſi modò,in qua fuit quies, & vulnus meũ,quod iam intus ex concreto purè cõputruerat,iterum aperuerũt, vt curatio de nouo inciperetur. Statim aũt ad initium Aprilis iudicabant Capitanei,nihil ſe à nobis habituros:ideoq; furioſè ad me venerunt, vt ſignificarẽt,ſe velle nos interficere:quare ſæpiùs de noſtra morte conſultarunt,per dies aliquot; donec

quatuor tantùm dies nobis preſcripſerunt, in quibus certi ipſi de noſtra redemptione fieri poſsēt. nec vllus inuentus fuit, qui etiam oblato precio, ex Arce exire, & Rotomagum ire vellet: vt quid fieret, intelligeret: nullas enim literas illic acceperant, niſi vnas à P. Suario. Feria ſexta omnem ſpem humani ſubſidij depoſueramus, ob ſummas difficultates, pecuniam per tot milites ſecurè adferendi. Et tandem nuncius venit à Rectore Rotomagenſi, quo Capitaneus, & qui decreuerant nos interficere fuerant placati, fuit autem dies nona huius. quo tempore, ſiue malitia, ſiue ignorantia Chirurgi, femur meum concepit quoddam Apoſtema, ita vt vix poſſem incedere; & ſubſecuta eſt febris cum magna debilitate. Et tandem voluit Dominus noſter, omnes difficultates vinci, ac die decima quarta Iytrum peruenit, non ſine magno periculo. & die ſequenti lætam omnes faciem nobis oſtenderunt: & ipſe Capitaneus cum quibuſdam alijs nos deduxerunt, & aliquam partem itineris ſunt comitati, ſcientes iam apertè, me Religioſum eſſe Societatis, quos illi, magnos ſuos reputant hoſtes. Et vt noſtrũ ſolatiũ aliqua noua calamitate dilueretur, Frater noſter Derius (qui pedes cõfecerat quaſi duo milliaria) ob temporis æſtum, & itineris defatigationem cœpit ita debilitari, vt omnes redderet valde ſolicitos, quia locus erat valde ſecurus. Sed Deus breui eũ confortauit, vt potuerimus pergere, vſq; ad vndecimam noctis horam per montes & valles, in nullo loco hærentes ob imminentia pericula, & cum ingenti vulneris mei dolore. Feria 5. ambulauimus tutò per loca Catholica, & Feria 6. mane perueni

ad hoc

ad hoc Collegiũ, vbi iterũ mihi vulnus aperuerunt, vt nunc tertiò curaretur, nam pollex manus ſatis profundè per illud intrare poteſt: ideoque cogor hic hærere, vt ſaner. Non ſcribo R. V. quas diſputationes habuerim cum Miniſtro in Cardellachio, quas non potui euitare. Ipſe legit Cõſtitutiones noſtras, Regulas, & vitã P. S. Ignatij, quam in fine mihi reſtituit. Et propter hos libros, & literas P. Ioannis Suarij, poſtq̃ ã à nobis diſceſſerat, apertè ei dixit, me eſſe de Societate Ieſu. Sic Deus in omnibus benedictus, multũ procul dubio nobis profuerunt apud Deũ Orationes totius Prouinciæ, ſiquidẽ nos adeò benignè ſuauiterq; tractauit. mihi aũt crux quidem & pudor eſt, quod cùm ſim inutilis, adhuc ſim alijs adeò grauis. Non licet nunc eſſe prolixior: quia adhuc nocet ſi ſcribam. Toti Prouinciæ, cuius ſemper ſum memor, ſæpiùs me commẽdo; idemq; facit Frater Derius. Deus omnibus ſanctum ſuum concedat amorem. Rotomagi 22. Aprilis. 1573.

HAE ſunt horum duorum ſanctorum virorum literæ, quos his calamitatibus Deus voluit exercere; ſed ex eiſdem eripuit, vt ad labores alios non minus graues diſponeret. Sed ſanctum Patrem Martinum Gutierrium voluit hac occaſione remunerare, educens eum non ſolum ex ferreis compedibus; ſed etiam ex carcere corporis ad cõfitendum ſanctum nomen eius, & fœlici beataq; eius viſione fruendum, quam tantoperè cupiebat. Mortis etiam ratio fuit eius deſiderio conformis, inſtar ſcilicet Martyrij, quemadmodum teſtatur ipſe Pater Ioannes Suarius: eò quòd prouenerit ex ictibus, & percuſſionibus, malaque tractatione

hæreticorum, Catholicæ fidei hoſtium, quam ipſe publicè profitebatur. Cùm enim P. ipſe Martinus debilioris eſſet complexionis, quàm alij maius incurrit detrimentum; & cùm eſſet Beatiſſimę Virgini addictiſſimus, illa eum præuenit ad hanc preſſuram. nam propè locum, in quo fuerunt capti, deſcendentes ex ſuis iumentis, acceſſerunt ad quoddam ſacellum Beatiſſimæ Virginis, quod in ipſa via erat, vt orarent. Et ibi illa ei reuelauit fore, vt intra dies octo moreretur. Nec poſt mortem eum deſeruit. nam, cùm die Sabbathi ſecũda hora matutina obijſſet, ingreſſa eſt in cubiculum fœmina quædam gallico habitu induta, ſed honeſtiſſimo, cũ tamen tranſiuiſſet prope ipſos milites, & cuſtodiã Gallorũ Hugonotorũ: & locuta eſt cum P. Ioanne Suario (qui hæc retulit) eumque interrogauit lingua, quam Pater intellexit: num alicuius mortui corpus ibi haberent, & an eſſet decenter coopertum: cumque verè non eſſet aptè tectum, eduxit illa mundum linteamen, quod gerebat ſub axilla, & illud honeſtè, valdeq; cõmodè inuoluit, ſuamq; benedictionem ei impertiuit: & Patri gratias ei agenti, & aliquã ſolutionem offerenti reſpondit: non propterea veni, & ſtatim exiuit. Omnes autem, qui eam viderant, perſuaſerunt ſibi, eam fuiſſe Virginem ſanctiſſimam, aut certè ab ea miſſam in ſubſidium ſeruorum eius viuentium, & neceſſitatem defuncti. Sepelierunt eum extra Oppidum prope quandam Crucem, quæ ſtabat è regione cuiuſdam templi. Fuit autem DEI Prouidentia, vt memoria loci, in quo fuit ſepultus, non omninò euaneſceret; nam poſt triginta annos Pater Iacobus Turrianus

ex af-

ex affectu ac deuotione erga ſanctum hunc virum Romam proficiſcens Procurator ſuę Prouinciæ Peruanę, tranſiens per Galliam, valde egit cōmendauitque Patribus Societatis, qui erant in Collegijs propinquioribus Cardellachio, vt inquirerent diligenter ſancti illius corpus: quod illi ita ſolicitè præſtiterunt, vt verè certis ſignis ac teſtimonijs illud inuenerint: patriq́; Turriano ex vrbe redeunti illud tradiderunt, qui ſecum in Hiſpaniam tulit Anno 1603. tradiditq́; P. Alphonſo Ferrerio Prouinciæ huius Caſtellanæ Prouinciali. Et quamuis Salmaticenſe Collegium valde illud optaret, eò quòd ſanctus vir per multos annos fuiſſet ibi Rector: adiudicatum eſt tamen domui Profeſſæ Vallis-Oletanæ, vbi erat Præpoſitus, cùm electus fuit ad profectionem Romanam: vbi ſanctum corpus ciſtæ plumbeæ incluſum collocatum fuit in ſupremo ſummi Altaris gradu ad partem Euangelij, & ſuperpoſitus eſt lapis cum hac latina inſcriptione: Patri Martino Gutierrez Almodouar, huius domus Præpoſito, ſingulari pietate, virtute ac doctrina viro, in carcere apud Hæreticos Cardellacij in Gallia Narbonenſi vita functo, Anno 1573. ætatis 49. Atq; huc inde tranſlato Anno 1603. amoris ergo Patres DD.

§. I.

SED ad hiſtoriam noſtram redeamus. Statim atque P. Balthaſſar has literas accepit, conſtituit, vt neceſſaria pecunia pro eorum redemptione quæreretur. Et quamuis quicunque alius fuiſſet Prouincię ſuperior, magna id cura feciſſet:

(tanta enim eſt in Societate charitas, vt non ſolùm tantorum Patrum cauſa, quorum vita toti illi valde expediebat; ſed cuiuſcunque fratris Coadiutoris magna fuiſſet adhibita diligentia, etiamſi tota propterea Prouincia debuiſſet debitis onerari) At P. Balthaſſari fuit res hæc facilior, & expeditior ob notitiam & amicitiam, apud Metinenſes & Burgenſes potentes ac diuites mercatores, qui ſuam correſpondentiam cum Lugdunenſibus habebant, quibus facillimum erat pecuniam aſſignare pro lytro Patrum ſoluendam. Nec defuit diuina Prouidentia in hac occaſione. nam præcedenti anno ingreſſi fuerant Societatem Nouitij duo inſignium facultatum, qui ex ſua hæreditate liberaliter obtulerunt tria millia ducatorum: tot enim neceſſarij cenſebantur ad rem omnino expediendam. Hac expedita diligentia, contendit Pater Balthaſſar properanter Burgos, vt negocio huic finem imponeret: & inde ſtatim expediuit Fratrem Bartholomæum Vvaezanum adhuc Nouitium, ſed gallicæ linguæ peritum: qui ſæculari habitu indutus, ne agnoſceretur & ab Hæreticis caperetur, profectus eſt, ſecum habens ſchedas Cambij Lugdunum: vbi ſolutum id fuit, de quo pactum fuerat; & Patribus proſpectum de ijs, quæ ad ſuum iter proſequendum erant neceſſaria.

CAPVT

CAPVT XXVIII.

GRAVES MORBOS ET ALIAS valetudinis difficultates hoc tempore patitur: in quibus inſignem patientiam & perfectionem oſtendit.

QVONIAM P. Balthaſſar magnā præ ſe ferebat reſignationem, & in rebus omnibus cum diuina voluntate conformitatem: neceſſe erat eum probari in rebus aduerſis: vt contemptus aliquos, & contra ſuum honorem iniurias & alias corporis pœnas, & calamitates ferret: nam S. Bernardo teſte: non ſatiatur animus vanitate, neque corpus voluptate. Qui autem perfectus eſſe vult: vtramq; vincat oportet; quæ vt ad terram penitus proijciatur: permittit Deus, euenire opprobria, quę multum conferunt ad obtinendam humilitatem; ac proinde facilè expellunt vanitatem; mittit etiam ægritudines, ac dolores, quib patiētia perficitur; excluditur verò voluptas, quā appetit sēſualitas. Voluit igitur D.N.P. Balthaſſarē opprobrijs & contēptu exercere, vt perfectè ac ſolidè humilis euaderet, vt poſtea videbimus; & morbis ac doloribus, vt eſſet perfectè patiens: Incepit autem ab his citius, vt creſcendi in virtutibus occaſionē ei præberet,

nam,

a 2. Cor. 12. 9. nam, vt Apoſtolus dixit: a *Virtus in infirmitate perficitur.* Cùm autē dicitur VIRTVS, nulla in particulari expreſſa, ſignificatur morbos Iuſtis occaſionem eſſe in omnibus creſcendi, & ad earum perfectionem perueniendi, quæ ex ſplendore, quem tunc emittunt, agnoſcuntur, & manifeſtantur, ad ipſius Dei gloriam, & fidelium ædificationem. Hoc autem maximè præſtant duo morborum genera; quæ valde efficaciter ſolideque electos expoliunt: quidam ſunt ferè continui, ita vt ſemper ægrotum malè afficiant dolore & pœna aliqua: non tamen cogunt iacere in lecto; aut Officia, & miniſteria ſua propterea intermittere; licèt grauiter, & moleſtè illa præſtent: alij ſunt grauiores, magiſque acuti, qui interdum eueniunt, & aliquo tempore perdurant, in quo magis exercetur, perficitur, & agnoſcitur ægrotantis patientia & manſuetudo; reſignatio, & Obedientia; & charitatis præſtantia, atque perfectio, præcipuè cùm morbi adeò importunè veniunt, vt conſilia, ac directiones Officiorum impediant; aut etiam vitæ finem minentur, cum maximè in illa floreret: & vtroq; hoc genere exercuit Deus Patrem Balthaſſarem: & ipſe in vtriſque inſignem oſtendit reſignationem, & conformitatem cum voluntate diuina.

INPRIMIS, in grauioribus morbis tanta erat eius patientia, vt & medici, & ipſi Infirmarij obſtupeſcerent; nam, quemadmodum Iob ſuis doloribus dolorem augebat, ſaniem teſtâ radens: ita hic doloribus dolores addebat; nam, vt ſuprà inſinuauimus, cùm amariſſimam ſumebat purgationem, diutiùs eam in ore, quaſi os abluens, retinebat;

nebat; & cùm maiori inappetentia laborabat, ſe ipſum cogebat ad comedendum, vt ſe mortificaret. Et vbi alij licere exiſtimant (ſicut reuera licet) in tali occaſione leuamen aliquod quærere: ipſe nouum aliquem cruciatum adinueniebat, dicens cum eodem Iob: b *quis det, vt qui cœpit, ipſe me conterat: ſoluat manum ſuam, & ſuccidat me! & hæc ſit mihi conſolatio, vt affligens me dolore, non parcat, nec contradicam ſermonibus ſancti.* b *Iob 6.9.*

MAXIMAM preſſuram ſuæque virtutis experimentum habuit in ægritudine, quam hoc eodem tempore Vallis-Oleti paſſus eſt, poſt expeditum negocium Burgis; de quo proximo capite eſt dictum: cuius nonnulla indicia & præſagia habuiſſe videtur: eius enim ſocius retulit, eum cùm in eam ciuitatem rediret, eamque à longe videret magno animi ſenſu dixiſſe verba illa noſtri Saluatoris ad ſuos diſcipulos, cùm ſuæ paſſionis calicem bibiturus aſcenderet in Hieruſalem: c *ecce* inquit *aſcendimus Hieroſolymam, & filius hominis tradetur*: & ita euenit. adeò enim grauiter morbus eum premebat, vt tanquam mortuus iam relinqueretur, iacto linteamine ſuper faciem, & volebant Sacriſtanum monere, vt quaſi pro defuncto pulſaret. Sed placuit Deo, vt miraculosè rediret ad vitam, quia exaudiuit plurimas, valdeque feruentes orationes, quæ pro eius ſalute, & vita, non ſolum in domo noſtra; ſed in alijs etiam Religioſorum Conuentibus huius Ciuitatis, à quibus id petitum fuerat, fundebantur; adiuuantibus quoque multis pijs ſæcularibus, qui omnes commiſeratione tangebantur ob tantum totius Prouinciæ detrimentum, ſi in tali occaſione tali viro, à quo illa guberc *Luc. 18.31.*

naba-

nabatur, priuaretur. Aliqui fœlicem hunc euentum tribuerunt ſancto Extremæ Vnctionis Sacraméto (quòd piè admodum ſuſceperat) cuius virtus eſt ſanitatem & vitam impertiri ſi ita expedit, etiã cùm naturaliter apparet impoſſibile. Nec defuit Prouidétia diuina in humanis medijs præſenti neceſſitati accommodatis applicandis. cùm enim ſuperior domus tam exiguam iam haberet ſpem de vita ægroti: iuſſit, Infirmarium, Ioannem ſcilicet Santium fidelem eius ſocium, ire dormitum, vt à prolixo labore requieſceret aliquãtum: qui cùm iaceret in lecto, vehementes quoſdam ſenſit impulſus, quaſi diceretur ſibi, Surge, & præbe aliquid ægroto, vt comedat: cui adeò vehemẽti impulſui cũ reſiſtere non poſſet, ſurrexit, voluitq; aliquid ægroto præbere, quod comederet: ſed medici ipſi prohibebant, dicentes, id fore ad mortem illi accelerandam: ſed Infirmarius tantam internam vehementiam ſentiebat ad faciendum quod cupiebat, vt redierit ad Superiorem, à quo facultatem impetrauit præbendi aliquam ſubſtantiam, quam præparatam iam habebat, ægrotanti. qui ſtatim atque eam ſumpſit, cœpit paululum reſpirare, & melius habere; donec ſenſim Deus ab illo periculo eum liberauit: in quo tamen periculo magnam vir ſanctus lætitiam præ ſe tulit, ortam ex plena conformitate voluntatis ſuæ cum diuina; & magna ſaluationis ſuę ſecuritate ac fiducia, quam Deus illi communicabat. Quare dicebat, ſe mortem non timere; nec rem vllam ſibi moleſtiam adferre; aut cor ſuum creaturæ alicui adſtrictum habere: ſed potius ſibi perſuadebat, totum ſuum negocium fœliciter eſſe expe-

expeditum. At Prouidentia diuina ſatis tunc ſibi eſſe exiſtimauit, hanc ægroti voluntatem adeò reſignatam: quare vitam illi produxit ad multa præſtanda, quæ ipſius eſſent obſequij. Nec illud quidem moleſtiam aliquam ægrotanti adferebat, quod aliquid propter ſuam mortem Prouinciæ defuturum eſſet: hanc enim curam & cogitationem, ſicut reliquas, diuinæ Prouidentiæ relinquebat, tanquam huius vineæ Domino, cui facile eſt, ſi aufert vnicum eius procuratorem, alium ſubſtituere, qui eandem curam gerat.

EX hac ægritudine, qua Vallis-Oleti laborauit, orta eſt poſtea Quartana febris Salmanticæ, quæ & prolixior, & moleſtior eſſe ſolet ob internam triſtitiam, & afflictionem, quam ſolet melancholicus humor adferre: quas tamen moleſtias adeò ipſe patienter, & modeſtè ferebat, vt cùm die quâdam valde grauiter in ipſo Paroxiſmo laborantem grauis quidam Pater viſitaret, eiuſque vultum compoſitum adeò ac ſerenum videret, ei dixerit: impoſſibile eſt, R. V. non affici magno dolore: cui ægrotus reſpondit, quaſi nihili faciens, quod patiebatur: perinde eſt: quaſi diceret: idem eſt mihi pati, aut non pati; vehementi laborare quartana, aut liberum eſſe ab ea: non enim aliud volo, quàm quod vult Deus: in cuius voluntate totum meum ſolatium conſiſtit. Nihilominus cùm adeò eſſet prudens, & proximorum ædificationis Zeloſus, ne quid faceret, aut diceret, quod eos poſſet offendere, operam dabat, ne quis ipſum viſitaret tempore, quo febris illa

erat vehementior: ne fortè ex humore illo melancholico verbum aliquod minus ſuaue excideret, quàm alias conſueuiſſet: potius volens, cum ſolo Deo agere, & in illis anguſtijs ab eo ſolo ſolatium ſuum habere.

AD hæc, ex grauibus morbis, & prolixis peregrinationibus, ac continuis laboribus, quos in ſuis Officijs ſuſtinuit, ortum eſt, vt valetudo debilis ſemper eſſet, & continuos quoſdam morbos haberet, Vrinæ, Renum, Podagræ, & alios ſimiles ſatis graues ob diuturnitatem: quos ipſe non ſolùm patienter tolerabat; ſed ita etiam diſſimulabat: vt nec domeſtici, aut certè pauciſſimi aliquid tale in eo animaduerterent; accedebat enim ipſe, ad omnes Communitatis actiones, & Officiorum, ac miniſteriorum ſuorum, atque ſi nihil tale pateretur: id quod magnæ virtutis indicium eſt. Imperfecti enim, etiam ſine cauſa aliqua, valetudinis ſuæ defectus facile produnt, vt humanũ aliquod ſolatium obtineant, aut, vt ſibi indulgeatur; & laus honorue deferatur; optantes, vt alij ex commiſeratione commoditatem aliquam ſibi adferant, aut magni ipſos faciant, eò quòd aliquid patiantur; & cùm non præbetur ipſis, quod optant, ſequuntur murmurationes, & querelæ; ſuiſq; ſingularitatibus alijs moleſtiam adferunt, & domum ipſam perturbant. Viri autem perfecti, huiuſmodi valetudinis defectus, tegere ſtudent, donec ipſi ſe manifeſtent, & vultus eos ipſos prodat; aut remedij alicuius ſumendi cauſa, neceſſe ſit eos aperire; aut vt imperfectum, ac debilẽ aliquem, exemplo ſuo ad tolerantiam animent. Et vbi nihil horum exigit, vt tales defectus aperiant,

nullum

nullum alium teſtem habere volunt eius quod patiuntur, quàm Deum à quo & ſolatium & conſolationem exſpectant;honoriq; ſibi ducunt, talia pati,vt ipſi placeant.

Cvm præterea ſpiritualis crux ex opprobrijs ac doloribus conficiatur: gloriabatur, quod aliquid tale ſemper pateretur, dicẽs: ſi ligneam crucem,cui Chriſtus D.N fuit affixus, propterea veneramur, quod ſanctiſſimum eius corpus illam contigerit: cur non veneremur viuam laborum eius crucem,quę etiam cor eius penetrauit?& quẽadmodum vel minima crucis illius particula magni fit: ita,aiebat, quemuis laborem aut dolorem ſiue magnum,ſiue paruum,quem Deus nobis mittat,eſſe magni faciendum,& quoſcunque afflictos videbat, hæc verba frequenter repetebat: arboris « ſanctæ crucis nec foliolum permittere debemus « decidere in terram. «

Accedit, quòd cùm P.Balthaſſar adeò eſſet Zelans,& eminens in miniſterijs erga proximos, voluit Deus,quiddam illis addi,quod ea exercentis ſanctitatem valde extollat: vt ſcilicet & præclariſſima quæque præſtaret,& ſimul tamen plurima & grauia pateretur. Mirabilis procul dubio eſt, & ſtupenda vita Iuſtorum, qui ſemper in aliquo lecto iacent, feruntque valde patienter, ſicut Euangelicus ille Lazarus, graues dolores, vlcera, alioſue cruciatus:ſed optandæ magis ſunt ægritudines illæ,& valetudo ita affecta,quę ita hominem affligunt, corpusq; continuè cruciant, vt vires nihilominus relinquant,vt pro Eccleſiæ bono & animarum ſalute poſſint laborare. quod fecerunt clariſſimi aliqui ſancti, quales fuerunt San-

ctus Timotheus Epiſcopus & Martyr, de quo e-
d 1. Timot. 5. 23. ius Magiſter S. Paulus ait, quod d *frequentes* pateretur *infirmitates*; nec tamen propterea ceſſabat à grauibus occupationibus & laboribus Euangelicæ prædicationis. Et ſancti Gregorius, Bernardus, & Franciſcus, qui adeò in vtroque excelluerunt, vt non ſciam quid potius admirer, an, quod plurima ſint paſſi, ſtrenuè adeò propter proximos laborantes; an, quod tales labores præſtiterint tam grauia perferentes. vtroque autem ſimul inſignes coronas ſunt promeriti. tulerunt enim duas cruces, aut certè vnam ex duabus partibus confectam: pati ſcilicet graues morbos ac dolores; & ſimul maxima ac difficilia opera præſtare, quæ magnos ſemper labores coniunctos habent, in peregrinationibus, profectionibus, defatigationibus, perſecutionibus, calumnijs, & alijs tribulationibus; & præterea, quod huiuſmodi ſit occaſio, in qua ſuæ charitatis erga proximos perfectionem, & excellentiam oſtendant: dum, ne proximis in aliqua neceſſitate conſtitutis ſubuenire negligant, propriam ſanitatem ſuam contemnant, & vitæ periculum ſubeant. Siquidem, teſte S. Thoma, meritò debet ſpiritualis proximi vita propriæ corporali; & ſolatium animæ, eo indigentis, quieti proprij corporis etiam laſſi ac defatigati præferri. Hæc omnia præſtitit Pater Balthaſſar, vt ex ijs quæ retulimus facilè conſtat: oſtendit enim inſignem ſuam charitatem in proximos: cùm etiam ægrotus viſitaret proximos ægrotantes, qui ſpiritualis ſolatij cauſa eum accerſebant, tunc enim ipſe eos accedebat, etiamſi proprius

prius morbus grauaretur: (vt in caſu ſuperius commemorato euenit) ne vel in puncto, charitatis ſuæ perfectio minueretur.

HINC etiam oriebatur, vt ægrotis, & valetudinarijs valde compateretur, vt qui experientia noſceret, quid eſſet ægrotare, & imbecillem valetudinem habere: Nam talis experientia maximè generat huiuſmodi compaſſionem. propterea enim Apoſtolus de Chriſto D. N. dixit: e *non habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris: tentatum autem per omnia.* quare eos frequenter viſitabat, verbiſque lætis ac iucundis conſolabatur; magnaque cura ſtudebat, omnia illis neceſſaria, & quæ leuamen, & iucunditatem adferre poſſent, adminiſtrari: cupiens tamen, omnes diuinæ voluntati in ijs, quæ patiebantur, eſſe conformes; non dantes locum querelis, quas adinuenit, ſibiquè fabricat caro, apparente aliquo maioris pietatis prætextu. Quare cùm ægrotum quendam ex noſtris viſitaret, feruentem valde operarium, & conquerentem ac lamentantem, quòd in lecto iacens, nec orare poſſet, nec Sacrum facere; confeſſiones excipere, nec alia miniſteria præſtare, quæ ſanus faciebat. Pater ei ſic reſpondit: pluris facit Deus, quod " quis eum per menſem ſuſtineat ac toleret; " quàm quòd in huiuſmodi miniſterijs per in- " tegrum annum illi ſeruiat. Et ita inſtructum " magiſque animatum reliquit; & quidem iure: nam cùm Deus vult Religioſum ægrotare, nihil ille tunc facere poteſt, quod eius diuinę Maieſtati magis placeat, quā benè tolerare, quod ille mittit; & propterea, quòd ille mittat. Solet enim hoc

e *Heb. 4. 15.*

magis eſſe meritorium: eò quòd ſit magis purum, & à propria voluntate, inaniq; fine ac terrenis voluptatibus exutum: quæ facilè operibus illis miſcentur, quæ ſani pręſtant. Deniq; hæc cum diuina voluntate conformitas, illius erat in omnibus morbis ſolatium: inter alia interna ſenſa, quæ in ſuo libello adnotauit, hæc erant verba ſcripta:
„ dicat ægrotus animæ ſuæ, quantumuis hæc febris
„ corpus adurat, non volo ſine illa eſſe: ſi ita Deo
„ placet: & hac ratione conſolabatur, & exhilara-
„ bat ægrotos verbis, & literis, valde ad rem ad i-
„ pſos datis, vt inferius dicetur.

CAPVT XXIX.

FIT RECTOR COLLEGII SALmanticenſis, datq́; operam vt literæ cum ſpiritu coniungantur; magnumq́; in Fratribus noſtris ſtudioſis feruorem excitat.

ANNO 1574.

ELECTO nouo Societatis Generali P. Euerhardo Mercuriano, manſit Romæ P. Aegidius Gonzalius factus Aſſiſtens, qui Prouincialis erat huius Prouinciæ Caſtilliæ, in quo munere ſucceſſit ei P. Ioannes Suarius; Pater verò Balthaſſar factus eſt Rector Collegij Salmanticenſis, licèt prius fuiſſet nominatus Prouincialis Prouinciæ Toletanæ: ſed ex illo

morbo

morbo Vallis-Oletano adeò manſit debilis, ac tam difficilè conualuit: vt iudicatum fuerit, eum vires non habiturum oneri tanto pares: ideoque viſum, vt Salmanticæ eſſet Rector: quò profectus eſt ad initium anni 74. Sed cum hinc eius imbecillitas, inde verò ſeueritas, qua proprium corpus tractabat, eſſet adeò nota: in ipſis parentibus Rectoris expreſſum fuit, vt in ijs, quę ad propriam tractationem in victu, veſtitu, & ſomno pertinebant, ſubiaceret iudicio Patris Michaelis Marci, qui tunc in eo Collegio docebat Theologiam, eratque in literis, Religione, & Prudentia vir eminens: cuius cura & attentio, etſi aliquid efficit, ne Pater Balthaſſar nimium in abſtinentijs, vigilijs & alijs corporis aſperitatibus excederet: non tamen tantum valuit vt non multò plura præſtaret, quàm eius ſanitas, & corporis vires ferre poſſent: ſupplente ſcilicet ſpiritus feruore, quod corpus debile ferre non potuiſſet: quod tamen multis morbis ſuperius indicatis luit.

CVM igitur ferè omnes, qui in illo Collegio erant, ipſius fuiſſent aut Tyrones, aut ſpirituales filij Metinæ, aut aliàs cum ipſo familiariter egiſſent, magno omnium applauſu eſt exceptus, quare cum magna omnium conſolatione, profectuque communi, & mutua animorum coniunctione (cùm aliàs valde multi eſſent, vtpote in Collegio totius Prouinciæ maximo) fœliciter gubernare cœpit; & commodiùs dictamina illa, ſiue documenta gubernationis, quæ ſuperius retulimus, conſtituere potuit; nominatim verò ſingularem adhibebat curam, vt ſtu-

dioſi noſtri literas cum Religionis ſpiritu coniungerent: quo nomine adeò feruentes ad illos exhortationes habebat, ob inſigne donum & talentum quod à Deo acceperat; vt omnes adeò eſſent feruentes, atque ſi in ipſo Tyrocinio verſarentur, circa mortificationem, inquam, orationem, & exactum in omnibus ſpiritualibus exercitijs ordinem, ſine detrimento tamen exercitiorum literarum, quę ea moderatione tractabantur, vt ſpiritum non ſuffocarent: & ſi quis nimium ſe dederet deuótioni: etiam illum retrahebat, vt literarum ſtudia non negligeret.

§. I.

VALDE igitur in ſuis exhortationibus curabat illis perſuadere, aliquas veritates magni momenti: quarum præcipua erat, quòd referret plurimum, ſpiritum cum literis cõiungere, & virtutem cum ſcientia, dicens: hæc duo ſunt ſicut illæ duæ arbores, quas Deus plantauerat in medio paradiſi, Arbor ſcilicet Vitæ, & arbor Scientiæ; & ſicut duo luminaria, quæ toti mundo lucent, vnum maius, & alterum minus; & ſicut veſtimentum duplex, quo mulier fortis induit ſuos domeſticos aduerſus frigus niuium, malitiam ſcilicet, & ignorantiam: & ſicut ſpiritus duplex, quem ab Elia diſcedente Eliſæus ſibi dari petijt, quē S. Bern. appellat intellectum & voluntatem ſiue affectum. Hæc ſunt tanquam duo Eccleſiæ teſtamenta, Nouum & Antiquum, Lex, & gratia; & tanquam duæ rotæ, quæ trahebant currum gloriæ Dei, in quibus erat ſpiritus vitæ;

Serm. 6. de Aſcenſ. Domini.

vitæ; & quemadmodum duæ ſorores Martha, & Maria, quæ mutuò ſe adiuuant, & cohabitant in eadem domo, nam quemadmodum Martha Mariæ ſororis auxilium petebat: ita doctrina, quæ per ratiocinationem ad res multas & varias effunditur, opus habet ſpiritu coadiuuante, qui id præſtat in multis rebus. Nam *Primùm* dat illis authoritatem: Quemadmodum enim (S.Gregorio teſte) *quando vita contemnitur, etiam doctrina vilipenditur*: ita è contra, magni fit illius doctrina, cuius vita probatur. *Deinde* dat eis etiam vitam, nam (vt ait Apoſtolus) a *litera* ſola *occidit*; *ſpiritus autem viuifi-cat*, & b *ſcientia* ſola *inflat*; *charitas autem ædificat*. Et *Væ*, inquit Sanctus Auguſtinus, *ſcientiæ, niſi ei dominetur charitas*; Et Dauid Domino dicebat: c *bonitatem, & diſciplinam & ſcientiam doce me*, & idem S.Auguſtinus alibi, *amate*: inquit, *ſcientiam, ſed anteponite charitatem. Tertiò* dat eis efficacitatem, vt perſuadeant: poſſibile eſſe, quod docent: doctrina enim audita, & opere non perſpecta, difficilè addiſcitur; ſed ſi in paxi cernatur, ſtatim fit facilis. Propterea Apoſtolus Timotheo dixit: d *attende tibi, & doctrinæ: hoc enim faciens, & te ipſum ſaluum facies, & eos qui te audiunt. Quartò* conſtantiam dat, & diuturnitatem in docendo: nam deficiente ſpiritu, caro defatigatur, & vires debilitantur.

a 2. *Cor.* 3.6.
b 1. *Cor.* 8.2.
c *Pſal.* 118. 66.
d 1. *Timoth.* 4. 16.

Ex his aliã deducebat rationem, quam etiã valde commendabat: quod ſcilicet ſpiritus plurimũ iuuet ad fidem literis adhibendam. *Primum*, quia

conſcientiam à culpis mundat; vt Deus, cuius, ſcientia eſt donum, mundæ animæ illam communicet. Et Religioſus, (inquit,) qui aditum ad ſacras litteras quærit, laboret potius in declinandis peccatis, quàm in euoluendis commentarijs; in euellendis prauis propenſionibus, quàm in videndis codicibus: vitæ enim puritas (vt ait Caſſianus) aperit oculum, reſpicientem Deum; & oculum, cui Deus ſe non abſcondit, etiam res eius non effugient; nec hiſtoriarum eius occulta.

Lib. 5 c 33. & 34. & Coll. 14. de ſcientia ſpirituali.

OPERAM quoque dabat, vt Orationis Exercitium illis perſuaderet, tanquam medium aptiſſimum ad ſcientiam, dicēs: nōn minus orando, quàm ſtudendo ſciri, & in literis profici: expertus enim erat, quantam ſcientiam Deus ipſi communicaſſet per Orationem, vt ſuprà eſt dictum. In quem finem aliquoties repetebat exemplum à Caſſiano relatum de Abbate Theodoro, qui puritate cordis plus ſcientiæ acquiſiuit, quàm lectione multa & ſtudio, &, cùm quendam ſcripturæ locum poſt longum ſtudium non intellexiſſet; tradens ſe orationi, eum eſt perfectè aſſecutus.

ETIAM conabatur perſuadere, mortificationem & ad ſcientiam acquirendum, & ad ſpiritum multum valere: ſi eam exercerent maximè in ijs, quæ ſtudiorum eſſent propria, ad vincendas difficultates in eis occurrentes, & nominatim in his ſequentibus. *Primum*, in vincendo tædio, quod incidit tempore, quo ſtudendum eſt, ac deſiderijs ſtudēdi tempore, quo id prohibetur: quale eſt tēpus orationis, examinis, & ſimilia. & ita animad-

uer-

uertent:neminem ſequi Chriſtum ſine cruce, nec declinando ad ſiniſtram propter tædium; neq; ad dextram, propter deſiderium, ſub prætextu, quod debeant oppugnare, aut defendere. *Deinde*, in vincenda repugnantia ſeſe humiliandi, ad interrogandum ipſum Profeſſorem, aut Condiſcipulos; ad argumentandum, aut defendendum, aut reſpondendum interroganti. *Tertiò*, vt non ſe ad altiora extendant, quàm oporteat, aut ad alia ſtudia; quàm quæ profitentur: curioſitatem potiùs quàm vtilitatem quærentes. *Quartò*, vt Maiorum ac Profeſſorum conſilijs ac directioni ſeſe accommodent, non verò propriæ; huic ſtudio; & non illi; hic & non ibi; hac ratione, & non illa; his rebus, & non illis; his libris, & non alijs: nam hac ratione proficient meliùs, iuxta mentẽ S. Auguſt. dicẽtis: *non parua ſcientia eſt, ſcienti coniungi: ille habet oculos cognitionis, tu habeto credulitatis.* Eſtq; ignorantia, & mera deceptio multorum, qui obeunt quidem occupationes Obedientiæ: ſed modum ac directionem eius prætereunt. *Quintò*, vt non excedantur limites Religioſæ modeſtiæ in oſtentanda ſua Eruditione; aut in quærendo, quod eis non committitur, qualia ſunt hæc argumenta, hi Actus, hæ Cathedræ; aut in acceptandis occupationibus ab obedientia impoſitis, quas ipſi refugiunt. *Sextò*, vt conſtanter ſint diſpoſiti ac parati ad ſtudia deſerenda, quando iuſſerint Superiores: ſi enim Deus, illorum eſt cauſa: quomodocunque ille de eis conſtituerit, pax erit, & tranquillitas. Et idem eſt ad obeundum miniſterium hoc vel illud; hic vel in alio loco, ad Superioris arbitrium: hoc enim eſt boni ſpiritus indicium,

In Pſal. 36. Conci. 2.

quo ad Religionem acceſſiſtis, ita enim Magiſtrũ
e Pſal. 18. 6. veſtrum imitabimini, de quo dicitur: e *Exultauit vt gigas ad currendam viam*; ſecutus nimirum in omnibus, ſui Patris obedientiam.

QVARE, vt Exercitia literaria, & ſpiritualia ſe mutuò non impediant, pacificum, tranquillumque eorum medium eſt, ea aggredi ex voluntate Dei, cuius opera ſe mutuò non turbant, aut impediunt; ſed tenet ipſe ſuas vias, quibus ipſum amantes, & obedientes locupletet.
f Prou. 8. 20. f *Ego*, inquit, *in vijs iuſtitiæ ambulo, & in medio ſemitarum Iudicij: vt ditem diligentes me, & theſauros eorum repleam.* Magnum quid eſt, (inquit) Theologiam ſcire: ſed quod in ea maximè excellit, eſt noſſe ita vitam ſuam componere, vt in nulla re diſcedat ab eo, quod Deus vult. Qui valde anhelat & anxius eſt, vt ſciat; dicat ſibi ipſi: mihi neque poſſibile eſt, neque expedit prodire ad volãdum, niſi Deus me deducat: & tunc mihi non deerit, quod nunc, ne ipſius voluntati deſim, negligo. Vt autem volatus hic aliquando mihi ſit poſſibilis & vtilis, aliud habeo aptiſſimum medium, attendere ſcilicet, vt interim non recedam ab eo, quod eius diuina voluntas à me requirit: & hoc eſt ſupremum quod ego addiſcere poſſum: cuius contrarium non ſcientia eſt, ſed ignorantia; non eſt
Præfat. in Pſal. 6. ambulare in luce, ſed in tenebris; & S. Auguſtinus ſuadet: *nos igitur, quod neſcire nos Dominus voluit; libenter neſciamus: ſatis enim nobis eſſe debet, quod ille ita velit, vt id nos libenter amplectamur.*

§. II. In

§. II.

IN eundem finem, ſpiritum cum literis coniungendi, tradidit ipſe ſcripto aliquot documenta, quæ Studioſi noſtri ad manum ſemper haberent: quorum ſummam hîc ſubijciam: additis tamen aliquot verbis ad maiorem eorum explicationem, vt quicunque negotium hoc literarium tractant, eorum vſum in promptu habere poſſint. Vita, inquit, & exercitatio ſtudiorum Societatis eſt ex ſe valde quieta, & apta, vt rectè & ordinatè ducatur, &, ſi velint, poſſunt ſemper eſſe benè occupati, nec tamen mergi. Quare maioris culpæ reus erit, qui, vbi tantus eſt ordo, non ita vixerit. ad id autem iuuerint hæc documẽta. *Primum*, dent operam, vt cor habeant valde quietũ & expeditũ ab omni anxietate ſtudendi; & propterea feſtinãdi in rebus ab obedientia iniunctis: nam contrarium, cùm omnes valde impedit; tum ipſos ſtudioſos maximè; eſtque cauſa, cur actiones cum illa feſtinatione, minùs rectè fiant, ipſumque cor maneat ineptum ad orationem & familiaritatem cum DEO. Curent etiam, vt in anima ſua virtus & Religio optimum habeant locum; pluriſque eas faciant, quàm literarum Eruditionem: quæ ſinẽ illis plus nocet, quàm proſit: hunc enim ſenſum eſſe Societatis, oſtendunt eius Regulæ. ita fiet, vt optimum tempus ſpiritualibus rebus tribuant; eaſque exactè valdeque perfectè, ac primo loco faciant: certò ſibi perſuadentes: nihil ſe propterea de Eruditionis incremento amiſſuros, iuxta illud Bonauenturæ: *Scientia, quæ pro virtute deſpi-* *In Spec. Diſcipline c. 7.*

deſpicitur per virtutem poſtmodum melius inuenitur.

STVDEANT puram intentionem in ſuis ſtudijs, in lectione, & alijs exercitijs literarijs habere: hæc enim facit, vt illa ſint Religioſa. Homines ſæculares per ſtudia ſua quærunt magnum nomen, dignitates, diuitias, & huiuſmodi alios ſæculares fines: at boni Religioſi his omnibus aditum præcluſerunt; nec in ſuis ſtudijs aliud quærunt, quàm vt apta fiant inſtrumenta, quorum doctrina, vitaque exemplari homines Deum agnoſcant, ament, eique fideliter ſeruiant. Hæc doctrina eſt, quam noſtræ Conſtitutiones exigunt: quæ in eum finem eſt dirigenda, vt ſtudijs ac miniſterijs noſtris animas Deo lucremur: hic enim eſt ſcopus ac finis præſtantiſſimus, qui eſſe poteſt in terra; & (vt S. Dionyſius ait) *rerum diuinarum diuiniſſimus*, quem Chriſtus D.N. dum venit in mũdum, reſpexit: hoc
a *Ioan.* 17. 6. enim inſinuauit, cùm dixit: a *manifeſtaui nomen tuum hominibus.* &, cùm ſit adeò excellens, ſimul eſt ijs, qui eum reſpiciunt, vtiliſſimus, de quibus
b *Dan.* 12. 3. Daniel dixit: b quod *fulgebunt, quaſi ſplendor firmamenti, & quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates*, & S. Paulus ſcripſit Timotheo: c *attende tibi & do-*
c 1. *Tim.* 4. 16. *ctrinæ: hoc enim faciens & te ipſum ſaluum facies, & eos qui te audiunt.*

AD HOC iuuerit, offerre frequenter ſtudia ſua Deo: nec illa vnquam inchoare, niſi præmiſſa flexis genibus Oratione: cùm enim Deus velit, peti à ſe gratiam, ad proficiendum in ſtudijs: æquũ eſt, id frequenter ac demiſsè facere; ſtudendo etiam nimietatem mortificare, quæ profectum & intentionis puritatem impedit; ita vt nolint ſeſe ante

tem-

tempus oſtentare. Ideo enim (vt S. Bonauentura aduertit) iuſſit Deus in Leuitico: d *quando ingreſſi fueritis terram promiſſionis, & plantaueritis in ea ligna pomifera, auferetis præputia eorum; poma quæ germinant, immunda erunt vobis; quinto autem anno, comedetis fructus, & poma quæ proferent.* *De informatione Nouitiorum.c.15.* d *Leuit. 19. 23.*

CVRENT præterea, ne temporis particulas, quas orationi dare poterunt, amittant; & ſi quid præterea opus erit ad ſpiritualem ſuam reformationem, nō negligant: aduertentes, quòd licèt deſignatum habeant vnius horæ tempus pro Oratione, id ſit, quâ ſunt ſtudioſi, non quâ ſuperbi, aut alijs ſpiritualibus defectibus ſubiecti: hi enim curare debent plus, & plus temporis orationi tribuere; & opportunè, importunè apud Dominum noſtrum agere, donec tales defectus omninò exuant: plurimum enim refert Societati, & multò adhuc amplius noſtra ipſorum: vt perfecti euadamus.

AVSPICENTVR ſtudia, magno illa feruore cum ſpiritu coniungentes: nam ordinariè, quale initium fuerit, talis progreſſus erit, & finis: ita vt, ſi initia ſint tepida, etiam reliqua tepeſcant; ſi aūt feruentia, reliqua quoq; futura ſint talia. Vehementer aūt horreant, feruorem inceptum remittere: ne contra ſe audiant tremendam illam Chriſti vocem, ad quendam ignauum: e *habeo aduerſum te pauca, quod charitatem tuam primam reliquiſti.* e *Apoc.2.4.* Quod ſi Deus aliquid contra nos habet: quomodo non trepidamus? quid igitur ſi multa habeat, eò quòd remiſerimus aliquid de Obedientia, Humilitate, Patiētia, & Charitate, reliquiſq; virtutib⁹?

SVM-

SVMMO ſtudio attendant ad charitatis, mutuæq; coniunctionis conſeruationem: cuius cauſa ſex hoſce defectus nominatim fugiant, tanquam valde pernicioſos: habere ſcilicet ſtrictam & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè quam tota cōmunitas notet; murmurare, conqueri de Magiſtris, quod prolixi ſint, aut nimis breues; obſcuri, aut ſuperflua tradētes: Opiniones ſequi ſuis Magiſtris contrarias, res eſt odioſa; id autem alijs manifeſtare, quaſi Magiſtri ſui opinionem contemnendo, res eſt intolerabilis. Quodcunque indicium, vel inſinuatio, quaſi Magiſtri ſolutio illis non ſatisfaciat, eſt contra ædificationē; multoq; magis ſi apertè id dicatur: quia videbūtur id ſentire & grauiter ferre, ob læſam ſuam famam, quaſi non potuerint ſatisfacere. Tenuis ergà aliquem Profeſſorē amor, eiuſq; manifeſtatio eſt valdè pernicioſa; ſed multò adhuc magis certum quoddam genus factiuncularum, qua vnum Magiſtrū alteri præferunt, edito aliquo manifeſto eius indicio.

DENIQVE cùm quiſq; ex parte ſuâ fecerit, quod poterit circa ſtudia, & ſcientiam acquirendam: relinquat Prouidentiæ diuinæ ſtudiorum, & exercitationum ſuarum exitum, conſeruata cordis pace & tranquillitate, etiam cùm non fuerit adeò fœlix: quod non erit adeò difficile, ſi in ſuis ſtudijs ſolum Deum quærant. Si ego (inquit Dominus) cauſa ſum eius, quod quæris, quocunque modo tibi eueniat contentus eris & pacatus; præſtat autem ſui curam habere; quàm, ſe neglecto, edere miracula. *De Imitatione Chriſti.*

HAEC monita ſcripſit P. Balthaſſar, ſuiſq; fratribus ſtudioſis tradidit, ad quorum praxim inducendam

cendam adhibebat media ſuauia quidem, ſed efficacia, & proportionata; ſummam adhibens vigilantiam & curam, vt omnes domeſtici ſuas leges exactè ſeruarent, totumq; tempus præſcriptũ ſuis exercitijs tribuerent, non ſolum Orationi & Examini Conſcientiæ, reliquiſq; ad ſpiritum ſpectantibus; ſed etiam literarijs, quibus nihil ſubtrahi permittebat, impoſitis etiam pęnitentijs ijs, qui rei eſsẽt, ſiue Magiſtris, ſiue diſcipulis. Et quoniam, quæ ad corpus ſpectant, etiam iuuant ſpiritualia; magnam quoq; rationem habebat, ne quid ex neceſſarijs illis deeſſet, vt omnem huius rei curam deponerẽt. Et diebus recreationi ſiue remiſſioni deſtinatis, exirent ad cãpos ac ſe recrearent, conſeruandæ ſanitatis cauſa: vt ſic refectis viribus, recenti feruore ad ſtudia redirent. ſingulis menſibus conſcientiæ rationem ab eis exigebat; frequentiùs alloquebatur, quando aliquam illorum neceſſitatem agnoſcebat; excitabat, & animabat tam in rebus deuotionis, quàm ſtudiorum, dans illis aliquod indicium opinionis ſuæ, & æſtimationis de eorum laboribus: & in rebus omnibus adeò ſe Patrem erga illos oſtendebat, vt ab omnibus amaretur, eſſetq; venerationi. Quare omnes valde confidenter ad eum accedebant in ſuis neceſſitatibus; & in omnibus, quę ad animarũ ſuarum bonum pertinebant. Quidam ex his ſtudioſis Frater, (quod ipſemet factus poſtea Sacerdos retulit) cùm vrgeretur grauiſſima deſperationis tentatione, nullum aliud inuenit aptius remediũ, quàm ad cubiculum ſui Rectoris ipſa media nocte confugere: in quod repentè in tenebris ingreſſus eius brachia arripuit, & tremere fecit.

Exci-

Excitatus P. Balthaſſar quæſiuit, quis eſſet? Sed Frater tentatione ſua turbatus, hæſit aliquantulum antequam reſponderet; & poſtea nomen ſuũ prodidit. Tunc Pater valde quietè ac pacatè dixit: quid ergo mi Frater quæris tali hora? qui reſpondit: Pater morior, & rectà tendo ad Infernum. Quo audito, Pater commiſeratione eius neceſſitatis motus, iuſſit illum ſedere: & ſatis diu cum illo manſit, donec ſuauibus & efficacibus eius verbis omninò tranquillitati reſtitueretur Frater. In hunc modum, quietos & pacatos reddebat eos, qui aliquibus tentationibus agitabantur, quemadmodum de Nouitijs eſt dictum.

DENIQVE ſuis exhortationibus tam communibus, quàm priuatis, reliquiſque medijs, quę ſuauiter & fortiter adhibebat, coniunxit Salmanticę ſubſtantialem Tyrocinij Metinenſis feruorē cum ſtudijs literarum, quibus aliàs illic attendebatur: cuius teſtimonium eſſe poteſt, quod perueniente ád illud Collegium Procuratore Indiæ Orientalis, & Inſularum Iaponenſium, cum facultate P. noſtri Generalis, vt aliquos inde ſecum acciperet, qui ad miſſionem illam adeò glorioſam; & arduam ſeſe offerrent: extraordinarium eis feruorem Dominus noſter communicauerit ad eam petendam, contemnentibus Patriam, Conſanguineos, Amicos & alias commoditates, ſe ipſos autem exponentibus innumeris periculis, quæ mari terraque cœptum illud inſigne habebat, ad loca adeò diſtantia, ad gentes barbaras, ac feras: & niſi numerus fuiſſet præſcriptus, deſolatum fuiſſet totum Collegium, adeò inſtanter & importunè

omnes

omnes contendebant ſancta quadam æmulatione alter alterum vincere, allatis rationibus a ſingulis, ob quas alijs eſſent præferendi. Et cum tot fuiſſent vocati, quinq; tamen ſoli ad eam miſſionem ſunt electi, alijs patientiam habere iuſſis; facta tamen ſpe quòd oportuniori occaſione eſſent exaudiendi: & ſic omnes quieti & tranquilli manſerunt, tanquam Obedientiæ filij: & in feruore ſpiritûs, vt antea, progreſſi ſunt.

CAPVT XXX.

NOTABILIA EXEMPLA duorum Fratrum ſtudioſorum valde feruentium, Ioannis Ortuny, & Franciſci Cordubenſis.

QVI inſigniores fuerunt in feruore ſpiritus ex P. Balthaſaris exemplo & auxilio fuerunt duo Fratres, Philoſophiæ ſtudioſi: qui recens ex Tyrocinio venerant, ſimul cum ſuo Magiſtro Ouedio, qui fuerat Collegialis in maiori Collegio Conchenſi, & Philoſophiæ in illa Vniuerſitate Profeſſor, qui Anno 1571. fuerat Societatem ingreſſus ſimul fere cum omnibus ſuis diſcipulis: qui etſi omnes ſingularis erant virtutis, illorum tamen duo ſingulari ædificatione totum Collegium facilè ſuperarunt: quorum heroicas virtutes perſpectas habuit præ-

dictus Pater Oiedius eorum Magiſter, quas mihi aliquoties retulit, & poſtea etiam ſcripto dedit, & viſæ ſunt mihi dignæ quæ huic hiſtoriæ inſererentur, non ſolum pro honore Patris Balthaſſaris, qui fuit eorum Magiſter ſpiritualis; ſed etiam vt exemplorum adeò illuſtrium memoria id efficiat nunc in religioſis ſtudioſis, quod faciebat dum illi viuerent in eis, qui illos intuebantur.

Frater Ioannes Ortunius.

PRIMVM locum demus Ioanni Ortunio, de quo ego ipſe Patrem Balthaſſarem in quadam exhortatione audiui dicentem: ſe nunquam legiſſe in vitis Patrum Heremicolarum res grandiores, quàm in hoc Fratre vidiſſet: cùm Metinæ, vbi fuit eius Tyrocinij Magiſter; tum Salmanticæ, vbi eius fuit Rector literis operam dantis. Ingreſſus eſt Societatem, cùm eſſet viginti annorum, cum multis alijs anno ſeptuageſimo primo, inter quos raro ſanctitatis exemplo eminebat toto tempore Tyrocinij: ſed multò adhuc ampliùs breui illo tempore, quo ſuperuixit cùm Philoſophiæ operam daret Salmanticæ. Erat præclari ingenij, magnamque curam in ſuis ſtudijs ponebat; ita tamen, vt nec punctum remitteret de feruore virtutum: ipſo enim opere facilè oſtendebat, ſe multò pluris facere virtutes, quàm Eruditionem. Nominatim autem excelluit in Obedientia, & Mortificatione, tam interna, quàm externa, cum quadam modeſtia

deſtia, & adeò exacta ac immutabili morum cõpoſitione, vt manifeſtum faceret teſtimonium admirandi ſui quieti, compoſiti, & valde mortificati ſpiritûs. Erat tunc Collegij Subminiſter Pater Ioannes Rodrigius, vir ſanctus, valde taciturnus, ſeuerus, pœnitens, & ſummè obediens in omnibus, quæ Pater Rector illi committebat, vt benè ſuo munere fungeretur. Commiſerat ergo illi, vt Fratres ſtudioſos tam Theologos, quàm Philoſophos; (& hos maximè, quia erant quaſi Nouitij) benè exercet in mortificationibus, & abiectis Officijs. Bonus ergo Subminiſter ex ſe aliàs ad huiuſmodi exercitia valde propenſus, accepto hoc Obedientiæ ſtimulo, valde diligenter ei ſatisfacere ſtuduit. quare cùm omnes in varijs occaſionibus, tum multo ampliùs Ioannem Ortunium (de quo maiorem habebat opinionem) extraordinarijs exercebat probationibus. Expectabat ad portam ſcholæ, donec lectio abſolueretur; & inde ſtatim Fratrem prædictum, & Franciſcum Cordubenſem, (de quo paulò poſt dicemus) vocatos, mittebat ad culinam, vt ollas & ſcutellas lauarent, & alias ſimiles occupationes obirent: quæ quotidie pro illis ſeruabantur: ad quas multò lætiori vultu, quàm ad audiendas lectiones accedebant; nullis querelis, aut tergiuerſationibus; ita vt nec inſinuarent quidem, vt ſibi liceret recens auditam lectionem repetere. Et quamuis Profeſſor hoc ſentiebat, & pro ſuis diſcipulis agebat, ne tali tempore occuparetur: illi tamen nihil aliud curabant, niſi vt obedirent, ſeque magna animi quiete & lætitia mortificarent.

IOANNES Ortunius adeò excelluit in hoc, vt eius Obedientia videretur prodigioſa: adeò erat ſyncera, ad nutum, exacta, ac perfecta: vt in recenſendis Exemplis apparebit. Quodam veſpere in Hyeme, cùm eſſet ingens tempeſtas ventorum, & niuium, Pater Ioannes Rodrigius in crepuſculo veſpertino offendit Ioannẽ Ortuniũ in quodam tranſitu verſus paruam Collegij aream; dixitque illi, Ioannes, exſpecta hic, donec ego reuertar: habeo enim aliquid tibi iniungendum. Tranſiuit Pater, ſed ob alias occupationes oblitus eſt, quid Fratri illi dixiſſet. At bonus Ortunius, atque ſi fuiſſet ſaxum immobile; nec ad punctum inde ſe mouit, etiamſi ingenti frigore & vento ac niuibus grauiter offenderetur: nona erat iam hora noctis, & cùm nec ad primam, nec ad ſecundam menſam veniſſet: aduertit hoc vnus ex condiſcipulis, retulitque ſuo Magiſtro. adhibita eſt diligentia per totam domum, vt ſcirent, vbi eſſet: & non inuento interrogarunt etiam prædictum Patrem Ioannem Rodrigium, an fortè aliquid de illo ſciret: qui, oblitus quid Ortunio dixiſſet, reſpondit: ſe nihil de eo ſcire. Redeunt iterum, vt illum quærant: & tandem valde tardè in eodem tranſitu illum inuenerunt, frigore valde afflictum, pedibus niue coopertis; quem cùm Magiſter reprehenderet, & quæreret quid tali tempore & hora ibi faceret? magna pace & tranquillitate reſpondit: Patrem Ioannem Rodrigium iuſſiſſe illum ibi expectare, donec reuerteretur; &, quia necdum reuerſus erat: ipſe exſpectaſſet. Obſtupuerunt omnes ad exactam

adeò Obedientiam: &, omni dubio procul, niſi inuentus fuiſſet, manſiſſet vſq; mane cum magna animi ſui lætitia.

In area eiuſdem Collegij erant tunc quidam lecti cum floribus, diſtributi à Patre Miniſtro inter ſtudioſos, vt vnuſquiſque in ſuo tres aquæ ſitulas quotidie ſpargeret: quo flores (quia erat æſtas) recentes conſeruarentur. Quadam igitur hebdomada cùm multum pluiſſet, nihilominus Ioannes Ortunius quotidie in deſignato ſibi lecto tres aquæ ſitulas aſpergebat, in conſpectu multorum adſtantium, monebat illum eius Magiſter, eò quòd in tantis pluuijs ipſe adhuc lectum illum aſpergeret: cui ille magna cum modeſtia & humilitate reſpondit: Pater iuſſus ſum tres ſitulas aquæ quotidie hic ſpargere; nec dictum fuit; vt, ſi placeret, abſtinerem. Admiratus Pater ſanctam ſui diſcipuli ſinceritatem in obediendo cœcè, tacuit.

SED multò adhuc magis idem Pater obſtupuit raram eius obedientiam in alia occaſione. Audiebat cum noſtris ſtudioſis Fratribus Philoſophiam Sacerdos quidam magnæ virtutis & exẽpli; ſed valde rudis & exiguæ adeò memoriæ, vt lectio, quæ per vnam aurem ingrediebatur, per alteram exiret. Commiſit Ortunio Profeſſor, vt quotidie finita lectione, eam cum hoc Sacerdote repeteret; & quantum poſſet, iuuaret, vt eam caperet: fecit hoc Frater extraordinaria cura ac diligentia, perſeuerantia, ac amore, reſpondens illi ad omnia interrogata, quandocunque interrogaret, cum incredibili charitate, & nullo vn-

quam impatientiæ, aut tædij ſigno edito, etiamſi apertè ſatis aduerteret: laborem ſuum eſſe inutilem; & abſque vlla ſpe, quòd ille eſſet aliquid profecturus. Et cùm Profeſſor Ortunium interrogaret: quomodo ſibi cum ſocio ſuccederet? ſolùm reſpondebat: ille facit, quod poteſt. Omnes mirabantur tantam eius tolerantiam: nam alij condiſcipuli tertio die defatigabantur repetitione lectionis cum eo, ſed Ortunius conſtans erat & infatigabilis in ijs, quæ facere iubebatur.

SED non prætteribo, quod ei tunc euenit, quo oſtendit, quanti ipſe faceret ac veneraretur, quidquid vel vmbram haberet Obedientiæ. Sedebant initio renouationis ſtudiorum ad ſanctum Lucam, ſuper quoſdam lapides, vt ſuam lectionem repeterent: quos vidèns Superior, dixit lepidè: *in menſibus erratis, ſuper lapidem nõ ſedeatis*; ille, qui adeò Obedientiæ ſtudebat, verba Superioris ita ſeriò accepit, vt ex tunc, vſque ad finem Aprilis, etiamſi ſocius ſuper lapidem ſederet, ipſe potiùs ſtaret: cùm autem menſis Maius cœpit, ipſe quoque ſedebat: & cùm aliqui hoc notarent: myſterium ab eo exquiſierunt: quibus ſyncerrimè reſpondit: Patrem Rectorem dixiſſe, ne in menſibus, quorum nomina habent R. ſuper lapidem ſederent; ac propterea ſe vſque ad initium Maij non ſediſſe.

HANC eandem veritatem, & exactam rationem tenebat in omnibus rebus Obedientiæ, etiam minimis: ſæpiùs enim euenit ſcribenti, vt vel ordinaria campana, vel nomine Superioris ad aliquid aliud vocaretur: & ſtatim ingrediens,

cui

cui idlicebat, chartamq́ue videns, in qua ille ſcribebat, inuenit inchoatam literam, nec abſolutam, vt celeriter, & ſine mora, iuxta regulam iret, quò vocaretur. Hinc etiam ratio illa orta eſt, adeò exactè faciendi examen particulare de vno ſolo defectu pro more Societatis, obſeruatis omnibus eius documentis vſque ad minimum, adnotandi & conferendi defectus vnius diei cum altero; quod obſeruauit etiam in extrema ægritudine, vſque ad diem præcedentem ipſam mortem. ſemper enim habuit libellum, in quo eos notabat, abſconditum, ne quis illum videret: in quo voluit P. noſtrum S. Ignatiũ imitari, de quo idem ſcribitur. valde.n. magno honori cōmodoq; ſibi ducebat, quod veſtigia ſequeretur S. Fundatoris, quē D.N. tanquā Ducem ipſi dediſſet.

QVID verò dicemus de ijs, quæ ille in Extremo ſuo morbo egit, ac perpeſſus eſt? habuit.n. occultũ quoddam vlcus cum ingenti cruciatu, quod prohibebat ipsũ ſedere quod per dies aliquot occultauit: tum quòd non vereretur tantũ periculũ, atq; reuera erat: tum quòd ob inſignem ſuam honeſtatem erubeſceret Chirurgo illud oſtendere. Dolor cogebat illum, aliquod ſignum edere, vt in ſchola nō poſſet rectus ſedere, ſed quaſi ad vnum latus; quod Profeſſor aduertēs, cauſā requiſiuit: cui ille reſpōdit, eſſe quēdā tuberculum in loco ſeſſionis; tūc Profeſſor replicauit: ꝓpter vnũ tuberculũ ſic ſedebis? cui Ortunius, optimè dicit, inquit, R.V. quare ꝑ tres ſequētes dies, etiāſi graues dolores ſētiret, rectè ſedit, nullo indicio ſuos dolores ꝓdēs: ſed malũ adeò creuit, vt iuſſu Superioris oportuerit medico, & Chirurgo locũ oſtēdere; q̄ vidētes,

 ſtatim

ſtatim agnouerunt ingens imminere periculum. Et cùm malũ ad interiora valde penetraſſet, horrendas carnificinas, & cruciatus adhibuerunt: ipſe verò tanquam ſaxum quoddam, nec manum cruciantis refugiebat, nec doloris vllum ſignum edidit, aut queſtus eſt: omnibus ſtupentibus heroicam adeò illius patiẽtiam, & animi fortitudinẽ. omnibus ipſum viſitantibus lætum ſemper vultũ oſtendebat, & placidè ac iucundè reſpondebat: ſum in manibus Dei, faciat mecum iuxta ſanctiſſimam ſuam voluntatem: nec metuo de manu eius mortem, nec dolor me terret. Tandem peruenit ad extremum ſuorũ laborum; & apertè eſt illi dictum, nullum ſupereſſe remedium. Gauiſus eſt S. Frater, mortis ſuæ audito nuncio. Fecit Confeſſionem generalem P. Stephano Oiedio Profeſſori ſuo, copioſas fundẽs lacrymas ob ſua peccata, quę tamen adeò erãt leuia, vt Confeſſarius affirmarit, non ſolũ ſe non inueniſſe vllũ peccatum lethale, aut de quo, ꝙ tale fuiſſet poſſet dubitari; ſed neq; peccata venialia grauia malitioſè, & aduertenter facta: cũ tamen in flore eſſet tunc ſuæ iuuentutis, vt qui 23. ætatis annum non excederet. Peracta Confeſſione, magno cordis affectu, & lacrymis à P. Rectore petijt, vt iuberet, aliquid fimi importari, ſuper quem poſſet exſpirare: nam magnũ ſibi fore ſolatium, quod poſſet videre ſe mori iuxta merita grauiſſimarum ſuarũ culparũ. His & alijs valde inflammatis amoris Dei affectibus, cùm reliqua Sacramenta ſuſcepiſſet, ſpiritum ſuum Deo reddidit, cũ ea ſuauitate, & pace, quàm ſancta eius vita fuit promerita, quæ verè fuit admirabilis: eius ſilẽtium perpetuum, charitas erga omnes

ingens

ingens, honeſtas,& puritas Angelica,etiam dum ſe indueret &exueret;tanta erat conſcientiæ eius puritas,vt eius Magiſter, & alij etiam attentè obſeruantes an defectum aut imperfectionem aliquã in eo deprehenderent, nihil tamen tale animaduertere potuerint. Ad ſolatium autem domeſticorum habuit P. Balthaſſar quãdam exhortationem de heroicis ſancti huius Fratris virtutibus,de quibus dixit, quod ſuperius inſinuauimus: quæ non minorem adferebant admirationem, quàm quæ de ſanctis Patribus in Eremo exiſtentib. referuntur.Sed cùm Deus noſter idem ſit ſemper,nec manus eius ſit abbreuiata, non adeò mirandum eſt, quòd & nunc adeò ſit liberalis in gratijs ac beneficijs erga feruentes ſuos ſeruos,quemadmodum fuit in ſæculis præteritis. Si enim voluerimus ipſius gratiæ cooperari, efficiet ipſe in omnibus, & per omnes, qui ſe diſpoſuerint, res verè admirandas, & infinita ſua magnitudine & bonitate dignas.

Frater Franciſcus Cordubenſis.

SOCIVS Ioannis Ortunij in Tyrocinio & in Philoſophia fuit Franciſcus Cordubenſis filius Ducis Cardonæ & Segoruæ, Marchionis Comarenſis: qui cum fuiſſet Vniuerſitatis Salmanticenſis Rector,Deusq; eius cor tetigiſſet, ingreſſus eſt Societatem eodem Anno 71. fuitque Metinæ in Tyrocinio ſub P.Balthaſſare, & poſtea Salmanticæ eodem Rectore, vbi Philoſophiæ ac Theologiæ operam dedit. Ab ipſis initijs valde ſibi cordi accepit, ad perfectionem anhelare:

adeò autem ipſum eius cor & viſcera ſpiritus Societatis penetrauit, vt ſæpe diceret: omnia quæcunque eſſent in Societate, valde ſibi eſſe accommodata. In primis exercitijs, quę fecit, tantum ſolatium & animi tranquillitatem dedit ei Dominus, ex eo quod talem vitæ ſtatum elegiſſet, vt venienti ad ipſum viſitandi cauſa Magiſtro Stephano Oiedio, (qui erat Collegialis in Collegio Conchenſi, cum quo arctam aliàs amicitiam colebat) nec potenti ſibi perſuadere, Franciſcum adeò eſſe contentum, & pacatum ſicut præ ſe ferebat, Franciſcus, vt certum eum redderet, ac deceptionem illam ei retegeret, cùm aliàs non ſoleret iuramentum, etiam cùm eſſet ſæcularis, adhibere: tunc tamen adhibuerit, dicens: adeò ſum contentus, mihiq́ue certò perſuadeo, hoc vitæ genus mihi maximè expedire ad profectum, & ſalutem meam: vt quamuis nunc mihi offerretur ſummi Pontificis dignitas, & quidquid mundus mihi dare poteſt: non tamen hoc genus vitæ pro illis commutarem, ſed omnia (vt ait Apoſtolus) tanquam ſtercora & ſcoriam arbitrarer; ob quod reſponſum ipſemet Magiſter, qui iam à Domino pulſabatur, conſtituit, idem vitæ genus arripere. Exercitijs finitis impoſitũ illi munus eſt triclinij parandi: tantumq́; erat eius ſolatiũ & feruor, vt flexis genib. ſcopis illud verreret; pauimentum oſcularetur, & proprijs lacrymis rigaret, permouens omnes aſpicientes ad magnã deuotionẽ. Excelluit valde in abnegatione & mortificatione ſui ipſius; & vt magis profundæ humilitatis radices iaceret, horrebat quidquid mundus magni facit; tegebat quidquid alicuius

honoris,

honoris occaſionem ipſi adferre poſſet;offerebat autem ſe ad omnia, quæ maioris contemptus ſui cauſa eſſe poſſent: & prudentia quadam plus quàm humana cum hoc faceret ad ſe humiliandum,& abijciendum:ita rem diſſimulabat, vt non aduerteretur ea ipſum facere ex virtute, & ſtudio; ſed quaſi neſciens, aut non potens aliter facere; vt etiam hoc magis contemneretur: cuius rei notabilia aliqua exempla ſubijciemus.

VT ſe mortificaret, valde delectabatur inſeruire coco, non ſolùm cùm eſſet Nouitius, ſed etiam cum ſtuderet. Diebus feſtis, & conſuetæ remiſſionis ſtudiorum facultatem petebat eundi ad culinam, vt iuuaret in verrendo, & lauandis rebus culinæ, in præparandis cibis:nam ego, aiebat, multum didici in hoc Officio, cum eſſem in ſæculo; & vellem meam artem hic benè collocare, vt ſeruis Dei aliquis bonus cibus præparetur.

CVRAM quoque beſtiarum & iumentorum libenter ſuſcipiebat, vt pabulum, & reliqua neceſſaria illis miniſtraret, dicens, ſe etiam eſſe artis huius peritum. Peruenit tunc temporis Salmanticam Pater quidam in equo valde debili vlcerato, & læſo, quem fere decreuerant tanquam inutilem, liberum ad campos dimittere. Sed ipſe cum P. Miniſtri facultate recepit in ſe equi curam; cuius vulnera ipſemet abluebat, ac diligenter medicabatur: & conduxit pratum quoddam ex altera parte pontis, vt aliquo tempore ibi maneret: petijt facultatem, vt eo duceretur; & conceſſa eſt in eo ſenſu, quòd aliquis domeſticus famulus duceret: ſed ipſe tantam videns ſe humiliandi oportunitatem, accepit

Is tunc erat P. Gundiſaluus Abulenſis.

gale-

galerum, & pallium detritum aſſumentisq́ue plenum, & magnam quandam vacerram ſub brachio, & funem, & bonam copiam ſtupæ in manibus, & equum ex capiſtro: ac deduxit per mediam ciuitatem cum prædictis inſtrumentis, ita decectis, vt omnes viderent: tranſiuit propter Vniuerſitatem eo tempore, quo multi Collegiales ex ſcholis exibant; qui omnes ſubſiſtebant, aſpicientes, & ſtupentes tantæ nobilitatis virum, & eiuſdem Vniuerſitatis aliquando Rectorem ita ambulare, cum tanto gaudio & vultu iucundo ac ſubridente. Hac igitur ratione equum illum duxit ad pratum cum inſigni triumpho de vanitate & pompis ſæcularibus; & cum maiori gloria, quàm Imperatores de ſuis hoſtibus per totam Vrbem triumphare conſueuerant. Superior, cùm id intellexit, reprehendit eum, quòd eam viam tenuiſſet: ſed vir ſanctus, qui ſingulari arte & gratia ſuæ humilitatis actiones tegere nouerat, valde pacatè illi reſpondit: mi Pater, ego, quia valde ſum ignauus, cogitaui, qua via rectius, & breuius ad talem locum ire poſſem; & ideò talem elegi.

SED vlterius progreſſa eſt eius humilitas, nam cùm præſtantis eſſet ingenij, & præclari iudicij, ſimplicem ſe tamen faciebat, & ſtudio ſtulta aliqua dicebat, vt talis haberetur. Cùm deberet in Triclinio concionem habere pro more fratrum ſtudioſorum, mouit in ipſa concione dubium circa quoddam punctum vitæ illius Sancti, de quo erat concio; dixitque: duo exemplaria librorum, qui inſcribuntur Flos Sanctorum, in eo puncto diſſentire. Et cùm reſpon-

ſpondendum eſſet, quid ipſe de ea diuerſitate ſentiret, dixit: ego verò accedo ad exemplar Flos Sanctorum Cæſar-Auguſtæ excuſum, eò quòd characterem habeat craſſiorem, & melius illum aſſequar. Et quamuis Auditores ſubriſerint, ipſe valde pacatus manſit, quaſi iudicio ſuo vlteriùs progredi non potuiſſet; ſed ita locutum, ſicut reuera ſentiebat. Et, vt magis ipſe in humilitate exerceretur, permiſit Deus, vt quidam ex ſtudioſis non intellexerit ſpiritum; quò ſeruus hic Dei ducebatur; ſed perſuadens ſibi, eum reuera eſſe adeò ſimplicem; atque præ ſe ferebat: ideò valdè ridebat; eiuſque actiones aliàs quaſi ſtultitias irridebat; tribuens illas intellectus hebetudini, & ineptitudini: nec in eius præſentia ab huiuſmodi irriſionibus abſtinebat. Sed Franciſcus verè humilis, commodam hanc in humilitate proficiendi, & ſimul charitatis exercendæ occaſionem non prætermiſit; ſed ſtudebat diligenter ei indulgere, eumque honore afficere; à quo ita contemnebatur. nam cùm ipſe menſæ miniſtraret, curabat optimum ferculum, quod ferebat, ei porrigere; & quando ad quotidianam recreationem ſe conferebat; aut ad hebdomadariam, cum exeundum erat ad campos, ſemper Franciſcus ad Fratrem illum accedebat, vt alicuius contemptus occaſionem captaret. Et cum eius Profeſſor Pater Oiedius id obſeruaret, quæſiuit ab eo: quid hoc ſibi vellet, quòd ſemper accederet ad illum Fratrem; totque daret indicia ſingularis cum eo amicitiæ; non ſine nota alicuius

cuius ſingularitatis. Et cùm valde illum vrgeret, vt facti ſui aliquam rationem redderet; quia ſibi perſuadebat, id non fieri ſine aliquo myſterio: tũc Franciſcus reſpondit, cauſam eam eſſe; quòd Frater ille, & benè ipſum noſſet, & pro meritis tractaret: at R. V. (inquit) & cæteri multum me honorant, quaſi ego aliquid eſſem: quod nullum mihi adfert emolumentum: at iſte Frater melius me agnoſcens, eo loco me habet, quem egò promereo, irridens me & res meas: & hoc plurimùm mea refert, ac propterea cum eo mihi meritò agendum, vt ſoleo. Quo reſponſo obſtupuit eius Profeſſor profundam ſui diſcipuli humilitatem.

ALIVD quiddam Magiſtro ac diſcipulo euenit, in quo etiam ſuam humilitatem valde manifeſtauit. Nam cum diebus Dominicis Quadrageſimæ ad Pagum quendam, duobus miliaribus Salmantica diſtantem, concionatum irent, & quidem pedites paulatim ambulantes, Pater ipſe concionabatur, Franciſcus verò Chriſtianam doctrinam ruſticos docebat: coniungebant ſe autem pueris multi viri & fœminæ, & ferè Pagus totus ad veſperam, fecitque extraordinarium in eis fructum; tantumq; amorem homines illi in eum conceperunt, vt ad ſequentem poſtea quadrageſimam peterent mitti ad ſe eoſdem Patres, vt benè illis facerent, quemadmodum in præcedenti quadrageſima fecerant. Poſt paucas Dominicas ex rumore quorundam ſtudioſorum, qui Salmantica ad eundem Pagum excurrebant, cognouerunt qui eſſet Frater Franciſcus; ac propterea omnes inceperunt magnum ei exhibere honorem, imò aliqui Domi-

num

nũ Illuſtriſſimũ compellare cœperunt. Grauiſſimè hoc ille tulit, magnaq́; dexteritate conatus eſt hanc illis opinionẽ eximere, dicens ſe fuiſſe cocũ, & agricolam; & quod poſſet ipſos de Agricultura examinare. Sed cùm hoc non ſufficeret, ad illam opinionem deponendam; & ceſſandum ab honore magno ei exhibendo: inſtitit ipſe apud ſuum Profeſſorem, ne amplius ad eum locum ipſum duceret; & apud Superiorem, ne mitteretur: quod tandem conceſſum illi eſt, ne affligeretur: maiorem enim ipſe moleſtiam ſentiebat, quod videret, ſe in honore haberi; quàm homines ſæculares ſentiant, quòd honore ſibi debito priuentur.

Vt autem appareat ex intimo eius corde hæc prodire, referam, quid ei cum quodam Fratre condiſcipulo ſuo euenerit. conuenerant enim inter ſe, vt mutuò ſe monerent cum charitate de defectibus, quos alter in altero aduerteret; cumque alter frater ad Franciſcum accederet aliquoties, peteretq́ue, vt pactis initis ſtaret; Franciſcus ſe negligentiæ accuſabat, & emendationem promittebat: donec vrgenti ipſum ſocio, quodam die reſpondit: occupationem internam, quam de ſuis defectibus habebat, non permittere, vt alienos obſeruaret: & reipſa erat ita: nam omnes alios honorans, ſe ipſum ſolum abijciebat: & lynceos oculos habens ad proprias culpas diſcernendas, cæcutiebat ad notandas alienas. De nullo vnquam malè loquebatur, ſed omnes potius in ſua viſcera immitere contendebat, ſeruiens illis, indulgens, & quoad poterat infirmos conſolans, promouens quod in ſe erat charitatem & ſolicitudinem, quæ in Societate ſeruatur erga eos.

SED ad eius virtutis exercitationem permiſit Deus, deeſſe ipſi hanc aliorum curam in eius morbis. Diſceſſerat enim ex ciuitate Coadiutor Infirmarius, qui in eo munere præſtabat: in cuius loco manſerat ſocius eius Nouitius, qui fuerat in ſæculo Agricola, literarum rudis, parumque induſtrius circa curam ægrotorum. Hoc itaque tempore Franciſcus ipſe incidit in graues tertianas febres: Infirmarius more ſuo pagano adeò negligenter curam eius gerebat, vt in deterius febris progrederetur, non ſine mortis periculo. Idem autem Franciſcus factus Sacerdos retulit mihi poſteà quædam particularia; quæ Infirmarius ex ignorantia, erga ipſum egiſſet: vt vel tunc compaſſione quadam ego mouerer. vnum tantum referam quod accidit, quo die potio purgatiua erat ſumenda: (erat autem dies Sabbathi) Nouitius cum eſſet planè recens, & in pago educatus, oblitus eſt in ſeparata olla pro ægroto cibos præparare: quando autem dandum pro more erat ægroto iuſculum, accepit partem pulli, & iniecit in ollam communitatis, in qua, pro more gentis, coquebantur exta; & aliæ res ſimiles: ex quo iuſculo attulit poculum ad ægrotum. Sed cùm ille guſtaret, iudicauit expedire, non ſumere. Poſt horam, cibum illi attulit partem illam pulli incoctam, & inſtar ligni duram, plenamque pinguedine, quæ ſupernatabat in olla, quando illam excepit: non potuit ægrotus nec bolum quidem deglutire, cùm tamen ob magnam euacuationem & ſudores, qui in fine paroxiſmi exibant, erat

Erat Antonius Omiſtus

valdè

valde debilitatus: quare ſubſidio illo carebat, quod boni & periti Infirmarij in tali occaſione præſtare ſolent. nihilominus Franciſcus nunquam eſt conqueſtus, nec ſignum aliquod impatientiæ dedit, nec verbum dicere volebat, donec aduertens periculum amittendæ vitæ, incidit illi ſcrupulus, an bona conſcientia poſſet permittere, ſe mori potius, quàm verbum aliquod dicere. Nec audebat per ſeipſum ab hoc dubio ſe expedire: quare ipſo die purgationis petijt, vt quidam Pater ſenex, valdeque ſpiritualis (Pater ſcilicet Gonzalus Gundiſalicus, qui habebatur ſeuerus valde in ſe ipſum) ad ſe veniret: ita exiſtimans, ſe talis viri reſponſo & conſilio fore tutum. Venienti ergo retulit ſub ſecreto quod agebatur; & propoſito ſuo caſu, interrogauit: vtrum eſſet maioris perfectionis: tacendo ſinere ſe mori; an Superioribus indicando præſentem neceſſitatem; nam, ſe decreuiſſe, quod melius eſſet, eligere. O virum verè reſignatum; & proprio amori mortuum! ſiquidem, ne vel vnum imperfectionis punctum omitteret, decreuerat tantam moleſtiam ferre, & in ea quærenda vitam amittere: cùm facilè potuiſſet occurrere, vel vno verbo rem Superiori proponendo. Audiuit prudens ſpiritus Magiſter propoſitum ſibi dubium, & tanquam peritus medicus voluit probare, & promouere ægrotantis patientiam: dixitque illi, vt taceret, ſeſeque totum manibus Dei traderet; nec vellet glorioſam adeò patiendi occaſionem, quæ incogitanti eueniſſet, ſine fructu prætermittere: his dictis, ægrotum reliquit

Pater, ſed acceſſit mox ad Superiorē, retulitq́ quid ageretur. Statim autē magna cū charitate ac celeritate ſubſidium ægrotanti allatum eſt, ita vt hinc Frāciſcus fructum magnum acceperit ex eo, quod tacere decreuiſſet, contempto ſui periculi timore; inde verò neceſſitati eius occurſum, ob induſtriam boni medici. Et omnes aduertimus: in Collegio, vbi tanta erat charitas, & ſolicitudo erga ægrotos, non potuiſſe talem incuriam aut negligentiam abſque diuinæ Prouidentiæ conſilio eueniſſe; ſed vt magis ſe proderet heroica virtus ægrotantis.

PROFICIENTI Franciſco his mortificationis exercitationibus Deus valde indulgebat, eumque cæleſtibus ſuis donis multum ditabat, & nominatim in ordinarijs ſacris communionibus; in quibus eueniebant illi res valde extraordinariæ; quamobrem cùm ætatis ſatis multum haberet; curarunt Superiores vt ſecundo ſuæ Theologiæ anno fieret Sacerdos, ipſo valde repugnante. Nam, licèt magnus affectus ad frequentiorem communionem, permouere ipſum poterat ad talem ſtatum ſuſcipiendum; at dignitatis magnitudo humillimum virum valde deterrebat. Factus Sacerdos, cum ſufficientem haberet Eruditionem, voluerunt Superiores, vt Dominicis, ac feſtis diebus Confeſſiones audiret: ſed ipſe ab eiſdem petijt, vt hanc facultatem reſtringerent ad ſolos pauperes, mancipia, & plebem vilem. Quare ad hos tantū audiēdos ſe accōmodabat, & non ad alios: quod ſi quis altioris ordinis accederet, eum alteri Confeſſario commendabat: tantoq; fructu Officium hoc præſtabat, vt pœnitentes cum ma-

gno

gno ſuo profectu ex pedibus eius diſcederent. Et cum extra Confeſſionem eos de rebus ad animam pertinentibus alloquebatur, id tanta cum humilitate, & humanitate faciebat, atque ſi æquè ipſe abiectus eſſet, atque illi; quæ vt ipſi ita ſibi perſuaderent, diligentem dabat operam, vt ſic ipſe fructum hunc humiliationis non amitteret; illi verò alacriores eſſent ad agendum cum ipſo. Etiam ſeſe applicabat ad agendum cum famulis domeſticis, nam à prandio illos accedebat, deque eorum officijs & occupationibus agere incipiebat, ſed ſtatim immiſcebat ſermonem de officio, quod bonus Chriſtianus vt proprium & vnicum debet reputare, ſua ſcilicet ſalute: docebatq; eos Chriſtianam doctrinam, miniſtrare Sacro: adeoque in modeſtia, externaque compoſitione, & frequentia Confeſſionis & Sacræ Communionis eos faciebat proficere; vt viderentur Religioſi.

STVDIIS finitis, iuit ad tertium annum Probationis Villagartiam ſub eodem P. Balthaſſare, vbi ſimul eam peregimus: & ibi teſtis factus ſum inſignium eius virtutum, in quibus conſueto ſuo feruore progreſſus ſemper eſt ad mortem, quam eodem anno ibidem obijt, vt ſuo loco dicetur.

CAPVT XXXI.

VALDE SERIO ATTENDEBAT vt Profeſſores eſſent valde perfecti: & inſignis virtus P. Franciſci Ribera, qui tunc ſacras literas profitebatur.

QVAMVIS P. Balthaſſar valde attenderet, vt ſtudioſi Societatis literas cum ſpiritu coniungerent, vt vidimus: multò tamen magis & optabat, & ſtudebat, vt Magiſtri & Profeſſores id ipſum maximè contenderent, vtpote à quibus virtus, ſpiritus, & Religio diſcipulorum maximè dependeat. cùm enim diſcipuli vt plurimùm ament, magniq́ue faciant ſuos Profeſſores, à quibus ſcientias & eruditionem hauriunt: ita conantur eorum Religionem & ſanctitatem, quam ab illis coli vident, imitari; à quorum verbis, & actionibus cum magna ſua voluptate, & oblectatione virtutes diſcunt, quas in eis vident elucere, & quas pluris ſe facere oſtendunt, quàm ipſas ſcientias; & ijdem ipſi Profeſſores exemplari ſua vita ſui ipſorum ac doctrinæ ſuæ magnam diſcipulis ingenerant opinionem: ita vt ſi in praxim aliquid ſit deducendum, facilem eius reddant exſecutionem. Nam
Serm. 167. (vt S. Petrus Chryſologus dixit:) *Magiſterij authoritas*

thoritas conſtat ex vita: docenda faciens obedientem perficit auditorem: contra verò praua aut imperfecta vita opinionem detrahit & honorem Magiſtro, & eius doctrinæ. In quem ſenſum etiam Sanctus Bernardus dixit: *cuius vita deſpicitur, reſtat vt prædicatio contemnatur.* Quamobrem valde optabat Pater Balthaſſar, Profeſſores & Concionatores valde eſſe ſpirituales: & prius in ſe ipſis proficere, vt alios proficere facerent. Aiebat enim; valde dolendum eſſe chartas & memorias, ſententijs & veritatibus eſſe plenas; animas verò, virtutibus vacuas; & inordinatè plane eos facere, qui quicquid ſtudio ſuo comparant, ad aliorum profectum ita dirigunt, vt nihil ſibi ſuperſit: ſiquidem vnus ex proximis, & quidem omnium primus, cuius ratio ſit habenda, ego ipſe ſum, iuxta illud Salomonis: a *bibe aquam de ciſterna tua, & fluenta putei tui; deinde deriuentur riui tui foras, & in plateis aquas tuas diuide*: Addebat autem: viros eruditos ſine ſpiritu, inanes, & elatos magnum Eccleſiæ Dei, & Religionibus adferre detrimentum; quòd ſi liberum ſibi eſſet, huiuſmodi homines adeò ſibi placentes & florentes, (licèt ſibi videantur Eccleſiæ ac Religionis eſſe columina) ſtatim ad culinam mitteret, vt arrogantia, & laſciuiens ille affectus ibi mortificaretur, & exhalaret. Eruditos verò Dei cordi conformes, ſuamque ſcientiam cum ſpiritu coniungentes, in magno honore habebat, magni faciebat, Deoque D.N. valde commendabat; & in quibus poterat, ſubſidio & auxilio erat:

Serm 2. de Reſur.

a *Prou. 5. 15.*

quia tales iudicabat, verè eſſe Eccleſiæ ac Religionis columina. Hoc autem fauore proſecutus eſt eum Deus, vt ij, quorum tunc curam habebat in ſuo Collegio, tales verè eſſent.

ANNO 1575. Et nominatim, cùm ageretur de lectione ſcripturæ Sacræ in eò Collegio conſtituenda, quæ tanti eſt momenti; vt ſtudioſi ſacræ Theologiæ, quæ illi maximè innititur, perfectiores euaderent, valde optabat, vt talis aliquis Profeſſor conſtitueretur, qui eminenti doctrinæ, vitæ coniungeret ſanctitatem: & Dominus noſter, voti fecit illum compotem, mittens ad illud Collegium P. Franciſcum Riberium, ſuum olim Metinæ Nouitium, de quo & opinionem & pignus magnum habebat: quod præclaris ſuis virtutibus ædificaturus eſſet, & valde excitaturus Fratres noſtros ſtudioſos: earum hic ſummam quandam ſubijciam, eò quòd tot nominibus ad eum ſpectare videantur, quem habuit in ſuo Tyrocinio Magiſtrum.

Fvit inſignis hic vir Collegialis inſignis Collegij Archiepiſcopalis, quod eſt in Vniuerſitate illa Salmaticenſi: & abſoluto tempore manendi in illo Collegio redijt ad ſuum Oppidum Villa-caſtinum, vnde erat oriundus: ibique continebat ſe in ſtudijs Sacræ ſcripturæ, in quibus valde excellebat, vtpote trium linguarum valde peritus, Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ. Voluit Deus ſupremis ſuis conſilijs vt in quibuſdam rebus, quas ambiebat, parum fœliciter illi cederet: quæ eius fuit magna fœlicitas. Nam tranſiens per illud Oppidum Pater

ter Martinus Gutierrius Salmaticẽſis tunc Collegij Rector (vbi eum nouerat, & cum eo egerat, eiuſq; Confeſſiones exceperat) eum viſitauit; &, poſtquam de rebus alijs contuliſſent, dixit Doctor Riberius; ſe decreuiſſe, recipere ſe ad quandam domum illius oppidi, prope quoddam Sacellum B. Virginis, ad quam ſingularem haberet deuotionem; & inde velle prodire, vt in vicinis locis conciones haberet: reliquum verò tempus conſumere cum ſuis libris. & interrogauit P. Gutierriũ, quid ipſi videretur de illa vitæ ratione: cui vir ſanctus: Domine Doctor, inquit, placet huiuſmodi mentis veſtræ decretum; ſed attendat, quod tunc retinet ſibi optimum pignus, quòd habet, propriam ſcilicet voluntatem. Hoc verbum ita cor eius penetrauit cæleſti luce, & ſpiritus Sancti motione pulſante, vt ſtatim decreuerit omnino mundo renunciare, & Societatis Inſtitutum amplecti, in qua eadem ſtudia & miniſteria exercere liceret, abſq; vlla propria voluntate: ſequendo ſcilicet Obedientiam, quæ nos cum diuina connectit.

Hoc abſolutè edito decreto, etſi per dies aliquot ibi hæſerit, vt proſpiceret quibuſdam Dominabus cognatis ſuis honeſtiſſimis: tandem omnes vincens difficultates, venit Salmanticam: vbi à Patre Martino Gutierrio receptus eſt in Societatem Anno 1570. & inde iuit Metinam cum Patre Balthaſſare, vbi experientia didicit, quod ſcriptum reliquit in quodam ex ſuis libris: quod ſcilicet vir eſſet magnæ mortificationis, & orationis, valde potens in verbo, quo transfigebat corda; magnamque induſtriam ac dexteritatem haberet in deducendis animabus ad Deum.

Lib. 1. c. 2. vitæ Thereſiæ de IESV.

ad Deum. Vſus ergo adeò excellenti Magiſtro, & naturali gratiæque talento, quod à Domino acceperat: ita ſpiritum Societatis hauſit, quaſi ab ipſa iuuentute in ea fuiſſet educatus: & in omnibus virtutibus valde excelluit, nominatim verò in ea, cuius amor eum ad Religionem allexerat, Obedientia ſcilicet, cuius leges & reliquas Superiorum Ordinationes exactiſſimè ſeruauit, non ſolum tempore ſui Tyrocinij, ſed etiam totius vitæ: ita vt neque ſtudia, neque aliæ occupationes, quas habuit, potuerint ipſnm ab ea exactione impedire, aut ab exacta cuiuſuis Regulæ etiam minimè obſeruatione retardare. Et quamuis ſæpius valetudinem haberet debilem; ac propterea indigeret, nunquam tamen interdiu bibere voluit abſque Superioris licentia; nec prætermittere cubiculi ſui purgationem bis in hebdomada; nec domi, aut extrà literas aut ſchedam aliquam legere, abſque Superioris licentia; nec tale quid ſcribere, quin prius ad id licentiam obtineret; nec mittere niſi prius, quod ſcripſiſſet, oſtenderet; imò aliquoties euenit, vt poſtquam oſtendiſſet, aliquid addendum occurreret: & nec tunc literas claudere volebat, niſi prius, quod addidiſſet, oſtenderet: cum enim id totum eſſet iuxta regulas, nolebat nec in puncto quidem ab eis recedere. Fuit inſignis in modeſtia & totius corporis compoſitione, in ſuarum actionum moderatione; humilis ſupra modum, planè addictus, vt in ſuis dubijs alios conſuleret; & ab alijs doceretur, etiam minus peritis: valde humanus & affabilis in ſua conuerſatione,
& ſua-

& ſuarum virtutum exemplo, valde ſe reddebat amabilem. Non erat eius feruor ſicut iuuenum Tyronum, qui ollarum inſtar ad magnum ignem appoſitarum, vehementer feruent, & quod intus habent, ſtrepitu quodam exteriùs effundunt: ſed eius feruor erat grauis, ſubſtantialis planè, & pacatus, inſtar alicuius ollæ ad moderatum ignẽ feruentis, meliuſque coquentis, quod continet: qui feruor eſt etiam diuturnior. Quare grauitate, ac pondere ſolidarum ſuarum virtutum omnes ædificauit, vbicunq; fuit; tam Metinæ, quàm Salmanticæ, vbi Scripturam ſacram per multos annos cum magna omnium approbatione docuit; in quam aliquos reliquit ſcriptos libros, qui fidẽ faciunt inſignis luminis à Deo ad eius intelligentiam accepti.

In his omnibus multum iuuabatur Oratione, in qua multas diei, & noctis horas expendebat, ſequens ſui Magiſtri exemplum, & veſtigia. eiuſdem orationis auxilio vtebatur ad ſacræ Scripturæ intelligentiam; cui interdum ieiunia, aliaſq; pœnitentias addebat. Et cùm circa locum aliquem difficilem videret ſe implicatum, recipiebat ſe per dies aliquot ad exercitia ſpiritualia, & per huiuſmodi media Dominus illi communicabat, quod quærebat. Perſona quædam digna valde, cui fides adhiberetur, retulit, ſe, cùm P. Riberius in feſto S. Andreæ concionaretur, vidiſſe magnam lucem, quæ prædictum Patrem circumdabat, & in ea ipſum Chriſtum D. N. qui magna maieſtate, & pulchritudine ſua illi aſſiſtebat, & vultu placido cõcionantẽ aſpiciebat, vlnis ſuis ſuper Patris humeros innitens, quaſi ſub ſua eũ protectione haberet.

In concionis progreſſu P. protulit hæc verba: O magni Dei noſtri granditatem! quod non ſit in tota Scriptura ſacra apex, non refertus myſterijs veritatum: Deniq; tota eſt eius ore prolata, qui ſumma eſt veritas. Et tunc perſona illa audiuit Chriſtum Dominum iucunda voce ſibi dicentem: Filia, hic eſt verè vir, qui ſanum ac verum exprimit Scripturæ meæ ſenſum: ideoq; meas illi veritates infundo, qui nouit perpendere, & æſtimare, quantum mihi conſtiterit, quòd eas fecerim hominibus innoteſcere, ſanguinem ſcilicet meũ. rectè tibi contigit, quod eum habeas Confeſſarium; crede quod tibi dixerit; nam in eo me ipſum inuenies; diſceſq;, qua ratione meam debeas voluntatem exequi. Eſtq; mihi valde credibile, hanc reuelationem nõ inanem fuiſſe; ſed à Chriſto D. N. profectam: eò quòd nouerim, valdeq; familiariter egerim cum Patre ipſo Riberio, in quo prædictas virtutes obſeruauerim; ac Zelum, quo tenebatur intelligendi, legendi, & concionandi cum magna puritate literas ſacras; & iuuandi, ac promouendi animas, in quibus omnibus cum magno feruore ſemper perſeuerauit vſque ad mortem, quæ contigit menſe Nouembri, Anno 1591. Cuius mors tam fuit precioſa, quã fuerat eius vita. Et tertio poſt die eadem perſona, quæ prædictam habuerat viſionẽ, ſtatim poſt Communionẽ rapta fuit ſpiritu, viſaq; ſibi eſt, in cœlo eſſe, vbi prædictum Patrem Franciſcum Riberium vidit cũ magna gloria, valde prope ſedem Dei: ex cuius pectore ingẽs lux procedebat in pectus eiuſdem Patris, quem ingenti pulchritudine, ac lætitia illuſtrabat, ſibiq; vniebat; per quam maxima quæque

intel-

intelligebat eorum, quæ in mundo docuiſſet: & eadem perſona facta eſt capax, quod tantam lucem Deus huic viro dediſſet, eò quod nunquam reſpexiſſet, aut curaſſet honorem inanem; ſed ipſum Deum, vt & cognoſceretur, & amaretur ab omnibus, & obſequium ei à ſuis creaturis præſtaretur. Adiecit, quòd hæſiſſet in Purgatorio per horam; idque ſine magno cruciatu: eidemq, commiſit, vt cuidam alteri afflictæ perſonæ diceret: ſi in cœlo poſſet eſſe aliqua pœna, ſe etiam illic eam ſenſurum, quòd videret illam talia pati: Sed quoniam æterna iam bona ſibi patebant, quæ abundè remunerarent finitas calamitates, quibus afficiebatur, non poterat dolere, etiam videns eam talia pati: & ipſimet perſonæ, cui ſanctus Pater apparuit, multa & præclara dedit documenta, vt poſſet in obſequio diuino proficere; eamque valdè eſt conſolatus, quæ etiam multùm indigebat ſolatio. Hæc omnia facilè credi poſſunt de eo Patre, qui vitam ſuam in tanta puritate ac veritate duxit, ſicut dictum eſt. Alia plurima de eodem venerando Patre referre potuiſſem; ſed prætereo, iudicans, ea, quæ dixi, ſufficere ad honorem Magiſtri, ac ſpiritualis eius Patris ex tanto diſcipulo.

(*)

CAPVT

CAPVT XXXII.

MAGNVM FRVCTVM facit in multis illius Vniuerſitatis viris, & in alijs præcipuis ſæcularibus.

ANNO 1574.

EX illo Zelo, quo Pater Balthaſſar tenebatur animas iuuandi, dedit operam, vt ad ſuum Collegium deduceret Patrem Doctorem Ioannem Ramirium, inſignem noſtræ Societatis Concionatorem: vt feruenti ſuo Zelo raroque talento, corda moueret tam eorum, qui ad illuſtriſſimam illam Vniuerſitatem confluunt, quàm nobiliſſimorum Equitum ac Ciuium; ipſo interim Patre Balthaſſare accedente pro more ad agendum priuatim cum multis, cupientibus ab ipſo deduci ad perfectionem. Confluebant ad Collegium noſtrum multi ſtudioſi, vt Societatis exercitia peragerent, ſicut & nunc fit, quos ſanctus ille Pater plurimum iuuabat, eiuſque verborum ac rationum vi aliqui decreuerunt mundo renunciare, & noſtram Societatem ingredi: quorum vnus fuit Pater Franciſcus Abulenſis, cuius in Societatem ingreſſus, cum ſtupendis adeò circumſtantijs poſitus fuit ſupra capite decimoquinto: ſed non fuit minus inſignis ingreſſus in eandem Doctoris Auguſtini Mendiolenſis, Præ-

Præclarus Collegij Conchenſis Collegialis, & Philoſophiæ in illa Vniuerſitate Profeſſor; qui pluſquam à decem annis vocabatur à Deo ad noſtram Societatem: & quamuis Pater Balthaſſar illum moneret, & iuuaret, vt tali vocationi fidelem ſe præberet; ipſe tamen differebat, ſe ipſum decipiens ob quaſdam obligationes, quibus putabat ſe teneri: & vt eis ſatisfaceret, cœpit quærere quædam beneficia, & reditus Eccleſiaſticos, deſiderans peruenire ad altiſſimum locum, quem ipſius maxima talenta, & varia eruditio aſſequi potuiſſet. Sed cùm maximè ipſe eſſet in hiſce ambitionibus immerſus, voluit diuina bonitas, tales eius greſſus impedire; & graui ægritudine, quâ peruenit ad portas mortis, oculos eius aperire. Timens ergo periculum, & rediens ad ſe ipſum, deprehendit magnum ſuum errorem; quòd tam diu diuinæ vocationi reſtitiſſet. Cùm igitur die quodam, valde à morbo premeretur: magnumque conſcientiæ remorſum, & ſcrupulum ſentiret, eò quòd non ſatisfeciſſet deſiderijs à Domino ſibi datis: etiamſi aliquid occurreret, quo ſe excuſaret: fixit oculos valde affectuosè in imagine Chriſti crucifixi, quam in ſuo cubiculo habebat: ex qua ipſemet CHRISTVS eſt allocutus, eumque ob talem dilationem reprehendit, ac iuſſit, vt Societatem ingrederetur, inſinuans illi, ſe ſanitatem reſtituturum, vt id perficeret.

BONVS ergo Doctor Mendiolenſis tali voce & mandato, hinc erubuit ob ſuam negligen-

gligentiam; inde verò valde fuit conſolatus, & animatus ex tanto CHRISTI Domini fauore: & ita decreuit certò ingredi Societatem. Petijt à Patre Rectore cum ſumma inſtantia, admitti. Pater Balthaſſar videns mutationem; quam potens Dei manus illo pulſu infirmitatis fecerat in corde adeò immerſo huic ſæculo, conſulto & approbante Patri Prouinciali, ei ſignificauit, vt cogitaret ſe eſſe Societatis; & quando ita eſſet diſpoſitus, vt poſſet ad Collegium venire, id faceret. Tantum animi ex huius nuncij gaudio ille accepit, vt licèt morbus grauis eſſet, ac periculoſus, adeò tamen contra illum nuncius ille præualuit, vt locum dederit ſurgendi, cum aliqua morbi remiſſione: & quamprimum licuit pedibus conſiſtere, venit & ingreſſus eſt Collegium: vbi Pater Rector & cæteri noſtri expanſis vlnis, & cum magna charitate ac lætitia eum ſunt amplexi. Tulit ſecum prædictam Crucifixi imaginem, ſæpeque aſſeuerauit noſtris domeſticis, quod verè eſſet locutus, nec poſſe ſubeſſe fraudem; ſed veritatem maximam. Et ita affirmabant multi, quod ſæpiùs ex eius ore id audiuiſſent, paucis illis diebus, quibus in Societate vixit: nam eodem die, quo fuit exceptus, ita inuaſit eum iterum febris, vt coactus fuerit ſtatim ire ad lectum: in quo manſit vſque ad ſuum obitum, duodecim ſcilicet dies, poſtquam fuerat ingreſſus. Erat valde lætus, quòd videret, ſe mori circumdatum tot Religioſis, ſibique ipſi etiam miniſtrantibus: cum animo deliberato & firmo ſeruiendi DEO DO-

MINO

MINO noſtro cum magna perfectione toto tempore vitæ ſuæ. Sed Maieſtas diuina delibe-rata & reſoluta illa voluntate contenta, vo-luit illum ad ſe vocare, fortè *ne mlaitia mu-taret intellectum eius, aut ne fictio deciperet ani-mam ipſius*. omnes autem DEVM glorifi-carunt, quod admirandis vtatur medijs, ad ſaluandos ſuos electos, per capillos (vt dicitur) eos trahens, quando ipſi nolunt ſpon-te venire. Sap 4. 11.

SED redeamus ad Patrem Balthaſſarem, in ea-dem Vniuerſitate cum multis grauibus & ſplen-didis perſonis agentem, magnam de ipſo opinio-nem habentibus, eiuſque directione in rebus ani-mæ libenter vtentibus. Inter hos fuerunt D. Teu-tonius, poſtea Epiſcopus Eburenſis, qui ſancto huic Patri ſemper confitebatur; & quoniam ma-gno eum proſequebatur amore, multa in eo ob-ſeruauit ſingularia indicia ſanctitatis: quæ poſtea retulit, vt huic hiſtoriæ infererentur. Egit quoque valde familiariter cũ D. Santio Abulenſi, qui nũc eſt Epiſcopus Nẽteſanus; & D. Chriſtophoro Ve-la, qui poſtea fuit Archiepiſcopus Burgenſis, & rem quandam notatu digniſſimam in modum Prophetiæ teſtificatus eſt, quæ ſibi in eadem ci-uitate cũ P. Balthaſſare euenit. cùm.n. ſoli eſſent, dixit ei Pater: certũ mihi eſt D. Magiſter, Deum veſtra opera vti velle in re aliqua plus quàm ordi-naria: nec mihi vllum eſt dubiũ; quare nec vos du-bitate: quia breui id experiemini. Ita autẽ euenit: nam ſtatim fuit promotus in Epiſcopum Cana-rienſem, qui tamen, quod tanti faceret Patris Balthaſſaris iudicium, noluit ſuum conſenſum in

eam

cam promotionem præbere; donec cum eo ageret, & ab eo poſtquam Deo negotium commendaret, intelligeret, quid ſibi eſſet agendum. Pater Balthaſſar fecit cum toto Collegio orationem; & poſtea reſpondit; vt abſque aliqua hæſitatione dignitatem illam acceptaret. Nã (vt S. Gregorius in ſuo Paſtorali ait) qui huiuſmodi dignitatibus digni ſunt, quemadmodum non debent eas ſponte ſua ambire, ita non debent reijcere cum illis conſtat de diuina voluntate; vt acceptis à DEO talentis poſſint fideles ſubditos adiuuare.

Parte 1. cap. 6.

SIMILIA ei euenerunt ibidem cum Monialibus Carmelitis Diſcalceatis, quas ob ſingularem earum Religionem & ſpiritum libenter viſitabat, & aliquarum Confeſſiones audiebat, eas conſolans, animumque addens ad viam perfectionis ambulandam; & nominatim mâtrem Annam de IESV, quæ eius Conuentûs erat Superior; & poſtea fuit Madridienſis; & aliorum: quæ cum omni aſſeueratione affirmabat: P. Balthaſſarem habere Prophetiæ donum: multis enim annis ipſi prædixerat ingentes labores & moleſtias, quas eſſet ſubitura in promouendis cõſilijs S. Matris Thereſſæ de IESV; Religionis eius fundatricis. Et cũ illa de aliquibus, quę ab illo audiebat, dubitaret ob ingẽtem difficultatẽ, de quâ non ſciebat, an poſſet ſuperari: Pater ei affirmabat: omni dubio procul fore, vt ipſa experiretur. Et cũ poſtea eidem Patri referret de aliquibus; quæ re ipſa perficiebantur, ſubridens ipſe ei dicebat: gaudeo, vt aſſueſcas credere Deo; & ijs, qui in eius nomine miſericordias eius tibi prædicunt, & ſanguine ſuo, ſi opus eſſet, ſubſcribere vellet,

quòd

quòd eaſdem experturæ eſſent illæ perſonæ, quæ in huiuſmodi occaſionibus ac difficultatibus eſſent, quàs ipſa expertura eſſet; & multo plura paſſura eſſet; quàm cogitaret Id quod ſenſim re ipſa eueniebat. plurimæ enim valdeque notæ, & manifeſtæ fuerunt moleſtiæ, ac difficultates, quas Dei hæc famula in Religione ſua perpeſſa eſt, vt tueretur; ac propugnaret; quæ Sancta eius mater conſtituerat, vt dictum eſt. Et ego certo mihi perſuadeo Dominum noſtrum ex amore, quo hanc famulam ſuam proſequebatur, voluiſſe eam præuenire per eius Confeſſarium reuelando ei moleſtias ac difficultates illas, vt ad eas ferendas ſe præpararet; pectusque ac fortitudinem contra eas indueret, iuxta commune illud dictum: iacula præuiſa minus feriunt; ac proinde minus nocent.

IDEM Monaſterium ingreſſa eſt ſoror cuiuſdam P. Societatis; vt eſſet Monialis, quæ tamen propter continuas ſuas ægritudines non potuit perſeuerare. Inde igitur exiens, contulit ſe ad Monaſterium S. Eliſabethæ, vt ab ſtrepitu ſæculi ſeparata, cogitaret, quid ſibi impoſterum eſſet faciendum. Petente autem ipſa acceſsit ad eam P. Balthaſſar, vt conſolaretur, & ſic eam affatus eſt: ne exiſtima parum me laboraſſe, vt tuum Spiritum agnoſcerem; & mihi crede, quod te Deus amet: ſed non vult te eſſe Monialem Diſcalceatam: & hoc crede, quaſi Angelus aliquis Dei id tibi diceret. Illa quidem tunc quieto & pacato fuit animo: ſed aliquot elapſis annis, prædictionis huius oblita redijt ad idem Inſtitutum in Conuentu Albano: & poſtquam magnam partem ſui Nouitiatus, valdè tranquillè peregiſſet, noluerunt

P. Hieronymi Abulenſis.

moniales ad Profeſsionem illam admittere, nulla interim, cur id facerent, cauſa reddita; ideoq́; locum deſerere debuit. Quæ poſtea in memoriã reuocans, quæ ex ore P. Balthaſſaris audiuerat, conſolationem accepit, & ſtuduit in ipſo ſæculo recollectè ac religiosè viuere. Notum enim eſt: non omnibus, Religionis ſtatum cupientibus, facere Deum hanc gratiam, vt in ea admittantur; ſicut neq; omnibus Martyrium exoptantibus, illud cõcedit. Omnes tamen meritò conari debent vt votorum ac deſideriorũ ſuorũ cõpotes fiant, ita vitam ſuã inſtituẽdo, vt non degenerent à perfectione, quã quærebãt, in eo gradu, qui illis cõcedetur.

QVIDDAM aliud ſatis notãdum euenit P. Balthaſſari in eodẽ cœnobio, vbi oſtendit magnã ſuã charitatem, vt Cap. 17. fuit explicatum. Quę charitas cũ adeò eſſet magna, nõ ſatis habebat Religioſis fœminis prodeſſe; ſed ad multas præcipuasque Dominas eius ciuitatis ſe ſe extendebat, adiuuans ad earũ reformationẽ, cũ aperta morũ mutatione: cuius rei non pauca potuiſſent exẽpla adferri. Quædã inter alias nobiliſsima Domina Anna Maria Guzmana, cõiunx Dñi D. Henrici Bolanni, (qui tunc erat ciuitatis huius gubernator) ex conſilio Sãctæ matris Thereſſæ de Ieſu cœpit P. Balthaſſari cõfiteri: & poſt dies paucos ita mutata eſt, vt cùm eſſet iuuenis, diues, & ſæcularibus ornamẽtis addicta, ita ea abiecit, vt cõiunx lepidè ſoleret dicere, quis meã coniugẽ deformauit? Sed cùm & ipſe valde pius eſſet, non dolebat coniugẽ vanitates illas abijcere, & ſolidiorẽ animæ ſuę curã gererẽ. Et ita perſeuerauit, imò valde profecit poſtquam remanſit vidua, progrediens ſemper in Orationis

Exer-

Exercitio, quod à P. Balthaſſare acceperat, in qua etiam multum profecit.

NEC minus profecit tunc Comitiſſa Montis Regij D. Maria Pimentella, vidua & ſenex: quę tāti virū hunc Sanctū fecit, vt nullus ęque ei ſatisfaceret, aut cōſolaretur, aut maiorē animū adderet ad progreſſum in ſeruitio Dei; & ab momēto quo illū nouit, per reliquū vitæ voluit eius iudicio & cōſilio gubernari, quādiu pręſens aderat, aut ſi abſens eſſet, etiā per literas ab eodē dirigebatur. Et quādiu manſit ibi Comes Oliuarius D. Henricus Guzmanius (optimè in Hiſpania ob inuictū eius animū notus) frequēs erat apud ipſū P. Balthaſſarē, reddēs ei rationē totius animæ ſuæ: cuius iudicio in omnibus rebus ſuis volebat dirigi, cum magna animi ſui tranquillitate & pace.

EODEM tēpore D. Ioanna Toletana Marchioniſſa Veladia, quæ longo tēpore egerat cū P. Balthaſſare Abulæ, cum inſigni Spiritūs ſui profectu, venit Albā, vbi Ducib. Ferdinando Aluario Toletano & Mariæ Toletanæ, & Enriquiæ eius cōiugi retulit pręclaras dotes, ac talēta Sancti huius viri: quare illi magno deſiderio tenebātur, eū videndi, & cognoſcēdi; ideoq; Salmanticā quatuor tantū miliarib. Albā diſtante, eū acceſſiuerūt: & veniētē magna animi alacritate exceperūt: Et ſtatim atque cū eo cœperūt agere, aduerterūt veriſsimum eſſe, q́ de illo audiuerāt. Quare in ea familiaritate perrexerūt: accedēte interdū ad eos viſitādos ipſo Patre, qui ſuis ſermonibus, & rationib. fecit illos in Societatē propenſos, & benè affectos; rerumq; eius verè capaces, retegendo quaſdā deceptiones, ab alijs contra eandem Societatem ſparſas. Magnaq; cū animi admiratione referebant mutatio-

nem, & fructum animarum ſuarum ex verborum eius efficacitate. Eadem etiam opera plures alios in Oppido illo adiuuit, docens rationem orandi, in qua diu poſtea perſeuerarunt.

IBIDEM etiam egit valde familiariter cum ipſo Marchione Veladio D. Gometio Abulenſi, cui inſtillauit matris eius deuotionem & propenſionem in Societatem. cumq́; inſtruxit in rebus ad Orationem ſpectantibus, in qua dicebat ipſe Marchio, ſe inuenire quidquid ad bonum animæ ſuę, & gubernationē domûs ac Statûs ſui opus haberet. Et poſtea ad maiorem lucem rerum ſpiritualium, maioremq́; cum Deo D. N. familiaritatē contulit ſe Villa-Gartiam: (quò P. Balthaſſar migrauerat) vbi hæſit per dies quindecim cum Patre agens de rebus ſuis, adeò demiſsè, atque ſi Nouitius quiſpiam fuiſſet. Nec paruum ſplendorem ex hac cum Deo familiaritate acquiſiuit, ob quem fortè dignus factus eſt, quem diuina Maieſtas ad ampliſsima, & eminentia Officia eueheret.

EXIIT ex eodem ſuo Collegio etiam Vallis-Oletum, & ad alia loca in rebus grauiſsimis: nunquam tamen ſponte ſua, ſed iuſſus à ſuis Superioribus, benè aliàs conſcius obligationis, quâ tenentur Prælati aſsiſtere ſuo gregi, quamdiu ipſe Dominus aliud non conſtituit, ac iubet. Ita ille ſcripſit in Epiſtola quadam breui, ſed valde ſpirituali ad Sororem Stephaniam, cuius ſupra meminimus, quæ valde cupiebat intereſſe Patrē ſuæ Profeſsioni. Si fuerit (inquit) Dei voluntas, vt Pro- (8. Aug. 1574.)
„ feſsioni tuę interſim, magno id mihi ſolatio futurum eſt: non enim promoui, vt in ſanctam iſtam
„ domum non habens dotem, nec merita admittereris, vt

ris, vt tui ſtatim obliuiſcerer, quaſi qui mortuum ſepelit, nec amplius eius recordatur. Quod ſi fortè nō licebit mihi intereſſe, hoc dico: ꝙ ad tales nuptias magna requiratur puritas & ſanctitas: hæc enim dos eſt, & ſupellex, quam dulcis tuus ſponſus requirit: quod ſi deſit ſanctitas, ne deſit ſaltem humilitas; vt verecundia ſuppleat, quod deeſt in bona conſcientia: & cum hac diſpoſitione accedes, vt amphoram non teſtaceam apponas ad Epiſtomium excelſiſsimi eius amoris diuini, cuius influxu tota repleatur. Oret Dominum, vt me totū faciat ſuum, meumq; iſtuc aduentum dirigat, ſi ad maius eius obſequium id eſt futurum: aliàs Salmanticæ manebo; quia non vult ipſe, vt eius animas præ ipſo diligamus. Hoc ſcripſit P. Balthaſſar, & ita manſit Salmanticæ toto ſuo triennio: licet in vltimo anno excitata fuerit quædam tempeſtas ad ipſius humilitatis & patientiæ probationem: ſed quoniam durauit toto ſequenti anno, quo fuit Villa-Gartiæ, eam ibi referemus.

CAPVT XXXIII.

MONITA EIVS CIRCA COLloquia de rebus Spiritualibus contra deprauatas phraſes Illuminatorum, qui tunc temporis ſurrexerunt.

CIRCA hoc tempus, Anno ſcilicet 1575. orta eſt hæreſis, quæ dicitur Illuminatorum in Bætica Prouincia, cuius phraſes modusque loquendi, pernicioſus valde erat in materia re-

rum ſpiritualium quam ob rem puniti fuerunt illi hæretici Cordubæ a Sancto Inquiſitionis Officio; & tertia Quadrageſimæ Dominica eiuſdem anni promulgatum eſt contra eos, edictum, quo damnabantur illæ phraſes & modi loquendi tanquā aduerſantes vero Chriſti D.N. & Eccleſię eius Spiritui ac Sanctorum. Hac occaſione P. Ioannes Suarius huius Prouincię Prępoſitus Prouincialis. cupiens inter noſtros, qui agunt de mentali oratione, ac de rebus ſpiritualibus, nullum eſſe nec odorem quidem aliquem tam deprauati idiomatis; conſtituit, vt P. Balthaſſar Aluarius, qui adeò magnum lumen intelligentiamque internarum & ſpiritualium rerum habebat, breuem aliquem faceret tractatum de modo & ratione de eis loquēdi, iuxta veritatem, & Eccleſiæ ſpiritum. Et quamuis P. noſter S. Ignatius ad finem libelli ſuorum Exercitiorum poſuerit decem admirandas regulas, ad ſentiendum & loquendum iuxta Eccleſiæ Catholicæ veritatem: quaſi ſpiritu prophetico deprauatos horum Illuminatorum aut tenebrionum potius loquēdi modos præuidiſſet, ac proinde homines Societatis præuenire voluiſſet, vt eos deteſtarentur ac fugerent; At P. Balthaſſar eiſdem Regulis alia multa adiecit iuxta ſpecialem horum temporum neceſsitatem: fecitq; omnium illarum tractatum quendam valde perfectum: quē, vt pote cōplectentē multa documēta non exigui momēti, quæ valde dilucidè totā materiā cōplectūtur, exiſtimaui ad rem eſſe, huic hiſtoriæ illū inſerere, vt ex eo tanquā in ſpeculo appareat, quā rectè Sāctus hic vir ſentiret, loqueretur, & ageret de rebus ſpiritualibus; & quā procul abeſſet ab eo, quod aliqui poſtea ei imputarūt, vt ſuo loco dicemus. Tra-

Tractatus de modo & ratione loquendi de rebus ſpiritualibus.

CVM veritas medium quoddam teneat, errores verò ab eo ad alterum extremum recedant: oportet non ſolũ ſentire, ſed etiam loqui cum moderatione. non ita res exaggerãdo, & extollendo, vt ad falſum aliquod extremũ accedere videamur: quã ob rẽ neceſſe eſt noſtros admonere errorum, quos aliqui ſunt conati proponere & in vulgus inducere ſub forma idiomatis ſpiritualis, & titulo Orationis ac Mortificationis. Nã abſque hac admonitione, non ita erunt in loquendo cauti, vt omninò euitent aliquam affrictionem in loquendo cum illorum verbis & phraſibus, qui re ipſa malè ſentiũt. Ad quod vniuerſim iuuerit plurimũ de Deo eiuſq; rebus, & ſpiritualibus exercitijs ita loqui, quemadmodum S. Eccleſia Catholica Romana, eiuſq; doctores & Sancti loquũtur, ad tuendã & propugnandã verã humilẽ, & ſyncẽram rationem agendi de rebus ſpiritualibus.

§. I.

DE ORATIONE.

INPRIMIS non exaggeremus, neque adeò extollamus Orationẽ Mentalẽ, vt vocalẽ ſilentio omninò inuoluamus; ne videamur tanquã inutilẽ eã præterire; ſed potius ſimul cũ mentali eam cõmendemus. Et omninò fugiamus modũ illũ, quo aliqui loquũtur de Orantibus vocaliter, quaſi cũ quodã cõtẽptu ſignificetur, eos non habere ſpiritũ. Quare attẽdamus, vt cũ Orationẽ mentalẽ cõmẽdamus, id fiat terminis cõmunib. & vſitatis more SS. tẽperãtes exaggerationes, nec confricantes

ſermones noſtros cum illis, qui nunc exſurrexerunt; nec inſinuantes, non poſſe homines abſque mentali oratione vitam ducere, aut in gratia perſeuerare; neque ſolam hanc orandi rationem ſufficere, ad faciendum aliquem hominē perfectum.

ADDENDVM deinde; Orationem Mentalem non excludere res illas exteriores, quæ virtutem promouent: qualia ſunt opera charitatis, ieiunia, &c. ſed eis potiùs tanquam fructu ſuo valde proprio iuuari; & ex bono ac feruenti aut remiſso earum vſu deprehendi veram eſſe orationem; aut ſub eius ſpecie latere fraudem.

TERTIO, ad hoc Exercitium nominatim valdè conducere pias imagines, verba Dei, cōciones, & ſanctorū librorum lectionem: quam, quòd valdè ſit neceſſaria, oportet omnibus, qui de hoc Exercitio agunt, commendare; vnicuiq; tamen iuxta propriam capacitatem. Simplicibus enim, & qui non cogitant alios docere, ſufficit lectio aliquorū librorum piorum, & vulgarium; quantum ſc. ad illorum directionem & pietatē promouendam cū conſilio prudentis Confeſſarij ſatis eſſe videatur: magis autē Eruditis, & quibus ex Officio incumbit animas docere ac gubernare, magis neceſſaria eſt lectio Sanctorum ac Doctorum antiquorū, qui in huiuſmodi Exercitijs à Deo fuerunt illuſtrati: ſine qua lectione non poſſet quis ſufficienter eſſe inſtructus, ad officium tanti momenti rectè præſtandū. Et quamuis experientia ſæpè ſuppleat defectum lectionis: at ſola non ſufficit, ſi lectio omnino deſideretur; ſicut neque hæc ſufficeret, ſi experientia deeſſet. Et quoniam vtraque eſt valde neceſſaria: vtranque oportet valde commendare,

QVAR-

QVARTO, cautè agendum eſſe in perſuadendis prolixis orationibus, & nominatim in conſtituendo limite, ac termino duarum aut plurium horarum; aut cum promiſsione, quod habituri, aut percepturi ſint magnas conſolationes: cùm hic non ſit præcipuus Orationis finis; ſed ipſum Deum quærere, eique placere; morumque reformationem per tale medium obtinere. Nec tamen occultanda illis eſt doctrinæ Catholicæ veritas, quæ eſt ipſius Chriſti D.N. eiuſque Sanctorum inſtitutioni conformis: cùm ſcilicet non propterea neceſſariæ occupationes ſtudij, Obedientiæ, aut Charitatis impediuntur, aut ſanitas non læditur, præſtare, orationem producere, eique quantum fieri poterit incumbere. *Oportet ſemper orare*, ait Chriſtus Dominus noſter, &, *ſine intermiſſione orate*, Apoſtolus. Et ſecundùm hanc doctrinam Sancti diſpoſuerunt vitam ſuam. Neque eſt illis occultanda veritas promiſſionis Dei in Scriptura ſua ſacra, de gaudijs ſcilicet, & ſolatijs, quæ Deus animabus largitur; & experiri ſolent, qui verè, & cum humilitate Deum quærunt, & in familiari cum eo communicatione perſeuerant. *Luc. 18. 1.* *1. Theſſ. 5. 17.*

QVINTO declarandum eſt, vniuerſim loquẽdo, Orationem non eſſe tantùm pro perfectis; ſed etiam pro imperfectioribus: nec arrogantiæ tribuendum, quòd imperfecti aliquid tribuãt Orationi, & Meditationi, iuxta cuiuſque ſtatum; licèt ad contemplationem, quæ vltimus eſt Orationis terminus, ſoli perfecti, & qui mundo ſunt corde, perueniant.

SEXTO. In tradenda doctrina de Oratione, talem diſcretionem eſſe adhibendam, vt habea-

tur ratio naturalis talenti, & conſtitutionis, & ſtatus eorum, qui docentur, & aliarum eorum circumſtantiarum. Nam (vt S. Gregorius docet) quidam ſunt à natura inquieti, & quaſi inhabiles, & inepti ad quietem, quam Oratio mentalis requirit. Et tales non debent ſtatim huiuſmodi Orationi ſe tradere; ſed actionibus virtutum, vocali Orationi, alijsque deuotionibus, ita vt ſenſim naturam ſuam flectant, ſeque diſponant; vt liceat poſtea ad mentalem ipſam Orationem accedere. Alij ſunt naturâ ſuâ apti ad hoc Exercitium: & hi poſſunt ſe in eo occupare. in quibus tamen attendenda etiam eſt Statuum differentia. Nam valdè occupati actionibus exterioribus, ad quas omninò tenentur: aut non poſſunt Orationi mẽtali vacare, aut certè interpolatè, & breui temporis ſpacio: ac propterea id ſolum eis eſt tribuendum, quod ferre commodè poſſunt; & quod eos iuuet, vt in virtute conſeruentur, ſuiſque obligationibus ſatisfaciant; & idem dicendum eſt de modo & argumento Orationis illis aſſignando. Sunt enim quidam naturâ ſuâ adeò parum apti, vt non poſſint aſſurgere ad excelſas valdè conſiderationes; & alij, apud quos maiorem vim habent conſiderationes de amore, & alij de timore: & in vtriſque attendendum eſt, vt eo modo deducantur, quo magis proficere poſsint: dando operam, vt vniuerſim doceantur dirigere ſuas meditationes ad vitæ & morum reformationem: nec eo ſolo contenti ſint, quòd modum diſcant de rebus ſpiritualibus cogitandi; ſed ſimul ſtudeant ſcire viam, ſpiritum, & cõſcientiæ puritatem adipiſcendi per huiuſmodi rerum

Lib. 6. Mor. c. 26.

rerũ meditationem: Excitando ſe ipſos ad magis quotidiè proficiendum per ipſius Dei gratiam, inſtructionem Orationis, eiusque lumen; vt ſuis Superioribus magis obedientes ſint; iniuriarum ac defectuum proximorum magis tolerãtes; charitatem in ſuos & Extraneos magis exercentes; ſtudioſi & amatores ſtationum magis humilium & abiectarum; refrænantes propenſionem, ac deſideria altiùs aſcendendi, & plus apud homines valendi; vincentes triſtitiam, quòd ſe videant apud alios, quaſi in obliuione eſſe, nec tãti ab eis fieri, atque cuperent; magis frangant propriam voluntatem, ac deſideria obtinendi, quidquid appetunt, & ſtatim quidem atque illud vellent, nam alioquin turbantur, & in verba incompoſita erumpunt, niſi pro voto eis eueniat. Hoc monitum eſt valdè neceſſarium; eò quod ſint multi, qui ſub prætextu prolixioris occupationis in cogitandis vijs internis, negligunt, aut certè minùs, quàm par eſſet, contendunt proficere, & reformare ſe ipſos: quæ eſt deceptio, & illuſio manifeſta. Ex quo prouenit, vt poſt multos annos Orationis ſint quaſi in initio emendationis vitæ. Et magis adhuc cæcitas hæc ſe prodit, quia etiam ſic decepti, quieti viuunt, & pacati, nec internis ſtimulis vrgentur, ſed ſibi ipſis quaſi blandiuntur: cum tamen id alijs offendiculo ſit; cedatque in detrimentum eorum, qui, ex ignorantia, cum illis, quaſi cum viris ſpiritualibus agunt, quos exiſtimant, rectà in vijs ac rebus ſuis progredi.

CVM quis alteri aperit, quæ in oratione ſenſit,

non

non ſolùm non errat, ſi ſecretum ab illo exigat; ſed potiùs neceſſe eſt illud ſeruari: niſi cum ijs perſonis agatur, quæ adiuuare, ac dirigere ipſum poſsint; aut cum Superioribus, quibus, ratione Officij, debet eius conſcientia eſſe aperta, nihil eis occultando, quod alicuius ſit momenti; aut quando ob aliquam aliam cauſam expedire iudicatur, vt aliquid tale, ad maius Dei obſequium, manifeſtetur.

ADVERTENDVM etiam, quò Dæmon magis horret Orationis Exercitium, eò cum maiori tẽtationum numero, & grauitate ad orantes accedere, milleque figuras & colores induere, vt nos ab ea retrahat: perſuadens ſibi, ſi ab oratione recedamus, etiam à recta vita recedere. Quare nos deſeri debet huiuſmodi Exercitium, nec ſuperſtitioſum iudicari. Sed tradendus eſt tamen modus, quo debeat ſe gerere, qui orat, cùm tales adſunt tentationes: ita vt non deſerens Exercitia ſua, Victor contra eaſdem euadat; & ita ſe ad has tribulationes ferendas præparet, ac præmuniat, vt non intelligat promitti ſibi ſenſibiles Dæmonum apparitiones: quamuis neque negetur, quòd ſoleat interdum Dominus noſter illas permittere in bonum, & vtilitatem ſuorum Electorum; & ſimul auxilia, & interiorem lucem dare ad eas tolerandas, & vincendas.

§. II.

§. II.

De ſenſis Spiritualibus, & qua ratione Deus animabus ſe communicet.

PRIMVM, tanquam res certa ſtatuendum eſt, Deum communicare, & oſtendere ſe animabus in hac vita: non quidem per viſionem claram, iuxta ordinariam legem; ſed per fidem & gratiam, eiusque effectus: quod ſi alicui conceſſum eſt Deum ipſum in hac vita videre; id fuiſſe ex priuilegio ſingulari, quod non eſt alijs attribuendum, niſi quos Scriptura ſacra, aut Sancti inſinuant.

DEINDE, hanc Dei communicationem eiuſque præſentiam non conſiſtere præcipuè, & eſſentialiter in rebus ſenſibilibus: quamuis ex interna Dei communicatione, huiuſmodi ſenſibiles effectus, conſolationes, alijque boni motus, & impulſus ſequi ſoleant: vt propterea huiuſmodi ſenſibiles ſenſus, & motus non debeant quaſi eſſent Dæmonis illuſiones vniuerſim contemni: illa enim eſſet inſignis cæcitas, ac deceptio: ſed benè ſunt attendendi, ac prudenter examinandi iuxta Doctorum & Expertorum virorum conſilium; & Regulas, quas Sancti de Spiritibus diſcernendis tradiderunt.

TERTIO, quamuis huiuſmodi ſenſibiles conſolationes, & ſolatia, Dei ſint: non tamen in eis conſiſtit ſanctitas; nec tamen ea deſiderare ſanctitati aduerſatur: ita tamen, vt non in eis tanquam in fine ſiſtatur; ſed appetantur quatenus ad

benè operandum, & alacriter ad perfectionem tendendum diſponunt: nec eadem ſolatia ſenſibilia, certa ſunt indicia gratiȩ præſentis; nec eiſdem carere, ſignum abſentis. Quamuis Sancti ſæpè ſoleant eadem ea ponere tanquam gratiæ Deique præſentiæ in anima indicia, & coniecturas. in hac enim vita nulla poſſunt eſſe (viâ ordinariâ) certa gratiæ ſigna: licèt ſæpè ſint coniecturæ.

QVARTO: de huiuſmodi ſpiritualibus ſenſis loquendum eſt communibus, & vſitatis Sanctorum verbis, nec cum magna exaggeratione; nec ſine cautela, ad ea accedendum: nam multi grauia detrimenta ſunt paſſi, quod multum illis fiderint. Huiuſmodi ergo res accipiendæ ſunt, tanquam minus principales, & ſolum, vt ex eis emendatio vitæ ſequatur; & nominatim humilitas & patientia erga proximos, ac deſideria ex intimo corde ferendi contemptus & opprobria ab hominibus.

QVINTO: quod animæ gubernatio, & directio non debeat eſſe præcipuè ab huiuſmodi motibus, ac ſenſis; ſed à doctrina Eccleſiæ: & nihilominus certum eſt Spiritum ſanctum corda mouere, ac docere: cuius motus nunquam eſt bonis moribus contrarius, nec Eccleſiæ ſenſui, ac doctrinæ: nunquam tamen habendus eſt talis motus tanquam regula infallibilis, quod ſit à Deo id, quod huiuſmodi ſenſus proponit, dum impellit ad aliquid faciendum, aut reijciendum; & multò minùs velle quis debet, alios per huiuſmodi ſenſum, tanquam per certam regulam dirigere, niſi prius benè examinetur, &

cum alijs, vt prædictum eſt, conferatur, & conſultetur.

SEXTO: quoad fieri poterit danda eſt opera, ne internorum ſenſuum exteriora ſigna præbeantur, corporis ſcilicet motibus, & geſtibus: nam ordinariè motus, qui à Deo eſt, trahit ad interiora: licèt non aduerſetur ei, quod ſe interdum indicijs externis prodat: quòd ſi tamen talia externa indicia extraordinaria eſſent, ac frequentia: cenſenda eſſent ſuſpecta, ac proinde reijcienda, nullo modo ea optando, & potius à Deo tanquam magnum beneficium petendum, ne nos per tales deducat vias; ſed per planam, tritamque fidelium.

§. III.

De Mortificatione Eccleſiaſtica, & vera.

PRIMVM explicetur: veram mortificationem, quam Sancti docent, non in eo conſiſtere, vt caro ipſa eneruetur, aut macłetur; nec in magnis doloribus ſuſtinendis, nec in eo, quòd ſenſus ſuis operationibus ita deſtituantur, vt exercere eas non valeant; nec in eo, vt natiuus aliàs color pereat, & pallor contrahatur; nec in alijs ſimilibus rebus: Sed præcipuè conſiſtit in ſubijciendo Deo, & moderando cor noſtrum, ac volūtatem, & animi perturbationes ſpiritum oppugnantes: in compeſcenda ſcilicet, ac moderāda ira, vt patientes ſimus, vt iniurias toleremus, calamitates, & aduerſos in rebus temporalib. euentus: quales ſunt paupertas, ægritudo, mors filio-

rum, conſanguineorum, & amicorum; in portandis & ferendis oneribus; & imperfectionibus aliorum; imò in ferendo nos ipſos, noſtrasq; imperfectiones; quas cupimus, ſed non poſſumus exuere, & emendare ita cito, atque vellemus; & idem eſt de aliorum moribus, qui ſunt noſtris cõtrarij, quales ſunt ſæpè inter parentes, & filios, & ipſos coniuges, inter vicinos & aduenas; inter famulos, & Dominos; Superiores, & ſubditos; Confeſſarios & pœnitentes; ac deniquè in tolerandis omnibus, in omni tempore, in omni occaſione, quæ quacunque ratione grauia nobis, & moleſta videantur: ſimiliter in moderando nimio honoris appetitu; ferendo patienter contemptu; imò excitando nos ad ea deſideranda; & gaudendum, cùm adſunt; & idem eſt de reliquis paſſionibus, qualia ſunt inordinata deliciarum deſideria; aut quæ agenda ſunt, vt iuxta noſtra conſilia, & palatum fiant: ac denique conſiſtit in continua quadam virtutum exercitatione: ſtudendo cum Domini noſtri auxilio dominari noſtris paſſionibus; & habitus conſequi, quibus facilè & hilariter faciamus, quod intelligemus illius eſſe voluntatis, noſtrâ abnegatâ; ac deuictis omnibus propenſionibus diuinæ voluntati repugnantibus. Sic enim Sancti intellexerunt, & opere ipſo exercuerunt propriam abnegationem, quã Chriſtus Dominus noſter prædicauit: & hoc ipſum eſt, amplecti & tollere crucem noſtram, & Chriſtum ſequi; quemadmodum Sancti declarant.

Deinde, ſignificetur: non omninò tolli aut euelli paſſiones, ſed moderari tantum; ita vt non perue-

perueniatur in hac vita ad eum ſtatum & trãquillitatem, vt nulla vnquam carnis rebellio ſentiatur, aut paſſiones non aliquando exurgant, & mẽtem oppugnent: (non loquimur de priuatis & ſingularibus priuilegijs) quare neceſſarium eſſe, peccandi occaſiones euitare. Et hoc nomine cum fœminis agendum eſt ſemper cautè, grauiter, ac breuiter, &c. quemadmodum optimè docet prima & ſecunda regula ſacerdotum noſtræ Societatis. Eſt enim ſtultitiæ genus, ſub prætextu mortificationis, aliquem fingere ſe ſecurum in blandis colloquijs, & conuerſationibus cum illis, & multò adhuc magis, ſi ad tactus veniatur à puritate alienos.

TERTIO: benè explicetur in eundem finem (quem mortificatione intendimus) præter victoriam internam, de qua diximus (quæ præcipua eſt huius negotij pars) plurimum cõferre etiam corporis caſtigationem per externas pœnitentias: quæ propterea valdè ſunt neceſſariæ, quales ſunt ieiunia, vigiliæ, diſciplinæ, cilicia, aſper, & horridus veſtitus, non dormire in molli lecto, non vti linteis ad carnem; & aliæ huiuſmodi, quæ (vt diximus) multum conferunt ad corpus ſpiritui ſubijciendum: & ad ſatisfaciendum Deo propter culpas proprias, & aliorum, & ob alios bonos & ſanctos fines. Eſt tamen aduertendũ, quod quemadmodum non eædem ſunt omnium hominum vires, nec ijdem ſtatus, aut ſimiles occupationes: ita non poſſunt omnes eiſdem pœnitentiæ generibus vti: eò quòd hæc ſint corporis debilitati accommodanda; & ſtudendum, vt ſtatus, & occupatio cuiuſq; eas adhibere, & ferre poſſint. Quare ex hac hominum diuerſitate oriri poſſet, vt

pœnitentia, quæ alicui eſſet modica, alteri eſſet nimia; & contra: ac propterea in huiuſmodi pœnitentijs ſumendis ordo meritò magnaque diſcretio eſt adhibenda. De qua re vniuerſim loquendo, hoc ſolum dici poſſe videtur: quod perſonis Religioſis, in ſtatu perfectionis ab Eccleſia approbato conſtitutis, ſufficere debet pœnitentia eiuſdem Inſtituti; & quam Superiores illis permittunt: dando interim operam, vt in eis excellant, & progrediantur, quantum ratio viuendi, & occupationes ferent: accipiendo interim, tanquam aliquam pœnitentiæ partem, & non paruam aliquam mortificationem, quod ſit contentus recepto communitatis vſu in Habitu, Cibo, & ſomno: ita vt neque exemptiones, neque ſingularitates, in delicijs, & locis, ſeu dignitatibus quærat (niſi manifeſta eſſet neceſſitas;) & in omnibus ſe ipſum ſubijciat præſcripto ipſum gubernantis. Sæculares perſonas (in genere loquendo) expedit allicere, & exſtimulare ad externam mortificationem, & pœnitentiam: plus tamen ad interiorem, & ad abnegationem propriarum voluntatum, quæ Dei voluntati, eiuſque ac Eccleſiæ legibus aduerſantur: nam vſus, & conſuetudo peccandi magna eſt, ac libera; caſtigandi verò ſe, & aliquid patiendi, & abnegandi ſe propter Deum, etiam in rebus licitis, eſt quaſi nulla: eò quòd per multos annos, multiſque vijs ad res prohibitas ſe extenderit. Nihilominus certum eſt, cuiuis hominum generi, & præcipuè viam ſpiritus aggredi volentibus, expedire, (niſi errandi periculo exponi velint) gubernari in ſuis pœnitentijs, (quemadmodum in Oratione)

ne) conſilio Doctorum & expertorum virorum, qui nouerint limites præſcribere, intra quos ſe debeant continere, iuxta ſuas neceſſitates, vires corporis, & ſpiritus, & diſpoſitionem, aut indiſpoſitionem internam.

DENIQVE proponendum, quòd externa pœnitentiæ, & miſericordiæ opera vtilia ſint, & interdum etiam obligatoria: ac propterea tanquam talia debent valdè commendari: ſupponendo tamen, non debere vllo modo ſub prætextu incumbendi Orationi prætermitti, quando vel charitas ea exigit, vel præſcribit obedientia.

§. IV.

De Obedientia.

PRIMVM, hæc debetur præcipuè Dei præceptis, & Eccleſiæ; & ijs perſonis, quibus quiſque iuxta leges, & ſtatum, in quo verſatur, debet ſubiectionem: quales ſunt Prælati Eccleſiaſtici, & ſæculares, parentes, viri & ſimiles: quæ Obedientiæ & obligationes, quibus omnes in ſuis ſtatibus obſtringuntur, præferri debent conſtitutis Orationis temporibus, præcipuè prolixioribus.

DEINDE, eſſe valdè vtile, & in ſancta Eccleſia vniuerſim vſitatum, & vt tale approbatum, vt alij ab alijs Sapientioribus magiſque expertis gubernentur, & dirigantur: obſtringere autem ſe voto huiuſmodi gubernationi, exiſtentes extra ſtatum Religioſum, etſi aliquando rectè fieri poſſit: Ordinariè

tamen id fieri non debere: niſi magna ac diligenti maturitate, & conſilio præmiſſo. Nec tamen hoc eſt, quod ſancti Officij Decretum damnat; ſed aliud quid ab hoc diuerſum, quod multis malis aditum præbet; affectum, inquam, inordinatum quorundam hominum deceptorum; qui, vt liberius tutiusq; dominari poſſint facultatibus, & ipſis perſonis pœnitentibus, eis ſuadent, aut etiam cogunt, vt ſtatim, atque ipſis confitentur, voto quodam ſe obſtringant; nihil ſe facturos magni aut parui, etiam ad quod diuino præcepto tenentur, niſi ex ipſorum præſcripto, & Obedientia. Quamobrem neceſſe omninò eſt, noſtris explicari, quanti ſit momenti decima quinta regula Sacerdotum, de non admittenda Obediētia pœnitentium: licèt ea regula facta ſit ob alios ſanctos, & iuſtos fines, valdè diſtinctos ab ijs, quibus ſanctum Officium fuit inductum ad tale ſuum decretum conſtituendum, & promulgandum.

V.

De Confeßione, & Communione.

PRIMVM, benè obſeruandum, vt quando generalis confeſſio in caſu neceſſitatis ſuadetur, id fiat, diligenter attendendo, ne cogatur pœnitens huic vel illi Confeſſario eam facere; & multò minùs ſibi ipſi: licèt meritò debeat commendari, vt viro alicui docto, & magnæ experientiæ fiat. Sed ſimul declaretur, in quibus caſibus tantum eſſet vtilis: & in his liberum relinquatur omnibus, ſequi ſuam deuotionem in ea inſti-

inſtituenda, aut prætermittenda; huic vel illi Cõfeſſario facienda; & in quibus ſit omninò neceſſarium eã facere: & in talibus vrgeat omninò, & abſque vllo ſcrupulo, vt eam faciant, cum illa tamen cautela, ac diſcretione, quam diximus. Declaretur item, interdum poſſe eſſe magis perniciofam, quàm vtilem talem Confeſſionem homini, verbi gratia, ſcrupuloſo, & qui iam ſemel aut ſæpiùs præmiſſis cum debita diligentia præmittendis, iudicio prudentis Confeſſarij eam feciſſet.

DEINDE valdè attendendum, quomodo ijs, qui confitentur, perſuadeatur, vt Noſtris confiteantur. Maximè verò, ne hoc illis ſignificetur: quod non rectè facient, ſi alijs confiteantur; item noſter Confeſſarius ſit facilis ad permittendum, vt eius pœnitens liberè alteri confiteatur: quod ſi ille, ipſo non monito, alium accederet: oſtendat noſter, id ſibi placere; & ita in hoc habeat longanimitatem, & cordis latitudinem, etiamſi prudenter iudicaret, huiuſmodi mutationem ex aliqua pœnitentis imbecillitate ortam eſſe: & ne facilitas hæc pœnitentibus annuendi, vt alteri confiteantur, ſit illis noua: videant ſanctum Concilium Tridentinum ſeſſ.25.cap.10.& regulam vigeſimam noſtrorum Sacerdotum. Et fortè hæc ipſa eſt cauſa, cur Tridentinum Concilium ſtatuerit, vt etiam Religioſis libertas hæc daretur, alijs confitendi aliquoties in anno, quàm ordinarijs Confeſſarijs.

TERTIO, danda opera eſt vt nimius pœnitentium ad ſuos Confeſſarios affectus impediatur,

tur,& è contra: quod ſi non ſufficeret,curandum eſſet prudenter,vt Confeſſarius mutaretur,attenta ſemper perſonarum qualitate, cæteriſque circumſtantijs, quemadmodum Regula decima tertia monet.

QVARTO, ne Confeſſarius in eo ſit nimius, vt pœnitentes omnia, ipſius iudicio & gubernatione faciant; multoque amplius ſubterfugiat immiſcere ſe ipſorum rerum mutationibus: ſed permittat potiùs, ipſos res ſuas gubernare: nec velit, illorum Eleemoſynas, ipſius manu diſtribui multoque minùs, ſi qua eſſet ſuſpicio, quòd earum aliquas in proprios vſus conuerteret,

QVINTO, diligenter aduertant, quibus frequentior communio concedatur: quemadmodum à Patre noſtro Generali nominatim eſt nobis commendatum: Studendo ſcilicet moderari nimium communicandi affectum; & vt hæc phraſis: *eſuries Domini*, diligenter perpendatur, præcipuè ſi de ſenſibili fame intelligatur: quamuis negandum non ſit, affectum amoris ſanctum hoc deſiderium adferre, quòd fames appellari poteſt: quod & rectum eſt; & cauſa communionis, quando & ſicut oportet: non verò inordinatè, aut ſæpius in die: nam talis eſt illuſio.

SEXTO: vt in ſacra Communione omnes ſuperſtitioſæ cæremoniæ euitentur. quales eſſent plures ſimul formas accipere, aut vnicam, cum hac aut illa figura; talis, aut talis quãtitatis, præter id, quod eſt in communi vſu; & *claudere oculos*, quando ſanctiſſimum Sacramentum ſumitur; aut in ſacro Miſſæ eleuatur, aut ſimiles aliæ.

SEPTIMO: vt phraſis illa modusq́; loquendi extirpentur, quibus aliquæ vti ſolent: communica hodiè pro me, quia ego non poſſum; alio die ego pro te cōmmunicabo; offeras pro me hanc communionem, &c. nam ex huiuſmodi loquendi modo colligere liceret, tales communicantes ita ſentire, & exiſtimare, vt quiſque pro altero ſatiſfaciat, etiam in communione, quæ fit ex obligatione; & eos quoad hoc non diſcernere inter. communionem, & ſacrificium Miſſæ: & idem intelligitur de Miſſæ auditione, ſi dicatur: audi nūc pro me Sacrum, ego alio die pro te audiam: nam æquè poſſet dicere: confitere hodie pro me; & ego alio die pro te confitebor. Non tamen propterea impedimus, quo minus alter poſſit alteri applicare operum ſuorum ſatisfactionem, & impetrationem.

§. VI.

De Matrimonio, Caſtitate, ac Religionibus.

PRIMVM, vt moneantur, ne votum Caſtitatis fœminis conſulatur, nec ordinariè approbetur abſque magna cautela, & conſideratione: & multò magis attendatur, ne votum non nubendi in ſæculo manſuris conſulatur. Videant noſtri Confeſſarij Regulam vigeſimam tertiam Sacerdotū, & ita noſtri de Caſtitate loquantur, vt non poſſit ex eorum verbis accipi occaſio cogitandi, aut dicendi, reprobari à nobis tāquam malum coniugium.

Deinde, ne cōſulatur, nec ordinariè ap℘betur,

vt fœminæ habitum induant Beatarum, quem tota vita geſtent, non ſuſcepto ſtatu Religioſo. Perpendatur quoq; valdè vigeſima quinta Regula Confeſſariorum, quæ prohibet, genus aliquod veſtimenti, aut particularis coloris alicui pœnitenti præſcribi. Multoque magis caueant, ne ſe ingerant in conſtituendo ordine, & gubernatione familiæ minutim, & in rebus particularibus, vt ſuperius etiam monuimus; & ſimiliter fœminis ſtatuentibus caſtè viuere, & ad aliquam propendentibus Religionem, ad quam aptæ eſſe videantur, ne talia deſideria illis diſſuadeantur: inducendo, verbi gratia, ad habitum Beatarum induendum; aut ad manendum in ſæculo ſine illo; niſi fortè rariſſimè alicui fœminæ, attenta eius ætate, ſecuritate, & particularibus alijs circumſtantijs.

TERTIO: vt noſtri de alijs Religionibus, earumque Exercitijs, & vita; & maximè de earum Inſtitutis benè ſemper loquantur, & præcipuè nunquam de Religionibus fœminarũ ita loquantur, vt velint aliquas virgines à tali Inſtituto amplectendo auertere, aut terrere.

QVARTO: vt de ipſa noſtra Religione vniuerſim, ac de rebus noſtris, & nominatim de nobis ipſis: verè & humiliter ſentiamus: parum & raro intus aut extra domum de eis loquamur; multò verò minùs eas exaggeremus, & extollamus, quaſi noſtram Religionem alijs; aut nos ipſos alijs religioſis præferamus. Et inter agendum cum ſecularib. adhuc amplius decet nos cõtinere: ita vt ex nullo indicio poſſint occaſionẽ ſumere cogitãdi, quod velimus nobis quaſi viã ſpiritus attribuere,

& alijs pripere ipſam ſanctitatẽ, eiuſq; directionẽ & Magiſteriũ. Eandem curã adhibere oportet in loquendo de his rebus: de ingenijs ſcil. hominum Societatis, de exacta ratione ſtudiorum, de multis Subiectis, quæ illam ingrediuntur, & eorum dotibus & facultatibus, de inſignibus Concionatoribus, de magna ad nos confluentium frequentia, de Prælatis ac Dominis nobis addictis; de acceptione bonoque loco, quem etiam apud plebem habemus; de fructu, quem noſtri faciunt in Indijs Orientis & Occidentis &c.

HAEC ſunt monita prudentis huius Magiſtri ad homines huius Societatis, quæ pro tempore, quo illa tradidit, valde fuerunt oportuna, & omnibus ſunt ſemper magni momenti.

CAPVT XXXIV.

QVO ZELO LITERIS SVIS ABſentes iuuabat, & quantam prudentiam & efficacitatem in eis oſtendebat, ſubijciuntur aliqua exempla valde ſpiritualia.

QVAMVIS P. Balthaſſar valde eſſet notus in Caſtillia, in qua plurimos habebat filios ſpirituales, variasque perſonas, quę res ſuas libenter illi communicabant: non tamen charitatem ac Zelum ſuum anguſtabat ad

proximos præſentes, aut propinquos loco, vbi ipſe manebat: ſed etiam quando aliquarum curam animarum ſuſceperat, extendebat ſe ad eas etiam abſentes dirigendas, & adiuuandas, datis ad eas literis, præcipuè ex Collegio Salmanticenſi, vbi plures ex ijs, quas inuenire potui, ſunt datæ: in quibus magnam ſuam prudentiam ac Zelum oſtẽdit, nec minorem efficacitatem, quàm ſi præſens fuiſſet locutus: loquebatur enim ad eorum cor, ad quos ſcribebat, atque ſi præſens eſſet, & ſpirituales eorum neceſsitates videret. Ita vt ſicut Apoſtolus, dicere poſſet, a *quales ſumus verbo per Epiſtolas abſentes, tales & præſentes in facto* ſumus: nam ſpiritum, quem habebat in verbis, etiam in literis oſtendebat; & earum ſpiritus indicabat, quem haberet in verbis. Et quemadmodum Apoſtolus, ita & ipſe varios ob fines huiuſmodi literas dabat: ſiue vt ad rectam viam eos deduceret, qui à bonis moribus, ad quos eos deduxerat, deuiaſſent; aut ad eos in feruore priſtino conſeruandos, aut ad exſtimulandos torpentes, animandos puſillanimes; conſolandos, neceſsitatibus corporalibus aut ſpiritualibus afflictos; aut gratulandum eis de proſperis eorum euentis; aut denique ad reſpondendum dubijs ſibi propoſitis de rebus ad animas ſpectantibus. Quamuis autem harum literarum multas viderim: quia tamen prolixum eſſet, eas omnes hîc referre, præter eas, quæ in præcedentibus capitibus ſunt poſitæ, ſolùm aliquas reddam valde-ſpirituales, in quibus prodit ſe excellens Magiſterium, & ſpiritus huius Sancti viri, ac Zelus in eius pectore ardens, quo cupiebat, omnes eſſe valde perfectos.

a 2. Cor. 10. 11.

§. I. LA-

§. I.

LAPSVS fuerat vir quidam nobilis ab ſtatu virtutis, quem fuerat aſſecutus: timebatque ac de die in diem tergiuerſabatur ad Deum conuerti: quod cum P. Balthaſſar intellexiſſet, commiſeratione eius miſeriæ motus, hanc ad eum Epiſtolam dedit, ſicut Apoſtolus ad Galathas in ſimili occaſione. Neſcio, (inquit) quam viam aggrediar, vt agam cum anima tua; pacis, an pugnæ; ſilentij, an ſermonis: omnes enim mihi occluſas video, non gramine, quod recreat; ſed vepribus & ſpinis, quæ neceſſariò lædunt, & cruentant pedes ingredientium. Quid faciam, quo vtar conſilio? eligo nihilominus, infirmitatem meam prodere: ſic enim, & mihi leuamen, & tibi aliquã afferam compaſsionem. Per Ieſu Chriſti ſanguinem peto, vt oculos aperias, tuique cordis duritiem aduertas, eiuſque continuatam adeò reſiſtentiam Vocationi diuinæ. Noli te defendere ab eo, qui non quærit tuam mortem. Attende ictus, imò & flagella, quæ à potente eius manu ſuſtines. Quomodo te illa non emolliunt? effodias profundiùs, donec haurias aquas. ſi verba ſua non audientes deteſtatur; qui eius flagella intelligere nolunt, quãtum ei adferrent horrorem? infortunium hoc omne mihi ſolatium auferet omnibus diebus vitæ meæ; bolus hic coget me apud altiſsimi tribunal clamare: ingratitudo hæc eſt, & inurbanitas ab omni generoſo animo aliena. nam qui generoſi ſunt, grati etiam eſſe ſolent; a *quis te faſcinauit*: frater, *non obedire veritati*, ambulabas benè, b *currebas benè*: *quis te impediuit, veritati non obedire*? quando, quæſo, Diabolus ſanguinem ſuũ

a Gal. 3. 1.

b Cap. 5. 7.

in tui

„ in tui gratiam effudit: vt tantum amorem in eum
„ conceperis? ſi, cui omnia debentur, fit iniuria,
„ cum aliquid ei ſubtrahitur: quid erit ſi nihil ei
„ reddatur? quid ſi omnibus ab ipſo acceptis, quis
„ abutatur? quid ſi ex ipſiuſmet Dei beneficijs te-
„ lam quis contra eum texat? intellige iam illum: ne
„ fugias, ne obdureſcas; ne liges, aut abbreuies ma-
„ num Omnipotentis: qui plus te diligit erubeſcen-
„ tem, & ad pedes ſuos proſtratum; quàm obſtina-
„ tum, & ipſum fugientem. Quod ſi tibi adeò te
„ malè gerenti, toties ipſe occurrit; & ſi eum hor-
„ rens, internum tamen habes teſtimonium, quod te
„ dilexerit, pacemque ſponte obtulerit; ſi ipſe læ-
„ ſus, & iniurijs affectus, ad te acceſsit, teque eſt
„ amplexatus: cur te nunc contrahis? num quòd
„ exiſtimes: tibi accedenti portam ipſum occluſu-
„ rum? noli obſecro, hac noua iniuria illum affice-
„ re: quod per oculos, quos in facie habes, obte-
„ ſtor. Scio te eum non eſſe quem ſuorum conſilio-
„ rum, animique decretorum pœniteat; nec hor-
„ reat, quod valde deſiderauit, cùm videt ſe illud
„ obtinuiſſe. Non ita eſt, non ita eſt aut fortè cogi-
„ tas, aliud nũc tempus eſſe, quàm cùm amares. cur
„ mutatus es? at Deus noſter ſemper idem eſt: *ego*
„ *Deus & non mutor.* Huius rei Fidem habes, & in-
„ ſtantiæ interioris, qua te vocabat, cum tu eum de-
„ teſtareris: neceſſariò igitur credere debes: ſi tu fe-
„ ceris, quod ille iubet: facturum ipſum, quod pro-
„ mittit: admittas ergo, idque tibi perſuadeas: com-
„ patiaris mihi ſi non vis tui ipſius cõmiſereri; do-
„ leas quod prauis tuis actionibus, multos ſcanda-
„ lizes & crucifigas; concipias tandem ex iniquita-
„ te nauſeam; horreas cibum, qui comedentem oc-
cidit.

cidit. Quando tandem, toties peccando ſaturaberis? non valde citò Deum agnoueris, non nimis citò vitâ fungeris; nec malè feceris, cùm non fueris recollectior eo, qui dicebat: *ſero te cognoui Bonitas infinita!* abſque ſolatatio gemes, ſi attendas quot annorum, quot opportunitatum iacturam feceris; & quot occaſiones tibi euanuerint, & velut in ſordes ſint commutatæ: ego fidei iuſſor tuus ero, ego pœnitentiam pro tuis peccatis agam, eaque flere iuuabo. Venias hùc: offero enim tibi Dei miſericordiam in eius nomine: requieſce per paucos dies; recipias te ad locum ſacrum & tutum: qui & animam, & corpus tuum tuebitur; & præ delicijs, & authoritate à quibus raptaris meliora largietur. Et quoniam verba mihi deſunt ad continuum, quem in anima mea ſentio, dolorem, explicandum, hic finio; & tu quoque finem impone Martyrio, quo me afficis. O ſi Deus oculos tibi aperiret, vt & te videres, & me: credo non haberes cor ad tantum malum ſtudinendum. Deus tibi ſit lux & fortitudo, vt vtramque hanc abyſſum perſpicere poſsis. Amen.

QVAE imago magis ad viuum expreſſa eſſe poteſt operarij alicuius Euangelici zelãtis ac ſitiẽtis tanquam alterius Apoſtoli Pauli ſalutem animarum, quàm hæc ſit Epiſtola? quænam mater maiorem ſenſum de perdito filio oſtendere poteſt, quàm magnus hic vir oſtendit ob vnius animæ iacturam? quæ indicia magis aperta eſſe poſſunt, accenſi erga proximos amoris? quis dolor adeò cõtinuus, quæ lacrymę, qui clamores, & quis adeò liberalis animus, vt aliena mala tanquã adeò propria ſuſcipiat? verè Dei amor calamum ſui

huius

huius ſerui mouebat; cœleſtemque eloquentiam ſuã largiebatur, ad expugnãdũ cor adeò induratũ.

IN ſimili alia occaſione ſcripſit ad quandam aliam perſonam, eodem quo ſuperiores ſpiritu: his verbis.

Salmanticæ 3. Ian. 1576. „ ACCEPI tuas literas valde aulicas, & optaſſem ſanctiores. Si quam ego terribilem in mea vita noui, tu es talis. Quando tandem defines cum Spiritu ſancto contendere? at qui certò ſcias, grauiter ipſum duriterq; tecum acturum. adeone amabile eſt peccatum vt eius cauſa deſerere velis Dei delicias & fauorem; teq; ipſam eius inimicitiæ indignationi ſubijcere? triſte certè ac deflendũ amplexa es conſiliũ, quod teneram mihi compaſsionem attulit: nam cùm Deus conſtituerit, vt omnis inordinatus animus, ſibi ipſi ſit pœna; eaq; ſit exſecutioni mandanda: neceſſe erit eas ſuſtinere quas venenũ adferet, quod nunc hauris, quia dulce ſapit: anguſtias ſc. quæ viſcera tua grauiter torquebunt; tentatoris verò recreabunt (vt ex hoc tuus, quem promereris, cruciatus creſcat) triũphantis de victoria ſuæ prædæ, & irridentis celeritatẽ, ad laqueum ſuum, & ad proprium nocumentũ currentis: tunc experieris quid amiſeris, & quid lucrata fueris, cum ignominioſè adeò te illi dederis. Quod ſi hæc inferni ſpecies & vmbra ſufficiet, vt in te ipſam reuertaris, ſicut iuuenis ille Euangelicus fame vexatus & infamia, vt pulchritudinem domûs Dei diligas, & magnam eius abundantiam, ita vt crepare potiùs eligas, quàm ab ea recedere: occurram & ego tibi, quemadmodum Pater illius fecit. Quòd ſi cogitas, me ita ſuſpẽdere, vitam ſicut hactenus ducendo: tuam retege deceptio-

ceptionem: non enim ego temporis mei iacturam "
facere volo, ſicut tu facis, moriens quotidiè ſine "
vulla, aut parua ſpe fructus. Deus te alliciat tra- "
hatque, vt poteſt. Amen. Has ſcribo quartanæ Pa- "
roxiſmum expectans, vt tibi perſuadeas me tui "
non eſſe oblitum. "

SATIS ſe prodit Sancti huius viri charitas, ſiquidem humor ille Quartanæ Febris qui vel dum incipit ſe mouere, adeò ſolet cor affligere non tãtũ, potuit, vt ipſe ouis perditæ curã deponeret; ſed arrepto calamo ſententias adeò efficaces ſcripſerit, ad eam Chriſti Domini gregi reſtituendam; morbi enim non faciunt huiuſmodi viros, negligentes, ſed compatientes, nam etiam proprij corporis cõmoditatem deponunt, & calcant, propter ſpirituale proximi bonum, vt ſupra eſt dictum.

§. II.

ALTERI cuidam Dominæ valde Nobili (quæ à tenera ætate mundo renunciãs amplexa fuerat Inſtitutum Monialium Carmelitarũ Diſcalceatarum) ſcripſit, docens viam & rationem fructum capiendi, multumq́ue proficiendi in eo ſtatu. *Salmãticæ 1. Aug. 1574. D. Caſilda.*

CVM ſæculum deſerueris; abieceris procul- "
dubio affectus eius, ac deſideria, amoremq́ eius ti- "
tulorum, ac honorum; & conuerteris ad eos, qui "
ſunt in domo Dei, tanquam eius iam domeſtica, "
qui ſplendidiores ſunt, ac iucundiores illis. Quã- "
obrem nec *nobilem*, nec *magnam* cõpellabo, ſi qui "
dẽ ſtudes parua eſſe in oculis tuis; nec *Reuerentiã*: "
quia, ſi apertos illos habes: aduertes, contemptum "
potiùs

,, potiùs tibi deberi: ſed *Fœlicem* dicam, quæ talis
,, exiſtens, gratiam inueneris in oculis Dei altiſsi-
,, mi, qui te ad tuas delicias, dulceq; ſolatium elegit
,, tanto oblato fauore, vt non poſsis de eo dubitare;
,, educẽs te à ſæculi ſtrepitu, & occupationibus, quę
,, te diuiſiſſent, & à dulciſsima cũ eo familiaritate
,, ſeparaſſent, ne poſſes ea continuò gaudere: idq;
,, adeo in conſpectu totius mundi, vt plenus ille ſit
,, teſtibus excelſi huius beneficij. Supereſt igitur, vt
,, cùm ſis à multis occupationibus expedita, cauſam
,, & finem eius benè intelligas; deſque operam, ne
,, gratia hæc in anima tua ſit otioſa. Quod ſi quæras,
,, in quo debeas maximè eminere? dico: in te valde,
,, valde, valde humiliando. Ne exiſtimes, te aliquid
,, proficere: niſi te omnium minimam reputes: nihil
,, enim honorabilius eſt in creatura, Chriſtum D.N.
,, agnoſcente; quàm quòd eidem ſit in re aliqua ſi-
,, milis. Et vix aliam inuenies, in qua magis ille ſibi
,, complaceat; aut magis referat remanentes
,, præcedentis amplitudinis tuæ odores; aut
,, magis nunc tibi expediat, quàm hæc: ideo-
,, que Chriſtus D. N. qui, quà Deus eſt, no-
,, ſtram nouit imbecillitatem, viaſque noſtræ per-
,, ditionis, & aptiſsima eius remedia valde ſeriò (vt
,, S. Auguſt. aduertit) commendauit, vt diſceremus
,, ab ipſo, quòd *humilis eſſet corde*. Humilitas in ver-
,, bis ac cęremonijs ſeu moribus, quibus mundus de-
,, cipitur, facilè obtinetur: at cordis, quæ Deo pla-
,, cet, tardiùs & magna adhibita cura. Cum igitur
,, Religionem ſis ingreſſa, vt ſtudeas illi placere:
,, certò tibi perſuadeas, tunc te maximè placitu-
,, ram, cùm omni tuo conatu contenderis precio-
,, ſam hanc margaritam comparare: nec ego de-
ſiſtam

ſiſtam te iuuare, donec illam obtineas. Non "
plura cùm ſermonem de Creatore habenti, graue "
ſit de creaturis loqui. Hæc prudens hic vir ſcri-
pſit, benè conſcius, quòd nobiles, & illuſtres hu-
iusmundi, cùm ſtatum religioſum an plectuntur,
niſi ſingularis excellentiæ cupiditatem frenent,
non poſsint in ſtatu perfectionis, quam profiten-
tur, proficere, cuius fundamentum eſt cordis hu-
militas. Sed quoniam etiam ij, qui orationi in-
cumbunt, facilè hæſitant ob ariditates, & diſtra-
ctiones, & ob nimias ſolatiorum anxietates, hanc
illorum nimietatem, magna cum prudentia cor-
rexit ſcribens ad grauem quendam Religioſum
in hunc modum. Pax Dei, quæ omnem exſupe- "
rat ſenſum, ſit cum V. R. quæ pondus eſt & tran- "
quillitas, quam Deus ventis imponit exſurgen- "
tibus in Iuſtos, deſcendentes cum Chriſto in "
mare; & nunc, etiam in tuo corde agitantur; "
ſed non te deſeret idem Dominus, *qui fecit pon-* "
dus ventis. Non vellem videre te profectus tui, "
& ſpiritualium internorum ſenſuum adeò cupi- "
dum, vt ex eorum deſiderio turbari te patiaris; "
paciſque & internæ quietis iacturam facias; ſcri- "
ptum eſt enim: depone concupiſcentiam, & in- "
uenies requiem. Pone finem deſiderijs, niſi velis "
torqueri. Quod niſi feceris, ipſamet deſideria "
tui erunt carnifices; & inſtrumenta, quibus Dæ- "
mon plures tibi adferet turbationes & moleſtias, "
quàm ſint in aëre atomi: Renunciaſti ſæculo? de- "
ſere omnino: Abiecisti res temporales? abijce "
& earum cupiditatem: ingreſſus es militiam "
Chriſti? ad conflictum, & pugnam te præpara & "
a *propoſito tibi gaudio, ſuſtine crucem, confuſione* " a He. 12. 2.

Salmanticæ 28. Ian. 1574. Ad P. F. Ioannem Caſtrium, Ordinis S. Auguſtini, Eldanæ manenti.

C 6 *contem-*

,, *contempta.* Cupis proficere, tuæque Orationi be-
,, nè attendere, vt placeas Deo? permittas, te ab eo
,, gubernari: & incipias amorem, quem erga illum
,, habes, in eo oſtendere, quod ſis contentus & pa-
,, catus, quocunque modo & via voluerit ille te du-
,, cere; & cum eo quod ille dare voluerit, modicum
,, aut multum, aut nihil. Et crede certò, te magis illi
,, placiturum, ſi gaudeas & tranquillus ſis cum tua
,, paupertate, quam diu ille te non eduxerit ex ea:
,, quàm ſi obtineres imaginariam tuam celſitatem.
,, Satis hactenus eo modo ſeruiuiſti Deo, qui tibi
,, placuit: incipias iam eidem vel vnico die ſeruire,
,, quomodo ipſe cupit. Eſtne aliquis, qui velit mihi
,, grauitò ſeruire? dicit libellus, qui inſcribitur Cō-
,, temptus Mundi: & ipſe Deus per Malachiam, cum
,, quodam ſenſu, quòd hunc defectum in ſuis dome-
b Malach. 1. ,, ſticis animaduerteret, dixit: b *quis eſt in vobis, qui*
,, *claudat oſtia, & incendat altare meum gratuitò?* ne
,, internam morum reformationem negligas; nec
,, Magiſtrum ipſum internum, qui ſenſim ingerit,
,, quid ſequendum, quid fugiendum, & quid etiam
,, tolerandum ſit. Obedias exactè; eſto vniuerſim
,, abnegationis propriæ voluntatis amator: com-
,, mittas verò ipſi Deo proprium tuum profectum,
,, vt pro libitu ſuo internum tibi ſenſum aut mittat,
,, aut ſubtrahat: hoc enim ſolo nunc opus habes:
,, nec verearis, præſentes defectus non ſpontaneos,
,, fore impedimento: ſiquidem præteriti, cùm eſſent
,, maiores, non impediuerunt, quò minus ad bo-
,, num, quod nunc habes, perducereris.
,, ALTERVM verò illud quod te reddit in-
,, quietum, dico eſſe manifeſtam hoſtis tentatio-
,, nem: quòd cupias mutare locum, quem habes
ab O-

ab Obedientia tibi aſſignatum: donec ab ea- «
dem alius conſtituatur. Reuoces tibi in memo- «
riam, quid Angelus dixerit S. Ioſeph, cùm Dei «
nomine iuberet, eum c *accipere puerum & ma-* « c Matth.
trem eius, & fugere in AEgyptum: addidit enim; « 13.
& eſto ibi vſque dum dicam tibi: quod ille exactè «
præſtitit, manens ibi donec idem Angelus iuſ- «
ſit redire in terram Iſraël. Eſto ergo quietus; & «
ſolatium tuum habeas cum Ieſu & Maria, qui- «
bus nec tu es melior, neque Eldanenſes ſunt pe- «
iores AEgyptijs. Et adhuc apertiùs ſe prodit ten- «
tationis inordinatio, quam oſtendit labor diſcur- «
rendi per pagos, per vicos, & Caſtella, cui Exer- «
citio Chriſtus Dominus noſter dedit initium. «
Ne exiſtimes parui tibi conſtiturum fructum ani- «
marum, qui conſtitit Chriſto proprium ſangui- «
nem: nec potes maius aliquid præſtare, quàm «
quòd tibi ipſi moriaris: nam grano mortuo pro- «
mittitur mediocris aut multus fructus. Et ideò, «
qui profitemur ſeruire Chriſto, exiguum, aut nul- «
lum ex laboribus noſtris fructum percipimus, «
quia nec mundo, nec nobis ipſis mortui ſu- «
mus. «

HAEC P. Balthaſſar valde oportunè ſcripſit pro ijs, qui & orationi, & iuuandis animabus ſe tradunt: paucis enim verbis docet eos præcipua puncta, ad proficiendum in vtroque capite.

ALIAS quoque literas dedit valde ſpirituales ad quendam Societatis Patrem, conquerentem de ariditate, & varietate cogitationum, quibus in Oratione impediebatur. ſic autem dicit.

Metina 21. Iulij 567. ad P. Ioã. Secium.

NESCIO cur de ariditate conquereris, quam non oſtendis in tuis verbis, ſed fertilitatem & fœcunditatem magnam: quam ſi Dominus noſter abſcondit, non tamen eam ſubtrahit; ſed occaſionem & periculum eam amittendi. Ad puncta potuiſſem non reſpondere, cùm apud te habeas tuum Moyſem, cui Dominus noſter tam multa loquitur, & quidem non belli aut pugnæ, ſed pacis, ſibi & multis alijs, quaſi vni illorum, de quibus Dauid: *Suſcipiant montes pacem populo* Sit benedictus, qui adeò te ditat. Sed quoniam id cupis dicam pro tuo ſolatio, quod mihi occurrit, etiamſi eo non opus habeas.

AD primum, quod eſt maximè moleſtum, pugnam ſcilicet variarum cogitationum, dico: internam amaritudinem ex eis prouenientem, oriri poſſe ex parua cum voluntate Dei confirmitate, à cuius manu, & pugna, & pax debent patienter, & cum gratiarum actione ſuſcipi: & vbi amor crucis locum habet, libentiùs pugna accipitur Conferet etiam quod Pariſienſis Doctor dixit: facientem in hac pugna, quod debet, maius habere meritum; quàm ſi iuxta ſuum palatum ſe cum Deo oblectaret. Accipias pro Excitatorio, & ſtimulo conuertendi te ad diuinam Maieſtatem id ipſum, quod nos inuadit, & conatur ab eo ſeparare; cum quibuſdam amoroſis & dulcibus querelis dicens:

d Pſal.43. 24 d *Cur obliuiſceris inopiæ noſtræ, & tribulationis noſtræ?* e *vſq; quo Domine obliuiſceris me in finem,*

e Pſa.12.1. *vſque quo auertis faciem tuam à me? quàm diu ponam conſilia in anima mea dolorem in corde meo per diem?* Memineris, deprauatam noſtram naturam multis occaſionibus & ſtimulis indigere, quibus impel-

impellatur ad conuerſionem ad Deum ſuum ; & «
tenerrimorum viſcerum diuinę Maieſtatis, quibus «
illos mittit, aut permittit, vt nos ad ſuas portas «
contineat, multiplicans huiuſmodi pulſus & cla «
mores non in anno ſemel, aut in menſe, aut in die; «
ſed omnibus vitæ momentis. quod ſi hoc Exerciti- «
um progrediatur, vt oportet: ambulabis in præ- «
ſentia Domini, quem deſideras, licet non tuo mo- «
do, ſed ipſius Domini: quod ſi ipſe Dominus, non «
verò tuum ſolatium in cauſa eſt, vt eius diuinam «
præſentiam optes: quidquid ipſe conſtituerit boni «
conſules, & optimum reputabis. Hæc ipſa præ- «
ſentia adiuuabitur, ſi non neglexeris, quo ad fieri «
poterit, aliquid eorum, quæ præſcripſerit Obedi- «
entia; nec te mortificare prætermiſeris: neque e- «
nim abſque aliquo horrore crucem aſpicimus, niſi «
propter ipſum Deum: & quoniam ſenſum & do- «
lorem, quem illa adfert, nulla re alia meliùs tem- «
peratur, quàm eiuſdem memoriâ: ſi ſtudium te «
mortificandi eſſet continuum, ipſemet amor pro- «
prius ad hanc memoriam exſtimulabit, tanquam «
vulneris remedium, quod mortificatio in tua ani- «
ma efficiet. Et pro animabus dolatione & expoli- «
tione indigentibus, optimus modus, meo iudicio, «
eſt, ambulare in præſentia Dei: acquiritur enim «
ſine magna difficultate, ita vt etiam rudiores in- «
telligere illud poſsint: id quod curandum nobis «
eſt in omnibus virtutis exercitijs, vt factibilia eſſe «
oſtendantur: eius verò fructum copioſum experie- «
tur breui anima, quæ modo illo vtetur. quod totū «
intelligo, niſi Dominus noſter peculiares alios «
modos maioris emolumenti tibi oſtenderit: tunc «
enim audiens eius vocem, non deberes cor tuum «
 obdu-

„ obdurare. Sed quãdiu De⁹ humanis induſtrijs dat
„ locũ, bonũ conſiliũ eſt illas arripere, quæ maiori
„ celeritate ipſa ligna, cortices, & radices, diſturbát
„ quæ quiſq; in ſe ſentit. Et ſic reſpõſum eſt ad vtrũ-
„ que punctũ inſinuatũ: pro Oratione q̃ cupis, vide-
„ ris benè tetigiſſe punctũ, vt ſc. importunè inſtes a-
„ pud Dominũ, vt eã doceat; & niſi deſtiteris, ex tẽ-
„ pore obtinebis, ꝙ optas: eſt enim donũ Dei, quod
„ humilibus datur.

§. III.

SED quoniã aliqui, dũ humilitatẽ ſectãtur, incidunt in puſillanimitatem, ſubijciã hic aliã Epiſtolã ad aliũ P. Societatis, qui ad ipſum P. Balthaſſarẽ ſcripſerat, ſe valde abiecto eſſe animo ob ſuos proprios defectus: quorũ cauſa exiſtimabat Deũ procul à ſe recedere: quãuis ſubiecit, ſe non poſſe ſibi perſuadere, ꝙ ſe Deus tã diu ſubtraheret, anxiè ipſum quærenti: quod eũ non amaret, ſed vt ſic ille imbecillitatẽ ſuã agnoſceret; aut vt eius fidelitas verè probaretur. Ex quibus vltimis verbis occaſionẽ accepit P. Balthaſ. ad hæc illi ſcribẽda.

O quàm fuerunt mihi grata dulciaq; illa verba, cũ omni ſua deductione! Cùm illud audiui, intra
Salman- „ me ipsũ dicebã: adhuc qui hoc habet, ſolatiũ ha-
ce 8 „ bet; & qui talẽ gloriã dat Deo, ſolidũ quid habet in
Apr. 1576 „ eo, ꝙ offert. Apud me certũ eſt, Deũ eſſe tecũ, & cõ
„ placere ſibi in tuis obſequijs; & cum ijs omnibus,
„ qui veteri vita depoſita, nouam amplectuntur, quę
„ eſt ſecundũ diuini ſpiritus veritatẽ, eo modo quo
„ poſſunt: etiamſi mille imbecillitates, & plures er-
„ rores, quàm ſint capilli, admiſceantur: Verum eſt
„ quidẽ, non oẽs hoc agnoſcere: ideoq; aliud eſt, il-
„ lud ſentire; aliud, habere: diſtantq; hæc à ſe inui-
„ cem, ſicut Cœlũ à terra. De duobus illis diſcipulis
„ iã lapſis in die Reſurrectionis euntib. in Emaus ait

S. Lucas, quod ibant cũ Chriſto D.N. & quod *oculi* "
eorũ tenebantur, ne eũ agnoſcerent. Ibat Chriſtus cũ "
illis, & tamen ſine eodẽ ſe eſſe exiſtimabant: & ſic "
ambulantes ad locũ peruenerunt, vbi deceptio eſt "
retecta. Sed & illi, & reliqui oẽs eis ſimiles in ipſa "
via experiũtur eius præſentiæ, & locutionis indi- "
cia, ſi attentè obſeruent, quid interiùs in ipſis aga- "
tur: in ardoribus cordis, in Sacrarũ ſcripturarum "
intelligẽtia, & in monitis ſuæ reformationis. Dic "
igitur mihi, in quo differat ab hac gratiâ illa, quá "
in tuo corde ſentis, & alij ſimiles ſentiũt, cùm ſu- "
per te, & illos fluunt interna monita rerũ omniũ, "
quæ ſunt faciendæ, etiã minutiſſimarũ; & repre- "
henſionũ, cùm vel ad vnũ capillũ receditur ab e- "
ius interiori inſtructione: quib. monitis veluti di- "
gito quodã indicãtur, quæ ſint ſequenda, quæ to- "
lerãda, quæ fugiẽda, & quibus reſiſtendũ? & ſuper "
oẽs has curas, & labores grauiſsimè ferunt inter- "
nũ ſenſum, ex eo ꝙ neq; ipſi ſeruiãt Deo, nec alios "
ſeruire videant, prout ipſi dignũ ipsũ eſſe, & ſe te- "
neri intelligũt. nũ ille dolor nõ eſt inflãmatio quę- "
dã? omnino eſt. Si igitur ignis nõ adeſt, quis illã ef- "
ficit? quod ſi non eſt ab ipſo Deo, quomodo in eius "
amorẽ inflãmat? hæc illa eſt facultas, in qua a *qui* " a Eccl. 1.
addit ſcientiã, addit & dolorẽ; & hæc tribulatio, quã " 18.
ſentiunt oẽs, qui verè, ac ſerio Deo ſeruiũt; efficit- "
que vt dies cũ noctib. iungant clamantes ad ipſum. "
Quidã dixit, & oẽs experiuntur: b *tribulationẽ &* " b Pſa. 114.
dolorẽ inueni, & nomen Domini inuocaui In qua non " 4.
illos deferit, ait enim: c *cũ ipſo ſum in tribulatione*; " c Pal. 90.
ſed potius illos comitatur, confortans & ſuſten- " 15.
tans eos inuiſibiliter, ne pondere preſſi, incur- "
uentur: & experientia illos docet; tã diu ſe con- "
ſiſtere, nec amplius, quàm ipſe illos ſuſtentet. Stãt "

„ igitur: quia ipſe illos ſtantes tenet, iuxta illud S.
d 1. Pet. 1. 5. „ Petri Apoſtoli: d *Qui in virtute Dei cuſtodimini.*
„ Eoſdē et ā impellit ad clamandū in tribulatione,
„ vt auxilio ipſius emergant, & proficiant: Deus ve-
„ rò inuocatus honoretur, non deſerētibus ipſis viā
„ ſuā ob Martyriū, in quo gemunt, vt S. Auguſt. per-
e Pſa. 49. „ pēdit, cùm explicat illud Pſalmi: e *inuoca me in die*
15. „ *tribulationis, eruā te, & honorificabis me* Antiquo il-
„ lo mundi Spiritu, quē antea habebant, in eundem
„ mundū, & quidquid in eo ſplendebat, propende-
„ bant; recenti autē, quem nunc experiuntur, ſenti-
„ unt, ſe ad Deū inclinari, & affliguntur eò quòd nō
„ poſsint eidē, iuxta votum ſuū, placere. Vnde igi-
„ tur hæc mutatio illis prouenit, niſi à nouo ſpiritu,
„ qui in eos venit? In quorū corde hoc facit Spiritus
„ Domini, quod in corde ipſiuſmet Dei; quod incli-
„ nat ad ſe ipſum. Spiritus hic eſt Sāctus ille, de quo
f Rom. 5. 5. „ Apoſtolus: f *charitas Dei diffuſa eſt in cordibus no-*
„ *ſtris per Spiritū S. qui datus eſt nobis*; & S. Ioannes
g 1. Ioā. 4. „ g *in hoc cognoſcimus, quoniam in eo manemus & ipſe*
13. „ *in nobis: quoniam de ſpiritu ſuo dedit nobis.* Statuas a-
„ pud te, in hac gratia cum humilitate admittenda,
„ nullū ſubeſſe periculum ſed placiturum te Deo, ſi
h 1. Pet. 1. „ id feceris iuxta verbum S. Petri: h *ſperate in eam,*
13. „ *quæ offertur vobis gratiam, in reuelatione Ieſu Chri-*
„ *ſti.* Ac duplicatum te lucrum reportaturum in ob-
„ ſequio diuino, per hanc fiduciæ viam quam per in-
„ credulitatem, quam hactenus tenuiſti. In quo tē-
„ pore auſim dicere aptari tibi potuiſſe reprehēſio-
„ nē illam, qua Chriſtus D. N. duos diſcipulos eun-
i Luc 24. „ tes in Emaus increpauit, cùm dixit; i *O ſtulti &*
25. „ *tardi corde ad credendū.* Et quoniā in vltimis tua-
„ rum literarum verbis incipiebas viā aperire fidei
„ ſcripturarū diuinarum, & veritati promiſsionum

Dei; vehemẽter ſum ex eis exhilaratus. Deus te cõ- “
ſoletur; ſicut ego cõſolationẽ habeo de via tua; & “
ipſe Dominus etiam gaudet, vt gaudium ſit plenũ “
ſicut eſt in ipſo, iuxta illud: k *hæc locutus ſum vo-* k Ioan.15.11.
bis, vt gaudium meum in vobis ſit, & gaudium ve-
ſtrum impleatur. Gaudium plenum vult Deus in “
ſeruis ſuis: hæc enim vis eſt illa, qua curritur per “
viam mandatorum eius. Ne autem ſuſpectam rem “
habeas, quaſi tantus fauor, ac deliciæ, à gradu, & “
ſorte tua ſint alienæ: legas S. Auguſtinum in hunc “
locum. Et ne mearum neceſſitatum obliuiſcaris: “
nam ego tuarum ſum valdè memor. Nec plura: “
quàm quòd fuerim valdè prolixus erga eum, cum “
quo Deus tam diu colloquitur. ille ſit in anima “
tua, totusque eius amor. Amen. “

CAPVT XXXV.

FACTVS EST RECTOR COLlegij Villa-Garcienſis, vbi plurimum iuuit D. Magdalenam Vlloam eius Fundatricem ad grandia illa, quæ in Dei obſequium fecit.

ABSOLVTO triennio ſui officij Salmanticæ circa finem anni 76. conſtitutus eſt P. Balthaſſar ex Vrbe Rector Collegij Villa-garcienſis, & Magiſter Nouitiorũ, qui eò commigrabant; eò quòd videretur locus illis commodior: & quia Domus Metinenſis non capiebat omnes; & quia in Prouinca adeò ampla, atque eſt hæc Caſtellana, opus erat duabus domi- ANNO 1577.

 bus

bus Probationis, vt in altera ij Tyrones collocarentur, qui non poſſent ſine aliquo incommodo eſſe in altera. Quare mox atque eò peruenit, dedit operam conſtituendo Tyrocinio, cum eodem feruore, ac perfectione, quâ fecerat Metinæ, vt Capite 19. ſuprà, & ſequentibus dictum eſt; in quibus aliqua fuerunt poſita, quæ in hac domo euenerunt, & adhuc ponentur alia inferiùs Capite 47.

ALTERA etiam ratio, cur P. Balthaſſar factus fuerit illius Collegij Rector fuit, quod D. Magdalena Vlloia Vidua (quæ fuerat vxor Ludouici Quijadi Præfecti Aulæ Caroli Quinti Cæſaris, Duxque Generalis Peditum Hiſpanorum, Præſes Conſilij Indici, ac Dominus eius Oppidi, & aliorum vicinorum, qui obijt Anno 1570.) id valdè inſtanter petiuiſſet propter notitiam, quam habebat de magno Spiritu ſancti huius viri, cum quo aliquoties fuerat locuta tranſeunte per Vallis Oletum, vbi illa aliàs manebat: tantique eum faciebat, vt literas ad eum Salmaticenſis Collegij Rectorem daret, in quibus rationem ei reddebat animæ ſuæ, & ille ita reſpondebat, vt planè ſatisfaceret. Acceſſit etiam informatio Patris M. F. Dominici Vlloij eiuſdem Magdalenæ fratris (viri ſingularum dotium, & grauiſſimi inter Religioſos S. Dominici, qui poſtea fuit Epiſcopus Mechoacanenſis in Indijs Occidentalibus) qui diu valdeque familiariter cum Patre Balthaſſare egit Abulæ, Metinæ, & Salmanticæ; & experientiâ ipsâ cognouerat magnum eius donum ad animas deducendas ad perfectionem.

ET cùm videret, decreuiſſe ſororem ſuam fundare domum illam Villa-garcienſem, ſuaſit ei, vt hunc Patrem peteret, qui eſſet ibi Rector, & ſimul ipſa ab eo dirigeretur in rebus animæ ſuæ. Petijt itaque illum, & facta eſt voti ſui compos, ita fœliciter, vt non ceſſaret gratias Deo agere pro hoc beneficio. Decreuerat hæc Domina, ſtatim atque facta fuit vidua, recipere ſe ad ſeruiendum Deo in illo inſigni Monaſterio (quod vulgo Guelgas appellant) Vallis-Oletano, in quo erat Abbatiſſa ſoror viri ſui: ſed quia illa litem intentauit circa bona ſui fratris, non eſt exſecuta hæc Domina ſui animi decretum: ſed quamuis in priuata quadam domo in media ciuitate habitaret: adeò tamen recollecta manebat, atque ſi in ipſo eſſet monaſterio. Confitebatur in domo Societatis Profeſſa Patri Ioanni Bradanos per viginti ſeptem ferè annos, qui cum magno eius profectu eam exercuit, quia ad nutum illi obediebat: & interdum conferebat ſe Villa-garciam, vbi Pater Balthaſſar commodam habuit occaſionem tradendi illi ſpiritualia Societatis exercitia; & inſtruendi circa modum orandi, & familiariter cum Deo agendi. Habebat ſpirituales ad illam exhortationes; & quotieſcunque illam alloquebatur, colloquium erat ſemper de Deo: ex quo illa affirmabat, ſe nunquam vidiſſe hominem ita altè de rebus ſpiritualibus loquentem; neque magis induſtrium, & aptum ad impedienda colloquia ſecularia, & inſerenda ſpiritualia; eaq; cum fructu proſequêda, ita vt etiam per multas horas talia eius colloquia

non

non adferrent faſtidium. Et re ipſa ita erat, quod illa nunquam defatigabatur, ſed potius huiuſmodi rebus audiendis multum delectabatur; & ita ſua interiora P. Balthaſſari communicabat, ſicut ſolent Nouitij ſuo Magiſtro. Hoc modo inſtituta D. Magdalena, cœpit cum ſpiritu exaltare multas & magnas Eleemoſynas, quas faciebat: quæ erant triplicis generis: quædam reparabant miſerias, & neceſſitates corporales pauperum; aliæ altiùs aſcendebant, vt hac ſcilicet via etiam conſuleret ſpiritualibus animarum neceſſitatibus; & aliæ denique aliquid vltra addebant, ad augendum ſcilicet diuinum cultum, Deumque Dominũ noſtrum ampliùs honorandum in ijs, quæ ad id ſunt dedicata.

IN primo genere fuit valdè liberalis, & profuſa, vt omnis generis neceſſitatibus ſubueniret. Vallis Oleti in Xenodochio Eſgueuio duodecim lectos collocauit, vt ſuis expenſis totidem pauperum ægrotorum ratio haberetur: in quem finem ſexcentos aureos ſingulis annis largiebatur: id quod per octodecim annos præſtitit: Xenodochio verò Reſurrectionis toto eodem tempore, aſſignauit ſingulis annis trecentos aureos; & Villa-garciæ erexit Xenodochium cum ſufficientibus reditibus ad medendum pauperibus ægrotis ex locis, qui fuerant ſuo marito ſubditi. Magnas quoque Eleemoſynas dabat ad collocãdas in matrimonio pauperes pupillas, & ad ſuccurrendum neceſſitatibus occultorum pauperum, quos pudebat publicè mendicare. Quod, vt cum maiori fidelitate, & liberalitate fieret, deſignauit ad tempus virum quendam honoratum valdeque pium,
qui

qui huiuſmodi occultas neceſſitates inueſtigaret, & quid ad earum reparationem opus eſſet:& & quæ ſic inueniebantur, curabat in charta ſcribi, & manu propria ſubſcriptam tradebat indigenti, aſſignato die, quo venturus eſſet ad ipſius domum pro tali eleemoſyna:adeoque erat ad dãdum propenſa, & ſolicita, vt ſtatim atque mane ſatis tempeſtiuè excitabatur, iubere ſoleret, domeſticos ſurgere; & videre, an pauperes aliqui iam acceſſiſſent, vt ſtatim eos expediret, ne hoc nomine detinerentur. Statim atque ſurgebat duo marſupia accipiebat, vnum minuta pecunia plenum, vt ordinarijs pauperibus diſtribueret; alterum verò maiori argenteis, ſcilicet (Reales vocant) pro occultis:quando pauper accedebat, accepta ab eo charta à ſe ſubſcripta, largiebatur Eleemoſynam in ea expreſſam; & quamuis vltra eam quantitatem ordinariè nihil adderet: quando tamen neceſſitatem maiorem cognoſcebat, etiam plura addebat. Omnibus præterea mendicis ad domus ſuæ portas accedentibus (qui frequentes valdè erant) eleemoſynam ex maternis viſceribus largiebatur, ita vt nullus omninò accederet, etiamſi bis aut ter in die, qui abſque eleemoſyna recederet. Toto ferme anno occupabatur in emendo panno, & tela ad veſtes & induſia pauperum conficienda. Per manum cuiuſdam Canonici Zamorenſis, & aliorum Religioſorum, diſtribuit multa millia aureorum in ſubditos viri ſui, vt ſic eius charitas, & miſericordia ad multas, & in varias partes extenderetur.

SED multò liberaliorem ſe oſtendit in reparandis ſpiritualibus neceſſitatibus, adiuuans magno

gno Zelo ſalutem animarum. Cuius rei cauſa miſit duos Patres Societatis P. Ioannem Turrianum, Algerium; & P. Gabrielem de Portu Marrochium, dans ſingulis octo millia aureorum, ad redimendos captiuos; commendans eis, vt eos primũ redimerent, qui in maiori periculo eſſent fidem abnegandi. Quod Patres ita perfecerunt, & Turrianus in charta rationes omnes notatas obtulit: ſed bona Domina confidens Deo, & Societati, nunquam eas legere voluit. In eundem etiam finem ingentes fecit Eleemoſynas, vt leues fœminæ ex malo ſtatu educerentur, & in domo quadam Probationis, quæ eſt in ea Ciuitate, collocarentur, vbi cogitarent de aliquo ſtatu honeſto ſuſcipiendo; ac docerentur piè, & Chriſtianè viuere, & in hunc finem etiam auxit mille aureis annuis, & centum panis oneribus Monaſterium Conuerſarum eiuſdem Ciuitatis, in quod illæ reciperentur, quæ ex improba vita conuerſæ, vocationem & talentum haberent, vt fierent moniales. Sed ne proprius finis, & ſcopus huius operis, qui (quod attinet ad reditus ab ipſa aſſignatos) erat, aberrantes animas ad viam rectam reuocare, temporis decurſu mutaretur, acceptatis in eodem monaſterio non huiuſmodi conuerſis à praua vita fœminis; ſed honeſtis Virginibus (pro quibus Vallis-Oleti alia ſunt monaſteria) fecit ipſa declarationem quandam generalem, quam ad finem huius Capitis reddemus.

SED multò adhuc magis eximiam ſuam charitatem, & magnificentiam oſtendit in ijs operibus, quæ ſolum reſpiciunt bonum animarum, & cultum Creatoris earum: idque cum tanta profuſione

fuſione fecit, vt ſtuporem adferat. Exiſtenti illi die S. Matthiæ Apoſtoli in ſua Oratione matutina, dedit Deus ſanctum quoddam deſiderium, vt eſſet particeps fœlicis ſancti Apoſtoli ſortis, docendo Chriſtianam doctrinam, Confeſſiones excipiendo, ſacramque Communionem in Ciuitate Ouetenſi, & toto Aſturicẽſi Principatu: in quo deſiderio totum Orationis tempus fuit elapſum. Conſuluit mox Patrem, F. Dominicum Vlloium fratrem ſuum, tunc Vicarium Prouincialem illius Prouinciæ Hiſpaniæ: qui reſpondit, ſi per te ipſam concionari, & Confeſſiones excipere velis, illuſio eſt. Sed illa ſtatim addidit, non quidem per me, ſed expenſis meis curando, vt ad huiuſmodi munia exercenda mitterentur Religioſi, quibus ego ad ſuſtentationem ſumptus darem. Cui prudens Frater reſpondit: id verò bonum eſt, & propterea accipies Apoſtolicum præmium. Quod ſi velis doctrinam & Sacramenta in illis locis, procura PP. Societatis, quos Deus in huiuſmodi miſſionibus iuuat & fouet. Et ſic decreuit pia Domina opus illud ſolidiùs facere, & in ipſa ciuitate Ouetenſi Collegium Societatis fundare in eum tantum finem, vt Patres ibi alerentur, qui animas iuuarent, doctrina & inſtitutione deſtitutas, quales tunc maximè in eo Principatu erant. Approbauit conſilium illud etiam Pater Balthaſſar; & animauit, vt ſtatim exſequeretur, quo meritum eſſet maius, ob exactam, & ad nutum Obedientiam diuinæ inſpirationi præſtitam: &, vt fructu, quem ſperabat, adhuc in vita ſua frueretur: & ita ſtatim mille aureos dedit, ad emendam domũ; & mille alios

annuos

annuos ad ſuſtentationẽ,quibus alios mille adiecit:adeoq; largiendo ſe effundebat; vt cũ P. Ioan. Suarius Prouincialis noſter vellet diſtinctè rationes ponere,vt P.Generalem informaret (propter quandam occurrentem occaſionem) ipſam Dominam interrogaret, quantum in vniuerſum dediſſet; Regium quidem, ſed humilem animum præferens: Certè,inquit,non ſcio: propter Deum dedi,ipſe rationes nouerit. Voluit Collegij templum titulũ habere S. Matthiæ, eò quòd in huius Sancti Apoſtoli Feſto Deus ipſi deſideria dediſſet tale opus aggrediẽdi. Quare dicere ſolebat;quod quando Deus hoc ipſi deſiderium dedit, videbatur, ipſi dediſſe totam illam terrã, quaſi in Commẽda,aut quod Deus talem Commendam ex gratia ipſi dediſſet:id quod ex amore,quo illam tractabat,& quidquid ad eius promotionem,&progreſſum pertineret, procurabat, ſatis apparet. Fiebat extraordinarius fructus in illa plebe, quẽ Patres Societatis colligere cœperũt in illis Miſſionibus, cum bini ad concionandum, & confeſſiones audiendas per totam Regionem exirent; educentes plurimas animas ex multis ignorantijs,& inueteratis peccatis. Et cum Patres Dominæ huic dicerent: in multis principatus illius Oppidis ob nimiam paupertatem, ſeruari ſanctiſſimum Sacramentum cum exigua valdè Reuerentia: iuſſit illa fieri quingenta ciboria ſiue Cuſtodias argenteas, & aliqua lignea tabernacula inaurata,& diſtribui per illa Oppida,vt cum maiori decẽtia ſeruaretur. Eodem ſpiritu,& in eundem finem decreuit poſtea fundare aliud Societatis Collegium Santanderi, vt & ibi attenderetur do-

tur docendis & iuuandis animabus, in ſyluis & móntibus illis derelictis. Eratq́; hoc eius deſiderium adeò vehemens, vt Confeſſarius eius dixerit: illam, ſiue dormiret, ſiue vigilaret, ſiue comederet, ſiue quid aliud faceret, non poſſe eam cogitationem ac deſideriũ deponere: eò quòd amor Dei, & animarum Zelus illam impelleret, & inſtigaret. Aſſignauit ſtatim mille aureos annuos, & intra breue tempus alios mille adiecit. Et vt appareat intentionis eius puritas in horum Collegiorum fundatione, etſi ſufficiẽtibus reditibus ea dotaſſet, vt ex relatis conſtat; ác propterea voluerit pro ſe offerri ſuffragia Sacrorum & Orationũ quæ pro more Societatis ſolent pro Fundatoribus offerri: noluit tamẽ ius Patronatûs retinere, quod poterat, quia verè ei debebatur: ſed libertatẽ eis reliquit, vt ſi Prȩlatus quiſpiã, aut opulentus alius augere vellet eorum reditus: & eſſe Fundator, ac Patronus, illum pro tali poſſent admittere. Hæc enim nobiliſſima Domina non proprium honorẽ ex huiuſmodi operibus; ſed diuinum quȩrebat; neque nomen ſuum in terra perpetuare, ſed gloriam Dei in eadem creſcere, ac dilatari.

§. II.

SED vbi magis illius feruor præluxit, fuit huius Collegij Villa-Garcenſis fundatio, vtpote opus præcipuum, ſibique reliquis, quæ fecit, chariùs. cupiebat enim omnibus vij. ac modis, ibidem augeri Dei obſequium, & animarum profectum, & vtilitatem. Quare voluit, vt in eo pueri ex tota vicinia docerentur legere, ſcribere, & Arithmeticam; & humaniores literas alij

multi, qui ex diuerſis locis eò confluunt, & inſigniter in virtute ac literis proficiunt. Et præterea voluit, eandem domum eſſe etiam Tyrocinium Societatis, in qua in Spiritu & Religione inſtruerentur, qui eſſent per totum mundum poſtea diſpergendi, & Chriſtianam doctrinam, ac perfectionem docturi, quam ibi didiciſſent. Item vt Collegium illud (quod, in loco paruo ſitum, ſeparatum magis ac expeditum eſſet à concurſu hominum ſæcularium) eſſet quaſi domus quædam ſpiritualis recreationis, ad quam ex tota prouincia concurrerent Patres Societatis ad ſolatium aliquod ſpirituale, in maiori recollectione & familiaritate cum Deo ſūmendum: & vt cōfortati odore Nouitiatus valde feruentis, redirēt cū nouo ſpiritu & animo ad laborādū in ſuis miniſterijs erga proximos. His rationib. animabat P. Balthaſſar pijſſimā hanc Dominam, vt opus illud valde perfectum faceret, quæ ex ſe ipſa ſatis benè erat animata: quia decreuerat, proprias facultates coniungere cū facultatibus viri ſui Ludouici Quijadi, qui fuerat Dn̄s Villa-Garcienſis: & iuſſerat ibidem fieri ſacellum, cum valde tenuib. Capellanijs ꝓ ſuo ſepulchro: niſi vxor ſua vellet etiā ex communibus vtriuſque facultatibus monaſterium aliquod ibidē erigere. Sed vtrūq; illa prçſtitit: nam pulcherrimū templum exſtrui curauit, ꝙ ſimul eſſet vſui Patribus Societatis, & duodecim Capellanijs, cum quodam Capellano ſupremo, quas fundauit ac ſufficientibus reditibus dotauit, in duplum ſcilicet, quàm vir eius deſignauerat: vt Officium diuinum, & Sacrum Miſſæ quotidie cātarent: ac diebus ſolennioribus etiam adhibito orga-

organo, cum ea ſolennitate; quæ ſolet in Cathedralibus Eccleſijs adhiberi. Et ideo conſtituit, vt octo Capellani eſsēt Muſici, & vnus Capellę Magiſter; & prætereа vnus Organiſta; & ſex chori iuuenes, & Sacriſtanus cū ſeparata Sacriſtia præclaris ornamentis inſtructa; quorum omnium curam & gubernationē dedit Societati, & ad maiorē omnium firmitatē curauit, rem totā Summi Pontificis bullis & literis confirmari. In eodem templo curauit fieri Sacellum ſeparatum, in quò repoſuit multas & præclaras reliquias, pulchrè exornatas P. Balthaſſare Aluario rem ita dirigente, vt ibidē etiam collocaretur ſanctiſſimum Sacramentū: quò Nouitij cum maiori deuotione in ſacrarium & ſanctuariū illud ſe reciperent ad ſuam Orationē & Examen habendū. Et ſuprà oēs reliquias, quæ diſtributæ erant per quoſdā gradus curauit collocari pulcerrimā Saluatoris noſtri imanem, altitudinis hominis; quam iuſſit ipſe depingi à quodam noſtro Patre Nouitio inſigni pictore, cui nomen erat Ioannes de Rupe, & fuerat Portionarius S. Eccleſiæ Salmanticenſis; quem cæteri Nouitij ſuis orationibus iuuerunt, vt imago euaderet valde pia, ſicut verè eſt. Iuſſit etiam in ſuperliminari ſacelli hanc ſcribi ſententiam: *Ego sū vitis, vos palmites*: vt inſinuaretur, ſacellum dedicatum vtriſq, ſimul: verę ſcilicet vitis Chriſto Ieſu, & eius palmitibus, ſcilicet ſanctis.

ABSOLVTO nouo tēplo, menſe Ianuario Anni 1580 inſtituta eſt magna ſolennitas, vt ex antiquo templo transferretur ad hoc nouum, ſanctiſſimum Sacramentum, & oſſa defunctorum; quæ in antiquo depoſita erant: ad ſolennitatem

venit ipſamet Domina cum duobus ſuis fratribus, D. Rodrico Vlloio, Marchione de Mota, & P. F. Dominico Vlloio, cum aliis præcipuis, & nobiliſſimis Dominabus vt viderent, quam benè illa ſuas facultates in vſum & commoditatem Societatis collocaret. Venerunt etiam ex noſtris P. Iacobus Auellanedus tunc Prouinciæ Viſitator, & P. Ioannes Suarius Prouincialis, & alij multi graues Patres: quos omnes excepit P. Balthaſſar iam Rector cum magna charitate & humanitate pro more ſuo, conſtituens, vt omnibus plenè proſpiceretur de rebus neceſſarijs. Peracta eſt ſolennitas cum magna pompa & omnium approbatione: ſed proximo die aliquid accidit, quod illam lætitiam diluit ac temperauit. In qua re P. Balthaſſar heroicam ſuam Obedientiam, & reſignationem; Fundatrix verò ipſa ſtrenuum ſuum animum, & pietatem prodiderunt: cuius ego ſum teſtis, quia tunc ibi agebam tertiam probationem. Cupiebat pijſſima hæc Domina illo die cùm Fratribus ſuis, Fratria, ac Neptibus pro valedictione ingredi Collegium, vt luſtrarent, quæ ædificata iam erant, de qua re prius aliquid erat actum; ſed P. Viſitator erat huius ſententiæ, quòd non liceret illi intrare: ſciebat enim à tempore quo ipſe fuerat in vrbe, quā ſeuerè & ſtrictè Sua Sanctitas volebat, in huiuſmodi ingreſſibus agi; quod etiam oſtendebat Proprius Motus Pij V. quòd adhuc vim ſuam retinebat. Et quamuis Patres Prouincialis & Rector ſecurum illum reddebant, & certum ex iudicio Iuriſperitorum, tam noſtrorum, quàm aliarum Religionum, quod hæc Domina, eò quòd eſſet Fundatrix, tantæq; circumſtantiæ in

eam

eam ſimul concurrerent, poſſet licitè intrare: ille tamen à timorata aut ſcrupuloſa ſua conſcientia impulſus, decreuit, vt non ingrederetur. Ipſa nihilominus decreti huius ignara, poſt Summum Sacrum ingreſſa eſt cum fratribus ſuis: & illis adhuc in infimo tranſitu manentibus, caſu omninò id cognouit P. Viſitator: qui à ſuo ſcrupulo iterum impulſus, P. Balthaſſarem ex ſuo cubiculo vocatum, ſeriò iuſſit ad D. Magdalenam ire, ac dicere, vt exiret. Et quamuis P. humiliter proponeret magna incommoda, quæ hinc oriri poſſunt; pauca verò, ſi nihil ei diceretur, præcipuè cùm ipſe Viſitator ad id facultatem non dediſſet: ipſe tamen iterum iuſſit, vt ſine ampliori replica faceret, ꝙ iubebatur. P. Balthaſſar, licèt id valde ſentiret, eò quòd res in ſe adeò eſſet grauis; & quod ipſe totumque Collegium, & Societas ipſa tota tali Dominæ eſſet obſtricta: ſubiecit tamen iudicium proprium, ſuamque voluntatem negauit, & tanquam Obedientiæ filius, eam in hac occaſione manifeſtè oſtendit: nam ſtatim obſecutus eſt, & quo potuit optimo modo, ad eam iuit, eiq; quod iuſſus erat dixit. Grauiter illa id ſenſit, & omnes ſunt conturbati; & præcipuè Marchio eius Frater, qui non multum alias tales ſuæ ſororis expenſas probabat, chirotecas ſuas commotus, in terram abiecit, dicens: pluris hoc facio, quàm ſi Regnum Caſtillæ mihi fuiſſet datum: vt videas, inquit ad ſororem, cum quibus hominibus tuas exponas facultates, & quàm ſe tibi gratos oſtendant. Totum hoc P. Balthaſſari fuit magnæ mortificationi; & quidem, vt ipſe aiebat, maximæ, quàm in tota vita ſua habuiſſet; eò quòd in ea magnam ſuam

propenſionem abnegaſſet, quâ ſemper conatus eſt valde gratum ſe exhibere ſuis benefactoribus, & nominatim tantæ benefactrici, & in tali occaſione. Sed & illa egregium ſuum animum, pectuſque Chriſtianum oſtendit: neq; enim tantus hic ſenſus & dolor effecit, vt illa Societatẽ amare deſineret, eiq; benefacere, & Confeſſarijs eius confiteri, vt ſolebat, nec vel punctum amiſit amoris & reuerentiæ erga P. Balthaſſarem: potiùs quamprimum domum reuerſa eſt, miſit, qui ipſum conſolaretur, petens ne tanti rem ipſe faceret, vt grauiter eam ferret, ſibi enim eius animum & voluntatem ſatis notam eſſe, nam cùm adeò eſſet prudens, & pia, aduertebat, illud proueniſſe ex vehementi timore, aut Zelo, quo P. Viſitator tenebatur, ne Deum offenderet, aut leges Eccleſiæ violaret; non verò, vt ipſi diſpliceret. Poſtea verò multa occurrerunt, in quibus Societas ſtuduit illi vt par erat, gratificari: & illa vehementer recreabatur, cùm redibat Villa-Gartiam, & videbat puerulos ex ſcholis, qui ferè erant ducenti, exire ſibi obuiam, cum lepidis ſuis ſaltibus; & ipſos ſtudioſos ex ſcholis, quæ adhuc dum ipſa viueret, valde florebant, ſicut & nunc: quia ſunt plures quadringentis. Valde enim recreabatur videns, ingentem fructum fieri in tanta iuuentute, & tam ſplendida, quæ eò confluebat ex Zamora, Tauro, Vallis-Oleto, & alijs vicinis locis; imò etiam remotis valde ciuitatibus ob ſingularem eius loci ad ſtudia recollectionem: lętabatur videns, quantâ ſolennitate Officia diuina à Capellanis peragerentur, Noſtris diligentem eius rei curam gerẽtibus; exultabat animo, cùm videbat raram no-

ſtro-

ſtrorum Tyronum modeſtiam; & cùm intelligebat inſignia dona, quæ Deus illis communicabat; multoq; magis ob ſpem, q̃ illi ad bonum multarũ animarum deſtinarêtur; & ob ſingularem curam, quam videbat in alijs miniſterijs erga proximos, tam illius loci, quàm vicinorum adhiberi. Quæ omnia cùm videret, valde ſemper fuit procul ab eius cogitatione, vt operum, quæ fecerat, pœniteret. Nam præterquam quod ea fecit à Deo D. N. permota, non ſatis ſibi erat, quod ſancta ſua deſideria cum ſuo Confeſſario conferret; ſed de huiuſmodi rebus perpetuis conſulebat etiam graues & doctos viros: & omnia, quæ erga ſocietatem fecit contulit cum viris ſæcularibus, quibus multum tribuebat, præcipuè cum Licentiato Ferdinando Villa-Fannio, viro graui, prudenti, ſapienti & magni conſilij: qui etſi nobiſcum aliàs non ageret: ea tamen approbabat, & ad ea præſtanda animum addebat: vt hinc appareret Dei potiùs manum eſſe, quę ad ea facienda impellebat. Vt autem illa omnia ſolidiora ac firmiora perpetuò eſſent: obtinuit à Summo Pontifice breuia cum omnibus ad id neceſſarijs clauſulis. Et vltimò edidit quoddam ſcriptum, in quo conſtituit Rectorem Collegij ſui Villa-Garticenſis protectorem omnium piorum operum, quæ ipſa inſtituiſſet ac fundaſſet: vt attenderet an conditiones & onera, quæ illis impoſuiſſet, ſeruarentur; & niſi re ipſa ſatisfacerent, ſubſtituit ipſum Collegium Villa Garticenſe, vt reditus, quos illis aſſignauerat, ad ſe acciperet.

HAEC fuerunt inſigniora externa opera

a Prou.31 10 huius verè a *fortis mulieris*, cuius valor & *precium* eſt tanquam rerum precioſiſſimarum *procul & de vltimis finibus* terræ aduenientium: cuius tamen maior præſtantia eſt in virtutibus, & operibus internis, quæ externa comitabantur, vt ſe ipſam multò magis in eis perficeret. de quibus in proximo capite fuſiùs.

CAPVT XXXVI.

PATER BALTHASSAR literis ſuis eandem Dominam iuuat, quam Deus ad inſignem perfectionem euexit.

CVM D. Magdalena Vlloia Vallis Oleti ordinariè reſideret, P. verò Balthaſſar in Villa-Garcenſi eius Collegio, inde illam ſuis literis, aptiſq; conſilijs iuuabat; ſemper illam ad perfectionem, ſuiq; ipſius abnegationem exſtimulans: quæ res magnis huiuſmodi perſonis valde eſt difficilis: eò quòd conſueuerint valde ſuis appetitionibus obſequi, ac proinde eas mortificare horreant. Ad eam igitur probandam, & experimentum aliquod in hoc genere accipiendum, ac ſimul eandem exſtimulandam, inter alias literas, haſce ad illam circa feſtum Natalis Domini dedit.

§. I.

17.Decēb. 1576.

DEvs infans in Betlehem natus, in anima etiam D.V. naſcatur:ſolus enim ille nouit eius feſta benè celebrare : in cuius anima fit internè;quod exteriùs oſtenditur. Non cogitabam ad V. D. ſcribere, tam parum aſſuetum habentem cor ſuum ad abnegationem propriæ voluntatis. *Ironicè.* vt offenſionem potius reputet,quàm obſequium, ſi literas accipiat, quæ ad eam abnegandam vrgeant.Det ipſe Deus maiorem animum,ac deſiderium, eandem propriam voluntatem perſequendi.Amen,Amen,Amen.

Opvlentia inſtantium feſtorū, & egeſtas, qua intelligo laborare D. V. humilitatem ad eadem celebranda, mihi perſuaſerunt, quod hac vice ſaltem gaudebis potius, quàm dolebis,his acceptis Monitis.

Perpenderit procul dubio D. V. in elapſo Sancto hoc Aduentus tempore inſigne Dei erga nos beneficium,quo vult ad nos venire; & animæ fœlicitatem, quæ promerebitur eum apud ſe in domo propria videre : & quoniam ſpero de eius miſericordia, quòd V.D.eum videbit, & cum eo gaudebit : viſum mihi eſt monere, eum huius eſſe ingenij, (ſi velis multum illi placere) vt ſtatim atque in mundo natum videris, ad eum accedas,ſiquidem ipſe pro te etiam venit inter cæteros, quos honorare, & ſua præſentia recreare vult: & vt ſtudeas te totam in ſpectaculum illud ſanctum,quod ante oculos fidei tuæ videbis, trāſformare,ſicut faciebat grex ille Iacob,in eas virgas,quas ante ſe habebat.Nam quod ſpectaculum

„ admirabilius, quam Deum ipſum fieri infantem, „ Angelis ſtipatum, & pannis inuolutum? Diſcas „ ex eius Magiſterio (ſiquidem exemplum eius eſt „ lux noſtra) ſalutarem ſcientiam te humilian- „ di; teque ex corde à propria opinione, & æ- „ ſtimatione deijciendi; & exuendi ab omnibus re- „ bus præſentibus: (vereor, enim, ne te non ſa- „ tis ab illis expedias) & ſic demum te ad e- „ ius imitationem (vt magis illum allicias,) tra- „ ctandi, quaſi in omnium hominum eſſes obli- „ uione, omnibus eſſes crucifixa & contem- „ pta; imò neque hoc ſimpliciter attendas; ſed „ vt magis gaudeas, quòd videas te illuſtrari & „ honorari ex inſignibus Domini tui. Cogita, „ quòd quamuis tanta ipſe noſtri gratia præ- „ ſtiterit: adhuc nos non ſtudeamus illi placère; „ ſed eum potius contriſtemus, adeoque affliga- „ mus, vt cogamus in ipſo præſepio flere. O „ ſcelus ab omnibus creaturis deteſtandum! quod „ te, Domine, flere faciamus? & tamen adeò „ parum curemus, vt neque in eius cogitatione diu, „ & libẽter hærere velimus? Hæc duo magnã S. Cy- „ priano admirationẽ adferebãt: alterũ quòd Deus „ multa ex ſeipſo hominibus dederit; homines verò „ parũ ex ſe ipſis Deo; multa ipſe bonitatis ſuæ ma- „ nifeſtauerit in eo quod fecit: ex qua tamen boni- „ tate parum nos profecerimus; alterum tædium & „ moroſitas, qua imus ad Chriſtum, ſcientes, eum „ eſſe nobiſcum; & celeritas, qua ipſe viam percur- „ rit, vt ad nos perueniret. Defleamùs, Domina, du- „ ritiem & cæcitatẽ noſtram; & æternum Patrẽ ſup- „ plices oremus, vt qui filium ſuũ nobis dedit, diui- „ nũ quoq; mittat ſpiritum, quò poſſimus rectè illi

ſerui-

ſeruire, ac placere, & humiliter reuereri,& cùm "
hic ſit ignis,quem ipſe miſit in mundum,vt ipſius "
amore accenderetur : petamus ad noſtra etiam "
corda mitti,vt ea inflãmet:non.n.profuerit ipſum "
in mũdũ veniſſe, niſi etiam ad ea perueniat. Vi- "
uamus igitur in poſterum deſolati & afflicti : ſi- "
quidem videntes , nos à tanto tamque benigno "
Domino amari,iſto tamen igne non vrimur. Hor- "
reamus vitã, quæ non collocatur in reddendo de- "
bito noſtro penſo.Quis nobis proſpiciet?ad quem "
ibimus, vt nobis medeatur? redeamus iterum ad "
æternum eius Patrem, primamque petitionem "
millies repetamus. Accedamus ad ipſummet "
IESVM : vt qui veniet Saluator noſter, hoc erga "
nos præſtet officium:accedamus ad Spiritum ſan- "
ctum, vt eum in nobis clarificet ; ad ruſticos "
paſtores,vt nos doceant; ad matrem eius ſanctiſ- "
ſimam , & S. Ioſeph vt pudore nos ſuffundant. "
Quid fecerint illi,eorum Domino iacenti in præ- "
ſepio? quid eorum oculi aſpexerint! quid eorum "
corda cogitauerint! ibi (ait S.Cyprianus) non e- "
rant panni precioſi: & ſi fuiſſent, non habuiſſent "
ſpectatores:nam infans iacens in præſepio, om- "
nium oculos, & corda ad ſe trahebat : vt nollent "
effũdere ſe ad quærendum in créaturis ſolatium, "
quod præſtantius, & ex omnibus ſimul inuenie- "
bant in ſuo Creatore. Nudi erant parietes, ſed "
corda plena & ornata diuinis donis. Nihil ibi o- "
culis carnis diuinum apparebat;ſed ſpiritus ocu- "
lis omnia diuina erant : nullũ natale adeò egenũ, "
nec vllũ adeò opulẽtũ:nullũ humano ſolatio ma- "
gis deſtitutũ;nec diuino magis ãbũdãs.In publico "
homo,in occulto Deus;quod exterius apparebat, "

alijs

„ alijs erat ſimile;quo latebat erat ſuper omnes:at-
„ tende mixturam,pannos,& Angelos; lacrymas &
„ muſicam.eamus ergo Domina,ad Angelos,vt hoc
„ nobis aperiant, ſcientiamque doceant, qua ſcia-
„ mus rem æſtimare,adorare,ac celebrare ſicut ipſi
„ fecerunt, cùm primùm illum in mundo vide-
„ runt:hoc ſiquidem eſt opus, quod nobis in eo fa-
„ ciendum incumbit; & nullius alterius ratio vlla
„ habenda. Talem ſui opinionem & æſtimationem
„ det IESVS D.V. vt non amplius ſua ſit,aut alicu-
„ ius alterius, niſi ipſius IESV ſolius. Amen.Amen.
„ Amen.

Ex literis ſatis apparet tenera Sancti huius viri deuotio, ac dexteritas, qua ſenſim eam Dominam expoliebat;cuius curam ſuſceperat,dirigens eam ad perfectam ſuarum propenſionum mortificationem,per quam ad perfectionis celſitudinem peruenitur. nam (quemadmodum in alijs literis hoc ipſo anno datis eidem Dominæ ſignificauit) per hanc ſemitam vniuerſalis abnegationis propriæ voluntatis ad tantam ſublimitatem aſcenditur:& in eiſdem literis dicit:eam hunc defectum admiſiſſe, quod tam breuiter ſui rationem reddidiſſet,quaſi non habens,quid de ſuo profectu aperiret:non etiam habuiſſet defectus, quos manifeſtaret:ex quo apparet,Dominam illam per literas conſueuiſſe reddere Patri rationem rerum ſuarũ internarum,eiuſque iudicium, & conſilium petiuiſſe circa ea, quæ eſſet factura. Quod verò Pater præcipuè ei commendabat,illud erat:vt ſtuderet, in rebus omnibus quærere ſolum Deum; & cor ſuum à perſonis, & creaturis exuere,ſicut faciebat à diuitijs.quam lectionem optimè illa eſt aſſe-

cuta;adeoque ſerio ſtuduit exſequi, quod ſuadebatur, vt nulla perſonarum, quantumuis conſanguineæ aut affines eſſent, affectio, cor ipſius occuparet; aut ab eo retraheret, quod voluntatis Dei eſſe intelligebat: cum qua tantam conſecuta eſt conformitatem, vt nihil ipſam turbaret; aut eius patientiam læderet;nec vlla res ſufficeret,ad interrumpendum bonum hoc propoſitum; & animi affectum,quo dicebat:fiat voluntas Dei.Recreabatur, & oblectabatur tanquam filia, cùm Deum appellaret patrem: nec vnquam finem faciebat gratias agendi ob tantum beneficium, quo voluit, hoc nomine à nobis compellari. Nunquam parum aut multum comedebat, quin tardè ſatis præmitteret Pater noſter, teneram faciens reflexionem ad Verbum Patris: & inter comedendum ſæpe exaggerabat valde apud circumſtantes hanc gratiam: imò ipſum prandium ſæpe interrumpebat ob delectationē,qua,de hac gratia loquendo,afficiebatur. Tertiò quoque die magna cū deuotione& lacrymis cōmunicabat,ita vt ipſa frequentia tenerum eius ſenſum non imminueret: cuius cauſa,quàm diu benè habebat, cōferebat ſe ad domū noſtram profeſſam cum ſola vna matrona & viro quodam, cui inniteretur, nolens curru aut geſtatoria ſella vti,vt & in hoc heroicam ſpiritus paupertatem,& in medijs tot diuitijs, cordis humilitatem præ ſe ferret. Siquidē diues ac liberalis in alios, in ſe ipſam erat pauper & parca, in veſtitu, menſa, lecto, domeſtica ſuppellectili, & famulorum comitatu:nec aliud quicquam horum retinēs, quàm quòd eſſet omnino neceſſariū: imò etiam in neceſſarijs aliquid ſibi ſubtrahebat,

non

non ex parcitate, ſed ex virtute:tum, vt plus haberet, quod pauperib. largiretur, tum, vt ſe ipſam mortificaret, Chriſtumq; D.N. in eius paupertate, & contemptu amplius imitaretur, vt P. Balthaſſar illi ſuadebat.

CONSOLATVS verò eſt illam non pàrum in eo dolore, quem ſenſit ex morte D.D. Ioannis Auſtriaci, filij Caroli V. Imperatoris, quem ipſa ſimul cum viro ſuo Ludouico Quijadio in domò ſua ab ínfantia educauerat, & tanquam filium eum diligebat, ſicut & ille eam tanquam matrem: qui cum ex Hiſpania diſcederet in Belgium, cum magna teneritate ei valedixit: placuitque Deo D. N. accipere eum ex hac vita in flore ſuæ ætatis, & ſui honoris ac dignitatis initijs, Anno 1578. Erat tunc P. Balthaſſar Viſitator Prouinciæ Arogoniæ; in qua verſabatur, & nuncius de prædicta morte peruenerat ad illum Valentię: & inde literas conſolatorias ſcripſerat ad prædictam Dominam in hunc modum.

§. II.

11. Deceb. 1578. „ SPIRITVS Sanctus ſolatio ſit & leuamini D. „ V. qui ad reponendum adeò fœcundi anni „ fructus erit benè neceſſarius. Non ſcripſi D.V „ ſtatim atq; intellexi tranſitũ ex hac vita ad eã, quę „ eſt omnibus æterna D.D. Ioan. Auſtriaci: quia & „ ego æquè opus habui conſolatione, atque D. V: „ Sed aduertens, talem nuncium eò fortiùs D.V: „ icturum, quò tanquam mater; propinquior erat; „ & eum tãgebat quem maximè in hoc mundo cha- „ rũ habebat: exiſtimaui, non amplius differre hoc „ ſcribendi officium: cuius hoc ſit initiũ, quod offi- „ ciũ, eius ſerenitati, & V. D. in hac calamitate de-

bitum

bitũ valde diligẽter præſtiterim; & quidẽ cũ ma- "
iori deſiderio, vt optatũ fructũ adferret; Patrique "
Prouinciali huius Prouinciç cõmiſerim vt idẽ per "
totã Prouinciã cõſtitueret. Quod ſi gubernatio li- "
bera mihi fuiſſet, iuxta votũ meũ, prius ipſe, quàm "
hæ literæ cõparuiſſem, vt ſenſum meũ præſens o- "
ſtenderem: ſed tales Deus terminos conſtituit, vt "
licet quis maximè ad eos tránsgrediendos pro- "
pendeat, id tamen facere non poſsit; nec maior ſit "
prudentia, quàm intra illos ſe continere, eosq; a- "
dorare. Sit igitur ipſe ob id, quod fecit, in æternũ "
benedictus: nã cùm mortuo id eſſet optimũ, nobis "
hic remanẽtib. cogitãdũ illud ac deflẽdũ reliquit: "
id ꝙ valde nobis erat neceſſariũ, vt & nobis eſſet "
optimũ tanquã Dei opus, ſciẽtis, eadẽ operã vigi- "
lãtẽ remunerare, & dormitãtes monere, & puni- "
re, nõ tamẽ abſq; cõſolatione: habet enim eius di- "
ſciplina vitã, ſi benè eius opera perpẽdãtur, nõ hç- "
rẽdo in externa ſuperficie, ſed penetrãdo ad eorũ "
interiora, in quibus medulla latet: *ſi ſic viuitur & "* a *Iſa.38.16.*
in talib. vita ſpiritus mei, corripies me, & viuificabis "
me: dixit Rex Ezechias Deo occaſione inſtructio- "
nis alteri⁹, ac monitorũ huic ſimiliũ, licet illi gra- "
uiſſimorũ. ſi ſic, inquit, in hac peregrinatione vi- "
uitur, & in huiuſmodi anguſtijs cõſiſtit ſemita ſpi- "
ritus mei: reuereãtur, & adorẽt omnes tua cõſilia "
Deus, & te in eis: nã huiuſmodi calamitatũ inſtru "
ctione, & me corripies, & ſimul viuificabis. Lectio "
nẽ, ô Domina, prçlegit nobis Deus ſufficientẽ pro "
tota vita; modò ſciam⁹ fructũ ex ea capere: & veſtrç "
Dominationi admiſcuit internũ ſolatium, vidẽti "
dulciſſimũ Dominũ feſtinãtẽ, vt è periculo animã "
illam eriperet, quã D. V. & ipſe tenerè diligebant; "

& quam

„ & quam ab æterno ipſe prælegerat adeò ſingula-
„ riter ad Regnum ſuum: quem voluit in campo
„ ipſo mori, pro defendendo Patris ſui honore, ſic-
„ ut ipſe: fieriq; ſibi ſimilem in cauſa tam præclara,
„ & vniuerſali gloriæ ſuæ, & in cordis puritate:
„ cuius tot ſunt teſtimonia tam eorum, qui prope,
„ quàm qui procul cum eo egerunt, & ipſius morti
„ præſentes fuerunt. Habet verè in eo & in D.V. lo-
„ cũ quod ChriſtusDominus noſter dixit ſuis diſci-
„ pulis, contriſtatis ex eius verbis, quibus prædice-
b Ioan 14. 28. „ bat, ſe ab eis diſceſſurum ad Patrem: b *ſi dilige-*
„ *retis me, gauderetis vtique, quia vado ad Pa-*
„ *trem*: quaſi dixerit: plus ponderis habere debe-
„ ret in oculis veſtris bonum meum, quò conſo-
„ laremini (etiamſi aliquod ex eo incommodum
„ vobis eueniret) quàm defectus, quem vobis fin-
„ gitis ex mea abſentia, vt triſtemini: præcipuè cum
„ contrarium ſit verum, quaſi opus quod ego Deus
c Ioã.16.7. „ & Redemptor veſter facio: *expedit enim vobis, vt*
„ *ego vadam*. Et quoniam huic verbo non fuerunt
„ increduli, cùm poſtea, adueniente ſpiritu San-
„ cto, illud intellexerunt, noluiſſent pro vniuerſo
„ mundo non fuiſſe ita geſtum: adeoq; ſenſerunt, ſe
„ mutatos in ſolatio & profectu ſuo, & æſtimatio-
„ ne Chriſti, qui totum erat ipſorum bonum: vt ipſa
„ experientia didicerint, non eſſe aptius aliud ſcire
„ aut velle, quàm Deo curam omnem remittere; vt
„ in ipſis, & in rebus omnibus pro libitu faciat, aut
„ reddat infectum, nolentes aliud velle, aut eli-
„ gere, quàm quod ipſe conſtituet, venerantes cum
„ magno ſilentio, quod humani ingenij debilitas
„ in eius conſilijs non aſſequitur: nam, etſi nobis
„ occulta ſint, nullo tamen modo erunt iniuſta.

Hæ

Hæ literæ valde ſunt conſolatæ piam hanc Dominam, quam tamen Deus benè præuenerat cum ipſa ingenuè ac liberaliter ſe ipſam, & res omnes ſuas, etiam dilectiſſimas, ac precioſiſſimas ei tradidiſſet.

IMPONAMVS nunc finem inſignis huius Matronæ virtutibus, addentes ijs quæ dicta ſunt, heroicam cordis eius humilitatem: videbatur enim ſibi, parum, aut nihil eſſe, quidquid faciebat, aut largiebatur pro Chriſto D.N. Et hoc eſt quod magis admirabar quoties cum illa loquebar (quod non raro fiebat) nam cùm aliquoties agerem gratias, quod nobis benè faceret: reſpondebat modo quodam adeò demiſſo, & ex corde verè prodeunte, quaſi nos potius ipſi benè faceremus accipiendo, quod illa dabat; quàm ipſa nobis idem dando. Idem autem iudicabat ac ſentiebat de reliquis eleemoſynis. Et reuera ita eſt, quod qui puris oculis maieſtatem Chriſti Domini in ſuis pauperibus agnoſcit, aduertit, ſe non tantum beneficium pauperi conferre, cùm dat eleemoſynam; quàm pauper faciat ipſi, dum eam acceptat: non qua talis eſt homo; ſed qua is, qui in ipſo illam recipit, eſt ipſemet Chriſtus; qui eam remunerat, reddens centuplum in bonis ſpiritualibus, & poſtea in æternis. Ex hoc animo proueniebat ipſi, vt in ſuis bonis diſtribuendis non tam videretur eorum Domina; quàm diſpenſatrix, & Dei ipſius eleemoſynaria; quemadmodum Regum & Principum Eleemoſynarij eleemoſynam diſtribuunt, ex bonis illorum: idque ipſa faciebat cum tãta pietate, atque ſi mater eſſet omnium egenorum; & vnica protectrix

omnium deſertorum, ac deſolatorum. Placuit Deo accipere ad ſe Patrem Balthaſſarem multis annis ante ipſam, quo tamen toto tempore perrexit ipſa in vitæ ſuæ ratione, creſcens & proficiens in omni virtute, & hac ratione curſum ſuum cum magna gloria cucurrit, donec annis & meritis plena ad eius finem peruenit. Expoſuerat in eleemoſynas non ſolum omnes fructus redituum ſuorum; ſed etiam, dum viueret, magnam eorundem redituum partem tradiderat, exuens ſe illorum iure, vt pia perpetua opera, quæ fundauerat, magis firmarentur: & quod tempore mortis ſupererat etiam teſtamento diſtribuit pauperibus, conſtituens hæredem charum ſuum Collegium Villa-Garcienſe. Incidit in morbum ex lateris dolore: & cùm periculum præuideretur, primo die communicauit, & iterum ſeptimo, qui fuit vltimus, omnes ſeptem fuerunt illi valde graues, quoad corpus; ſed magni ſolatij ſpiritualis. nam ferè continuè erat in oratione, qua ſe Deo commendabat. inuiſentibus ipſam minimum quod poterat attendebat; maximè autem, vt pauperibus eleemoſynæ traderentur. Aſtiterunt illi die noctuque Patres Societatis; & hunc Dei fauorem tunc eſt etiam experta, vt venirent Vallis-Oletum grauiſſimi Patres, quos illa nouerat, & charos habebat, & P. Ioannes Monte-Maioris tunc Rector Collegij ipſius, qui profectus in vrbem, Prouinciæ huius Procurator, redierat ante duos dies, quàm illa moreretur; & illam eſt conſolatus, adiuuitque ad hanc eius profectionem. Sed omnes habebant pa-

rum,

rum, quòd cum illa agerent: Dominus enim ipſe ſatis benè occupatam ſecum habebat. Vltimum ferè, quod locuta eſt, hoc fuit. cùm aliquod refrigerium ex hauſtu aquæ accepiſſet, coniectis in crucifixum oculis, dixit: Domine, cùm tu eſſes in hac preſſura, in qua ego ſum, non fuiſti aqua frigida recreatus, ſed felle & aceto, miſerere pauperculæ huius & miſerabilis ancillulæ. Mortua eſt fœliciter feria quinta veſpertina in die S. Barnabæ, Anno 1598. cùm eſſe ætatis 73. annorum. Magnus fuit ſenſus & fletus omnium pauperum ex eius morte, & ipſo die diſtributi ſunt inter eos 400 aurei.

STVDVIT Societas in hac occaſione gratitudinem ſuam oſtendere erga tantam benefactricem. poſitum eſt tũc eius corpus in quadam ciſta, & paruo tumulo: & conuenerunt ad locum, vbi mortua eſt, omnes de Societate, qui ſunt in tribus locis in hac ciuitate, ad Officium decantandum. Et nocte illa manſerunt apud corpus duodecim illorum: altero die mane omnes conuenerunt ad domum profeſſam, in qua fuit magnus tumulus erectus, cum multis facibus, ac decantatum Officium cũ ea ſolennitate, quã in Societate fieri poteſt. Curatũ eſt, vt omnia Sacra, quę illa die in tota Vallis-Oletana Ciuitate dicerẽtur, offerrẽtur pro ei⁹ anima: veſperi inſtitutũ ſolẽne funus, ad ꝙ cõuenit sũmi tẽpli Capitulũ cũ toto Clero, & omnib. Religionibus, quæ ad huiuſmodi funera cõuenire ſolent; quibus liberaliter datæ ſunt conſuetæ eleemoſynæ. Adfuit quoque tota Nobilitas, quæ tunc erat Vallis-Oleti: & cum hac pompa & comitatu corpus eius in ſarcophago

poſitum portarunt grauiores Societatis Patres vſque ad alteram partem pontis: vbi poſitum in lectica, comitantibus triginta ex noſtris Patribus cum accenſis facibus, vexerunt ad Villagarcienſe eius Collegium, quo cum P. Prouinciali conuenerant grauiſsimi quiq; totius Prouinciæ Patres, & ſolenniſſimas celebrarunt exequias, in quibus P. Anton. Padillius cũ ſolita ſua grauitate, & pro vt argumẽtũ dignũ erat, concionẽ habuit. Cõtinuãtur autẽ sẽper ſuffragia, explẽdo exactiſſimè quidquid illa in ſuo teſtamento cõſtitutum reliquerat.

CVM primùm Salmaticenſi Collegio, vbi ego tunc eram, eius mors innotuit, ſcientes quantum Societas tota tantæ Matronæ eſſet obſtricta, non fuimus contenti facere, quod præſcribit noſtra Conſtitutio, vt per vniuerſam Societatem ſinguli Sacerdotes nouem Sacra pro illa offerrent, tanquam trium Collegiorum fundatrice; ſed ſolennes quoque exequias diſpoſuimus, conuocantes præcipuos totius Vniuerſitatis, & Academiæ, qui libentiſſimè ad illud Officium conuenerunt: concionatus eſt Pater Ioſephus Acoſtus tunc Collegij Rector, & inſignis aliàs concionator, qui in eleganti & accurata illa concione præclara defunctæ opera retulit & adumbrauit, quę illam comitata ſunt vſq; ad locum gloriæ. Idem fecerunt in alijs huius Prouinciæ Collegijs in teſtimonium eiuſdem gratitudinis: cuius etiam cauſa fuſior hic eſſe volui, vt ſit continua memoria in terra, eius quæ talia opera fecit, vt excellenter Regi cæli ſeruiret ac placeret, vbi eam credo iam cum illo regnare in throno inſignis gloriæ.

CAPVT

CAPVT XXXVII.

FRVCTVS QVEM P. BALTHASſar in quibuſdam præcipuis perſonis fecit, quarum vni duas præclaras dedit meditationes de Prouidentia diuina.

ETIAMSI Villa-Garcia Oppidum ſit paruum, potuit tamen P. Balthaſſar ſuam charitatem etiam ibi in proximos oſtendere, & exercere ſua talenta ad eos lucrandos: & quamuis conſueuiſſet agere cũ perſonis nobilibus, nouit tamen etiam plebeis & agricolis ſe accommodare, humaniter valde cùm eis agendo, ac etiam diutius hærendo, oſtendens vultum hilarem ac beneuolum, quando ipſum conueniebant, quaſi aliud non haberet, quod ageret: quam ob rem magni ab illis fiebat, & amabatur: implebat enim illud Apoſtoli: a *Græcis & barbaris, ſapientibus & inſipientibus debitor ſum* ad prædicandum & docendum omnes Euangelium Dei, ſed multo magis id præſtitit cum præcipuis perſonis tam ſæcularibus, quàm Eccleſiaſticis & Religioſis variorum Ordinum, venientibus ad illum angelum, vt de rebus animarum ſuarum cum ipſo conferrent; & octo, aut quindecim dies ſeſe ad orationem & alia ſpiritualia exercitia re-

a Rom.1.14.

ciperent, directionem ab ipſo acceptam ſequentes. Inter alios duo fuerunt inſigniores & frequentiores, D. Franciſcus Reinoſus tunc Abbas Vſillienſis, qui & in Eccleſia Paletina dignitatem habebat, & poſtea factus eſt Epiſcopus Cordubenſis: cuius aliqua mentio facta eſt capite 16. & eius ex Fratre Nepos Hieronymus Reinoſus, eiuſdem Eccleſiæ Canonicus, vir valde exemplaris ac Zeloſus, qui alios Canonicos & Portionarios eiuſdem Eccleſiæ nunc hos, nunc illos, ſecum ducebat, vt Exercitijs ſpiritualibus, & talis Magiſtri doctrina fruerentur: id quod per multos poſtea annos perſecuti ſunt, extimulante eos Palentiæ feruens quidam Societatis Pater Andreas Aſſenſius, qui diu egerat cum Patre Balthaſſare de materia Orationis. Qui referre ſolebat, ſe aliquando valde puſillo fuiſſe corde, nec auſum fuiſſe motionem ſpiritus ſequi, à quo interne ſentiebat ſe ad res maiores permoueri: cumque rem cum P. Balthaſſare contuliſſet; ipſum deceptionem illam retexiſſe, & animaſſe, vt eam motionem ſequeretur, tanquam apertè Spiritus ſancti: & hac ratione adeò ſibi & alijs profeciſſe; vt cùm exiguum aliàs haberet naturale talentum: quia tamen valde aptum erat per gratiam Dei: fiebat, vt viri valde graues & præcipui illius Eccleſiæ, ac Ciuitatis eum revererentur: nam (vt quidam eorum mihi retulit) ſancta ſua ſinceritate fiebat dominus cordium, & omnes prudentibus eius conſilijs parebant: certoque tempore conferebat ſe cum illis Villa-Gartiam, vt exercitia ſpiritualia illis traderet, & ſimul faceret. Confluebant quoque Villa-Gartiam viri ſeculares valde illuſtres,
quales

quales erant Marchio Veladius, de quo ſupra; D. Ignatius Fernandius Velaſcus Comeſtabilis Caſtilliæ, & gener eius D. Franciſcus Borgias Marchio Lombaius, & poſtea Dux Gandiæ, qui tunc habitabant Villalpandi, tribus tantum inde miliaribus: quò P. Balthaſſar ſæpius ſe conferebat, id petente D. Anna Aragonia Duciſſa Frias, Societati noſtræ valde addicta, quæ cupiebat, Comeſtabilem virum ſuum etiam eſſe addictum, & confiteri, ſuaque negocia cum aliquo ex noſtris communicare: quod eo vſque non fecerat. Sed ſtatim atque P. Balthaſſarem nouit, tantum erga eum amorem concepit, vt res omnes ſuas in illius manibus poneret. confeſſus eſt illi generaliter, & ab eo accepit vitæ inſtituendæ rationem: quare aliquoties Villa-Garciam ſe conferebat ſolum ad colloquendum, & communicandum res ſuas cum illo: & ita eum reuerebatur, vt in eius conſpectu non auderet loqui de rebus de quibus in ſæculo agitur; ſed potius ipſe delectabatur valde, cùm eum de Deo loquentem audiebat. Marchio Lombaius etiam eò ſe contulit, vt inquietè faceret exercitia ſpiritualia, quæ Pater Balthaſſar illi tradebat; & permittebat eum intereſſe Exhortationibus & Conferentijs, quas ad Nouitios habebat; & vt in ipſis Conferentijs diceret ſuam ſententiam ſicut alij, quando ordo ad ipſum veniebat. Finitis Exercitijs, cùm eum videret adeò mutatum ex retectione priorum opinionum ac deceptionum, fecit P. vt omnes ſimul Nouitios in Aula Collegij, vbi ad exhortationes audiendas conueniebant, ille alloqueretur, & ageret de retectione deceptionis circa

res huius mundi;& quàm rectè ipſi feciſſent,quòd ſtatum elegiſſent religioſum. Et ſæpe aliàs venit Villa-gartiam, eo ſolùm nomine, vt cum Patre Balthaſſare negocia ſua conferret, eiusque de eis iudicium ſequeretur.

§. I.

SED vberiorem adhuc fructum fecit, quoties Villalpandum ad Duciſſam de Frias ſe contulit, duasque eius filias D. Iohannam Velaſcam Marchioniſſam Lombaiam, & poſtea Duciſſam Gandienſem; Et D. Agnetem Velaſcam, quæ poſtea fuit Comitiſſa Montis Regij; quibus & multis alijs harum Dominarum matronis magnum attulit feruorem. Ipſa Duciſſa dudum erat exercitijs Orationis ac Deuotionis, omnique virtuti addicta: quam tamen P. Balthaſſar valde in eisdem perfecit, docens, quem in finem eſſent ea dirigenda, iuxta maiorem eius neceſſitatem: vt ſcilicet integram & abſolutam haberet reſignationem & conformitatẽ cum voluntate diuina in rebus omnibus: volens ſcilicet, & cum animi delectatione amplectens quidquid Deus vellet, & eidem placeret: reiectis anxietatibus & nimijs triſtitijs, quæ ob aduerſos euentus oriri ſolent, niſi hæc adſit conformitas. Et quoniam hæc Domina valde optabat, eam habere perfectè; oppugnabatur verò à multis importunis curis, quæ illam inquietam reddebant, tradidit ei P. Balthaſſar duas meditationes ſcriptas de Prouidentia diuina: vt in eis ſeſe exerceret. In quibus P. non ſolum ſpiritum ſuum aperuit

ſed

ſed cognitionem etiam ac zelum, eorum, quorum curam in ſe recipiebat: ac propterea eas hic ſubijciam.

“ MEDITATIO prima ſic habet: conſtitutâ in “ conſpectu Chriſti D.N. eiuſq; Curiæ cœleſtis, co- “ ram cuius Maieſtate geritur, quidquid tibi euenit; “ & qui ſuos fideles plus diligit, quàm ipſimet ſe i- “ pſos diligant. tria hæc puncta perpendes.

“ PRIMVM, eſt ex S. Dorotheo: vt fides noſtra “ valde excitetur ad apprehendendum, quòd nullus “ in rebus humanis euentus adeò ingratus, turbatus “ & qui nos premat, euenire nobis poſſit abſq; Pro- “ uidentia diuina; vbi autem Dei Prouidentia eſt, “ omne etiam bonum adeſt, & omnia ordinantur “ ad animæ bonum. Quare in omni genere Euentu- “ um moleſtorum dices tibi ipſi, paupertas, & exi- “ guæ facultates temporales, res eſt valdè ingrata “ ei, qui ratione ſui Statûs & amplitudinis tenetur “ ad grauia onera portanda: at paupertas cum Dei “ prouidentia coniuncta, magnam procul dubio, & “ ſecuram vitam adfert. Quod alij tui obliuiſcan- “ tur, contemnant, & res tuæ inuertantur, magna “ eſt anxietas, & preſſura: eadem tamen ſub dire- “ ctione ac prouidentia Domini noſtri, magnum “ procul dubio theſaurum continet ei, qui ſcit in “ tuto illum collocare.

“ SECVNDVM punctum eſt: hoc ſuppoſito, “ quod quicquid in hac vita meritò poteſt nobis “ ſolicitudinem adferre, id ſit, quod ſpectat ad ani- “ mam, eiuſque maiorem profectum; & quod perti- “ net ad vitam corporis eiuſque ſuſtentationem. “ Circa vtrumque horum neceſſe eſt valde benè “ perpenſa habere Chriſti Domini noſtri verba, “

„ quibus æterni ſui Patris erga nos prouidentiã o-
„ ſtendit, quæ verba, noſtris cordibus infixa valde
„ habere debemus, tanquam certa pignora proui-
„ dentiæ eius, vt rectè intelligamus ac deducamus
„ in opus quid ſit nobis faciendum, quando aliqua
„ harum vel aliarum rerum nobis deeſt. Dicit ita-
„ que Chriſtus Dominus noſter apud ſanctum Mat-
a Matt. 6. „ thæum: a *orantes* (in rebus ſcilicet animæ) *nolite*
v. 25. „ *multum loqui ſicut Ethnici. putant enim quòd in*
„ *multiloquio ſuo exaudiantur*, quaſi vi ſuarum ra-
„ tionum, velint ipſum Deum conuincere & vrge-
„ re. *Nolite ergo aſſimilari eis. Scit enim Pater ve-*
„ *ſter, quid opus ſit vobis, antequam petatis eum. Nec*
„ *ſoliciti ſitis dicentes: quid manducabimus, aut bi-*
„ *bemus, aut quo operiemur: hæc enim omnia gentes*
„ *inquirunt. Scit enim Pater veſter, quia his omnibus*
„ *indigetis.* Perpendens ergo hæc verba facias in te
„ ipſam, reflexionem; & ex ſolicitudine quam tibi
„ adferunt filij tui, maximè, quibus non eſt adhuc
„ proſpectum, conijcere licebit, quam ſolidè hæc
„ cura inerit Deo erga ſuos: quare cùm ipſi ſit cura
„ de eis, tutò poterunt ipſi ſolicitudinẽ, quam de ſe
„ ipſis habent, deponere, & in ipſum Deum reijce-
„ re, vt S. Petrus fieri iuſſit dicens: b *omnem ſolicitu-*
b 1. Pet. 5. „ *dinem veſtram proijcite in eum: quoniam ipſi cura*
7. „ *eſt de vobis.*

„ TERTIVM punctum erit, conſiderare: eum,
„ qui ſecuros nos reddit de hac æterni Patris erga
„ nos prouidentia, non eſſe quemcunq; hominem;
„ ſed ipſummet eius filium naturalem, Chriſtum
„ Dominum, ac Redemptorem noſtrum, qui opti-
„ mè nouit, quid in eius pectore lateat; illudq; no-
„ bis ad magnum noſtrum ſolatium, manifeſtat, iu-

xta il-

xta illud, quod ſcriptum eſt: c *vnigenitus filius, qui eſt in ſinu patris, ipſe enarrauit.* Cum quo inſtituendum eſt colloquium & orandum, vt cùm ipſe fidei noſtræ det intellectum: eundem etiam tibi det, quando & ſicut magis expediet, circa fidẽ eius prouidentiæ: vt quemadmodum per eam totum bonum tuum dirigit: ita ſcias ſolatium accipere ex quocunq; eius euentu; eumq; tanquam de manu eius æſtimare, & ex eo proficere. Finẽ verò impones, dicta ſemel precatione Dominica, in qua dulcis hæc & paterna prouidentia pulchrè depicta continetur. "c Ioã. 1. 18. " " " " " " " " " " " "

HAEC prima fuit meditatio, quam Pater Balthaſſar piæ illi Dominæ dedit. Sed referam hic ſancti huius viri humilitatem, quam oſtendebat, in quacunque occaſione occurrente, accipiendi & audiendi aliorum iudicium & conſilium, etiam inferiorum. Nam cùm ipſe hæc ſcriberet, ingreſſus ego ſum, vt meæ conſcientiæ rationem ei redderem, (eram enim in tertia probatione) dixitque mihi: ſe ſcribere tria prædicta puncta de Prouidentia diuina, vt mitteret ad illam Dominam afflictam. Cui ego dixi, me tria alia valde apta legiſſe in quodam Dialogo Sanctæ Catharinæ Senenſis, de perfectione, quæ ipſemet DEVS illi tradiderat. Statim ille magna humilitate (qua non ſum parum ædificatus) ea petijt à me, & miſit ad illam Dominam, in hunc modum. "

(··)

§. II. AL-

§. II.

ALTERA meditatio, inquit, habet tria puncta, ex quadam lectione Chriſti D. N. ad ſanctam Catharinam Senenſem, in quadā Apparitione, vt ſciret in bonitate ſentire de varijs euentibus, quæ in rebus omnibus eueniunt, tanquam à ſua prouidentia conſtitutis, ac directis; & conſolari ac proficere ex eis.

PRIMVM PVNCTVM eſt de eius Omnipotentia. » Aduerte, filia, me Deum tuum glorioſiſſimum, qui te, vt beatitudine mea fruereris, condidi; adeò eſſe potentem, vt nihil in mundo agatur, quod non ſit à me ita præſcriptum, aut permiſſum, vt ita eueniat. SECVNDVM eſt de eius Sapientia. » ego Deus tuus ſapientia ſum altiſſima, cui nulla res abſconditur, neque eſt extra meam prouidentiam: ita vt à nulla calliditate decipi, nec vllo errore perturbari poſſim. Et vt aliquid intelligas de meæ ſapientiæ vi; ſcias, me ex malo culpæ & pœnæ maius educere bonum, quàm fuerit ipſum malum. TERTIVM PVNCTVM eſt de eius ſanctitate & bonitate: hoc vellem, vt cogites, tibiq; perſuadeas; me Deum tuum non minus eſſe bonum, quàm potentem & ſapientem: ac proinde non poſſe velle, niſi quod tibi alijſq; eſt bonū, vtile, ac ſalutare; nec aliquid mali à me prodire poſſe: & quemadmodum liberè hominem condidi, ita inæſtimabiliter eum diligo. Ex his intelliges: tribulationes, opprobria, cruciatus, & reliqua omnia aduerſa, nullam aliam ob cauſam, me ita diſponente, euenire, niſi in veſtram vtilitatem, ita vt per idem, quod vobis malum videtur, corrigami-

gamini, & ad virtutem ducamini: qua ad verũ & “
ſupremum bonũ vobis ignotum peruenitur. Hinc “
etiam intelliges, me Deum tuũ ſcire poſſe, ac vel- “
le bonum tuum, plus quam tu ſcias, poſſis aut ve- “
lis. Hanc lectionem prælegit Chriſtus Dominus “
noſter Sanctæ Catharinæ, & in ea V. D. & omni- “
bus. “

HIS meditationibus & aliis ſimilibus, quas proponebat ijs, cum quibus agebat, illorum neceſſitati, & capacitati accommodatas, valde eos in virtute promouebat: quemadmodum cum prædicta hac Domina fecit: quæ tantum erga eum amorem ac reuerentiam concepit, vt in eius conſpectu eſſet tanquam aliqua infans; ac dicere ſolebat, cùm alij Patres Societatis, quantumuis graues, Villalpandum veniebant, ac de rebus diuinis loquebantur: qui illos audiebant, adhuc poterant aliquid, & ipſi dicere, & quaſi in partem venire ſermonis de illo argumento: at quando P. Balthaſſar loquebatur, cum tanta Superioritate & granditate ſermonis id faciebat, vt omnes, ipſo loquente, tacerent, audientes, quaſi pueri in eius comparatione. Et quando literas ad ipſum ſcribebat, ponebat in Superſcriptione: Domino meo, Patri, Magiſtro Balthaſſari Aluario è Societate Ieſu Patri meo.

EODEM amore & reuerentia eum proſequebantur duæ eiuſdem Dominæ filiæ, quas inſtruxit, & excitauit, vt aliquid temporis darent mentali Orationi; & amplecterentur aliqua mortificationis exercitia: perſuaſitque eis, vt eleemoſynam, quæ quotidiè pauperibus dabatur, ipſæ manu propria traderent; & poſito antipendio ſuper

veſtes precioſas, diſtribuerent ex olla ad id præparata, quod ſingulis eſſet dandum: & interim Pater ipſe doctrinam Chriſtianam pauperes illos docebat, & poſtea dabantur illis ollulæ, & ſcutellæ cum ſuis portionibus. Et quadam vigilia Corporis Domini, ob reuerentiam ſacratiſſimi Sacramenti, conuenerunt illæ ad præparandum ipſum templum, quarum duæ totum purgarunt, tertia lampadem accommodauit, & vltima exornauit altaria, præſentibus aliquot famulis, & Patre vno Societatis ad portam, ne alij, dum illæ ſuam explebant deuotionem, ingrederentur. Solebat præterea ipſe illas dexterè ac prudenter mortificare, prolatis ad eam rem aliquibus verbis, quarum vna natu minor dicebat, nullum vnquam adeò ipſam mortificaſſe in vita ſua, atque ipſe Pater, verbis quibuſdam, quæ illi quidem decidere, ſed cor tamen ſuum penetrare videbantur. Sed cùm videret, id fieri in bonum ſuum, etiamſi grauiter ipſa premeretur, non tamen propterea remittebat aliquid de amore & reuerentia erga illum: ſed tantam potiùs fidem ad eius verba habebat, vt quoties in aliqua preſſura conſtitutam ſe videret, ſtatim peteret literas, quas à P. Balthaſſare habebat, quibus ad locum doloris appoſitis, leuamen ſtatim ſentiebat.

D. Agnes Velaſca Comitiſſa Mōtisregij.

QVIDDAM etiam notabile euenit proficiſcentibus hiſce Dominabus cum matre ſua Villalpando Vallis-Oletum, & in curru gynæcei vehebatur ſimul Comitula de Hara, tantum quadrima, vt ſe cum illis recrearet. in deſcenſu autem montis Villanublini irritati equi

illum

illum currum trahentes, adeò furioſè currebant, vt præceſſerint reliquos currus, & lecticas, quibus illæ Dominæ vehebantur; & ita Aurigam excuſſerunt, vt nullus ad eos accedere auderet. Omnes famuli pedites, & equites videntes ingens periculum, quod imminebat, nec poſſe remedium vllum adhiberi, vehementer omnes turbati ſunt: accidit autem; vt Pater Balthaſſar tunc temporis per eandem viam propè ipſum currum ambularet, & videns periculum, recurrit ad orationem, ſupplex Deum orans, ne illæ perſonæ perirent. Et placuit Maieſtati diuinæ, illum exaudire, & ita conſtiterunt Equi, vbi iam iam fuiſſent præcipitati, cum certo periculo, quòd fuiſſent omnes contriti & confracti, præterea, quæ illo curru vehebantur, etiamſi grauiter concuterentur, vt facilè poteſt intelligi, nullum tamen detrimentum ſenſerunt. Omnes manifeſto miraculo tribuerunt, quod DEVS per Orationem ſancti huius Patris edidiſſet, qui mox etiam ad gratias DEO agendas ſe conuertit pro tanto beneficio illis collato.

(*)

CAPVT

CAPVT XXXVIII.

HOC TEMPORE PROFECTVS eſt Burgos ac duabus perſonis ſuis cognatis modum quendam vitæ valde ordinatum tradidit.

QVAMVIS P. Balthaſſar adeò mortificatum haberet affectum ad ſuos cognatos, vt nullo prætextu vellet illos accedere, vt ſuprà eſt dictum: pluris tamen faciebat a *Obedientiam*, quàm *victimam* (vt ait Scriptura): obediendo enim mortificabat & ſacrificabat proprium iudicium & voluntatem, quod Sacrificium magis Deo placet, quàm mortificatio non viſitandi cognatos ſpontè aſſumpta, cùm Superiores iuſtas ob cauſas iubent contrariũ fieri. Quare hoc ipſo tempore iuſſus ab Obedientia profectus eſt Burgos, petente id Doctore D. Ioanne Diecz-Moralio Salcedio, ArchiDiacono, Larano, & Canonico ſanctæ illius Eccleſiæ, ac Cenſore ſiue Pro-Epiſcopo, Cardinalis Patieci, eius ArchiEpiſcopi, & poſtea Inquiſitore Vallis-Oleti, qui habebat apud ſe D. Eduigam Aluariam eiuſdem P. Balthaſſaris ſororem, viduam, quę fuerat vxor Fratris ipſius D. Ioannis, & alteram ſororem ſuam D. Eliſabetham Salcediam, vtramque exemplaris virtutis, valdeque exercitatas in Ora-

a 1. Reg. 15. 22.

Oratione, & pœnitentia; quas P.Balthaſſar ſeriò conſtituit iuuare, vt in Oratione & familiaritate cum Deo, reliquisque virtutibus perficerentur. Ne autem quæ illis tunc dicebat obliuioni traderent, ſcriptum reliquit ordinem, ac occupationum totius diei diſtributionem adeò ſpiritualem, & piam, eiusque qualitatis perſonis accommodatam, vt operæ precium exiſtimauerim ſcriptum illud hic inſerere, vt ſimiles aliæ eodem vti poſſint, & Confeſſarij ipſi intelligãt, qua ratione ſint dirigendæ, quæ cupiunt eſſe perfectæ.

VT autem, quæ hic præſcribentur, melius intelligantur, ſupponendum eſt: P.Balthaſſarem (vt cap.14. ſuprà eſt dictum) omnibus, quos circa Orationem inſtruebat, poſt peractas Meditationes de peccatis, & quatuor Nouiſſimis, conſueuiſſe conſulere, vt verò ſe traderent meditationi myſteriorum Dominicæ paſſionis, ob ingentes fructus ex eis prouenientes, ad feruentius perfectiusque exercendum dolorem peccatorum, ſuiipſorum, mortificationem, amorem Dei, & proximorum virtutesq; omnes excellentiùs acquirendas. in quem finem eis inculcabat: ne exiſtimetis, vos aliquid feciſſe, donec Chriſtum crucifixum in corde veſtro geſtetis, (vt in eodem loco ſuprà fuit ſignificatum) per continuam memoriam, cognitionem, amorem, & imitationem ſupremi huius Redemptoris; & virtutum heroicarum, quas in ipſa cruce exercuit. His præmiſſis, ordo orandi, vitamque inſtituendi, quem ipſe illis præſcripſit, ſic habet.

“ STATIM atque euigilaueris, reuoca in memoriam myſterium, tunc meditandum: ne aliæ cogi-

" tationes præueniant, & cor effundant, & in Ora-
" tione diſtrahant. Ingreſſa locum Orationis aſper-
" ges te aqua benedicta, vertesque arenarium horo-
" logium in ſignum horæ futuræ Orationis; & vno,
" vel gemino paſſu, antequam genu flectas, ſubſi-
" ſtes pauliſper, cogitans, ad quem ſis acceſſura, vt
" cum eo agas; & mox inclinato capite, in teſtimo-
" nium reuerentiæ interioris ad maieſtatem illam
" diuinam, flexisque genibus gratiam petes, vt co-
" gitationes tuas, verba, & opera ad eius diuinum
" obſequium dirigere dignetur: interim perpendês,
" quàm deceat, creaturam, vt rectè agat, totam à ſuo
" Creatore dependere, ſine quo, & eius auxilio, ni-
" hil boni poſſit; nec vel vnicam quidem cogitatio-
" nem bonam etiam minimam habere.
" POSTEA ita myſterio meditationis te præ-
" ſentem facies, quaſi in ipſo Oratorio, & ante o-
" culos tuos illud gereretur: cumque vt plurimùm
" Meditationis argumentum futurum ſit de myſte-
" rijs Paſſionis, hæc erit ratio ſeruanda, vt primùm
" ipſum Dominum ores, vt qui te ſuorum merito-
" rum fructusque ſuorum cruciatuum participem
" facit: communicet etiam ſanctas cogitationes, &
" ſenſa ſua, vt de eius myſterijs rectè cogites, ac
" ſentias, prout ipſi magis placebit, tibique erit vti-
" lius. *Primùm* igitur cogita, quis ille ſit, qui pati-
" tur: quòd ſcilicet ſit Deus. *Deinde*, quid patiatur:
" idque non tam mentis ratiocinatione conſide-
" rans, quàm oculorum mentis aſpectu videns, qua-
" les contemptus, opprobria, cruciatusque ſuſti-
" neat. *Tertiò* eius patientiam in cruciatibus ſuſti-
" nendis aſpicias; humilitatẽ in contemptibus; cha-
" ritatem in odio, & inuidia hoſtiũ ſuorũ tolerãda:
& ob-

& obſtupeſcens, quod ſic tractetur, interroga: infinitæ Maieſtatis Domine, quis timor, quodue cõmodũ facit te talia pati? & mox animæ occurret interior reſponſio: nec timor, quia ſum Omnipotens; nec lucrũ aut commodũ, cum ſim Deus, nec vllo indigeã extra me; ſed amor ſolus, quo te proſequor: Et in hoc verbo AMORIS cũ magno ſenſu ſubſiſtes, donec anima ſentiat, ſe propẽſam & obſtrictam ad oſtendẽdam Deo ſuo amorem eadem via, qua ipſe ſuũ oſtendit: ſuſtinendo ſcilicet, deſertiones, contemptus, aliorum ingenia, & mores tuis contrarios; fel & alia, quę tibi diſplicẽt. Nam ad meditandũ vtiliter, vtriq; attendendũ eſt: conſiderationi ſcilicet myſteriorũ, & propriorũ morũ reformationi: cogitãdo, quid poteris ſuſtinere, ꝙ aliquo modo reſpondeat ijs, quæ ſuſtinuit ipſe Chriſtus: excelſior. n. orãdi & proficiẽdi ſcientia, plus in eo cõſiſtit; vt benè aliquid ſuſtineas teque humilies: quã quòd cõſolationes & ſolatia ſẽtias.

IN pręcipuis feſtis haberi poterit de ipſorũ myſterijs oratio: quod ſi fuerit dies cõmunionis præmittitur oratio de ſanctiſſimo Sacramẽto; veſperi autem, aut poſt gratiarum actionẽ, de ipſis feſtis.

IN ariditatẽ, obſcuritate, aut cordis duritie, & in quocunq; alio interno impedimẽto, cogita, tua peccata ibi ſe inſerere: quæ ſi non agnoueris ex ea parte, qua Deum offenderunt: agnoſce ex duritie, & impedimento, quod tibi reliquerunt; humiliare, dicaſq; Deo: hæc, Domine, meæ ſemẽtis eſt meſſis, hic præteritorũ meorũ annorũ fructus: ſiquidẽ impedimẽtũ hoc à peccatis meis procedit, quibus te irritaui; ꝙ neq; tu mihi fuiſti promerit⁹: neq; ego tibi debui. Doleo, ac pœnitet me:

„ & vellem lacrymas, ſenſumque eorum habere,
„ qui tibi maximè placuerunt; ſed qua parte pœna
„ eſt, & punitio eorum, à te ita conſtituta, gaudeo
„ ego: vt qui talia fecit, ita illa luat. Perduret res,
„ quàm diu tibi placuerit, etiam per totam vitam,
„ quæ extendatur, ad mille annos. Et quoniam Deus
„ in ſuis eſt creaturis, illis in ſuis locis manentibus,
„ ſi te noueris benè humiliare, pœnamque, quam
„ ipſe mittit, libenter ſuſcipere: magnam ſenties
„ quietem, & ſolatium. Quod ſi voti fies compos,
„ perges, quà te Deus deducet; ſin minus hanc hu-
„ miliationis & fiduciæ viam tenebis, quæ tutiſſi-
„ ma eſt.
„ QVOTIDIE quadrantem minimum horæ, le-
„ ctioni tribues ſpirituali libelli de imitatione
„ Chriſti, aut pij alterius; per quadrantem item an-
„ tequam incumbas, conſcientiæ tuæ examen inſti-
„ tues; præſcribas tibi certum tempus incumbendi,
„ & ſurgendi; imminuendo veſpertinas occupa-
„ tiones, quò te recipias tempeſtiuè. Octauo quo-
„ que die confitearis & communica; & aliquando
„ etiam intra ſeptimanam cum approbatione tui
„ Confeſſarij: cuius iudicium tam in hoc quàm alijs
„ quotidianis pœnitentijs ſequeris; & præferes
„ cuicunque alteri deuotioni, aut ſeueritati pro-
„ pria tua voluntate aſſumptæ: ſic enim Deo magis
„ placebis, tutiusque progredieris; ſcribesque mihi
„ ſingulis menſibus, quomodo in his tibi ſuccedat:
„ primùm de ſanitate; deinde de interna tua recol-
„ lectione; tertiò de lectione; quartò, de confeſſio-
„ ne, & communione; quintò, an aliquam habeas
„ calamitatem aut moleſtiam, quæ te exerceat; aut
„ recens beneficium, & ſolatium, quod exſtimulet.

HANC

HANC viuendi formam reliquit Sorori, & eius ſociæ, non ſolum ſcriptam, ſed animabus etiã impreſſam: tanto enim ſpiritus feruore eas alloquebatur; vt, quamdiu eum audiebant, lacrymas ſemper funderent ex deuotionis igne, quem intus ſentiebant. allocutus ſum ego aliquoties Inquiſitoris ſororem, quæ diu in hac ciuitate manſit, & aduerti, plurimum eam in virtute profeciſſe. Fuit ſingularis in magnis pœnitentijs ciliciorum, flagellationum, & ieiuniorum, quatuor diebus in ſeptimana & ſæpe in pane & aqua; nunquam in lecto iacebat, & integras ſæpe noctes tranſigebat in oratione. Nihil in libro S. Catharinæ Senenſis, cui valde erat addicta, legebat, quod attineret ad pœnitentiam & aſperitatem, quod ipſa non vellet exſecutioni mandare. Vndecim annos ante mortem obſtrinxerat ſe voto geſtandi ferream catenam corpori accinctam, die, noctuq;. Et cùm ex continua eius geſtatione vlcus quoddam fuiſſet factum, balſamo ſibi medebatur: & quamuis morbus, ex quo obijt, quatuor menſibus durauerit: nunquam tamen catenam depoſuit, niſi biduo ante mortem: ne, cùm ferali amictu induenda eſſet, aduerteretur illam habuiſſe. Admirabilem oſtendit in prolixo illo morbo patientiam, & per multos annos in dentium doloribus: ita vt nullus de his doloribus, aut quod aliquid ſibi deeſſet conquerentem audiret; ſed ſemper vultum ſerenum, lætumque oſtenderet; vtpote, quæ ſemper eſſet, quaſi in oratione. Et ſic tandem vitam ſuam ſanctè finiuit, præmiumque obtinuit, quod pia Sancti P. Balthaſſaris monita fuiſſet ſecuta.

CAPVT XXXIX.

PROFVNDA EIVS HVMILITAS in Officiis honoratis, & proſperis euentibus: & inſignes ſenſus circa eandem virtutem.

QVAE hactenus retulimus de P. Balthaſſare, omnia fuerunt valde proſpera, ipſiq́ue fauentia tam in Officijs, quæ geſſit, quā in agendo cū proximis: dedit enim illi Deus prçclaros & ſtupendos euentus, ex quibus (vt hactenus oſtendimus) magnam authoritatem & ſanctitatis opinionem acquiſiuit, habitus ab omnibus valde ſpiritualis, prudens & in omni virtute præſtans, tam inter homines Societatis, quàm inter ſæculares multos, magnos, & illuſtres Dominos. Sed antequam exortam hoc tempore tempeſtatem aduerſus eum, ad eius ſplendorem obſcurandum excitatam referamus, expedit profundam eius humilitatem oſtendere, quam in medijs tot honoribus, & proſperitatibus ſeruauit: quod indicium eſt heroicæ eius ſanctitatis. Siquidem (vt Sanctus Bernardus ait) magna & rara
Serm. 13 in Cantica. „ virtus profectò eſt: vt magna licet operantem,
„ magnum te neſcias: & manifeſtam omnibus tuam
„ te ſolum latere ſanctitatem. Mirabilem te alijs
„ parere, & te contemptibilem te ipſum repu-

ta-

tare. Hoc ego ipſis virtutibus mirabilius iudico. Et alibi dicit: non eſt res magna, humilem eſſe cum quis parui fit: magna tamen virtus eſt humilitas honorata: rara auis in terris, aut non ſanctitatem non perdere; aut humilitatẽ ſanctimonia non excludi: & difficile valde eſt, in loco eſſe excelſo, & altum non ſapere, res quidem valde inuſitata, ſed quo minus vſitata, eo glorioſior. Hic autem vir Dei, magna gloria dignus fuit, eò quòd rem adeò raram & in virtute præclaram obtinuerit, conſeruans humilitatem & nihil amittens ſanctitatis, nec euaneſcens ex honore & opinione eius. *Serm. 45. in Cantica. Epiſt. 42. circa mediũ.*

VIRTVS hæc (vt S. Bonauentura ait) tres complectitur gradus: ſe ipſum ſcilicet vilem iudicare; deſiderare ab omnibus talis haberi; nec extolli ex donis Dei, quantumuis magnis: & in omnibus tribus fuit inſignis P. Balthaſſar, vt ſenſim explicabimus. *Proceſſ. 6. Relig. cap. 21.*

§. I.

PRIMVM, quemadmodum valde illuſtrabatur cæleſti luce in cognitione Dei, eiusque magnitudinũ: ita etiam excelluit in cognitione ſui ipſius, & propriæ abiectionis, quæ ſolet illam comitari, cùm perſpicit & agnoſcit aliquas veritates, quibus perfecta humilitas nititur: quarum vna eſt agnoſcere plurimas miſerias, quibus homo ex ſe ipſo ſubiacet, niſi Deus, aut præſeruet, aut eripiat ab eis: in qua veritate agnoſcenda valde fuit illuſtratus, magnaque interna ſenſa circa illam habit, quæ ipſe refert in ſuo libello. Quodam die mane (inquit) euigilaui valde " *Menſe Oct. 1574.*

 iucun-

„ iucundus ex quadam cogitatione, & ſenſu, qua-
„ lem in mea vita non habueram: agnoſcens, quid
„ ſit anima aliqua cum Deo; & quid ſine eo: & quòd
„ ſine Deo ſit ipſamet deformitas, ipſamet nox, &
„ ipſamet mutabilitas; eſt cinerum cumulus ante
„ faciẽ vehementis venti; eſt ſolaris horologij acus
„ ſiue lingula, antequã polũ rectà reſpiciat: deniq;
„ homo ſine Deo ſtultus, & ſtupidus omninò eſt: cũ
„ Deo verò omninò contrarius; quia eſt ſicut Deus.
Et qui tales habebat ſenſus, cũ è ſomno vigilabat: ſignũ eſt, freq̃uẽter ſe in huiuſmodi cogitationib. exercere cum vigilabat: Nec ſine cauſa Deus illi iucundum hunc & gratum ſaporem in eo ſenſu communicauit: nam etſi videatur, inſipidum quid agnoſcere propriarum culparum deformitatem, ignorantiarum noctem, inſtabilitatem decretorum animi, & quam ſit cinis cùm vehementes tentationum vẽti contrà ſpirant, & irrequietem, quam ſentit, cùm eſt ſine Deo, nec diuinum hunc polum reſpicit: at Deus D.N. nouit has cogitationes ſuauiſſimè condire ea tranquillitate, quam anima ſentit, hinc videns ſuam miſeriam; inde verò ab eadem, ſi Deo coniungatur, liberari.

DEDIT præterea idem Dominus noſter magnam huic Patri lucem, ad perpendendos valde ſuos defectus, quamuis paruos; & quàm vilem ipſum redderent: & præcipuè, quod Dei ipſius dona inepta ſua mixtura valde defœdarent, vt cõſtabit ex quodam ſenſu, quem in ſuo libello indi-
16. Nou. „ cauit, ſic dicens: cum peterem à Deo D.N. vt co-
1568. „ gitationes, verba, & opera mea purè ad ſuum di-
„ uinum obſequium dirigeret: euigilanti mihi &
„ ſemidormienti quodam mane oblatum eſt, quaſi
in mo-

in momento, quod nunquam ego vel cogitare "
potuiſſem, & multò minus petere:nam nulla mea "
diſpoſitione præcedente, inſignem quendam in- "
ternum habui ſenſum, quod vita noſtra ſpiritua- "
lis ſit tanquam precioſiſſima tela aurea:& quem- "
admodum in ea non eſt exigua deformitas quod "
filum aliquod rude craſſumque inſeratur; nec "
paruum detrimentum, quod in excellenti & pre- "
cioſo panno rudis & inepta aliqua raritas appa- "
reat: ita non exiguum damnum cenſendum eſt "
mixtura propriarum cogitationum, verborum,& "
operum quæ nos aſſuimus ijs, quæ Deus nobis in- "
ſpirat: quale eſt quod vni cogitationi; quam diui- "
na eius maieſtas cordi noſtro ſuggerit,nos admo- "
ueamus ex capite noſtro duodecim, quæ illam "
obſcurent; & vni verbo,quod nobis inſpirat, vi- "
gintiquatuor inania, quæ nos loquimur, adiun- "
gamus, effundendo nos ipſos ſine cauſa & ratio- "
ne; & vni operi,quod nobis imponit,quatuor aut "
ſex nobis ipſis addamus. Tela enim hæc, vt pre- "
cioſa ſit,texenda eſt diuinis cogitationibus, ver- "
bis, & operibus: quare ijs, quæ ipſe inſpirat,bo- "
num aliud fruſtum cum eius auxilio addere nos "
decet, vt tela creſcat: at ex huiuſmodi mixturis "
rudibus,ac craſſis non leue accipit detrimentum: "
nam in his externis & materiatis, ſenſum habe- "
mus apertum & acutum:qui in ſpiritualibus clau- "
ſus eſt,& obtuſus. Deducamus hoc ex rebus his "
externis:certè non leuiter diſplicet, noſtrumque "
palatum offendit, quod poſt ſingulos bolos ex "
fructibus alicuius patinæ aliquid inueniamus "
corruptum; & in botro poſt ſingula bona grana, "
putridum aliud occurrat: quod ſi ita eueniret in "
 omni-

„ omnibus, quæ in menſa nobis apponuntur, ſurge-
„ remus ex ea, iudicantes, nō ſatis nobis fuiſſe pro-
„ ſpectum. Similiter, quod in vno lactucarum le-
„ cto non niſi ſex inuenirentur bonæ; & in pyro
„ fructibus referta, duodecim tantum pyra eſſent
„ apta; & in lateritio muro duodecim inueniri la-
„ terum ordines nō agglutinatos; & in aliqua ima-
„ gine, quam vel vnus defectus deformaret, nihil
„ inueniri præter vnū aliquid in eius facie benè de-
„ pictum; & in charta valde alba ac nitida poſt ſin-
„ gulas voces eſſe lituras, & maculas. Hæ non ſunt
„ exigua detrimenta, nec reddunt res parum viles.
„ Tale igitur eſt animæ malum, à qua Deus inte-
„ gram exigit puritatem: quod malum ex mixtu-
„ ra oritur cogitationum, verborum, & operum,
„ quæ progenies ſunt propriæ voluntatis, cum de-
„ berent eſſe diuinæ: non eſt malum hoc ſomnianti
„ oblatum; ſed verum, ab ore Dei prolatum, quod
a *Iſaiæ* 64. „ nobis objicit, quod a *vniuerſæ iuſtitiæ noſtræ*
6. „ *ſint quaſi pannus menſtruatæ, & abſcondit faciem*
„ *ſuam à nobis.* Nec hoc eſt maximum malum, ſed
„ ſecundum accedit, quod talis vita modusque a-
Pſal. 105. „ gendi noſter non humiliet nos: cùm tamen ſimilis
43. „ agendi modus Patres noſtros humiliauerit, vt
„ ait Dauid; nec facit nos interius erubeſcere in
„ conſpectu ipſius Domini. Artifices illi, quos no-
„ minauimus murarium, pictorem, & ſcribam val-
„ de erubeſcerent coram quibuſcunque, etiam vul-
„ garibus hominibus, ipſorum defectus aduerten-
„ tibus; & nos non erubeſcimus coram tanto Do-
„ mino. Ille non eſt nobiſcum contentus; & nos ſu-
b *Hier.* 3. 3. „ mus etiam læti, & pacati: b *facta eſt nobis frons*
„ *mulieris meretricis, noluimus erubeſcere?* His ter-
tium

tium accedit malum: quòd tot mala & mixtura "
adeò vilis non ſufficiat ad nos humiliandos: cùm "
tamen vel modicum bonum, quod faciamus, abū- "
dè ſufficiat, vt inaniter extollamur, & vel illud "
modicum ſi non omninò pereat, ſaltem ſit etiam "
offuſcatum. Vel vnum granulum auri, quod vi- "S. Bernard.
demus in luto; particula alicuius ge mmæ fimo te- "Serm. de S.
cta, flos aliquis multis ſpinis ſtipatus pulchra ſunt " Mart.
bona, ſed fœtidis & abiectis rebus admixta. quid "
turpius; aut quid magis conterat cor noſtrum? ".
ſenſum hunc miſeriæ noſtrę Deus illi eſt largitus:
quo ille valde ſe humiliabat, & in ſuis oculis erubeſcebat. Et in eundem finem magnum alium dedit illi ſenſum recogitanti de ſuis defectibus,
ſub hac ſimilitudine: Quando tandem diſces 3 Non. anno
mundè ſcribere, & ſine lituris? quando æ- 1575.
qualiter lineas duces, ac rectè? quando benè characteres efformabis, celeriq́ue manu ſcribes? quaſi dictum ſibi exiſtimaret: adhuc es infans, & Tyro in virtute: nec didiciſti rem aliquam facere perfectè.

SVVM quoque nihilum dedit ei agnoſcendum, & quam parum noſtræ diligentiæ valeant, vt in obſequio Dei progrediamur ob noſtræ diſpoſitionis imbecillitatem, adferēs ad id quod S. Apoſtolus dixit: c *non eſt volentis neque currentis, ſed* c Rom. 9. 16.
Dei miſerentis. Dei enim miſericordia nos promouet: cuius non minus eſt capax qui debilis eſt, quàm qui fortes eſſe videntur. Cùm quadam die, inquit, abiectum valde ac deſolatum me viderem: & anima mea ad Deum ſicut terra ſinę aqua clamaret: incidit tenera quædam cogitatio: quàm rectè, apteq́ue Deus conſtituerit, vt, quidquid

quidquid anima habet, & poteſt, ſit à dulciſſima eius manu: vt tum ſit bonum, quod habebit; tum poſſit multum habere, & tutò poſſidere, ipſumq; Dominum largitorem agnoſcens, ſeipſam in reddenda ei gloria propterea occupare. Et hinc ſenſus ille oriebatur, quem percipiebat ex ſua à Deo in rebus omnibus dependentia, magnaque de ſe
21. Deceb. Anni 1575. » ipſo diffidentia. Quodam die, inquit, retexit mihi
» Dominus deceptionem meam circa fiduciam in
» me ipſo, in modum videntis aliquod phantaſma,
» ex quo terretur & obſtupeſcit. Priùs mihi in euẽ-
» tu duarum Miſſionum oſtenderat, me poſſe cor-
» dicitus illi fidere in omnibus; & nunc, quod mihi
» ipſi in nullo, nec quoad virtutem, nec quoad ſciẽ-
» tiam. In exhortationibus deficiebant mihi verba,
» & ſuſpenſus hærebam; aduerti, virtutem, quam
» illis dabãt, vitam eſſe ipſius: ideoque decreui me
» ipſum deſerere, & ad ipſum tranſire. Vidi clarius
» quàm digitos mearum manuum, ſecuritatem in
» meis periculis, fuiſſe eius protectionem; meamq;
» ſcientiam in loquendo eſſe, quod ipſe ex ſapien-
» tia ſua mihi dedit; & hanc ſolam portionem ac
» lectionem eſſe, quæ opus cum lucro faciat, & ita
» intellexi, debere nos in rebus omnibus ab ipſo,
» & infinita eius miſericordia dependere.

» DENIQVE: vt in hoc primo humilitatis gradu eſſet perfectus, concepit Sanctum quendam timorem, ne peccaret; bonumque amitteret, quod habebat: ne, ſi amitteret, non poſſet fortè illud recuperare: qui timor ſolicitum valde in eius conſeruatione faciebat. Et exiſtimans, quaſi nihil eſſet, quod haberet; ſeque eſſe valde in initijs, optabat ſemper vlterius progredi, iuxta illud Eccleſiaſtici

ſiaſtici de viro humili: d *cùm conſummauerit homo, tunc incipiet*; quaſi non incepiſſet. Et hinc deſideria illa oriebantur, quibus petebat à Deo, vt ipſum ad ſe conuerteret, quaſi conuerſus non eſſet. Et refert ipſe in ſuo libello, quod in menſe Februarij Anni 74. cum iam adeò profeciſſet, vt ſuperius vidimus, oranti inciderit dubiũ, an Deus vellet ipſum conuertere? ſed expeditum id fuiſſe interno quodam ſenſu de fiducia in Dei miſericordia; poſito exemplo in ſe ipſo: ſi quis, inquit, « te offendiſſet, & aduerteret ſe malè feciſſe: an non « tibi placeret? omninò. Quòd ſi lux & cognitio e- « ius iniuriæ faceret illum erubeſcere ac dolere; « ſeque ſubijcere cuiuis pœnæ in ſatisfactionem ob « talem culpam admiſſam, ſubeundæ; cuperetque « ac ſtatueret non repetere ſimilem ſtultitiam: An « non multò amplius gauderes? procul omni dubio. « Quòd ſi per ſe ipſum ad hoc præſtandum non ſuf- « ficeret, an non eum iuuares, vt cœcitatem ſuam « agnoſceret, & animum ad hæc omnia præſtan- « da conciperet: ſaltem quod ad te ipſum ſpectat, ad « iniuriam dico tibi illatam? ita certè. Quod ſi in- « iurius ille, eſſet tibi valde obſtrictus, tuque opta- « res ab illo diligi, eumque ad tuam amicitiam re- « dire: idipſum tu deſiderares, & vt faceret adiuua- « res duplici nomine, tum propter tuam iniuriam, « tum propter ipſius perditionem: nam ex tali eius « conuerſione, pro iniuria tibi illata ſatisfieret, e- « iuſque ruina repararetur. Si igitur tu hæc omnia « erga eum, qui te offendit, feciſſes: quomodo du- « bitas, Deum idem velle de te, & libenter viſurum, « quod à peccando deſiſtas, ad eum te conuertas, at- « tendas ſtultitiam tuam, eamq; defleas, teque ſub- «

d Eccl. 18. 6.

„ ijcias omni pœnæ & ſatisfactioni, quam à te re-
„ quiſiuerit, & donec ad eum peruenias gradum, vt
„ vel ſolùm, de recidiuo in ſimilem, aut etiam mi-
„ norem offenſionem cogitans, contremiſcas? quod
„ ſi tu inferentes tibi iniuriã in his omnibus velles
„ iuuare : cur diffidis Deum ſuos adiuturum?
„ &, cùm ad ſe redierint, recepturum ; primum
quidem propter ſe ipſum, deinde propter illos: quia ad ipſum ſpectant, eosque patris inſtar amat, cupitque ſe ab omnibus amari. Hac ratione animabat ſe humilis hic Pater: nãm vera humilitas non eſt timida, nec animum abijcit, aut deſperat : potius, quò ſuis viribus minus confidit, eò fidit amplius Deo ; & videns, ſe nihil in ſe poſſe, ſperat, quòd in Deo poterit omnia.

§. II.

AB hoc humilitatis gradu progreſſus eſt ad ſecũdum, quo gaudebat vilis haberi apud alios, & vt talis ab eis tractari. Ac propterea pro viribus tegebat dona à Deo accepta, ſiue naturalia, ſiue ſupernaturalia, quæ præſtarę apud homines viderentur. Et cùm in initijs repugnantiam aliquam in hoc ſentiret, quia videbatur magnum quid facere, talia occultando : hæc illi oc-
„ currit cogitatio : an non filius Dei plura occulta-
„ uit, ac diſſimulauit? & ſtatim quieuit, & erubuit;
„ maioremque adhibuit curam in occultandis mi-
„ ſericordijs Dei erga ſe, quæ multæ valde erant.
„ Ac propterea paucæ innotuerunt. Contra verò
„ valde fuit promptus ad ſuos defectus natu-
rales

rales manifeſtandos, dicens: ſe, nec eruditionem, neque ingenium, nec aliud quicquam habere, ob quod magni eſſet æſtimandus; neque id ſolùm, ſed ſua quoque peccata in eundem finem aperiebat: quemadmodum fecit apud Patrem AEgidium Gonzalum Abulenſem, Prouinciæ Caſtiliæ Viſitatorem, cùm ipſe eſſet Rector Metinenſis: nam prima vice, qua eum ex inſtituto fuit allocutus, vt rationem ſuæ conſcientiæ extra Confeſſionem pro more Societatis redderet: aperuit illi omnia totius vitæ ſuæ peccata, ita vt Pater ipſe Viſitator non potuerit illum prohibere. Ex quo adeò obſtupuit, ædificatusq; eſt, vt ad Sacrum faciendum ſe conferens, vix aduerteret, quid faceret, adeò erat attonitus, ex heroico humilitatis actu Patris Balthaſſaris. Hoc retulit ipſemet Pater Viſitator, ad Sancti huius viri humilitatem manifeſtandam: & ab eo tempore per totam vitam magni ſemper illum fecit; nec ſibi potuit perſuadere, verum eſſe, quòd poſtea de ipſo vuulgabatur: id permittente Domino noſtro, vt innoteſceret, quam vera & ſolida eſſent deſideria, quibus optabat vilis haberi. Siquidem in ipſis contemptibus nihil remittebant. Eſt autem hæc magis heroica humilitas. nam etſi Dei dona occultare ad hominum honorem fugiendum, ſit excellens humilitatis actus; & excellentior adhuc, propria peccata occultosque defectus, ad opinionem de ſe hominum, propriamque æſtimationem obſcurandam manifeſtare: multò tamen excellentior magiſque heroicus ctus eſt, quando huiuſmodi honoris iactura & con-

conferenti (pro vt moris eſt in Nouitiatu) reſpō- dit ſemel, ſe valde erubeſcere, quod res tam paruæ, res adeò magnas impedirent. Quod verbum adeò profundè ad Patris Balthaſſaris cor penetrauit, vt multa interna ſenſa Deus illi dederit circa illud: & quamuis ſæpius repeteret huius veritatis conſiderationem, nunquam tamen tædio propterea afficiebatur; ſed ſemper quaſi recens videbatur ipſum que recreabat.

AVDIVIT alia vice Patrem quendam dicentem, quendam paruum puerum interrogatum, cur præcipuus quidam Nobilis in quodam paruo pago habitaret, reſpondiſſe: eò quòd bona ſua ibi haberet. Vir hic Sāctus, qui ex rebus omnibus ſpiritum eliciebat, ex hoc deduxit, quod Chriſtus D. N. iam in cælo glorioſus etiam inter nos remanſiſſet, eò quòd hic haberet ſua bona, animas ſcilicet ſuas, vt eas cuſtodiret, eiſque proſperaret: propterea enim tempore Sacræ Communionis dicitur. *Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodiat animam tuam in vitam æternam*, ſemper ſcilicet, donec ad illam peruenias. Poſtquam autem pium hunc ſenſum habuit, dixit Patri, qui hæc retulerat: hoc ego habeo, quod puer ille me etiam doceat: ac propterea ſubditi ipſi aliqua interdum ei dicebant; quæ ad hoc eius inſtitutum tendere videbantur, reſpicientes ad humilitatem, qua ex omnibus proficiebat. Quidam ei dixit, ſe legiſſe apud S. Thomam: in prima mundi ætate non fuiſſe idololatriam; eò quòd memoria Creatoris tunc eſſet recens: & hoc videri valde ad rem ad virtutem Orationis intelligendam, quæ, cum renouat Creatoris memoriam, efficit ne inordinate ad

Pater Ioannes Saſius ſcripſit ac retulit.

Gg crea-

creaturas afficiamur. Quæ ſententia adeò profundè pectus viri Sancti penetrauit, vt aliquamdiu ſuſpenſus hæſerit: & poſtea petijt, oſtendi ſibi locum S. Thomæ, vt rem melius aſſequeretur: Mecum etiam ei accidit, quod Capite 34. fuit inſinuatum.

ETIAMSI tot geſſerit Superioris Officia, nunquam tamen aliquis in eo, vel arrogantiam, vel vllam elationem aduertit: in omnibus enim incedebat ſicut alij; & ad res humiles & abiectas erat primus; & valde ſingularis in deferendo alijs, etiam ſubditis. Cùm eſſet Nouitiorum Villa-Gartiæ Magiſter adeò venerabatur fratres ſtudioſos, qui ſtudijs finitis ad tertiam mittebantur probationem, vt cùm ego vnus eorum eſſem, valde erubeſcerem, quòd tanto me honore afficeret: & cùm domo egrederetur, cum ſocio graui aliquo Patre, non erat modus, vt ipſe ad ſocij dexteram, ſed ſocius ad ipſius dexteram, ambularet: & quando peruenit Toletum, eius Prouinciæ Præpoſitus Prouincialis, in primo ſuo ingreſſu flexit genua, vt ſubditorum manus oſcularetur, vt poſtea dicetur.

§ (*) §

CAPVT

CAPVT XL.

ORITVR MAGNA QVAEDAM tempeſtas ob eius Orationis modum; in qua heroicam ſuam humilitatem ac patientiam, qua ſuos tulit contemptus oſtendit.

QVAMVIS excellens ſit ac glorioſa humilitas, quæ in medijs honoribus & proſperitatibus retinetur, necdum tamen benè probata, profundè radicata, totamq́ ſuam perfectionem habere cenſetur, donec contemptus & aduerſitates accedant: in quibus (vt proximo capite dicere cœpimus) deprehenditur: an verò ita demiſsè iuſtus de ſeipſo ſentiat, & cupiat ab alijs cõtemni: nam, cùm id euenit, gaudet, vidẽs ſe pro meritis tractari; & humilitas, quę antea erat vera, iam fit chara, cùm ſuos contemptus amat, & in eis exultat. Tunc etiam manſuetudo elucet, quia iræ impetus, in cõtemnentes exurgẽs, refrænatur; patientia, quæ moderatur triſtitias ex eo proueniẽtes, quòd ſe videat cõtemni; dilectio inimicorũ, quia, contra ſuũ honorẽ aliquid faciẽtes, diligit; beneq́; loquitur de ijs, qui malè de ipſo loquuntur; fiducia in Deum, quia non abijcit animum, etiamſi videat ſe ab alijs abijci, amor deniq; ipſius Domini, cui eadẽ cura & ſtudio hoc tẽpore ſeruit, atq; in altero. Ac propterea Chriſtus D.N. ANNO 1576. & 77.

Homil. 8. in Matt. (vt S. Chryſoſtomus aduertit) delectatur, quòd ipſius Electorum vita contexatur ad ſimilitudinem ſuæ, & Apoſtolorum ſuorum varijs hiſce euentibus honorificis, & contemptiuis; proſperis & aduerſis. vt ſic omnibus ſuperiores euadant: vt, ſi proſperi eos extollant, aduerſi demittant; & ſi hi illorum animos deijciunt, illis eos reſuſcitent & foueant: & ſic, vt Apoſtolus dicit: euadant fideles Chriſti miniſtri, ſtrenuè pugnantes a2.Cor.6.8. *per arma Iuſtitiæ à dextris & à ſiniſtris, per gloriam, & ignobilitatem: per infamiam, & bonam famam: vt ſeductores & veraces*: ita vt non propter occurrentes calamitates deſint ſuorum miniſteriorum fidelitati.

§. I.

TALIS fuit Pater noſter Balthaſſar, quem Chriſtus D.N. in huiuſmodi euentibus voluit probare, permittens, vt eius honor in re, quam maximi faciebat, tangeretur: in his enim ſolet Deus ſuos probare, vt quò probatio magis premet, eo humilitas, & fidelitas in ea præluceat, ac emineat. Sæculares probat in honoribus, ac delitijs temporalibus, quibus illi delectantur; viros eruditos in opinione Eruditionis, quam ipſi magni faciunt: At viros ſanctos, qui virtutes, reſque ſpirituales omnibus præferunt, in ijs probat, quæ ad illas pertinent. Et quoniam P. Balthaſſar hæc tantum in precio habebat, in hoc ipſo illum probauit: ſtatuens, vt non ſolum internos multos labores ſuſtineret, ariditatis, obſcuritatis, duritiei, aliaſque ſimiles probationes ſuperius inſinuatas,

ſed etiam per externam tempeſtatem, quæ cœpit tempore, quo erat Salmanticæ Rector, & progreſſa eſt etiam cùm eſſet Villa-Garſiæ: permiſit enim, vt aliqui eam de ipſo opinionem conciperent, quod eſſet valde rudis, illuſus, ac deceptus; ac proinde alios quoque deciperet: neſcientes enim excelſum orationis donum, quod illi Deus communicabat: exiſtimabant, eſſe à Sathana trāsfigurante ſe in Angelum lucis: & ideoq; ie vrgebant eum, ne talem viam teneret. Nec defuit, qui minaretur velle ſe rem ad ſanctæ Inquiſitionis Officium deferre; veritus fortè ne quem errorem inbibiſſet Illuminatorum. Suſpicabantur, ipſum contemnere communem orandi modum, per meditationes & mentis ratiocinationes in Societate vſurpatum, & à Sanctis approbatum; velle verò noſtros per ſingulares alios, & parum tutos modos deducere: quamobrem bono Zelo viri aliqui graues illi aduerſabantur. Nec mirum hoc eſt, neque in Eccleſia aut Inſtitutis religioſis nouum: quòd inter viros ipſos Iuſtos (abſque tamen aliqua culpa) ſit interdum ex Zelo ſancta quædam diſſenſio, vt contrarias ſequantur opiniones & ſententias: quia quiſque credit, ſuam eſſe veram; aut certam veritatem defendentes, exiſtimantes tamen, alium contra illam ſentire; quamuis in tali cogitatione decipiantur. Si enim ipſi cuſtodes Angeli ſolent in rebus aliquibus ſibi inuicem repugnare, cùm Dei voluntas non eſt ipſis manifeſtata, quemadmodum refert Daniel Propheta, quod Angelus b *Princeps Regni Perſarum reſtitiſſet Angelo* Cuſtodi Hebræorum: mirandum non eſt huiuſmodi pugnas inter homines, etiā Iuſtos, b Daniel. 9 13

 & ſa-

& ſapientes inueniri: qui ꝙ homines ſint, faciliu veritatē aliquam ignorant, aut decipiuntur, cogitantes, aliquem ei aduerſari, qui maximè illam amat, ac tuetur. Hoc itaque euenit P. Balthaſſari, de quo graues aliqui, valdeq́ue Religioſi viri, & optimam habentes intentionem, ex aliquibus indicijs ſuſpicabantur, quæ diximus; eaq́ue detulerunt ad P. Generalem Euerhardum Mercuriano, cui cùm P. Balthaſſar non ita eſſet notus, atque eius prædeceſſori P. Franciſco Borgiæ, & qui eas ſcribebant, erant viri alicuius authoritatis, & habentes zelum boni communis. voluit P. Generalis, rem benè examinari, eamque totam commiſit P. Viſitatori, quem miſerat in Hiſpaniam P. Iacobo Auellanedio; qui dum viſitaret Collegium, cuius P. Balthaſſar tunc erat Rector, ſtatim iuſſit, tradi ſibi ab eo omnia ſua ſcripta videnda, & examinanda quæ Pater promptiſſimè tradidit, cum tanta ſubiectione, atque ſi eſſet aliquis Tyro, nullo verbo obiecto, & oppoſito toto tēpore, quo P. Viſitator illa apud ſe habuit. Et cùm alij viri pij & eruditi eum de hoc argumento alloquerentur: ille tacebat, & ferebat; ac permittebat ſe probari, examinari, & contemni, rarę in ea re humilitatis, ac patientiæ indicia præbens. Eodem tempore aliqua etiam falſa illi obiecerunt: quæ tamen ita tranſire permittebat, atq; ſi ad ipſum non ſpectarent, & re ipſa faciens, quæ alijs facienda proponebat: non eſſe perfectam humilitatem abſque humiliatione, neque patientiam abſque vehementibus congreſſibus, & præcipuam virtutis partem in eo conſiſtere, vt quis talibus occaſionibus & oportunitatibus vti

non

non negligat;& ipſum profectum maximè conſiſtere in eo, vt quis nouerit benè ſe humiliare, tolerare, & tacere; exponendo etiam periculo honorem, exiſtimationem propriam propter Dei amorem. Quod vt confirmaret;eisque, qui in ſuo Collegio verſabantur animum adderet, dixit ipſemet in quadam exhortatione, quod ſemel honorem ſuum periculo expoſuiſſet; & ex tunc incepiſſet Dominum plenis, vt dicitur, manibus dona, ac beneficia ipſi conferre. Occaſio autem fuit, quod in quadam Congregatione Prouinciali aliquid ſatis graue de ſe fuiſſet dictum, propter quod fuit publicè coram omnibus Patribus reprehenſus. Ipſe autem hærebat cogitans, an expediret redd re ſui rationem: eò quòd quidam ex grauioribus & Sanctis Patribus, qui ibi aderant ei ſuadebat, vt faceret: ſiquidem adeò verè id poterat facere; imò illum vrgebat & obſtringebat, vt faceret, eò quòd bonum ipſius nomen in materia virtutis tanti eſſet momenti, tam erga domeſticos, quàm erga externos. Sed cùm illud conſilium propenſioni ſuæ naturali valde arrideret, noluit illi fidere, ſed locutus eſt cum quodam alio Patre valde fideli Dei ſeruo, qui dixit ei: ſi taceret, nec publicè aut priuatim in ea cauſa pro ſe reſponderet, fore id magnum & gratum Deo Sacrificium: Et ita fecit, ſucceſſitque illi adeò benè apud Deum Dominum noſtrum qui liberali ſua manu heroicum illud ſilentium remunerauit, vt ſæpius gratias illi egerit pro tam bono cōſilio;quod poſtea in omni occaſione occurrente ſeruauit;

& in ijs, quas nunc referimus, quàm diu Superiores non iubebant ex obedientia, ſui rerumq; ſuarum rationem reddere.

INTERIM, totum ipſius ſolatium erat in Oratione & Sacro ad Deum ſuum recurrere: à quo reſponſa accipiebat, quæ ipſum conſolabantur, animumque in his preſſuris addebant, vt ex iis, quæ ipſe in ſuo libello refert, apparebit. Dicens, quod cum eſſet corde valde compreſſo, ex re quadam ſibi aduerſa, exiſtenti in Sacro, Dominica nona poſt Pentecoſten, dederit ei Deus quatuor interna ſenſa quibus cor fuit dilatatum. *Primus* ſenſus fuit ex verbis illis Apoſtoli, quæ habentur

c 1. Corint. 10.13. in Epiſtola: c *fidelis Deus eſt, qui non patietur tentari te ſupra id, quòd potes.* *Secundus* fuit ante Sacram Communionem, dicens ei interne: ſi Religioni huiuſmodi fel deeſſet, quid tibi mei cauſa ferendum ſupereſſet? & tunc mihi occurrebat, quòd ſi ego eſſem qualis deberem, debuiſſem potius ſimiles fellis hauſtus, imò etiam amariores optare; & ſi huiuſmodi difficilia & ingrata vitæ iuſti deſint, idem eſſe, atque ſi Chriſti Domini coronæ ſpinæ deeſſent, aut auri cuſpides, precioſæ veſti. *Tertius* fuit ipſo tempore, quo ſumpturus eram ſacratiſſimum Sacramentum, audiui enim internam quandam vocem dicentem: hoc facio pro te quid tu fortè facies? quaſi hoc dixerit: Offer, & accipe (quod facis) corpus & ſanguinem meum: ex quo vires accipias ad tuas ferendas anguſtias: proprij enim tui commodi cauſa, quid tale eſſe poteſt, quod tu non facias, feras ve libenter? *Quartus* fuit in gratiarum actione poſt Sacram communionem, quaſi internè hæc verba audiret;

diret;conquieſce,& in hoc ſolare, quod hæc tua preſſura geratur, vidente & cognoſcente Deo, qui etſi poſſet, non tamen illam remouet, etiamſi plus te diligat, quàm tu te ipſum. His ſolidis adeò rationibus animabat Deus D. N. hunc ſeruum ſuum, vt demiſsè valde ac patienter huiuſmodi preſſuras, & internas, externasque difficultates & moleſtias ferret.

Ipse quoq; ſe ipſum animabat, & ſpiritum reſumebat, alloquens ſe ipſum, dicensq; ſibi: erras, ſi cogitas, te integrum, & non benè contuſum peruenturum ad cælum. Cælorum enim regnum eſt detruncatorum regnum, tētatorum, afflictorum, contemptorum, & qui has & ſimiles alias ærumnas & calamitates experti ſunt. Quomodo igitur auderes inter tot adeò celebres ac decantatos Duces, & Capitaneos comparere, adeò timidus; vt ſi Deus cauſam & litem tuam tibi ipſi decidendam committeret; eam contra te ipſum decideres? Deus vult, te hoc intelligere precioſum eſſe bonum, quod quærimus, pro quo obtinendo tanta toleramus. Si cupidus quiſpiam in ſua vinea colenda multas pecunias, & tempus expendiſſet: & poſt magna indicia copioſi fructus, videret eā grandine confringi ac deſtrui: quid is in animo ſentiret? quod ſi grandines ipſæ, aureæ eſſent; quātam acciperet conſolationē? multò ſiquidem maius eſſet illi lucrū, quàm eſſet iactura vineæ. Aurei ſunt lapides, valdeq; precioſi, contēptus vehemēter locupletantes eos, qui nouerūt eſſe patientes.

In huiuſmodi etiam occaſionibus dicere ſolebat: debere vnumquemq; attendere: omnes, qui ſunt in cælo Sanctos, ipſum aſpicere, & exſpectare, quo-

re, quomodo ipſe difficultatem illam ſuperet, & ex ea proficiat. Et Chriſtus ipſe Dominus noſter
Matt. dicebat: *diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde*: attendens, quomodo nos in his difficultatibus geramus, iram manſuetudine frænante; & contemptum humiliter tolerantes. ſaltem, ne ipſe iure cõqueratur, quòd eius verbum, & exemplum parui faciamus. Cogita, inquit, quid ſentiat Superior, ſi ſe primò veniente ad communes Collegij occupationes: id non ſufficiat, vt alij ad eaſdẽ exactè & ad nutũ cõ[illegible]; & ſe ad domũ purgãdã, ſcutellas lauãdas demittẽte, alij non imitẽtur, & ſe ad cõmunẽ orationẽ ſurgẽte, alij ex ignauia in lecto remaneãt? Si igitur homo puluis grauiter fert, verba & exẽpla ſua optato fructu carere: quid ſentiet Chriſtus, ſi verbo ſuo non obediatur, & exemplum obliuioni tradatur?

Ex S. Bern. Ser. 3. de Natiuit.

§. II.

EX ijs conſiderationibus ſpiritum reſumebat in ſuis tribulationibus, ex quibus valde profecit: quia non ſolùm non oſtendit iram, aut indignationem aduerſus contemnentes, & perſequentes ob cauſam prædictam; ſed magnum potius amorem, & gratitudinem, quaſi ab eis ſingulare aliquod beneficium accepiſſet; id quod eſt raræ virtutis indicium, ei valde ſimilis, quam Chriſtus oſtendit blandius, ac tenerius cum ſuo venditore & proditore agens. Ita ipſe in varijs occaſionibus oſtendit. Nam Fratri cuidam valde ſibi familiari Salmanticæ dicenti: iniquè agere quoſdam Patres, malè de ipſius rebus ſentiẽtibus. Sermonem interrupit, dicens: iſtos Patres venerot ego, & ſuper caput meum pono: eò quod plurimum

rimum eis debeat anima mea, & per quos magnũ bonũ & vtilitas mihi prouenit. Et cũ Villa-Garſiam ituro, vt Rector ibi eſſet, vbi erat quidam illorum Patrum futurus ipſius Subditus, idem frater dixiſſet: ibi poteris ei oſtendere, quàm male tecum egerit, reſpondit ei P. Balthaſar: immò ego ibi magis venerabor, & frequentius conſulam, erit iſte Pater. Et cum in eodem Collegio valde Subminiſtro commendaret, vt ſingularem adhiberet curam, ne quid Patri illi deeſſet, eique valde indulgeret Subminiſtor, illius rei benè conſcius, admirans dixit Patri Balthaſaro, cur V.R. iubet tali homini indulgeri? reſpondit ei Pater cum magna manſuetudine & charitate: id facio, vt illum lucrer: quem ſi ego non lucrabor, ipſe me lucrabitur. Alius quidam eiuſdem Collegij retulit eidem, quæ de ipſo dicebantur. Pater vero audiens ſubriſit, editis ſingularis lætitiæ indiciis. Quod aduertens, qui illa referebat, interrogauit, cur ipſe adeò exultaret? Pater cum ſingulari lætitia reſpondit, quia nunc video, Deum mihi benè velle, quem per ſuorum amicorum viam deducit: nam diu fui ſolicitus, quod videretur Dominus mei oblitus.

IN ſimili etiam alio caſu, cùm ipſi referretur quiddam ſatis graue, quod inſignes quidam Patres bono Zelo contra ipſum feciſſent: hoc reſpondit: in poſterum certè quotidie illos Patres ſingulariter Deo in Sacro commendabo; fecitque quod dixit, explens ad literam, quod Saluator noſter dixit: a *orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, vt ſitis filij Patris veſtri, qui in cælis eſt.* Hac ratione valde proficiebat ex occa-

a Mat. 5.44.

occaſionibus à Deo ſibi oblatis, vt ei pacem, hac via cõmunicaret: quam ita conſecutus eſt, vt animum haberet omnibus euentis, proſperis & aduerſis ſuperiorem; nec vllus poſſet cor eius commouere, aut turbare.

Ex hoc inuicto eius animo oriebatur vis & efficacitas illa, qua in ſuis exhortationibus loquebatur de amore & affectu ad opprobria & contemptus ferendos: Auditores exhortans, vt cum occurrerent, gauderent: quia expertus ipſe erat, quãtum ex eis proficeret. Imò interdum, vt paulo ſuperius diximus, ſe ipſum ponebat exemplum, vt nos in re adeò difficili magis exſtimularet. In eum finem audiui ipſum in quadam exhortatione referentem; quid euenisset in itinere, cùm ipſe ex Collegio Salmanticenſi, vbi fuerat Rector, veniret Villa-Gartiam, vt Rector ibi eſſet: nam quidã, qui ſimul proficiſcebatur, interrogauit ſocium Patris, quis ille eſſet, vnde veniret, & quo proficiſceretur? quæ ſunt ordinariæ quæſtiones de huiuſmodi viris in itineribus. Cui cum ſocius, quod verum erat, & iam diximus, reſpondiſſet: Viator ille, quaſi rem valde perpendens, reſpondit, quòd qui erat Rector adeò præclari Collegij quale eſt Salmãticenſe, deſcendat, vt Rector ſit in alio Collegio, quale eſt Villa Gartienſe: id non eſt abſque aliqua cauſa non bona. Inſinuãs (vt alij quoq; qui ſimul proficiſcebãtur, cogitarũt) eſſe genus quoddam exilij & pœnę ob aliquos eius defectus. Sanctus Pater, cùm hoc audiuit, lætatus eſt ex tali cõtemptu, dicens nobis: huiuſmodi contẽptus abſq; propria culpa eſſe bonos bolos ſine vllo oſſe. Et huiuſmodi dedit ei Dominus multos, vt pingueſceret.

ſceret, & creſceret in ſpiritu. Nam omnes, quos retulimus, non ſolum fuerunt abſq; illius culpa; ſed, quod amplius eſt, propter cauſas adeo ſactas, vt gloria potius dignus eſſet, ſiquidem crucem conſcendit, non vt bonus latro, qui ſuis peccatis eam erat promeritus: ſed vt ipſe Chriſtus, qui, cũ eſſet innocens, cruci fuit affixus propter egregia ſua opera, non bene ab alijs cognita, quorum cauſa dignus erat, qui ab omnibus hominibus honore afficeretur, & adoraretur. Similis etiam fuit Virgini Sacratiſſimæ, (cui erat pijſſimè addictus) quæ ob conceptum filium Dei, quod opus erat æterna gloria dignum, venit in ſuſpicionem apud S. Ioſeph ſuum ſponſum: quaſi eſſet adultera. Quamuis nec Sanctus ille ſponſus in ea ſuſpicione fuit culpæ alicuius reus; vt qui rei adeo inuſitatæ cauſam ignoraret: tunc autem multò melius ſapiunt contemptus, cùm nec contempti præcedit culpa; nec contemnens Deum offendit, propter zelum coniunctum cum ignorãtia, quæ illum excuſat à culpa. Nam licèt ſancti lætentur, dum contemnuntur: gaudium tamen illud diluitur à triſtitia, quæ oritur ex iniuria Deo, ab eum contemnente facta; & ſpirituali iactura, quam idem contemnens facit: dulciſſimum tamen, ac iucundiſſimum eſt, contemptus & ignominias pro Dei honore tolerare abſque vlla contra eundem admiſſa iniuria: tales autem fuerunt, quas Pater Balthaſſar ſuſtinuit, vt dictum eſt.

(*.*)

CAPVT

CAPVT XLI.

OCCASIONES HVIVS TEMPE-ſtatis, & reſponſio ad difficultates contra Orationem quietis & ſilentij propoſitas, & vtriusq; exitus.

ADEO magna eſt noſtra miſeria, & iniqua aſtutia Sathanæ, donorum Dei hoſtis, vt ſe in Angelum lucis trãsfiguret ad nos decipiendos, accepta ex ipſiſmet donis occaſione tentationis, qua conatur ea deſtruere. Sed quemadmodum ſuam ipſe malitiam oſtendit, malum ex tantis bonis deducendo: ita Deus D. N. infinitam ſuam bonitatem & Omnipotentiam oſtendit, dum ex malis deducit bona; nam licèt permittat aliquos indiſcretos cum Zelo quidem, ſed non ſecundùm ſcientiam, abuti frequentia Sacramentorum, Oratione mentis, & ipſa contemplatione: cum tamen id permittit, magnum aliquod bonum quærit, aut ipſorum, qui ita impingunt, ſed poſtea ſe emendant, aut aliorum, qui cauti ex eo euadunt; & ex alienis erratis diſcunt, rectè agere, & interdum ad exercendam & probandam humilitatem & patientiam Magiſtri, permittit errare diſcipulos: quorum ignominia ſolet apud homines opinionem imminuere Magiſtri, quaſi ignorantis diſcipuli

puli errorem aut exceſſum ipſe approbet. Id itaque euenit Patri Balthaſſari Aluario propter aliquos diſcipulos ex multis, quos habuit Eccleſiaſticos & ſæculares, dedentes ſe orationi: qui, contra ipſius Magiſtri mentem & intentionem, quædam faciebant, ac dicebant, quæ viris grauibus ac zelantibus occaſioni erant, non ſentiendi benè de ea ratione orandi, quam illi ſequebantur; ac proinde nec de ipſo Magiſtro, cui eam illi tribuebant, quaſi per os diſcipulorum ipſe loqueretur.

HANC ſuſpicionem auxit, quod aliqui ignorantes, aut parum prudentes contemnebant modum orandi mentaliter, per mentis ratiocinationes, affectus, petitiones, & colloquia cum Deo D.N. quem Pater noſter S. Ignatius in libro ſpiritualium ſuorum Exercitiorum docuerat; ac dicentes: huiuſmodi Exercitia eſſe quaſi vehicula infantum; quæ non ſunt ipſis vſui, niſi dum non poſſunt per ſe ipſos ambulare: nam ſtatim atque id didicerunt, vehicula deſerunt, & proprijs pedibus ambulant, euntes cum minori labore quocunque volunt; & Spiritum ſanctum nolle alligari ad regulas & præcepta orandi; ſed inſpirare vbi, & quomodo vult; eiuſque inſpirationem ſequendam eſſe cum libertate ſpiritus. Quare potius vt arrogantes, quam experti, exiguam ſuam oſtendebant prudentiam & experientiam, volentes deducere omnes per eandem viam, quam ipſi tenebant: abducentes eos à communi & trita: qui erat manifeſtus error, ac deceptio contra mentem & ſenſum Patris Balthaſſaris, vt expreſsè ipſe dixit, & ſæpius docuit: Et ipſa experientia

hanc

hanc fraudem illi retexuit, qui ordinario orandi modo, quem per ſexdecim annos tenuit, tribuebat beneficium à Deo ſibi collatum, quo ad Extraordinarium exaltaretur; &, hoc deficiente, recurrebat ad alterum, tanquam ad locum refugij. Cum ergo de hac re ſermo increbreſceret, vt de veritate decerneretur, ſtatuerunt Superiores huius Prouinciæ, vt ſui & modi ſuæ Orationis rationem redderet P. Generali Euerhardo Mercuriano, ad quem prædictus rumor iam peruenerat. Ipſe verò promptiſſimũ ſe ad id exhibẽs, ſeceſſit ad domum recreationis Collegij Salmãticenſis, vbi tunc erat Rector, & colligens ſe per quindecim dies in oratione, & conſideratione rerum ſuarum internarum, ſcripſit relationem ſuperius capite 13. poſitam, eò quòd tunc donum hoc cæleſte illi contigerat.

SED aliæ quoque difficultates contra eius modum Orationis ſunt illi propoſitæ, ortæ, & acceptæ (meo quidem iudicio) ex ijs, quæ audierant, & viderant, non tam in ipſomet Patre Balthaſſare, quam in alijs ipſum ſequentibus, ſeque tanquam eius diſcipulos gerentibus: iuſſerunt ergo, illum ad eas reſpondere. Cuius cauſa Tractatum quendam confecit, in quo fuſius ea, quæ ad orationem quietis & ſilentij, vt vocant, pertinent, explicauit: quorum aliqua poſuimus in capite 14. & ſequentibus; alia hic ſubijciemus, referentes reſponſa ad præcipuas difficultates illi propoſitas, vt ſequitur.

(****)

§. I

§. I.

PRIMA difficultas eſt, quod in eo quiete Orationis modo, in qua anima nec meditatur, nec ratiocinatur, videtur nihil fieri; ſed amitti tempus, quod vtilius expenderetur in virtutum actionibus exercendis. Ad quam difficultatem reſpondetur: In eo orandi modo non ſolum nō prætermitti fieri aliquid; ſed potius multum fieri: & vt S. Bernardus ait, hoc Officium eſſe negocium negotiorum; & operum maximum opus, de quo Dauid dixit, *vacate & videte, quàm ſuauis eſt Dominus*; & S. Auguſtinus: otium ſanctum quærit charitas veritatis. Ex actibus autem, quos anima ibi facit, ſatis apparet, eam non otiari: quamuis enim ceſſent intellectus diſcurſus circa particularia myſteria: non tamen ceſſant affectus voluntatis in conſpectu Dei, quem fidei oculis aſpicit; nunc enim reuerentiam ei exhibet, nūc admiratur ob ea, quæ Deus illi reuelat de ſe ipſo ac ſuis perfectionibus; interdū gratias agit, interdū gaudet, quòd illū videat, ſeq; in eius cōſpectu: ſicut homo aliquis manet corā alio, quē valdè amat, magnūq; ſentit ex eo ſolatiū; aliàs ſe ipſum, volūtatē omnē, & omnia ſua eidē Deo offert; petitq; inprimis dari ſibi ſe ipſum, deinde eius dona: nō vt in illis conquieſcat, ſed vt per ea tanquā per gradus ad ipſum conſcendat; aliquando cor ſuum breuibus, imò nullis verbis aperit: Deus enim ſtatim capit egeni neceſſitatem; ſi vel ſe coram ipſo conſtituat, (ſicut facit pauper collocans ſe coram diuite, nihil loquendo: eius enim neceſſitas & indigentia ſatis loquitur) exſpectans Dei miſeri-

Ad Tract. de Monte Dei

Pſal 59. *de Ciuit Dei cap.* 19.

cordiam cum plena ſuæ voluntatiś reſignatione: quamuis tali viſitatione indignum ſe iudicet: aliàs denique ſe componit iuxta varios affectus, ac ſenſa, quæ Spiritus ſancti vnctio ſuggerit, qui præcipuus eſt huius facultatis Magiſter, iuxta illud S. Dionyſij ad S. Timotheum: *conuerte ad te radium*. ex quo admiranda illa vnio prouenire ſolet, quam idem ſanctus *ignoti cum ignoto* appellat: quod eſt ſupremum myſticæ Theologiæ: quam Vnionem, qui non eſt expertus, non ſatis poterit explicare, ſed eam nunc inſinuaſſe ſufficiet.

SED hinc ſecunda oritur difficultas. quòd enim quis, meditatione prætermiſſa, exſpectet, donec Deus loquatur aut inſpiret, aut aliquid reuelet, videtur quodammodo tentare Deum, & error affinis deceptioni Illuminatorum. Ad hoc reſpondetur: Orationem ſine mentis diſcurſibus, & per ſolos affectus, cùm ſit ſupremum culmen huius Exercitij, non inueniri in Tyronibus, niſi ſpeciali Dei motione ad eam præueniantur; aut in iјs, qui longo tempore meditationibus ſe exercuerunt: ex quibus tranſeunt ad hunc Orationes quietæ modum, lumine, quod ipſe Dominus communicauit, & adhuc communicat. Quare quod quis tunc abſtineat à ratiocinationibus circa res particulares pertinentes ad ipſas Dei perfectiones, aut ad noſtram reformationem, quæ alio tempore fieri potuerunt; non eſt cenſendus Deum tentare: vnumquodque enim exercitium exigit ſuum tempus; quemadmodum etiam in meditatione non ſemper eſt petitio, nec ſemper gratiarum actio. Cùm igitur ad hunc orandi modum non perueniatur, niſi per Dei vocatio-

cationem: placet illi, vt vocatus, exerceat ſe tunc temporis, non deſiderandis, aut exſpectandis reuelationibus; ſed agnoſcenda diuina eius præſentia, & exercendis in eius conſpectu prædictis affectibus. Nec vllam hoc cum Illuminatorum rebus affinitatem habet: illi enim omnia ex arrogantia & ſuperbia faciebant; nec vocati à Deo, nec diſpoſiti ac præparati, vt oportebat: ac propterea in illo Orationis modo Deum tentabant: nihil enim intelligebant; ſed omnino diſtracti, tempus ibi conſumebant, nec fructum vllum ad morum reformationem ex eo hauriebant. Modus autem hic Orationis ad contrarium omnino impellit; & niſi hoc adſit, non patet ad illum acceſſus; & qui illum aggreditur, nec tamen fructum percipit, non tolerat illum; potius à ſe repellit, ac, vt arrogantem, reprehendit: non enim poteſt cum tuta quiete, & abſque reprehenſione iuſtæ ante Deum comparere, qui eius ſpiritui repugnat: ſpiritui ſcilicet puritatis & ſanctitatis, reformationis & ſubiectionis, quæ diuinæ voluntati debetur.

SED ſtatim occurrit tertia difficultas, eò quòd non ſciatur, quando hæc via tenetur ex Dei vocatione, & non ex parua humilitate, & cupiditate iucunditatis ac dulcedinis Dei, qua etiam amor proprius alitur & fouetur: ſed reſpondetur ex effectu tanquam veſtigio quodam, quod modus hic orandi relinquit, agnoſci, eum eſſe Dei: quemadmodum ex fructibus dignoſcitur arbor. Nam modus hic quando rectus eſt, & à bono ſpiritu prouenit, cor ipſum colligit ad Deum, mollefacit, ſubijcitq; eius ordinationi; illudq; impellit,

vt re ipſa Deo tradat, quidquid ille petierit de ſe, ſuis delitijs, commodis, & honore: intelligens, quòd, qui tantum obtinet, vt Deum ſibi habeat amicum, valde multum acquirat: pro quo ſi dederit omnia quæ poſſidet, commodo ſatis precio eum acquiſiuerit: nam qui dederit Deo quidquid ipſe petierit: confidenter poterit ab eo petere, quod ſibi maximè expedit; inclinat quoque ſic orantem, vt ſtudeat aſſimulari exemplari perfectionis ipſius Chriſti Domini, nominatim in ſui ipſius contemptu, & vniuerſali propriarum voluntatum abnegatione, & fideliſſima ipſius Dei voluntatis executione. Qui hos effectus & alios ſimiles in ſe ipſo experietur, tutus eſſe poteſt, quod ſit à Deo modus ille orationis, qui ad eos exſtimulat & impellit.

SED ſtatim locum habet quarta difficultas: deprehenditur enim, eos qui hanc viam tenent, occultè, & minimè id ſentientes, aut cogitantes, inaniter extolli, præferentes ſe ordinarium meditandi modum tenentibus. Ex quo prouenit, vt pertinaciter modo illi adhæreſcant, nolentes ſubijcere ſe iudicio ſuperiorum, ſuorumque directorum, quos vident contrarium ſentire, quàm ipſi: quia ſe exiſtimant ſpirituales, ac propterea ſe poſſe omnia iudicare, & à nemine debere iudicari. Sed facilè huic difficultati reſpondetur. Huiuſmodi, & quoſcunque alios defectus in tenentibus modum hunc orationis obſeruatos, non ab ipſo modo, ſed ab imbecillitate, indiſpoſitione, aut imperfectione ipſius orantis (qui corrigi & emendari debet) prouenire: non tamen propterea modum ipſum eſſe damnandum: Nam ſimiles defectus

fectus accidere ſolent vtentibus ratiocinatione, & interdum quidem maiores. nam & ibi facilè oritur vanitas ex præclara aliqua in ratiocinando inuentione: non tamen propterea quod vnus aut plures abutantur aliquo mentalis orationis modo, ille cenſendus eſt malus, aut deſerendus: nam tunc etiam ipſæ meditationes, & Sacramentorum frequētia eſſent omittendæ, propterea quod aliqui eis abutantur, aut potius propter defectus in earum vſu admiſſis. Ex quo fit, quod ſi Superiores, aut qui tales orantes dirigunt, eum orandi modum prohiberent illi cenſerentur rei, niſi tali prohibitioni parerent: Et tamen niſi probationis cauſa, non poſſent Superiores tuta conſcientia talem prohibitionem facere; cum & ipſi teneantur animas per viam ſpiritus dirigere, per quam Deus illas ducit, & illi proficiunt, & multi ſancti eam tenuerunt, ac tenent, vt prædictum eſt. Quam diu tamen Superiores id non prohibuerint, non erunt illi rei, ſi eo modo vtantur: aut exiſtiment, ſe poſſe iudicium ferre de rebus ſpiritualibus, quas ipſa experientia melius didicerunt; quàm qui talem experientiam non habent: quemadmodum non eſt damnandus Iuriſperitus, propterea ꝙ exiſtimet, ſe melius poſſe iudiciū ferre de rebus, quarum notitiam ſuo labore & ſtudio comparauit, quàm qui tali ſtudio nunquam incubuit: neq; eſt contra humilitatem Dei, quod quis eius dona agnoſcat, vt ait Apoſtolus: a *nos non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt, vt ſciamus, quæ à Deo donata ſunt nobis.* a 1. Corint 2. 12.

Ex his abundè ſatis fit quintæ difficultati,

quod ſcilicet multi adeò ſe huic orandi modo tradant, vt quaſi in continua ſint ecſtaſi, obliti obligationum charitatis & Obedientiæ, & veræ mortificationis, ac ſolidarum virtutum acquirendarum, ſolum contenti, quòd quaſi verſentur in nuptijs, indulgentes ſibi dulcedine talis Orationis: ideoque retento nomine ſpiritualium virorum, ſubſtantiam vitæ ſpiritualis non curant. Ex quo etiam prouenit, vt alij ſubtrahant ſe ab agendo cum proximis, & iuuandis animabus, vt ſemper ſint ſuæ Orationi immerſi; ex qua, quòd non vtantur ratiocinatione, non eliciunt veritates, quas poſſint proximis, quibuſcum agunt, proponere: quod totum repugnat ei Inſtituto, cuius ſcopus eſt, hac ratione proximos iuuare. Item alijs eundem orandi modum tenentibus vires corporis debilitantur, quæ eſſent ad ſatisfaciendum ſtatûs & Officij ſui obligationibus neceſſariæ.

SED huiuſmodi defectus verè ex ipſo modo Orationis proueniunt, ſed ex imprudentia, ac diſcretionis defectu eo modo vtentium: qui propterea corrigi debent & moneri. quòd ſi contenti ſint eo ſolo, quòd ſint intra ſe recollecti, non verò ſtudeant mortificationi, alijſque virtutibus acquirendis: verè decipiantur; & niſi modum ponant, ſeque emendent, ſuſpecta haberi poteſt talis recollectio, nec diu in ea perdurabunt: quamuis, quòd aliqui ſint defectus, non eſt tantopere mirandum: cùm omnes aliquos habeant, etiam, qui benè aliàs habent. Ex quo fit, vt cùm charitatis aut Obedientiæ, aut Officij neceſſitas exigit, vt agatur cum proximis: ipſamet contemplatio

plapprox tales exſtimulet & ad id præſtandum impellat, quemadmodum Sanctus Gregorius, & Sanctus Bernardus dicunt: & experientia ipſa docet in ijs, qui ſuam Orationem benè inſtituunt. Sed vbi non ſunt eiuſmodi neceſſitates, aut obligationes Obedientiæ, nec ſanitas corporis lædi-tur: non eſt malum Deo hoc modo Orationis vacare, iuxta regulam S. Auguſtini: otium ſanctum quærit charitas veritatis; negocium iuſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis: quam ſarcinam ſi nullus imponit, intuendæ vacandum eſt veritati. Quapropter poterit quis huic Orationis & contemplationis modo ſe tradere, poſtquam Obedientiæ & charitatis obligationibus ſatisfecerit; ſalua etiam corporis ſanitatę: nam ſi vires corporis debilitarentur, quòd eo vti neſciret; aut nimium illum continuant, aut ex capitis debilitate pergere non poſſet: meritò deberet à tali modo abſtinere, etiamſi ipſe modus ex ſe talem debilitatem non adferret: cùm aliàs minus hic defatiget ac debilitet, quàm ille, qui fit per mentis ratiocinationem. Ac propterea Sancti, qui hunc modum tenebant, diutius poterant in Oratione perdurare. Quod ſi in tali modo non plures habentur conceptus; acquiruntur tamen plures virtutes, quæ Deo magis placent: cuius auxilium tempore neceſſitatis experiuntur. nec illis nocet, non attendiſſe tunc, vt ſingulares conceptus inuenirent, quod alio tempore fieri poteſt; & præſtat magnum feruorem & ſpiritum ex Oratione haurire, vt exprimere poſſint, quod aliàs ſenſerunt ac perceperunt.

In id Iob 7. ſi dormiero, dicam quando conſurgam. Serm. 52. in Canti.

Lib. 19. de Ciuit Dei cap. 19.

SEXTA difficultas eſt, quod hic Orationis modus ita hominem ad ſe trahit, vt videatur omnis deuotio ad Sanctos, & antiquas receptasq; Orationes vocales euaneſcere: ideoque negligi petitionem rerum neceſſariarum pro Eccleſia, & rebus particularibus. Ad quod reſpondetur: hæc reuera non euaneſcere; ſed potius pluris æſtimari, tanquam media, per quæ tales peruenerunt ad id, quo magna quiete fruuntur. Et cum alij aptiores ſint ad vocales Orationes, quàm ad mētalia exercitia; ideoq; eas ſuadent illis ſpirituales Magiſtri: ita alij è contra minus habent Orationis vocalis, quæ tanquam medium eſt ad internam deuotio-
2.2.q 83.a 12 nem inflammandam. Ideoque S. Thomas ait: eam cùm non eſt in præcepto, debere interrumpi ac ceſſare, quando animus iam ſentit ſe inflammari: expedit enim obtento iam fine frui, non hærendo multum in medijs. vnde videmus, multos viros prouectæ & excellentis virtutis non adeò hærere in Orationibus vocalibus, atque alios incipientes, aut ipſoſmet, cùm incipiebāt: non quod eas ſpernant, aut parui faciant; ſed quòd ad corda ſua ad Deum eleuanda, non multùm opus habeāt motiuis huiuſmodi externis. Et de P. noſtro Sancto Ignatio refertur in eius vita, quod non poſſet in Officio recitando progredi, propter copioſam, quam habebat cum Deo D. N. communicationem; & quod eius ſocij impetrauerint à Summo Pontifice diſpenſationem, vt intermittere illud poſſit, eò quòd totam ferè diem in eo conſumeret, hærens in ſingulis ferè verbis, vt viſitationi Dei locum daret: & quam diu illud dicere ex obligatione tenebatur, neceſſe fuit ei ſatisfacere,

etiamſi

etiamſi tota die in eo occuparetur: alioquin irreuerentia fuiſſet,& ingratitudo citò ſe ab eo expedire. Quare, vt aures Deo ipſi præberet, & internis ſenſis attenderet, vocalem orationem cum legitima facultate reliquit; non tamen mentalem; cui etiam non totum tempus impendebat, vt alijs quoque obligationibus ſatisfaceret. Nec tamen in hoc Orationis modo omittuntur Petitiones; ſed potius non petendo, occulto quodam modo plus petitur; quia eo tempore occupatur orans in re magis Deo grata; ac proinde melius impetratur quod petitur, quia dantis Domini voluntas magis ad dandum allicitur. Et cum Deo notæ ſint illæ neceſſitates, & animus ſerui ſui, earum reparationem optantis, nec tamen expreſsè tunc petentis, vt totus in eo, quod ipſi placet, occupetur; ac diuinæ eius prouidentiæ confidens, curat eis tanquam ad ſe pertinentibus in tempore proſpicere: quemadmodum ſolent Domini, fidelem aliquem famulum habentes, qui magno cum amore ipſis ſeruit, attendere vt etiam ipſo non petente, eius, & ad ipſum ſpectantium neceſſitatibus ſubueniant: maximè cùm ad aliquid expreſsè petendum alia ſint tempora; illud verò non ſit aptum ad expreſſam petitionem. Siquidem ſpirituales Magiſtri communiter dicunt: quando Deus cum benedictionibus dulcedinis aliquem præuenit, excipiendam talem viſitationem cum humilitate: nec ad alios conceptus, aut affectus diuerſos diuertendum, etiamſi in ſpecie boni eſſe videantur: hoſtis enim ſemper conatur nos decipere; & ijs, quæ nobis dantur, defraudare; aut ipſa noſtra ignorantia eiſdem nos ſpoliabit, ſub præ-

textu gratias tunc agendi, aut magna quædam pro hoc vel illo petendi : quod licet in ſe bonum ſit, non tamen expedit eo tempore fieri, quo Deus vocat & impellit ad aliud.

§. II.

SEPTIMA difficultas eſt, quòd hic orandi modus videatur hominem retrahere à communi Inſtitutione circa modum orãdi, quem P. noſter S. Ignatius tradidit, Doctoreſque communiter commendant; ac proinde diuiſionem quandam inter eiuſdem communitatis homines efficit, his hanc viam, illis illam tenentibus. Sed facilis eſt ad hanc difficultatem reſponſio, dicimus enim: hunc modum potius fauere communi: nam, cùm Dominus noſter ſpeciali ſua inſpiratione ad hunc non impellit, à communi inchoandum eſt, à quo alter hic modus oritur: mediante enim meditatione quies obtinetur contemplationis. Et author Exercitiorum ex ſpeciali gratia ab eis aſcendit ad hunc modum, cùm de eo dicatur: potius ſe habebat *paſſiuè* fruendo ſibi oblatis; quàm *actiuè* quærendo per ratiocinationem, vt aliquid inueniat: quia iam tunc quieſcebat, quaſi qui ambulando ad terminum perueniſſet. Quamuis autem communis orandi modus debeat ordinariè omnibus proponi: ſi tamen Dominus noſter aliquem ſtatim in initio ex ſpeciali fauore collocet in oratione quietis, debet ea via iuuari: & eadem ratione ijs, qui per aliquot annos in ratiocinationibus & meditationibus ſunt verſati, beneque profe-

profecerunt; & ad hunc orandi modum cum interna quiete, & in Dei conſpectu, & per modum contemplationis ſunt benè diſpoſiti, licebit conſulere, non quidem, vt meditationes omnino deſerant; ſed, vt ſenſim remittant aliquid de ratiocinatione, addant verò plus aliquid de affectu: quaſi ſatis de ratiocinationibus habentes, affectus illos in ſe excitent, quos ſuperius retulimus. Et hoc eſt quod Pater noſter Sanctus Ignatius dixit in Additionibus ſuorum exercitiorum: vt in quo puncto quæſitam deuotionem inuenerimus, in eo hæreamus abſque anxietate vlterius progrediendi, donec nobis ſatisfecerimus. Et idem conſilium ei dari poteſt, qui ex imbecillitate, aut ex alia cauſa non poteſt rectè longas habere ratiocinationes: ita tamen, vt in omnibus ſequatur iudicium eius, qui in hac cauſa iudex eſſe poteſt: cuius dictamen prudentiæ, & regulis ſuperiùs poſitis innixum, accipi poteſt pro ſufficienti Dei vocationis & voluntatis indicio: qui ſolet tales adiuuare, & quando minimè cogitabunt eos ad contemplationis quietem exaltare. Neque hoc eſt diuiſionem facere in communitate: nam modus orandi per affectus cum exigua ratiocinatione in genere, eſt multorum; cuius quod maximè eſt perfectum, eſt paucorum: ſemper enim perfectio inuenitur in paucis: & vtinam eſſent multi, vt torpentes excitarent: quare ambulare hoc modo per viam particularem non nocet; Deus enim non confert

valde

valde particularia dona ijs; qui via vitaque communi ſunt contenti.

HAEC eſt ſumma & ſubſtantia eorum, quæ P. Balthaſſaris tractatus continebat: ad cuius finem hæc verba adiecit, ad P. Viſitatorem huius Pro-
» uinciæ, ad quem illum dirigebat, hoc mihi occur-
» rit reſpondendum V. R. circa hunc orandi mo-
» dum: per amorem Dei (cui V. R. placere deſide-
» rat) illud videat, ac examinet; mihique & reliquis
» huius Prouinciæ, quorum iudicium & conſilium
» requirent ii, qui videbuntur à Deo per hanc viam
» duci, præſcribat, quid accipere, & quid omittere
» debemus: per hoc enim medium ex ipſius boni-
» tate ſpero, indicium nobis & illis daturum ſuæ
» ſanctæ voluntatis.

EXITVS huius tempeſtatis, quod ad ipſum P. Balthaſſarem eiusque modum Orationis fœlix fuit & proſper: nam cùm hæc cauſa eſſet à Superioribus alijsq; viris grauibus examinata, ſoleatq; Dominus noſter humiles exaltare, eorumq; ſe tueri honorem; quem ipſi tacentes & ſuſtinentes ob diuinum eius obſequium periculo exponunt, ita rem direxit, vt eius innocentia & veritas omnibus innoteſceret: non ſolùm ob ea quæ in ſuis relationibus dixit: ſed multò magis ob heroicam humilitatem & patientiam, quam in hac occaſione oſtendit. quæ virtutes magnum præbent teſtimonium innocentiæ patientis: bona enim conſcientia, quæ tuta & ſecura eſt coram Deo, magnam adfert animi fortitudinem, pacem, & quietem, in ijs, quæ ab hominibus patitur. Et ipſemet modus, quo in ſui reddenda ratione vſus eſt, adeò fuit humi-

humilis, ac ſubiectus, vt admirationem Superioribus attulerit. Quare ipſe Pater Viſitator Iacobus Auellanedius, videns hominis demiſſionem & ſubiectionem, quâ ipſi tradiderat ſua ſcripta examinanda, & quibus ad ea quæ ipſe interrogauerat reſponderat, dixit: nihil ſibi tantam attuliſſe admirationem, & ædificationem in hac Prouincia, atque P. Balthaſſaris animi demiſſionem & candorem in agendo; & Pater Generalis Euerhardus Mercurianus, licet non approbauerit, quod hic orandi modus ita communiter ſpargeretur, ideóque generalitatem illam moderatus ſit (vt paulò pòſt videbimus) magnam tamen opinionem & æſtimationem de Patre ipſo Balthaſſare concepit; eumque ad duo officia vnum poſt alterum maximi honoris & momenti, quæ Societas habet in Hiſpania, promouit, vt inferiùs dicetur. Eadem hæc tempeſtas ſiue tribulatio fecit eum magis inuoreſcere; (cùm aliàs ex eadem putaretur magis humiliandus & confundendus) & accelerare in curſu, qui non erat diuturnus futurus: vt glorioſior eſſet eius corona.

CAPVT

CAPVT XLII.

MAGNI MOMENTI AC TVtiſsimum eſſe modum orandi per Meditationes affectus, & Colloquia cum Deo; ac proinde omnibus eſſe proponendum & commendandum.

NE, quæ proximis capitibus diximus, occaſionem præbeant minoris faciendi ordinariam & tritam Sanctorum viam circa mentalem Orationem; nec vllus authoritate propria audeat limites ac terminos ab antiquis Patribus nobis præſcriptos tranſgredi: neceſſarium exiſtimaui: valdeque vtile, ſummam quandam facere præcipuarum rationum quæ confirmant, & extollunt Orationem per mentis ratiocinationes, ac meditationes circa myſteria diuina cum Sanctis affectibus, petitionibus, & colloquijs cum Chriſto D. N. ad quæ illa mouent, & impellunt noſtram voluntatem.

SIT itaque prima & fundamentis ratio, quòd cùm proprius & immediatus Orationis mentalis (quæ opus eſt intellectus noſtri, fidei lumine illuſtrati) finis ſit, ſupremam illam cognitionem aſſequi; de qua Chriſtus D. N. dixit æterno ſuo Patri: a *hac eſt vita æterna, vt cognoſcant te, ſolum Deum verum, & quem miſiſti IESVM Chriſtum* filium tuum: certum eſt, neminem poſſe in hac

a Ioan. 17. 3.

hac vita perfectam æternæ participationem (quam beatitudinem inchoatam appellant) conſequi, niſi per contemplationem perfectam, in qua excellentiſsima & ſuprema hæc duo obiecta (Deus qua Deus, & Chriſtus verus Deus, & homo) cum ea claritate perſpiciuntur, quæ ſimul cum fide eſſe poſſit. Et quamuis Deus ex ſua ſpeciali gratia infundat interdum huius cognitionis magnitudinem & claritatem, non præmiſſa ex parte hominis diligentia: eſt tamen præſumptio temeraria, & cenſebitur tentare Deum, qui tale donum ſperet, aut petat, non præmiſſis diligentijs, quas idem Dominus iubet, tanquam diſpoſitiones ad illud conſequendum. Hæ autem (vt Sanctus Thomas ex Sancto Auguſtino, & Sancto Bernardo in Scala ſpirituali dixit) ſunt Lectio, Meditatio, & Oratio: legendo ſcilicet ſcripturam diuinam, in qua eſt vita æterna; & libros pios Sanctorum, vbi illa declaratur; meditando attentius diuina myſteria, perſcrutando & penetrando ad profunda eorum, ac mente ab alijs ad alia diſcurrendo, vt melius illa capiantur; & orando & petendo à Deo lumen ad ea benè intelligenda. Ac propterea ſaluator ipſe ſuis diſcipulis dixit: b *petite, & dabitur vobis: quærite & inuenietis*: ignauus enim aut arrogans, qui non vult petere: non eſt dignus accipere; & qui non quærit, non inueniet; & niſi pulſet, non aperietur ei. Neceſſe itaque eſt, virum Chriſtianum fidem ſuam excitare, animæque potentias applicare, ac lectione, meditatione, & oratione, quotidie laborare, vt voti ſui compos fiat.

2.2.q 180. Art. 3. in Corpo. & ad.4.

b *Matt 7.7. Luc.11. 9.*

HVIC

HVIC Dei Chriſtique cognitioni coniungenda eſt ſui ipſius cognitio, miſeriarum, & peccatorum ſuorum, & grauitatis eorundem: quæ etſi adeò ſit homini propinqua, non tamen obtinetur, niſi quis per meditationem in ſe ipſum ingrediatur, expendatque omnia damna, & pericula, quibus expoſiti ſumus, & quæ noſtris peccatis ſumus promeriti. Neceſſe etiam eſt ratiocinationis oculos, ad ea extendere, quæ in morte & iudicio particulari & vniuerſali euenient; ac ſimiliter cogitatione deſcendere ad intuendum, quid in Inferno & purgatorio agatur; aſcendere verò ad ea in cælo videnda, quibus beati perfruuntur. Quæ omnia, ſecundùm ordinariam legem & viā, non obtinentur niſi per meditationem: quæ clauſos hoſce libros explicat & aperit, ad occulta in eis contenta perpendenda. Et quamuis S. Auguſtinus in ſua Oratione ad Deum clamaret: *Domine nouerim te, & nouerim me*; non tamen ſola ea petitione contentus erat, vt ſperaret, Deum duplicem illam cognitionem ſibi infuſurum; ſed laborabat ſuis meditationibus, vt illas aſſequeretur; & reliquit libros de eis; vt, qui non poſſunt, aut per ſe ipſos non nouerunt meditari, defectum hunc ſuppleant lectione eorum, quæ alij ſunt meditati: facientes quodammodo propriam meditationem ex aliena. Ad hæc præcipuus Orationis mentalis finis eſt, voluntatem permouere ad nobiles illos actus exercēdos, quos dicimus affectus amoris Dei, doloris peccatorum, reſignationis propriæ, & alios ſimiles. Quamuis enim Deus noſter tanquam voluntatis noſtræ Dominus, poſſit illam vehementibus ſuis inſpirationibus vel in

momento

momento permouere: ex lege tamen ordinaria, vult hominem, mentis diſcurſibus ac meditationibus voluntatem ſuam impellere, & allicere ad res illas ſanctas, quas meditatur. Nam qui non aliud facit, quàm accedere ad ipſam Orationem, relinquens Deo, vt ipſum moueat: facilè inueniet ſe deceptum; & niſi ad aliquid ſeriò cogitandum ſe applicet, totus erit diſtractus, aridusque manebit; tempus amittet, & erit otioſus. Nam quemadmodum neceſſe eſt ligna ordinatè componere, & ad prunas exſufflare, vt ignis accendatur, & flamma excitetur: ita neceſſe eſt lectione, & meditatione veritates cumulare diuinorum myſteriorum; & exſufflare, prunasq; piorum deſideriorum irritare, quæ nos ad Orationem habendam impulerunt: vt magnus ignis amoris Dei, contritionis, aut aliarum virtutum accendatur. Quam ob rem S. Baſilius, cùm dixiſſet, bonum affectum conſiſtere in vehementi quodam Deo placendi deſiderio, cum firmitate & conſtantia, addit: eum affectum generari per meditationem & conſiderationem diuinarum perfectionum ac beneficiorum, quæ accepimus à Deo. *Regula 137. ex Breuio.*

ACCEDIT, quod orare, propriè ſit loqui & conferre cum Deo de negocio noſtræ ſalutis. Et quamuis Spiritus ſanctus ſit, qui doceat nos c *gemitibus inenarrabilibus poſtulare*; & animæ lingua (vt S. Bernardus ait.) ſit ipſa Deuotio, ſine qua nemo poteſt cum verbo diuino colloqui: de lege tamen ordinaria huiuſmodi deuotio (vt ait Sanctus Thomas) non habetur, niſi per meditationem, aut contemplationem: cùm autem hæc ſit paucorum: deuotio ordinariè oritur ex medita-

c Rom. 8. 26

Serm. 45. in Cant.

2. 2. q. 82. Art. 3.

tione, quæ etiam docet, & oſtendit, quæ ſint à Deo petenda; & rationes, ac titulos ad impetrandum afferendos; oblationes Deo offerendas: educendo hæc omnia ex ipſo myſterio & meditationis argumento: ac propterea vt vocalis Oratio attentior magiſque deuota ſit, multum refert ſi aliqua eam præcedat meditatio; eritq; fructus eius copioſior, ſi intellectus, ſenſum penetret, & adæquatur verborum, quæ orat.

Ex his deſumitur alia valde efficax ratio: nam præcipuus Orationis mentalis fructus eſt morum reformatio; vitiorum ac paſſionum mortificatio, & virtutum omnium exercitatio: qui tamen fructus, eſt diſpoſitio ad perfectam contemplationem; in qua ratiocinationes illæ ac diſcurſus ceſſant; & originem ſuam ducit ab ordinaria Oratione, quæ meditationibus innititur, vt dictum

2. 2. q. 180. artic 2. eſt. Nam (vt S. Thomas ait) virtutes morales, quæ paſſiones noſtras compeſcunt, ſunt diſpoſitiones

In q. 182. art. 1. ad perfectam contemplationem neceſſariæ. Et Cardinalis Caietanus, eiuſdem Sancti commentator, id ampliùs explicat præclaris hiſce verbis: » Notent tamen, qui alios in via Dei inſtruunt, ad » profectum ſpiritualem, & diligenter efficiant, vt » prius in vita actiua exerceri faciant, quos edocet » ſeu inſtruũt, quàm ad contemplationis faſtigium » ſuadeant. Oportet ſiquidem prius paſſiones do- » màre habitibus manſuetudinis, patientiæ, &c. li- » beralitatis, humilitatis &c. & ſedare, quã ad con- » templatiuam vitã aſcendere. Et ob defectũ huius, » multi non ambulãtes, ſed ſaltãtes in via Dei poſt- » quam multũ temporis vitæ ſuæ cõtẽplationi de- » derũt, vacui virtutib. inueniũtur impatientes, iracundi,

cundi, ſuperbi, ſi in huiuſmodi tanguntur. Et propterea tales, nec actiuam, nec contéplatiuã, nec ex vtroque compoſitam habuerunt, ſed ſuper arenã fabricarunt. Et vtinam non ſit frequens defectus iſte: Hæc Caietanus quæ ſunt S. Gregorij, Bernardi, Iſidori, aliorumque Patrum & ſpiritus Magiſtrorum doctrinæ valde conformia. *lib.6. Moral. c 27. Serm. 48 in Cant. lib 3. de ſum. Bono. c. 15.*

NECESSE igitur eſt, vt omnes per meditationem attẽdant vitiorum ſuorum radices, eorumq; remedia inuenienda; eaq; cogitent, quæ voluntatẽ ad ea applicanda alliciant, vt à ſuis vitijs perpurgetur, iuxta illud Dauidis: d *Meditatus ſum nocte cum corde meo, exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum*: Ex quo fit, vt qui Orationi quietis & ſilẽtij ſe dedũt, non iacto prius hoc fundamẽto, & abſq; ſpeciali Dei motione, vitam ducãt infructuoſam, vtpote debili, aut falſo innitentẽ fundamento; vt propterea eorũ Oratio: otioſitas potiùs & ſpiritus remiſſio appellari debeat: accidit.n. illis quod auiculis è nido ſuo ante tẽpus prodeuntibus: quæ neq; in altũ volare, neq; ad ipsũ nidũ redire valẽt: ideoq; in terrã lapſæ vitã amittũt: ita hi, nec rectè meditari norũt, nec in Dei cõſpectu quieti cõſiſtere; ſed ſẽper in cogitationib. terrenis vagãtur, eo ꝙ tẽtarint ante tẽp⁹ ad ſũmũ ſpirit⁹ culmẽ ꝑuolare. d *Pſal. 76.7*

EST QVE hoc adeò verum, vt ipſiſmet, qui ad quietis Orationẽ cõſcenderũt, opus ſit non obliuiſci & omnino deſerere exercitium meditãdi, & aliquid de myſterijs diuinis cogitãdi: eò ꝙ fauor & motio Dei, quæ illos ad tantã quietẽ exaltauit, ſæpe ceſſat: vt tũc neceſſe ſit, ipſos potẽtijs ſuis operari: nõ.n. eſſe debẽt tãquã naues eminẽtioris labri, quæ nõ niſi vẽto moueãtur; ſed quaſi triremes,

aut paruæ naues, quæ, vento deficiente, remis impelluntur; vtroque verò deficiente, immobiles manent quaſi in malacia: ita, inquam, vento ſpecialis diuinæ motionis ceſſante, & non adhibita cooperatione, & induſtria noſtrarum potentiarum, manerent otioſæ, & hærentes in via ſua ſpirituali.

PRAETEREA, cùm ſit æquum in mentali Oratione omnes conformari ſpiritu Eccleſiæ in feſtis, quæ illa celebrat, Chriſti Domini, & Sanctorum eius, niſi vſus adſit meditationis horum myſteriorum, non aderunt, nec percipientur interna de eis ſenſa; nec materia ad colloquendum cum ſpiritu de eo, quod in pia meditatione non ſenſimus: niſi fortè aridè, vt ſolent Iuriſperiti ex ſolo ſtudio loqui: quare, quos ipſe Deus per hanc adeò excelſæ Orationis viam deducit, illuſtrare ſolet diuina ſua luce ad hæc ipſa myſteria in talibus feſtis contemplanda: quod ſignum eſt, placere Deo, vt reliqui, per ordinariam viam ambulantes, ratiocinentur ac meditentur circa eadem myſteria.

ITEM, quod maxima noſtra refert in hac vita, ſunt ſolidæ firmæque virtutes, vt ſint diuturnæ, nec ventis tentationum, aut varijs internis mutationibus moueantur: qui autem ſolis teneris affectibus, & ſuauitatibus Orationis (quæ dicitur quietis) innituntur, ſolent eſſe parum firmi, nec diuturni: eò quòd ſenſibilis deuotio tenerque affectus facilè mutetur & euaneſcat. Ac propterea S. Bernardus Eugenio Pontifici dixit: *noli nimis credere affectui tuo, qui nunc eſt*, eò quòd facilè ſoleat in contrarium mutari: quare virtus illa firmior

mior ac ſolidior eſt, quæ innititur viuis rationibus ligantibus & conuincētibus intellectum, quæ luce ſua deceptionem retegunt, veramque ipſiuſmet virtutis opinionem & æſtimationem adferunt. Et quamuis Oratio extraordinaria, quam Deus ipſe largitur, ſecum adferat huiuſmodi rationes ac retectiones: ordinaria tamen lege illæ non obtinentur, niſi profundis meditationibus myſteriorum fidei, quæ ſunt fodinæ & fontes ex quibus illæ eruuntur.

DENIQVE qui de Oratione agentes virtutes quærunt quibus Deus & Euangelica perfectio honoretur, meritò habere debent animum à proprijs conſilijs ac iudicijs valde exutum, ac expeditum; nec præſcribere Deo tempus viſitationum, & miſericordiarum ſuarum. Quare ſuſpecta res eſſe debet, ſi quis generalem aliquam Regulam conſtituat, quòd ſcilicet, qui talem, aut talem adhibuerit diligentiam, per tot annos, aut menſes, talem à Deo fauorem, aut virtutis gradum ſit cōſequuturus. In qua re ab aliquibus notatur Caſſianus, quòd præſcripſerit tempus aliquod ad Caſtitatis perfectionem obtinendam ei, qui adhiberet diligentias ab ipſo ibi indicatas. Hoc enim non tam conſiſtit in induſtria, arte, aut tempore, cùm ſit opus gratiæ & peculiaris Dei prouidentiæ, *qui vnicuiq; diuidit pro vt vult, & quando vult.* Quare Orationis & virtutis exercitium incipientibus, plurimum refert, ordinariam tritamque viam tenere, & feruenter cooperari ex parte ſua ordinariæ Dei directioni & gratiæ, remotis impedimentis, & præſcriptis medijs adhibitis: depoſitis curis & anxietatibus profectuum, per vias *Coll.12.c.15*

Extraordinarias, quos profectus meritò committent prouidentiæ Dei, vt pro ſuo libitu dirigat, ac diſponat quod magis expediet: ſuam interim ſtationem non deſerentes, donec audiant: *amice, aſcende ſuperiùs.*

Ex dictis colligitur, omnes, qui dedunt ſe Orationi, ſiue ſæculares ſiue Religioſos, quod in ipſis eſt, inchoare ac progredi debere per viam hanc meditandi ordinariam, donec Deus D. N. illos vocet, & aſcendere faciat ſpeciali vocatione ad alium modum excelſiorem: quæ vocatio ſtatim atque innoteſcit, admittenda eſt. vtrumque enim extremum eſt valde pernicioſum: tam illorum, qui abſque hac vocatione, temere aggrediuntur, quod ſuas ſuperat vires: quàm illorum qui diuinæ vocationi reſiſtunt, quando eis conſtat, Deum illos ſpeciali alia via velle deducere. cuius rei iudicium erit apud prudentem & expertum ſpiritus Magiſtrum, cui ex Officio incumbet, benè examinare & intelligere ſpeciales vias, per quas ſpiritus Domini ſuos deducit ſeruos; eoſque ab eis non abducere; ſed vt rectà tendant, & cum fructu progrediantur iuuare: nam in ipſarum meditationum via ſolet eſſe etiam magna varietas. Quoſdam enim Dominus noſter deducit per meditationes rerum terribilium, quæ ſcilicet timorem incutiunt; alios per meditationes vitæ, paſſioniſque Saluatoris, aut beneficiorum diuinorum; alios denique per alias, faciens, vnumquemque maiores motus, ſenſuſque in his, quàm in illis percipere; & in eiſdem oportet illos iuuari: ſpiritus enim Magiſtri non aliud ſunt, quàm Dei Cooperatores & Adiutores, ad deducendas

cendas animas: ipſe autem Deus præcipuus Dux eſt & Magiſter, quem reliqui ſequi debent, vt dictum eſt. Quando autem ipſe Deus ſpeciali gratia non præuenit, ſequendæ ſunt generales regulæ in eius Eccleſia nobis relictæ. Sed tam hæ, quàm illæ ſpeciales, & omnes diligentiæ ac induſtriæ dirigendæ ſunt ad excellentiſſimum omnis bonæ Orationis finem & fructum, amplectentis quæcumque ſuprà retulimus.

CAPVT XLIIII.

HOMINES SOCIETATIS EVM orandi modum ſequi debent, qui in noſtris traditur exercitiis; eorum excellentia explicatur; additurq́; quædam valde ſpiritualis vtilisq́; de eiſdem exhortatio.

RATIONES in proximo capite poſitæ ſufficienter declarant excellentiam, & ſecuritatem eiuſmodi Orationis, quem Pater noſter S. Ignatius in ſuo exercitiorum libro tradit: eſtque in Societate in communi vſu: in quo libro continentur res omnes neceſſariæ ad perfectam mentalem Orationem, quam poſſunt homines quærere; cooperantes ſua diligentia & induſtria Dei motioni, eiusque gratiæ quæ ſemper nos præuenit excitatque, vt illi cooperemur. Ponuntur enim in eo præparationes ad Ora-

ad Orationem; argumenta & myſteria meditationum; affectus ex eis deducendi; colloquia cum Deo inſtituenda; ratio, & modus potentias animæ ad hæc omnia applicandi, fructus & profectus, ad quos hæc ſunt dirigenda; reflexiones & examina circa eadem inſtituenda, ad puriorem & excellentiorem fructum colligendum: tradit etiam modum ad contemplationem & perfectum Dei amorem aſcendendi, & internis ſenſibus cum quiete ijs fruendi, quæ in ipſa meditatione occurrerunt. Quod totum fuſiùs declarauimus in noſtris libris Meditationum, & Ducis ſpiritualis.

§. I.

NVNC ſubijciam ſpeciales aliquas rationes, ob quas homines Societatis debeant hunc Orationis modum, quem P. noſter S. Ignatius in ſuis exercitijs nobis reliquit, tenere, magnamque eorum opinionem habere. *Prima* eſt, quod vt Philoſophi dicunt, res omnes eiſdem cauſis conſeruantur & augentur, quibus fuerunt generatæ: cumque Societas in ſuis initijs fuerit per hunc modum Orationis ſenſim generata, quo (vt P. Ribadenerius lib. 1. vitæ S. noſtri Patris cap. 8. oſtendit) vocati fuerunt & inceperunt primi noſtri Patres, & ad magnam ſanctitatis celſitudinem peruenerunt: Eadem igitur via nos eorum filij & ſucceſſores ire decet: per quam, niſi nobis ipſis deſimus, ad eandem perfectionis altitudinem perueniemus.

DEINDE ex traditione habemus, quòd Deus D. N. reuelauerit Sancto noſtro Fundatori ac tradiderit

diderit hæc exercitia: (vt ſtatim videbimus) nec dubium, quod non fiat ipſi pro ſe ſolo tradita, ſed vt per ea, religionem hanc Societatis plantaret, ad cuius fundationem eum elegerat; eaque filijs ac ſucceſſoribus ſuis communicaret; eſſentque præcipuum armorum genus, quibus bellum Dæmonibus inferrent; animarum verò ſalutem promouerent; & ipſa experientia, id ita eſſe oſtendit ſtupendis mutationibus & fructibus, quos in plurimis omnium ſtatuum perſonis protulerunt: æquum igitur eſt, eum nos modum amplecti, & ſequi tanquam nobis à Deo D.N. in magnam noſtrã vtilitatem traditum. Et liceret etiam ipſos homines Societatis, qui nunc viuunt, teſtes huius vtilitatis adferre: ipſis enim manibus (vt dicitur) palpant ſpiritus renouationem, quam ſentiunt ex eo, quòd ſingulis annis recipiant ſe ad hæc exercitia per octo decemue dies facienda.

AD cuius rei Confirmationem oportunum exiſtimaui, ſpecialem quandam reuelationem hic referre, quam ſpero omnibus futuram conſolationi. Ex multis perſonis, altiſſimæ Orationis, quibuſcum egi (quæ non fuerũt paucæ, poſtquam cum eis ago) fuit quædam, cui Deus D.N. & Sanctiſſima eius mater extraordinarias valde fauores, & miſericordias exhibebant: de cuius ſincera veritate, cùm aliquid dicit, habeo eam moralem certitudinem, quam in huiuſmodi rebus homo habere poteſt. Illa inquam mihi dixit, quæ referam. Cùm illa intelligeret, homines Societatis, ad hæc exercitia facienda, ſe colligere Anno 1609. pro more noſtro recepto: voluit & illa in domo ſua ſe colligere, vt eadem faceret modo, quo poſ-

ſet. Cumque coepiſſet, & mane quodam in ſua Oratione eſſet cum Domino, vidit oculis mentis venientem, & ad ſe appropinquantem Sanctum quendam Angelum inſignis maieſtatis: quæ obſtupeſcens neſciens quid hoc eſſe poſſet, dixit ei ille ſe eſſe Archangelum Gabrielem, & miſſum à Sacratiſſima Virgine, vt ipſam ſalutaret, & quædam ſignificaret. Illa, quæ valde erat humilis, hoc audiens, magis obſtupuit; ſeque contraxit, petens ab Angelo, vt priuſquàm referret, quæ in mandatis habebat, permitteret ipſam diutiùs cum Deo D.N. de re adeò graui tractare (quod in huiuſmodi occaſionibus facere ſolebat.) Angelus, cui valde placet humilitas, & cautela, ſanctaque illa ex reuerētia contractio; reſpondit, id ſibi valde placere. Quare eo, quaſi ibi non eſſet, prætermiſſo, acceſſit ipſa ad Dominum noſtrum, (quem vbique præſentem eſſe fides ſancta nos docet) magnoque animi ſenſu affectu ſuam ei miſeriam & vilitatem propoſuit, humiliter petens miſericordiam; & vt ab ea dignaretur auertere quidquid ſanctiſſimæ eius voluntati conforme non eſſet. Cumque in his & alijs huiuſmodi petitionibus aliquamdiu hæſiſſet, audiuit internam Domini vocem dicentis, vt quæ Angelus dicturus ei eſſet, audiret. Et illa certior & ſecurior interius facta quòd totum illud eſſet Dei opus, eum in modum quo diuina ſua Maieſtas cum ſeruis ſuis agere ſolet, & cum ſuis Prophetis faciebat, audiuit flexis genibus, & magna cum reuerentia quæ S. Angelus in cōmiſſis habebat. Qui Reginæ cæleſtis nomine ei dicebat: exercitijs quæ facere cogitaſti per mentis ratiocinationes & meditationes magnitu-

S. Thomas 2. 2. q. 171. a. 5.

gnitudinem Dei & infinitorũ bonorum, quæ per Chriſtum vobis cõmunicantur, (in eum ferè modum quo fiunt in Societate) ſingulare obſequium Reginæ noſtræ præſtabis: ſignificat enim tibi ſe fuiſſe & eſſe tanquam patronam & fundatricem illorum Societatis exercitiorum: nam ſe adiuuiſſe ac docuiſſe S. P. Ignatium vt ita fieret, ideoque hoc nomine initium ſe dediſſe huic operi: imò & ſe toto tempore vitæ ſuæ in Sanctis huiuſmodi exercitijs fuiſſe occupatam. Hæc fuit reuelatio de cuius veritate (vt dixi) perpenſis omnibus circumſtantijs eius, cui facta eſt, non poſſum dubitare. Certoque credo, non illi perſonæ factam fuiſſe reuelationem propter ſe; ſed propter nos: vt ſcilicet Societatis homines, ac cæteri, qui ſanctis his meditationibus exercentur, aliquod eis tempus ſeorſim tribuentes, pluris ea faciant, & ad ea continuanda magis animentur: ſiquidem talem habent fundatricem, protectricem, & adiutricem, qualis eſt ipſa Virgo Sacratiſſima, Dei mater, quæ etiam ea fecit, licèt cum maiori excellentia abſque vlla comparatione, quàm nos, voluitque rem hanc nobis manifeſtare, vt illuſtriſſimum & ſanctiſſimum eius exemplum ſequeremur.

ALIA quoque ratio, valde efficax permouere nos debet ad hunc orandi modum, eò quòd Oratio non ſit proprius finis Societatis, nec aliarum Religionum mendicantium, quæ cum proximis agunt: ſed earum tantùm, quæ ſolitariam vitam ducunt; ſed inſtrumentum quoddam vniuerſale, quo ſimul cum alijs medijs vtimur, ad virtutes cõſequendas & animas Deo lucrandas: quare eam Orationis formam ſequi debemus, quã Dominus

noſter

noſter nobis deſignauit, tanquam proprium aptumque medium ad noſtri Inſtituti finem conſequendum. Ea autem forma eſt, quam noſter Fundator nobis reliquit, quæ aptiſſima eſt ad finem prædictum; proinde perfectè per eam obtinebitur.

HAS & plures alias rationes collegit breuiter ac pulchrè Pater Ioannes Suarius, huius Prouinciæ Præpoſitus Prouincialis, in quadam exhortatione, quam ex hac occaſione tunc habuit. Pater noſter Generalis Euerhardus Mercurianus grauiter tulit, cùm ex literis noſtrorum intellexit aliquos ſingulari quodam ſpiritu, non ſatis compoſito, contemnere rationem & formam Orationis noſtrorum exercitiorum: velleque inducere quandam nouam rationem orandi. Et ita de hoc argumento literas dedit, tum ad P. Balthaſſarem Aluarium, tum ad P. Prouincialem huius Prouinciæ, menſe Martij Anno 1577. & has ego vidi, & ex eis accepi aliquas rationes earum, quas in proximis duobus capitibus poſui. (idem autem & illæ continebant, quæ ad Patrem Balthaſſarem dabantur) vtriſque autem commendabat, vt iuxta ea, quæ in eis continebantur, dirigerent iuuarentque noſtros, vt modum Orationis noſtrorum exercitiorum magni facerent, & ſequerentur. Quod vt exequeretur P. Prouincialis, (cùm ego Anno 1578. in hoc Sancti Ambroſij Collegio vltimo anno Theologiæ ſtuderem) exhortationem ſpiritualem ad nos habuit valde refertam ſpiritualibus monitis, ſanctiſque documentis pro ijs, qui Orationi incumbunt, quam ego ſtatim in libello meo adnotaui, viſumque mihi eſt ad rem fore, illam hic

hic inſerere eiſdem ferè verbis; aliquibus tamen additis ad ampliorem eorum, quæ dicuntur, explicationem.

§. II.

Exhortatio P. Ioannis Suarij qua oſtenditur, quanti ſit momenti, quamq́; tutus modus Orationis in exercitiis noſtris præſcriptus.

RATIONI omnino conſonum eſt, nos gaudere, gratiasque Deo D.N. agere, quòd nobis modum præſcripſerit rectum ac ſecurum cum ipſo agendi, qualis in noſtris exercitijs continetur. *Primum*, quia ſi Aduocatus & Iudex, & vnuſquisque alius cupit, datque operam, vt rectè ſuo munere fungatur, eò quòd agi videat de ſuo honore, facultatibus, aut vita: quantò magis optare debet religioſus rectè in ſuo munere agere, hoc eſt in agendo cum Deo: cùm in hoc non ſolum de facultatibus, aut temporali vita agatur, ſed de ipſa æterna. *Deinde*, quia ſi magni ſit, quod qui aliquò proficiſcitur, ſciat ſe bonam viam tenere, abſq; metu aberrandi, aut retrocedendi: quantò maioris erit ſolatij ei, qui agit de Oratione, quòd ſciat ſe rectam tenere, ac tutiſſimam viã: eſſet enim valde moleſtum, ſi poſt aliquot annos in Religione & Oratione poſitos, deprehendat homo, ſe eſſe deceptum, eò quòd rectam viam nõ tenuerit. Quod autem noſtrorum exercitiorum via recta ſit ac tuta, intelligimus *primò* ex fructu, quem

quem videmus ea feciſſe in multis animabus, & ſtupendas vitæ mutationes in multis omnis ſtatus perſonis. *Deinde* quod (vt Pater noſter Euerhardus Mercurianus mihi dixit) Romæ ex traditione habeatur, Patrem Iacobum Lainium dixiſſe, Deum D.N. exercitia Patri noſtro Sancto Ignatio tradidiſſe. *Tertiò* quòd præ omnibus ſolatium adfert & ſecuros nos reddit, eſt approbatio Vicarij Chriſti quæ conſtat ex Bulla Pauli III. ipſi libello exercitiorum præfixa, in qua illa approbat, valdeque commendat, & exhortatur fideles, vt eis vtantur. Quæ regula ita eſt infallibilis, vt non poſſit ei ſubeſſe falſum. Quod ſi modo adeò ſolido, & approbato benè vtamur, ſecuri poterimus comparere coram Deo in die nouiſſimo: vt qui modum & viam ab ipſo nobis præſcriptam tenuerimus: quod ſi decepti viximus, ab ipſo Deo eiuſq; Vicario decepti fuerimus. Sed cùm ſit impoſſibile, quod nos Deus decipiat, & quòd eius Vicarius in ijs, quæ toti Eccleſiæ proponit, aberret: ideò nos eum modum tenentes nec decipimur, nec erramus.

Ex his ſequitur ſecuritatẽ Orationis non conſiſtere in ſenſis ac delicijs ſpiritualibus; nec in eo quòd quis ſibi ſatisfaciat; ſed in vera Eccleſiæ, noſtræq; Religioni obediẽtia exhibita. Multos enim vidimus, internas delicias ac ſenſus habentes, & lacrymas fundẽtes, eſſe tamen deceptos, eò quòd ſicut Saul, proprium iudicium ſequantur, quod eſt Dæmonium voluntarium, errorum ſeminariũ & hæreſum ſcaturigo. quod ipſemet vidi Hiſpalis, vbi erat quidam hæreticus Iulianus Villauerdius, miſſus à ſuis vt ageret cum hæreticis, qui tũc

occultè

occultè verſabantur in Hiſpania. Captus fuit, & iuſſu Inquiſitorum egi cum homine, eiuſque affectum deuinxi: & cùm ei dicerem, me ſalutem eius valde deſiderare, reſpondebat: ſe etiam deſiderare meam; ſed hoc intereſſe, quòd ego exiſtimarem: me ſalutem conſecuturum per ea quæ docet Eccleſia; ſe verò, per id, quod ipſi videbatur. Loquebatur cum magno ſenſu de ipſius Dei rebus & interdum lacrymas fundens dicebat: Benedictus Deus qui conſolatur nos in tribulatione noſtra. Sibique ſatisfaciens de via illa ſua, dicebat: ipſe enim ſpiritus teſtimonium perhibet &c. exiſtimabat infœlix: ſpiritum ſanctum internum ei teſtimonium reddere, quòd bonam viam teneret: quod tamen non Sanctus; ſed proprius, cœcus, & obſtinatus ſpiritus dictabat. Combuſtus eſt viuus, cum tanta teneritate, ac lacrymis vt omnes obſtupeſcerent: prudentes tamen aduertebant, Sathanam ſe transfiguraſſe in Angelum lucis, vt eum deciperet, ac obduraret. Hoc autem inter nos & illum diſcrimen erat: quod ille proprio iudicio duceretur, nos autem obedientia ſanctæ Eccleſiæ: quam certa fide credimus à Spiritu ſancto regi, ac gubernari: at iudicum proprium eſt dæmonium, quod appellant meridianum. Etiam Pater Magiſter Auila, poſt multos annos in Oratione poſitos, deprehendit, ſe in multis quidem rectè ambulaſſe, ſed in multis etiam aberraſſe; & de vtriſque monebat me & quoſdam alios Patres, qui morabamur Montillæ: exhortans nos ad gratias Deo agendas, quòd nos ad ſecuram Obedientiæ vitam vocaſſet.

VT ergo ad modum Orationis noſtrorũ exercitio-

citiorum veniamus, ſuppono *primùm*: quamuis verum ſit, poſſe Creatorem abſque vlla præuia cauſa creaturam ſuam conſolari: ordinariè tamen conſolari ac promouere adiuuantem ſe: quare incumbenti & contendenti contritionem habere, Deus dat deuotionem; & pugnanti, ſuasque tentationes & paſſiones vincenti largitur Manna abſconditum.

DEINDE quamuis charitas ſit, quæ nos faciat incipere, progredi, rectèque finire viam ſpiritualem: ipſamet tamen charitas incipientes inclinat ad pœnitentiæ & mortificationis actus eliciendos; Proficientes, ad actus ædificationis ſui & proximorum, imitantes virtutes in vita & paſſione Chriſti D.N. prælucentes; Perfectos impellit ad actus amoris & gaudij de perfectionibus Dei & Chriſti D.N. & ex benè factis, ac malis toleratis eius cauſa.

TERTIO, quòd licèt cor, in quo virtus aliqua aut ſpirituale donum prædominatur, ex omnibus ſubſtantiam hauriat virtutis illius prædominantis: exempli cauſa, ſi prædominatur ſpiritus humilitatis, aut contritionis: etiam ex ipſa Chriſti Domini noſtri reſurrectione, & ex ipſis Dei proprietatibus & perfectionibus humilitatem haurit & contritionem: quemadmodum noſter Pater Franciſcus Borgius adeò excellebat in humilitate, vt ex omnibus, quæ gerebantur, & accidebant, ſe ipſum humiliaret, & confunderet: at, noſtris peccatis ita exigẽtibus, non videmus nũc aliquid tale multùm eminere. quare talem materiam nos oportet aſſumere, quæ ex ſe animam ad id adiuuet, quo iuxta ſuam diſpoſitionem opus habet.

QVARTO,

QVARTO, in noſtris exercitijs materia eſt & forma præclara ad actus triplicis viæ, Purgatiuæ, Illuminatiuæ, & Vnitiuæ, hoc eſt ad purgandam, proficiendam, ac perficiendam animam cum auxilio Dei aptiſſima. Ad primam viam, ſufficientem & optimam præbent materiam exercitia primæ hebdomadæ, de peccatis ſcilicet, morte, iudicio, & inferno; ad ſecundam exercitia ſecundæ, & tertiæ hebdomadæ de Incarnatione ſcilicet, vita, paſſione ac morte Chriſti Domini noſtri: ad tertiam exercitia quartæ, de Reſurrectione ſcilicet, Aſcenſione Chriſti, & amore Diuino.

QVOD ad modum & formam attinet: *primùm* eſt neceſſaria præparatio, iuxta illud Sapientis: a *ante Orationem præpara animam tuam.* Quod a *Eccl. 18.23.* fiet, ſi diligenter Additiones, & Regulæ ſeruentur, quæ ad benè Orationem habendam præſcribuntur; ſi interdiu cor & ſenſus cuſtodiantur, adhibito examine generali & particulari defectuũ occurrentium: vt his purificata anima, poſſit ſine impedimento agere cum Deo. *Deinde* addenda eſt cooperatio ipſo tempore Orationis exercendo potentias animæ, memoriam intellectum & voluntatem, ſenſusq; interiores, cogitando de ipſo myſterio; & diſcurrendo per ea, quæ in ipſo continentur; excitando voluntatem ad amorem, aut odium boni aut mali, quod in eo apparet; & internos ſenſus applicando ad virtutis ſuauitatem & dulcedinem; vitij verò horrorem & amaritudinem deguſtandam.

TERTIA eſt applicatio ad finem Orationis, ad fructum ex ea hauriendum: & hoc eſt, quod noſter Pater S. Ignatius ſæpius repetit in exercitijs,

tijs, cùm dicit: reflectar ſuper me ipſum, ad fructum aliquem percipiendum. Circa quod quinque res magni momenti ſunt obſeruandæ. *Prima*, tempus ipſum Orationis non eſſe expendendum in rebus & virtutibus generatim perpendendis: exempli cauſa, quàm ſit præclara res humilitas; quàm præſtans charitas &c. Sed oportet reflexionem ita fieri ſuper me ipſum, vt videam, quantopere hac virtute vel illa indigeam; & conſilium accipere, & conſtituere apud me de ipſa emendatione; petita à Deo ad id gratia, & propoſito emendationis ſæpiùs renouato: alioquin æquè carnales manebimus, & paſſiones noſtræ æquè excitatæ ac viuæ, atque antea: nam tormentis in altum exploſis, arx nec deijcitur, nec læditur. *Deinde*, quòd ordinariè progrediendum ſit iuxta prædictum ordinem: nam licèt tempus Orationis in eliciendis actibus amoris Dei, eiusque perfectionibus conſiderandis expendere, valde ſit bonum: at ſi quis paſſiones ſuas viuas habens & immortificatas; & cùm de eis mortificandis ac moderandis agere deberet, in illis actibus hæreat: is verò error eſt, ac deceptio: & huiuſmodi, quos tunc faceret, actus, non amoris Dei, ſed amoris proprij cenſerentur: & ſic perueniet ad domum ſuperbiæ, quam ædificauit amor ſui: veritas Dei eſt, quæ accipitur meditanda; ſed applicatio poteſt eſſe Dæmonis, qualis fuit illa, quam adhibuit in ſecunda Chriſti tentatione. Hinc *tertium* ſequitur obſeruandum, quòd fru-

ctus

ctus ex meditatione capiendus, eſt morum meorum emendatio: vt benè faciam, & patiar propter obſequium Chriſti Domini noſtri, & vtilitatem meam, ac proximorum, iuxta illud: b *Bona arbor bonos fructus facit.* *Quarta* eſt exſecutio eorum, quæ benè propoſuimus & conſtituimus. Ad quod nominatim iuuant examina, generale & particulare; & aliqua pœnitentia ob admiſſos defectus: c *Regnum enim cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*: expugnatur enim illud regnum bonis editis operibus, ſibique ipſi vim inferendo, vt ea contra propriam paſſionem exerceat. *Quinta,* hoc totum conſiſtit in eo, vt applicatio rectè fiat, ad id exuendum & euellendum, quod profectum noſtrum impedit; aut virtutem illam acquirendam, quæ nobis maximè deeſt. Ad quod præſtandum tutiſſima eſt Superioris aut Confeſſarij directio: quæ in genere tunc recta cenſebitur, ſi tendat ad noſtram abnegationem & mortificationem; ad veras ſolidasque virtutes acquirendas; & proximos noſtros in eadem re iuuandos; particularem verò directionem regula reijcit, ad conſiderationem & ordinationem Superioris, dicens: *quod ad Orationem & examina pertinet ipſe cum vnoquoque conſtituat.* Superior enim & Confeſſarius generalia monita & documenta ſingulis debent prudenter, iuxta cuiusque capacitatem & neceſſitatem, applicare.

b M.

c Matt. 11. 12.

HAEC fuit prudentis huius & in rebus ſpiritualibus experti viri exhortatio: ex qua hanc tantùm deduco concluſionem contra arrogantes, quod licèt nos non debeamus diuinum

ſpiritum aſtringere, aut Regulis noſtris, & præceptis orandi illum ſubijcere: ipſe tamen vult, vt nos ipſos aſtringamus ac ſubijciamus legibus ac Regulis illis, quas in ſua Eccleſia nobis præſcripſit, ſanctoſque Patres docuit, quos nobis Duces & Magiſtros dedit: nobis autem illæ ſunt, quas Pater noſter Sanctus Ignatius in libro ſuo ſpiritualium exercitiorum præſcripſit: quæ ferè ſunt, quas communiter docent Sancti, ab omnibus Iuſtis ſeruandas: nolle autem vllis regulis aſtringi, eſt mera carnis libertas; & arrogantia ſuperbiæ valde pernicioſæ: quæ pro libitu ſuo internos proprij ſpiritus impetus ſequitur: quos iudicabit fortè eſſe Dei, erunt autem Dæmonis. Quandò autem Dominus aliquem voluerit per viam priuatam & extraordinariam deducere, poſuit ipſe in Eccleſia & Religionibus ſuis Magiſtros, qui nouerint, eum dirigere iuxta id, quod intelligent eſſe voluntatis & gloriæ Diuinæ, qui eſt admirabilis in modo & ratione ſuos electos deducendi: ſicut fuit cum Patre noſtro Balthaſſare, de quo agere pergimus.

CAPVT

CAPVT XLIV.

CONSTITVITVR P. BALTHASſar Viſitator prouinciæ Aragoniæ,vbi magnam noſtri fratris Ioannis Ximeni virtutem cognouit,eiusq́; relationem confecit.

CVM P. Balthaſſar adeò fœliciter ex prædicta probatione euaſiſſet, Pater Generalis Euerhardus optimam de eo habens informationem, eum conſtituit Prouinciæ Aragoniæ Viſitatorem, ſicut alios Patres ad alias prouincias viſitãdas mittebat, qui omnes & grauiſſimi erãt, magnæq́; apud omnes opinionis, eò quòd Generalis locum & vices in eo munere obtinerent, cùm non poſſet ipſe per ſe prouincias viſitare. Diſceſſit ſtatim, vt ſatisfaceret Obedientiæ: functusque eſt Officio illo, modo quodam adeò exacto, vt tanquam exemplar eſſe poſſit omnibus ſimile munus gerẽtibus. Quare P. AEgidius Gonzaluus Abulenſis tũc Romæ Aſſiſtens dixit, P. noſtrum Generalem dixiſſe: ex ſexdecim Viſitationibus, quæ tunc in Societate erant inſtitutæ: hanc habuiſſe ſingularem eminentiam. Nam P. Balthaſſar primum omnium ſtuduit conſeruare vnionem & pacem cum reliquis Superioribus, quoad fieri potuit: vt omnes ſimul reformationẽ ſpiritus, quæ in votis erat, aggrederentur: in qua

ipſe rarò quodam ſanctitatis exemplo in rebus omnibus præcedebat: id enim magnam conciliat gubernanti authoritatem; redditque omnibus amabilem; & efficit, vt quæcunque ordinat ac præſcribit, facilè & cum alacritate recipiantur. Sed hanc vnionem nominatim habuit cum P. Prouinciali Petro Villaluio (qui poſteà etiam fuit huius Prouinciæ Caſtellanæ Præpoſitus Prouincialis, & retulit de ea viſitatione, quæ iam dicentur) viro verè ſpirituali, valdeque candido: de quo P. Balthaſſar dicebat: ſe inueniſſe hominem habentem veram virtutis opinionem & æſtimationem: quare ſtatim atque mutuò ſe nouerunt, & agere cœperunt, ita inuicem dilexerunt, & vniti ſunt: vt nunquam in iudicijs & conſilijs mutuò diſcreparent, ac diſſentirent. Nec id eſt mirum: nam ſtatim atque Prouincialis aduertit magna dona P. Viſitatori à Deo collata, ita eum reuerebatur, vt quoduis eius reſponſum ac decretũ iudicaret, quaſi è cælo elapſum: eiuſque dictamina eſſe tanquam prima principia in materia ſpiritus & gubernationis.

HOC totum ex eo etiam procedebat, quòd ipſe P. Balthaſſar viſitationem cuiuſque Collegij, priùs cum Deo D.N. communicaret; inſtanter orans, vt ad maiorem ipſius gloriam & Subditorum vtilitatem illa cederet: ideoque antequam eam inchoaret in quocunque Collegio aut domo, recipiebat ſe per dies octo, aut quot commodè poterat, ad ſpiritualia exercitia Orationis & lectionis pro more Societatis facienda: quo tempore nolebat, quemquam ſecum loqui; ſed totum tranſigebat cum Deo. Qua ratione

ne præter bonum exemplum, quod omnibus eius Prouinciæ dabat; eoſdem etiam alliciebat, & quodammodo impellebat ad idem faciẽdum: talemq; de eo concipiebant opinionem qualis ipſe reipſa erat; quare tanquam virum Sanctum eum æſtimabant, ac reuerebantur; fœlices ſeipſos iudicantes, quòd talis Superior ſibi obtigiſſet, valdeq; anxiè optabãt, ſtatim illi cor pectusq; ſuũ aperire, eiusq; volũtati & manib. ſeſe tradere. prudenter iudicantes: eum, qui tantam haberet cum D. N. familiaritatem & conſuetudinem, non poſſe in ſuâ gubernatione à recta via aberrâre. Elapſis diebus ſuæ recollectionis, incipiebat agere cum domeſticis omnibus, quos audiebat cum magna quiete, quam diù illi aliquid, quod dicerent, habebant. cui rei tempus ſemper tribuebat neceſſarium, ſiue cum minori ſiue cum maiori ageret, iuxta ſingulorum neceſſitatem, & non ob reſpectus humanos; qui ſæpe in cauſa ſunt, vt ſine magna vtilitate tempus tranſigatur. Poſtquam eos audiebat, conſolabatur, & ad perfectionem & familiaritatem cum Domino noſtro exſtimulabat. Nec defuerunt, qui experirentur eius lucem & ſpiritum Prophetiæ, quem hic interdum oſtendebat: vt eos ad obſequium Diuinum magis animaret. De vno minimũ Patre illius Prouinciæ intellexi, quòd antequàm eſſet Sacerdos, dixiſſet illi Pater Viſitator quædam euentura; & ita euenerunt, ſicut dixerat. Hac diligentia & verborum efficacitate in exhortationibus, quas ad omnes cum ſolito ſpiritu & feruore faciebat, magnum in omnibus fructum fecit, ita vt eius diſceſſum grauiter ſentirent, ob conceptum iam in eum

amorem;& fructum, quem ex eius conſuetudine perceperant.

VISITATIONEM incepit à Collegio Cæſar-Auguſtano, vbi theſaurum quendam abſconditum cum magno ſuo gaudio reperit: Agens enim cum alijs domeſticis de rebus animarum eorum, inuenit Fratrem quendam Coadiutorem Ioannem Ximenum virum excellentis, ſed occultæ virtutis. Erat is natione Valentinus, ex quodam loco in Montanis nomine Viar, qui conſilio cuiuſdam pij Eremitæ ſtatuit ire Valentiam, vt Societatem ingrederetur, in cuius conſilij executione duo illi euenerunt magna indicia diuinę vocationis;& ad magnam ſanctitatem electionis. Alterum fuit, quod accedente in medio itinere, hoſte, ad eum tentandum, vt in patriam ſuam rediret, & cum matre, ac fratribus pauperibus maneret: ipſe Diuino ſpiritu afflatus, hoc ſe voto inſigni obſtrinxit: Deus, ego tibi promitto, me iturum, vt Patribus illis, amore tui ſeruiam; promitto etiam tibi, Deus meus, nihil me facturum, quod non ſit amoris tui cauſa: ego enim neſcio, quo eam, vt alicui ſeruiã, niſi tibi: qui Deus meus es, ac Dominus meus. Cum hac ingenua ac generoſa promiſſione tentatio euanuit, ſuumque ille iter proſequutus eſt, Valentiam vſque: vbi alterum ei mirabile euenit: cùm enim à Patre Prouinciali Antonio Corteſio, magni ſpiritus viro, peteret in Societatem admitti;& Prouincialis cum Conſultoribus ageret, an Ximenus recipiendus eſſet? illi, qui cum eo iam pro more Societatis egerant, iudicarunt hominem pro ea eſſe inutilem; & cum ſecundò ac tertiò ad conſultandum de ea re conuenirent

uenirent, eò quòd Prouincialis valde propenderet ad eum recipiendum. Ij tamen idem ſemper, quòd priùs, dixerunt: ſed ipſe P. Corteſius interna Dei motione impulſus, & vtens communi & familiari ſua phraſi, qua in rebus affirmandis vti conſueuerat, dixit: *in rei veritate* eum recipiemus in Sanctum, eò enim hic homo tendere videtur: & ita eum admiſit. Exitus autem comprobauit, eius reſolutionem fuiſſe à Deo cum illa prophetica phraſi. Paulò pòſt miſſus eſt ad Collegium Cæſar-Auguſtanum, vbi ferè ſemper manebat ruri in prædio quod IESVS de Monte appellatur; vbi nocte dieque tanquam mancipium laborabat, quamuis ſæpe ad Collegium veniebat: vbi ligna in vehiculo, & aquam in vaſculo, & res alias ſeruitio domeſtico neceſſarias vehebat: amplectens, cum magna lætitia, laborioſa ac difficilia munia, in quibus alij magnam ſentiunt repugnantiam. nec defuerunt illi contemptus occaſiones, ob falſa teſtimonia in ipſum prolata: quibus tamen ipſe nouit vtiliter vti. Et quoniam exteriùs erat vir ſimplex ac ſyncerus, & ex altera parte tanquam humilis, dona à Deo ſibi collata occultabat; (quamuis communiter ſeruus Dei haberetur) non tamen habebatur, nec æſtimabatur, quanti eius virtus & ſpiritus merebatur: donec Pater Balthaſſar rationem eius animæ accepit, ac de ſpiritualibus rebus cum eo agere cœpit. Qui cùm tantam cæleſtem lucem haberet, & earũdem rerum experientiam, ſtatim agnouit, quantum theſaurum Maieſtas diuina in eius anima recondidiſſet. Non ſatiabatur audiens referentem miſericordias, quas à Deo accipiebat: & tantum temporis cum ſolo, & toties

agebat, vt domeſtici, id aduertentes, ſcire auerent cauſam tam frequentis & prolixæ communicationis inter vnum Coadiutorem, & Viſitatorem adeò grauem: qui tamen, nihil hos rumores curans, oblectabatur eum audiens; eique oculos interdum aperiens, vt agnoſceret, magnique faceret dona ac beneficia, quæ illi Dominus largiebatur; ac ſe diſponeret, ad alia maiora quotidie recipienda; reliquos etiam, qui in Collegio erant, capaces eius ſanctitatis reddidit; vt quem antea non nouiſſent, nunc noſcerent, & magni facerent. Ac propterea inter alia, ex ſua humilitate, dixit ſe multa ab hoc fratre didiciſſe ad Orationem ſpectantia. Quod ſi talis Magiſter diſcebat aliquid ab eo, qui ſe profitebatur eius diſcipulum: ſignum eſt, diſcipulum in aliquo æque in altum volaſſe, atq; ipſum Magiſtrum.

CVM igitur in hac hiſtoria aliquas res notabiles retulerimus de aliquibus Patribus, & Fratribus ſtudioſis Societatis, quos ipſe P. Balthaſſar in ſpiritu iuuit: oportunum erit dicere aliquid de Fratre vno illiterato, qui in Sanctitate & ſcientia ſpiritus multos eruditos & literatos ſuperauit: quem idem Pater non ſolum multum iuuit breui tempore, fecitque eum mundo innoteſcere; ſed quod amplius eſt ex Diuina & ſpeciali Dei Prouidentia, fuit virtutum eius hiſtoricus: quare ab ijs incipiemus, quæ cùm iam redijſſet ex viſitatione Villa-Gartiam de eis ſcripſit, reſpondens ad literas cuiuſdam Patris Prouinciæ Aragoniæ, qui fœlicem boni huius fratris exitum eidem Patri ſignificauerat, petens ab illo, vt quidquid de eius virtutibus noſſet, ad ipſos ſcribere non recuſaret.

Litera

Litera P. Balthaſſaris Viſitatoris ad Patres & fratres Collegij Societatis IESV Cæſar-Auguſtæ.

LITERAS V.R.10.Martij datas 25.eiuſdem accepi: ad quas reſpōdere hactenus diſtulī ob graues occupationes. Quod ad vitā attinet F.Ximeni bonæ memoriæ,pauca ego ſcio; ſed illa tamen bona & certa, ab ipſomet mihi dicta; dignaque quæ magni ab omnibus fiant; ab ijs præcipuè,qui illis maximè indigemus,vt nos excitēt, valde procul ab eis remanentes. Mi Pater, multa ſplendebant in Fratre illo,Dei ſeruo,mundo quidem incognito, ſed Chriſto D.N. notiſſimo, & chariſſimo: quædam erga Deum, alia erga ſe ipſum,alia erga ſuperiores & proximos.

ERGA Deum in particulari magnam habebat fiduciam (quam ipſe vult ſeruos ſuos habere) de optimo eius ingenio,& viſceribus tenerrimis, quæ nobis in ſanctis ſuis Scripturis reuelauit: & hoc erat firmum eius gubernaculum, maximaque fortitudo in omnibus laboribus, & aduerſis euentibus, cùm incidebant: in omnibus enim & per omnia ſe in eius vlnas conijciebat,eadem omnino ratione, ſucceſſus omnes magnos & paruos accipiens. Oriebatur hæc eius fiducia ex eo, quod experientia didicerat; & ex profunda quadam reuerentia in agendo cum Deo, coniuncta cum fideliſſima & promptiſſima Obedientia in omnibus, quæ intelligebat ſanctiſſimæ eius voluntati eſſe grata. In cuius confirmationem aliqua particularia proferam, quæ magni facie-

faciebat, valdeque tenerè, tanquam ſingularem Dei miſericordiam inſtar miraculi referebat: quale fuit illud, quo mulus ipſum ex fluuio Ibero, vbi iam ſubmergendus erat, liberum eduxit. Superiori enim ipſum mittenti ad vehẽdam aquam, dicebat, ſe non habere ſufficientes vires, ad mulum continendum; & fluuium valde creuiſſe: ac propterea periculum eſſe, ne ad quemuis motum, & mulus & ipſe ſubmergerentur: & res ipſa, vt ipſe verebatur, euenit: mulus enim, cui inſidebat, ingreſſus eſt ad impetum fluminis: & cùm ſe iam videret perire, dixit Domino noſtro cum magna fiducia: ô Domine, iam hîc nullum eſt remedium, niſi à te: noſti Domine, me Obedientiæ propoſuiſſe virium mearum imbecillitatem: ideoq; abſque mea culpa in hoc periculum incidi. O rem miram! in eodem puncto mulus ſubſtitit, & in poſteriores pedes erectus extremitatibus eorum valde cautè innitens, quaſi homo eſſet, cœpit retrocedere: & inuſitato adeò modo inde exijt, vt quaſi miraculum iudicaret. Hæc autem experientia eius, quod in Deo habebat, diues illi fuit fodina, valdeque efficax ad ipſum à mundo euellendum ipſi verò Deo ſolidè adhærendum. habebatque de ipſius manu efficacia auxilia, vt fortiter ipſi adhæreret: *inprimis* magnam cordis à rebus omnibus expeditionem: de quo interdum dicebat: nihil melius, quàm expedire cor ab his rebus terrenis, Deoq; omnino tradere: nam ſtatim tot beneficia donaq; ſuper eum deſcendent, vt vix poſſit ad tot ſimul accipienda attendere. *Deinde* pacem quandam & ſolatium plenum, in omni genere euentuum. *Tertiò* tantam cordis ſui ad Deum

conuer-

conuerſionem, vt quaſi nunquam eius aſpectum Deus effugeret. *Quartò* magnam in Oratione ſentiebat dulcedinem: & conceſſerat illi Deus, vt breuis ſomnus ei ſufficeret, quò poſſet plus temporis, ſolus, & in quiete & ſilentio noctis, cùm occupationes Obedientiæ ceſſarent, nec externa adeſſent proximorum impedimenta, Orationi dare. Nam cum præ defatigatione ex continuato per diem labore, vix in nocte conſiſteret, ſumeretque neceſſarium tunc alimentum, (nam ſic laboranti fratri cibus & potus ſufficiens maximè iuxta ordinem Obedientiæ, & ad peragendum in ſuis laboribus, tantum abeſt, vt ſpiritum impediat, vt potiùs eum adiuuet, nam (dicebat idem frater) Equi trahunt currum, non currus equos; ſi autem hi non comedant, nec trahere poterunt) tres aut quatuor horæ pro ſomno ei ſufficiebant; & ſecunda, aut tertia poſt mediam noctem hora iam vigilabat: & quod reliquum erat noctis pernoctabat in Oratione Dei in ſubdiali turris domeſticæ: vbi ſuadebat, vt ego deambularem, experturus, quid illud eſſet. Cuius rei commodiùs gerendi causâ ab externis exuendi, induendique obſtaculis Deus voluit eũ eſſe liberũ: dormiebat enim à longo tempore indutus, aſſentientibus Superioribus: quæ ratio tũ Orationi erat cõmodior, tum ſanitati non nocebat: nihilq; in corpore nutriebat ſordium, quæ ipſum moleſtarent, aut in expurgandis occuparent: ſed animæ & corporis munditia fruebatur. Eius Oratio communiter erat de Chriſti Domini Paſſione, ob quoſdam rhythmos, quos de ea referens, magnos ſentiebat internos animi motus, vt non poſſet ſibi à lacry-

mis

mis temperare. Sed hæc tunc ipſe aperiebat, cùm ſuæ conſcientię rationem redderet, vt iuxta Obedientiæ præſcriptum, ſyncerè & candidè cum Superioribus ageret: & adhuc multa pręmittebat ad pudorem & ruborem ſuum ſpectantia. Vnum autem dicebat, recenti memoria retinẽdum. Nam interroganti mihi, de eius Orationis argumento reſpondit: Cogito, Pater, de Chriſti Paſſione: nihil enim aliud eſt, de quo ſit cogitandum: nam in ea omnia continentur.

ERGA ſeipſum, vltra religioſam vitam, alijs ſimilem, contemptum inſignem habebat cum interna appetitionum & cupiditatum ſuarum mortificatione, quæ Dei voluntati aduerſarentur. Id quod ſeriò omninò ſeruabat: eò quòd experientia didicerat, ſtatim atque aliquid horum ipſe prætermitteret; Deum ſibi deeſſe; portionemque ordinariam ſibi ſubtrahi, quam ipſe omnibus huius mundi rebus proferebat; & cum qua excitatus viuaxque in Dei ſeruitio verſabatur; viresque ſentiebat aduerſus omnes moleſtias, illud impedientes.

ERGA alios talem etiam ſui contemptum pręferebat, vt certò ſtatueret, quáſvis moleſtias, & iniurias aliorum ferre; eaſdem verò alijs pro viribus præcauere; & omne potiùs obſequiũ (quod in ſe eſſet) eiſdem exhibere: & hæc ſcaturigo fuit illi vitæ principium, & ingens theſaurus. Nihili faciebat verbum illud quod alios terrere ſolet: Quid homines dicent? gaudebat viles adeò veſtes geſtare, vt nihili ab alijs fieret, & contemneretur. Quare de hoc agens argumento dicere ſolebat: quid ad me quod me homines æſtiment?

& quid

& quid illud mihi proderit? potius ſi mei meminerint, & aliquam rationem habeant, poſſet me impedire; ſed obliuiſci & cõtemnere me, potius iuuaret. Hoc igitur, dicebat, velle deberem & quærere: non verò, quòd meum profectũ retardat.

ERGA Superiores elucebat in eo magna quædam reuerentia & reſpectus; vt qui clariſſimis eos oculis intueretur, tanquam Dei vices agentes; & animi quoddam decretum non tranſgrediendi eorum mandata, etiam difficillima, pro vlla re huius mundi. Ideoque aiebat, Huiuſmodi Superiores ponere ego debeo ſuper oculos meos, quantumuis me illi mortificent, & (vt illius verbo vtar) me velint etiam ſine cauſa & ratione exactiſſimè perficere, & omnibus numeris abſolutum reddere.

ET hîc mihi retulit quiddam ſub magno ſecreto, quod ſibi ante aliquot annos cum quodã acciderat: in quo exiſtimabat Superiorẽ exceſſiſſe limites ipſum premendo, in materia honoris, quẽ valde ad viuũ tetigiſſet, in qua tamen re virum ſe ipſe præbuit, tam in vſu talis occaſionis, Deo illã offerendo, vt fructum ex ea caperet; quã in ea occultanda: ne defectus eius alijs innoteſceret, à quo fuiſſet adeò læſus & iniuria affectus. Et quãuis ex modo, quo ille caſum referebat, videbatur reuera Superior exceſſiſſe, non adhibendo ei fidem, nec admittendo rationes, quibus ipſe, quod obijciebatur, excuſabat: nihilominus, quod res proficiſcebatur à bono profectus ipſius Zelo: eam probationẽ direxit ipſe ad maiorem ipſius Obedientiæ æſtimationẽ, ſuũq; maius bonũ: hoc enim initiũ fuit & fundamẽtũ quo ipſe magnꝰ & excellẽs in ſpi-

in ſpiritu euaderet: quòd ſcilicet ſponte ſibi moreretur, vt viueret Deo reſeruans & in loco tuto talem occaſionem eiuſque fructum reponens: Interroganti etiam mihi, quomodo ſe cum Deo haberet? reſpondit: antequam omnino me Obedientiæ ſubijcerē, ac traderē, ſemper eram inquietus, nec benè mihi ſuccedebat: at poſtquam id facere decreueram, & re ipſa præſtiti, adeò benè me habeo, vt neſciam, quid vltrà deſiderem: quod ſi Obedientia ipſo tempore Orationis in aliqua alia re me occuparet, nihil curarem quòd eam nō haberem: modò ego obedirem; adeoque lætus & pacatus currum ſequar, atque ſi in ipſa Oratione manerem: præcipuè cùm neque ſic Oratio impediatur, nam etiam currum ſequens ſuos de paſſione rhythmos repetebat, ac meditabatur, ſuaſque Dominicas precationes, earumque myſteria recolebat.

ERGA proximos valde ſitiebat eorum ſalutem, & vt omnes Deum agnoſcerent, eiuſque legem ſanctiſſimam cuſtodirent: ex quo oriebatur internum quoddam conſilium ad homines iuuandos: cùm omnibus enim ruſticis, & ignaris hominibus occurrentibus, ita colloquebatur, vt inciperet ab aliqua re, quam illi libenter audiebant; ſed mox tranſibat, ad id quod ipſe cupiebat, fructum ſcilicet animarum eorum, & ita miſcebat ſermones de Deo. præcogitabat autem, quæ illis eſſet dicturus: & talem ſcientiam ac peritiam ipſius gradui accommodatam Deus ei dederat, adeoque ſuauiter agebat, vt ordinariè eos lucraretur, & in moribus ac vita mutaret, quibuſcum agebat. Et huiuſmodi rerum particularia quædam refere-

referebat, quæ dictis eius fidem faciebant: quoſdam enim homines, accepta occaſione, reprehendebat; alijs modum præſcribebat & ordinem vitam ſuam more Chriſtiano inſtituendi; & adiecit: hucuſque ſe non fuiſſe auſum apertè de Deo cum omnibus loqui; ſed cum magna cautela, & aliquibus tantum; ſed impoſterum ſe confidenter de Deo cum omnibus collocuturum: hoc autem ita tenerè proferebat, vt lacrymæ ex oculis fluerent. Semper loquebatur de verbis Dei; ita in eos ſermones prorumpens, vt non poſſet ſe continere: cuius rei in iſto Collegio veſtro ſatis multi ſunt teſtes, qui ad prædium ibant, omni exceptione maiores. Cuius ſinceritatem, & cordis veritatem, fœlicemque in huiuſmodi ſermonibus progreſſum & exitum aduertens, non habui animum eos illi prohibendi; cùm tamen priùs, ad rē ipſam attendens, cogitaſſem eum monere, vt ſibi ab eis temperaret. Rerum internarum magnam habebat lucem; eamque ſatis oſtendebat; cùm in prædio aliquid proponebat ex ordinatione Obedientiæ. Quidquid hactenus de eo ſcripſi & plura quæ vobis ſunt nota, bonum teſtimonium & confirmationem habuerunt ex eius adeò exemplari fine vitæ, & ex die mortis, quem nouit & ſignificauit octo dies antequam accideret; cum tot alijs particularibus circumſtantijs vobis ſatis notis. Supereſt nunc, vt cùm ego hic retulerim, quæ memoriæ occurrerunt ad veſtrum ſolatium; & quia id à me petiuiſtis: vt & vos tantundem ad meam petitionem faciatis, mittendo ad me deſcripta, quæcunque de eo collegiſtis, & rhythmos præterea, quos ipſe fecit & in prædio canebat; & quos

 depaſ-

de paſſione Domini in ſuo curru meditabatur; & ſimul indicãdo, vnde eſſet oriundus, & cuius ætatis, & quot annis in Religione vixerit: nam diem obitus eius iam noui: quem Deus vtrique noſtrum det æquè felicem: ſicque IESVS in anima R. V. totusque eius amor & ſolatium Amen. VILLAGARTIAE, die Sanctorũ Philippi & Iacobi, 1579.

Hæc eſt virtutum Ioannis Ximeni ſeries & relatio, quam bonus eius Superior & Pater ſcripſit: prodens eadem opera ſatis apertè propriam facultatem ac talentum ad cognoſcendam virtutem & ſpiritum ſuorum ſubditorum, qui vt bonus Paſtor benè ſuas oues nouerat.

CAPVT XLV.

QVAEDAM ALIA IOANNIS Ximeni memoranda, & nominatim quæ cum Patre Balthaſſare ei euenêre.

PRAETER ea quæ P. Balthaſſar in præmiſſa ſua Relatione ſcripſit, operæ pretium erit quædam alia addere, aut ab eodem Patre verbo relata, aut certa alia via cõgnita, de ingenti & præſtanti huius fratris religione, & ſpiritu, qui ſemper fuit valdè propenſus ad rationis dictamen ſequendum, & in eadem propenſione plurimum profecit in ipſa

reli-

religione, ex præclaro ſententiæ illius ſenſu, quem ſuprà inſinuauimus, ſequendi ſcilicet dictamen trium ſuperiorum, Dei, Prælati, & Rationis; quamuis omnes tres ſint vnus, ipſe ſcilicet Deus: qua via valdè in omni virtute proficiebat. Cap. 21.

AB ipſis etiam ſuæ religionis initijs magnum ſtudium & vim adhibuit, vt perſequeretur, & repugnaret omnibus naturæ propenſionibus, ſtrenuè retundens eius impetus; & omnes ab ea prouenientes repugnantias viriliter vincens. Quando ex prædio ad Collegium redibat aliquid portans, præter exercitium Orationis ſe ipſum interrogabat, ſibiq; reſpondebat. exempli cauſa: quò vadis Ximene? ad Collegium, vt paululum ibi quieſcam. Quod ſi ſtatim atque perueneris, iubereris hunc aut illum laborem ſubire? reſpondebat, non iubebunt: quia ſum valde defatigatus. Quod ſi nihilominus id facere iubereris? dicebat: libenter faciam. Idque ſtatim confirmans, dicebat: vtinam, Deus meus, id iubeant. Nec raro, Deo ita volente, vt eius votis ſatisfieret, euenit, vt ſtatim atque fatigatus ex campo redibat, id ipſum ei faciendum imponeretur, de quo ipſe in itinere ratiocinabatur: & tunc id faciebat promptiſſimè ac diligentiſſimè; & nominatim, ſi fimum ex ſtabulo auferre, aut communia loca purgare, aut huiuſmodi vilia Officia præſtare iuberetur: ad quæ vt ſe magis mortificaret, potius quàm ad alia propendebat. Sæpe etiam ipſemet offerebat ſe aliquibus diebus feſtis ad partes coci in culina

obeundas vt cocum ipſum ſubleuaret. Cùm die quodam rudera ex Collegio eueheret ad ripam fluminis, occurrit ei: fore ſibi aliquo modo graue, ſi abſque veſte, in ſolo thorâce id faceret: Sed quoniam non licebat ei extra domum exire ſine tali veſte: hoc inijt conſilium, vt coram P. Recto-re ſine tali veſte tranſiret: cumque Pater Rector non iuſſiſſet veſtem induere, exiſtimauit illam facultatem ſibi ſufficere, & ita tota die rudera eue-xit tantùm in thorace. In his & ſimilibus occa-ſionibus, in quibus exiſtimabat, ſe poſſe mortifi-care, abſque læſione Obedientiæ, ita ſtudiosè id faciebat, vt nullam prætermitteret.

§. I.

SED multò libentiùs & hilariùs occaſionibus illis vtebatur, quas Obedientia offere-bat. Quodam die feſto mane, in pœnam alicuius incuriæ, iuſſerat P. Rector, ne comederet: & poſtea P. Miniſter miſit illum ad prædium, nec voluit accipere quicquam ſecum, quod comede-ret; redijt veſperi benè eſuriens, ſed iuit ad ſan-ctiſſimum Sacramentum, vbi orans, voto ſe ob-ſtrinxit, Obedientiam ſibi iniunctam ita explen-di: vt, niſi iuberetur, non comederet: & quamuis pulſaretur ad cœnam, ipſe manſit in ſuo cubicu-lo, donec Deus ita proſpexit, vt cùm P. Rector omnium vltimus ad cœnam ſe conferret, interroga-ret, an aliquis ſupereſſet, qui cœnam non ſumpſiſ-ſet, cui cùm diceretur: Ximenum non veniſſe ad menſam, quia miſſus eſſet ad prædium; iuſſit, illum vocari, & interroganti, cur non veniſſet ad cœ-

nam

nam,ille reſpondit:quia R.V.prohibuit comedere. Ex hac adeò exacta Obedientia ædificatus Rector, iuſſit eum cœnare. Alia die veniens ex prædio, vt aliqua neceſſaria pro familia acciperet, dixit quidem Superiori,cur veniſſet;ſed is tacens, fingebat ſe non audire,vt illum mortificaret: Ximenus,quòd feſtinaret, bis,ter repetijt,quod petebat, & nihilominus Superior per integram horam ſtantem ibi detinuit, nec reſpondit. Poſtea exiſtimans ipſe Ximenus, ſe deliquiſſe, quòd toties repetijſſet,quid quæreret, promiſit Deo, ſi aliquid ſimile alia vice ſibi occurreret, ſe contentum fore,vel ſemel dicendo quid quęreret;relinquendo Superiori,vt faceret,quod luberet.Redijt ſequenti die propter eandem cauſam, dixitque Superiori: Venio Pater pro rebus neceſſarijs, & ita conticuit; & reſponſum per tres horas exſpectauit: vacans toto tempore Orationi coram crucifixo ibi exiſtente,donec P. Rector, videns eius reſignationem & patiētiam, iuſſit accipere,quod quærebat. Hunc in modum multa alia valde memoranda ei acciderunt: & quod P. Balthaſſar in ſuis literis reddidit, cum iuit ad Iberum fluuium cum mulo, fuit ab omnibus pro miraculo habitum: quod ipſemet Ximenus tenerrimè recolebat, ſuauitatem agnoſcens prouidentiæ Diuinæ, ſuccurrentis in huiuſmodi preſſuris & anguſtijs, ijs qui ſuam fiduciam in illa ponunt, vt Superiorum iuſſa exequantur. Et vt appareat, quanti Dominus noſter faciat hunc Obedientiæ modum,referam quod quædam die ei accidit oranti in Eccleſia coram imagine Beatiſſimæ Virginis, ſingulari enim affectu eam rogans, vt ipſum iuuaret,

atque ita dirigeret, vt ſalutis viam rectam teneret: vocem audiuit dicentis: perge, Ximene, per iſtam cœcæ Obedientiæ viam, quam tenes; nam rectà pergis. Poſt hanc vocem valde ſenſit ſe adiutum, & in eadem virtute proficere. Cùm ſuæ conſcientiæ rationem Superioribus redderet, & interrogaretur, an ſentiret ſe ad perfectionem aſſequendam excitatum, reſpondebat: ab ea nocte, qua beatiſſima Virgo me eſt allocuta, ita benè, vt neſciam quid ampliùs deſiderem; hoc ipſe dixit P. Balthaſſari, qui ea nobis communicauit.

SED quid dicemus de ingenti eius erga paupertatem amore? nam quæ viliſſima domi erant ſibi accipiebat, in cibo, veſtitu, & reliquis; ſæpiùs etiam dormiens in ipſo ſtabulo ſuper ſtramen: quò ſe conferebat ſub prætextu dandi mulo pabulum. Sed multò tamen pluris faciebat paupertatem ſpiritus, ſine qua parum exterior valet. Fratri cuidam ei dicenti, quàm ineptas veſtes habes chariſſimè, & quàm exactè paupertatem colis! Ximenus reſpondit: ineptas veſtes habere non eſt paupertas: quid igitur? ait alter: paupertas, inquit, eſt pax animæ & corporis, quãdo omnia deſunt: cùm enim quis aſſueſcit ineptas geſtare veſtes, & calceos, & malè comedere, ita vt quiduis illi ſatisfaciat, & boni cõſulat, imò ſe etiam illis indignum iudicet: hæc eſt pax corporis & animæ, quam non habet, qui non eſt contentus ijs, quæ illi dantur, etiam cum bona ſunt; ſed potius conqueritur & murmurat de eo, qui dedit: eò quòd palato ſuo non arrideat. Idem aliàs multò melius ſignificauit, adhibito exemplo, cuidam interroganti quid eſſet paupertas? ſi quis, inquit,

quit, hortũ aliquẽ varijs arboribus alijsq́; elegantibus plantis conſeuiſſet, & poſtquam optimè coluiſſet, & in bonum ordinem redegiſſet, ſequenti die euulſas omnes arbores, & plantas deſtructas inueniret, nec tamẽ propterea turbaretur, aut pacem ſuam amitteret: iam hic eſſet veſtigiũ aliquod paupertatis. Paupertas igitur ſpiritus eſt, quod quis exuat ſe ab omni eò quòd non eſt Deus: quod ſi quid amet aliud, aut moleſtiam illi adferat, niſi quod non ſeruiat Deo propter ſe ipſum; aut quod idem qui adeò bonus eſt, ab aliquo offendatur: non eſt in eo vera ſpiritus paupertas.

EXCELSAM hanc Philoſophiam didicerat Ximenus non in libris, ſed in Oratione cum vnctione Spiritus ſancti, docentis præclariſſimas veritates abſque argumentorum ſtrepitu: & multæ tales ab illo audiebantur: optimè enim & magna cum voluptate loquebatur de Deo, & ſpiritualibus, cùm erat inter eos qui vellent ipſum audire. Cùm P. Balthaſſar Viſitator eſſet in prædio, cui nomen IESVS de Monte cum P. Prouinciali & alijs Patribus, voluit, vt Ioannes Ximenus tempore menſæ loco lectionis, quæ haberi ſolet, cancionaretur, aut diceret quòd ſentiebat circa vnum caput Thomæ de Kempis. His autem adeò exacto rationum ordine, tanto ſpiritu, & affectu locutus eſt, vt omnes auditores, viri alioquin valde ſpirituales, obſtupeſcerent ſanctam Idiotæ illius Fratris ſapientiam: Nec finis fuit menſę ſine lacrymis, quod Pater Balthaſſar prædium ingreſſus, futurum prædixerat non defuturas ſcilicet lacrymas ad menſam. Audiui (non ſatis ſcio an ipſummet Patrem Balthaſſarem, an aliquem alium)

Ximenum inter alia vnum dixiſſe valde ad rem pro ijs, qui eruditionem habent ſine ſpiritu. Occurrit, inquit, proximè mihi currus hordeo oneratus, quem duæ mulæ in ſpecie ſatis magnæ & robuſtæ trahebāt: ſed hæſitabant in luto, nec poterant progredi, donec ego & alij tranſeuntes, rotis aliquantulum eleuatis, eas iuuimus; auriga ipſo clamoribus & baculis eas impellente. Tandem ex luto exiuerunt, interrogaui aurigam, qui fieret, vt mulæ adeò magnæ & robuſtæ non potuiſſent currum ex volutabro illo attrahere? reſpondit ille, cauſam eſſe: quod eſſent macræ, & parum comederent. Cum ego vrgerem, cur non comederent? reſpondit, non eſſe defectum hordei, ſiquidem currus eo erat plenus: ſed quòd illis non daretur. Tunc (inquit Ximenus) occurrit mēti meæ, quòd aliquibus viris doctis, præclaris cōcionatoribus, & Magiſtris euenit: qui etiam ſolent in via perfectionis hæſitare, ita vt nec paſſum progrediantur, eò quòd valde ſint macri ac debiles in ſpiritu. non quòd deſit illis ſpirituale alimentum, ſiquidem currus intellectus eorum ſpiritualibus veritatibus eſt plenus, quas docent alios, & pro concione proferunt; ſed quòd eas non comedant, nec ſibi ipſis in meditatione applicent, vt corda ſua permoueant ad feruenter reformandam vitam ſuam. Hæc dixit cum tanta ſpiritus vehementia, vt ſimilitudo, quæ initio videbatur ridicula, poſt applicationem factam fletum excitaret.

* * *

§. II.

§. II.

ALIAS quoque particulares habebat Ximenus deuotiones, indices eius feruoris & ſanctitatis, adeò erat aquæ benedictæ piè addictus: vt, cùm in reparatione templi laboraret, quoties prope aquæ benedictæ Oratorem, etiam vectabulo oneratus tranſiret, ibi hæreret, vt aqua benedicta piè valde ſe aſpergeret; & quando pulſabatur ad Aue Maria, etiãſi valde eſſet occupatus aut onerat⁹ in eodẽ labore, ſtatim omnia dimittebat, genuq́; flectebat, vt oraret. Et voluit ſemel Deus oſtẽdere, quã ſibi eſſet pietas hæc accepta edito quodam miraculo. Nam cùm templum illud Cæſar-Auguſtanum ædificaretur, & Ximenus cum quodam alio. Fratre ſocio ingens ſaxum quadratum per erectos præcipites pontes ſurſum vertentes impellerent, cumque illud prope finem iam eſſet, non ſuper partem planam iacens, ſed ſuper ſingularem hærens, ſigno ad Aue Maria audito, Ximenus ſtatim ſaxum dimiſit, vt oraret: quod idem ſocius Dominicus Clauetus, eius exemplo motus, fecit: quamuis exiſtimaret, ſaxum per pontem adeò decliuem præceps ruiturum: ſed etiamſi aliàs adeò eſſet graue, vt vix vterque illud vertendo ſurſum promouere poſſet: hæſit tamen ſuper ſuum angulum: Oratione autem finita, ad illud accedentes vno impetu ad locum ſuum impulerunt, nõn ſine ſtupore eius quod acciderat. Poſt Sacram communionem in prædio aliquoties exibat ad campos, quaſi cum non caperet domus, vt liberius ibi cor ſuum reſibularet, & ſuſpirijs exclamationibusq́; in cœlum ſpiritum relaxaret.

CVM ex prædio ad Collegiũ rediret, ſecũ portabat Ludolphum Carthuſianum, librum adeò magnũ, vt in ipſo itinere legere poſſet; & cùm domi tres aut quatuor lineas legiſſet, dicebat: eamus nunc ad ruminandũ: ouis enim, niſi ruminaret, nõ pingueſceret. Paucis libris contentus erat. nã toto tẽpore quo vixit in Societate, ſeptendecim ſcilic. annis, duos tantum libros legit: & primis quidem ſeptem Epiſtolas S. Catharinæ Senenſis; reliquis vitam Chriſti prædicti Ludolphi: & P. Balthaſſar vno menſe ante eius obitum, ei tradidit libellum qui inſcribitur Contemptus Mundi, cùm iam ipſe totum in ſuam animam transfudiſſet.

ERAT quoq; animabus Purgatorij valde addictus, pro quarũ ſuffragio ac refrigerio multa bona opera & nominatim Sacrã ipſam cõmunionẽ, quę ex ſe eſt opus omniũ maximum, offerebat. Præter dies Dominicos, quibus Coadiutores in Societate ex Regula cõmunicãt, ſolebat facultatẽ petere, vt etiam in feſtis cõmunicaret: ſed, antequã illã peteret, rẽ cum ipſomet Domino corã ſanctiſſimo Sacramento conferebat, dicens intra ſe: Superior ex hoc dubio me educet: ſi.n. facultatẽ dederit: ſignũ eſt, Deum id velle; ſi negauerit: ſignũ erit, Deo non placere: ſed in omnẽ euentũ antequã facultatẽ peteret, cõmunionem illam pro animabus Purgatorij offerebat, quarum neceſſitatẽ exiſtimabat eſſe valdè magnam. Hęc eius pietas valdè creuit ex eo, quòd die omniũ Sanctorũ exiſtẽti in templo Collegij corã imagine cõceptæ Virginis incidiſſet illi ſcrupulus ob exiguam cõpaſſionem animarũ, quæ erant in Purgatorio: quæ dum cogitat, audiuit vocẽm apertè dicentẽ: Ximene, memor eſto animarũ

Purga-

Purgatorij:cui ipſe prõptiſſimè reſpondit:faciam Domine.Et ab eo tempore vſque ad ſuum obitum, per octo ſcilicet annos obtulit omnia bona opera ſua externa & interna mortificationis ac deuotionis in ſuffragium earum animarum.

AD particulares actiones,& occupationes particulares etiam conſiderationes adhibebat. laborans die quodam in vinea cum alio fratre,qui valde diligenter ac celeriter opus faciebat,iudicauit Ximenus eum deuotionis & ſpiritus obliuiſci; ideoq; illũ demiſsè admonuit: ille præferẽs ſuam dili entiã tarditati Ximeni(erat enim aliàs natura phlegmaticus)dixit ei: & chariſſimus Frater qua deuotione laborat, qui adeò tardè procedit. cui ille: quando aſcendo,inquit,ſequor Beatiſſimam Virginem & S. Ioſephum,eũtes in AEgyptũ,quibus me offero, vt opera mea in re aliqua vtantur; quãdo autẽ deſcendo,redeo cũ eiſdẽ in Nazareth. Et hac ratione piã ſemper aliquã conſiderationem inueniebat,ſuis occupationibus accõmodatam.

ALIA quædam valdè memoranda euenerunt P. Balthaſſari cum Ximeno ex occaſione cuiuſdam Fratris, qui ſimul cum ipſo manebat in prædio,ad illud colendum. Is enim aliqua fortè inuidiola motus(quæ ſolet interdũ etiam inter bonos & in rebus officij ipſorum ſuboriri)acceſſit ad P. Viſitatorẽ,dixitque:nõ expedire,vt Ximenus curã currus haberet: nam interdũ adeò mente eleuari, vt nõ ſatis attendat, quomodo eũ dirigat; ac propterea ſemel rotam tranſiuiſſe ſuper quandã puellulam: offerebat autẽ ſe ipſe ad currus curam habendam, ad quod P. Viſitatori perſuadendum aliquas alias adferebat rationes. Pater iuſſit vocari

Ximenum, quem de caſu puellulæ interrogauit: qui reſpondit, ſe non ſcire quomodo res accidiſſet, ſed licèt rota ſuper eam tranſijſſet, nullum tamen intuliſſet detrimentum: nam ſe Domino Deo illam commendaſſe, dicendo tantùm: IESVS te adiuuet. Intellexit ergo P. Viſitator: caſum fuiſſe prodigioſum. & paulò pòſt vocato ad ſe alteri Fratri, dixit: geras inpoſterum currus curam, vt petebas; ſed ſcias, me non liberare Ximenum ob eius in ea cura defectus, ſiquidem, quos tu retuliſti, tales non ſunt: quare petas ab illo veniam; & caue, ne te Deus puniat, permittens infœlicem aliquem caſum tibi euenire. Poſtquam autem P. Viſitator Prouinciam illam reliquit, elapſo integro anno & aliquid fortè plus, opus fuit, vt Frater ille cum curru iret ad vehendum aliunde ſal pro Collegio; & in reditu, medio à Cæſar-Auguſta milliari propè S. Amberti cœnobium, circa Solis occaſum mulus, relictâ rectâ & ſatis lata via, impetu quodam aſcendit quendam collem, non valente Fratre eum detinere: in quo aſcenſu currum euertit, & Fratrem ipſum deiecit in terram: ex quo caſu ſtatim mortuus eſt: & quoniam ſerò iam erat, nullus propè fuit, qui iuuare illum poſſet. Manè venerunt ad Collegium quidam ruſtici id ſignificantes, ac dicentes, ſe illum iam mortuum inueniſſe abſque vllo aliàs vulnere. Vt ſic, quòd Pater Viſitator prædixerat, impleretur. Eſt autem valde credibile, eam pœnam fuiſſe tantùm temporalem: nam Frater ille tum bonus & pius erat Religioſus; tum pridie confeſſus erat & communicauerat. Nec mirum eſt, etiam in huiuſmodi leues aliquos defectus inueniri,

niri,

niti, qui purgatorio igne poſtea expurgentur.

DENIQVE abſoluta ſua viſitatione Pater Balthaſſar, oſtendit ſpiritum prophetiæ, quem acceperat. nam in ipſo ſuo Cæſar-Auguſta diſceſſu dixit illis Patribus, vt attenderent chariſſimo Ximeno, cui breui eſſet moriendum. eodem autem die redijt Ximenus ex prædio ægrotus ex vehementi febri, nec ampliùs è lecto ſurrexit: ſed toto ægritudinis tempore raram conſeruauit patientiam, qualis facilè ex prædictis deducitur. Qui præuidens, breue ſibi ſupereſſe tempus merendi, & comparandi ſibi diuitias nunquam perituras, maiorem in ſingulis rebus diligentiam adhibebat. adeò enim erat ad ſua interiora collectus, & cum Deo coniunctus: vt videretur ad nihil aliud attendere; neque morbi accidentia eum à tali attentione impedire; ſed excitare potiùs, & ad id iuuare. Nunquam eſt locutus, niſi interrogatus; quòd ſi interrogatio eſſet de Deo; reſpondebat præclariſſimè. Interroganti Patri Prouinciali Petro Villaluio: num deſideraret tunc ire ad cœlum, & an id à Deo peteret? reſpondit: Pater, ſimus nos boni, Deóque vt par eſt, ſeruiamus: & deponamus curam & ſolicitudinem de reliquo: relinquentes illud in eius manibus, qui cùm ſit infinitè iuſtus & bonus, remunerabit nos pro meritis. Addidit verò: quòd petere cælum, poterat prouenire ex amore proprio. Infirmario porrigente ei cibum, adfuit alius quidam Frater, qui dixit: chariſſimè Ximene,

cur

cur nihil mihi dicis? cur non es hilaris? cui Ximenus, Aſellus eſt defatigatus, & iam ad diſceſſum intra octiduum præparatus. Et ita euenit: nam cùm hoc ille feria tertia dixiſſet, eadem tertia feria poſt octo dies obijt. Cùm ſexta feria ante mortem idem Frater apud ipſum vigilaret, anxiumque ac defatigatum videret, ab eo quæſiuit, quid haberet: cui Ximenus reſpondit, ſe nihil tunc ſentire: ſed paulò pòſt illi dixit; certè chariſſime, præ omnibus hominibus, qui ſunt in mundo, ſum ego iam conſolatus. Die autem Dominico viſus eſt ad extremum perueniſſe: ideoque P. Prouincialis & reliqui præſentes ea illi dicebant, quæ tali tempore erant opportuna, cogitantes, illum ad noctem non peruenturum: & quidam Pater ei dixit: an non expediret chariſſimè, vt Chriſti paſſionem iam tibi legeremus? cui reſpondit: adhuc non eſt tempus; ego R. V. tempeſtiuè monebo: & replicanti Patri, præſtare tunc legi, cùm ipſe adhuc ſenſibus polleret, quorum vſum fortè poſtea non haberet: reſpondit: habebo, Pater. Feria ſecunda nocte idem Pater apud ipſum vigilauit, cui Ximenus iam ſatis tardè, dixit: iam tempus eſt Pater paſſionem Chriſti legendi. Congregatis ergò aliquot alijs Patribus poſtquam paſſionem legiſſent, medio circiter horæ quadrante poſt mediam noctem cùm iam feria tertia incepiſſet, ſpiritum Deo reddidit cum tanta pace, tranquillitate, & ſuauitate, vt vix, qui aderant aduerterent, donec mortuum viderunt.

MVLTI Patres & Fratres, qui aderant, ad pedes eius ſe proiecerunt, & magna cum veneratione, &

ne, & ſanctitatis eius opinione illos oſculabantur. ſuprà cubiculum, in quo ille mortuus eſt, iacebat grauis quidam Pater dormiens in lecto, *Petrus Iu-*
qui eodem momento, quo Ximenus exſpirauit, *ſtus.*
ex improuiſo cum aliquo pauore excitatus; magnam in ſuo cubiculo vidit claritatem, quæ breui euanuit. Obijt die 24. Feb. Anni 1579. à quo tempore ad hodiernum vſque diem conſeruatur valde recens & fragrans ſancti huius Laici Fratris memoria, tanquam exemplaris perfectionis omnibus noſtris Coadiutoribus, & etiam reliquis. Eodem die fœlicis eius obitus aut paulò pòſt apparuit P. Balthaſſari Aluario in quadam preſſura, in quam incidit dum iter faceret, vt in proximo capite dicetur.

CAPVT XLVI.

NOMINATVR PROVINCIALIS Peruanus, & reuertenti Villagartiam prodigium quoddam accidit.

CVM P. Balthaſſar adhuc in Aragonia verſaretur circa finem ſuæ viſitationis, & cùm iam nauem conſcendiſſet vt in Maioricam transfretaret; (quæ Inſula ad eandem pertinet Prouinciam) adeò malè illum excepit mare, vt ſenſuum vſu quaſi priuatus ANNO 1579.

coactus

coactus fuerit iter illud omittere: & tunc voluit Deus D.N. illum probare quodam nuncio, quod eſſet nominatus Prouinciæ Peruanæ Prouincialis, id petente, & pro eo obtinendo inſtante P. Balthaſſare Pinnio, qui illius prouinciæ Procurator venerat Romam, acturus de eius negocijs cum Patre noſtro Generali, à quo P. Aluarium impetrauit: ſibi perſuadens, eum magno ſuo ſpiritu ac Zelo promoturum illic noſtrorum feruorem, & occupationem in Conuerſione Indorum. Hanc Superioris ordinationem cum magna animi tranquillitate & voluntatis ſuæ reſignatione & conformitate cum Diuina, acceptauit. Et quamuis expertus eſſet, quàm malè illi ſuccederet in mari; & quòd ſentiret recens aliquod vrinæ impedimentum, à quo grauiter premebatur: non tamen propterea voluit repugnare, aut conqueri, quòd non prius actum ſecum eſſet de perfectione ad Regiones adeò remotas; ſed remiſit ſe totum prouidentiæ Dei, gubernantis nos per noſtros Superiores, vt conſtat ex literis Cæſar-Auguſtæ ad prædictum P. Pinnium datis, quæ ſunt huiuſmodi. Si ex Deo eſt conſilium hoc, non poterit diſſolui. Exitus acta probabit. Quod ſi vocatus ſum in Indiam, nihil hæc vocatio apud me amittet, eò quòd non mihi, ſed capiti meo ea ſit propoſita: hic ſiquidem eſt ſtylus cæleſtis curiæ. Quando voluit Deus, populum ſuum exire ex AEgypto, & migrare ad terram ſibi conſtitutam, non quidem ei cælauit hoc concilium, non tamen eidem immediatè illud reuelauit, ſed Moyſi: a *notas*, inquit ſcriptura. *fecit vias ſuas Moyſi.* & per eum populo; *& filiis Iſrael voluntates ſuas.* Quàm grauiter me

a *Pſal.*

me mare tractauerit, potuiſſem proponere; ſed R. V. id faciet, ſi iudicauerit alicuius eſſe momenti. Quod ſi id audiens Pater noſter Generalis, adhuc perſtiterit in ſentẽtia: b *odoretur Deus ſacrificium.* Laboribus R.V. per mare & per terram, hinc cõpatior; inde inuideo. Qui R. V. ſtrenuum adeò ac potentem efficit, poterit & mihi vires addere. Idem R.V. diuinas augeat, & humanas, ſitque tua lux & vita Amen. Hæc P. Balthaſſari & quòd in ſe fuit, in eadem voluntate perſeuerauit, c *fortitudinem* ſuam (vt ait Propheta) *in ſilentio & in ſpe* ponens, omnibus, qui illum nouerant, admirantibus, & profectionem illam grauiter ferentibus. Et cum ipſe D. Ioannam Vellaſſiam Gandiæ Duciſſam, propter hanc cauſam valdè contriſtatam, conſolaretur, dixit: multi ſunt anni, ex quo in negotijs & rebus me contingentibus, nihil loquor; ſed plus temporis Orationi tribuens, permitto Deo, & Superioribus meis eius nomine, vt de me diſponant. Sed idem Dominus ita huic negotio proſpexit, vt pro tacente alij loquerentur, præcipuè D. Magdalena Vlloia domus Villa-Gartienſis Fundatrix, cuius domus ille erat Rector, cùm mitteretur in Aragoniam. Illa igitur adeò inſtanter apud P. Generalem egit, vt pro conſolatione ſua, & animæ vtilitate Patrem ibi relinqueret, vt non potuerit eius petitioni non annuere: accedentibus etiam rationibus, quas huius prouinciæ Patres ad eum retinendum attulerunt.

b 1. Reg. 16. 19.

c Iſaiæ 30. 15.

SED non negligam perpendere, quàm occulta ſint Dei iudicia, & quam tutum nos diuinæ eius Prouidentiæ committere! nam eodem ipſo anno mors, quam ex nauigatione timebat, aggreſſa il-

lum eſt in terra, ex qua illum abſtulit. Quod ſi ille Superioris Ordinationi reſtitiſſet: dixiſſemus, hanc fuiſſe pœnam eius culpæ; vt in idem incideret incommodum, quod fugiebat: & ſic meritum ſuum amiſiſſet; diemque ſuum, non ſine remorſu conſcientiæ, ob repugnantiam præteritam, obijſſet. Sed, quòd ſe permiſerit à Deo & occulta eius Prouidentia gubernari, omnia illi fœliciter ceſſerunt: quia retinens meritum voluntatis in Indias traijciendi, mortuus eſt in loco & tempore à Deo conſtituto cum magna animi ſui pace & tranquillitate.

SED redeamus ad noſtram hiſtoriam. Impoſuit P. Balthaſſar Aluarus viſitationi ſuæ Aragonicæ finem cum tanta totius prouinciæ ſatisfactione & approbatione, vt de eius diſceſſu valde dolerent, eumque primo loco cum magna inſtantia Prouincialem ſuum peterent. Cùm omnibus vale feciſſet, & Patrem Prouincialem Petrum Villaluium (qui eum comitatus eſt Agredam vſque oppidum in finibus Caſtilliæ ſitum) cum multis lacrymis dimiſiſſet: proſecutus eſt iter ſuum cum ſocio, & tranſiuit per Cerueram patriam ſuam, vbi ad paucos dies hæſit; inde diſceſſit verſus Burgos. In quo itinere, ſicut in alijs, paternam Dei D. N. prouidentiam expertus eſt in ſe, & in ijs, qui ipſum comitabantur, inter quos tunc erat Frater eius germanus nomine Gaſpar Aluarius, (vir non vulgaris momenti) qui decreuerat cum famulo pedite Patrem Burgos vſque comitari. Tempus erat valde moleſtum ob pluuias & niues; & itinera quæ in locis aliquibus planis, paludes potius, quam viæ ad proficiſcen-

ſcendum aptæ, viderentur: ſed vltima dies fuit multò importunior, eò quòd continuè tota ipſa die pluerit. peruenerunt autem tempore prandij ad quoddam hoſpitium, vbi quidam homines ludebāt, &, vt moris eſt, ſanctū Dei nomen ad ſingula verba peierabant. A quibus vir ſanctus, propter Dei amorem petijt, ne iurarent. Sed illi toti luſui immerſi, eius admonitionem non admittentes, peiora faciebant: ex quo tantum dolorem Pater concepit, videns, Deum ſuum ita grauiter, & ſine cauſa offendi, vt ſine vlla mora, nec mulabus quidem quieſcere permiſſis; nec vllo ab ipſis cibo ſumpto, ipſemet ſtabulum ingreſſus mulam ſuam eduxerit, eamque conſcendens ex hoſpitio exiuerit, alios hoc exemplo impellens vt ipſum ſequerentur. Perrexerunt per aliquot milliaria copioſiſſima ſemper pluuia deſcendente: nec inuenientes oppidum, aut pagum, nec perſonam vllam, à qua dirigerentur. Præcedebat Sanctus Pater communiter reliquos, ad iactum lapidis, vt recollectior eſſet ad orandum. Sed cùm ad quandam planitiem perueniſſet, adeò aquis redundantem, vt flumen aliquod videretur, cùm iam nox inciperet, nec poſſet viam inuenire, qua eundum eſſet: oportuit reliquos exſpectare. qui cùm acceſſiſſent, omnes hærebant, eò quòd circum circa aduerterent ingentes lamas. Exhortatus eſt eos Pater, vt ſe Deo commendarent, eiq; confiderēt, & auxiliū ac directionē ab eo ſperarent. Omnes id ſeriò & ex animo fecerūt: & poſtquā aliquātulū cōſtitiſſent, & clamaſſent, ſi fortè aliquis opilio audiret, aut peregrinus veniret, qui deduceret: cùm nullus omninò

Mm 2 com-

compareret, adfuit Dominus noſter cum oportuno ſubſidio. Viderunt enim repentè comparere quendam Equitem in albo equo, qui accedens, interrogabat, quò iter ſuum dirigerent; & cùm reſponderent, ſe tendere Burgos, dixit ipſe valde ſuauiter: pergamus ergo omnes, ſequimini me, ego enim optimè teneo viam; & qua parte ego perrexero, tutò poteſtis ſequi. Præcedebat ille in albo ſuo Equo, quem ob illum colorem etiam noctu meliùs poterant diſtinguere. Inuenerunt inter eundem iumentum lignis oneratum, iacens in via ſub onere; & puerum propè valde afflictum, qui illud ducebat, ſed iuuare non poterat: eques, qui præcedebat, nihil hærens tactu ſolo iumentum è terra in momento erexit. Dubitabant interdum ipſi, an deberent duci illi fidere, eumque ſequi, cùm viderent, ſe per medias aquas deduci, nulla apparente via: nihilominus ſequebantur, quia ſecuros eos reddebat, & animum eis continuò addens, dubitationem ac metum repellebat. Poſtquam ex illis lacunis & laminis euaſerunt, coniunxit ſe eques ille P. Balthaſſari, & ſimul longo ſatis tractu à reliquis, iucundis quibuſdam colloquijs colloquentes præcedebant. Frater P. Balthaſſaris, videns eos ita feſtinare, & famulum peditem non poſſe ita properare, ob defatigationem ex itineris difficultate: clamauit ad Patrem, rogans ne ita properarent, & vt compaterentur famulo pediti, imò omnibus, quos celeritate ſua quodammodo raptabant. Vix loqui ceſſauerat, cùm vidit propè ſe & famulum equitem illum, etiamſi ſatis procul aliàs eſſet, vt diximus; & famulum per manū accipiens, tanta facilitate ſuper equum

equum retrò locauit, atq; ſi fuiſſet faſciculus aliquis ſtraminis. & ſtatim rediјt eques ad inceptam cum Patre collocutionem: donec decima hora noctis Burgos peruenerunt. Voluit tunc P. Balthaſſar ſuo Duci valedicere, vt Fratri ſuo dicere poſſet, quæ illic eſſet facturus: at Dux id non admiſit, dicens: ſe velle illos vſque ad Collegij portam deducere, per quam eſſent ingreſſuri; & inde ſe diſceſſurum: & ita præceſſit eos deducens, famulo ſuper equum retrò inſidente: & cùm ad portam peruenerunt, iuſſit eum deſcendere; poſuitq; campanulæ funiculum in manu, vt pulſaret; & in momento eques diſparuit ita vt nullus nec ad vnam nec ad alteram partem eum diſcedentem viderit, quamuis famulus attentè id obſeruaret; neque qui retrò veniebant ſatis propè eum etiam videre potuerunt: adeò vt P. Balthaſſaris frater aduerterit, eum diſparuiſſe: attendebat enim, vt accederet, & pro tanto beneficio gratias ageret: & cùm Patrem ipſum interrogaret, vbi eques ille eſſet: reſpōdit, eum diſceſſiſſe, quia haberet quòd ageret, & ita Pater ingreſſus eſt Collegium; eius verò Frater contulit ſe ad domum Doctoris Ioannis Moralis Salcedij affinis ſui: vbi tanquam prodigium narrauit, quod acciderat: aſſerens, non potuiſſe eſſe niſi Angelum, qui illos deduxiſſet, nullum enim alium etiam itineris benè peritum potuiſſe ipſos per vias adeò aquis plenas & inuias deducere; nec cum tanta celeritate ad locum peruenire, vbi famulus erat, eumque tanta facilitate retrò ſuper equum collocare, abſque alio adiutore, nec adeò repente diſparuiſſe, niſi qui Angelus eſſet. Idem famulus affirmabat: Frater au-

tem Ioannes Nauarrus, ſocius Patris Balthaſſaris occultè inſinuabat, equitem illum album fuiſſe Fratrem Ioannem Ximenum, de quo proximè diximus: cuius obitus eodem hoc tempore euenit; fuit verò à Deo miſſus ad illos deducendos: & Patri dixiſſe: quoniam me in vita honoraſti, miſit me Deus, vt ex hoc periculo te deducerem. Et quamuis vir ſanctus ſua humilitate hæc tegere volebat, & hoc miraculum imminuere: non tamen potuit euertere quod alij tres tam verè & aſſeueranter promulgauerant. Eſtque valde credibile, Deum Dominum noſtrum voluiſſe, Beatum illum Fratrem hac ratione reddere bonum, quòd à Sancto illo Patre acceperat, faciendo illum participem gaudij ſui in longa illa familiaritate & colloquio, quod cum illo in itinere habuit; & eruendo eum ac ſocios à prædicto periculo.

PAVCIS diebus Burgis hæſit, fouendo animas illas, quas ad viam perfectionis alias deduxerat: & ita ſe contulit ad charum ſuum Villa-Gartienſem angulum, vt quiete quam aliàs ibi habebat, potiretur: in quo valde lubens per totam vitam manſiſſet, ſi fuiſſet illi conceſſum.

CAPVT

CAPVT XLVII.

QVID FECERIT VILLA-Gartia cum iis qui ſtudiis abſolutis tertiam probationem agebant: & quædam alia notatu digna.

VENIENS P. Balthaſſar Villa-Gartiam, rediјt cum vſitato ſuo feruore ad munus Magiſtri Nouitiorum & nominatim eorum, qui, Theologiæ ſtudijs abſolutis, tertium ſuæ Probationis annum habituri erant, iuxta Societatis conſtitutiones: quod ipſum, vt fieret, ſeriò omninò conſtituerat, qui recens fuerat miſſus Viſitator à Patre noſtro Generali, eò quòd magni ſit momenti ad ſpiritum reparandum, qui literarum ſtudijs & exercitationibus ſolet debilitari; & ad diſcendum, aptè coniungere ſcholaſticam Theologiam cum myſtica ſpiritus ſcientia, & familiaritate cum Deo; & ſeriò attendendum ad proprij iudicij & voluntatis mortificationem; & propenſionum, quæ recens eruperunt, aut ſtudiorum tempore apparuerunt, cùm priùs quaſi extinctæ & tectæ fuiſſent. Et quoniam qui huiuſmodi literaria exercitia peregerunt, aperuerunt oculos, quos Tyrocinij tempore clauſos habebant; ac multa viderunt, quæ priùs ANNO 1579.

non intelligebant, aut non aduertebant: ij multò magis proficere poſſunt tertio hoc anno, quàm duobus illis primis: & ſi ſeriò, & ex animo ei attendatur, eſt optimum tempus, quod ſit in religione. Et ſi loquendum mihi eſt iuxta commune prouerbium, de foro aut nundinis, ſicut in eis mihi euenit: affirmo, ad gloriam Dei, quod in quadraginta annis, quibuſcum hæc ſcribo in Societate maneo, non habuerim annum meliorem & fœcundiorem quàm illum. Tunc enim Dominus mihi oculos aperuit, vt cuperem valde ſeriò ei ſeruire: ad quod plurimum me iuuit, quod talem ſortitus fuerim Magiſtrum, Patrem ſcilicet Balthaſſarem, quod valde fuerat mihi in votis. Cùm enim illo anno 1579. circa feſtum S. Lucæ ſexdecim, qui ſtudia noſtra abſolueramus, ad tertiam Probationem ituri eſſemus, octo Metinam, & octo Villa-Gartiam: valde ego optaui, & egi, vt irem Villa-Gartiam, vt maiori quiete, & ſolitudine, ac multò amplius, vt tali Magiſtro vterer, cuius ſpiritum & excellens Magiſterium expertus eram in multis rebus, quas ſuprà retuli. Ad quorum cõfirmationem referam alia de modo & ratione, qua deducebat agentes tertiam Probationem, diſtincta ab ea, qua ipſos Tyrones. Hos enim exercebat & mortificabat cum aliqua ſeueritate, tanquam ſpirituali hac cælatura magis indigentes: antiquos verò illos blandiùs tractabat, conſtituens eos in ipſa via mortificationis, vt ipſi ſe ad illam offerrent: qui valde exſtimulabantur, tum exemplo ipſorum Tyronum, qui egregiè illam ſectabãtur; tum vt ipſi bono illis eſſent exemplo: & ita Probatio peragebatur eo feruore, quem ſuprà inſi-

inſinuauimus fuiſſe Metinæ. Et quoniam Villa-Gartia eſt paruum Oppidum, & ferè ruſticorum, petebant facultatem eundi Metinam de Rio-Seco, (qui locus & propè eſt, & magnus, quò in diebus Fori magnus populus confluit) vt ſuas ibi publicas mortificationes exercerent, quibus mundi huius honorem conculcarent, & ſe ipſos vincerent.

QVI magis excelluit in his mortificationibus, fuit P. Franciſcus Cordubenſis, (cuius mentionem fecimus capite 30.) qui ſemper in feruore fuit Nouitius; venitq́; eò, vt inter eos moreretur, agēs nunc tertium ſuæ Probationis annum, vt ex ea benè probatus migraret in cælum. Cuius mors occaſionem accepit ex quadam inſigni mortificatione, quam, vt ſe humiliaret, fecit. Intellexit enim quendam Fratrem mitti Viennam, vno miliari à Villa-Gartia, emptum aliquos nefrendes, ſiue porcellos, domi poſtea nutriēdos. Statim ipſe ad hoc onus ſe obtulit, dicens, ſe huius rei magnam peritiam habere: (quod ſemper dicere ſolebat, cùm materia erat vilis ac contemptibilis) petijt ergo facultatem, Fratrem illum comitandi: & in reditu, cùm vnus ex porcellis defatigaretur, Pater illum ſuper humeros ad collum accepit, quemadmodum pingi ſolet Paſtor ille Euangelicus, qui perditam ouem inuentam, ad caulam portauit: & quemadmodum fecit Carlomannus monachus in monte Caſinate, dum conuentus gregem cuſtodiret, omnibus obſtupētibus, quod qui adeò magnus fuiſſet in mundo, eò ſe demitteret, vt ouem ſuper humeros portaret: cùm igitur porcellus ſit res adhuc vilior, non paruam adfert admiratio-

P. Franciſcus Cordubenſis.

mirationem, quòd vir adeò aliàs nobilis, & qui fuiſſet Salmaticenſis Vniuerſitatis Rector, & inter nos ipſos Sacerdos, qui tanti fieret: illum in humeris portaret. Statim atque ad Collegiũ peruenit, cœpit ex nõ coctis lateribus haras exſtruere, in quibus eos cuſtodiret; dabatq; illis cum magna cura certis horis ad comedendum. Et quia tẽpus erat valde calidũ, Sol eius caput læſit, ex quo febres ſunt ortæ, quæ valde illum vrebant: & vt ipſe mihi dixit, abſq; vlla cõparatione, maior erat æſtus internus, quàm exteriùs appareret. Morbus ita creuit, vt die vndecima vitam finiret, Sacramentis omnibus magna pietate ſuſceptis, mortemq; ipſam accipiens cum magna ſuæ voluntatis cum diuina conformitate, quam ſemper habuit toto tempore, quo vixit in Societate. Et quamuis non fuerint multi anni; fuerunt tamen multa & magna valde eius merita, ob continuum & extraordinarium feruorem in ſuis humiliationibus, mortificationibus, & ſanctis alijs operibus, quæ ſuprà retulimus: ideoque copioſum valde præmium procul dubio pro eis acceperit; & videtur voluiſſe, in morte magiſtrum ſequi, quem ſecutus fuerat in vita. nam eodem menſe Iulio Anni 1580. vterque obijt, licèt Magiſter paucis diebus ante diſcipulum, vt ſtatim dicemus.

MAGNO etiam ſtudio inſignis hic vir curabat, vt, qui in tertia probatione verſabantur, viri fierent valde ſpirituales, valdeque afficerentur ad Orationem & familiaritatem cum Deo: & quos videbat ſpecialẽ ad id propenſionẽ & aptitudinem habere, & à Deo præueniri, eos ampliùs

iuua-

iuuabat ac delectabatur, diutiùs cum eis agere, & verſari. Et hoc nomine ſæpius tunc agebat cum Patre Chriſtophoro Gonzaluo, tunc etiam tertiam Probationem agente, cui Deus valde excelſæ Orationis donum communicauerat. Et quoniam inſignes quoque aliæ dotes locum in eo habebant, eruditionis, Prudentiæ ac Zeli, eum inſtruebat, vt poſſet agere Magiſtrum Nouitiorum, quòd breui poſt factum eſt Metinæ: quamuis breui ſuum curſum abſoluit. Cum hoc Patre frequenter ego tunc egi: quemadmodum enim tempore ſtudiorum de ſolis rebus literarijs agebamus; ita nunc ſolùm de rebus ſpiritualibus. Quæſiui ab eo, quando, & qua ratione Deus illi tam excelſæ Orationis donum communicaſſet? reſpondit: cùm ſtatuiſſet viriliter, firmoque animo opere exequi, quoddam deſiderium, quod ei Dominus idem ſuggerebat, mortificandi ſcilicet inanem gloriam in materia literaria. Incepit enim ſtudia philoſophica cum magna opinione ingenij, & magnæ capacitatis indicijs. Cumque valde vexaretur ab ſpiritu vanitatis, dabat operam, vt non negligens ipſa ſtudia, quantum meritò debebat, occaſiones quæreret, ex quib. alij exiſtimarent ipſum parum ſcire, & parui eſſe ingenij. Quærebat ſæpe, quòd ſciebat benè; ſed quaſi illud nō intelligeret; ad primā ſui argumēti reſpōſionē tacebat, quaſi nihil haberet, quod amplius opponeret nō cōtēdebat, quòd alij; vt viciſſe videātur, facere ſolent; nec proteruè ſe opponebat aliorū dictis & ſentētijs; libenter videbat illuſtriores & maiores honoris Actus alijs deferri; ſibi autē ipſi accipiebat, quòd min⁹ erat honorificū. His & ſimilib. alij mortis-

Chriſtophorus Gonzaluus.

mortificationibus dexterè factis, alijs non aduertentibus, ex induſtria fieri: amiſit aliquid opinionis, ingenij, & eruditionis ſuæ: apud Deum tamen magnum ſibi religioſi viri nomen comparauit; quod remunerauit admittendo illum ad ſuam dulcem familiaritatem, ſeque illi in Oratione varijs modis communicando cum magna ſua quiete, & ſolatio, Huiuſmodi colloquia de Deo valde vtilia eſſe ſolent inter eos, qui proficere cupiũt: modò cum humilitate & ſancto zelo dicantur: nam quòd vnus ſentit, eſt inſtructio & calcar alterius: quare hæc cum illo Patre conſuetudo multum mihi profuit: cœpi enim meam deceptionem deponere; & credere, non eſſe adeò difficile, atque ego exiſtimabam, ludibria amare & contemptus; & hanc eſſe viam ad proficiendum & creſcendum coram Deo.

SED vlteriùs progrediebatur P. Balthaſſaris induſtria, qui ne in materia Orationis & ſpiritus in illud extremum incideremus, vt nimium addicti quiete & recollectioni noſtræ negligeremus agere cum proximis de ſpirituali animarum bono, ad hoc nos in ſuis exhortationibus etiam exſtimulabat: eò quòd adeò eſſet proprium noſtræ vocationis munus: ideoque dicebat, nimium hoc ſtudium recollectionis in hominibus Societatis non eſſe ſpiritum Dei: cùm nobis cõſtet, diuinam eius maieſtatem contrarium velle, ad quod nos vocauit: nec illud eſt tutiùs: nam ſecuritatem non dat angulus, ſed protectio Dei, qui etiam in cubiculo poteſt nos deſerere, ſi propria voluntate ad illud nos recipiamus; & proteget etiam in medio foro, ſi ex eius Obedientia eò nos conferamus; nec eſt vtilius:

vtilius:nam tali nimis amanti quietem, Deus ſubtrahit portionem ſpiritus tanquam otioſo & inutili ſeruo. In eundem finem alia adferebat, quæ ſuperiùs retulimus, de excelſis eius internis ſenſis. Sed nominatim perpendebat, quòd cùm Chriſtus D.N. ter in eadem nocte Orationem ſuam interruperit, vt ſuos tres diſcipulos dormientes excitaret: non adeò ſit mirum, ſi nos interrumpamus aut omittamus noſtram, quando id exigit neceſſitas, ad excitandas animas ſomno peccatorum, aut corporis oppreſſas. Neque valet excuſatio, quòd alijs ex obligatione incumbat, illis neceſſitatibus attendere: pius enim *Samaritanus* non paſſus eſt elabi ſibi occaſionem, eò quòd alij eam neglexerint: nam licèt Sacerdos & Leuita præterierint abſque compaſſione eius, qui inciderat in latrones, & vulneratum reliquerant: ipſe tamen ſuum iter interrupit & ſubſtitit, vt eius neceſſitati ſubueniret. Non itaque negligendæ ſunt huiuſmodi oportunitates, quando illas Deus nobis manifeſtat. Si inuenis (inquit) fruſtum auri in terra: ſtatim te ad illud accipiendum demittis, non quærens, cur ille, qui præceſſit, non acceperit. Quodnam igitur aurum eſt precioſius aliqua anima? & quis theſaurus magis te poteſt ditare, quàm ſi illam lucreris? cùm idem Dominus dixerit: *ſi ſeparaueris pretioſum à vili quaſi os meum eris.* Sed, ne in hoc alterum extremum incideremus nimium cum proximis agendi, cum propria noſtra iactura, in memoriam nobis, cum magno interno ſenſu illud Chriſti Domini dictum reuocabat: *quid prodeſt homini ſi mundum vniuerſum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?* Et hac occaſione dicebat

Mat. 26.40.

Luca 10.30.

Iere. 15.19.

Matt. 16.26.

bat aliqua ex ijs, quæ ſuprà cap. 7. ad idem propoſitum retulimus.

Ex quo fiebat, vt vellet per modum probationis exercere nos eo tempore in miniſterijs iuuandi proximos, vt diſceremus ea cum ſpiritu coniũgere. Eos, qui talẽtum habebant, iubebat concionari in templo noſtro; reliquos diebus Dominicis mittebat pedites ſingulos cum ſingulis ſocijs Nouitijs per pagos vicinos, vt pueros docerent Chriſtianã doctrinam, aut concionarentur illis; & qui apti ad id erant, etiam Confeſſiones audirẽt libẽter etiam aliquas Miſſiones ad breue tempus inſtitui videbat, non ſolùm, vt Societas experientiam haberet de qualitatibus ſuorum Operariorum hoc anno; ſed etiam ob ingentem fructum, qui ordinariè ex eis percipitur, ex conuerſione & remedio multarum animarum, valde hoc ſubſidio indigentium: & quos nouerat, talentum habere ad huiuſmodi Miſſiones, cupiebat, vt ſe ad illas applicarent. Habuit aliquo tempore Collegij Miniſtrum P. Iacobũ Vella, D. Chriſtophori Vella Archiepiſcopi Burgẽſis cognatũ, quẽ, cùm valde diſpoſitũ videret ad proficiẽdũ in ſpiritu eum exercebat, mortificabat ac cælabat, quaſi aliquem Nouitium: & ille adeò ſe eius directioni aptabat, vt præcellens euaſerit; nouit Pater Balthaſſar in eo magnum talentum, & ad huiuſmodi Miſſiones applicationem: ideoque paulò pòſt cœpit ſe exercere in varijs locis, magnis, & paruis, præcipuè in mõtibus Legionis & Aſtorgæ, cõcionãdo cũ magno zelo & fructu, de ſalute animarũ: adeoq; erat infatigabilis & feruens in huius generis laboribus, vt vix eſſet ſocius, qui ſequi illum poſſet.

poſſet. Et cùm per annos aliquot in illis miniſterijs fuiſſet occupatus, voluit Deus eum reducere Villa-Garciam, vt finem ibi laboribus eius imponeret, accedente fælici morte. Nam cum finita quadam Miſsione, per Collegium hoc Abulam iturus tranſiret, inuaſit eum lateris dolor, qui ſtatim iudicatus eſt mortem allaturus. Eo tempore aderam ego, & placuit Deo D. N. vt in ea preſſura illi adeſſe, eumque iuuare poſſem. Erat hic Pater timoratæ valde conſcientiæ, & nonnihil ſcrupuloſæ, ita vt interdum à faciendo Sacro ſe ſubduceret, niſi Superior, vt faceret, ei præſcriberet. Initio ſtatim huius morbi adeò horruit rationem, quam erat coram Deo in eius Iudicio redditurus, vt valde anxie & ſolicitè à Deo peteret, produci ſibi adhuc ad annum vnum vitam, vt ampliorem poſſet facere pœnitentiam. Ego magnæ eius puritatis, & ſanctitatis benè conſcius pro viribus eum conſolabar, & animabam, eramque valde ſolicitus; videns, quàm anxiè cuperet vitam ſibi produci, quem morbus cum magnâ celeritate ad mortem deducebat, ideoque conatus ſum hominem ab ea anxietate liberare; dicens ei: iam Deum profundiſsimis ſuis iudicijs non minùs nobis vtilibus, quàm in ſe Iuſtis, nobis ſatis oſtendere, nolle ipſi vitam producere; ideoque vt cum diuina eius voluntate ſuam conformaret: hoc enim vtiliùs multò ipſi futurum, quàm longiorem vitam, etiam ad pœnitentiam agendam, petere, cum multa eò vſque ipſe feciſſet. Placuit itaq; Deo, tũc fidelia eius ac diuturna ſeruitia remunerare, remouendo ex tempore omnes timores, quibus antea angebatur, cum tãta ſalutis

ſuæ

ſuæ ſpe & fiducia, vt habens Crucifixum in mani-
1. Cor. 15.57. bus ingenti cum feruore diceret, *gratias Deo qui dedit nobis victoriam per IESVM Chriſtum.* Et cum hac fiducia & animi lætitia ſexto die fœliciter obijt: obtinuitq́; gloriæ coronam propter obtentam victoriam: & ego cum magna pace & conſolatione tam fœlicem eius tranſitum vidi. Deum laudãs, quòd ita in morte corroboret & conſoletur ſeruientes ipſi cum timore & tremore per totam vitam: præcipuè in ea occupatione, qua animæ iuuantur: vt is plures ſecum deducat ad cælos, iuxta illud Apoſtoli ad ſuum diſcipulum Timo-
1. Timoth. 4. 16. theum: *attende tibi, & doctrinæ; inſta in illis: hoc enim faciens, & te ipſum ſaluum facies, & eos, qui te audiunt.* Hæc tria ſunt præcipua quæ P. Balthaſſar valde commendabat tertiam agentibus Probationem, optans illos excellentes euadere in Oratione, Mortificatione, & zelo animas iuuandi; & coniungere Theoriam praxi, quæ perficit opus. Alia prætermitto, quæ adferre potuiſſem, contentus quòd hæc inſinuauerim, non ſolùm vt, quòd ad P. Balthaſſarem pertinet, referrem; ſed etiam, vt intelligamus, quàm fuerit cæleſte conſilium Patris noſtri S. Ignatij, quod conſtituerit in Societate tertium hunc Probationis, & recollectionis annum, poſt abſoluta ſtudia. Et vtinam eadem ratio in alijs quoque Religionibus, quæ in literarijs ſtudijs occupantur, conſtitueretur vt ſtudio hoc Orationis accedente repararetur feruor ſpiritus; qui, dum illis feriò dant operam, debilitatur & hebetatur. Ad quod plurimum iuuat, quod qui aliquot annos in ſcientijs comparandis poſuerant, iterum fiant infantes, vt verè magni euadant

dant;& agant ſecum tanquam ſtulti & ignari, vt euadant perfectè ſapientes in ſcientia ſpiritus, quæ dat eſſe vitam & robur Scholaſticæ. Quod ſi vel vnum annum cum diligentia ponant in hac ſpiritus facultate: hic ſufficiet, ad reddendos ipſos contentos, & ad proficiendum in tota vita; & vt ipſorum labores erga proximos ſplendorem ſuum habeant, & vtiles fructus proferant, ad maiorem Dei gloriam, ſuæque Religionis & Eccleſiæ totius honorem.

Capvt XLVIII.

Nominatvr Provinciae Toletanæ Præpoſitus Prouincialis, ad quã ſe per exercitia præparat; in quibus ingentia percipit ſenſa de Paupertate, contemptibus, ac Doloribus Chriſti Domini.

CVM Patri Noſtro Generali innotuiſſet, quàm exactè & vtiliter P. Balthaſſar Aragonicam Prouinciam viſitaſſet, nec ſuccederet profectio eius, vt eſſet Prouincialis Peruanus, conſtituit eũ Anno 80. Prouincialẽ Toletanæ Prouinciæ, vt omnes Hiſpaniæ Prouinciæ talis viri doctrina & ſpiritu fruerentur. Oſtendit autem P. Generalis quanti illum faceret, cum ijs, qui ea de re cum ipſo agebant, annueras, dixit do vobis optimum quod habeo, pro veſtra Prouincia, cum P. Balthaſſarem vobis aſsigno. Hoc nuncio accepto in quadrageſima, ſtatim ſe recepit

per aliquot ſeptimanas ad ſpiritualia Exercitia facienda, vt diutius in oratione recollecta hæreret, & à Deo impetraret id, quo indigebat ad tale onus ferendum, quod omnibus præcedentibus grauius iudicabat. Et quaſi præuideret, quadrageſimam illam fore ſibi vltimam, & ipſum annum etiam vltimum vitæ ſuæ, & munus ſibi iniunctum, extremum eſſe ſuorum laborum; ita cùm maiori, quam vnquam antea feruore ad id ſe præparabat, exercens ſe, pro vt tempus illud exigebat, in contemplandis ſacræ paſsionis myſterijs, vt in corde ſuo viuam Ieſu Chriſti crucifixi imaginem renouaret, cum tribus eius perpetuis comitibus, Paupertate, Contemptu, ac Dolore. Et quemadmodum de eiſdem tempore Quadrageſimæ alias ſolebat ad Nouitios exhortationes habere, vt ſuprà diximus: ita in hac, in qua profundiora percepit ſenſa, feruentiores etiam habuit exhortationes circa illa verba, quæ Dauid nomine ipſius Saluatoris dixit: a *pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea: exaltatus autem, humiliatus ſum & conturbatus*; in quibus verbis via proponitur, quam Chriſtus Dominus Noſter tota vita ſua tenuit, quæ fuit Paupertatis, cruciatuum, & Contemptus, qui fuerunt ſemper eius indiuidui comites: & quo ætate creſcebat, eò magis ſeriò illum comitabantur, ita vt & ipſi cum eius ætate creſcerent vſque ad ipſam mortem, vbi ad ſummum, quod poterant, peruenerunt: & ita audeo etiam dicere de ſancto hoc viro, (qui ab ipſis initijs valde piè fuit tribus his Seruatoris noſtri comitibus addictus, vt tertio capite ſupra cœpimus inſinuare) quod quemadmodum ipſe in ætate ſua creſcebat, ita eius ſenſus & amor erga illos au-

a Pſal. 87. 16.

augebatur : & in hac quadrageſima, quæ fuit vltima, peruenerit ad ſummum quod potuit.

VT autem huius rei lumen aliquod habeamus, referam hic ſummatim, quæ tunc ipſe de heroica Chriſti D. N. paupertate nobis propoſuit, tres eius diſtinguens gradus, magnum, maiorem, & maximum ſiue perfectiſsimum: in quibus etiam continentur, contemptus & dolores, heroica humilitas, patientia, & reſignatio, quam in eis oſtendit. *Primus* Paupertatis gradus fuit, quo omnibus rebus huius mundi temporalibus earumque memoriæ, & affectibus, qui illas quaſi vmbræ corpora ſequuntur renunciauit. Ita vt neque campos, neque agros, aut vineas, aut huiuſmodi aliqua propria habuerit: neque id fuit, quod non poſſet ea habere; ſed quod non voluerit. Quare ex omnibus rebus temporalibus huius mundi vſum tantum accepit, eumque valde parcè & ſolùm ad ſubueniendum extremæ vitæ corporalis neceſsitati, dans locum fami, ſiti, æſtui, frigori, duritiei, & aſperitati; nulla vſus ſingularitate, aut exceptione, proſpiciens ſibi non de cibis alijsque rebus delicatis, ſed communibus & craſsioribus, quales, vbicunq; erat, inueniebantur; non habens domum, aut rem aliquam propriam, ſed tanquam pauper & mendicus.

SECVNDVS gradus fuit, Paupertatis amicorum & conſanguineorum; familiaritatis cum magnis & potentibus; omniſque amicitiæ temporalis cum Regibus, viris eruditis, ac prælatis; & cum alijs, quorum reſpectu & intuitu ipſi parcerent, aut deſinerent iniurias inferre, aut dicere. Potiùs naſci voluit ex matre paupere, & nutriri ac educari in domo pauperis cuiuſdam

fabri; & pauperes habere diſcipulos; nec dedignabatur cum publicanis & peccatoribus agere, vt eos lucraretur, & ad bonam viam reduceret; & cum quibuſcunque amicitiam aliquam contraheret, etiam cum propria matre, ſemper cor ſuum ſeruauit ita liberum, & expeditum ab omni proprietate: vt nullius intuitu omitteret facere, quod intelligeret magis gratum eſſe, magiſque conforme æterni ſui Patris voluntati: hac ratione nos docens, vt exuti, & à creaturis omnibus auulſi viuamus, & cum libertate ſpiritus creatori noſtro ſeruiamus.

TERTIVS gradus fuit, quo ſe ipſo ita ſeſe exſpoliauerit, vt oſtenderet ſe pauperem in potentia, ſapentia, ſanctitate, dominio & libertate: cum tamen hæc eſſet occaſio patiendi innumeros & grauiſsimos contemptus, iniurias & dolores: eò quod ab hominibus haberetur pauper, & his omnibus vacuus. Primum enim oſtendit, ſe pauperem in potentia, cum eſſet omnipotens: nam & viuere & videri voluit in hoc mundo tanquam homo ſine vlla poteſtate, imbecillis, & egenus; ſubiiciens ſe miſerijs infantiæ, defatigationibus itinerum, & reliquis humanis imbecillitatibus; quas omnes, excepta culpa, pro nobis ſuſcepit. Subiecit ſe in ſenſibilibus Elementis, frigori, æſtui, alijſque creaturis, poteſtatem occultans, quam in illas habebat, ita vt hominum iudicio nullam in illas haberet. Dedit autem poteſtatem ſpinis, vt ſacrum ipſius caput penetrarent; funibus, vt ligarent; velo, vt tegeret; flagellis, crucis, clauis, lanceæ, felli, & aceto, & reliquis paſsionis ſuæ inſtrumentis, vt ipſum cruciarent; Iudæis,

vt

vt accuſarent, ac blaſphemarent, Iudicibus, vt condemnarent; carnificibus, vt flagellarent & crucifigerent; militibus, vt illuderent & irriderent; ipſi etiam Dæmoni, vt eum ex vno loco in alterum ex deſerto deduceret, & per ſua membra, hoc eſt, peccatores perſequeretur: nec vlli horum reſtitit, quamuis vel vnico verbulo omnia potuiſſet auertere: nec tamen id voluit; ſed oſtendere ſe egenum talis poteſtatis, idque cum tanto ſui contemptu: vt cum eius miracula indubitatam facerent ſuæ omnipotentiæ fidem; ea ipſa tamen pacto cum Dæmone inito tribuerentur.

SPOLIAVIT ſe quoque ſe ipſo, oſtendens ſe pauperem & indigentem ſapientia: nam cùm eſſet illa plenus, noluit tamen ingenio, & ſubtilitate ſcientiarum vti, nec eloquentia humana; ſed ita ſincere, ac ſimpliciter conuerſari, vt à plurimis haberetur ſimplex, ignarus, & quaſi non habens cerebrum; veritatem ſuæ doctrinæ docuit verbis planis & ſimplicibus, volens eam virtutibus potius & miraculis confirmare, fugiens mundanum honorem ſapientis, ad noſtrum exemplũ.

EODEM modo renunciauit famæ ſuæ ſanctitatis; ita ſequens iuſtitiæ viam, vt à multis haberetur non ſanctus, ſed peccator & peccatorum amicus; deceptor, & blaſphemus; Barabba deterior & latronibus ipſis, morteque dignus adeò infami, qualis eſt crucis. Et quamuis potuiſſet hanc ſanctitatis famam facilè inter omnes obtinere, ſibique eam accipere, ſicut eam dedit S. Ioanni Baptiſtæ, alijsque ſeruis ſuis: id tamen non fecit; ſed ea voluit ſe ſpoliare, vt ſuperbiam & hypocriſim noſtram confunderet.

SPOLIAVIT ſe etiam dominio & principatū ſibi debito, quem tanquam Rex Regum & Dominus Dominantium habere potuit, ſed potiùs, cùm turba vellet ipſum Regem facere, fugit ab eis; & obediuit potius ipſe Regibus & Iudicibus etiam impiis & crudelibus in ijs, quæ ab ipſo petebant; reddens eis etiam tributum; & eorundem iudicio ſe ſubiiciens vſque ad mortem. Pauperi quoque matri ſuæ, & S. Ioſepho ſe ſubiecit, ſeruiens illis vſque ad annum trigeſimum. Et inter paucos ſuos diſcipulos non tanquam Dominum, ſed tanquam miniſtrum ſe gerebat, & tanquam aliquem famulum, eis ſeruientem, eorumque pedes lauantem. Ita enim dixit illis: quòd non veniſſet miniſtrari, ſed miniſtrare: vt ad eius imitationem dignitates fugerent, ſubiectionem verò diligerent; ac ſe in omnibus tanquam pauperes gererent. Denique ita verbis, operibus, & prodigijs diuinitatem & maieſtatem ſuam ſimplicibus & humilibus ſuis diſcipulis manifeſtauit; vt eandem abſconderet & occultaret potentibus & ſuperbis, ſapientiam & prudentiam ſibi arrogantibus. Quamobrem opinionem de eo conceperunt ipſi veritati valde contrariam: qualis autem fuit opinio, ita etiam cum illo egerunt: cùm auſi ſunt temerè illum perſequi, & grauiſsimis iniurijs & cruciatibus, ita malè mulctare, vt nullus vnquam fuerit hominum magis à ſuis hoſtibus contemptus, nec maiores dolores ſuſtinuerit, quàm ipſe: qui infinito quodam amore, & vt illis benefaceret, eoſque ab æternis contemptibus, & cruciatibus liberaret, ea omnia ſuſtinere voluit.

HAC ratione meditabatur, & colloquebatur P. Balthaſſar de ſuprema continua, & perfectiſſi-

ma

ma Saluatoris noſtri paupertate, coniuncta cum excellentiſsima humilitate,&potentia in opprobrijs ac doloribus ſuſtinendis, qui ex illa oriebantur. Et aliquoties audiui eum ſeorſim loquentem de tribus his Ieſu Chriſti comitibus, cum tanto ſenſu & Spiritus feruore, vt obſtupeſcerem, & accenderer deſiderio feruorem illum imitandi, & curam, quam in ſancta illa ſocietate complectenda ponebat, vt Magiſtrũ ſuum imitaretur. Et certò mihi perſuadeo, Dominum Deum noſtrum per huius Patris Orationes hanc mihi gratiam tunc feciſſe, vt deceptionem meam in hac materia retexerem. Cum enim de iiſdem tribus comitibus meditarer, tantamq́ue difficultatem in diligendis opprobrijs, & contemptibus libenter admittendis ſentirem, vt attẽta mea imbecillitate, id quaſi impoſsibile iudicarem: orans quodam die coram ſanctiſsimo Sacramento, ſenſi repentè quendam lucis radium, tanquã fulgur tranſeuntem, mihiq́; oſtendẽtem, valde poſsibile eſſe, contemptum & opprobria ita ſeriò & cupidè amare atque homines ſæculares honorẽ; meq́; animauit, vt id quærerem, cum ſpe obtinendi. Et ad hoc punctum nominatim dirigebat P. Balthaſſar ſuarum rationũ globos: quia aduertebat, Religioſos & nominatim ſtudijs deditos, & miniſterijs erga proximos occupatos ex nulla re tantum accipere detrimentum, quantum in ex inordinato amore honoris; quem ſequitur etiam amor commoditatis temporalis: quem tamen illi pallio Religionis tegũt, ſub prætextu cõſulendi bono nomini, quod ad eius & officij ſui authoritatẽ multũ refert: cùm cõtrà in conculcando vano honore, & quod in ipſis eſt, diligẽdo contẽptu ex profunda ſua humilita-

te, poſitum ſit eorum augmentum & profectus: quemadmodum idem Pater expertus eſt in euentis ſupra poſitis.

CAPVT XLIX.

AD PERFECTIONIS CVLMEN in Dei amore per gradus ſuos peruenit; & quas præcipuas virtutes ille in ſe contineat: inſinuantur interna aliqua eius ſenſa circa hunc amorem.

CVM AD VLTIMVM annum & poſtremos felicis vitæ P. Balthaſſaris menſes peruenerimus, operæ pretium erit, vltimum etiam eius in ſpiritali vita perfectionis, quam profeſſus eſt, proponere: procul dubio enim per opera, exercitia, officia, & miniſteria, variosq; euentus, proſperos, & aduerſos iam propoſitos, quaſi per gradus quoſdam aſcendit ipſe ad culmen perfectionis in omnibus virtutibus, & amore Dei, quæ omnium eſt ſuprema, in quo
a Pſal. 83. 6. impletum eſt illud Dauidis: a *Beatus vir, cuius eſt auxilium abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, in valle lacrymarũ in loco, quem poſuit. Etenim benedictionẽ dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur DEVS Deorum in Syon.* Vir fuit vere Beatus P. Balthaſſar, quem cœleſtis legiſlator præuenit in benedictionibus dulcedinis; tantaque dedit

dedit adeoque continua auxilia; vt cum eis diſpoſuerit ſemper in corde ſuo nouas aſcenſiones, & augmenta in omnibus virtutibus, ab alijs in alias fortiter aſcendendo: donec peruenit ad videndum per contemplationem Deum ſuum; & amandum cum ea perfectione, qua ipſe vult amari b *ex toto* ſcilicet *corde, anima, mente & viribus*. Nec vacat myſterio in hoc præcepto, in quo perfectio noſtra conſiſtit, mentionem fieri quatuor rerum, quas Deus in hoc amore ſui exigit, eò quod aliæ quatuor ſint in quibus amor ipſe præcipuè augetur ac perficitur: quas omnes largitus eſt viro huic ſancto, cum quadam excellentia: vt in omnibus eſſet perfectus. Nam *primum* magnum poſuit ſtudium in Orando & familiariter agendo cum diuina eius maieſtate: applicans totum cor ſuum, animam, ſpiritum, & omnes ſuas vires, donec in diuino conſpectu gratiam inueniret, & eius ſpiritus cum diuino coniungeretur, ſemperque in eius præſentia ambularet, explens quod ipſe Deus dixit Abrahamo: c *ambula coram me, & eſto perfectus*. Quis autem dubitet, hoc eſſe magnum diuini amoris indicium, & cauſa magni in eo progreſſus; quamuis enim contemplatio (teſte S. Thoma) eſſentialiter conſiſtat in nobiliſſimo intellectus actu, in cognoſcenda ſcilicet ſuprema veritate, quæ Deus eſt, viſione quadam ſimplici, valdeque perfectiones eius penetrante: ſimul tamen complectitur præſtantiſſimos actus charitatis, ex qua tanquam ex fonte ipſa contemplatio fluit, & ad quam tanquam ad finem tendit, Quamobrem S. Gregorius vitam contemplatiuam dicit eſſe ex toto corde ſeruare cha-

b *Matth.* 22. 37.
b *Lucæ* 10. 27.
c *Gen.* 17. 1.
2. 2. q. 180. *art.* 1.
Homil. 4. *in Ezechiel.*

ritatem Dei, & inardeſcere ad eius pulchritudinem videndam. Et in hoc P. Balthaſſar diſpoſuit, vt vidimus, continuas aſcenſiones & accretiones,

d Prouer. 4. 18. d *procedens, quaſi lux* matutina, *vſq; ad perfectam diem*; & e *aſcendens de hoc deſerto delitiis af-*

e Cant. 8. 5. *fluens, & innexus ſuper dilectum ſuum*, cui erat ſemper vnitus. Valde etiam excelluit in perfecta ſui ipſius mortificatione; crucifigens vitia omnia & paſsiones ac voluntates proprias in omni materia; contendens omnia impedimenta remouere, quæ accidere poterant in corde ſuo, anima, Spiritu & viribus; vt ſe & omnes ſuas facultates liberè Deo, perfectoq; eius amori, & explendæ ſanctiſsimæ eius voluntati traderet; in quo etiam, vt ſupra eſt dictum, diſpoſuit continuas aſcenſiones, quam diu vixit in hac lacrymarum

f Cant. 3. 6. valle: f *aſcendens ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris*; ignis enim amoris diuini impellebat ad aſcendendum & creſcendum in hac abnegatione ſui: ac proinde etiam in ipſo amore & contemplatione. Nam (vt S. Auguſtinus dixit) di-

Lib. 83. qq. q. 36. minutio cupiditatis eſt augmentum charitatis: & quò amor proprius magis minuitur, eò aſcendit creſcitque diuinus. Et Caſsianus ait, animam noſtram eſſe inſtar plumæ, à qua ſi pulueres aut lutum, quæ in terra illam detinent, auferatur: ſtatim ſurſum aſcendit: ita ſublatis impedimentis Spiritus liberiùs aſcenditur ad Deum. Et hac ratione aſcendit & progreſſus eſt ad *tertium* quoque gradum, in quo etiam excelluit, ſtudens plenè ac perfectè præſtare omnia, quæ ei iubebat & committebat Deus, tam in rebus ſtatus & officij ſui, quàm in miniſterijs & operibus miſericordiæ & charitatis in proximos: quorum animas, vt iuuaret, nulloſ

nullos labores refugiebat; & quæuis ſolatia corporalia & ſpiritualia facilè intermittebat, vt voluntatem Dei in iuuandis proximis exequeretur: quod excellentis valde charitatis eſt indicium; mediumque efficaciſsimum ad proficiendum in ea. Nam (vt S.Gregorius dixit) probatio amoris eſt exhibitio operis, & ipſe Chriſtus Dominus ait: g *ſi quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit:* &, *ſi diligitis me, mandata mea ſeruate:* & eius dilectus diſcipulus ait: h *qui ſeruat verbum eius, verè in eo charitas Dei perfecta eſt.* Quis autem perfectionem illam habet, quàm, qui vitam ſuam, ſolatium, ſanitatem, & honorem offert pro ſuis amicis, proximis ſcilicet, quos amat in Domino? cùm igitur ſanctus hic vir in his omnibus præluxerit, vt vidimus; Signum eſt, perfectam illum habuiſſe charitatem: quamuis, quod nunquam ſe perfectum iudicaret, nouas ſemper aſcenſiones in ea diſponebat, nouos ſemper aggrediens labores in vtilitatem animarum.

Homil. 30 in Euang.

g *Ioan. 14. 23. 15.*

h *1. Ioan. 2. 5.*

Ex quo *quartum* etiam ortum habuit, in quo valde eminuit, in tolerandis ſcilicet ijs omnibus, quæ Deus mittebat, aut euenire ei permittebat, cuiuſcunque ea generis eſſent ſiue corporis, ſiue Spiritus, ægritudines, dolores, deſolationes, internæ deſertiones, opprobria, & cōtemptus: hæc enim omnia tanquã à manu Domini miſſa amplectebatur, ac beneficia eius reputabat, ac media maioris ſui profectus ſpiritualis agnoſcẽs in eiſdẽ ſuauẽ & paternã Dei prouidentiã, ſiue oportunè eũ ex eis eriperet; ſiue conſolaretur, vt proficeret: quod ſine dubio indiciũ eſt adhuc certius perfectę charitatis, quę i *patiẽs eſt & omnia ſuffert:* & eo vſq; pro-

i *Corint. 13. 4. 7.*

k Rom. 8. 35. progreditur, vt cum Apoſtolo dicat: k *quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius?* nihil horum *poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro:* l
l Cant. 8. 6. *Fortis enim eſt vt mors dilectio:* creſcitque aduerſitatibus, & calamitatibus, quas patitur; & quò perſecutiones grauiores ſunt, eò maiores patientia emittit ſplendores, ſicut in occaſionibus ſuperius inſinuatis P. Balthaſſar fecit, quo vltimam quaſi poſuit manum, quatuor illis præcipuis rebus, in quibus accenſi ſui in Deum amoris perfectionem oſtendit, tanquam quatuor fluminibus fluentibus ex paradiſo charitatis, & vniuerſam cordis ſui terram irrigantibus, vt copioſos ſanctorum operum fructus, & pretioſiſsimos clariſſimarum virtutum lapides proferret.

SED quoniam hoc totum ex ijs, quæ in huius hiſtoriæ decurſu adduximus, ſatis ſunt manifeſta, ſolùm nunc addemus profundiſsima quædam ſenſa, quæ Dominus noſter, vt eum in diuino ſuo amore per gradus ſuos perficeret, cõmunicauit. *Primum* enim fecit eum internè cognoſcere, ac ſentire præcipuum religioſi viri in ſtatu ſuo ſtudium debere eſſe circa feruentem Dei
2. Sept. 1577. amorem: nam cognoui, (inquit) Religiones eſſe ſanctitatis officinas; Xenodochia vulneratorum ab amore Dei; & fornaces in quibus diuinus hic ignis accenditur in arte amandi Deum; & calcariæ, in quibus ignis facit lapides tanquam maſſam molleſcere. Ideoque ſtuduit cum dulci hoc vulnere viuere, dicens cum ſponſa vulnerata charitate ego ſum, nec volo ex hoc vulnere ſanari: nam,

nam, cum illud habeo, eſt verè mea ſanitas. In hac calcaria ſtudebat P. Balthaſſar ſeſe accendere, emolleſcere, ac dealbare, viuæque petræ, qui Chriſtus D. N. eſt, per continuum amorem & imitationem coniungere.

SECVNDVS fuit ſenſus, ex diuinis beneficiis ignem diuinum fouentibus; quæ enim omnibus erant communia, accipiebat atque ſi eſſent propria; & quæ propria erant, in recenti ſemper memoria ſeruabat: vt gratum ſe illi oſtenderet; & pro eis redderet amorem & obſequium, quod meritò ipſe pro eis exigit, & hoc nomine in ſuo libello elenchum quendam eorum habebat ſub titulo: *miſericordiæ Domini mihi factæ.* & ſtatim eas incipit recenſere, dicens oſtendit mihi tenebras, in quibus fui circa omnia tam in me ipſo quàm in agendo cum proximis; dedit etiam mihi cor, vt animæ meæ vlcus aperirem; deſiderium humiliationis, & abiectionis; mortificationem ſenſualitatis; deſideria ſincerè & in veritate ambulandi: quod non adferat mihi tædium cura Nouitiorum; prouidentiam, qua mecum ſemper eſt vſus. Et eadem ratione aliqua alia ibi refert, quæ iam ſuperius ſunt poſita, quæ omnia erant n *ligna*, quibus fidelis hic *Sacerdos* Altiſsimi *nutriebat* quotidie amoris *ignem*, qui in corde ſuo ardebat, vt magis, ac magis eum amaret, à quo tot beneficia accipiebat. Et quoniam nullum eſt efficacius amatorium, vt quis ab alio ametur, quàm ſit illum amare: id, cuius habuit ſublimiorem ſenſum, fuit magnus amor, quo ſuos Deus proſequitur: quem hac ratione explicabat. Quod Deus aliquem amet, eſt benè illi velle & optare; & cùm

n *Leuiti 6. 12.*

Dei

Dei velle ſit etiam facere, iuxta illud Pſalmographi: *quæcunq; voluit fecit:* ita quod Deus animam
Pſal.113.3. aliquam amet, eſt continua quædam miſericordiarum eius ſcaturigo;& magnorum eius beneficiorum pluuia; quaſi Deus picturam aliquam formare incipiat, nec à depingendo deſiſtat. Ex quo oritur, vt in eadem anima ſolida ferueant deſideria, vt occaſio & materia occurrat obſequium Deo præſtandi: & quoniam voluntatem efficacem Deus loco obſequij re ipſa præſtiti accipit: aduertit anima magna lucra ad ſuas rationes repoſita: quia deſideria, & oblationes ipſius plurimæ ſunt & continuatæ. Et ex eodem fundamento oritur, vt in benedictionibus dulcedinis nos præueniat, & ipſa eius dona fiant merita noſtra: non enim acceptat, niſi quod ipſemet donat: qui magnus eſt theſaurus & ſolatium: ſiquidem etiam pauper magnam ex eo conſolationem haurire poteſt, quòd libenter det modicum illud, quod habet,& priùs accepit;& quod ſe ipſum omniaque ſua offerat, quæ magna eſt oblatio; & quod voluntatem ac deſiderium habeat ipſum Dominum in ſanctiſsimo Sacramento ſuſcipiendi, vt habeat quotidie, quod offerat.

Hoc totum ſanctus hic vir offerebat, vt ſic oſtenderet amorem, quem erga eum gerebat, qui
3. Aug. 1575. adeo ipſum amabat: quare ita in ſuo libello ait: Die quodam, cum poſt Sacrum gratias Deo agerem, hunc circa modum diligendi Deum habui ſenſum; quod deberem ei omnia mea tradere, meum tempus, meas delitias, amicos, & reliqua omnia & optima, & me ipſum cum illis: ſiqui-

dem ipſe omnia ſua, maxima, & minima tradit, nullo excepto, & ſe ipſum optat libentiùs dare. Remanſit cor meum valde molle, & ad eius maieſtatem cum iucundo quodam ſapore propenſum: quod reputaui magnum in me eius ſtudium. Et cum alio quodam die eſſem in Oratione, cum huius amoris auiditate: dixi Domino noſtro cum magno quodam interno ſenſu, ô Domine, ſi cum nullo alio, quàm tecum agerem; aut de ſolis rebus ad obſequium tuum, & bonum animarum pertinentibus, quod tibi tantoperè placet! ô ſi vel nunc inciperem opus illud, quod tu in tuo à nobis diſceſſu perfeciſti! ô ſi caſus ille eueniret, quo cogerer à te non ſeparari; nec de re vlla agerem, quæ ex tua obedientia non eſſet! & cum fuerit hæc oratio ex inſpiratione, ſpem mihi fecit Dominus gratiæ huius obtinendæ. Et ſine dubio ei indulſit: quia ſummè contendit exuere omnem creaturarum amorem, qui ſui creatoris amorem relaxaret. Et quoniam hoc ipſe fuerat expertus, exhortabatur alios ad eandem amoris rationem, dicens: tanti Deum facite, vt ſemper vobis videatur modicus omnis, quem habetis amor, vt illum ei tradatis. Quod vt exactiùs præſtetis, colligite totum illum, quem in creaturas diſperſum habetis: non ſolùm quando illæ parui vos faciunt; ſed etiam quando vos depereunt; ne videamini illas retinere, quia vos illæ repellunt; ſed ob ſummam æſtimationem, & reuerentiam, qua Deum proſequimini; nec triſtemini, quòd eas deſeratis: Siquidem, quod illis addicti eſſetis, id vos procul à Deo ſeparabat: Poſtea experiemini nullam

10. Mart. 1569.

in

in eis cauſam fuiſſe lætitiæ; nec nunc eſſe, niſi in ſolo Deo. Quare expedit vobis, non quærere eorum amicitiam, aut familiaritatem; imò ſpontè ab eis oblatam repellit: & ſic commodum vobis iudicabitis, quod eam etiam quærentibus denegent: tunc liberiùs ac pleniùs debitum Deo amoris & obedientiæ tributum reddetis; veſtrumque cor totum in eo ponetis, qui eſt totus theſaurus veſter. Et eadem ratione iudicatur: totum veſtrum tempus, modicum eſſe, vt Deo illud tribuatis: cùm dicat S. Auguſtinus perire illud tempus, quod non in amando Deo expenditur. Et eadem ratione, quidquid vobis libet ac placet, cogitationes omnes, verba & opera, oculos, aures & reliqua omnia expendite in hoc tributo Domino reddendo.

In Manua. c. 4.

AD hunc perfectionis gradum amoris dicit, multum ſibi contuliſſe quod ſuam de ipſis creaturis deceptionem depoſuerit, cum enim interior quædam querela in mente obuerſaretur, de quadam perſona, quod non ſatis reſponderet amori, ad quem ſuo iudicio ille tenebatur, hæc habuit interna valdeque vtilia ſenſa:

30. *Iulii.* 1575.

AGNOSCE, quomodo Deus tuas partes agat: grauis ac difficilis conflictus tibi fuiſſet: ſi pro voto tibi eueniſſet. Prouidentia Dei, magnaque miſericordia ergà te eſt, quod creaturæ te à ſe repellant; & mittant ad creatorem, facientes, quod ipſe iubet; & hoc (inquit) ſtupendis tribus modis præſtant. *Primus*, quia non ſatisfaciunt; nec, cum poſsidentur, deſiderium tuum ſatiant. Sicut S. Auguſtino reſpondebant: non ego ſum Deus tuus, nec tua quies & ſolatium. *Secundus*,

quòd

quòd modicum illud bonum,ac dulce, quod habent,non ſemper tibi communicent; ſed pro ſuo libitu,& cura tot mutationibus,atque ſunt in capite capilli, quia nunquam in eodem ſtatu permanet ; à quibus omnibus dependere debet, qui illas ſectabitur. *Tertius* eſt, quòd ſtatim atque in aliquo alio tantillum boni,vtiles,aut delectabilis plus, quàm in nobis inueniunt: nos planè deſerant: & quamuis hanc veritatem ſæpius in nobis experti ſimus, quàm pilos in capite habeamus: nunquam tamen ſtultitiam noſtram agnoſcimus, qua ipſas creaturas ſequimur, Creatoris obliti. Ex quo prouenit,vt neque Creatorem eſuriamus neque creaturis ſatiemur. Illud eſt ergo remedium:vt illas præueniamus,inde incipientes, vbi illæ deſinunt:ſtatim illas deſerentes;ne vel tempus cum eis amittamus; & ad Creatorem tranſeuntes,in quo requiem,pacem, & ſaturitatem inueniemus,cum æterna ſtabilitate,quam nemo poſſit mutare,aut impedire. Quid quietius eo, qui nihil deſiderat? & quid eo ditius,qui res omnes huius mundi magnas,& ſplendentes,tanquam ſuperfluas reputat?habete Deũ:& nihil vobis deerit.

Vide S. Aug. in id Pſal. 40 Vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius.

HAEC & alia ſenſa Deus illi communicabat, vt eum ab omnibus creaturis auelleret, quibus ſenſis,vt reſponderet, ita ſe gerebat, vt nullus in eo aduerteret affectum aliquem aut oblectationem cum re aliqua particulari , etiam minima, nec cum vlla perſona,quæ ipſius libertatem & ingenuitatem,qua eius anima Dominum diligebat, interturbaret, aut impediret. Longo tempore in eo laborauit,vt à corde ſuo obtineret, ita à creaturis omnibus ſe expedire,quaſi in Africæ deſer-

tis vitam ſuam duceret: donec tandem cum diuina gratia id obtinuit. Aduertebatur verò talis eius diſpoſitio & animus ex tenero affectu, quo cupiebat vitam ſuam in aliquo angulo finire: licèt multi Magnates optarent, illum apud ſe habere; & ipſe dotes, ac talenta haberet, etiam ad loca & ſtationes ſublimiores. Et hinc ad vltimum & ſupremum culmen peruenit, de quo in proximo capite dicetur.

CAPVT L.

PERFECTAM OBTINET RESIgnationem, & cum diuina voluntate conformitatem in rebus proſperis & aduerſis: & quædam eius de eiſdem ſenſa.

CVM VITA P. Balthaſſaris, vt ex his quę hactenus diximus, apparet, contexta fuerit varijs euentis, proſperis & aduerſis in omni genere rerũ: omnes illi tanquã alę, aut gradus fuerũt, per quos ad ſupremum perfectionis culmen in amore diuino perueniret, in quo locũ habuit ſententia illa Apoſtoli: a *ſcimus: quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, ſiue proſpera ſint, ſiue aduerſa. Nam quodnam maius bonum, quàm eiuſdem amoris & dilectionis augmentum? Et quando tale augmentum ad vltimum ſuum punctum in hac vita perueniſſe cenſebitur, niſi cùm quis id aſſecutus eſt, vt idem cum Deo habeat velle & nolle in rebus omnibus corporalibus & ſpiritualibus, magnis & paruis; neque eligere velit, aut propendere magis ad vnam, quàm ad alteram

a *Rom.* 8. 28.

donec

donec voluntatem Dei nouerit, cuius exſecutionem in rebus omnibus quærit? Et ita dicit, quod cùm ſemel aliquid peteret à Deo, quod pro ipſius obſequio cupiebat: intellexerit: omnem perfectionem conſiſtere in facienda voluntate Dei; & maximum omnium ſacrificiorum eſſe, cum eadem conformari: eſt enim ipſe ſuæ gloriæ zelans, nouitque qnid ad eandem promouendam magis expediat. Et cùm die alia dubitaret de Sacro celebrando, propter quoddam impedimentum, quod acciderat, hunc ei ſenſum Dominus communicauit. Non parum refert rectè cognoſcere, quid Deus velit, aut in eo decipi & errare: nec paruus ſed magnus, imò maximus cenſendus eſt error, aut recta cognitio in tali caſu. Si enim Deus aliquid vult: temerarium eſt, quòd vilis vermiculus idem non velit; & quod ille non vult, ſtupenda ſtultitia eſt, ſi homo audeat illud vel aſpicere. Quòd ſi hoc verum eſt in rebus omnibus etiam minimis, quas Deus vult, aut non vult; quid erit, rectè facere, aut errare in acceſſu altaris: vnde ingens adeò bonum, aut malum euenire tibi poteſt; ſi rectè venias, aut veniendo aberres? Hinc etiam (inquit) intellexi: non eſſe ſine dolore & lacrymis ducendam eam vitam, in qua tanta eſt ignorantia; & ita hallucinamur in re adeò graui: remedium verò illud nobis ſupereſſe, vt continuè inſiſtamus orationi, iuxta illud Scripturæ: b *cum ignoramus quid agere debeamus, hoc ſolum habemus reſidui, vt oculos noſtros dirigamus ad te.* Qui igitur intentionē ſuā rectificās humiliter Deū orauerit, ſperare poterit ab eo directionē: de quo dicitur, quòd ipſe c *diriget conſilium iuſti*; quod ſi cōtingat aliquādo errare, licebit confidenter ſperare ve-

27. *Ian* 1769.

b. 2. *Paral* 20. 12.

Vide S. Bernard ſerm. 50. in cant.

c *Ecleſ. 39.* 10.

niam:eò quòd nolens & in tenebris impegerit.

QVAPROPTER magno ſtudio attendebat, vt voluntati Dei ſuam conformaret; ſeque totum eidem reſignaret,etiam in rebus ſpiritualibus: in quibus contentus erat ſorte ſibi à Deo data,etiam mediocri,aut parua.Et cum in initijs nonnihil eſſet inquietus,ob nimium deſiderium ſui in oratione profectus:tandem etiam in hoc ſeſe ſubiecit,ac reſignauit,accepto à Domino interno quodam ſenſu; dicens ei: Cùm tu, Domine, in quadam mediocritate me conſtitueris:mediocris eſſe volo,& talis videri;me deijcere, & ex tua obedientia omnibus maioribus ſubijcere: & malo in hac ſtatione ab omnibus deſpici,modo tibi ſatisfaciam;quàm in aliqua alia adorari, non placendo tibi. nam ſtatim ſupereſt mihi quod defleam præcedentem meam inquietudinem; & propterea gratias agam,quòd me ſupra multos extuleris.Idem ei euenit, cùm videret, ſe multis externis occupationibus premi; & proponeret Deo
21.Sep.1569. D.N.teneras quaſdam querelas,quòd ſibi tempus deeſſet ad manendum cum ipſo ſeorſim. Factum
9.Maij.1575 (inquit)eſt hoc verbum Domini in me: Satis tibi ſit,quòd tua opera vtar:quamuis te non habeam mecum,ex quo manſi iucundus & lætus.Alio die circa eandem materiam hoc ſenſit. Fieri quidem poteſt,quòd multis Societatis hominibus tempus deſit liberum, explendæ ſuæ voluntati; ſed non deerunt occupationes, & opportunæ occaſiones ad explendam diuinam. Quòd ſi vt granum frumenti fructum proferat, neceſſe eſt, vt moriatur; quæ melior, & maior fœlicitas? quæ verò maior ſtultitia,quàm dolere de tali occupatione

tione?Si Deus electionem mortis nobis permiſiſſet:quamnam iucundiorem inuenire potuiſſemus illa, in qua neque cautéria, neque opprobria adhibentur? quid autem ſunt aliud hominum Societatis occupationes, quàm ſtationes, in quibus Deus illos ponit; ſpatia quædam ipſius obedientijs plena; venæ apertæ ex quibus totus ſanguis effluit propriarum voluntatum: quæ magis in oculis Dei ſplendent, quàm lapides pretioſi: aptiſsimæ, ac ditiſsimæ viæ ad perfectionem, nec illæ ex Samaria vſque Iordanem, ex fuga Aſsiriorum adeò refertæ erant eorum ſpolijs & rebus pretioſis! aperi Domine oculos meos, & videbunt mirabilia legis tuæ. Hos gubernat lex Domini immaculata, pura ac munda; horum *cibus eſt*, ſicut noſtri Saluatoris, *vt faciant voluntatem Patris, qui in cœlis eſt*: cuius valde ſunt egeni ac ieiuni propriæ voluntatis amatores. O à quot hominibus dulcis hic bolus ignoratur! paucorum eſt hoc ferculum ab omni proprio commodo lucroque expeditum: vnius Chriſti, vnius Apoſtolici Collegij poſt aduentum Spiritûs ſancti, vnius Pauli Apoſtoli dicentis: Siue abſentes ſiue præſentes ſimus, illi placere cupimus; ac vnius Dauidis dicẽtis, *nonne ſubiecta erit anima mea Domino?* & in alio loco ait: *voluntariè ſacrificabo tibi.*

4. Regum. 7. 15.

Ioan. 4. 34.

Pſal. 61. 2.

Pſal. 53. 8.

HAEC eſt ſuprema & perfectiſsima pars reſignationis & conformitatis cum voluntate diuina: in qua ſummè perficitur ſcopus & intentio amoris, in quo ſanctus hic vir plurimùm excelluit, diligens Deum ſuum, non reſpiciens ad lucrum & præmiũ, adeò vt etiam affectum deponeret ſolatiorum & deliciarum, quæ in oratione

 haberi

haberi ſolent:ita ſe Dei voluntati reſignando, vt eius amore eiſdem carere contentus eſſet,vt ex ſubiectis ſenſis apparebit.

IIS,quæ tu Deus conſtitueris, omnis creatura acquieſcere debet; & facere quod iuſſeris. Sed nullus, cui tu fauorem hunc præſtiteris, vt aditum ad te habeat, & præſentiæ tuæ dulcedinem, & vocis,ac doctrinæ tuæ internæ ſolatium experiatur; poterit non dolere, quando huinſmodi delitiæ ſibi ſubtrahuntur,ideoque dixit Dauid *d*
d Pſal.38.13. *auribus percipe lacrymas, & ne ſileas.* Ingens hic theſaurus latet,cùm eò peruenerit anima, vt experiatur,ſe non poſſe ſine Deo, eiuſque fauore viuere. Sed num propterea quod tenera interna ſenſa cordi meo deſint,eidem deerit directio Dei; & quod propria mihi ſenſa deſint, deerunt Eccleſiæ communia,quæ ſunt fidei? his igitur ſplendoribus, hac luminis claritate,illuſtrandus ſum ego. Quæ veritas,vt etiam in Magis appareret,cùm illi Hieroſolymam peruenerunt, ſubtraxit ſe illis ſtella, vt ſapientes, iuxta ſacram Scripturam,locum Natiuitatis Chriſti eos edocerent; & poſtea iterum ſeſe illis oſtendit, cùm ipſorum e *gaudio*
e Matt.2.10 *magno valde*.Nam particularia ſenſa ſæpe ſe occultant, quaſi flumina in aliquibus locis ſubtus terram fluentia,veniuntque ac redeunt ad nutum ipſiua Dei;vt fides autem,Dei verbo,non verò i-
S.Bonau. proceſſ.4. Religioſ.c.1. pſis ſenſis innitatur,permittit Deus, hæc aliquando abeſſe.Et iterum (ait,) intellexi: Deum parciùs conſolationes ſpirituales largiri,eò quòd ad ipſius obſequium ita expediat. Nam eo anima eſt melius præparata ac diſpoſita,quò magis aſsimilatur ſuo Redemptori, qui in hac vita fuit cala-

mita-

mitatibus plenus, eiuſque anima multis deſolationibus ac triſtitijs. Solatium autem ſimile debet eſſe refrigerio,& leuamini,quo viator in hoſpitio eſt refectus:non vt in eo maneat,ſed vt maiori animo & robore pergat vlterius; & loquens cum ipſo Domino ſolebat cum quadam reſignatione valde plena ac perfecta dicere: Domine, qui hoc me beneficio affeciſti, vt me totum & quidquid in me eſt, tibi offerens, requieſcam: hanc quoque largire gratiam, vt in eo quoque quietem inueniam, quòd me pro tuo libitu tractes.Nec altiorem finem quæro, nec minus apta media; non ampliores fauores, nec pauciores dolores;non maiores delitias, nec pauciores labores: qualem Deus me fecit, & ego ſum promeritus: talis haberi volo; ſicut Deus fecit & vt ego peccaui, ita volo tractari:nec plures teneritates volo nec pauciores deſertiones ac ſtupores.

IVXTA hoc beneficium, quod accipiebat à Deo, docebat eos, qui cum Spiritui ſe dedant, anxij ſunt, eò quòd exiſtiment, ſe Deum non amare feruenter; docebat, inquam, eos, vt vel in eo ſtatu, quo ſunt, incipiant illum amare. *Primum*, tolerando eum, ſi iudicant, malè ſe ab eo tractari. *Deinde*, vt contenti ſint ijs, quæ ipſe largitur: magnum & ſingulare donum, quicquid dederit,reputando. *Tertio*, vt contenti etiam ſint eius moras exſpectare, nec longas eas iudicantes;ſed breues ac opportunas;& tanquam diuites theſauros: cùm hi pro animabus puris non in eo conſiſtant, vt ipſius Dei bona habeant;ſed in eo, quòd ille ſit cum ipſis contentus.

Quarto, vt faciant & offerant, quo plura pote-runt obſequia, pura ſoli ipſi placendi intentione. Quemadmodum enim honeſtiſsima quædam v-xor amorem ſuum erga virum oſtendit, faciendo quæcunque poteſt, vt illi placeat; quòd ſi ſe exor-nat & comit, id facit, vt ei ſoli placeat; nec vlli alteri; ita vt, ſi viro ſuo placeret, vt omnia illa or-namenta deponeret, libentiſsimè id faceret: et-iamſi ab alijs non compta & ornata, ſed deformis & vilis haberetur; contenta eo ſolo, quòd viro ſuo placeat, cum illo maneat, & iucundum lætumque illum reddat: ita anima verè & ſeriò Deum a-mans, omne ſuum ſolatium in eo collocat, vt ille benè ſit cum ipſa contentus: quòd ſi virtutum or-namenta, ſcientias, & alias gratias deſiderat: id non facit, vt hominibus placeat, & ab eis magni fiat; (id enim genus quoddam adulterij reputa-ret;) ſed ſolùm, vt Deo ſuo magis placeat; alioſ-que iuuet ad idem præſtandum. Ideoque, ſi Deus illi ſolatia, & fauores ſubtrahit, nec gratias gra-tis datas largitur; & quamuis calcetur, & conte-mnatur, æquè ipſe eſt pacatus: eó quòd id velit Deus, in cuius beneplacito omnia ſua bona con-ſtituit: *& ſic placens Deo, erit dilectus.* Et qui hac ratione Deo gratum ſe exhibuerit, diligetur ab ipſo; ſibique comparabit amoris eius præſtan-tiam, ac diuitias ab eo prouenientes.

AD huius rei confirmationem dicebat: præ-cipuum omnis bonæ Orationis finem, & opti-mum fructum ex ea colligendum, eſſe: dare Deo quidquid à nobis petierit; magnaque cum con-formitate ei acquieſcere in omnibus, quæ de no-bis ſtatuere velit, in agendo ac deducendo nos,

quibus

quibus vijs ipſe voluerit; ſiue auferat ſanitatem, honorem,commoditates, aliàsque res naturales, ſiue circa interiora & ſpiritualia ſubtrahat priſtinos fauores,ſubducat ſe à nobis, aut occultet; frigidos nos deſerens,& quaſi in tenebris; & ſimul patiatur,nos tentationibus,timoribus ac deſolationibus oppugnari: vt ita ipſi maior gloria deferatur, & nos magis proficiamus; nam hoc eſt,quod ipſe quærit; & quod reuera ſequetur,ſi nos erimus fideles,& perſeuerantes;nec ad creaturas conuertamur,ad externa quærenda ſolatia; etiam cùm ex ipſius Dei rebus tædio magno afficiamur; ac videamus, quaſi nos ab ipſo deſeri; nec ipſam crucem fugiamus, nec ipſas Probationes, quas nobis mittit: ſi enim fideles in eis fuerimus,reuertentur priores gratiæ, meliores & potiores. Quemadmodum S. Iob redierunt greges cuius verba ſemper in ore habeamus, dicentes in huiuſmodi euentis: f *Dominus dedit, Dominus abſtulit:* idem enim Dominus,qui dederat hoc mihi donum,illud abſtulit,*ſit nomen eius* in æternum *benedictum*: nam ſiue det, ſiue auferat, vtrumque ex amore facit; & in meum commodum. Et Sacerdos Heli dixit: g *Dominus eſt,quod bonum eſt in oculis eius,hoc faciat*: Nam idem etiam erit iu meis,quomodocunque ipſe diſpoſuerit.Ex quo fit,vt qui huiuſmodi habet reſignationem;& quæcunque aggreditur, in eum dirigit finem:quamuis faciat, quidquid poteſt, ac debet; exitum tamen, quem quærit, ita Dei diſpoſitioni remittit; vt quietior ſit, & pacatior ex Euentu, quem Deus mittit;etiamſi ſolatio ſuo aduerſetur;quàm ſi ex voto ſuo eueniret. ita Ioab belli

f. *Iob* 1.21.

g. 1.*Reg*.3.18.

h Paral. 19. 13. dux fratri ſuo dicebat: h *confortare & agamus viriliter pro populo noſtro & pro vrbibus Dei noſtri: Dominus autem, quod in conſpectu ſuo bonum eſt, faciet.* Hæc omnia docebat P. Balthaſſar eos, qui orationi ſtudebant; quæ & ipſe cordi ſuo valde affixa conſeruabat. Quare cùm huiuſmodi reſignatione ac fiducia præclara aggreſſus, eſt, vt vidimus, in bonum animarum, facinora cum fœlici ac proſpero euentu.

CAPVT LI.

GRAVES ALIQVAE SENTENTIAE circa reſignationem, ac de prouidentia diuina fiduciam, ex literis eius ad ægrotos & afflictos, quibus illos conſolabatur, excerptæ.

QVAMVIS P. Balthaſſar gratia & prudentia valeret, vt ſuprà eſt dictum, in ſcribendis literis ad reuocandos lapſos, & exſtimulandos torpentes & puſillanimes: non tamen minus valebat ad conſolandos & animandos ægrotos & afflictos, vt qui experientia didicerat, quid eſſet ægrotare, & tribulari; ex qua experientia deducebat monita & conſilia, quæ reliquis daret. Hæc autem præcipuè erant, (vt ſuprà eſt dictum) reſignatio, & conformitas cum voluntate Dei, & ſuauiſsima eius prouidentia, in qua totum ſolatium ſuum conſtitutum habebat, cùm ægrotaret, aut alias tribularetur: & eadem ratione conſolabatur, ſuis literis ægrotantes & afflictos, varijs valdeque iucundis modis, quorum bonos

cap. 27.

bonos aliquos bolos hic proponemus, ad maius noſtrum ſolatium & commodum,

§.I.

Salmant. 19 Aug. 1574.

CVIDAM nobili perſonæ tertiana febri laboranti has ſcripſit ſententias: Sancta Gertrudis in quadam exſtaſi, diuinitùs fuit edocta Deum D. N. qui ſumma eſt bonitas, eodem amore, quo hominem condidit, diſpenſare, ac diſponere, quæcunq; illi mittit, tam aduerſa, quàm proſpera, in vtriſq; reſpiciens maius illius bonum. Ex quo ſancta illa deducebat: valde cæcos illos eſſe, qui non delectantur ac ſe valde fœlices iudicant, cum talia ipſis ex amore adeò intenſo proueniunt. Tu autē, bone Domine, non ex illis cæcis; ſed (quæ magna eſt Dei bonitas) ex benè ab ipſomet edoctis; vt ex hac tantæ lætitiæ, materia intelligas, te ab ipſo amari, & amicè ac beneuolè tractari; & ſeueras haſce febres argumentum reputes teneræ gratiarum actionis: ſiquidem habet aliquid eius amoris, quem S. Laurentius oſtendit erga Deum, cum ipſam craticulam, in qua vrebatur, comuertit in laudes Dei, dicens: *aſſatus, Domine, tibi gratias ago*. Ago & ego illas infinitæ charitati: quòd te ita præuenerit in benedictionibus dulcedinis, vt in hac probatione fidelis inueniaris. Cuidam alteri valde illuſtri in eundem ſenſum ſcripſit. Magnum, inquit, indicium quòd ſtatio iſta tua Deo placeat, eſt pax & tranquillitas, quam ipſe in ea tibi dat, adeo continuatam, vt quaſi centrum tuum eſſe videatur. Gratiſsimus nuncius fuit mihi, optanti, te in omnibus gubernari regula adeò infallibili: quod ſi hanc ſtellam tanquam polum ſequaris, ex omnibus calamitatibus fœliciter licebit exire:

Salmant. 1. Martii 1576.

ne

ne poſsint vlla aduerſa ſolidum tuum ſolatium diluere, idque meritò:nam, cui Deus oculos aperit ad diſcernendum, quantum bonum in ipſo habeat; etiam aperit, vt eodem lumine videat, quantum valeant & æſtimari debeant omnia pœnalia & aduerſa; & agnoſcat, ea eſſe inſtar velocium Poſtarum,quibus ingentia ſpatia quæ inter animas & ipſum interiacent, velociſsimè percurruntur;& eum,qui dicat ea eſſe impedimenta ac progreſſum retardare; iniuria afficere diuinam prouidentiam.ſi quis enim proficere cupit, eique placere,quem meritò debet plus quàm ſe ipſum amare: meritò etiam occaſiones illas deſiderabit, in quibus ei placere poſsit:quæ occaſiones cùm ſint euentus illi,quos cæcus mundus infelicitates, infortunia, & onera appellat,ea ipſe talia non iudicabit; ſed Dei ſtudia & fauores in ſe reputabit, & quidem eo maiores, quo illa grauiora erunt.

CVIDAM Religioſo hæc ſcripſit:corporis laborem & maiorem adhuc animæ ſuſtinet R. V. vtrumq;à Dei dulcedine ita ordinatum,vt ipſummet Deum tecum habeas. Memini Chriſtum D. N.S.Gertrudi aliquando dixiſſe: quando animam quampiam virtutibus vacuam videbat, ſe ad eam deduci, eò quòd eius delitiæ ſint eſſe cum filijs hominum,quos in corpore doloribus & tribulationibus;in ſpiritu verò turbationibus repleret, & quidem interdum multò grauioribus, quàm eſſent priores,vt viam venturo ipſi ſternant; & ad afflictam animam vocent,excitatis ad ipſum Deum clamoribus,cùm antea nec voces eſſent, nec

a Pſal.33.19. ſenſus; ait enim Scriptura: a *prope eſſe Dominum*

ijs,

ijs,qui tribulato ſunt corde,& ipſemet dixit: b *cum ipſo ſum in tribulatione*.Hæc eſt preſſuræ tuæ cauſa, non odium; non abiectio eſt beneuolentiæ Dei.ſed eius dulcedinis amplexus; qui eò maiori debet eſſe venerationi,quò ſtrictior eſt,& compreſsior:hoc enim indicium eſt, quo ipſæ creaturæ inter ſe mutuum amorem menifeſtant. Si tua creſcit ærumna;creſcat & fides in Deum,quæ adferet ſanitatem:ita enim Apoſtolus de alijs infirmis benè credentibus: c *fide conualuerunt de infirmitate*. Non volet Dominus botrum adeò immaturum decerpere,quem pro ſua oblectatione condidit.Quod ſi purè ob ipſius obſequium viuere optas:tutò potes id deſiderare, ac petere: non enim ex eo offenditur Domiuus, ſed complacet ſibi.Eidem quoque ſanctæ Gertrudi dixit: quòd pietas amoris ſui,quo animarum ſalutem deſiderabat,ipſum cogebat, tãquam obſequium ipſummet quærendi,acceptare iuſtorum deſideria,quibus non inordinatè aliqua propria bona quærerent:& ſi qui corporis morbis aut ſpiritûs deſolatione, aut ſimilibus alijs preſſuris grauati, ſanitatem deſiderant, aut eiuſmodi calamitatibus liberari:ego,vt iuxta magnitudinem amoris, quo illos proſequor,copioſiſsimè remunerem eorum deſideria,reputo,quaſi me ipſum quærant.O verba cordialis verè conſolationis,pro eo qui ſentit in ſe,quod ab ipſo audiuit! compatior, quod in iſto ſis ſtatu, expertus ſum enim, quanta ſit hominum imbecillitas,cum Deus illos proprijs viribus relinquit, vt clàriſsimè deprehendant, quàm parum ſine eo poſsint, quem, vt ſibi ipſis innitantur,deſerunt. Cùm igitur ego ad portas mortis

b *Pſal 90. 15.*

c *Hebr. 11 34.*

mortis peruenerim, ſicut tu, viuo tamen: redeas & tu ad te ipſum, viueque confidens, quòd poteris eſſe ſicut ego; & vires habere adhuc maiores: reſpira & te ipſum conſolare, ſciens ad ſanitatem & alia, quæ deſideras, citiùs, & cum maiori tua voluptate impetranda, illud eſſe aptum medium, vt cum Deo te geras reuerenter, liberaliter & ingenuè te liberæ eius voluntari ac nutui tradens: nam donec DEVS id à te obtineat, ſcito, ipſum permiſſurum, vt ad mortis portas proximè accedas; quem ſi reſignatum viderit, & promptum ac paratum: audies ipſius Dei reſponſum ſicut Abraham audiuit Angeli, cum *extendit manum & arripuit*
Gen. 22. 10. *gladium, vt immolaret filium ſuum*: cùm dixit: *non extendas manum tuam ſuper puerum*. non eniam aliud quærebat DEVS, quàm tuam probare fidelitatem, quam cum iam videt, iubet, filio prætermiſſo, victimam offerre ex ariete, quem coram te habes. Nouerat benè Deus, abſque tali probatione, quovſque Abrahami fidelitas eſſet progreſſura; ſed ipſe non ſciuiſſet, an tantam haberet virtutem, niſi Deus ad extremum illud perduxiſſet; nec tantum fuiſſet ipſi ex filio ſolatium, ſi parcum ſe tardumque erga Deum exhibuiſſet; & aliquid ex parte ſua prætermiſiſſe, quod ad eius obſequium facere potuiſſet, qui adeò benignè ac liberaliter filium ipſi ſuperſtitem, & cum tanta gloria ſua reliquiſſet. Nullum, mihi crede, aptius inuenies compendium, quoad iſta preſſura expediaris; nec magis ad tuum palatum, quando ſanitas redierit. Proijcias te clauſis, vt dicitur, oculis in manus Dei, in

quibus

quibus tutus omnino eris, quod non tibi malè cedet: ſiquidem illæ, vt temporaneam & æternam tibi requiem promererentur, voluerunt cruci configi.

§.II.

22. *Maij.* 1572.

BINAS alias ſcripſit valde pias de eodem argumento ad duas nobiles Dominas. Ad alteram hæc dicit: In tuis literis legi multas ærumnas, quibus premeris; & credidi plures adhuc eſſe ac grauiores, quàm illæ ſint, quàs inſinuaſti; ſi enim exprimi potuiſſent, non cenſerentur valde graues. Memineris: dulcedinem, quam à Deo ſperas, hanc & ſimiles alias habere qualitates, quæ eius magnitudinem præſtantiamque oſtendant. Spectaculum (ait S. Auguſtinus) ſperant iuſti ſe viſuros, tantam in ſe continens dulcedinem, vt licèt magnam eſſe cogitari poſsit; quàm tamen magna ſit, aſſequi non liceat. Neſcio, quid dicam de tot ærumnis, quas Deus in te accumulat: niſi illud Dauidis, qui de eo dicit: *a congregans ſicut in vtre aquas maris: ponens in theſauris abyſſos.* Sicut enim tantam aquarum multitudinem in vtrem, vas adeò paruum, infundit: ita ingentem rerum multitudinem in animam; ſingulas ex ſe quidem inſipidas; ſed alteram altera amariorem: & in his ait ponere DEVM abyſſos theſaurorum ſuorum. Theſauros vocat conſilia ſua, arcana ſua, & diſpoſitiones non ſatis à nobis intellectas, quibus vtitur ad nos promouendos in bonum, & animas noſtras perficiendas, & meritò talia conſilia vocantur earum theſauri: quia ab eis

a *Pſal.* 32. 7.

eis omnes earum diuitiæ, omnis felicitas, & quidquid eas docet, & ſubleuat proueniunt. In huiuſmodi igitur theſauris, (ait Dauid) Deum ponere abyſſos: quando multas ærumnas & calamitates congregat in aliqua anima. Stupendum hoc verbum eſt, quod, niſi ipſe legat & explicet, obſcurum valde manebit. Pulſa ad eius fores, quas non aperit abſque myſterio: & interim donec aperiantur, venerare in ſilentio arcanum, quod mens tua aſſequi non poteſt, magno deſiderio tenetur Deus videndi in nobis filij ſui imaginem ad viuum depictam. Quòd ſi nos videre vult ſolos, & ærumnis contritos & oppreſſos, non aliò tendunt eius curæ & cogitationes, quàm vt illa imago in nobis perficiatur. Poſtquam eius filius (in quo valde ſibi complacet) inſignia illa induit, quæ Fides nos docet, ac prædicat; non poteſt illi placere, quòd nos eiſdem indui non ſtudeamus; & quod, cùm ipſe nos eis induerit, nos genua non flectamus, & cùm magni amoris ac reuerentiæ ſignificatione gratias non agamus. Non ſunt hæc vt ſolum ita dicantur; ſed vt verè ſentiantur, & ex eis noſtri cordis ſolatium hauriatur. Siquidem Deus noſter, qui non bis punit id ipſum, cùm ſemel id facit, expurgat deſolatione temporali, quod fuiſſet æterno igne puniendum; & abluit aquâ roſaceâ, quod fuiſſet ſanguine crudelibus cruciatibus effundendo, purgandum. Ei, qui Dei amorem habet, & per eum ſentit diuinam maieſtatem huiuſmodi mittere excitatores, non ſunt aliæ conſiderationes neceſſariæ, vt eoſdem amet & adoret, Omnes illos reputat gratias, omnes nuncios celerrimos, ignitos carbones, ingentia

gentia lumina, ipſius Dei in ſe beneuolentiæ; omnes accipit tanquam amoris eius ſagittas, quæ quantu nuis ipſe ſit durus, non tamen ſinunt eſſe ſaxum. Eò te Deus noſter dirigit; quare, niſi eius amore inflammeris, timeas. Eò ipſe haſce tuas dirigit ærumnas, & calamitates. In quibus, niſi aduertas eius fauores ac delitias; gemas tua peccata; quæ vela ſunt ſuper oculos tuos, & impediunt videre felicitatem ac diuitias mediorum aptorum adeò & commodorum, quibus vtitur Deus, ad altiſsimum finem ſuorum conſiliorum. Quouſque hæc intelligas, Deus te faciet vacillare; donec hoc tibi ſapiat, Deus te amaricabit; donec magni hoc facias, Deus attendet, vt te ampliùs humiliet; donec eius conſilia ac diſpoſitiò tibi placeant, quæcumquè deſideraueris, euaneſcent; quidquid acciderit, diſplicebit; omnia tibi contra votum, & palatum euenient; omnia tibi deerunt: quia tu ipſa in ea re deficis, quæ ſola ſufficit ſatiare, honorare, ac docere poſſidentem. Hinc S. Auguſtinus in illa verba Dauidis: b *exquiſiui Dominum, & exaudiuit me*, ait: qui non exaudiuntur, non Deum ipſum, ſed alia ab ipſo bona quærunt: & quoniam iniuriam Deo inferunt, volenti ſe in amore ſuis donis præferri, illi ita puniuntur, vt illa non conſequantur, & à familiari eius amicitia repellantur. Tali pœna meritò punitur talis temeritas. Fuſior hic eſt diſcurſus, ſed ſtudio feci, vt in alijs breuior ſim; & quòd cupiam in te perficere quod cœpit Deus. Doleo, quòd tot obruaris moleſtijs; ſed plus illud ſentio: quòd, licèt ſcribas, te ex parte earum theſauros agnoſcere, ea pars adeò ſit parua, vt mihi ſatis non ſit. Ardes

b Pſal. 33. 5.

quidem, ſed parum; luces, ſed modicè: hæc enim ita accipere videris, quaſi parum in eis poſitum arbitreris. Cùm bona tua venia, videris mihi, nec tuam paupertatem agnoſcere; nec diuitias, quas Deus tibi offert, intelligere; ex quo prouenit, vt non tanti facias, pro vt par eſt, quod Deus mittit; neque cum eo amore, quo ille id mittit: ac propterea vereor, ne hac via ipſum Antidotum conuertatur in venenum; & parum proficiat is, de cuius vita agitur: niſi, quod iam obtinuit, magni faciat.

Metinæ vlt. Mart. 1572. ALIAE literæ tales ſunt: Deo ſit laus, quòd tui non obliuiſcatur. Qui oculos habet ad videndum, (vt ait S. Auguſtinus) poſtarios Dei curſores reputat ægritudines, per quas celeri curſu ad eum curritur: nam, vt animas ad meliora promoueat, ſtudio illas mittit, arguens & *caſtigans quos amat*. Nec volo te ignorare, conceptum animo meo ſolatium, ex cognitione conſiliorum Dei circa res tuas, non fuiſſe imminutum ex recentis tui vulneris cognitione: vt ex hoc intelligas, quali te amore proſequar. c *Liuor vulneris* (ait Spiritus ſanctus) *abſtergit mala*. Intellige ſententiam, & experieris Dei ſtudium & fauorem. Eſt enim ſenſus: iliacus morbus & dolor; & animæ ſanitas: non cenſentur caro pretio haberi animæ bona, quæ corporis doloribus & incommodis comparantur. Perge in bene circa tuam renunciationem cœptis: hæc enim lectio tibi nunc prælegitur. Cùm igitur initio ſtatueris, Deum ſolum ſine alio adiuncto comite quærere, eumque inueneris: noli nunc alium adiungere, ne iniuriâ eum afficias. Hoc ipſe vt impediat, te præuenit, decorem aufe-

c Prou. 20. 30.

auferendo. d *Nolite*(inquit ſponſa illa ſancta)*me* d *Cant.1.6.*
conſiderare, quòd fuſca ſim: quia decolorauit me ſol.
Nec alius eius loco; nec cum ipſo alius ſimul quærendus: nam primum falſitati & fraudi; ſecundum impuritati tribueretur. Ne hanc illi iniuriam aut notam inuras, vt alium quempiam ſimul menſæ cum illo aſſidere facias. Petas ab eo obnixè vt in anima tua requieſcat. & ſi fortè dubitas, quomodo id facies: ipſum interroga: quod ſi reuerenter ac demiſsè feceris, internum hoc reſponſum accipies : ſine, filia, me agere circa te quod ego volo: plurisque illud facias, & præferas omnibus alijs donis, quæ tibi largiri poteſt, ſiue temporalia, ſiue æterna: ſic enim & ille contentus tecum erit; & tu ditior euades, magisque proficies. Diſcas amplè de rebus eius ſentire, credens de omnibus eius operibus, quod ſeruus eius Moyſes dixit: quoniam e *Dei perfecta ſunt opera,* e *Deut.32.*
& omnes viæ eius iudicia recta & iuſta. Cumque il- *4.19.*
le in filiam te ſuſceperit: noli eius iram irritare: nam id obſeruabit, teque ad viuum punget, ac puniet: quemadmodum de alijs refert Scriptura ſacra: *Vidit Dominus, & ad iracundiam prouocatus eſt: quia prouocauerunt eum filij ſui, & filiæ.* & ſimul attende: cum quanto rubore audienda ſint verba, quæ paulò inferiùs ſubiecit: *Infideles filij.* & quò ampliùs in huius Domini ſeruitio, & amplectenda eius voluntate profeceris: eò maior tua erit apud me opinio, & æſtimatio maior: quamuis & nunc non ſit parua.

HVIVSMODI rationibus vtebatur ſanctus hic vir ad conſolandum ſuauiter, & efficaciter infirmos & afflictos; vt prouidentiæ diuinæ fiderent;

rent;ſuamque voluntatem diuinæ ſemper accommodarent: à qua didicerat experientiâ, noſtrum dependere remedium & ſolatium; & eandem ſolere aduerſa in proſpera commutare; quemadmodum in ſeipſo expertus eſt, vti iam vidimus.

CAPVT LII.

PROFICISCITVR TOLETVM, vbi prouincialis Officium auſpicatur, & quarto menſe vltimum diem obijt Belmontij.

1580. CVM P. Balthaſſar adeo eſſet benè probatus, ac reſignatus, & in eo perfectionis gradu, quem vidimus: voluit Deus D.N. fructum iam maturum, adeoque grati ſaporis pro menſa cæleſti, decerpere. Nam quemadmodum laborem Peruanæ profectionis, vt ibi Prouincialis munere fungeretur, tanquam merendi materiam ei obtulit: (ſiquidem, quod in ſe fuit, prompta ac generoſa voluntate eam acceptauit) ita voluit eiuſdem merita multum augeri ex illa promptitudine, qua ſe obtulit ad idem Officium per triennium in Prouincia Toletana obeundum, acceptans eius laborem paulò plus quàm trium menſium, vbi mortuus eſt tanquam bonus miles in ipſo conflictu, fideliter munere ſuo fungens.

ELAPSA igitur quadrageſima Anno 1580. diſceſſit Villa-garcia cum ea præparatione, quam retu-

retulimus cap. 48. cum Chriſto ſcilicet crucifixo in corde ſuo,(vt ipſe dicebat,) & tribus eius fidelibus comitibus, paupertate, contemptu, ac dolore: magnas reputans diuitias, honorem, ac delitias, amabilem hunc & pretioſum dulcis ſui Ieſu comitatum. Venit Vallis-Oletum, vt Collegij ſui Fundatrici, alijſque nobilibus perſonis, quibus ſingulariter erat obſtrictus, valediceret. Accidit autem, vt ego tunc ibi eſſem: factus enim fueram Sacerdos in Sabbatho SITIENTES ſiue ante Dominicam Paſſionis die ſcilicet glorioſiſſimi ſancti Ioſephi, habuique primitias meas die Annuntiationis Beatiſſimæ Virginis in Collegio ſancti Ambroſij: retinuerunt autem me per totam hebdomadam ſanctam, & ſequentem in domo profeſſa, vt iuuarem in excipiendis confeſſionibus. Cum igitur ego P. Balthaſſaris ſubditus eſſem, accepit me ſocium, ad Viſitationes & alia negotia peragenda: quod meæ tribui fœlicitati, tunc enim adhuc magis expertus ſum ſpiritum, feruorem, ac verborum & rationum eius vim: cumque ex abundantia cordis, os loquatur, videbantur mihi a *labia eius* ſicut cæleſtis ſponſi *lilia* a *Cant. 5. 13.* *diſtillantia myrrham primam*: non enim ſolum ſuauia & iucunda erant; ſed ſpirabant etiam fortem quendam,& acutum, valdeque penetrantem odorem; & omnia diſtillabant primam illam & electam myrrham paupertatis, contemptuum, ac dolorum diuini huius ſponſi, quo adeò occupatum & repletum habebat cor. quare apud eos, quos viſitabat, tanto ſpiritu ac feruore de tribus his rebus loquebatur, vt illorum corda penetraret,& inflammaret; excitaretque deſiderium non

modò de eiſdem meditandi, ſed eadem etiam imitandi; & adhuc inter ambulandum prodibant ex eius ore aliqua verba de hoc argumento, quæ me, valde alioquin frigidum, quaſi ignem accenderent. Optaſſem ego ſanè ſanctum virum ad Prouinciam Toletanam vſque comitari, vt eius dulci ſanctaque Societate fruerer; & aliquid de tribus illis bonis comitibus, quos in ſuo corde gerebat, mihi adhæreſceret: ſed non fuit mihi conceſſum, quare redij Villa-gartiam, vt quod audiueram, alta mente retinerem, ac ruminarem. Intra octo igitur dies Vallis-Oleto diſceſſit, & ad ſuam Prouinciam peruenit. vbi aliqui, qui eundem in ſuis initijs aſperiorem, ac rigidiorem erga ſe & ad alios nouerant, credentes eum adhuc in ſeueritate ſua permanere, timorem aliquem alijs incuſſerant: ſed breui deceptionem hanc depoſuerant. cœpit enim humilitatem, ſuauitatem, & humanitàtem, qua erat à Deo exornatus, omnibus oſtendere. Quare cùm primùm ad Toletanam domum peruenit, inſignem oſtendit ſenioribus omnibus Patribus animi ſubmiſſionem. iuit enim ad cubicula P. Franciſci Stradæ, & aliorum Patrum antiquiorum, qui ibi erant: flexiſque genibus petijt ab eis manum, vt oſcularetur: & tunc P. Strada dixit: Prouincialis, qui tam demiſsè genua flectit, bonus erit Prouincialis: nam b *vbi eſt humilitas, etiam eſt ſapientia* cæleſtis, vt dixit Sapiens; & Chriſtus D. N. qui adeò charos habet humiles, cæleſtem lucem prudentiamque eis communicat, ad rectam gubernationem: quemadmodum ſancto huic viro datam eſſe oſtendit in ipſo Viſitationis exordio, ita res totius Prouinciæ

b *Prou.* 11. 2.

ciæ prudenter ac maturè diſponens, vt magnum omnibus adferret ſolatium: cuius rei fama cùm ad alia Collegia perueniret: vnumquodque Collegium cupiebat ad ſe citius peruenire.

SOCIVM Officij ſui habuit P. Alphonſum Montoium, qui poſtea Officium illud in Prouincia Caſtillæ geſſit, poſtquam fuerat Domus Profeſſæ Præpoſitus, vir ſanè magnæ religionis, ſcientiæ ac prudentiæ; qui ordinem referebat, quem P. Balthaſſar in itinere ipſo ſeruabat. Mane enim tres aut quatuor horas orationi tribuebat; cum ad hoſpitium perueniebat, faciebat Sacrum, gratias agebat, & particulare examen: & tunc ſumebant cibum, & poſt breue temporis ſpatium, (nam cum eſſet ver ad omnia ſuppetebat) ſpiritualem aliquam lectionem habebant, & horas ſuas perſoluebant: poſtea vſque ad veſperam toto itinere ordinariè vacabat orationi; nocte verò legebat Matutinum, ſeruato in omnibus ordine, quem habebat in Collegijs. in quorum Viſitatione eodem exemplo & omnium ædificatione procedebat, quem in Prouincia Aragonia ſeruauerat. Sed cum maximè videretur in ſuo Officio feliciter progredi, voluit Deus eius progreſſum intercipere intra quatuor menſes, felici quadam morte, qualis fuerat ſancta eius vita.

CVM enim Toletanam domum Profeſſam, Complutenſe Collegium, & Domum Probationis Villareienſem Fontanam viſitaſſet, faciens magno feruore exhortationes ſuas tam domeſticis, quàm ſæcularibus in templo; vt omnes, quoad poſſet, diuino amore inflammaret, cœpit Villareij diligentias præſcriptas adhibere, ad obtinendum

nendum magnum Iubilæum à Gregorio XIII. pro fœlici rerum Eccleſiæ progreſſu conceſſum. ieiunauit ergo cum magna ſeueritate vtraque ſeptimana à Iubilæo præſcripta, nemine potente illum impedire; quamuis ob ſuam debilitatem ſatis eſſet excuſatus. Ieiunio illo debilitatum eſt valde corpus; quamuis ſenſim ſpiritus ad id, quod illi imminebat, diſponeretur. Acceſſit temporis illius magnus æſtus, & quem in ipſo itinere menſe Iulio ſuſtinuerat: quare cùm ad Collegium Belmontenſe perueniſſet, incidit in febrem: quam nec medici, nec domeſtici magni faciebant: at ſanctus Pater intellexit horam ſuam perueniſſe: & ita ſe ad mortem cœpit præparare. Confeſſus eſt generaliter ſocio ſuo P. Alphonſo Montoio; communicauit magna cum deuotione; petijtque valde tempeſtiuè, & accepit extremam vnctionem, editis magnis indicijs, reuerentiæ, amoris, & æſtimationis Sanctorum horum Sacramentorum; & gratiarum, quæ per illa ſibi communicabantur; ac beneficij, quod accipiebat à Deo, volente ipſum ad ſe vocare. Nolebat Viſitationes admittere: vt eo eſſet expeditior ad orandum, & agendum cum Deo ſuo. Et cum ei ſocius diceret, vt aliquem conſtitueret ſuo loco, reſpondit: ne, quæſo, de negotijs mecum agas, non eſt enim tempus. Medicus volebat ei periculum indicare, & quam prope finem, eius eſſet vita; cœpitque aliquid per ambages quaſdam inſinuare, nolens apertè id dicere: quem cùm ſanctus Pater benè intelligeret, dixit valde expeditè, & ſine vlla hæſitatione: non eſt cur timeas, apertè mihi dicere, imminere mihi mortem; quia nihili facio viuere,

nec doleo quòd moriar. Quidam alius Pater videns pacatum animum, quem oſtendebat, ad exeundum de carcere huius corporis, interrogauit: an gauderet, & libentèr moreretur? cui reſpondit: ſi in aliquo tempore: cur non iam? quo reſponſo bonæ ſuæ conſcientiæ teſtimonium, & ſalutis ſuæ fiduciam indicauit. Sed quid mirum, quòd eam habuerit in fine tam Sanctæ vitæ: cùm in eius medio ſimili periculo affectus ea dixit, quæ ſupra cap. 28. retulimus? præcipuè cùm (vt etiam ſuperius eſt dictum) reuelationem habuerit, ſe eſſe ex numero electorum ad cælum. Acceſſerunt omnes, qui in Collegio erant, ad hunc eius tranſitum, multis profuſis lacrymis. Et quamuis omnes optarent, in ea hora aliquid ædificationis ex eius ore audire: vir tamen Sanctus, noluit eorum orationem interrumpere; nec ſuum internum cum Deo colloquium: in cuius præſentia cum magno ſilentio & quiete finem impoſuit ſuæ peregrinationi, reddens ſpiritum ſuum Deo, ſeptimo die ſuæ ægritudinis, hora quinta veſpertina, die 25. Iulij, ſancto Iacobo Apoſtolo ſacro, cui ipſe erat valde piè addictus, Anno 1580. ætatis ſuæ 47. & Societatis 25. Valde omnes ſenſerunt, ſe priuatos tali virtutum exemplari, & vtilitate, quam ex eius gubernatione in ea Prouincia ſperabant.

CVM eius obitus in Oppido innotuiſſet, plurimi famâ eius ſanctitatis permoti, acceſſerunt, vt ſaltem mortuum viderent, de quo non potuiſſent aliam notitiam habere. Et quoniam Dominus noſter voluit, ſeruum ſuum adeò ſibi in vita charum, poſt mortem honorare: inſpirauit toti Collegiatæ illius Eccleſiæ capitulo, vt etiam non

vocatum, ſolenniter ad eius funus accederet. Fuit autem & funus ipſum & exequiæ cum magna ſolennitate celebratæ; & corpus eius in teſtudine repoſitum, vbi ſolent aliorum Religioſorum corpora collocari.

QVANDO in Caſtilliam peruenit nuncius de eius morte magnus fuit omnium ſenſus ac dolor, tam Societatis, quàm ſæcularium grauiſſimarum perſonarum, præcipuè Duciſſæ de Frias, quæ ſtatim atque intellexerat de eius ægritudine, miſerat ex Villalpando mulam vnam rebus multis ad eum ſubleuandum & confortandum aptis oneratam. quando autem nuncius de eius morte peruenit, tantus fuit Dominorum illorum, qui illic aderant dolor, ac ſenſus, vt conſolationis alicuius cauſa P. Rectorem Villa-garcenſem ſtatim accerſerent. Nec minor fuit dolor D. Magdalenæ Vlloiæ Fundatricis Collegij Villa-garcenſis, ex quo ille in alteram Prouinciam diſceſſerat, cuius Capellani ſolenniſſimum ibi fecerunt Officium Vigiliarum & Sacri muſicè cantati; idemque fecerunt illius Collegij Patres, vbi recens valde erat Rectoris ac Patris ſui memoria. &, quamuis plurima Sacra in diuerſis partibus pro eo dicerentur, maximus fuit tamen numerus perſonarum (inter quas valde multæ erant nobiliſſimæ, & valde doctæ) quæ eius Orationibus, tanquam viri Sancti, & multum in cælo potentis, ſeſe commendarent. Ego obſtupui & veneratus ſum occulta iudicia Dei, quòd voluerit talis viri vitæ filum abrumpere in tali ætate, & oportunitate: cùm ſcilicet, iuxta naturæ curſum, diu adhuc ſuperuiuere potuiſſet; ſecundùm gratiæ verò oportuni-

tunitatem habebat aptam & commodam ad magnos fructus in Dei Eccleſia in ſua Religione, & extra illam proferendos. Sed quoniam ipſe eſt huius vineæ Dominus, eam plantat, putat, & palmites abſcindit, quando & quo modo vult; ita vt nullus ei dicere poſſit, c *cur ita facis?* non enim à Deo exigenda ratio eſt eorum, quæ facit; ſed id ſolùm pro ratione & quidem iuſtiſſima omnibus ſufficere debet, quòd ipſe fecerit; vt omnes, ſeſe ſubijciant, & tanquam bonum rectumque accipiant, & amplectantur, quod ipſe fecerit. S. Antonium Paduanum in minori adhuc ætate, quàm P. Balthaſſarem ad ſe vocauit; etiamſi fructus, quem in animabus faciebat, eſſet extraordinarius; & paulò maioris ætatis erat ſanctus Franciſcus, & S. Thomas Aquinas, alijque Sancti, cùm eos ex hac vita deduxit: non habita ratione, quòd libros, aut inſignia alia facinora inchoaſſent, nec perfeciſſent. Deus enim numeratos habet dies Iuſtorum, & meritorum, ac præmiorum gradus; quare cùm eius diſpoſitio & conſilium locum iam habuit, eos vocat, vt in cæleſti gloria in loco proprio collocet: & eadem operâ remanentes adhuc in hac vita monet, vt in hoc itinere feſtinemus, ſimusque vigiles, & benè parati ad hanc vitam deſerendam: nam, nobis minimè cogitantibus, veniet filius hominis, vt vitæ noſtræ rationem accipiat; & vel diligentiam noſtram in eius obſequio remuneret; vel puniat incuriam in eius legis obſeruatione admiſſam.

c *Iob. 9. 12.*

CAPVT LIII.

ALIQVAE REVELATIONES de fœlici eius morte & gloria: & auxilia ſpiritualia ab ipſo etiam poſt mortem præſtita.

QVONIAM mors Iuſtorum pretioſa eſt in oculis Dei, quorum vult perpetuam eſſe memoriam; ideo rem ita dirigit, vt fidelibus innoteſcat, quàm præclarus locus in æterna gloria ſit illis datus. idque facit modò per particulares reuelationes; modò per miracula, aut inſignia alia opera, quæ eiuſdem rei ſint indicia: & ita diuina eius Maieſtas voluit Sancti huius viri mortem; & quàm illa in ipſius oculis fuerit pretioſa, reuelare eodem, quo obijt, die.

§. I.

AD id faciendum elegit idem Dominus ciuitatem Burgenſem, ex qua facilè potuit in tota Prouincia Caſtillæ diuulgari, in qua adeò erat notus, tantique fiebat. Ibi erat, quædam ancilla Dei (ex ijs quas Beatas ſancti Franciſci appellant) inſignis pœnitentiæ, & magnæ Orationis, in qua magnos à Deo accipiebat fauores, etiam rerum futurarum reuelationes, quæ ita omnino eueniebant, ſicut illa dicebat; & interdum vocem quandam audiebat, iubentem aliqua per ſe ipſam facere, quæ ſemper erant valdè vtilia, & quorum magnam habebat coniecturam, quod à

bono

bono ſpiritu iuberentur. Hæc ergo, cùm die quodam Orationi vacaret, audiuit ſibi dici: veni, vt interſis morti cuiuſdam fidelis mei ſerui. Et tunc rapta fuit in ſpiritu ad quendam ęgrotum; vbi vidit circa eius lectum multos viros Eccleſiaſticos, magnum ſplendorem ex ſe ipſis emittentes, & cum illis magnam Angelorum multitudinem. Poſtea ingreſſi ſunt quinque alij in habitu Eccleſiaſtico, ſed cum maiori gloria & ſplendore, quàm priores; quorum vnus claram adeò & ſplendentem habebat lucem, vt ipſa cogitaret, eum eſſe Chriſtum D. N. ſed monita eſt, non eſſe. Hic ægrotum per manum dexteram accepit, & erexit; alij verò quatuor ad eius latera, & reliqui circumcirca: qui ſimul cum Angelis animam eius in cælum magno cum gaudio & muſica deduxerunt; duo verò ex Angelis apud corpus remanſerunt, vngentes, & thurificantes illud. Quæ Beata, cùm ſolennes adeò exequias vidiſſet, animæque adeo glorioſum aſcenſum, exiſtimarit eſſe quendam Epiſcopum in Italia, magnum Dei ſeruum, quem illa valde reuerebatur ac diligebat: ſed reuelatum eidem eſt, non illum eſſe, ſed Prouincialem Societatis Ieſu Prouinciæ Toletanæ. Statim autem poſt hanc viſionem, (quam vt diximus eodem die habuit, quo P. Balthaſſar obijt Belmontij,) venit illa, vt eam ſuo Confeſſario referret, Patri, ſcilicet Chriſtophoro Riuerio viro verè Sancto, prudenti, magniq́ue ſpiritûs, qui & poſtea fuit huius Prouinciæ Præpoſitus Prouincialis, qui ſolicitè examinauit, quæ illa retulerat; & quando nuncius venit de morte P. Balthaſſaris, facta omnium circumſtantiarum collatione, inuenit,

uenit, de eodem eſſe accipiendam hanc reuelationem. Et cùm eadem illa Beata poſt annos aliquot Valliſ-Oleti, (quò ſe contulerat) interrogata à P. Franciſco Salcedio, è noſtra Societate, eiuſdemque S. Patris ex Fratre nepos: quomodo res geſta eſſet? illa reſpondit: ſe id in quodam ſuo libello ſcripſiſſe, in quo alias notabat gratias & fauores, quas Chriſtus D. N. exhibere illi conſueuerat, quarum rationem ſuo Confeſſario reddebat: & poſtquam accepiſſet hanc, in qua vidit animam illam cum tanta gloria ad cælum aſcendiſſe, ſe non poſſe eius obliuiſci: quin quotidie eidem ſe commendaret; & poſtea ſe intellexiſſe, illum fuiſſe P. Balthaſſarem Aluarium. Quare, benè perſpectis omnibus huius reuelationis circumſtantijs, ſanctaque eius, cui illa facta eſt, vitâ; cui ſimiles gratias Deus aliquando faciebat; & quæ poſtea aliam etiam habuerit de morte & gloria ſanctæ matris Thereſſę à Ieſu; & denique quòd ille felicem habuerit ſuæ peregrinationis exitum; meritò haberi poteſt certa talis reuelatio; & quòd ſancti de cælo, & Angeli ipſi, quibus Sanctus hic vir in hac vita piè valde fuit addictus, venerint, vt illum in morte honorarent. & ſiquidem vir ille magni ſplendoris non erat Chriſtus D. N. piè credi poteſt fuiſſe Patrem noſtrum ſanctum Ignatium, cuius Pater ipſe Balthaſſar erat filius; aut glorioſus Apoſtolus ſanctus Iacobus, in cuius die feſto diem ſuum ille obibat; aut aliquis alius, erga quem ſpecialem habuiſſet deuotionem.

S. MATER THERESSA de IESV cum Metinæ intellexiſſet ſancti huius viri mortem, non

ſe po-

ſe potuit continere præ dolore à lacrymis vltra horam integram fundendis; nec vllus potuit eam conſolari, quæ interrogata, cur, quæ reliquas huius mundi res tam parui faceret, adeò hanc ſentiret? reſpondit, fleo propterea quod ſciam, quantum noceat ac porro nocebit Eccleſiæ ſanctæ Dei huius eius ſerui mors; & poſt hæc manſit in raptu ſiue ecſtaſi vltra duas horas: quid eo tempore viderit aut geſtum fuerit, non dixit; ſcimus tamen, illam ſæpius retuliſſe reuelationem, quam vndecimo capite poſuimus, de excelſo ſanctitatis gradu P. Balthaſſaris in terra viuentis; ac de ingenti gloria, ad quam erat prædeſtinatus in cęlo. Et ego intellexi ex quadam fideli famula Dei eidem Sanctæ matri valde deuota, noſtræque Societati piè addicta (de cuius veritate ac virtute magnam habeo certitudinem ac ſecuritatem) quòd cùm ipſa eſſet valde ſemel afflicta, apparuerit ſibi glorioſa & ſancta illa mater, multis annis poſt ſuam mortem: quæ, vt ipſam in ſua afflictione ſolaretur inter alia multa, hæc verba conſolationi ipſius valde accommodata, dixit: & ego ſum filia Societatis, habuique in ea Confeſſarium, quem nunc in cælo & agnoſco & veneror. Eſt autem certum, illam intellexiſſe P. Balthaſſarem Aluarium: nam etſi prius alios habuerat: hic tamen diuturnior fuit, ipſamque magna cura præ alijs iuuit, ad præcelſa ſua deſideria exſecutioni mandanda; & de quo ipſa gloriabatur, quod confeſſarium & Magiſtrum eum haberet. Cùm igitur dixerit, ſe illum nunc in cælo recognoſcere, ac venerari: ſignum eſt, eum occupare ibi locum & ſedem adeo eminentem, atque

que ipſa vidit, cum adhuc in terra degeret.

ET quamuis hæ reuelationes magnum adferant ſolatium: quod tamen certiores ac ſecuriores nos reddit, quod illæ ſint veræ, eſt quidquid hactenus in huius hiſtoriæ progreſſu retulimus. Talia enim opera; tales virtutes, quales retulimus; talis charitas erga proximos; talis humilitas in opprobrijs; talis patientia in calamitatibus; talis conformitas cum Dei voluntate in rebus omnibus; talisque modus orationis adeò continuatæ, teſtimonia ſunt in eo gradu certitudinis, quæ in hac vita de lege ordinaria haberi poteſt certa & firma, quòd fruatur Deo, qui talia fecit; in quibus vſque ad mortem perſeuerauit. præcipuè cùm multo plura facere, ac pati optaſſet, quàm fecerit, & paſſus fuerit. propterea S. Ioannes ait, ſe vocem de cælo audiuiſſe dicen-
Apoc.14.13. tem: *Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit ſpiritus,* (cuius verba idem ſunt atque facta) *vt requieſcant à laboribus ſuis, opera enim illorum ſequuntur illos.* Hæc ipſum coram Deo, Angelis, & ſanctis eius honorant: & licet miracula deſint, opera tamen ipſa, quæ prodigioſa ſatis ſunt, eorum vicem ſupplent; ſuntque teſtimonia Sanctitatis certiora, quàm alia miracula, quæ etiam improbi ad confirmandam fidem, quam profitentur, licèt non ad oſtendendam virtutem & ſanctitatem quâ carent, edere aliquando poſſunt. Nec tamen deſunt in hac hiſtoria res aliquæ raræ, ac prodigioſæ, ita viro huic ſancto conceſſæ ad vtilitatem aliorum, vt ſimul fuerint quaſi præmium ſuorum laborum, & media ad maiorem in virtutibus progreſſum:

qua-

quale fuit donum Contemplationis, cum fructibus adeò raris, ac exquiſitis, atque ſuperius ſunt narrati, ſcientia illa ſpiritus ei infuſa; & Theologia ad Officium ſuum præſtandum neceſſaria; cognitio occultorum cordis; prophetia & reuelatio rerum futurarum & abſentium, quibus donis Deus illi indulſit, & honorauit in terra: hæc inquam omnia certa ſatis ſunt ſigna & pignora bonorum æternorum, quibus nunc etiam eum honorat, eique indulget in cælo.

§. II.

SED præter hæc voluit Dominus noſter, eundem Patrem poſt mortem ſuam talia facere opera, quæ confirmarent ea quæ viuens præſtiterat; & ſanctitatem ac gloriam, quam pro eis obtinuerit. nam (vt ex Sacra ſcriptura deducitur) ſancti, qui in cælo ſunt, non deponunt curam eorum, quos ſibi commiſſos habuerunt in terra: ſed potius, cùm habeant puriorem charitatem, ſintque ſemper in Dei conſpectu, eum pro illis orantes; ſuis orationibus pro ipſis impetrant gratiam, & auxilia, quibus indigent, vt conſtantes eſſe, & creſcere in bono poſſint, quod illis in hac vita perſuaſerant. Ad quod confirmandum facit, quod ſecundo libro Machabæorum refertur de duobus Illuſtribus Sanctis antiqui Teſtamenti, *Onia* ſummo Sacerdote, & *Ieremia* Propheta, quod eleuatis manibus multum orarent pro populo Iſrael; & ſanctus Petrus Apoſtolus fidelibus, ad quos ſcribebat ſecundam Epiſtolam, ſcripſit: *dabo autem operam, & frequenter habere vos poſt obitum meum, vt horum memoriam faciatis*, quæ ſcilicet

2. Machab. 15. 12.

2. Pet. 1. 15. Ita OEcumen. & Græci, Bel-

larm lib. de cultu Sanctorum c. 18. ſermone eis prædicauerat, vt inuiſibiliter continuaret Officium, quod præſens & corporaliter erga illos fecerat. Hoc autem idem diſpoſuit diuina maieſtas, vt faceret P. Balthaſſar, cui adeò cordi erat zelus adiuuandi animas ſibi commiſſas, vt etiam poſt mortem idem præſtiterit officium, illas adiuuans in earum tribulationibus, & animans ac exſtimulans ad perſeuerandum in bene cœptis.

INTER has perſonas primum locum dabo D. Annæ Enriquez, cuius ſuprà facta eſt mentio, Domina nobiliſſima & valde ſpiritualis, & aduerſis rebus valde exagitata, æquè vidua, atque cùm eius vir eſſet ſuperſtes. Hæc eò quod eſſet ſancto illi viro valde piè addicta; poſtquam intellexit eius mortem, & experta eſt auxilia, quæ tunc per ipſum accipiebat, ſcripſit quandam omnium relationem his verbis, (aliquibus tamen omiſſis breuitatis cauſâ.)

CVM intellexiſſem morbum P. Balthaſſaris Aluarij Vallis-Oleti, contuli me in die Transfigurationis Domini ad Profeſſam Societatis Domum Confeſſionis & Communionis cauſa; & vt intelligerem aliquid de eius Patris morbo; cumque mortuus iam diceretur; adeò graue mihi id fuit, vt exprimere non poſſim; eò quòd multum de meo ſolatio, & leuamine amiſerim, quod ab eo habui tempore, quo recens relicta ſum vidua, valdeque afflicta: & quamuis aliquæ perſonæ, huius rei conſciæ, conabantur me conſolari: nihil me earum rationes mouebant. Incubui illa nocte ita triſtis: mane verò ſatis tempeſtiuè euigilans, Sancti huius Patris fui memor: ex cuius memo-

memoria ſtatim diffuſa eſt magna in animam meam lætitia, quæ res valde fuit mira: tum propter meam ordinariam conſtitutionem, tum propter talem occaſionem, & tam repente, & me nihil ex parte mea adhibente; ſed interius tamen multis rationibus mihi perſuadebatur, vt non eſſem adeò triſtis ac deſolata; quæ perſuaſio fiebat cum quadam ſuauitate & iucunditate maxima: & breuiſſimo tempore multa mihi innotuerunt, quæ faciebant obmuteſcere defectus illos, qui ob eius abſentiam in mente mea verſabantur: quos intellexi reparari velocioribus ad cælum curſoribus, quàm ſint qui in terra cum magna feſtinatione mittuntur; & expeditiores ab omnibus periculis: ſimul enim ſignificabatur, etiam ſeruos Dei, in terra non ſine magnis periculis & incommodis inter ſe inuicem communicare. Nec ſatis aſſequi poſſum, qua ratione, me tam prope eſſe viderem ei, quod ſenſui adeò procul eſſe videbatur: vt mirum omnino eſſe videretur. tantam autem concepi conſolationem, antequam è lecto ſurgerem: vt quamuis triſtis eſſe vellem, non poſſem. Ea conſolatione & animi tranquillitate toto illo mane in templo Societatis, & tribus proximè diebus potita ſum. Et ab ea hora videbar mihi, Patrem illum ad latus meum habere, non ſolum imaginariè, ſed quodam alio modo diſſimili. Tribus his diebus elapſis, licèt ego cuperem idem ſentire, non tamen poteram: ſed interiùs valde eius memoria delectabar, ſicut etiam dum viueret & abſens eſſet, aliquoties comitem ſe mihi exhibebat iucundiſſimum & puriſſimum, magis, quàm ſi præſens omnino fuiſſet; quam-

uis hoc non erat, quoties ego optabam.

POST annos aliquot 17. Nouemb. Anni 1587. pridie ſancti Gregorij Thaumaturgi, cum in magnis internis anguſtijs fuiſſem, cœpi quadam nocte aliquos Pſalmos orare: & quamuis verſus aliqui, quandam cordis teneritudinem in me excitarent, grauis mihi tamen erat ſolitudo; dolebamque quòd non haberem aliquam perſonam, cui ſenſa mea, interna iuxta votum ac deſiderium meum, aperirem: & ſic hæſi, quaſi ſtupore affecta, facie ad parietem verſa. Dixeram ego ante paucos dies cuidam familiari animæ meæ, quę P. Balthaſſarem nouerat. O quanti ego facerem, ſi poſſem nunc cum iſto Patre colloqui! cumque hoc adeo eſſet procul, vt accideret; ex inopinato inueni me apud illum: quem licet corporis oculis non viderem, ſentiebam tamen propè ad dextrum latus meum comitem mihi ſe præbentem iucundiſſimum. Experiebar in eo maieſtatem quandam cum familiaritate & humanitate coniunctam; & occurrebant menti meæ multa eorum, quæ dum viueret mecum loquebatur, idque tam clarè & apertè atque cùm viueret; & ſimul ſentiebam eius ſpiritum: loquuta ſum de rebus præteritis & præſentibus tenerrimè. Quod cum illo tunc tranſegi, & rationem ac modum eius colloquij non potero, nec ſciam exprimere. Videbatur, non loquens mihi reſpondere; meque conſolari, ac docere, & offerre ſe ad me iuuandam. Loquutus ſum de meo Confeſſario, & alijs rebus: & experiebar illum erga me valde benignum; & eius conſpectu tranquillitatem redire, ceſſante tempeſtate illa, quæ me valde cruciabat. Plurimarum

rum rerum lucem nihil loquens mihi adferebat, & explicabat ſpiritualem familiaritatem, & amicitiam, quam mecum habuerat: & videtur mihi, quòd ipſe videret, & luſtraret totam animam meam. Dixi ei, mi Pater, nihil mihi dicis? & viſus mihi eſt, ſignum quoddam verſus cælum feciſſe, quaſi me eò impelleret, ac ſtatûs illius amplitudinem mihi innueret: & hoc me plurimùm permouit. Cognoui eius ſanctitatem, & quàm seriò Deo D.N. ſeruiuiſſet: dixique illi, aliarum perſonarum vitas editas eſſe, & publicè haberi; & quid eſſet, quòd eius vita in ſilentio maneret? reſpondit mihi non verbo, ſed modo, quem benè intellexi: non refert. Hoc inſinuans, quòd ex tunc vſque ad diem, quo omnia eſſent in lucem proditura, modicum eſſe tempus, cùm eſſent temporalia; & hac ratione magnum quendam odorem, & opinionem æternitatis mihi communicauit.

In die etiam S. Andreæ fui in magnis triſtitiæ anguſtijs, ob aliquod verbum mihi ſignificatum; & cum hac afflictione ad ſacram Communionem accedens, ſenſi ſanctum hunc Patrem ad latus meum dextrum eodem modo quo nuper: & quamuis nec corporis oculis illum viderem, nec loquentem audirem, eum tamen ſentiebam, & intelligebam. Loquuta ſum illi; & ex tempore ſtatim euanuit nebula illa, quæ animam meam obnubilauerat; & ſenſi me tranquillitati reſtitutam, & animatam, videbar mihi tanquam patrinum eum habere, me docentem; & quando ſacra hoſtia in Miſſa eleuabatur, eamque adorabam; ſenſi illum prope me magnam ſanctiſſimo Sacramento reuerentiam exhibentem. Hæc omnia cer-

ta mihi viſa ſunt indicia ac teſtimonia, quod multum apud Deum valeat; eiuſque maieſtati placere per eum quaſi viſibiliter me adiuuare. Cumque ego gratias ei agerem, quod mihi adeò tempeſtiuè adfuiſſet; fecit, vt intelligerem, id totum Deo deberi. Ex quo aduerti eius erga Deum fidelitatem, quam ſemper ſeruauit.

ALIA quoque valde fidelis Dei famula, ſatis nota, & pro tali habita, retulit, quod cùm internam quandam in anima ſentiret deſolationem, recordata fuerit P. Balthaſſaris: & cum magno ſenſu ei dixerit: Pater, adiuua me: & paulò poſt viſione imaginaria vidit eum ad latus ſuum dextrum iucundum ei exhibentem comitatum; & tunc ei dixiſſe: Pater mi, poſſibile ne eſt, vt cui tot bona præſtitiſti, benèque voluiſti in terra; nunc in loco meliori exiſtens mihi non ſubuenias? adiuua, quæſo, me. Manebat nihilominus anima illa in ſua triſtitia ac deſolatione, donec duo hæc verba interius audiuit, quæ ipſius eſſe iudicabat: *enitere ad perfectionem*: quibus illa leuamen ſenſit: & agnoſcens neceſſitatem ſuam, ſancti verò illius præſtantiam, brachium extendit in eam partem, in qua eius præſentiam ſentiebat, dicens: Pater, porrige mihi manum: & ſanctus Pater illam porrexit; & vidit ipſa mediam brachij partem, eodem modo indutam, quo, dum viueret, eſſe ſolebat: arripuit illa Patris manum, & cognouit ipſa: hoc pignus eſſe fiduciæ, quam habere deberet, quòd eſſet voluntas Dei in ipſa, iuxta eius votum ac deſiderium implenda. Et ſic dulcis illa, iucundaque præſentia Patris euanuit, non tamen viuax medij brachij veſtiti imago: cu-

go: cuius manum, vt dictum eſt, illa arripuerat.

QVIDAM Societatis Pater grauis, valdeque doctus P. Balthaſſari valde in vita familiaris, retulit, ſe in magnis ac paruis neceſſitatibus ſuis, tam ſpiritualibus, quàm corporalibus Deo D. N. per merita huius ſancti eius ſerui commendantem, inueniſſe remedium ac leuamen, idque aliquoties: & præcipuè in re quadam, quæ valde ipſum premebat, quaſi miraculum fuiſſe credidit remedium, quod accepit. Et in alia afflictione, cùm ſe eidem Patri commendaret, internum accepit reſponſum, quòd in ſimilibus neceſſitatibus deberet ad beatiſſimam Virginem recurrere; quod cum feciſſet, ſe magnum ſenſiſſe adiumentum. Et iterum Belmontij, cùm idem faceret, ſubmiſſam quandam eius vocem audiuit; & quidem ſententiæ, quam proferebat, initium fuit vox externa; ſed finis, interior, quaſi inſpiratio quædam. Nec ſine cauſa voluit Deus D. N. omnia hæc ſigna & indicia fuiſſe ad ſubueniendum & ſubleuandum perſonas afflictas; ſed vt eadem opera manifeſtaretur, quantum donum & gratiam habuerit in vita ad huiuſmodi conſolandas; & quam Deus eidem communicauit, ad eos per eius interceſſionem conſolandos, qui in tuis afflictionibus id ab eo petiuerint.

* * *

CAPVT LIV.

TRANSLATIO OSSIVM EIVS ad Collegium Villa-gartienſe.

In Pſal. 115. ADEO eſt in conſpectu Dei pretioſa mors Sanctorum eius: vt, teſte ſancto Baſilio, quemadmodum olim, qui tangebat oſſa corporis mortui contaminabatur: ita nunc contrà, qui oſſa corporis alicuius ſancti tangit, recipere poſſit virtutem, qua ſanctifice-
Orat. in 40. Martyr. tur: ideoque idem Dominus vult, eiuſmodi oſſa in varia diuidi loca, vt in omnibus ſint ornamentum, propugnaculum, ac defenſio aduerſus hoſtes noſtros; & vt fidelibus eius honori ſint. ſi
Serm 93. à me quæras (ait ſanctus Ambroſius:) quid ego in huiuſmodi Oſſibus ac Reliquijs Sanctorum venerer? reſpondeo, me in corpore illius ſancti venerari vulnera, quæ pro Chriſto ſuſcepit; memoriam eius, qui vitam duxit colendo ſemper virtutem; venerari cineres conf[e]ſſione Domini Dei ſui conſecratos, & in ipſis cineribus ſementem æternitatis; venerari corpus, quod me docuit Deum amare, eidem placere, mortem non horrere. Et cur fideles non honorent corpus, quod ipſi dæmones venerantur? quem enim cruciatibus afflixerunt, eundem in ſepulchro venerantur. Denique illud corpus ego veneror, quod Chriſtus D. N. in hoc mundo honorauit; & eſt cum ipſo in cælo regnaturum. Hi tituli, motiua & commoda ex veneratione & cultu Reliquiarum Sanctorum pro-

prouenientia: & propterea ſtatim atque aliquem defunctum, ſanctum eſſe iudicamus: cupimus reliquias aliquas, aut rem eius aliquam habere. ex quo prouenit, vt qui P. Balthaſſarem Aluarium nouerunt, tantam de eius vitæ ſanctitate opinionem habuerint, vt aliquas corporis eius Reliquias, aut rem aliam eius ſecum habere optauerint; vt eum venerarentur, & eidem ſe commendantes, per huiuſmodi aliquod pignus copioſam Dei miſericordiam impetrarent.

QVI præ alijs in hac re deuotionem ſuam oſtenderunt, fuerunt duæ Illuſtriſſimæ Dominæ: Prima D. Iohanna Caſtilliæ, Fundatorum Collegij noſtri Villareij Fontani Neptis: quę, cùm quatuor tantum diebus cum illo egiſſet, quibus in tranſitu ibi hæſit, adeo fuit in ſuis interioribus difficultatibus ſubleuata, adeoque ſtupuit vim, & efficacitatem, qua ad cor loquebatur: vt optauerit habere ſecum poſt mortem, quem non potuit diutius habere in vita: & ita petijt à P. Prouinciali eius Prouinciæ (qui tunc erat, P. Franciſcus Porrius) vt curaret tradi ſibi caput S. Patris, quod ſpiritualis ſolatij cauſa ſecum retineret. Cui poſt paucos dies illud fuit conceſſum: tum quòd Societas valde illi eſſet obſtricta, tum quod magna cum deuotione id peteret. Ad illud tollendum miſit quendam Patrem illius Collegij cui tradidit arculam pulchrè exornatam, & pannos eleganter elaboratos, vt inuolutum & arculæ incluſum ad ipſam portaretur. Habebat caput capillos multos valde adhuc recentes, & aliquid intus ex cerebro, quod necdum fuerat conſumptum: & nihilominus nullus aderat ingratus odor, ſicut

nec ex toto ſancto eius corpore, aliquid tale exhalabat, quando ipſa oſſa in ciſtam vnam collegerunt: cùm tamen necdum caro tota eſſet conſumpta: ideoque aliquid etiam calcis cum oſſibus poſuerunt, vt caro illa citiùs conſumeretur: & quamuis in hac re non modicum temporis poſuerint: nunquam tamen odorem aliquem ingratum perceperunt, cùm tamen aliorum corporum in eadem cripta manentium fœtorem ferre non poſſent. Acceptum ſanctum caput pijſſima illa Domina poſuit cum magna reuerentia, ac veneratione, in quodam Oratorio ad id ſolum deſtinato, præter alterum quod habebat; & illud pulcherrimè exornauit in teſtimonium amoris ac venerationis erga ſanctum Patrem.

ALTERA fuit D. Magdalena Vlloia, hæc cùm cogitaret ſepeliri in Collegio Villa-gartienſi, voluit ſancti P. Balthaſſaris corpus ibidem habere, quem habuerat Confeſſarium & Magiſtrum, fueratque Rector, & primus Nouitiorum Magiſter in eo Collegio. Petijt ergo illud, à Patre noſtro Generali, qui iam erat P. Claudius Aqua Viua, qui non potuit non annuere petenti. Ad oſſa eo ferenda miſſus eſt P. Franciſcus, Salcedius, noſtræ Societatis, & eiuſdem Patris ex ſorore Nepos, cuius in præfatione noſtra mentionem fecimus, attulitque illa occultè Valliſiæ incluſa vſque Villa-gartiam, & tranſiens per Vallis-Oletum, vbi hæc Domina manebat: dedit ei dentem ex capite Sancti extractum, vt ſecum illum geſtaret: quæ valde gauiſa eſt tali munere accepto. Aliqui Patres graues, ex domo noſtra Profeſſa cupiebant ipſa oſſa videre, ac venerari: & P. Ioſephus Acoſtius,

ſtius, qui vnus erat eorum, tantam percepit ſuauiſſimi odoris fragrantiam, vt interrogaret, an aliquid inter oſſa poſuiſſent, quod tam ſuauiter redolerent: cumque reſponderent, nihil eſſe poſitum, quamuis comparata quædam fuiſſent, vt ponerentur; reſpondit ille, ne id facerent: nam non deeſſe in illa domo, qui magnam fragrantiam percepiſſet. Solet enim Deus D. N. ſanctorum corporibus ſuauiſſimum odorem tribuere, quamuis non omnes illum percipiant. Conuenerunt Villa-garciam P. Gonzaluus Abulenſis Prouincialis, & P. Ioannes Montemaiorius illius Collegij Rector, & P. Franciſcus Galartius Domus Profeſſæ Vallis-Oletanæ Præpoſitus, P. Ioannes Suarius, Antonius Padillius, & multi alij graues eius Prouinciæ Patres: acceſſit & Inquiſitor, D. Ioannes Morales Salcedius, affinis ſancti Patris, & D. Iacobus Lopez Salcedius eius ex Fratre Nepos, qui tunc erat Collegialis in inſigni ſanctæ Crucis Collegio Vallis-Oletano, quorum ſuperius facta eſt mentio. Sarcophagum ſiue ciſtam cum ſacris oſſibus depoſuerunt in quadam illius Oppidi Parochia, quæ dicitur S. Boalis, in quodam tumulo ad id præparato. Die autem ſequenti inſtituta eſt ex templo noſtro ad illam parochiam ſolennis proceſſio, ad ſacra oſſa ad illud deferenda. Præcedebant quadringenti Studioſi, & Clerus cum choro Cantorum, qui ſeruiunt noſtro templo; & hos ſequebantur Patres & Fratres Societatis, ſacris veſtibus indutus incedebat prædictus Inquiſitor Salcedius, vt Sacrum celebraret, & faceret Officium. Ciſtam ipſam acceperunt P. Rector illius Collegij, & P. Præpoſitus Vallis-Oletanus

& Pa-

& Patres alij graues, & ad certum tractum mutabantur: quia omnes cupiebant eum honorare, qui ſancta ſua vita ac doctrina adeò prius ipſos honoraſſet: collocatum fuit corpus in magno tumulo, quod fuit in medio ſummi ſacelli erectum. Sequenti die mane fuit ſolenne Sacrum, & excellens concio habita à P. Roderico Cabredio, qui tunc erat ſocius P. Prouincialis, & poſtea fuit etiam Prouincialis, Viſitator & Superior in Prouinijs Peruana, & Mexicana cum magna Dei gloria, & vtilitate animarum tam Hiſpanorum, quàm Indorum. Sacro finito, poſita ſunt ſacra oſſa in Capella Reliquiarum prope altare, in quo ſeruatur ſanctiſsimum Sacramentum, ad latus epiſtolę: volente Deo D. N. ita eum honorare, qui adeò ſeriò ipſius honorem in terra quæſiuiſſet. Et quoniam ipſe procurauerat, vt prædicta Domina Fundatrix ſacellum illud adeò inſigne ædificaret, in quo tantum ſacrarum reliquiarum numerum & varietatem poneret ad honorem Sanctorum: ideo voluit Deus, eius corpus proprium inter illos haberet in terra locum, cuius anima inter eoſdem in cælo locum habebat.

Et quoniam concio, quæ in hac Reliquiarum collocatione fuit habita, præterquam quod erudita valde ſit, ſpiritualis, & curioſa, habet etiam breuem quandam ſummam, & iucundum Elenchum vitæ huius ſancti viri, quam retulimus: viſum mihi eſt, eam hic ſubijcere ad fœlicem huic hiſtoriæ finem imponendum.

CON-

CONCIO HABITA IN TRANSLATIONE OSSIVM PATRIS BALTHASSARIS ALVAREZ piјſſimæ memoriæ ad Eccleſiam Societatis IESV Villa-gartienſem.

SALVTATIO.

MEMORIA IOSIAE IN COMpoſitione odoris facta opus pigmentarij. In omni ore quaſi mel indulcabitur eius memoria, & vt muſica in conuiuio vini. Eccli. 49. 1. &c.

CONVENIMVS hodierna die in Eccleſiam hanc, ad recens celebrandas exequias celebris illius viri & glorioſæ, ac fœlicis memoriæ P. Balthaſſaris Aluarij, Religioſi Profeſſi noſtræ Societatis IESV: cũ enim eam ſpem habeamus, quòd felix eius anima, diu iam fruatur æternis gloriæ bonis: (quod nobis pollicentur rara virtutis exempla quæ nobis in vita ſua dedit) Nihilominus, vt ſanctę Eccleſiæ matris noſtræ conſtitutionibus pareamus, noſtræque obligationi ſatisfaciamus, Defunctorum Officium perſoluimus. In quo ego minimus & indi-

indigniſſimus omnium eius filiorum, ſermonem de tali viro & in tali occaſione habiturus, ad rem eſſe exiſtimaui Sapientis verba initio propoſita: Memoria Ioſiæ, &c. quibus omnes ſui populi filios exhortabatur, vt memores eſſent glorioſi ſanctique illius Regis Ioſiæ, qui à Deo in bonum ſuæ gentis electus, excellentia adeò & ſtupenda opera in ſuis diebus fecit, ideoque Sapiens illis dicebat: memoriam hanc debere eſſe compoſitionis inſtar ac mixturæ ex varijs odoriferis, & aromaticis rebus per manum præſtantiſſimi alicuius artificis conditæ, quæ ſuauiſſimum odorem continuè exhalet: eritque hæc memoria in ore omnium hominum, qui de ea loquentur, quaſi mellis fauus ſapidiſſimus illis ac dulciſſimus; & quaſi ſuauiſſima & ordinatiſſima muſica in auribus exiſtentium in delicioſiſſimo conuiuio. Aptantur autem hæc verba pulcherrimè excellentiſſimo huic viro, cuius oſſa in Sarcophago illo incluſa habemus. Quemadmodum enim apprimè illi competit nomen Ioſiæ, quod in hebræo *ignem Domini* ſignificat: ita etiam facta, & quæ de altero illo Ioſia dicebantur, aptantur illi commodiſſimè. Ignis enim Domini fuit iſte magnus eius ſeruus: ſiquidem ignem verbis ſuis, ignem ſuis operibus, & ignem tota vita ſua in alijs accendebat. Bene itaque ei aptantur verba, quæ de altero illo Ioſia ſunt dicta, & quidem nominatim hodierna die in hac exequiarum, quas hodie perſoluimus, ſolennitate: id autem eſt in hac concione à nobis oſtendendum, & ad id tanquam ad propoſitum ſcopum illa dirigenda. Ad quod tamen præſtandum diuinâ gratiâ nobis

opus

opus eſt, pro qua impetranda recurramus pro more ad Virginem ſacratiſſimam, cui felix hic vir fuit pijſſimè addictus, & per quam ſingulares gratias, & fauores ab ipſo Domino accepit. Aue Maria, &c.

INTRODVCTIO.

MEMORIA IOSIAE, &c. ſtupendum eſt ſtrictum illud vinculum vnionis & amoris, colligatio illa & amicitia, quam Deus in omnibus creaturis aliquam ſimilitudinem, conformitatem, ac mutuam aliarum ab alijs dependentiam habentibus poſuit; admirandus quoque ille quaſi naturalis affectus, quem omnes habent, vt ſint ſimul, nec aliæ ab alijs ſeparentur: Ad cuius rei probationem omittamus creaturas illas, quæ ſenſu carent; imò & eas, quæ ſenſu quidem vtuntur, ſed ſunt irrationales: & loquamur ſolum de ijs, quæ ratione ducuntur, in quibus id quod diximus, eminenter apparet: niſi deprauata voluntas id impediat. Nam quemadmodum Ratio iuuat ad ſimilitudinem, conformitatem, ac mutuam aliarum ab alijs dependentiam cognoſcendam: ita etiam conducit plurimum ad hanc vnionem conſeruandam. Hinc affectus ille naturalis adeò vehemens oritur, quo filius cupit eſſe apud ſuum parentem, & parens apud filium; frater apud fratrem; amicus apud amicum; & conterranei cum ſuis conterraneis; fidelis ſeruus cum ſuo hero, & ſubditus cum humano & clemente ſuo Domino; ac denique quicunque maiorem inter ſe habent conuenientiam, & aliorum ab alijs ſubordinationem: & eo vſque

affectus

affectus huius vis peruenit, vt cum tales non poſſumus apud nos ſuperſtites habere; optemus ſimul nobiſcum aut propè nos etiam mortuos habere, quos diliximus, eorumque oſſibus quaſi adhærere; demusque operam, vt etiam in ipſa morte conueniant, & ſimul ſint in vna Eccleſia, in vna Capella, imo in vno ſepulchro; ita vt amor hic, & naturalis affectus videatur, cum ipſa morte contendere, & par illi eſſe, ita interpretans illud
a Cant. 8. 6. Canticorum: a *fortis eſt vt mors dilectio, dura ſicut infernus æmulatio*; & per verbum *inferni* ſepulchrum intelligens. quaſi dicat: non eſt mors potens, nec ipſum ſepulchrum ad amorem hunc, & affectum naturalem eorum, qui ſe in vita dilexerunt, impediendum: nam etiam in ipſa morte, & ſepulchro volunt eorum oſſa ſimul conuenire. Quoties nec ſine myſterio (ad naturalem hunc affectum cordibus hominum ab ipſa natura innatum oſtendendum) repetunt diuinæ ſcripturæ in libris Regum & Paralipomenon deſiderium, quo Reges Iudææ tenebantur, vt in ſepulchris Patrum ſuorum ſepelirentur; & ita fieri poſt mortem illorum conſueuiſſe, dicitur enim: *ſepultus eſt in ciuitate Dauid cum Patribus ſuis*, &, *ſepelierunt eum in ſepulchro Patrum ſuorum*: & in eiſdem libris contrà ſcribitur de aliquibus, quod non fuerint ſepulti cum Patribus ſuis, nec oſſa cum oſſibus coniuncta, in pœnam & quidem magnam: vt
1. Paral. 21. 24. & 26. euenit Ioram, & Ioas, & temerario illo Ozæ. Hunc naturalem affectum inſinuat ſanctus Augu-
Lib. 1. Confeſſ. c. 9. ſtinus, cum ait, matrem ſuam S. Monicam deſiderium ingens habuiſſe moriendi in Africa, vt poſſet in ſepulchro viri ſui ſepeliri: quamuis aduertens,

tens, Dei voluntatem eſſe vt ad oſtia Tiberina moreretur, ſanctæ eius voluntati libenter acquieuit. Mille poſſemus huius rei exempla ex omni antiquitate adducere: ſed ſatis ſit dicere: adeò affectum hunc in hominibus vixiſſe, vt Cicero in eleganti illa Oratione, quam habuit pro Sexto Roſcio Amerino, vt miſeriam eius extolleret, in quam aduerſarij eum coniecerant, non habuerit efficaciorem rationem, quam vt diceret: *cui de tanto patrimonio, ne iter quidem ad ſepulchrum Patrum relictum eſt*: Vt ſcilicet illud videret: quaſi dixerit: adeò cupiunt homines ſepulchra Patrum ſuorum propè ſe habere, & poſſe ad illa ire, & ſæpius inuiſere, vt non potuerit magis exaggerari miſeria, in quam Roſcium eius hoſtes coniecerant, quàm dicendo, quod acceſſum impediuerint ad ſepulchrum illud. In ipſis etiam ſacris literis duo huius rei habemus exempla ſingularia: alterum eſt ſanctæ illius mulieris Ruth, quæ cum amorem & affectum erga Socrum ſuam Noemi etiamſi alienigenam in naturalem iam conuertiſſet, cupiens nec viuam nec mortuam ab illa ſeparari ei dixit: b *quocunque perrexeris pergam; & vbi morata fueris, & ego pariter morabor: quæ te terra morientem ſuſceperit, in ea moriar, ibique locum accipiam ſepulturæ.* Alterum eſt magni illius Patriarchæ Iacob, (vt proprius iam ad noſtrum propoſitum accedamus) qui, cùm iam eſſet propè mortem & in terra aliena, cupiens oſſa ſua cum ſuorum parentum oſſibus coniungi, mandauit valde ſerio filijs ſuis, vt corpus ſuum transferrent in terram Chanaam, vbi Pater eius Iſaac, & Auus Abraham ſepulti erant: c *Sepelite*, in-

b *Ruth* 1.16.

c *Geneſ.* 49. 29.

quit, *me cum Patribus meis in ſpelunca duplici, quæ eſt in agro Ephron Hetæi.* In qua re duæ fuerunt circumſtantiæ, quæ ſatis oſtenderunt naturalem
Geneſ.50.5. hunc affectum, de quo agimus. Prima fuit ipſum deſiderium & pręceptum patris; ſecunda, cura & amor boni eius filij Ioſeph, qui præcipuè negotium illud in ſe receperat; & non ſolum tanquam filius obediens, & cupiens exequi mandatum Patris, corpus eius curauit in terram Chanaam deferri; ſed etiam affectu ipſo naturali, de quo loquimur, ductus: nam cupiens & ipſe in patria ſua
Gen.50.24. ſepeliri (quod in ſuo teſtamẽto cõſtituit, & poſt-
Exod.13.19. ea Moyſes impleuit) noluit oſſa ſua ſeparari ab oſſibus ſui parentis. Quare ſtatim corpus eius ad Auorum ſuorum ſepulchrum detulit, vt omnia ibi ſimul eſſent. Et licet ipſius Ioſeph oſſa poſtea repoſuerint in parte illa terræ promiſſionis, quæ
Ioſu.34.32. vocabatur Sichem, (ob reuerentiam fortè ſepulchri trium illorum ſanctorum Patriarcharum) non tamen illud repoſuerunt procul ab illo, vt affectum illum ac deſiderium naturale, de quo agimus explerent.

TOTVS hic diſcurſus eſt effigies quædam valde ad rem eius cauſæ, quæ nos hodierna die ad hanc Eccleſiam conuocauit, vt oſſa Patris Balthaſſaris Aluarij, loculo illo incluſa, videremus, quæ ex Prouincia Toletana ad Caſtellanam allata ſunt, & in hoc Villa-gartienſi Collegio collocata, eſt enim hoc opus ortum ex affectu illo & amore, quo filij tenentur ſimul manendi cum ſuis parentibus, tam in vita quàm poſt mortem; & imitatio quædam valde ad viuum eius, quod fecit Ioſeph cum corpore Patris ſui Iacob: quamuis

uis enim ibi adfuerit parentis morientis mandatum, hic autem non: adfuit tamen amor & cura fidelis ac beneuoli filij, qui ad imitationem Ioſeph id fuerit exſequutus. Nec dubito, magno ſolatio dilecto huic Patri noſtro futurum fuiſſe, vt in hac Prouincia vltimum ſuum diem obiret; ſuaque oſſa ſimul eſſent cum oſſibus Patrum, ac fratrum, totque filiorum ſuorum: ſed exiſtimauit fortè, etiam in Prouincia Toletana ſe inter eoſdem vitam ſuam finire: non ſolùm, quòd Societatem ingreſſus fuerit in præcipua eius parte, Vniuerſitate ſcilicet complutenſi; & per aliquot annos ibidem vixerit; & quod tempore mortis ſuæ eſſet totius Prouinciæ Præpoſitus, & Pater: ſed, quod etiam ſimul ſciret ſingularem charitatis, & vnionis ſpiritum, quo Deus vult coniunctos & colligatos eſſe omnes, quicunque ſunt in Societate, cuiuſcunque nationis ſint, & in quacunque mundi parte conueniant; & in viginti tribus prouincijs, quas hodie habet Societas, diſtributas fere in omnes terræ regiones, omnes qui in ea ſunt habere cor vnum, & animam vnam: propter has, inquam, rationes, crediderim, illum nec dixiſſe, nec petijſſe, vt oſſa ſua in hanc Prouinciam deferrentur: ſed quamuis hæc non adfuerint, non tamen defuit amor ac deſiderium Ioſeph filij dilecti, huius, inquam, Prouinciæ, & nominatim huius Collegij, filij ipſius valde dilecti, quod cupidum habendi apud ſe dilecti ſui patris oſſa, ea petijt, & obtinuit per piam ſuam matrem, Donam, ac Fundatricem D. Magdalenam Vlloiam, & nunc ſimul ſunt, vt videtis in illo oculo: vt inter plurima & inſignia opera ac beneficia, (ob

quæ tota Societas, & peculiariter hęc Prouincia, & in ea maxime hoc Collegium eidem ſumus obſtricti, vt eius memoria in cordibus noſtris perennetur) non ſit hoc minimum; ſed valde ſingulare: quòd curauerit fœliciſſima iſta oſſa huc adferri, vt Collegium hoc tanti voti ac deſiderij ſui compos euaſerit. Cuius deſiderij cauſa non tantùm fuit naturalis ille affectus, etiamſi adeò ille ſit vehemens, qualem diximus eſſe vnionis, aliarum rerum cum alijs, præcipuè quam filij cum parentibus habere deſiderant; ſed alia quoque excelſiór ratio de cælo allata: vt hac ratione, recentiorem conſeruantes memoriam talis Patris, imitemur rara virtutum eius exempla. Magna quidem fuit memoria, quam tota hæc Prouincia, & maximè hoc Collegium habuit ſemper de benedicto hoc Patre ſuo; & magnum ſolatium, quoties eius abſentis recordabatur. Hoc teſtata ſunt corda, linguæ, & colloquia omnium, qui illum nouerunt; hoc muri eius Eccleſiæ, ipſius tempore erecti cùm Rector eſſet, & Tyronum Magiſter; hoc cubicula & pergulæ, ſiue tranſitus huius Collegij, in quo ſuauiſſimus ſanctitatis eius odor remanſit; hoc huius Oppidi plateæ, per quas tranſiuit aliquoties, & veſtigium virtutum ſuarum reliquit. Sed ab hodierno die in poſterum ſolatium hoc erit magis commune omnibus eius filijs, huic Collegio, ipſi Oppido, totique Prouinciæ: ſiquidem illum præſentem iam habent, eiusque oſſibus fruuntur, quæ tanquam fragrantiſſimi balſami vaſa ſuauiſſimum odorem exhalant, eiusque memoriam cum tam propè ſint, efficaciùs renouant. Quamobrem magni huius ſerui Dei memores iure opti-

re optimo dicere licebit: *memoria Ioſiæ*, &c.

PVNCTVM I.

VT autem hoc diſtinctius & in particulari magis declaretur obſeruandum eſt: tribus modis excitari poſſe in nobis rei alicuius memoriam: aut ſola imaginatione interna ab alijs internis ſpeciebus, quas in ſe habet, excitata: quæ ad talis rei memoriam eam deducunt, eiuſque ſpeciem & figuram repræſentant; aut ſermone & colloquio de eadem re, cuius memoriam ipſum colloquium ſenſim reddit viuaciorem; aut denique tertiò ex auditu eorum, quæ alij loquuntur, & agunt de eadem re: tunc enim auditus tantum ſufficit, vt interiùs rei memoria excitetur. Nunc igitur dico, omnibus his tribus modis dicere nobis prædicta verba, etiamſi metaphorica, qualis eſſet memoria, quæ in populo hebræo de pio illo Rege Ioſia haberetur: ac proinde eiſdem ſignificari, quam de bono P. Balthaſſare Aluario habere debeamus.

AD explicandum primum, hoc eſt, quâ ratione memoria debeat internè ab imaginatione excitari, vſus eſt Sapiens aptiſſima metaphora, cùm dixit: *memoria Ioſiæ in compoſitione odoris facta opus pigmentarij*, &c. quaſi diceret, eum in modum, quo excellens ac compoſitionum & fragrantium mixturarum conficiendarum peritiſſimus quiſpiam res varias miſcet, muſcum, balſamum, ſuccinum, ſtoracem, & ſimilia, ex quibus globum componit fragrantiſſimi odoris; ita memoria ſancti huius Regis eſſe debet, ſicut ipſa imaginatio, quæ in ſe conſeruat ſpecies alicuius

Dei ſerui, eiusque virtutum, quæ imaginatio, quaſi prima Magiſtra in huiuſmodi mixturis, & ſpecierum compoſitionibus conficiendis, coniungeret ſpecies aromaticas omnium virtutum ipſius Ioſiæ, & globum componeret ſuauiſſimi odoris ex eis omnibus, quibus odoratui ſuo valde indulgeret eoque frueretur vnuſquiſque filiorum eius populi, de eiſdem cogitans & memor eius, qui illis erat exornatus. Hoc igitur imaginatio noſtra impoſterum faciet diligentiſſimè, vt bene infixas habeat aromaticas excellentium virtutum ſpecies magni huius Dei ſerui; easque coniungens, compoſitionem conficiat, ſiue mixturam & globum vt ſuaui ſuo odore ſemper memoriam ipſam excitent. Iuſſit Deus Moyſen ponere in tabernaculo inter alias res altare ex incorruptibili cedri ligno, laminis aureis coopertum, quod appellabat altare thymiamatis: quia in eo offerebatur mixtura & compoſitio rerum *ſuaue fragrantium*, quod ita ex verbo græco θυμᾶν deducitur, quod ſignificat ſuffire, ſiue afflare odorem, cum accendebatur: in illo enim altari accendebatur compoſitio illa rerum ſuaueolentium, & aſcendebat ad Deum quia ſuauiſſimus ille odor ingrediebatur Sancta-Sanctorum. Et Ioſephus ait mixturam & compoſitionem illam fieri ſolitam ex tredecim rerum odoriferarum ſpeciebus, ex varijs mundi partibus allatis. Ita igitur in altari memoriæ noſtræ faciat phantaſia noſtra mixturam & compoſitionem virtutum omnium, quæ in hoc Dei ſeruo eluxerunt, in diuerſis locis, in quibus fuit: quas oſtendit in Prouincia Caſtilliæ, in qua fuit Rector Metinenſis, Salma-

Exod. 30.

Lib. 6 de bello Iudaico cap. 6.

Salmaticenſis, & Villa-gartienſis; & Vice-Prouincialis; quas oſtendit in Italia & Romæ miſſus Procurator huius Prouinciæ; quas oſtendit in Aragonia, cum eſſet eius Prouinciæ Viſitator; ac denique quas Toleti, cum illic eſſet Prouincialis. Et vt omnia cohæreant, coniungat etiam in particulari, faciatque compoſitionem tredecim illarum virtutum, quæ præ aliis omnibus in eo ſplenduerunt.

Et *inprimis* charitatem & amorem Dei ac proximi, quem habuit vehementer inflammatum: nam in amore Dei videbatur quodammodo conſumi, & exhalari: adeò enim erat in actibus amoris eius occupatus, vt ſemper & continuè accenſam haberet fornacem amoris Dei in pectore ſuo: nam in quacunque occaſione, & quocunque tempore quis ad eum accederet, emittebat ex ſe huiuſmodi amorem Dei: amor proximi in eo tantus erat, vt nullus non inueniret in eo viſcera amoris pleniſſima in omni tempore & in omni occaſione. quam nam curam ægrotantium? quod nam ſolatium deſolatorum ac tentatorum? aliquando etiam ægrotus ex lecto ſurrexit, periculo exponens vitam ſuam; vt rogatus accederet ad alium ægrotum conſolandum, conſiliumque præbendum: item veniente quodam fratre tentato & afflicto media nocte ad ipſius cubiculum, ſurrexit Pater & iuſſit ſibi aſſidere & conſolatum, quietum, & pacatum ad proprium cubiculum dimiſit.

Conivngat & *ſecundam* ſpeciem aromaticam profundiſſimam ſcilicet eius humilitatem: qui cùm magni fieret ab omnibus, qui illum no-

uerant & cum illo agebant, magnis & paruis: tanta eius erat humilitas, vt coram patribus ſenioribus & ſuis ſuperioribus eſſet quaſi aliquis infans, quanta humilitate audiebat loquentes de aliquo argumento ſpirituali, etiam proprios diſcipulos? & cum quanta ipſe quædam interrogabat in materia literaria, quaſi ipſe non ſtuduiſſet? denique nullum in eo iudicium propriæ æſtimationis apparebat; ſed magnæ gratitudinis ob accepta de manu Domini beneficia: quare cum in Sacro licebat orationem aliquam dicere *ad libitum Sacerdotis*, ipſe ordinariè illam dicebat, quam Eccleſia aſſignat pro gratiarum actione: *Deus cuius miſericordiæ non eſt numerus*, &c. Sic enim oſtendebat, ſe in ea oratione magnum inuenire ſolatium.

TERTIA ſpecies aromatica fuit rara eius Obedientia, cuius plurima poſſemus exempla referre, ſed illud ſufficiat, quòd, vt abſque replica ſuperiori ſuo obediret, non dubitauit honorem & nomen ſuum conculcare, agendo cum grauiſſimis quibuſdam perſonis. maluit enim per omnes difficultates irrumpere, quàm ſuæ Obedientiæ deeſſe: cùm tamen eſſet quædam grauis, aut etiam maxima omnium mortificationum, quas in ſua vita obijſſet.

QVARTA fuit celſiſſima eius oratio, in qua Deo donante adeò eſt progreſſus, vt integra concione, imò pluribus opus eſſet, ad agendum de ea. Sufficiat nunc, quod ipſe ex Obedientia ſcripſit cuidam ſuo ſuperiori, iubenti, mitti ſibi breuem ſummam viæ & rationis, quâ Deus ipſum deduxiſſet, ac etiam tunc duceret in oratione. Inter

alia

alia autem, quæ in ea ſumma refert, ait: quòd tranſactis ſexdecim annis, poſtquam eſſet Societatem ingreſſus, inueniſſet cor ſuum ex tempore mutatum; & mutationem fuiſſe talem, quæ poſtea perdurauerit tota vita: Ex quo orta eſt interior illa Dei D. N. præſentia adeò continua ac beneuola; feneſtra illa cæleſtis aperta; ad quam ille ſtatim atque vigilaret ſe collocabat, in qua hærebat, nullis diei occupationibus aſpectum illum impedire valentibus. Quoties non ſolùm cum in ſuo cubiculo, aut receſſu eſſet; ſed etiam in medijs plateis & populi tumultu vocabatur ipſe internè; & corporis oculis clauſis, aperiebat animæ; eratque in altiſſima contemplatione? Quoties inter ambulãdum adeò erat in Oratione abſorptus, vt etiam tranſiens per pagos & oppida, id non aduerteret, ſicut ſanctus Bernardus diu ambulans propè quendam lacum? Denique per excellentiam fuit vir orationis, in qua ingens à Deo donum accepit.

QVINTA fuit continua interior & exterior paſſionum ac ſenſuum ſuorum mortificatio. Statim in eius actionibus aduertebatur, quàm ſibi præſens eſſet, & quale illud fuerit interius martyrium propriarum voluntatum, quod Deus ſolus videbat! Exteriora ſtuporem omnibus adferebant: nam ordinariè ſemel tantùm cibum in die ſumebat, parum veſperi, aut nihil: & cibus ipſe nihil habebat ſingulare, ſed planè ordinarius, & totius communitatis: cui conatus eſt ſeruus hic Dei ſemper eminenter ſe accommodare, nec aliquid ſingulare habere. Somnus erat modicus, & non continuatus; diſciplinæ prolixæ, & adeò vehemen-

hementes, vt quaſi tremere faceret latus illud domeſticum, in quo illas faciebat; & quidem in toto corpore, vt vehementiùs doleret. Denique vt vir erat orationis, ita fuit mortificationis: ſunt enim hæ duæ virtutes ſingulariter quaſi duæ inſeparabiles ſorores: & ita continuè in ore habebat; quòd religio eſſet ſchola mortificationis; & quòd veniremus ad eam, vt ſcientiam diſceremus faciendi crucifixos.

SEXTA fuit eius puritas & caſtitas, quæ tanta erat, vt ex ſolo eius aſpectu; compoſitione oculorum; vultûs modeſtia, & motibus eius videretur excitari huius virtutis deſideria. Fuit in ea valde excellens: & aliquando accidit ei, vt tota omnino nocte nihil dormiret, poſitus in oratione, vt attentus eſſet, beneque præparatus ob quandam vehementem valde tentationem, quæ in hoc genere occurrit.

SEPTIMA fuit extrema eius paupertas. Quàm pauca curioſa in eius cubiculo ſunt inuenta? quàm pauca in veſtibus? mundus quidem, & benè compoſitus: ſed pauper. Rariſſimè veſtem aliquam nouam induit; ſed ordinariè, qua priùs alij vſi fuiſſent. Si quod Breuiarium, aut Diurnale pulchrum & elegans ipſi dabatur: ſtatim alteri illud tradebat, præferens in omnibus quod vilius & abiectius eſſet.

OCTAVA fuit inſignis eius patientia, & tolerantia: ęrumnas & preſſuras magnas habuit exteriores & interiores, eaſque plurimas in vitæ ſuæ decurſu: in quibus omnibus vultus eius fuit ſemper Serenus, abſque querelis & murmurationibus: loco inſignis beneficij & gratiæ valde ſingula-

gularis accipiens, quòd innocens aliquid pateretur. Ordinariè debili vtebatur valetudine, nec tamen aut querebatur, aut cupedias petebat; ſed ita diſſimulabat, atque ſi integrâ vteretur. Præcipuè verò dum ægrotabat hanc virtutem ſingulariter oſtendebat: eratque res ſtupenda, videre illum amariſſima pharmaca ſumentem, quorum nec guttam in poculo relinquebat, & vltimas guttas diu exſpectabat, vt nulla in eo remaneret. Dicebat ipſe valde ſe prodere perfectionem in ferendis patienter aliorum ingenijs & moribus, & ipſe valde ſtudebat in hoc eminere.

NONA fuit magna animi fortitudo ad egregia pro gloria & ſeruitio Dei facinora aggredienda. Conſtituit ordinem in Probationibus huius Prouinciæ cum tanta diſciplinæ obſeruatione, vt omnes mirarentur, quod homo in ſpecie externa non ſeuerus, nec præ ſe ferens moroſitatem, auderet poſſetque adeò intra limites continere in probatione ac tyrocinio Metinenſi homines iam formatos, Collegiales Salmaticenſes, Profeſſores, Doctores, & viros valde illuſtres, in magnis delitijs in ſæculo educatos; ita vt omnes in eius conſpectu tremerent, tacerent, ſubiecti eſſent; adeoque prompti & parati, vt, cùm maximè illos premeret, non ſcirent aliud quid facerent, quàm vt ipſum venerarentur. Accidit ſemel, vt ſecularis quidam eſſet in Collegio Metinenſi tanquam hoſpes, & neſcio quomodo gladium in ſuum cubiculum intulerat, qui incidens in quoddam delirium, ſurrexit media nocte, & ex cubiculo exiens nudo gladio parietes hinc inde percuteret; & ingreſſus ipſius P. Balthaſſaris cubiculum,

lum, cœpit etiam à dextris & à ſiniſtris temerè percutere: Pater hoc aduertens, clamauit, vt quieſceret: ſtatim enim intellexit quid haberet. Surrexit ergo, & furioſus homo ad vocem eius ceſſauit: Pater illum per brachium accepit, fecitque ſibi in ſcamno aſſidere, & paucis rationibus dictis, eum dimiſit quietum & pacatum ad ſuum cubiculum.

DECIMA fuit inſignis in Deum ac diuinam eius Prouidentiam fiducia cum qua valde eos conſolabatur, quibuſcum agebat; eoſque ad calamitatum tolerantiam animabat. Satis notus est caſus ille, qui redeunti ex Prouincia Aragoniæ vno die itineris ante ciuitatem Burgenſem ei accidit, cum nocte quadam ipſe & ſocij eius in magnis verſarentur periculis ob occurrentem multitudinem aquarum; nec ſcientes, quam viam tutò tenerent: repente enim venit ad ipſos iuuenis quidam in albo equo, & rectà duxit Burgos vſque: ſcitur etiam Patrem ferè toto illo itinere cum illo iuuene ſeorſim collocutum, donec peruenerunt ad noſtræ domûs Burgenſis portam, vnde iuuenis ille omnino diſparuit, vt nunquam ſciuerint quis eſſet. Admiranda fuit huius Patris in eo caſu fiducia, omnes enim ſuos comites ad benè ſperandum animabat, donec euenit quod diximus: & indicatum fuit, iuuenem illum fuiſſe Angelum aliquem à Deo miſſum, vt illos duceret; aut ſanctum illum fratrem Ioannem Ximenum qui paulò ante obierat.

VNDECIMA fuit indefeſſa eius perſeuerantia in omnibus actionibus virtutum. quanta illa fuit eius conſtantia, cùm per ſexdecim annos

(quem-

(quemadmodum ipſe in relatione ſua dixit, quam ex obedientia fecit) dicat, ſe ſemper laboraſſe, quaſi terram arantem, nec fructum colligentem. & eodem tempore maiorem adferebat ſtuporem eius perſeuerantia in Oratione, diſciplinis, ieiunijs, vigilijs, & in omni genere mortificationis. viginti quinque annis fuit in Societate, nec tamen occupationes, officia, aut profectiones impedimento illi fuerunt, quo minus in cœptis virtutum operibus progrederetur; ſed pergeret pertinaciter; & ita conſtanter, vt admirationem adferret. Quamuis ad profectionem aliquam neceſſe eſſet, ſummo mane etiam hora prima poſt mediam noctem, ſe accingere, ita ipſe tempus præueniebat, vt integram ſuam ordinariam orationis horam ſemper præmitteret; & propterea ſolatium hoc ex profectionibus accipiebat, quòd in eis tota die poſſet Orationi vacare.

DVODECIMA fuit inſignis adeò renunciatio, & quaſi auulſio cordis ſui ab omnibus creaturis, etiamſi cum omni hominum genere verſaretur, magnique ab omnibus fieret. Dicebat ipſe, ea ratione cupere ſe cum proximis agere, eos iuuare, & ad Deum deducere; vt id non impediret internam ſuam recollectionem; nec magis cordi ſuo adhærerent, quàm ſi in Africæ aut AEgypti deſertis habitaret: ideoque ſingulares omnes amicitias horrebat.

DENIQVE accedat decima tertia ſpecies aromatica, ſingularis ſcilicet Prudentia, & magiſterium à Deo ſibi datum, ad agendum cum animabus tam religioſis, ſiue Societatis, ſiue aliarum religionum; quàm ſæcularibus cuiuſuis generis & ſtatûs,

ſtatûs. Fuit hoc Dei donum in P. Balthaſſare adeò excellens, vt etiam viri antiqui, graues, valdeq́ue religioſi huius Prouincię optarent in eodem cum ipſo Collegio habitare: & ita, qui poterant recurrebant ad ipſum, tanquam diſcipuli, vt à tali magiſtro inſtruerentur. Res erat magna admiratione digna, quomodo ipſe iuxta perſonarum, temporum, & euentuum qualitatem, & varietatem, rigorem coniungeret cum clementia; ſeueritatem cum affabilitate; grauitatem cum lætitia; & oportunè annuere noſſet, ac renuere. Fuit denique Magiſtrorum Magiſter, qui ſingulariter excitauit in hac Prouincia, & ſtimulauit noſtros homines ad familiaritatem cum Deo in Oratione habendam; & in praxim deduxit recollectionem noſtrorum ad antiqua Societatis Exercitia per octo ſaltem, aut quindecim dies, ſingulis annis peragenda.

Hae ſunt tredecim ſuaue-olentes virtutum ſpecies, quæ ſingulariter in admirando hoc viro ſplendebant: quas phantaſia noſtra coniungere debet, vt compoſitionem & thymiama ſuaue frangrans conficiat; illudq́ue deſiderio accendat, has virtutes imitandi: vt ſic Deo illud offerat, petatq́ue ſibi concedi: quare non ſiſtat in ſenſitiua memoria, ſed tranſeat ad intelligentem, incorruptibilem facultatem immortalis animæ noſtrę, in qua tanquam in altari ſe collocet, aureiſq́ue laminis tegat. Hoc eſt vt anima ipſa in gratia ſit, & amore Dei, vt hæc oblatio ei placeat non ſolum, quod compoſitio ex huiuſmodi virtutibus ſit confecta; ſed etiam quòd in tali altari offerantur. Hunc igitur in modum excitanda eſt, &

con-

conſeruanda primùm magni huius Dei ſerui memoria.

PVNCTVM II.

DEBET ſecundò hæc memoria excitari à linguâ & verbis, quibus de eo, quem memoria retinere volumus, ſermonem habemus: *In omni*, inquit, *ore quaſi mel dulcabitur eius memoria*: quaſi dixerit: quemadmodum mel ſapit, eſtque guſtatui non deprauato dulciſſimum: ita colloqui de viro iuſto, eiusque virtutibus reddere debet eius memoriam dulciſſimam. & re ipſa experientia hoc docuit, poſtquam ſeruus hic Dei mortuus eſt. nam omnibus, qui illum nouerunt, & cum eo egerunt, cùm ſermo de illo incidit, memoriam adeò dulcem, ſuauem, & vtilem in eis renouauit: vt efficacia excitauerit deſideria magis ſeriò ſeruiendi Deo, eique placendi; & euadendi in viros orationis & mortificationis; ac procurandi, vt Deus adoretur, agnoſcatur, eique ſeruiatur: quemadmodum ipſe Pater, cum eiſdem agens, efficere conabatur: idque adeò ſeriò, vt quamuis de illo tanquam iam defuncto colloquium non potuerit non adferre colloquentibus ſenſum ac dolorem magnum: memoria tamen eius affectum prædictum dulcem & vtilem effecit, & in poſterum adhuc efficiet amplius. Cùm Dauid loqueretur de Ionatha, magno amico ſuo: verbis & rationibus, quas adferebat, memoriam ſuam excitabat: quem cùm mortuum intellexit, magnum ei ſenſum, deſolationem, & lacrymas adferebat, dicebatque: d *Doleo ſuper te,* d 2. Reg. 1.
frater mi Ionatha, decore nimis, & amabilis ſuper 26.

ama-

amorem mulierum: ſicut mater vnicum amat filium ſuum, ita ego te diligebam. ſimul verò eadem memoria dilecti amici ſui, dulcedinem & ſuauitatem ipſi adferebat, recordanti inſignium eius virtutum, & optanti eas imitari; & ita dicebat: *ſagitta Ionathæ nunquam rediјt retrorſum,* &c. Et quod ad rem noſtram ſpectat, meritò memoria noſtra efficiet, vt ita de bono P. Balthaſſare Aluario ſentiamus: cui etiam ipſum Ionathæ nomen, eiusq́ue geſta aptè conueniunt. Nomen quidem: quia Ionathas hebraicè nobis ſignificat Dei datum, Dei donum. Quia verè fuit vir iſte donum Dei, & à Deo datum in remedium, inſtructionem, & ſolatium multorum; à Deo datum in magnum huius Prouinciæ bonum. eiuſdem quoque Ionathę egregia facinora ei conueniunt. ſi enim meminiſtis, Iônathas fuit ille, qui Philiſtæorum agmini imperterritum oſtendens vultum, & volens eos ex confinibus terræ illius Dei repellere, cùm reliqui exercitus Iſrael ſine vlla cura requieſcerent, exiјt ipſe cum ſolo ſuo armigero, e *& manibus ac pedibus reptans aſcendit* ad hoſtes ſuos per prærupta, petrarum, & ita eos inuaſit vt omnes diſturbaret: ita igitur magnus hic Dei ſeruus quoties in campum exiјt, vt cum dæmonibus pugnaret, vt quos ſibi commiſſos à Deo habebat defenderet, ne hoſtes illis nocerent? quot difficultatibus & laboribus in hac cauſa ſeſe expoſuit: cùm illi, quorum curam ipſe gerebat, ſine cura & ſolicitudine requieſcerent, hoc faciebat, cùm multò poſt alios cubitum ſe conferret; citiùs verò quàm illi ſurgeret, vt Orationem ſuam haberet, ſe ipſum verberaret, & hac ratio-

e 1. Reg 4. 13.

ratione pro illis pugnaret. Media ipſa nocte ſæpius ſurgebat, vt hos iniret conflictus, cùm alij profundo ſomno tenerentur: ne, quid ipſe faceret, aduerteretur: licèt tales eius erant ictus, vt etiam dormientes excitaret, ſicut ictus Ionathæ, & pugna, quam fuit aggreſſus, excitauit proprium exercitum dormitantem & requieſcentem. Aptè igitur ei competunt facta ipſa Ionathę, ac propterea etiam ad rem noſtram pertinet; vt dolentes, quòd viuentem Patrem noſtrum amiſerimus: dicamus cum Dauide: *doleo ſuper te, frater mi Ionatha*: ſed ſimul ſolatium nobis & iucunditatem adferat memoria eius virtutum, excitetque eas imitandi deſiderium, dicentibus: *ſagitta Ionathæ nunquam rediјt retrorſum*, quam enim ſagittam P. Balthaſſar eſt iaculatus, quæ retrorſum rediret? ſagittę erant eius verba, & quidem ſagittę acutę, quæ corda traijciebant. Interrogate omnes, qui cum illo agebant, & præcipuè Illuſtres Dominos & magnates, in quibus talis effectus ob eorum grauitatem, & reuerentiam, qua cum illis eſt agendum, erat difficilior? eſt autem res mira quòd ſi vel ſemel cum illis Pater loqueretur, ſentiebant ſe mutatos, & coram paupere Religioſo pendebant ab ore eius tanquam infantes. Quid quæſo erat exhortationes eius & conferentias ſpirituales audire? immittebant ſanè ignem; & acutarum ſagittarum inſtar videbantur ad intima cordis penetrare. Accidit ei aliquando, vt ingreſſus ad cuiuſdam monaſterij religioſos, breui tempore cum illis agens, ita omnes permutaret, vt ſeriò deſiderarent Deo ſe totos dedere, Exercitia facere, & ipſum per duodecim dies apud ſe reti-

nere, vt ea illis traderet. Et hac ratione tantam opinionem & æſtimationem virtutis ſuæ ac donorum à Deo acceptorum apud omnes, qui illum nouerant omnis generis perſonas, obtinuerat: vt ſtuporem adferret. Prælati eum venerabantur: & inter eos præclarus ille & excellens vir D. Franciſcus Blancus apud S. Iacobum Archiepiſcopus, qui quam de P. Balthaſſare opinionem & æſtimationem haberet, & verbis & operibus oſtendit: & nunc etiam ſuperſtites ſunt. D. Chriſtophorus Vela Archiepiſcopus Burgenſis, D. Teutonius Bergantius Archiepiſcopus Eborenſis, D. Santius Abulenſis, Epiſcopus Cartagenæ: qui omnes ſenſum & opinionem ſuam de P. Balthaſſare manifeſtè aperuerunt. Magnates & perſonæ illuſtres eundem Patrem reuerebantur, dixiſſet hoc apertè Illuſtriſſima illa Domina Chriſtianarum Dominarum exemplar, Duciſſa de Trias mater Comeſtabilis Caſtilliæ, adhuc hodie ſuperſtitis, quæ tanta reuerentia P. Balthaſſarem Aluarium proſequebatur, vt in ſuis ad eum literis hanc poneret ſuperſcriptionem: Domino meo & Patri Magiſtro P. Balthaſſari Aluario Patri meo. Idem dixiſſet Dux Gandiæ, paulò ante defunctus, qui ad exhortationes & conferentias P. Balthaſſaris tanquam Nouitius aliquis accedebat; diceret etiam hoc D. Magdalena Vlloia, ſiquidem veneratio, quam erga hunc Dei ſeruum ſemper habuit, adeo viua in ipſa hactenus permanſit, vt propterea in animum induxerit, curare eius oſſa ad hoc ſuum collegium deferri. Idem etiam diceret aliquis, qui propè eſt ipſi Regiæ Maieſtati, & multi alij, quos longum eſſet referre. Perſonæ raræ virtu-

tis &

tis & ſanctitatis, quæ eiuſdem Patris tempore in Hiſpania floruerunt, hanc etiam de P. Balthaſſare opinionem & exiſtimationem habuerunt. Admirandus ille vir in Betica P. Magiſter Auila, licèt P. Balthaſſarem nunquam vidiſſet, quod tamen per literas mutuas ſe noſcerent, optimè de eo eiuſque virtute ſentiebat. Sancta illa mater Maria Diaria Abulenſis, quæ rarò cum exaggeratione loquebatur; cum de donis cęleſtibus P. Balthaſſari à Deo communicatis, deque excellenti eius virtute ſermonem faciebat, non poterat abſque magna exaggeratione de eis loqui. Et illuſtris illa adeoque iure optimo celebris mulier, quam Deus tanquam inſtrumentum adhibuit ad duplicem recollectionem virorum ſcilicet & mulierum inſtituendam, ſancta, inquam, Mater Thereſſa de Ieſu cum tanta exaggeratione loquebatur de P Balthaſſare Aluario, vt audientibus ſtuporem adferret. Cuidam ſuæ Religioſæ, ipſam interroganti Salmanticæ, an exiſtimaret ipſi expedire, agere cum P. Balthaſſare, tunc ibi exiſtente; reſpondit illa: magni beneficij loco à Deo accipere deberes, quòd tibi liceret cum eo agere: eſt enim is, cui anima mea plurimum in hac vita debet, & qui me maximè adiuuit ad perfectionem. Viuit adhuc Salmanticæ Mater Anna de Ieſu, quæ Monaſterij illius fuit Prioriſſa, quæ teſtatur, ſe à Matre Thereſſa de Ieſu audiuiſſe, quòd exiſtimaret, P. Balthaſſarem Aluarium eſſe in altiori gradu, quàm tunc eſſet vllus homo in terra, &c.

PATRES Generales Societatis, qui eum nouerũt boni ſunt teſtes æſtimationis ac venerationis, qua illum proſequebantur. Pater noſter Frãciſcus

Borgius rari ipſius talenti ac Magiſterij conſcius, cupiebat eum Romæ manere, vt illius Tyrocinij ductor eſſet ac Magiſter: ſed, ne hanc Caſtellanam Prouinciam contriſtaret, illum ei reſtituit: ſed conſtituit tamen, vt per ſex menſes maneret in Tyrocinio Metinenſi, & ſex alios in Villa-garcienſi: vt vtrunque rectè inſtitueret. Pater noſter Euerhardus conſtituens illum Toletanæ Prouinciæ Præpoſitum dixit P. Alphonſo Montoio, illius Prouinciæ Procuratori hęc verba: optimum, quod pro veſtra Prouincia habeo do, cùm P. Balthaſſarem Aluarium vobis aſſigno. Longum denique eſſet referre, quanti omnes illum facerent. quòd ſi huius rei cauſam quæras, illa præcipuè fuit, Magiſterium illud à Deo ipſi communicatum, ob verborum vim & efficacitatem: cum enim ipſe adeò excelsè, quæ dicebat, in ſe ipſo ſentiret: quadam quaſi violentia quodcunque dicebat, auditorum cordibus infigebatur. Bene igitur illi competunt nomen & geſta Ionathæ; & quod noſter de illo ſermo dulcem in nobis renouet memoriam. Nec minus illi competit Illuſtris illius Ducis Abner memoria, principis Exercituum Iſrael, quam ipſemet Rex Dauid alijs verbis tum doloris teneris, tum prædulcibus, ac iucundis excitabat ac renouabat. Tenera verba ac dolorem adferentia erant, quòd conuerſus ad

f 2.Reg. 3. 31.38. plebem diceret: f *Scindite veſtimenta veſtra; & accingimini ſaccis, & plangite ante exequias Abner. An ignoratis quoniam Princeps & maximus cecidit hodie in Iſrael?* &c. quæ verba verè erant excitantia memoriam quandam triſtem ac dolentem, quam de morte Abner Rex tunc haberet,

ſed

ſed neque oblitus eſt aliorum, quæ ſolatium ac iucunditatem adferunt: quare memor fortitudinis ac robuſti eius pectoris accedens ad eius tumulum dixit: *nequaquam vt mori ſolent ignaui, mortuus eſt Abner: manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui non ſunt compedibus aggrauati*, &c. Hanc igitur memoriam dico non minus aptè, quàm præcedentem piè noſtro defuncto competere. Primùm, quòd ei aptè conueniat nomen *Abner*, quod hebraicè ſignificat *Patris lucernam*, magni inquam illius cæli Domini. Fuit enim P. Balthaſſar Aluarez verè lucerna, quam in Religionis Societatis Ieſu candelabro poſitam voluit Deus prælucere, in magnum plurimorum bonum, &c. benè illi conuenit, quòd magna fuerit, & nunc ſit cauſa, iacturam hanc & mortem eius deflendi, eò quòd in eo amiſerimus præcipuum noſtræ Religionis virum: non ſolùm, quòd talis fuerit in munijs, ac officijs quæ geſſit; eſſetque in eo, quod re ipſa gerebat Præpoſiti ſcilicet Prouincialis, in quo vitam ſuam finiuit; ſed nominatim ob excellentiam in virtute & Religione, quam ei Deus dederat: quare aptè ei competit, vt & tunc diceretur, & nunc de eodem dicatur: quoniam *Princeps & maximus cecidit in Iſrael.* Sed nec minus eidem competit id ſolatij, quod in alijs verbis ad noſtram memoriam continetur: *nequaquam, vt mori ſolent ignaui*, &c. nam reuera ita eſt, quod P. Balthaſſar Aluarius nec vixit, nec mortuus eſt, tanquam ignauus aliquis. Non vixit quidem vt talis, ſi enim verum eſt, quod dixit Euripides: *nullus ignauus in celebrem virum euaſit*; & Salluſtius: *ignauia nemo immortalis factus eſt*, &c. Qui fuit vir

Euripides.

Salluſt. in bello Iugurt.

vir adeò celebris in vita ſua; qui immortalem adeo ſui memoriam poſteris reliquit: quomodo dicemus, ignauum eum fuiſſe? imò adeò ab ignauia fuit alienus, vt eius verba ad eã eliminandã, & ab omnibus qui ea laborarent, & qui in via Dei non progrederentur deteſtandam, tendere viderentur. Ex hoc enim verba illa ſæpius ab ipſo repetita profluxerunt; *ne quis ab excelſis filiorum Dei cogitationibus degeneret.* quæ, cùm vnus ex eius Tyronibus in ſenſu, quo ducebantur, accepiſſet, cordique ſuo infixiſſet: & poſtea in Braſiliam nauigaret, eſſetque vnus ex quadraginta noſtræ Societatis Martyribus, qui in mari ab hæreticis Martyrium ſunt paſſi: hiſce boni ſui Patris ac Magiſtri verbis, quæ in corde ſuo perpetuò infixa gerebat, reliquos comites exhortabatur ad Martyrium alacriter obeundum, dicens: *ne degeneremus ab excelſis cogitationibus filiorum Dei.* Non igitur ignauus fuit P. Balthaſar, ſed potius ignauiam, grauiter increpauit: quemadmodum ſtrenuus Dux Ioſue, qui cum ſeptem Tribus non acceſſiſſent ad accipiendam poſſeſſionem terræ, quæ illis obtin-

g *Ioſue* 18. 3. gebat, dixit eis: g *vſque quo marcetis ignauia, & non intratis ad poſſidendam terram, quam Dominus Deus Patrum veſtrorum dedit vobis?* quoties P. Balthaſar in ſuis Exhortationibus, & Conferentijs mentionem hac de re, & præmio quod ſperamus faciebat; de terra, inquam, illa viuorum; de robuſto pectore, & animo forti, quo difficultates omnes ſint peruincendæ: vt aditus ad eam pateat? quantam vim in verbis illis Saluatoris: h *Regnum*

h *Matth.* 11. 12. *cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud!* &c. Hic vixit, nec mortuus eſt quaſi ignauus aliquis:

mor-

mortuus eſt, dum in ſuo Officio laboraret, conſumptus & exhauſtus, eò quòd ſemper vigilans fuerit tanquam ſtrenuus Societatis miles, cum haſta in manu, bombarda in humeris, clypeo in brachio, lorica indutus, & galea ad caput impoſita. Hoc dico: quòd cùm illud Officium adeò laborioſum fuerit ſuperimpoſitum corpori adeò debilitato, ſanitati imbecilli, ob longas vigilias, ieiunia, verberationes, cilicia, & continuam interiorem & exteriorem paſſionum, ac ſenſuum mortificationem, quę omnia in Officio adeò graui & laborioſo ita continuabat, vt nihil remitteret: quare intra paucos menſes fuit expeditus: nequaquam vt mori ſolent ignaui. O verba ſolatij plena! ô quàm dulcem talis Patris memoriam renouant!

PVNCTVM III.

TERTIO hęc talis Patris memoria excitanda in nobis eſt ex ijs, quæ ab alijs de eo dici audiemus, ſicut ipſe Sapiens dixit, hoc tertio modo renouandum eſſe in populo hebræo memoriam Ioſiæ Regis: id enim verba illa vltima inſinuant: *& vt muſica in conuiuio vini:* quæ eſt etiam pulcherrima Metaphora. quaſi diceret: quemadmodum in ſplendido aliquo conuiuio, etiamſi intentum valde ſit palatum comedentium ad ciborum ſaporem: eoſdem tamen excitat trahitque ad ſe dulciſſima ac ſuauiſſima Muſica: ita vt ſimul cibus ſit palato ſapidus & gratus; auribus verò muſica dulcis ac iucunda: ita Sapiens volebat, vt Ioſiæ memoria populum illum ad eundem cogitandum adduceret, vt ſermonem de eo audire, illi eſſet, quaſi ſuauiſſimam audiret muſicam, dum

in conuiuio aliquo hilari & iucundo verſaretur. Hæc igitur eſt tertia memoriæ ratio, quæ hactenus fuit, & in poſterum erit de Patre Balthaſſare Aluario in medijs colloquijs ſpiritualibus, quæ inſtar ſapidiſſimorum ciborum animas valde recreant, quæ illis veſci ſolent: cùm ad agendum de Deo, de virtutibus, de Oratione, de Mortificatione, & alijs conueniunt. quanto maiori voluptate afficitur aliqua ex illis animabus, quæ P. Balthaſſarem nouerunt, dum de illis agunt, ſi in medio colloquio occurrat occaſio, mentionem illius ſancti faciendi, dicentes: quomodo ille Pater hoc faciebat? quomodo hoc docebat? quomodo loquebatur? mirum certè eſt, quanto afficiantur ſolatio; & afficientur in poſterum ex huiuſmodi memoria, quaſi iucundiſſimam aliquam muſicam in medio ſplendidiſſimo conuiuio audirent. Peruenerat Dux ille Holofernes Bethuliam, eo animo, vt totam terram Iſrael ſibi ſubijceret: ſed totus populus Dei, dediderunt ſe Orationi; ad quam mutuò ſe exhortabantur, & ad pœnitentiam agendam: erantque illis hi ſermones in ea preſſura magno ſolatio; & eos tanquam iucundum conuiuium, quo ſe inuicem inuitabant, accipiebant. in quibus dum verſarentur, Sacerdos Heliachim cupiens maius adhuc illis ſolatium, & animum addere, circumiuit totam terram Iſrael exhortans eos, vt in eo, quod cœperant, conſtanter perſeuerarent: quibus eius verbis magnum ſolatium acceperunt, magnaque cum voluptate eum audiebant; ipſe verò, vt ſolatium illud adhuc

i *Iudith*. 4. 13. magis augeret, adiecit dicens: i *Memores eſtote Moyſi ſerui Domini, qui Amalec confidentem in virtute*

tute

tute ſua & exercitu ſuo, & in clypeis ſuis, & in curribus ſuis, & in Equitibus ſuis, non ferro pugnando, ſed precibus ſanctis orando deiecit, &c. Fuerunt illis hæc verba inſtar iucundiſſimæ Muſicæ in conuiuio vini ſuauiſſimi exhortationis Sacerdotis Eliachim: talis itaque nobis fuit, & futura in poſterum eſt boni P. Balthaſſaris memoria Propterea enim eius oſſa huc ſunt allata, & manebunt in hoc Collegio: vt meritò dicere ei poſſimus, quod quidam Iob amicus ei dicebat: k *cum te conſumptū putaueris, orieris vt lucifer.* O corpus, quamuis videaris conſumptum; ô oſſa, etſi videamini mihi eſſe confracta: viuetis tamen in noſtra memoria; & ſplendebitis tanquam lucifer mane oriens, ex conſideratione exemplaris veſtræ vitæ in omnibus filijs veſtris huius Prouinciæ, & in omnibus eorum ſucceſſoribus. Illic videbamini eſſe occulculta; & quaſi iam diſſoluta: ſed vult Deus, vt hodie hîc tanquam recens lucifer compareatis. Hoc modo viuere debent hæc oſſa in noſtra memoria; ſic lucere debent, donec vltimus ille & glorioſus perueniat dies, in quo & viuant & ſplendeant altiori alio modo in ſe ipſis: nunc lucet anima, & vt exiſtimare licet, viuit in cælo in magna gloria. Cuius rei habuit reuelationem teſtis illa valde fide digna, quam paulò ante inſinuaui, Sancta Mater Thereſſa de Ieſu, quæ aſſeuerauit, adhuc viuente ipſo P. Balthaſſare, & aliquot ante eius mortem annis, oſtendiſſe ſibi Deum gloriam, quam ipſi in cælo præparaſſet, valde excelſam. Omitto alias, tempore mortis magni huius ſerui Domini (quæ non defuerunt) factas; quæ ſimul cum ijs, quæ aliunde nouimus, & in hac concione

k *Iob.* 11.17.

inſinuauimus de exemplari eius vita, quæ meritò faciunt nos id, quod iam dixi, exiſtimare de gloria, qua eius anima fruitur in cælo. Sed eius oſſa nunc viuunt & ſplendent in memoria noſtra, quæ in loculo illo mortua, & corporis oculis non lucentia manent; ſed dies veniet, qua & ipſa viuent, & magno ſplendore lucebunt. quanta ea lux erit, quam hæc oſſa diffundent cùm gloriâ induta reſurgent glorioſa? an non de omnibus, qui ſe tanquam bonos miniſtros Domini animarum

l Dan 12.3. conuerſioni dediderunt, dictum eſt: l *qui ad iuſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ firmamenti fulgebunt in perpetuas æternitates*? Quid ergo de eo cogitabimus, qui tantâ curâ & ſolicitudine, cum ſtupendo adeò & copioſo fructu id præſtitit: niſi quòd in illa die apparebit tanquam ſtella, & pulcherrimus lucifer? fruamur nos eo interim, poſſidentes eius oſſa; viuat, luceatque in noſtra memoria, vt qui non habemus eum in loculo illo viuentem: gaudeamus ſaltem, quòd in eo quidem mortuum; ſed in memoria noſtra viuentem habeamus. Sentiebat glorioſus ſanctus Bernardus mortem Fratris ſui Gerardi & côuerſus ad Deum dicebat: *Gerardum tu dediſti, Gerardum tu abſtu-*

Serm. 26. in Cant. *liſti: & ſi dolemus ablatum, non tamen obliuiſcemur, quòd datus fuit; & gratias agimus, quòd habere illum meruimus*. Ita igitur nos dicamus: benedictus ſit Deus, quòd excellentem adeo virum viuentem habuerimus; ſed & mortuum reſtituerit:

m Num. 23. 10. m *moriatur anima mea morte Iuſtorum: fiant nouiſsima mea huius ſimilia*. n *Ingrediatur putredo in*

n Habac 3. 16. *oßibus meis, & ſubter me ſcateat, vt requieſcam in die tribulationis; vt aſcendam ad populum accin-*

ctum

ctum noſtrum, &c. vbi ſanctum hunc virum videbimus, qui ſuas paſſiones, ſuos ſenſus, ſuasque voluntates adeo accinctas habebat. Hæc interim noſtra memoria repetat: vt quod eius recordemur, ſit nobis ſuauiſſimorum odorum globus, fauus mellis guſtatui noſtro dulciſſimus, muſica auribus noſtris gratiſſima, qua vocem illam, dignam quæ de cælo veniret, audiamus: o *Beati* o *Apoc.* 14.
mortui, qui in Domino moriuntur: Beati enim ſunt 13.
in ſuis animabus; & beati in ſuis corporibus; beati in ſepulchris; beati in ſuis oſſibus; beati in vita; fel ces in morte; felices dum vixerunt in terra; & feliciſſimi dum æternis gloriæ præmijs fruuntur in cælo. Quam gloriam mihi & vobis Deus, &c.

* * *

Laus Deo Beatæque Virgini Matri.

INDEX

INDEX CAPITVM
HVIVS LIBRI.

CAP. I. ORtus & Educatio P. Balthaſſaris: & eius in Societatem Ieſu Ingreſſus, Tyrocinium, & ſtudia literaria

CAP. II. Ingens eius ab ipſo Tyrocinio propenſio ad Orationem & familiaritatem cum Deo: ac diligentia ab eo adhibita, ad eam perfectè conſequendam 12. §. 1. 15. § 2. 28

CAP. III. Meditationes ſuas à myſterijs Humanitatis Chriſti cœpit: ſingulari ad eam deuotione ſemper affectus: & fructus inde perceptus 26. §. 1. 27. §. 2. 33

CAP. IV. Ab ipſo Tyrocinio ſuiipſius mortificationem in rebus omnibus magno ſtudio exercuit; totoque vitæ curſu cum multis pœnitentiæ operibus eſt proſecutus 38. §. 1. 40. § 2. 45

CAP. V. Emiſit tria Vota; Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ: quæ perfectè ſemper cuſtodiuit 51. §. 1. Eius Caſtitas 53. §. 2 Paupertas 56. §. 3. Obedientia 59

CAP. VI. Sacerdos factus, piè Diuinum Officium orat, & quotidie Sacrum Miſſæ celebrat 67. §. 1. 68. § 2. 74

CAP. VII. Incipit exercere miniſteria erga proximos: habetque auxilia & monita à Deo Domino noſtro, vt ſimul in propria perfectione creſcat 78. §. 1 79 § 2. 82

CAP. VIII. Prudentia, ac dexteritas eius in iuuandis animabus; & quibus medijs vniuerſim ad id vtebatur 88

CAP. IX. Magnum fructum facit Abulæ in multis perſonis inſignis virtutis 95

CAP. X. Abulæ iuuit Mariam Diatiam in heroicis eius virtutibus; & fuit mutua quædam & vtiliſſima inter eos conferentia circa quinque patiendi fontes 104 § 1 106. §. 2. 111

CAP. XI. Matrem Thereſſam de Ieſu idem Pater plurimum iuuit: & illa habuit reuelationem de prædeſtinatione P. Balthaſſ. 1. 6 § 1. 1. 7 §. 2. 122

CAP. XII. Mittitur Metinam de Campo, & Anno 1567. Profeſſionem edit quatuor Votorum, quam ſeruauit 127

CAP.

CAP. XIII. *Quomodo hoc ipſo anno largitus ei ſit Deus Orationis & Contemplationis donum* 133. §. 1. *Relatio, quam de modo ſuæ orationis ad P. Generalem Societatis miſit* 135. §. 2. 142

CAP. XIV. *Amplius prædictus orationis modus, eiuſdemque cauſæ declarantur* 148. §. 1. 149. § 2. 154 §. 3. 159

CAP. XV. *Diuinitus modum hunc orationis adijt, & inſignia dona accepit ad ſui perfectionem, & proximorum auxilium* 163. § 1. 166. §. 2. 173

CAP. XVI. *Orationis ſua efficacitate Metinæ, & alibi multa fecit in proximos admiratione digna* 176. §. 1. 175. §. 2. 183. §. 3. 187

CAP. XVII. *Suis exhortationibus magnum fecit fructum in multis ſæcularibus, ac Religioſis perſonis* 189

CAP. XVIII. *Charitas eius explicatur, itemque labores & pericula, quibus in gratiam animarum ſe expoſuit* 200. § 1. 202. §. 2. 206

CAP. XIX. *Probationis ordinem Metinæ conſtituit, eiuſdem talenta ad Nouitios inſtruendos, eorumque ſub ipſo feruor* 211

CAP. XX. *Aliqui valde inſignes Metinæ Tyrones. Et recenſentur quædam notatu digniſſima fratrum Franciſci Godoij, & Antonij Padillij* 222. §. 1. *Frater Franciſcus Godoius* 224. § 2. *Pater Franciſcus Padillius* 228

CAP. XXI. *Qua ratione ſe ad exhortationes prepararet, pro Tyronum informatione* 237. §. 1. 239. §. 2. 242

CAP. XXII. *Plura eius ad eandem argumenta* 247. §. 1. 248. §. 2. 253

CAP. XXIII. *Præclarè geſſit Rectoris munus Metinæ, & in alijs Collegijs; & inſignes eius ad gubernandum dotes* 256. §. 1. 259. §. 2. 263

CAP. XIV. *Eius zelus & ſolicitudo in promouendis ſtudijs humanioribus, & pia inſtitutione tradenda* 269. §. 1. 270. §. II. 277

CAP. XXV. *Profectio eius Romana cum Dei fiducia Angelorumque cuſtodia* 279

CAP. XXVI. *Viſitat domum Lauretanam; & fert ſecum*

Exem-

Exemplar Imag.nis à S. Luca depictæ; magnaque eius erga Virginem SS aliosque deuotio 290

CAP. XXVII. *Manet ipſe loco Prouincialis Romam cum duobus alijs Patribus proficiſcentis: qui capti fuerunt ab Hæreticis, pro quorum redemptione multum ille laborauit* 299

Literæ P. Ioannis Suarij ad Patrem Balthaſſarem Aluarium 301

Literæ P. AEgidij Gonzalij ad Patrem Balthaſſarem Aluarium 308. § 1. 313

CAP. XXVIII. *Graues morbos hoc tempore patitur, in quibus inſignem patientiam & perfectionem oſtendit* 315

CAP. XXIX. *Fit Rector Collegij Salmanticenſis, datque operam vt literæ cum ſpiritu coniungantur; magnumque in Fratribus noſtris Studioſis feruorem excitat* 324. §. 1. 326. § 2. 331

CAP. XXX. *Notabilia exempla duorum Fratrum ſtudioſorum valde feruentium, Ioannis Ortunij & Franciſci Cordubenſis* 337

Frater Ioannes Ortunius 338

Frater Franciſcus Cordubenſis 345

CAP. XXXI. *Valde attendebat ad Profeſſorum perfectionem: & inſignis virtus P. Franciſci Riberæ, qui tunc ſacras literas profitebatur* 356

CAP. XXXII. *Magnum fructum facit in multis illius Vniuerſitatis viris, & alijs præcipuis ſecularibus* 364

CAP. XXXIII. *Monita eius circa colloquia de rebus Spiritualibus contra deprauatas phraſes Illuminatorum, qui tunc temporis ſurrexerunt* 373

Tractatus de modo loquendi de rebus Spiritualibus 375

§. 1. *de oratione ibid* § 2. *de ſenſis Spiritualibus* 381. §. 3. *de Mortificatione Eccleſiaſtica & vera* 383. §. 4 *de Obedientia* 387. §. 5. *de Confeſſione & Communione* 388 §. 6. *de Matrimonio, Caſtitate, ac Religionibus* 390

CAP. XXXIV. *Quo zelo literis ſuis abſentes iuuerit, aliquot exemplis docetur* 393. §. 1 395. §. 2. 399. §. 3. 406

CAP.

CAP. XXXV. *Factus eſt Rector Collegij Villa-gartienſis, vbi plurimum iuuit D. Magdalenam Vlloiam eius Fundatricem ad grandia illa, quæ in Dei obſequium fecit* 409. §.1. 417

CAP. XXXVI. *P Balthaſſar literis ſuis eandem Dominam iuuat, quam Deus ad inſignem perfectionem euexit* 424. § 1 425. §.2. 430

CAP. XXXVII. *Fructus quem P. Balthaſſar in quibuſdam præcipuis perſonis fecit, quarum vni duas præclaras dedit meditationes de Prouidentia diuina* 437
§ 1. 440. § 2 444

CAP. XXXVIII. *Hoc tempore profectus eſt Burgos, ac duabus perſonis ſuis cognatis modum quendam vitæ valde ordinatum tradidit* 448

CAP. XXXIX. *Profunda eius Humilitas in Officijs honoratis, & proſperis euentibus: & inſignes ſenſus circa eandem virtutem* 453. § 1. 455. § 2 462. §.3.464

CAP. XL. *Oritur magna tempeſtas ob eius Orationem; in qua humi iter tulit contemptus* 467 § 1. 468. §.2.474

CAP. XLI. *Occaſiones huius tempeſtatis, & reſponſio ad difficultates contra Orationem quietis & ſilentij propoſitas, & vtriuſque exitus* 478. §. 1. 461. §. 2. 490

CAP. XLII. *Efficaciſsimum eſſe modum Orandi per Meditationes, Affectus, & Colloquia cum Deo* 494

CAP. XLIII. *Homines Societatis eum orandi modum ſequi debent, qui in noſtris traditur exercitijs; eorum excellentia, atque ad ea exhortatio* 503. §.1. 504.
§. 2. *Exhortatio P. Ioannis Suarij ad modum Orationis in exercitijs noſtris præſcriptum* 509

CAP. XLIV. *Conſtituitur P. Balthaſſar Viſitator prouinciæ Aragoniæ, vbi magnam noſtri Fratris Ioannis Ximeni virtutem cognouit, eiuſque relationem confecit* 517

Literæ P. Balthaſſaris Viſitatoris ad Patres & Fratres Collegij Societatis Ieſu Cæſar-Auguſtæ 523

CAP. XLV. *Quædam alia Ioannis Ximeni memoranda circa P. Balthaſſ.* 530. §. 1. 532. §. 2. 537

CAP.

CAP. XLVI. *Nominatur Prouincialis Peruanus, & reuertens in Villa-gartiam prodigium quoddam accidit* 543
CAP. XLVII. *Quid fecerit Villa gartiæ cum ijs qui ſtudijs abſolutis tertiam probationem agebant: & quædam alia notatu digna* 551
CAP. XLVIII. *Nominatur Prouinciæ Toletanæ Præpoſitus Prouincialis, ad quam ſe ſingulari modo præparat, variaq́ue ſenſa experitur* 561
CAP. XLIX. *Ad perfectionis culmen in Dei amore per gradus ſuos peruenit, inſinuanturq́ue interna aliqua eius ſenſa circa hunc amorem* 568
CAP. L. *Perfectam obtinet reſignationem & cum diuina voluntate conformitatem in rebus proſperis & aduerſis: & quædam eius de eiſdem ſenſa* 578
CAP. LI. *Graues aliquæ ſententiæ ex literis eius ad ægrotos & afflictos, quibus illos conſolabatur, excerptæ* 586.
§. 1. 587. §. 2. 591
CAP. LII. *Proficiſcitur Toletum, vbi Prouincialis Officium auſpicatur, & quarto menſe vltimum diem obijt Belmontij* 596
CAP. LIII. *Aliquæ reuelationes de felici eius morte & gloria: & auxilia ſpiritualia ab ipſo etiam poſt mortem præſtita* 604
CAP. LIV. *Translatio oſſium eius ad Collegium Villagartienſe* 616
Concio habita in tranſlatione Oſſium Patris Balthaſſaris Aluarez piiſſimæ memoriæ ad Eccleſiam Societatis Ieſu Villa gartienſem 621
SALVTATIO. *Memoria Ioſiæ in compoſitione odoris facta opus pigmentarij: In omni ore quaſi mel indulcabitur eius memoria, & vt muſica in conuiuio vini.* Eccli. 49. 1 &c. ibid.
INTRODVCTIO. 623
PVNCTVM I. 629
PVNCTVM II. 639
PVNCTVM III. 647

FINIS.

A21 1469750